

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی

دوره: کارشناسی پیوسته

رشته آموزش الهیات

(خاص دانشگاه فرهنگیان)

گروه هماهنگی برنامه ریزی تربیت معلم

نسخه بازنگری شده براساس مصوبه جلسه ۸۶۹ مورخ ۹۴/۹/۲۸ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی درخصوص طرح کلان معماری برنامه های درسی دانشگاه فرهنگیان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته آموزش الهیات

۱- با استناد مصوبه جلسه ۸۶۹ مورخ ۹۴/۹/۲۸ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی درخصوص طرح کلان معماری برنامه های درسی دانشگاه فرهنگیان، برنامه بازنگری شده رشته آموزش الهیات در مقطع کارشناسی پیوسته پیشنهادی دانشگاه فرهنگیان به شرح زیر مورد تصویب قرار گرفت.

۲- این برنامه خاص دانشگاه فرهنگیان بوده و از تاریخ ۱۳۹۵/۳/۸ جهت اجرا ابلاغ می شود.

۳- برنامه درسی مذکور از تاریخ تصویب، جایگزین برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته دبیری الهیات و معارف اسلامی مصوب جلسه ۳۱۲ مورخ ۷۴/۱۱/۱۸ شورای برنامه‌ریزی می‌باشد.

عبدالرحیم نوه‌ابراهیم

دبیر شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی

(Handwritten signature in blue ink)

دانشگاه گیلان
زین مرکزی

باسمه تعالی

تاریخ: ۱۳۹۵/۰۶/۲۷
شماره: ۵۰۰۰۰/۴۳۸۸/۳۰۰
پیوست: ندارد

جناب آقای دکتر عبدالرحیم نوه ابراهیم

مدیر کل محترم دفتر برنامه ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

سلام علیکم

با احترام، به پیوست نسخه بازنگری شده برنامه های درسی دوره کارشناسی پیوسته ۹ رشته که به تصویب شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه فرهنگیان رسیده است، جهت استحضار و هر گونه اقدام لازم برای تمهید مقدمات اجرای آن، به شرح عناوین زیر تقدیم می شود:

- «آموزش زیست شناسی»،
- «آموزش زبان انگلیسی»،
- «آموزش تاریخ»،
- «آموزش علوم اجتماعی»،
- «آموزش شیمی»،
- «آموزش زبان عربی»،
- «مشاوره و راهنمایی»،
- «آموزش تربیت بدنی»،
- «آموزش الهیات».

با عنایت به اینکه ضرورت دارد اجرای این برنامه ها از نیمسال آینده توسط دانشگاه فرهنگیان آغاز شود، مستدعی است دستور فرمایید در تایید و ابلاغ برنامه های مزبور تسریع شود. پیشاپیش از توجه جنابعالی به موضوع سپاسگزاری می نماید.

محمود مهر محمدی
سرپرست دانشگاه فرهنگیان

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دفترخانه مرکزی
شماره: ۱۵۴۵۸ تاریخ: ۱۳۹۵/۰۶/۲۷

نشانی: شهرک قدس، بلوار شهید بهشتی، خیابان تربیت معلم، دانشگاه فرهنگیان
تلفن: ۰۱۱-۸۷۷۵۱۲۰۰
فکس: ۰۱۱-۸۷۷۵۱۲۰۱
کد پستی: ۴۹۱۶۹۸۸۶
www.ctu.ac.ir

معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی

به نام آنکه فرصت داد ما را

برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته
رشته آموزش الهیات

(بازنگری شده)

گروه هماهنگی برنامه‌ریزی تربیت معلم

۱۸ مرداد ماه ۱۳۹۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: بازنگری برنامه درسی

عنوان برنامه درسی قبلی: دبیری الهیات و معارف اسلامی

تاریخ تصویب: ۱۳۷۴/۱۱/۰۸

عنوان بازنگری شده: آموزش الهیات

تاریخ بازنگری: ۱۳۹۵/۰۵/۱۸

مجری: معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه فرهنگیان

فصل اول

معرفی برنامه

معرفی بنیادین رشته آموزش الهیات

پرسش های بنیادین انسان در باره خدا، جهان هستی و چگونگی تفسیر آن همواره مساله بسیار مهمی بوده است. معرفت و شناخت، اولین مرحله از قدم نهادن در مسیر کمال می باشد که هر چه وسیع تر و عمیق تر شود، پیوند قلب انسان با پروردگار خویش و توجه به راهنمایی و هدایت وی در همه امور را در پی خواهد داشت. گسترش و تکامل دانش الهیات در ابعاد مختلف با تلاش دانشمندان، متکلمان، فلاسفه، فقها و محدثین زمان شناس، رونق مناسبی گرفته است. بر همین اساس شناخت درست و مستدل دانش الهیات در پرتو منابع شناخت این حوزه یعنی ادلهی اربعه (کتاب، سنت، اجماع و عقل) مسیر را هموارتر خواهد نمود. از سویی دیگر ظهور عقاید و مکاتب مختلف بشری و تحولات چشم گیر علمی و صنعتی، گسترش ارتباطات و اطلاعات، مسئولیت دانش پژوهان و اندیشوران حوزه الهیات را برای پاسخ به چالش های نوین، دوچندان کرده است. پیشینه رشته آموزش الهیات را می توان به صورت زیر مرور نمود :

مرحله اول: از صدر اسلام تا تأسیس دارالمعلمین

بعد از بعثت حضرت رسول (ص) تا دوران ائمه علیهم السلام، آموزش های دینی و دانش الهیات توسط رسول اعظم و شاگردان و سفیران آن حضرت در بلاد مختلف صورت می گرفت. بعد از آن زمان نیز شاگردان ائمه و فقها و دانشمندان اسلامی در ادامه مسیر آموزش و انتقال این دانش، حرکت نموده اند که از مهم ترین سازمان های آموزشی آنها، مسجد و مکتب خانه می باشد. متعلمان پس از تحصیل در خانه یا مسجد و یا مکتب معمولاً وارد «مدارس دینی» می شدند که معمولاً شامل سه دوره آموزشی (دوره مقدماتی، دوره سطح و دوره خارج) بوده است. معلمان این مدارس معمولاً از میان طلاب ساعی و با استعدادی که لیاقت خود را نشان می دادند انتخاب شده و اجازه نامه ای به خط استاد به آنان اعطا می شد که در واقع دانشنامه یا گواهینامه معلمی نیز بود. توجه ویژه به آداب معلمی و متعلمی و تکریم شخصیت معلمان از ویژگی های این دوره بوده که نگارش کتاب های متعدد در این زمینه، مؤید این امر است.

مرحله دوم: از تأسیس دارالمعلمین تا انقلاب اسلامی

با تأسیس دارالفنون (۱۲۶۸ق) و ایجاد مدارس جدید، ساختار جدیدی برای آموزش و پرورش تعیین شد و با توجه به این تغییرات، مراکزی برای تربیت معلمان دایر گردید. از جمله به منظور تأمین معلمان دروس دینی و قرآن، مرکزی به نام مرکز تربیت معلم دینی تأسیس شد (طبق آمار مربوط به مراکز تربیت معلم از ۱۳۱۳ تا ۱۳۶۳، در سال تحصیلی ۴۶-۱۳۴۵ یک مرکز تربیت معلم دینی دایر بوده است). دانشسرای مقدماتی نیز از دیگر مراکز تأمین معلم بوده است که در برنامه های درسی آنها در سال تحصیلی ۲۱-۱۳۲۰، غیر از درس اخلاق همراه با درس روان شناسی و آموزش و پرورش، درسی که معلمان آینده را با معارف اسلامی آشنا نماید، دیده نمی شود. در برنامه درسی اصلاح شده آنها در سال تحصیلی ۴۹-۱۳۴۸، درس تعلیمات دینی و قرآن با عنوان علوم دینی و اخلاق و روش تدریس آنها اضافه شد.

در برنامه درسی دانشسرای عشایری، دروس نظری از قبیل روش تدریس فارسی و دینی، وجود داشت همچنین در برنامه درسی دانشسراهای راهنمایی تحصیلی، یک ماده درسی با عنوان «قرآن و دین و اخلاق» جزء دروس انتخابی بوده است. دانشکده الهیات و معارف اسلامی در سال ۱۳۱۳ در محل مدرسه عالی سپهسالار (شهید مطهری) با نام دانشکده علوم معقول و منقول با سه رشته ادبیات عرب، علوم معقول و علوم منقول (الهیات) افتتاح شد.

این دوره پنج سال به درازا کشید و در سال ۱۳۱۸ دانشکده تعطیل شد و تصدیق یا گواهی مدرسی برای تدریس الهیات از طریق مدرسه عالی سپهسالار (شهید مطهری) با حضور تعدادی از عالمان فقه و کلام و فلسفه، صادر می شد. بار دیگر فعالیت دانشکده معقول و منقول

در سال ۱۳۲۱ در محل فرهنگستان با دو رشته علوم معقول و علوم منقول (الهیات) از سر گرفته شد و به تدریج توسعه یافت. در سال ۱۳۴۴ دانشکده علوم معقول و منقول به دانشکده الهیات و معارف اسلامی تغییر نام داد.

مرحله سوم: بعد از انقلاب اسلامی

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، حوزه های علمیه و دانشکده الهیات دانشگاه تهران، متکفل تربیت معلمان الهیات و معارف اسلامی بوده اند. به تدریج برخی دیگر از دانشگاه ها و همچنین وزارت آموزش و پرورش با تقویت و توسعه دانشسراها و مراکز تربیت معلم با برنامه درسی آموزش دینی، به این جرگه پیوستند. برنامه درسی آموزش دینی در قالب رشته به صورت های متفاوتی موضوعیت یافت:

- رشته آموزش دینی و عربی در دو سطح کاردانی و کارشناسی که سطح کاردانی با تاسیس مراکز تربیت معلم وابسته به وزارت آموزش و پرورش شروع شده است که بر اساس آخرین اصلاحات دانشجومعلمان در رشته ی آموزش دینی و عربی با حدود ۷۲ واحد درسی و سطح کارشناسی ناپیوسته با گذراندن ۷۰ واحد درسی فارغ التحصیل می شدند.

- رشته تربیت معلم قرآن کریم در سطح کارشناسی ناپیوسته، با گذراندن ۷۴ واحد درسی فارغ التحصیل می شدند.

- رشته دبیری الهیات و معارف اسلامی: با توسعه مراکز تربیت معلم و گسترش سایر دانشگاه ها، تأمین و تربیت دبیران رشته های مختلف از جمله درس دینی و قرآن در قالب دبیری الهیات و معارف اسلامی در سطح کارشناسی پیوسته بوده است. در برنامه درسی کارشناسی پیوسته حدود ۱۴۵ واحد درسی، وجود داشت.

منطق برنامه درسی

در زندگی انسان، تفکر و تعقل و سپس انتخاب درست از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است، زیرا هر انتخابی قطعا در سرنوشت او اثر خواهد داشت، از این رو، قرآن کریم به عنوان بزرگترین منبع هدایت بشر، بارها انسان را به تفکر و تعقل در امور توصیه می کند. از مسائل مهم و سرنوشت ساز در زندگی انسان و سعادت وی، تفکر درباره خود، خدا و معاد است. آدمی اگر خود را بشناسد و به توانایی ها و استعداد های فطری خود آگاه شود می تواند برنامه سعادت و کمال خویش را پایه ریزی کند.

اعتقاد به خدا و معاد چهره زندگی انسان را دگرگون خواهد ساخت. مجموعه دانش الهیات حاصل تلاش انبیاء و انسان هایی است که در طول تاریخ به این مهم پرداخته اند و هدف آفرینش، سبک زندگی و سرانجام انسان را به او گوشزد نمایند. لذا تدوین برنامه ای اختصاصی برای پرورش افراد و معلمانی آگاه و توانمند در آموزش الهیات متناسب با نیازهای نسل جدید و با الهام از قرآن کریم در راستای رسیدن به حیات طیبه و نگاه بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی (ره) بسیار ضروری می باشد. در برنامه های درسی سابق، تمرکز اصلی در تربیت معلم بر آموزش جداگانه دانش موضوعی و دانش تربیتی است. با توجه به تعریف تربیت^۱ در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش؛ در برنامه بازنگری شده، رویکرد شایستگی محور و دستیابی به ساحت های شش گانه در آموزش معلمان را مد نظر قرار گرفته و با دستیابی به دانش، بینش و نگرش مناسب، باعث ایجاد ارتباط نزدیک میان نظر و عمل شده و فرصتی را برای معلمان جهت دستیابی به دانش کاربردی تدارک می بیند.

در برنامه درسی جدید، دانشجومعلم ضمن آگاهی و ایمان نسبت به جایگاه خلیفه الهی خود، منطق و استدلال لازم را برای انتخاب و حرکت در مسیر درست برای رسیدن به سعادت و کمال کسب می کند تا از این توانایی برای رفع شبهات و سوالات دانش آموزان خود در جامعه کنونی استفاده کند.

در این راستا دوره آموزش الهیات به منظور پرورش معلمانی توانمند و آگاه در زمینه آموزش اعتقادات، اخلاق و احکام و انتقال اندیشه های اسلامی و ایجاد نگرش مثبت به نظام احسن الهی در فرزندان این مرز و بوم، بازنگری شده است تا معلمانی فکور و آگاه به بسترهای

۱. تربیت فرایندی است تعالی جویانه، تعاملی، تدریجی، یکپارچه و مبتنی بر نظام معیار اسلامی که به منظور هدایت افراد جامعه به سوی آمادگی برای تحقق آگاهانه و اختیاری مراتب حیات طیبه در همه ابعاد که زمینه های مناسب تکوین و تعالی پیوسته هویت ایشان را در راستای شکل گیری و پیشرفت جامعه اسلامی فراهم می آورد.

تخصصی این رشته و توانمند در ایجاد ارتباط با ادبیات دنیای امروز و رفع مشکلات و شبهات اعتقادی دانش آموزان، تربیت شوند. همچنین از خصوصیات این برنامه می توان به وجود منطق و فعالیت های یادگیری و عملکردی در تدوین هر درس اشاره نمود.

اهداف/ شایستگی های مورد انتظار در برنامه درسی انتظار می رود دانش آموخته رشته آموزش الهیات بتواند:

۱. با آگاهی از اصول و مبانی دانش الهیات، موقعیت هایی را برای پاسخگویی به سوالات و تاثیرگذاری بر نگرش/عملکرد دانش آموزان و تربیت اسلامی آنها تدارک ببیند.
۲. با بهره گیری از دانش الهیات، برای ایجاد نگرش بمنظور ایفای نقش در تمدن نوین اسلامی زمینه سازی نماید.
۳. از راهبردهای متنوع آموزشی متناسب با حوزه الهیات برای پاسخ به نیازهای دانش آموزان یا شناسایی و حل مسائل آموزشی و اقتناع و استحکام معلومات دینی آنها استفاده کند.
۴. با بهره گیری از مهارت های تفکر و خردورزی، فرایند عمل حرفه ای خود را به طور مستمر مورد تامل و ارزیابی قرار دهد.
۵. با بهره گیری از ظرفیت سوالات و ابهامات موجود و یا فرضی نسبت به ایجاد زمینه مطالعه و تحقیق و پژوهش در دانش آموزان، فرصت های یادگیری را برای بکارگیری این ظرفیت ها بمنظور عمق بخشی به اطلاعات و دانش الهیات و رفع شبهات تدارک ببیند.
۶. از زبان هنر مخصوصا هنر رسانه (دیجیتال و مکتوب) برای خلق یا غنی سازی فرصت های آموزشی/ تربیتی و توسعه توانایی های حرفه ای در جهت آموزش مفاهیم اعتقادی و عملی اسلام و ارتقاء سطح توانایی و ایجاد نگرش صحیح دانش آموزان استفاده کند.

تعریف دوره

دوره کارشناسی پیوسته آموزش الهیات، یکی از دوره های آموزش عالی است که هدف آن تربیت معلمانی است که واجد شایستگی های لازم جهت آموزش دروس الهیات در دوره متوسطه می باشند.

شرایط و ضوابط کلی پذیرش

- دارا بودن مدرک تحصیلی دیپلم و گذراندن دوره پیش دانشگاهی/ دیپلم دوره دوم متوسطه
- قبولی در آزمون ورودی
- پذیرش در مصاحبه

طول دوره

طول دوره کارشناسی پیوسته آموزش الهیات، چهار سال است که با نظام آموزشی واحدی در هشت نیمسال تحصیلی قابل اجرا خواهد بود. هر نیمسال تحصیلی شامل ۱۶ هفته آموزشی است. برای هر واحد درسی نظری ۱۶ ساعت، برای هر واحد درسی عملی ۳۲ ساعت، برای هر واحد درسی کارگاهی ۴۸ ساعت و برای هر واحد کارورزی ۶۴ ساعت منظور شده است. همچنین ساعت درس کارنمای معلمی (پروژه) به تشخیص استاد راهنما خواهد بود.

واحد های درسی

تعداد کل واحدهای درسی دوره کارشناسی پیوسته آموزش الهیات ۱۵۰ واحد است. از این تعداد ۲۷ واحد دروس عمومی، ۱۲ واحد دروس تعلیم و تربیت اسلامی، ۱۷ واحد دروس تربیتی، ۹۰ واحد دروس تخصصی و ۴ واحد دروس انتخابی می‌باشد.

جدول ۱- تعداد واحدهای درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش الهیات

تعداد واحد	نوع درس
۸ واحد	عمومی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
۱۶ واحد	معارف اسلامی
۳ واحد	ویژه دانشگاه فرهنگیان
۱۲ واحد	تعلیم و تربیت اسلامی
۱۷ واحد	تربیتی
۹۰ واحد	تخصصی
۴ واحد	انتخابی
اضافه بر سقف واحد	اختیاری
۱۵۰ واحد	جمع

فصل دوم

جداول دروس

جداول دروس دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش الهیات مشتمل بر ۸ جدول دروس عمومی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دروس معارف اسلامی، دروس عمومی ویژه دانشگاه فرهنگیان، دروس تعلیم و تربیت اسلامی، دروس تربیتی، دروس تخصصی و دروس انتخابی می‌باشد.

جدول ۲- دروس عمومی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش الهیات

پیش نیاز	ساعت						تعداد واحد	عنوان درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری				
	۴۸				-	۴۸	۳*	زبان فارسی		عمومی
	۴۸				-	۴۸	۳	زبان انگلیسی		
	۳۲				۳۲	-	۱	تربیت بدنی ۱		
	۳۲				۳۲	-	۱	تربیت بدنی ۲		
	۱۶۰				۶۴	۹۶	۸	جمع		

جدول ۳- دروس معارف اسلامی عمومی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش الهیات

توضیحات (تعداد ۱۴+۲ واحد الزامی)	ساعت						تعداد واحد	عنوان درس	گرایش	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری					
انتخاب دو درس به ارزش ۴ واحد	۳۲				-	۳۲	۲	اندیشه اسلامی ۱ (مبدا و معاد)	مبانی نظری اسلام ^۱		عمومی
	۳۲				-	۳۲	۲	اندیشه اسلامی ۲ (نبوت و امامت)			
	۳۲				-	۳۲	۲	انسان در اسلام			
	۳۲				-	۳۲	۲	حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام			
انتخاب یک درس به ارزش ۲	۳۲				-	۳۲	۲	فلسفه اخلاق (با تکیه بر	اخلاق		

* در دانشگاه فرهنگیان این درس به صورت تفکیکی ۱+۲ ارائه می‌شود و یک واحد آن به درس «نگارش خلاق» اختصاص می‌یابد.

۱- در رشته آموزش الهیات، انتخاب دروس «انسان در اسلام» و «حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام» دارای اولویت می‌باشند.

واحد							مباحث تربیتی)	اسلامی	
	۳۲				-	۳۲	۲		اخلاق اسلامی (مبانی و مفاهیم)
	۳۲				-	۳۲	۲		آیین زندگی (اخلاق کاربردی)
	۳۲				-	۳۲	۲	عرفان عملی اسلامی	
انتخاب یک درس به ارزش ۲ واحد	۳۲				-	۳۲	۲	انقلاب اسلامی ایران	
	۳۲				-	۳۲	۲	آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	
	۳۲				-	۳۲	۲	اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)	
انتخاب یک درس به ارزش ۲ واحد	۳۲				-	۳۲	۲	تاریخ تحلیلی صدر اسلام	
	۳۲				-	۳۲	۲	تاریخ امامت اسلامی	
انتخاب یک درس به ارزش ۲ واحد	۳۲				-	۳۲	۲	تفسیر موضوعی قرآن	
	۳۲				-	۳۲	۲	تفسیر موضوعی نهج البلاغه	
الزامی	۳۲				-	۳۲	۲	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران	
الزامی	۳۲				-	۳۲	۲	دانش خانواده و جمعیت ^۲	
	۲۵۶				-	۲۵۶	۱۶	جمع	

۱- در رشته آموزش الهیات، انتخاب درس «تفسیر موضوعی نهج البلاغه» دارای اولویت می‌باشد.

۲- به استناد ابلاغیه شماره ۲/۹۳۷۲۷ مورخ ۱۳۹۲/۰۶/۲۵ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، مسئول تنظیم برنامه‌ها و اجرای این درس در سطح دانشگاه‌ها گروه معارف اسلامی است.

جدول ۴- دروس عمومی ویژه دانشگاه فرهنگیان دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش الهیات

پیش نیاز	ساعت					تعداد واحد	عنوان درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی				
	۴۸				۳۲	۱۶	۲	سلامت/ بهداشت و صیانت از محیط زیست	GK
	۳۲				۳۲	-	۱**	نگارش خلاق	
	۳۲				۳۲	-	۱	نگارش علمی	
	۸۰				۶۴	۱۶	۳	جمع	

جدول ۵- دروس تعلیم و تربیت اسلامی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش الهیات

پیش نیاز	ساعت					تعداد واحد	عنوان درس	کد درس	نوع شایستگی	
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی					نظری
							سیره تربیتی پیامبر و اهل بیت (ع) (باتوجه به مراحل و ساحت‌های تربیت)		تربیت اسلامی	
							این درس در رشته آموزش الهیات به استناد مصوبه شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه، ارائه نمی‌شود و به جای آن درس «تاریخ اسلام و سیره معصومین (ع) (با تاکید بر سیره تربیتی)» در مجموعه دروس تخصصی (جدول ۷) ارائه شده است.			
							این درس در رشته آموزش الهیات به استناد مصوبه شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه، ارائه نمی‌شود و به جای آن درس «کلیات عرفان و اخلاق» در مجموعه دروس تخصصی (جدول ۷) ارائه شده است.			
	۴۸	-	-	-	-	۴۸	۳	فلسفه تربیت در ج.ا.ا.		
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	فلسفه تربیت رسمی و عمومی در ج.ا.ا.		
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در ج.ا.ا.		
	۴۸	-	-	-	-	۴۸	۳	اخلاق حرفه‌ای معلم (با تاکید بر حقوق و تکالیف اسلامی)		
								این درس در رشته آموزش الهیات به استناد مصوبه شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه، ارائه نمی‌شود و به جای آن درس «تاریخ اسلام ۱» در مجموعه دروس تخصصی (جدول ۷) ارائه شده است.		
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	نقش اجتماعی معلم از دیدگاه اسلام		
	۱۹۲					۱۹۲	۱۲	جمع		

** این واحد در جمع واحد دروس محاسبه نمی‌شود، زیرا در جمع واحد دروس عمومی (جدول ۲) محاسبه شده است.

جدول ۶- دروس تربیتی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش الهیات

پیش نیاز	تعداد ساعت						تعداد واحد	عنوان درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری				
	۳۲				-	۳۲	۲	روانشناسی تربیتی		علم تربیتی PK ^۱
	۳۲				-	۳۲	۲	جامعه شناسی تربیتی		
	۳۲				-	۳۲	۲	نظریه های یادگیری و آموزش		
	۴۸				۳۲	۱۶	۲	اصول و روش های تدریس		
	۴۸				۳۲	۱۶	۲	اصول و روش های راهنمایی و مشاوره		
	۴۸				۳۲	۱۶	۲	ارزشیابی از یادگیری		
این درس در رشته آموزش الهیات به استناد مصوبه شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه، ارائه نمی شود و به جای آن درس «کاربرد هنر در تربیت دینی» در مجموعه دروس تخصصی (جدول ۷) ارائه شده است.								کاربرد هنر در آموزش		
	۳۲				۳۲	-	۱	کاربرد زبان در تربیت		
	۳۲				-	۳۲	۲	مدیریت آموزشی		
	۳۲				-	۳۲	۲	آموزش و پرورش تطبیقی با تاکید بر دوره های تحصیلی		
	۳۳۶				۱۲۸	۲۰۸	۱۷	جمع		

جدول ۷- دروس تخصصی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش الهیات

پیش نیاز	تعداد ساعت						تعداد واحد	نام درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری				
	۳۲					۳۲	۲	تاریخ اسلام ۱		موضوعی
	-	۶۴			۴۸	-	۱۶	۲	صرف ۱	
	-	۳۲				۳۲	۲	۲	کلام اسلامی ۱	
	-	۳۲				۳۲	-	۱	قرائت و تجوید قرآن	
	-	۳۲				۳۲	۲	۲	ادیان بزرگ	
تاریخ اسلام ۱	۳۲					۳۲	۲	۲	تاریخ اسلام ۲	
صرف ۱	۶۴				۴۸	-	۱۶	۲	صرف ۲	

^۱ Pedagogical Knowledge (PK)

کلام اسلامی ۱	۳۲					۳۲	۲	کلام اسلامی ۲
	۴۸				۳۲	۱۶	۲	کلیات عرفان و اخلاق
تاریخ اسلام ۲	۳۲					۳۲	۲	تاریخ اسلام و سیره معصومین (ع) (با تاکید بر سیره تربیتی)
-	۶۴			۴۸	-	۱۶	۲	نحو ۱
	۳۲					۳۲	۲	تفسیر قرآن ۱
-	۴۸			۴۸	-	-	۱	قرائت متون عرفانی
نحو ۱	۶۴			۴۸	-	۱۶	۲	نحو ۲
-	۳۲					۳۲	۲	تفسیر قرآن ۲
نحو ۲	۶۴			۴۸	-	۱۶	۲	نحو ۳
-	۴۸				۳۲	۱۶	۲	منطق ۱
	۳۲					۳۲	۲	کلیات فلسفه اسلامی ۱
-	۳۲					۳۲	۲	تاریخ قرآن
	۳۲					۳۲	۲	کلیات اصول فقه و فقه
صرف ۲ و نحو ۳	۴۸			۴۸	-	-	۱	صرف و نحو کاربردی در دوره متوسطه
منطق ۱	۳۲				۳۲	-	۱	منطق ۲
کلیات فلسفه اسلامی ۱	۳۲					۳۲	۲	کلیات فلسفه اسلامی ۲
-	۳۲				۳۲	-	۱	تاریخ حدیث و شناخت منابع
کلیات اصول فقه و فقه	۳۲					۳۲	۲	فقه ۱
-	۳۲				۳۲	-	۱	اعراب القرآن
فقه ۱	۳۲				۳۲	-	۱	آیات الاحکام
تاریخ قرآن	۳۲					۳۲	۲	علوم قرآنی
فقه ۱	۳۲					۳۲	۲	فقه ۲

اصطلاح شناسی حدیث	۱	-	۳۲				تاریخ حدیث و شناخت منابع	۳۲
قواعد فقه	۲	۱۶	۳۲				فقه ۱ / فقه ۲	۴۸
فقه الحدیث	۲	۳۲					تاریخ حدیث و شناخت منابع / اصطلاح شناسی حدیث	۳۲
فقه ۳	۲	۱۶	۴۸				فقه ۲	۶۴
ترجمه عربی	۲	۱۶	۴۸	-			نحو ۳	۶۴
درک متون فقهی و تفسیری	۱	-	۴۸	-			نحو ۳	۴۸
کاربرد هنر در تربیت دینی	۲	۳۲						۳۲
جمع	۶۳	۶۸۸	۲۸۸	۴۸۰				۱۴۵۶
فلسفه معلمی در آموزش الهیات	۱	۱۶	-	-				۱۶
برنامه ریزی درسی در آموزش الهیات	۲	۱۶	۳۲	-				۴۸
راهبرد های تدریس در آموزش الهیات	۱	-	۴۸	-				۴۸
طراحی آموزشی در آموزش الهیات	۱	-	۴۸	-				۴۸
طراحی واحد یادگیری در آموزش الهیات	۱	-	۴۸	-				۴۸
آزمون های تحصیلی و آزمون سازی در آموزش الهیات	۲	۱۶	۳۲	-				۴۸
تحلیل محتوای مواد آموزشی در الهیات	۲	۱۶	۳۲	-				۴۸

فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش الهیات ۱	۱	-	-	۴۸	-	-	۴۸	مهارت‌های هفتگانه
فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش الهیات ۲	۱	-	-	۴۸	-	-	۴۸	-
فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش الهیات ۳	۱	-	-	۴۸	-	-	۴۸	-
تجربه‌های خاص حرفه‌ای در آموزش الهیات	۱	۱۶	-	-	-	-	۱۶	-
پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۱: پژوهش روایی	۱	-	-	۴۸	-	-	۴۸	-
پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۲: اقدام پژوهی	۱	-	-	۴۸	-	-	۴۸	-
پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۳: درس پژوهی	۱	-	-	۴۸	-	-	۴۸	-
کارورزی ۱	۲		۱۲۸				۱۲۸	روان‌شناسی تربیتی، اصول و روش‌های تدریس و پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۱: پژوهش روایی
کارورزی ۲	۲		۱۲۸				۱۲۸	کارورزی ۱
کارورزی ۳	۲		۱۲۸				۱۲۸	کارورزی ۲ و طراحی آموزشی

کارورزی ۳ و طراحی واحد یادگیری	۱۲۸		۱۲۸				۲	کارورزی ۴	
پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۲: کنش پژوهی - پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۳: درس پژوهی	-	به تشخیص استاد راهنما					۲	کارنمای معلمی (پروژه)	
	۱۱۲۰	-	۵۱۲	۴۳۲	۹۶	۸۰	۲۷	جمع	
	۲۵۷۶	-	۵۱۲	۹۱۲	۳۸۴	۷۶۸	۹۰	جمع کل	

جدول ۸- دروس انتخابی دوره کارشناسی پیوسته آموزش الهیات^۱

پیش نیاز	ساعت						تعداد واحد	نام درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری				
کلام اسلامی ۲	۳۲					۳۲	۲	کلام جدید ۱		موضوعی
کلام جدید ۱	۳۲					۳۲	۲	کلام جدید ۲		
-	۳۲					۳۲	۲	فلسفه دین ۱		
فلسفه دین ۱	۳۲					۳۲	۲	فلسفه دین ۲		
	۱۲۸					۱۲۸	۸	جمع		

جدول ۹- دروس اختیاری دوره کارشناسی پیوسته آموزش الهیات

پیش نیاز	ساعت						تعداد واحد	نام درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری				
						۳۲	۲	آشنایی با فرهنگ و ارزش- های دفاع مقدس ^۲		موضوعی
						۳۲	۲	مهارت‌های زندگی دانشجویی ^۳		
						۶۴	۴	جمع		

۱ - دانشجوی معلمان می بایست دو درس هم نام (۴ واحد) از این جدول انتخاب نمایند.

۲ - به استناد ابلاغیه شماره ۲۱/۴۱۹۰۳ مورخ ۱۳۹۰/۰۳/۰۴ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، این درس به صورت اختیاری برای کلیه دوره‌های کاردانی و کارشناسی ارائه و برای رشته‌هایی که دروس اختیاری ندارند به عنوان مزاد بر سقف واحدهای درسی ارائه شود.

۳ - به استناد ابلاغیه شماره ۲/۵۲۵۳۰ مورخ ۱۳۹۵/۰۳/۱۸ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، این درس به صورت اختیاری برای کلیه دوره‌های کاردانی و کارشناسی ارائه و برای رشته‌هایی که دروس اختیاری ندارند به عنوان مزاد بر سقف واحدهای درسی ارائه شود.

توزیع دروس رشته آموزش الهیات

نیمسال تحصیلی															نوع درس	
تعداد واحد	هشتم	تعداد واحد	هفتم	تعداد واحد	ششم	تعداد واحد	پنجم	تعداد واحد	چهارم	تعداد واحد	سوم	تعداد واحد	دوم	تعداد واحد		اول
۲	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی	۲	تفسیر موضوعی نهج البلاغه	۲	تاریخ امامت (دانشجویان اهل تسنن می-توانند درس تاریخ تحلیلی صدراسلام را انتخاب نمایند)	۲	انقلاب اسلامی ایران	۲	دانش خانواده و جمعیت	۲	حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام	۲	انسان در اسلام	۲	آیین زندگی	معارف اسلامی عمومی (۱۶ واحد)
-	-	-	-	۱	نگارش علمی	۱+ ۱ ۱	سلامت/ بهداشت و صیانت از محیط زیست	۳	زبان انگلیسی	۲	زبان فارسی	۱	تربیت بدنی ۲	۱	تربیت بدنی ۱	عمومی (۱۱ واحد)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱	نگارش خلاق	-	-	-	-		
۲	نقش اجتماعی معلم از دیدگاه اسلام	۳	اخلاق حرفه‌ای معلم	-	-	۲	اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در ج.ا.ا.	۲	فلسفه تربیت رسمی و عمومی در ج.ا.ا.	۳	فلسفه تربیت در ج.ا.ا.	-	-	-	-	تربیت اسلامی (۱۳ واحد)
۲	جامعه شناسی تربیتی	-	-	-	-	۲	آموزش و پرورش تطبیقی با تاکید بر دوره‌های تحصیلی	۱+ ۱ ۱	ارزشیابی از یادگیری	۱+ ۱ ۱	اصول و روش های تدریس	۲	نظریه های یادگیری و آموزش	۲	روانشناسی تربیتی	تربیتی (۱۷ واحد)

								ع۱	کاربرد زبان در تربیت	ن۲	مدیریت آموزشی		-	ان ۱+ ع	اصول و روش های راهنمایی و مشاوره
۲	کارورزی ۴	ک۱	پژوهش و توسعه حرفه ای ۳: درس پژوهی	ان ۱+ ع	تحلیل محتوای مواد آموزشی در آموزش الهیات	۲	کارورزی ۱	ک۱	کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش الهیات ۳	ک۱	کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش الهیات ۲	ک۱	کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش الهیات ۱	ان	فلسفه معلمی آموزش الهیات
۲	کارنمای معلمی (پروژه)	ان	تجربه های خاص حرفه ای در آموزش الهیات	ک۱	طراحی واحد یادگیری در آموزش الهیات		-	ک۱	پژوهش و توسعه حرفه ای ۱: پژوهش روایی	ک۱	راهنمادهای تدریس در آموزش الهیات	ان ۱+ ع	آزمون های تحصیلی و آزمون سازی در آموزش الهیات	ان ۱+ ع	برنامه ریزی درسی در آموزش الهیات
	-	۲	کارورزی ۳	ک۱	پژوهش و توسعه حرفه ای ۲: کنش پژوهی		-				-	ک۱	طراحی آموزشی در آموزش الهیات		-
	-		-	۲	کارورزی ۲		-				-		-		-
ان + ع۱	قواعد فقه	ع۱	اعراب قرآن	ع۱	منطق ۲	ان + ع۱	نحو ۳	ان + ع۱	نحو ۲	ن۲	تاریخ اسلام و سیره معصومین	ن۲	تاریخ اسلام ۲	ان	تاریخ اسلام ۱
ان	فقه الحدیث	ان	علوم قرآنی	ان + ک۱	ترجمه عربی	ان + ع۱	منطق ۱	ان	تفسیر قرآن ۲	ان + ع۱	نحو ۱	ان + ع۱	صرف ۲	ان + ع۱	صرف ۱

تخصصی تربیتی
(۲۷ واحد)

تخصصی
(۶۳ واحد)

فصل سوم

سرفصل دروس

سرفصل درسی «سلامت، بهداشت و صیانت از محیط زیست»

۱- معرفی درس و منطق آن

برخورداری از سلامتی صرف نظر از این که یکی از حقوق اساسی هر انسانی است، شرط لازم برای یادگیری و رشد انسانی است؛ زیرا انسان سالم، محور توسعه پایدار است. ورود به فرایند یادگیری، ماندن در آن، تمرکز بر آن و پیامدهای آن پیوند محکمی با سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی یادگیرنده دارد. هدف غایی نظام آموزش و پرورش نیز «تحقق حیات طیبه» است که بی گمان برخوردار از سلامتی برای دستیابی به آن ضرورت دارد. افزون بر آن معلمانی که از سلامت جسمانی و روانی بهتری برخوردار باشند بهره‌وری بالاتری خواهند داشت و موجبات کاهش بار اقتصادی ناشی از هزینه‌های درمانی و ساعات غیبت کاری را فراهم سازند. لازمه‌ی دستیابی به چنین هدفی آن است که معلمان آینده، یعنی کسانی که در نزدیک‌ترین سطح برنامه‌ی درسی با دانش آموز ارتباط برقرار خواهند کرد، با مقوله‌ی سلامت درآمیخته شوند. به سخنی دیگر، اگر دوره‌ی تربیت معلم بخواهد معلمانی روانه‌ی مدرسه‌ها کند که سالم و تندرست باشند و در آینده بتوانند در راستای ارتقای سلامت دانش آموزان گام بردارند، منطقی است که دربرگیرنده‌ی برنامه‌هایی باشد که منجر به افزایش سواد سلامت دانشجو معلمان می‌شوند. سواد سلامت معرف توانمندی فرد در دستیابی به مباحث بهداشتی، درک، انتقال و کاربست آن و همچنین تصمیم‌گیری درست در برخورد با آن مباحث به منظور ارتقای سلامت خود و دیگران است. به این ترتیب، در این درس، با توجه به عوامل تهدید کننده‌ی سلامت جامعه که عبارتند: بیماری قلبی عروقی، سرطان، و ایمنی و حوادث، بر ارتقای سلامت از طریق تغذیه سالم، فعالیت بدنی، پرهیز از مصرف الکل و دخانیات و همچنین ارتقای سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی تاکید می‌شود و بر این اساس فعالیت‌ها و فرصت‌های یادگیری گوناگونی در اختیار دانشجو معلمان قرار داده می‌شود. این فرصت‌ها به ارائه و انتقال صرف اطلاعات بهداشتی محدود نمی‌شوند، بلکه با تکیه بر تعریف ارائه شده برای سواد سلامت، زمینه‌ای فراهم می‌سازند تا دانشجو بتواند آنچه آموخته است را به گونه‌ای معنادار با بافت واقعی زندگی خود پیوند بزند. همچنین با انجام چنین فعالیت‌هایی مهارت‌های فردی، بین فردی، تفکر انتقادی و خلاق در او پرورش می‌یابد. علاوه بر این، چون در یک دیدگاه وسیع‌تر از سلامت بایستی حفظ محیط زیست سالم نیز مورد توجه قرار گیرد، بخشی از این واحد درسی نیز به صیانت از محیط زیست اختصاص یافته است.

مشخصات درسی	نام درس: سلامت، بهداشت و صیانت از محیط زیست
-------------	---

<p>اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری، دانشجو قادر خواهد بود:</p> <ul style="list-style-type: none"> • منابع اطلاعات بهداشتی معتبر را به دیگران به ویژه دانش آموزان ارائه دهد. • یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت خود طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر روی سلامت خود ارزشیابی کند. • یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت دانش آموز (دانش آموزان) طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر سلامت او (آنها) ارزشیابی کند. 				<p>نوع درس: نظری- عملی تعداد واحد: ۲ (نظری-عملی)</p>		
				شایستگی اساسی		
						ملاکها
دریافت و انتقال اطلاعات سلامت		توانسته است از منابع متعدد و معتبر اطلاعات کسب نماید اما نمی تواند آن را به دیگران انتقال دهد.	توانسته است از منابع متعدد و معتبر اطلاعات کسب نماید و تا حدودی آن را به دیگران انتقال دهد.	توانسته است از منابع متعدد و معتبر اطلاعات کسب نماید و به شیوه های کارآمد آن را به دیگران انتقال دهد.		
برنامه سلامت		توانسته است یک برنامه سلامت برای خود یا دانش آموزان طراحی، اجرا و ارزشیابی کند اما نمی تواند اثربخشی آن را مشخص سازد.	توانسته است یک برنامه سلامت طراحی، اجرا و ارزشیابی نماید و تا حدودی اثربخشی آن را مشخص سازد.	توانسته است یک برنامه سلامت طراحی، اجرا و ارزشیابی نماید و به گونه ای روشن اثربخشی آن را مشخص سازد.		

۲- فرصت یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه ای آن به شرح زیر سازمان یافته است:

نوبت	موضوع اصلی	مباحث فرعی
بخش نخست: مبانی سلامت		
اول (۲+۱) ساعت	معارفه و آشنایی با مفاهیم پایه	<p>آشنایی با مدرس، دانشجویان و سرفصل درس؛ معرفی مفهوم های مختلف مرتبط با سلامت؛ آشنایی با تاریخ تحول علم سلامت همگانی و رویکردهای سلامت همگانی.</p> <p>تکلیف عملی (در کلاس)</p> <ul style="list-style-type: none"> • از دانشجویان بخواهید روی برگه ای پنج الویت که برای آنها ارزش محسوب می شود را یادداشت کنند و سپس همراه آنان بررسی کنید آیا سلامتی در میان این الویت ها جایی

<p>دارد؟</p> <ul style="list-style-type: none"> • از دانشجویان بخواهید تعریف خود را از سلامت ارائه دهند و با تکیه بر دانش پیشین آنان، مفاهیم مرتبط با سلامت را ارائه دهید. • در بخشی از این جلسه، از دانشجویان بخواهید با استفاده از گزارش خود شرح حال نویسی و ترسیم چشم انداز، تجربه‌های پیشین، نیازها، امیدها، انتظارات خود را از این درس دو واحدی بیان نمایند و پیش از پایان نشست به شما (مدرس) تحویل دهند. <p>تکلیف عملی: در پایان این جلسه، از دانشجویان بخواهید مصادیق اقدامات سلامت همگانی در پیرامون خود را شناسایی کنند و گزارشی از آن ارائه دهند.</p>		
<p>تعریف نیاز؛ انواع نیازها؛ شیوه‌های گوناگون سنجش نیازهای سلامت.</p> <p>تکلیف عملی: در مدرسه محل کارورزی خود یک نیازسنجی در زمینه سلامت انجام دهید. روشی که در آن استفاده کرده‌اید را مشخص سازید، انواع نیازهایی که تشخیص داده‌اید را شناسایی کنید و یافته‌های خود را در قالب یک گزارش بیان نمایید (این کار می‌تواند در گروه‌های سه نفره انجام شود).</p>	<p>سنجش نیازهای سلامت</p>	<p>دوم (۲+۱)</p>
<p>انواع پایگاه‌های اطلاعات سلامت و چگونگی استفاده از آن‌ها</p> <p>تکلیف عملی (در کلاس):^۹</p> <p>از دانشجویان بخواهید یکی از موضوعات سلامت که به تازگی ذهن آن‌ها را مشغول کرده است را انتخاب کنند و سپس در میان پایگاه مختلفی که به آن‌ها معرفی شده است پیرامون آن گردش کنند. آنچه آموخته‌اند را در قالب گزارش به کلاس ارائه دهند.</p>	<p>معرفی پایگاه‌های نمایه اطلاعات سلامت</p>	<p>سوم (۲+۱)</p>
<p>بخش دوم: عوامل تهدید کننده سلامت ایرانیان</p>		
<p>بیماری‌های غیرواگیر (تعریف و ویژگی‌ها بیماری‌های غیرواگیر، میزان مرگ و میر ناشی از بیماری‌های غیرواگیر در ایران، انواع عوامل خطر (قابل اصلاح و غیر قابل اصلاح)، شایعترین بیماری‌های غیرواگیر</p> <p>بیماری‌های قلبی و عروقی: مروری بر سیستم گردش خون، تعریف و علل پدیدآیی تصلب شرایین، آنژین صدری، سکته قلبی و سکته مغزی و علائم شایع آن‌ها و چگونگی برخورد با آن‌ها؛ چگونگی کاهش خطر بروز سکته‌های قلبی و مغزی؛ نقش چربی‌ها در بروز بیماری‌های قلبی عروقی؛ فشار خون بالا (تعریف، علائم و تشخیص، پیشگیری)</p> <p>سرطان: تعریف سرطان، عوامل سرطان‌زا، علائم هشدار دهنده، گام‌های پیشگیری کننده، اهمیت تشخیص زود هنگام، سرطان‌های شایع در ایران.</p>	<p>بیماری‌های غیرواگیر</p>	<p>چهارم (۲+۱) و پنجم (۲+۱)</p>

^۹. این جلسه باید در مکانی برگزار شود که امکان دسترسی به رایانه و اینترنت وجود دارد.

<p>ایمنی و حوادث: تعریف مفاهیم خطر، آسیب، تصادف، ایمنی؛ شناسایی خطرات فیزیکی، شیمیایی، بیولوژیکی، و ارگونومیکی موجود در محیط آموزشی؛ نحوه پیشگیری از آنها. انواع سوءاستفاده (غفلت و نادیده گرفتن، فیزیکی، عاطفی، جنسی)؛ نشانه‌های احتمالی؛ چگونگی واکنش در هنگام روبرو شدن با موارد سوءاستفاده.</p> <p>تکلیف عملی (در کلاس): از دانشجویان بخواهید در گروه‌های کوچک، سبک زندگی خود یا پدر و مادر خود را از نظر خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی عروقی و سرطان بررسی کنند. عوامل خطر را شناسایی کنند و برای کاهش این خطرات برنامه‌ریزی کنند.</p> <p>تکلیف عملی (در کلاس): پیش از پرداختن به بحث ایمنی و حوادث از دانشجویان بخواهید که جدول (ب) موجود در پیوست را پر کنند.</p> <p>تکلیف عملی (در کلاس): از دانشجویان بخواهید با توجه به آنچه آموخته‌اند در گروه‌های کوچک خطرات مربوط به هر یک از محیط‌های زیر را شناسایی و راهکارهای پیشگیری از وقوع این خطرات را بیان نمایند. در محیط کلاس: در راهروها: در حیاط مدرسه: در سرویس‌های بهداشتی: در دیگر مکان‌ها:</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید از یک مدرسه بازدید کنند و بر اساس آنچه که در مدرسه مشاهده کرده‌اند دو پیام آموزشی در زمینه‌ی ایمنی و پیشگیری از آسیب برای یکی از گروه‌های مخاطب (دانش آموزان، پدران و مادران، معلمان و غیره) طراحی کنند.</p>		
بخش سوم: ارتقای سلامت		
<p>تغذیه سالم: اصول تغذیه سالم و گروه‌های غذایی؛ شاخص‌های رشد در سنین پنج تا نوزده سالگی؛ شاخص قد به وزن، شاخص نمایه توده بدنی (چگونگی محاسبه نمایه توده بدنی، چگونگی تنظیم برنامه غذایی مناسب برای خود). دستورالعمل کشوری پایگاه تغذیه سالم (بوفه سابق)؛ تغذیه در دوران بلوغ (نیازهای تغذیه‌ای نوجوانان)؛ نحوه تغییر الگوهای تغذیه‌ای نامناسب دانش‌آموزان؛ کمبود ریزمغذی‌ها و اثرات آن بر دانش‌آموز و فرایند یادگیری (کمبود ید، آهن، کلسیم، روی، ویتامین D)؛ نحوه خواندن و تحلیل برچسب مواد غذایی</p> <p>فعالیت بدنی: تعریف فعالیت بدنی و گروه‌بندی آن؛ نقش بی‌حرکی در ایجاد بیماری‌های مختلف، وضعیت میزان فعالیت‌های بدنی در میان زنان و مردان ایرانی، اثرات سودمند فعالیت بدنی بر بدن، میزان فعالیت بدنی توصیه شده برای گروه‌های سنی گوناگون، هرم فعالیت بدنی</p>	<ul style="list-style-type: none"> • تغذیه سالم • فعالیت بدنی • سیگار و دخانیات 	<p>ششم (۲+۱) و هفتم (۲+۱)</p>

<p>الکل و دخانیات: رابطه سیگار و مرگ و میر و بیماری‌ها؛ طبقه بندی انواع مواد، علائم و نشانه‌های مصرف مواد و الکل؛ مبانی و اصول پیشگیری</p> <p>تکلیف عملی: یک هفته پیش از ارائه این موضوع، دانشجویان موظف هستند در جدول موجود در پیوست، برنامه غذایی یک هفته‌ی خود را ثبت و مقدار تقریبی آن را یادداشت کنند و به کلاس بیاورند. پس از آنکه «اصول تغذیه سالم و گروه‌های غذایی» بیان شد دانشجویان بر اساس واحد غذایی مورد نیاز^{۱۰} و گروه‌های غذایی به تحلیل جدول برنامه غذایی خود بپردازند.</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید بر اساس هرم فعالیت بدنی، یک برنامه فعالیت بدنی برای یک هفته خود تنظیم کنند و به کلاس آورند.</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید نمایه توده بدنی خود را محاسبه کنند. رقم به دست آمده را بر روی نمودار نمایه توده بدنی پیدا کنند و با توجه به طبقه‌ای که در آن قرار می‌گیرند یک برنامه غذایی مناسب برای خود بنویسند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۱: از دانشجویان بخواهید به پایگاه تغذیه سالم در یک مدرسه مراجعه کنند و فهرست مواد غذایی موجود در آن را تهیه کنند و مواد غذایی مجاز و غیرمجاز را از هم تفکیک کنند. سپس راهکارهایی برای توجیه مسئولان مدرسه، مسئول پایگاه و دانش‌آموزان در خصوص تغییر موارد غیرمجاز به مجاز پیشنهاد دهند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۲: از دانشجویان بخواهید با یک دانش‌آموز که در مرحله بلوغ است مصاحبه کنند و برنامه غذایی یک روز او را بررسی کنند و داده‌های حاصل را با نیازهای تغذیه‌ای گروه سنی او مقایسه نمایند. یافته‌های خود را به صورت گزارش به کلاس ارائه دهند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۳: از دانشجویان بخواهید برچسب دو ماده غذایی مورد علاقه خود را به کلاس آورند، آن را بخوانند و تحلیل کنند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۴: از دانشجویان بخواهید برای ترویج تغذیه سالم در محیط خوابگاه دو راهکار جدید پیشنهاد کنند و برای عملیاتی ساختن آن برنامه‌ریزی کنند.</p>	
بخش چهارم: سلامت جسمانی (بهداشت فردی)	
<p>بهداشت دست و پاها (اهمیت بهداشت دست و پاها، آموزش شستشوی دست)؛ مراقبت از پوست و مو (ساختمان و عملکرد پوست و مو، آشنایی و چگونگی برخورد با مشکلات شایع پوست و مو، اکنه، شوره سر، اگزما)، مراقبت از چشم‌ها (ساختمان کره چشم، مشکلات متداول بینایی، چگونگی سنجش بینایی با چارت اسلن)؛ مراقبت از گوش‌ها (ساختمان گوش، مشکلات متداول شنوایی، چگونگی سنجش شنوایی با آزمایش نجوا)؛ بهداشت خواب (اهمیت خواب و تاثیر آن بدن، گام‌هایی برای بهتر خوابیدن). بهداشت دهان و دندان (بخش‌های مختلف دندان، آشنایی با زمان رویش دندان‌های مختلف، عوامل موثر بر ایجاد پوسیدگی دندان، محل‌های شایع بروز پوسیدگی دندان، افراد در معرض خطر</p>	

^{۱۰}. Serving size

<p>پوسیدگی دندان، راه‌های پیشگیری از پوسیدگی دندان: مسواک زدن (آموزش مسواک زدن به کودکان ۶ تا ۱۲ ساله)، استفاده از نخ دندان (آموزش استفاده از نخ دندان به کودکان)، فلورایدتراپی، فیشور سیلانت، رژیم غذایی؛ چگونگی برخورد با آسیب‌دیدگی و شکستگی دندان‌ها؛ تفاوت لثه سالم و ملتهب؛ علل بوی بد دهان). بهداشت باروری (بلوغ و دگرگونی‌های آن در هر یک از دو جنس، بهداشت بلوغ، خودارضایی و زیان‌های آن. ویژه دانشجوی معلمان دختر: ساختمان، عملکرد و بهداشت دستگاه تناسلی زنان، قاعدگی و نشانه‌ها و حالات طبیعی و غیرطبیعی آن، سندروم پیش از قاعدگی). ویژه دانشجوی معلمان پسر: ساختمان، عملکرد و بهداشت دستگاه تناسلی مردان}.</p> <p>بیماری‌های واگیردار:</p> <p>عفونت‌های انگلی: کرمک یا اکسیور (ویژگی‌های اکسیور، راه انتقال، راه پیشگیری)؛ آسکاریوز (ویژگی‌های آسکاریس، راه انتقال، راه پیشگیری)؛ ژیاردیوز (ویژگی‌های ژیا ردیا، راه انتقال، راه پیشگیری)؛ سالک (تعریف بیماری سالک، وضعیت سالک در ایران و جهان، عوامل موثر در گسترش آن، انواع سالک و علائم بیماری در هر نوع، راه انتقال، راه پیشگیری، چگونگی برخورد با دانش آموز مبتلا به سالک). پدیکلوزیس (شپش): ویژگی‌های شپش، راه‌های آلوده شدن، چگونگی تشخیص آلودگی، راه‌های پیشگیری، چگونگی برخورد.</p> <p>اچ آی وی / ایدز (چگونگی حمله ویروس اچ آی وی به بدن، تفاوت اچ آی وی و ایدز، راه‌های انتقال، عقاید غلط، راه‌های پیشگیری، راه‌های تشخیص)</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید یکی از مسائل مرتبط با بهداشت فردی در محیط پردیس (یا خوابگاه) که ذهن آن‌ها را مشغول کرده است را شناسایی کنند و در قالب یک گزارش راه حل‌های نوین خود برای برطرف نمودن آن مساله را ارائه دهند.</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید کتاب خودآموز بهداشت بلوغ و نوجوانی را بخوانند و چکیده‌ای انتقادی از آن تهیه کنند.</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید یک پمفلت، یا بروشور طراحی کنند و از طریق آن دانش‌آموزان را به رعایت یکی از موضوعات مرتبط با بهداشت فردی تشویق کنند.</p> <p>تکلیف عملی (در کلاس): از دانشجویان بخواهید در گروه‌های کوچک قرار بگیرند و تصور کنند دانش‌آموزی در کلاس آن‌ها به شپش مبتلا شده است و آن‌ها باید از طریق نامه‌ای به خانواده او اطلاع دهند. نامه‌ای خطاب به آن خانواده نوشته و ضمن آشنایی آن‌ها با شپش این موضوع را به آنان اطلاع دهند.</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید پمفلتی طراحی کنند و از طریق آن دانش‌آموزان، پدر و مادرها، کارکنان مدرسه، و غیره را با بیماری‌های انگلی کرمک، آسکاریوز، ژیا ردیوز، یا سالک آشنا سازند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۱: از دانشجویان بخواهید مراحل آموزش شستشوی دست به دانش‌آموز</p>	<p>سلامت جسمانی (بهداشت فردی و بیماری‌ها)</p> <p>هشتم (۲+۱) و نهم (۲+۱)</p>
--	---

<p>را در کلاس به صورت عملی نمایش دهند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۲: از دانشجویان بخواهید بازی مار و پله که سازمان یونیسف برای آموزش شستن دست‌ها برای دانش‌آموزان طراحی کرده است را با بافت خود متناسب کنند و بازی جدید را به کلاس عرضه کنند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۳: از دانشجویان بخواهید که تصور کنند در مدرسه‌ی آنها مکانی برای شستن دست وجود ندارد. از آنها بخواهید راهکارهایی بیاندیشند که بر این محدودیت فائق آیند. راهکارهای خود را به صورت نقاشی، عکاسی، گزارش کتبی و غیره به کلاس ارائه دهند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۴: برای دانشجویان خوابگاهی: از دانشجویان بخواهید بررسی کنند دانشجویان خوابگاهی باید چه نکاتی را پیرامون بهداشت خواب بیاموزند؟</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۵: برای دانشجویان غیرخوابگاهی: موانعی که بر سر راه حفظ بهداشت خواب شما وجود دارد را شناسایی کنید و سپس راهکارهایی برای از میان برداشتن آن‌ها ارائه دهید.</p>		
بخش پنجم: سلامت روان		
<p>تعریف سلامت روان و شناسایی عوامل موثر بر آن؛ عوامل تهدید کننده و محافظت کننده؛ راهبردهای کاهش آسیب و ارتقای سلامت روان؛ حمایت‌های روانی در حوادث و بلایا؛ افسردگی؛ اضطراب؛ خودکشی؛ اختلالات یادگیری؛ اختلال بیش‌فعالی و کمبود توجه؛ اختلال مقابله‌جویی و لجبازی؛ صرع؛</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید با مراجعه به آرشیو روزنامه‌ها و سایت‌های معتبر، حادثه یا رویدادی را بیابند که در محیط مدرسه (ترجیحا در ایران) رخ داده است و یکی از اختلالات مرتبط با سلامت روان که در این نشست آموزشی مورد بحث قرار گرفته است در پدیدآیی آن رویداد نقش عمده داشته است. آنچه که روی داده است و راهکارهایی که می‌توانست از وقوع این رویداد پیشگیری کند را در قالب گزارشی به کلاس ارائه دهند.</p>	سلامت روان و مدرسه	دهم (۲+۱)
بخش ششم: سلامت اجتماعی		
<p>ایجاد و برقرار ارتباط موثر با دیگران؛ ارتباطات در شبکه‌های اجتماعی؛ استرس در محیط کار و حمایت اجتماعی.</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید به مراجعه به گزارش‌های کارورزی خود، موقعیت‌هایی را در آن شناسایی کنند که سلامت اجتماعی خود، دانش‌آموزان، و یا کارکنان مدرسه نیاز به ارتقا داشته است. اگر دوباره به آن موقعیت برگردند به منظور ارتقای سلامت اجتماعی چه کاری انجام خواهند داد؟ یافته‌های خود را در قالب گزارشی کوتاه به کلاس ارائه دهند.</p>	سلامت اجتماعی و مدرسه	یازدهم (۲+۱)
بخش هفتم: سلامت در متن		
<p>تعریف سواد سلامت و آشنایی با سطوح مختلف آن؛ معرفی شناسنامه سلامت دانش‌آموزی و آشنایی با آن؛ آشنایی با مدارس مروج سلامت و وضعیت آن در ایران.</p>	سواد سلامت، شناسنامه	دوازدهم (۲+۱)

<p>تکلیف عملی: شناسنامه سلامت چند دانش آموز را به کلاس آورید و در اختیار دانشجویان قرار دهید تا در در گروه‌های کوچک مشخص کنند آنچه که در این درس آموخته‌اند چگونه در این شناسنامه مورد توجه قرار گرفته است؟</p>	<p>سلامت دانش آموزی، مدارس مروج سلامت</p>	
<p>بخش هشتم: صیانت از محیط زیست</p>		
<p>۱-۱- تعریف محیط زیست و انواع آن ۲-۱- منابع مختلف محیط زیست (فیزیکی، زیستی، اجتماعی و اقتصادی) ۳-۱- تعریف اکوسیستم (بوم سازگان) و انواع آن ۴-۱- محیط زیست ایران</p> <p>عملی: گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی معرفی محیط زیست در مدارس ایران و برحسب پایه</p> <p>فعالیت خاص: نمایش فیلم یا اسلایدی از محیط زیست ایران</p> <p>تکلیف: از دانشجویان بخواهید که با یک گزارش تصویری، نمایی از محیط زیست محل زندگی خود شامل نوع اکوسیستم و انواع منابع موجود ارائه دهند. * بهتر است که این گزارش بدون استفاده از کاغذ باشد</p>	<p>شناخت محیط زیست</p>	<p>سیزدهم (۲+۱)</p>
<p>۱- تعریف آلودگی و اثر ۲-۲- انواع آلودگی ها و اثرات محیط زیستی ۳-۲- مدیریت پسماند و پساب و بازیافت</p> <p>عملی: گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی آموزش انواع آلودگی ها و اثرات محیط زیستی در مدارس ایران و برحسب پایه</p> <p>فعالیت خاص: تدارک سفری آموزشی برای بازدید از یک کارخانه، تصفیه خانه، مرکز بازیافت، تهیه کمپوست یا غیره</p> <p>تکلیف: از دانشجویان بخواهید که در تدارک سفر همکاری کنند و در هنگام بازدید بدرستی انواع آلودگی ها و اثرات را ارزیابی و به راهکارهای اصلاحی اشاره نمایند.</p>	<p>شناخت انواع آلودگی ها و اثرات محیط زیستی</p>	<p>چهاردهم ۴ (۲+۱)</p>
<p>- تعریف حفاظت و حمایت از محیط زیست ۲-۳- معرفی انواع روش های حفاظتی و شیوه صحیح مصرف ۳-۳- معرفی برخی از قوانین، ضوابط و کنوانسیون های محیط زیستی</p> <p>عملی: گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی آموزش و بکارگیری انواع روش های حفاظتی و شیوه صحیح مصرف برحسب پایه</p> <p>فعالیت خاص: نمایش فیلم یا اسلایدی در زمینه انواع شیوه های حفاظتی</p> <p>تکلیف: از دانشجویان بخواهید که به جامعه کوچکی برحسب انتخاب خود، یک یا چند روش حفاظت و شیوه صحیح مصرف را آموزش دهند و بازخورد آموزش های خود و میزان همکاری</p>	<p>شناخت حفاظت و حمایت از محیط زیست</p>	<p>پانزدهم (۲+۱)</p>

<p>جامعه مخاطب را گزارش دهند.</p>	
<p>۴-۱- تعریف آموزش محیط زیست ۴-۲- معرفی انواع روش های آموزش محیط زیست با توجه به پایه مورد آموزش ۴-۳- معرفی انواع رسانه ها و وسایل کمک آموزشی عملی: گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی آموزش محیط زیست و انواع روش ها، رسانه ها و وسایل کمک آموزشی مناسب برحسب پایه فعالیت خاص: نمایش اسلاید یا وسایل مختلف انواع روش های آموزش محیط زیست تکلیف: از دانشجویان بخواهید که به یک مدرسه برحسب انتخاب خود مراجعه کنند و پس از هماهنگی های لازم با مدرسه، برای دو یا سه ساعت بصورت فوق برنامه برحسب پایه، موضوعی از محیط زیست را با وسایل و روش های مناسب آموزش دهند. اینکار می تواند در روزهای تقویم محیط زیستی^{۱۱} ایران انجام شود. ارائه گزارش تصویری بصورت فیلم یا عکس الزامی است.</p>	<p>شانزدهم (۲+۱) ارائه مبانی آموزش محیط زیست و شناخت روش ها</p>

۳- راهبردهای تدریس و یادگیری

در این درس، فرایند یادگیری با مشارکت همه جانبه مدرس و دانشجومعلم صورت می پذیرد. باید تلاش گردد تا ساختار جلسه ها به گونه ای باشد که تمامی افراد در فرایند یادگیری مشارکت داشته باشند. باور بر این است که گفت و شنودی که در نشست آموزشی به منظور وقوع یادگیری صورت می گیرد، تنها میان مدرس و دانشجویان نیست، بلکه میان خود دانشجویان با هم نیز هست. از این رو در این درس با طراحی فعالیت های یادگیری زمینه ای فراهم شده است تا دانشجویان بتوانند در گروه های کوچک (دو تا شش نفره) با هم کار کنند که با توجه به موقعیت های مختلف، ترکیب این گروه ها می تواند توسط مدرس یا خود دانشجویان تعیین گردد. همچنین پیشنهاد می شود کارهایی که در خارج از کلاس توسط دانشجو (دانشجویان) انجام می گردد و به صورت گزارش به کلاس ارائه می شود پیش از آن که به مدرس تحویل داده شود توسط دانشجو (دانشجویان) دیگر نیز خوانده شود و پس خوراند آن دانشجو بر روی آن کار آورده شود. لازم به ذکر است که در برخی از مباحث فعالیت های یادگیری به صورت پیشنهادی نیز مطرح شده اند و با توجه به موقعیتی که دانشجویان و مدرس در آن قرار دارند می توانند تغییر یابند.

برای تسهیل در وقوع یادگیری، در آغاز هر نشست تلاش شود به شیوه های گوناگونی نخست نیازها و منابع یادگیری مرتبط با محتوایی که قرار است ارائه شود سنجش شود تا تجربه ها و دانش پیشین دانشجویان نسبت به آن محتوا آشکار گردد. پس از آن محتوای تازه ارائه گردد و سپس زمینه ای فراهم گردد تا دانشجو بتواند با محتوای ارائه شده کاری انجام دهد و آن را به بافت زندگی خود مرتبط سازد. در هر نشست تلاش شود به تمام پرسش هایی که برای دانشجومعلم پدید آمده است پاسخ داده شود.

۴- منابع آموزشی

منبع اصلی: در دست تالیف می باشد.

۱۱ - تقویم محیط زیستی در دفتر آموزش و مشارکت عمومی سازمان حفاظت محیط زیست موجود است.

۵- راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی از چند بخش تشکیل شده است:

- آزمون پایانی: سهم این آزمون پنجاه درصد است.
- ارزشیابی پوشه کار: تمام فعالیت‌های یادگیری انجام شده توسط دانشجو و برنامه‌ها و پیام‌های طراحی شده توسط او در پوشه‌ای گرد آمده و در اختیار مدرس قرار می‌گیرد. ارزشیابی این پوشه نخست از طریق پاسخگویی به فرم خود ارزشیابی توسط خود دانشجو و سپس توسط مدرس صورت می‌گیرد. پر آشکار است که کیفیت خود ارزشیابی دانشجو نیز در تصمیم‌گیری مدرس در هنگام ارزشیابی نقش دارد. سهم این ارزشیابی نیز پنجاه درصد است (فرایند تدوین پوشه کار: سی درصد و خود پوشه کار به عنوان یک فراورده: بیست درصد).

ارزشیابی ضمن نیم سال: این ارزشیابی در نشست هفتم و به صورت خود ارزشیابی دانشجو انجام می‌گیرد و یافته‌های به دست آمده از آن در ارزشیابی پایانی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

فرم پیشنهادی برای خود ارزشیابی

فعالیت‌های یادگیری

- در طول این نیم سال (تا این لحظه) چند فعالیت یادگیری انجام داده‌اید؟.....
- کیفیت فعالیت‌هایی که انجام داده‌اید را چگونه ارزشیابی می‌کنید؟
عالی خیلی خوب خوب نیازمند به تلاش بیشتر غیرقابل قبول
- زمان مندی انجام فعالیت‌های یادگیری را چقدر رعایت فرموده‌اید؟
بسیار زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم
- آیا فعالیت‌های یادگیری‌ای که انجام داده‌اید پیش از ارائه به مدرس توسط دوستان شما نقد شده است؟
بسیار زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم
- به نظر تان در انجام فعالیت‌های یادگیری به چه میزان از راهکارهای خلاقانه استفاده نموده‌اید؟
بسیار زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم
- در کل، اگر بخواهید از صفر تا بیست به فعالیت‌های یادگیری خود نمره دهید چه نمره‌ای می‌دهید؟

همکاری سازنده در طول نیم سال

- تا این لحظه، در چند جلسه‌ای که برگزار شد حضور یافتید؟.....
- اگر بخواهید به پرسش پرسیدن‌های خود در جلسات آموزشی نمره دهید از صفر تا بیست چه نمره‌ای به خود می‌دهید؟.....
- اگر بخواهید به کیفیت بازخورد (پس‌خوراند)‌هایی که به گزارش‌های دوستان خود داده‌اید نمره دهید از صفر تا بیست چه نمره‌ای می‌دهید؟.....
- اگر ارائه‌ای در کلاس انجام داده‌اید از صفر تا بیست (۹) چه نمره‌ای به خود می‌دهید؟.....
- در طول این نیم‌سال، میزان فعال بودن شما در جلسات آموزشی چقدر تغییر پیدا کرد (میزان مشارکت در جلسه‌های آخر را با میزان مشارکت در نخستین جلسه مقایسه فرمایید). از صفر تا بیست به میزان تغییر پدید آمده نمره دهید.....

میزان دستیابی به اهداف دوره

اهداف این دوره از این قرار بود:

در پایان این درس دانشجو معلم قادر خواهد بود:

- منابع اطلاعات بهداشتی معتبر را به دیگران به ویژه دانش آموزان ارائه دهد.
- یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت خود طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر روی سلامت خود ارزشیابی کند.
- یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت دانش آموز (دانش آموزان) طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر سلامت او (آنها) ارزشیابی کند.

به میزان دستیابی خود به هر یک از این سه هدف نمره دهید (از صفر تا بیست).

هدف ۱:

هدف ۲:

هدف ۳:

دو پرسش تاملی:

- با گذراندن این دوره چه نقاط قوتی در شما پدیدار گشته است؟

- با گذراندن این دوره چه نیازهایی در شما پدیدار گشته است؟

اگر بخواهید فعالیت دوستان خود را در کلاس ارزشیابی کنید، به باور شما کدام یک از افراد بیشترین مشارکت و درگیر شدن در فرایند یادگیری را داشته اند؟ به ترتیب سه نفر را نام ببرید.

در مجموع به خود چه نمره‌ای می‌دهید؟

پیوست
جدول الف:

قند	چربی	گوشت، مرغ، حبوبات، تخم مرغ، مغزها	شیر، ماست، پنیر	میوه‌ها	سبزیجات	نان، غلات، برنج، ماکارونی	وعده غذایی	
							صبحانه	شنبه
							صبحانه	
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	
							صبحانه	جمعه

جدول ب:

چگونه می‌شد از وقوع این حوادث پیشگیری کرد.	حوادثی که برای من، خویشاوندان، دوستان و یا آشنایانم در مدرسه رخ داده است.

سرفصل درس «نگارش خلاق»

۱. معرفی درس و منطق آن

یکی از بنیادی‌ترین ویژگی‌های زیست آدمی، فرهنگ و تمدن اوست که آن را به مراتب در سپهر زندگی و حیات خود از آغاز تا کنون پدید آورده است. این دو اگر چه سابقه‌ای دیرینه در زیست بشری دارند اما با پدیداری نوشتار و نویسندگی خلاق، سخته و پخته، نمود والایی در زیست آدمی می‌یابند. سرآغاز و مقدمه هر تمدنی - به ویژه سده‌های اخیر- با تخیل خلاق، نبوغ ادبی و فرهنگی همراه بوده است. نگارش خلاق برای دانشجویان رشته‌های مختلف نه تنها مقدمه‌ای است برای نگاشتن روان و سنجیده متون علمی بلکه فرصتی است که ذهن، زبان و قلم دانشجویان را در تخیل مثبت تقویت نموده، زمینه را برای پرورش مفاهیم علمی، تخصصی و همچنین نگارش ساده، روان، پخته و سخته مهیا می‌نماید.

نام درس: نگارش خلاق				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو می‌تواند:				نوع درس: عملی
<ul style="list-style-type: none"> - اهمیت نگارش خلاق را در کسب مهارت‌های علمی و تخصصی تجربه نماید. - تمایز نگارش خلاق و هنرمندانه را با دیگر نگارش‌های غیر هنری و ادبی شناسایی کند. - اصول و قواعد کلی نگارش خلاقانه را تبیین کند. - خلاقیت و توانایی خود را در نوشتن برخی از انواع نوشته‌ها و قالب‌های هنری، به کار گیرد. - با تجربه نوشتن خلاق به نقد و زیباشناسی حداقلی متون هنری بپردازد. 				تعداد واحد: ۱
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				پیشنیاز: ندارد
				شایستگی اساسی:
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
دانشجو بتواند با رویکرد استقرایی عواملی را که یک متن را به اثری خلاقانه تبدیل می‌کند در یک متن مشخص هنری، شناسایی کند.	دانشجو بتواند بر اساس آموخته‌های نظری و قیاسی تفاوت کلی دو متن خلاق و غیر خلاق را تشریح و تبیین کند.	دانشجو بتواند معیارهای زبان و بیان خلاقانه و هنری را بیاموزد و انواع قالب‌های آن را بشناسد	دانش نگارش خلاقانه	
بر اساس دو مرحله پیشین، نگاشته خود را با رویکرد هنری و ادبی پالایش و ویرایش نماید.	میزان خلاقیت متن نگاشته خود را ارزیابی نماید.	بر اساس آموخته‌های ارائه شده و توانایی بارش ذهنی، متنی خلاق در یکی از قالب‌های مربوط	آفرینش متن خلاقانه	

		بیافریند.	
متن نقد شده را با دیگر متون همان قالب مقایسه و ارزیابی نماید و درباره دیدگاه خود استدلال کند.	متن هنری را نقد نماید و عوامل سازنده و ناسازگار آن را تبیین و تشریح کند.	گزارشی تحلیلی از یک نگاشته ادبی و هنری مشخص ارائه کند.	نقد و تحلیل

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

نوبت بحث	محتوای درس	تکالیف یادگیری	تکالیف عملکردی
اول	آشنایی با تاثیر و تاثرات نگارش خلاق در تمدن و فرهنگ بشری.	<ul style="list-style-type: none"> - بحث گروهی - پاسخ فردی به پرسش‌ها - مشارکت در فرایند یادگیری 	معرفی چند اثر ادبی یا هنری و تاثیر آن در اندیشه و فرهنگ جامعه
دوم	تشریح اهمیت و نقش زبان در جهان بینی و افق اندیشگی و رفتار آدمی	<ul style="list-style-type: none"> - پاسخ به پرسش‌ها - درباره نفوذ و تاثیر زبان مشارکت در فرایند یادگیری 	گزارشی از تناسب زبان و اندیشه در متون هنری و خلاق
سوم	تبیین تفاوت و تمایز بین زبان و گفتار و نوشتار	<ul style="list-style-type: none"> - مشارکت در کار گروهی - پاسخ به پرسش‌ها - ارائه چند نمونه از زبان گفتاری و نوشتاری و تشریح تفاوت آن‌ها 	ارائه گزارشی از فعالیت‌های علمی به زبان گفتار و تبدیل آن به زبان نوشتار
چهارم	تشریح تفاوت زبان ادبی با زبان علمی	<ul style="list-style-type: none"> - خوانش دو متن ادبی و علمی - بحث گروهی درباره تبیین تفاوت‌های دو متن 	تهیه گزارشی مکتوب از تمایز بین دو متن ادبی و علمی و عناصر متمایز کننده آن
پنجم	تبیین عوامل نوشتار خلاق؛ زبان، بیان، صور خیال	<ul style="list-style-type: none"> - بحث گروهی - خوانش متن ادبی و مشخص کردن 	بررسی مشخصات سه‌گانه نوشتار خلاق در یکی از آثار شعرای معاصر در قالب گزارش مکتوب.

	مشخصات زبانی، بیانی و صور خیال		
ششم	تشریح عناصر مربوط به خلاقیت زبانی، بیانی، و صور خیال	- خوانش متن ادبی - مشخص کردن عناصر هنری در متن	مشخص کردن دقیق آرایه‌های ادبی یک متن مشخص هنری
هفتم	معرفی قالب‌های ادبی که بیشترین کاربرد را در نگارش خلاق دارند	- بحث گروهی - خوانش بخشی از چند متن - مشخص کردن قالب آن	تهیه گزارشی از یک کتاب درسی مربوط به ادبیات فارسی و تشریح تفاوت ساختاری و قالب درس‌ها
هشتم	تبیین کلی قالب داستان، اهمیت آن در نگارش خلاق و عناصر داستان	- بحث گروهی - خوانش یک داستان کوتاه و مشخص کردن عناصر آن	تهیه نمایه جدولی از عناصر یک داستان کوتاه
نهم	تشریح قالب داستان کوتاه کوتاه	- خوانش سه متن مرتبط و بحث درباره قالب آن	تهیه نمایه‌ای از آثار داستانی یکی از داستان نویسان معاصر و دسته‌بندی قالبی آن
دهم	توضیح قالب داستان بلند و رمان	- بحث گروهی - پاسخ به پرسش‌ها	تهیه نمایه جدولی از داستان نویسان معاصر و آثار برجسته آن‌ها
یازدهم	تشریح مشخصات قطعه ادبی	- بحث درباره تفاوت روستاخت قطعه ادبی با داستان و شعر	ارائه داستان کوتاه کوتاه و یک قطعه ادبی بر اساس تجربیات دانشجو
دوازدهم	معرفی ساختار حدیث نفس و خاطره نویسی، روزنگار و تفاوت آن‌ها	- بحث گروهی - خوانش متن‌هایی در قالب‌های خاطره، روزنگار، و حدیث نفس	ارائه متن‌هایی کوتاه در سه قالب یاد شده بر اساس نگارش خلاقانه
سیزدهم	تشریح قالب سفرنامه نویسی و مشخصات آن	- خوانش بخشی از یک سفرنامه - تبیین و بحث درباره مشخصات آن	نگاشتن سفرنامه‌ای کوتاه بر اساس ساختار سفرنامه نویسی
چهاردهم	تشریح کلیاتی از نقد ادبی بر اساس زبان، بیان و صور خیال	- بحث گروهی درباره معیارهای نقد - نقد گروهی قطعه ادبی و	نقد قطعه‌ای از شعر و داستان کوتاه نویسندگان برجسته معاصر

	ادبی	شعری از شاعران کلاسیک
پانزدهم	توضیح چستی و کاربرد زندگی‌نامه خودنوشت و تفاوت آن با زندگی‌نامه نویسی	- خوانش نمونه‌ای از زندگی‌نامه خودنوشت - بحث گروهی درباره ویژگی‌های این نوع نوشته با قالب‌های دیگر
شانزدهم	مقایسه قالب‌های ادبی بحث شده و مقایسه کارکرد آن‌ها در بافت فرهنگی و هنری و اجتماعی	- بحث گروهی درباره تجربه‌های شخصی در نگارش خلاق

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

۳.۱. وقایع‌نگاری تجربه‌های آموزشی توسط دانشجو.

۳.۲. تهیه روزنگار تجربه‌های روزانه.

۳.۳. حفظ بخشی از متون نظم و نثر مسلط ادبی - معاصر و کلاسیک - با هدف تقویت ذخیره زبانی، بیانی و خیالی دانشجو.

۳.۴. نگاشتن متن‌های کوتاه در قالب و انواع ادبی آموخته در مباحث نظری با تکیه بر آفرینش هنری و کاربرد آرایه‌های ادبی در آن.

۳.۵. خوانش آثار ادبی و هنری ممتاز با تکیه بر خوانش صحیح و درک لذت هنری آن.

۳.۶. گزارش تجربه‌های عاطفی و هنری از خوانش متون هنری معاصر و کلاسیک.

۴. منابع آموزشی:

منبع اصلی:

- سمیعی احمد، نگارش و ویرایش. چاپ چهارم، تهران، سمت، ۱۳۸۲ [دفتر نخست].
- داد سیمما، فرهنگ اصطلاحات ادبی؛ واژه‌نامه مفاهیم و اصطلاحات ادبی فارسی و اروپائی (تطبیقی و توضیحی). ویراست سوم، تهران، مروارید، ۱۳۸۵.

منبع فرعی:

- باطنی محمدرضا، زبان و تفکر؛ مجموعه مقالات زبان‌شناسی، چاپ هشتم، تهران، آگه، ۱۳۸۵.
- شمیسا سیروس، نقد ادبی، تهران، فردوس، ۱۳۷۸.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره.

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره.

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره.

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول نیمسال، تکالیف عملکردی و آزمون پایان نیمسال انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاکها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سایر نکات:

در این واحد درسی، تشریح فنون و مهارت نگارش خلاق از عناصر آن گرفته تا قالب و انواع آن، به منزله آموزش حرفه‌ای و تخصصی آن به دانشجویان نیست؛ چه این هدف برای دانشجویان رشته زبان و ادبیات فارسی منطقی و معقول می‌نماید. تبیین و تشریح مدرس و تکالیف دانشجویی در نگارش خلاق باید بر خوانش آثار بدیع، تجربه زیباشناسی، دریافت هنری و عاطفی دانشجو تکیه داشته باشد و راه را برای کسب و دریافت این تجربه هموار و لذت‌بخش نماید به گونه‌ای که تجربه‌های یاد شده افق فرهنگی، ذوقی و هنری وی را نسبت به نگارش خلاق و زیباشناسانه پرمایه‌تر سازد.

۱. معرفی درس و منطق آن

دنیای معاصر با پیشرفت روزافزون داده‌های علمی و تخصصی از دیگر دوره‌های زیست بشری متمایز است. مراودات علمی و تخصصی با دیگر افق‌های علمی داخلی و جهانی با به کارگیری نگارش علمی واحد، ضروری و قابل پیگیری است. واحد درسی نگارش علمی بایسته‌ای است که در آن دانشجویان باید شایستگی‌های نگارشی علمی را بیاموزند تا علاوه بر مشارکت با زبان سخته و سنجیده در افق‌های علمی و تخصصی، از داده‌های علمی حوزه‌های مربوط، استفاده نمایند.

نام درس: نگارش علمی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو می تواند:				نوع درس: عملی
<ul style="list-style-type: none"> - به اهمیت نگارش علمی را در ارائه و کسب دانش تخصصی حوزه مربوط، پی برد. - تمایز نگارش علمی و تخصصی را با دیگر انواع نگارش، شناسایی و تحلیل کند. - اصول و قواعد کلی نوشتن علمی را تبیین کند. - اجزای مختلف نگاشته علمی را بیاموزد. - توانایی و دانش خود را در نگارش متون علمی اعم از مقاله، گزارش، پیشنهاد و ... به کار گیرد. 				تعداد واحد: ۱
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				پیشنیاز: ندارد
				<u>شایستگی اساسی:</u>
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
دانش پایه‌ای نگارش علمی	دانشجو بتواند؛ معیارهای زبان و بیان نگارش علمی را آموخته و قالب‌های نوشتاری مربوط را بشناسد.	دانشجو بتواند؛ بر اساس آموخته‌های نظری و رویکرد قیاسی تفاوت کلی دو متن علمی و غیر علمی را تبیین و تشریح نماید.	دانشجو بتواند؛ با دید استقرایی تک تک عوامل سازنده و قالب‌های نوشته علمی را در یک متن مشخص تخصصی، شناسایی و تبیین کند.	
نگارش متن علمی	بر اساس آموخته‌های پیشین نگاشته‌ای علمی بنویسد.	میزان توانایی نوشته علمی خود را نقد و ارزیابی نماید.	بر اساس دو مرحله پیشین نوشته خود را ویرایش و پالایش نماید.	
نقد و تحلیل	نوشته‌ای علمی از منظر ویژگی و	نوشته علمی را از لحاظ زبان، بیان، فنی و	برای نظرات و دیدگاه‌های خود،	

استدلال کند.	عناصر سازگار و ناساز تشریح کند.	مراحل ساختاری تحلیل کند.		
--------------	------------------------------------	-----------------------------	--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

نوبت بحث	محتوای درس	تکالیف یادگیری	تکالیف عملکردی
اول	تعریف زبان، گفتار، نوشتار و تفاوت بین آن‌ها.	<ul style="list-style-type: none"> - شرکت در فرایند یادگیری - پاسخ به پرسش‌ها 	ارائه متنی دوسویه (گفتاری به نوشتاری) از تجربیات آموزشی دانشجو.
دوم	آشنایی با مبانی پژوهش و نگارش عمومی، دانشگاهی و اخلاق پژوهش.	<ul style="list-style-type: none"> - بحث گروهی - پاسخ به پرسش‌ها - مشارکت در فرایند یادگیری 	ارائه خلاصه چکیده از چند متن علمی و مشخص کردن ویژگی‌های آن.
سوم	تشریح زبان و لحن نگارش علمی، دستور خط فارسی و نشانه‌های نگارشی.	<ul style="list-style-type: none"> - بحث گروهی - بحث درباره نمونه‌هایی از ناسازواری خط و نشانه‌گذاری در چند متن علمی ارائه شده 	ارائه بخش‌هایی از متون علمی که دارای سازواری و ناسازی خط و نگارش علمی است.
چهارم	تبیین و توضیح ساختار و انواع بند نویسی (پاراگراف نویسی).	<ul style="list-style-type: none"> - مشارکت در کار گروهی - مشخص نمودن بندهای نوشته علمی؛ ارائه شده در بحث. 	تهیه گزارشی مکتوب از ساختار بند نویسی یک متن علمی و آسیب‌شناسی آن.
پنجم	تشریح مراحل نگارش علمی؛ مسئله‌سازی، چهارچوب نظری و طراحی پرسش‌ها.	<ul style="list-style-type: none"> - پاسخ به پرسش‌ها - بحث و نظر درباره اجزای تشریح شده در یک متن مشخص علمی. 	انتخاب یک موضوع علمی و نگاشتن اجزای ساختاری تشریح شده بحث.
ششم	تشریح مرحله پیشینه و معرفی روش تحقیق.	<ul style="list-style-type: none"> - بحث گروهی - پاسخ به پرسش‌ها 	نگاشتن پیشینه و روش تحقیق در ارتباط با موضوع پیشین.
هفتم	آشنایی با نگارش پیشنهاد پژوهش.	<ul style="list-style-type: none"> - بحث گروهی - پاسخ به پرسش‌ها 	نگاشتن پیشینه تحقیق.
هشتم	آشنایی با فنون یادداشت‌برداری	<ul style="list-style-type: none"> - بحث درباره آسیب نبود 	تهیه فیش‌های یادداشت‌برداری و

	و طبقه‌بندی آن.	یادداشت‌برداری در سیر مطالعه و پژوهش	طبقه‌بندی آن.
نهم	تبیین ساختار و اجزای مقالات علمی	- تشخیص مراحل ساختاری یک متن علمی	تهیه نمایه جدولی از انواع الگوهای مقالات علمی و تشریح آن.
دهم	توصیف ساختمان مقاله پژوهشی و علمی.	- شرکت در بحث گروهی	تهیه چکیده مقاله علمی و مشخص کردن ساختمان آن.
یازدهم	توضیح اهمیت مرجع‌شناسی در نگارش علمی و معرفی انواع آن.	- مشارکت در کار گروهی	تهیه گزارش از نوشته علمی و تشریح و بررسی نحوه ارائه منابع آن.
دوازدهم	تشریح اهمیت استناد در نگارش علمی، انواع نقل و ارجاع نویسی.	- پاسخ به پرسش‌ها	ارائه کنفرانس گروهی درباره سرقت‌های علمی.
سیزدهم	توضیح الگوهای مستندسازی و مرجع‌نویسی از متون فارسی، عربی، لاتین و مجازی.	- مشارکت در کار گروهی	ارائه کنفرانس گروهی درباره تفاوت و شباهت‌های ارجاع نویسی از متون لاتین، فارسی، عربی و مجازی.
چهاردهم	تشریح گزارش علمی و مراحل آن.	- پاسخ به پرسش‌ها	تهیه گزارش از تجربه علمی یا آموزشی.
پانزدهم	آشنایی با تک‌نگاری علمی	خوانش یک تک‌نگاری علمی و بحث درباره آن	ارائه تک‌نگاری علمی از تجربیات آموزشی یا علمی.
شانزدهم	تشریح نمایه‌سازی در انواع نشریه‌های علمی و پایگاه‌های استنادی.	- شرکت در بحث گروهی	تهیه پوشه کار و سیاهه فعالیت‌های کلاس.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

۳.۱. انتخاب موضوع برای تهیه مقاله یا گزارش علمی به وسیله دانشجوی.

۳.۲. نگارش مرحله‌ای ساختمان مقاله یا نوشتار علمی بر اساس محتوای نظری ارائه شده.

۳.۳. انتخاب مقالات و نگاه‌های علمی و مشخص کردن اجزای ساختاری آن.

۳.۴. انتخاب متون علمی و آسیب‌شناسی ویراستاری فنی و زبانی آن.

۳.۵. گزینش مقالات مشخص و آسیب‌شناسی اجزای ساختاری آن.

۴. منابع آموزشی:

منبع اصلی: (به ترتیب اولویت)

- موسی پور، نعمت اله. نگارش علمی؛ راهنمای نگارش گزارش پژوهش، پایان نامه، رساله و مقاله. کرمان. دانشگاه شهید باهنر. ۱۳۹۲.

- فتوحی، محمود. آیین نگارش مقاله علمی پژوهشی (ویراست دوم). چاپ چهاردهم. تهران. سخن. ۱۳۹۰.

منبع فرعی: (به ترتیب اولویت)

- غلامحسین زاده حسین. راهنمای ویرایش. چاپ هشتم. تهران. سمت. ۱۳۹۰.

- صلح جو علی. نکته‌های ویرایش. تهران. مرکز. ۱۳۸۶.

- خرمشاهی بهاء‌الدین. کژتابی‌های ذهن و زبان؛ طنزی تازه. چاپ دوم. تهران. ناهید. ۱۳۹۳.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول نیمسال، تکالیف عملکردی و آزمون پایان نیمسال انجام می

شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن

۱-۱ معلمان به عنوان مهم ترین عامل فرآیند تربیت در صورتی می توانند به شکلی فکورانه، نوآورانه و متناسب با موقعیت خاص زمانی و مکانی به نقش آفرینی موثر در این جریان بپردازند که با اتکا بر فلسفه تربیتی معین و معتبری، مجموعه ای از ملاک ها و معیارهای مشخص را جهت راهنمایی تدابیر و عمل تربیتی خویش در شرایط و موقعیت های خاص و غیرقابل پیش بینی مد نظر داشته باشند؛

۱-۲ از سوی دیگر معلمان در هر جامعه ارزش مدار و متعهد به یک نظام فکری و ارزشی معین، لازم است با مضامین اصلی فلسفه تربیتی مقبول آن جامعه عمیقاً آشنا شده و آن را بپذیرند تا به مثابه چهارچوب راهنمای عمل تربیتی-به منزله عمل اجتماعی هدفمندو دارای آثار و ابعاد جمعی- از آن بهره مند شوند. لذا معلمان جامعه اسلامی به منظور ایتنای مجموعه فعالیت های تربیتی خود بر اساس نظام معیار اسلامی و لوازم تربیتی آن، علاوه بر آشنایی دقیق با نظام تربیتی اسلام باید با فلسفه تربیت اسلامی در قالب فلسفه تربیتی مقبول جامعه اسلامی خود آشنایی عمیق داشته و نسبت به آن التزام عملی داشته باشند؛

۱-۳ از آنجا که «فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران» به عنوان مصداقی از فلسفه تربیتی جامعه اسلامی ایران در دوران معاصر طی سالیان اخیر براساس تلاشی روشمند و با استفاده بهینه از خرد جمعی تدوین و تحت اشراف شورای عالی انقلاب فرهنگی اعتبار بخشی و تایید شده است ضروری است همه معلمان آینده جامعه اسلامی ایران ضمن دروس تربیتی برنامه درسی تربیت معلم مفاهیم اصلی، مضامین و محتوای این مجموعه نظری مدون را به عنوان مهم ترین سند تربیتی کلان جامعه بخوبی درک نمایند و بتوانند دلالت ها و پیامدهای آن را برای هدایت انواع تربیت-به لحاظ تعیین اهداف، اصول، سیاستها، برنامه ها، محتوا، روشها و رویکردها- در نظام جمهوری اسلامی ایران طی دهه های آینده شناسایی و پیگیری کنند.

نام درس: فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران	
مشخصات درس	
نوع درس: نظری	
تعداد واحد: ۳ واحد	
زمان درس:	
۴۸ ساعت	
نحوه تدریس: نظری	
شایستگی	
اساسی:	
اندیشه ورزی در باره	
چپستی، چرایی	
و چگونگی فرآیند تربیت	
(به منظور هدایت عمل	
و موقعیت تربیتی خود و	
دیگران)	

سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها
می تواند رابطه میان مبانی و اصول را به عنوان یک مجموعه نظام مند با ارائه استدلال منطقی تبیین نموده و نقش آن را در اتخاذ تصمیمات تربیتی تحلیل کند.	می تواند رابطه میان مبانی و اصول را به عنوان یکمجموعه سازوار تبیین کند و برای آن مثال های تربیتی ارائه نماید.	می تواند رابطه میان مبانی و اصول تربیت را توضیح دهد اما قادر به تبیین مستدل آنها به عنوان یک مجموعه سازوار نیست.	مبانی و اصول
می تواند دیدگاهها را با فلسفه تربیت اسلامی مقایسه نموده و نقاط قوت وضعف آن -براساس مضامین فلسفه تربیت در ج.ا.ا- در عرصه عمل تربیتی تبیین کند	می تواند پس از توصیف توانسته نکات مشترک و تمایز سایر دیدگاه ها با تربیت اسلامی را در مقام عمل تربیتی تشخیص دهد، لیکن قادر به نقد و ارزیابی مبنایی و مستدل آن دیدگاه نیست	در مقایسه دیدگاه ها با مبانی و اصول تربیت اسلامی به برخی شباهت ها یا تفاوت ها اشاره کرده است و نتوانسته وجوه متمایز کننده آن را عرصه عمل تربیت تبیین کند.	مقایسه دیدگاه های فلسفی
قادر است فلسفه تربیتی شخصی خود را مبتنی بر مبانی و اصول فلسفه تربیت اسلامی تبیین کند و تأثیر تصمیمات تربیتی مبتنی بر آن را با ذکر مثال ها و نمونه ها روشن نماید.	توانایی تحلیل فلسفه تربیت اسلامی و اتخاذ تصمیمات بر اساس آن در موقعیت های روشن و شناخته شده را داراست اما نمی تواند آن ها را در قالب فلسفه شخصی خود تبیین کند.	می تواند ارتباط اصول و مبانی تربیت اسلامی را در عمل حرفه ای خود به صورت نمونه مورد بحث قرار دهد اما نمی تواند متناسب با تجارب و موقعیت خاص فلسفه تربیتی خود را تبیین کند.	فلسفه معلمی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول: آشنایی با فلسفه تربیت و تاریخچه و جایگاه آن (چهار جلسه)

فصل اول: تعریف فلسفه تربیت، قلمرو مباحث، پیشینه و ضرورت مطالعه آن

فصل دوم: آشنایی با برخی از دیدگاه های کلاسیک و معاصر در فلسفه تربیت و بررسی آنها

فصل سوم: رویکرد اسلامی به فلسفه تربیت واهم مشخصات آن

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تعریف فلسفه تربیت و تبیین قلمرو مباحث آن
- تبیین و تشریح اهمیت و ضرورت آشنایی با فلسفه تربیت بخصوص برای معلمان و مربیان
- توصیف اجمالی برخی از دیدگاه های کلاسیک و رایج در فلسفه تربیت و بیان اهم نقاط قوت و ضعف آنها
- تبیین مختصر رویکرد اسلامی به فلسفه تربیت و بیان وجوه تمایز محتوایی آن از رویکردهای غربی

بخش دوم: معرفی فلسفه تربیتی جامعه اسلامی ایران (فلسفه تربیت در ج.ا.ا) و خصوصیات و جایگاه آن (دو جلسه)

- فصل پنجم: تبیین انواع فلسفه تربیت (تاریخی، نظری، شخصی و اجتماعی) و نقش متفاوت فلسفه تربیتی اجتماع
- فصل ششم: تدوین فلسفه تربیتی اجتماع متناسب با رویکرد اسلامی برای جامعه اسلامی معاصر ایران و نقش آن
- بخش سوم: توصیف و تبیین مضامین فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران (شش تا هشت جلسه)
- فصل هفتم: مرور بر اهم مبانی اساسی تربیت و باهم نگری آنها

- مبانی هستی شناختی

- مبانی انسان شناختی

- مبانی معرفت شناختی

- مبانی ارزش شناختی

- مبانی دین شناختی

- باهم نگری مبانی اساسی تربیت

فصل هشتم: تبیین اهم مفاهیم کلیدی تربیت

- مفاهیم کلیدی دسته اول: حیات طیبه، نظام معیار اسلامی، هویت، جامعه صالح،
- مفاهیم کلیدی دسته دوم: فرآیند تعاملی، زمینه سازی، مربی، متربی، هدایت، کسب شایستگی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فصل نهم: تبیین چستی تربیت و مولفه های آن

- بیان تعریف برگزیده تربیت

- تبیین خصوصیات تعریف برگزیده و قلمرو آن

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده و مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث در باره تناسب تعریف و ویژگی های تربیت با مبانی اساسی تربیت

فعالیت عملکردی:

- مقایسه تعریف برگزیده تربیت با تعاریف دیگر تربیت (اعم از تعریف سایر مکاتب و یا دیگر متفکران مسلمان)
- نقد و ارزیابی برنامه ها و تجارب تربیتی خود یا دیگران از منظر ویژگی های تربیت.

فصل دهم: تبیین چرایی تربیت

- بیان ضرورت تربیت و جایگاه آن (در مقایسه با دیگر فعالیت های اجتماعی)

- تبیین غایت و نتیجه تربیت (نتایج مشترک و اختصاصی)

- تبیین اهداف تربیت (شایستگی های مشترک و اختصاصی)

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده و مشارکت در بحث های کلاسی

- بحث و مقایسه اهداف تبیین شده با اهداف سایر دیدگاه های تربیتی

- بحث و بررسی چگونگی ارتباط اهداف تبیین شده با مبانی اساسی تربیت

فعالیت های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت تربیتی (برنامه ها و طرجهای تربیتی) و بررسی آن از منظر اهداف تربیت

فصل یازدهم: تبیین چگونگی تربیت

- تبیین انواع تربیت (رسمی/غیررسمی، عمومی/تخصصی، الزامی/اختیاری و ساحت های شش گانه)

- بیان اصول عام حاکم بر جریان تربیت

- بیان عوامل و نهادهای سهیم و موثر در فرآیند تربیت

- تبیین ارکان تربیت

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

- شناسایی و بررسی دلالت های فلسفه تربیت در ج.ا.ا برای بهبود جریان تربیت (در گستره انواع تربیت)

فعالیت های عملکردی:

- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر اصول عام تربیت

- تحلیل نقش عوامل و نهادهای موثر در عملکرد یکی از انواع تربیت غیر رسمی

- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آنها از منظر اصول عام تربیت

بخش چهارم: التزام به فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران؛ چرا و چگونه؟ (دو تا سه جلسه)

فصل دوازدهم: تدوین فلسفه تربیتی شخصی معلم فکور؛

- معلم فکور و ضرورت داشتن فلسفه تربیتی شخصی

- ارتباط فلسفه تربیتی شخصی معلم فکور با فلسفه تربیتی مدرسه

- نسبت فلسفه تربیتی شخصی معلم با فلسفه تربیتی اجتماع

- نسبت فلسفه تربیتی شخصی معلم فکور با تجارب و موقعیت تربیتی خود او

فصل سیزدهم: ساماندهی و هدایت انواع تربیت براساس مفاد فلسفه تربیت در ج.ا.ا

- تعریف وظایف و ماموریت انواع نهادهای تربیتی جامعه اسلامی ایران براساس مفاد فلسفه تربیت در ج.ا.ا

- تنظیم سیاست ها و برنامه های تربیتی در همه انواع تربیت براساس دلالت های فلسفه تربیت در ج.ا.ا

- ایجاد هماهنگی میان همه نهادها و عوامل سهیم و موثر در جریان تربیت (بخصوص ارکان تربیت) براساس مفاد فلسفه

تربیت در ج.ا.ا

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره‌گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). مبانی نظری تحول بنیادین تعلیم و تربیت رسمی و عمومی (بخش نخست تا صفحه ۱۹۲). وزارت آموزش و پرورش.

منابع فرعی:

- کتب درسی فلسفه تعلیم و تربیت (نلر، شریعتمداری، شعاری نژاد، ابراهیم زاده، اوزمن، بهشتی، پاک سرشت، باقری، و...)
ومقالات مربوط به نقش فلسفه تربیت در بهبود سیاست و عمل تربیتی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۲ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۴ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۴ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامد‌های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن

عمل اصیل تربیتی عملی فکورانه و اندیشه ورزانه است عملی است که که مبتنی بر درک و فهم موقعیت است . در واقع یکی از لوازم اصلی تحقق یک عمل اصیل تربیتی داشتن توانایی تحلیل درست از شرایط و بستر موجود و مواجهه انتقادی با آن و تلاش برای اصلاح و بهبود موقعیت است . موقعیتی که عمل فکورانه معلم در آن بروز و ظهور می یابد ، نهادی است که نوع خاصی از تربیت را که همان تربیت رسمی و عمومی (قانون مند ، سازماندهی شده ، همگانی) را تمهید و ارائه می دهد. این سخن بدان معنی است که همل تربیتی معلم بر روی چنین بستری تحقق می یابد از این رو معلم بیش از موضوع دیگری لازم است با کسب شناخت ابعاد و مولفه های مختلف فلسفه تربیت رسمی و عمومی قادر به تحلیل و ارزیابی و اصلاح عمل فردی و برنامه ها و طرحها باشد.

نام درس: فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران				مشخصات درس
				نوع درس: نظری
				تعداد واحد: ۲ واحد
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی:
				<i>Ck ۱-۱ & Pck& ۱-۲</i>
				<i>Gk ۴-۱ & ۳-۱</i>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
با بررسی موقعیتهای تربیتی مختلف (عمل فردی و طرحها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین و مقایسه می کند.	با بررسی موقعیتهای تربیتی مختلف (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) آنها را از منظر چستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین (دلیل آوری) کند.	قادر نیست موقعیتهای مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین (دلیل آوری) و مقایسه کند.	ارزیابی موقعیتهای تربیتی بر اساس چستی و چرایی و چگونگی فلسفه تربیت رسمی	
دلایل و عوامل موثر در ایجاد ضعف و قوت در عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی	برای ضعف ها و قوت های (ارزشها و اصول تربیتی مبتنی بر چستی و چرایی فلسفه تربیت	ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چستی و چرایی فلسفه تربیت رسمی و عمومی عناصر و مولفه	ارزیابی ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چستی، چرایی	

<p>(عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را بیان می کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.</p>	<p>رسمی و عمومی (در عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و فعالیت های برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) شناسایی شده (توجیهات مناسبی ارائه می دهد.</p>	<p>های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی را صرفا شناسایی می کند.</p>	<p>و چگونگی فلسفی تربیت رسمی</p>	
---	--	--	---	--

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

• بخش اول: مفهوم پردازش تربیت رسمی و عمومی

- تبیین تربیت رسمی و عمومی
- ضرورت و امکان تربیت رسمی و عمومی
- تاریخچه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه تاریخچه مختصری از تربیت رسمی و عمومی در ایران و جهان

بخش دوم: مبانی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- مبانی سیاسی
- مبانی حقوقی
- مبانی جامعه شناختی
- مبانی روان شناختی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت عملکردی:

- نقد مبانی از منظر کفایت آنها و یا سازگاری درونی

فصل سوم: چیستی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- نقد الگوهای رایج تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی های تربیت رسمی و عمومی متناسب با کشور جمهوری اسلامی ایران

○ تعریف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث در باره تناسب ویژگی های تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت

فعالیت عملکردی:

- مقایسه ویژگی ها تربیت رسمی و عمومی با الگوهای دیگر
- نقد و ارزیابی برنامه ها و فعالیت های موجود از منظر ویژگی های تربیت رسمی و عمومی .

• چرایی تربیت رسمی و عمومی

- هدف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث و مقایسه هدف تبیین شده با اهداف دیدگاه های مختلف
- بحث و بررسی ارتباط هدف تبیین شده با مبانی فلسفه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت تربیتی (برنامه ها و طرح های) و بررسی آن از منظر هدف تربیت رسمی و عمومی

• چگونگی تربیت رسمی و عمومی

- اصول حاکم بر جریان تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی های مدرسه مطلوب
- ارکان تربیت رسمی و عمومی
- چرخش های اساسی در تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بررسی نتایج اصول و ویژگی های تربیت رسمی و عمومی در عمل فردی معلم و برنامه ها و طرح ها و مناسبات حاکم بر مدرسه

- بررسی نتایج چرخش های اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر اصول و ویژگیهای مدرسه
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی

• مشخصات و ویژگی های نظام تربیت رسمی و عمومی

- تعریف و قلمرو نظام تربیت رسمی و عمومی
- رهیافت نظام تربیت رسمی و عمومی
- رویکردهای اساسی نظام تربیت رسمی و عمومی
- روابط نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان و نهادهای دیگر

- ساختار نظام تربیت رسمی و عمومی
- مولفه ها نظام تربیت رسمی و عمومی
- زیر نظام های نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت های عملکردی:

- بررسی و نقد عملکرد یکی از مولفه های نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و نقد عملکرد یکی از زیر نظام های تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و ارزیابی میزان روابط موجود نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان دیگر
- ارزیابی تناسب رهیافت ها و رویکردهای نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران

• بخش اول رهنامه نظام تربیت رسمی و عمومی

- مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی
- الگوهای نظری زیر نظام های شش گانه تربیت رسمی و عمومی
- چرخشهای اساسی و تحول آفرین در نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- تحلیل و بررسی چرخشهای اساسی
- تحلیل و بررسی الگوهای نظری زیرنظام ها
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- بررسی و تحلیل ارتباط الگوهای نظری زیر نظام ها با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت و فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و تحلیل ارتباط مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی نتایج چرخش های اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی
- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر چرخشهای اساسی
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر چرخش های اساسی
- نقد و بررسی برنامه های موجود در نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر رهنامه

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به

صورت مکتوب توسط دانشجو

انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). مبانی نظری تحول بنیادین تعلیم و تربیت رسمی و عمومی (بخش دوم صفحه ۱۹۳ تا ۴۴۴). وزارت آموزش و پرورش.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای

ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در جمهوری اسلامی ایران»

۱- معرفی درس و منطق آن

از جمله ویژگی‌های تربیت رسمی و عمومی قانون مند بودن است. سازو کارها اهداف و ابعاد دیگر این نوع تربیت مبتنی بر قوانین و مقرراتی است که توسط مراجع قانونگذار و تصمیم‌گذار تدوین و تصویب شده است. عمل تربیت در بستر تربیت رسمی و عمومی مبتنی بر این قوانین و مقررات است. از این رو معلم به عنوان کارگزاری که در این بستر به عمل تربیت اقدام می‌کند لازم است با این بستر وزمینه آگاهی و معرفت داشته باشد. یعنی که شناخت و فهم عمیق از اسناد راهبردی، قوانین و مقررات و سازمان این نهاد از لوازم و پیش نیازهای ضروری برای ایفای نقشهای حرفه‌ای معلمی است که دانشجو معلمان باید به کسب آن نایل آیند.

نام درس: «اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در جمهوری اسلامی ایران»				مشخصات درس
<p>۱- اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیت رسمی) را از منظر اسناد تحول بنیادین تبیین و مقایسه کند.</p> <p>موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیتی) را از منظر قوانین و مقررات نقد کند.</p> <p>هماهنگی و تناسب سازمان و قوانین نظام تربیت رسمی و عمومی را با اسناد راهبردی و رهنامه بررسی و نقد نماید</p>				<p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۲ واحد</p> <p>زمان درس: ۳۲ ساعت</p> <p>پیشنیاز: فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران</p>
				<p>شایستگی اساسی: PK</p>
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
تبیین و مقایسه موقعیت‌های مختلف تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیت رسمی و عمومی) بر اساس اسناد تحولی	موقعیت‌های مختلف تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیت رسمی و عمومی) را صرفاً بررسی و از منظر راهکارها و راهبردها توصیف می‌کند.	با بررسی موقعیت‌های تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیت رسمی و عمومی) آن‌ها را از منظر راهبردها و اصول اسناد تحولی تربیت رسمی و عمومی تبیین (دلیل‌آوری) کند.	با بررسی موقعیت‌های تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیت رسمی و عمومی) آن‌ها را از منظر تناسب با راهبردها و راهکارهای اسناد تحولی نظام تربیت رسمی و مقایسه کند.	

نقد موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیتی) بر اساس قوانین و مقررات نظام تربیت رسمی و عمومی	قوانین و مقررات مرتبط با موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیتی) را صرفاً شناسایی و تشریح می‌کند.	ضعف‌ها و قوت‌های موجود در عناصر و مؤلفه‌های موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیتی) را بر اساس قوانین و مقررات نظام تربیت رسمی شناسایی کرده و توجی‌هات مناسبی ارائه می‌دهد.	دلایل و عوامل مؤثر در ایجاد ضعف و قوت در عناصر و مؤلفه‌های موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیتی) را بیان می‌کند و پیشنهاد‌های مناسب برای بهبود آن ارائه می‌دهد.
بررسی و نقد هماهنگی و تناسب سازمان و قوانین نظام تربیت رسمی و عمومی را با اسناد راهبردی و رهنامه	قوانین و مقررات و راهبردها و راهکارهای اسناد تحولی نظام تربیت رسمی و عمومی را صرفاً تشریح می‌نماید.	ناهماهنگی‌ها و عدم تناسب‌ها بین قوانین و مقررات و راهبردها و راهکارهای اسناد تحولی را شناسایی و تشریح می‌کند.	دلایل ناهماهنگی‌ها و عدم تناسب‌ها بین قوانین و مقررات و راهبردها و راهکارهای اسناد تحولی را شناسایی می‌کند.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول: سند تحول بنیادین

- ضرورت وجود اسناد راهبردی
- چشم انداز و اهداف سند تحول
- راهبردهای کلان

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- بحث در باره اهداف کلان و راهبردهای اصلی سند تحول
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- مقایسه سند تحول بنیادین با چهارچوب‌های تعریف شده در برنامه‌ریزی راهبردی (استراتژیک)
- نقد و بررسی راهکارهای سند تحول از منظر ارتباط با مبانی نظری

- نقد و بررسی سند تحول از منظر سازگاری درونی عناصر و مولفه ها و راهکارها
- نقد و بررسی برنامه درسی موجود از منظر سند برنامه درسی ملی

بخش دوم: سند برنامه درسی ملی

- چشم انداز و اصول برنامه درسی ملی
- رویکرد برنامه درسی ملی
- حوزه های تربیت و یادگیری

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث در باره آثار رویکرد برنامه درسی بر جریان یادگیری کلاسی
- بحث در باره حوزه های یادگیری و ارتباط آنها با همدیگر

فعالیت عملکردی:

- نقد و بررسی سند برنامه درسی ملی از منظر ارتباط با مبانی نظری
- نقد و بررسی سند برنامه درسی ملی از منظر سازگاری درونی
- نقد هریک از حوزه های یادگیری در تناسب با مبانی نظری و اسناد بالادستی

بخش سوم: سازمان و تشکیلات وزارت آموزش و پرورش

- سازمان اداری گذشته و اکنون نظام تربیت رسمی و عمومی
- ساختار و تشکیلات شورای عالی آموزش و پرورش شورای عالی انقلاب فرهنگی
- ساختار اداری در سطح استان و منطقه و مدرسه

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث در باره قوانین و مقررات و نقد آنها
- بحث و بررسی ساختار اداری استانی منطقه ای
- بحث در باره سازمانهای وابسته مانند سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی ، نهضت سواد آموزی، کانون پرورش فکری و سازمان نوسازی
- بحث و بررسی ساختار اداری حوزه وزارتی

فعالیت های عملکردی:

- بررسی و ارائه گزارش از سازمان اداری اداره کل یک استان یا یک منطقه
- بررسی و ارائه گزارش از اهداف و ساختار اداری یکپاز سازمانه های وابسته

بخش چهارم: قوانین و مقررات نظام تربیت رسمی و عمومی

- قوانین مرتبط با نظام تربیت رسمی و عمومی (مصوبات مجلس)
- مقررات مهم و اساسی نظام تربیت رسمی و عمومی (مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش و شورای عالی انقلاب فرهنگی)

- آیین نامه اجرایی مدارس

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- بحث در باره تناسب قوانین و مقررات موجود با همدیگر
- بحث در باره دلایل تغییر در برخی قوانین و مقررات

فعالیت عملکردی:

- مقایسه قوانین مهم و اساسی نظام تربیت رسمی و عمومی در ایران در جهان
- بررسی و ارزیابی سیر تاریخی قوانین و مقررات نظام تربیت رسمی و عمومی
- بررسی چگونگی اجرای آیین نامه اجرایی در یک مدرسه و شناسایی مشکلات آن

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره‌گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). مبانی نظری تحول بنیادین تعلیم و تربیت رسمی و عمومی (بخش نخست تا صفحه ۱۹۲). وزارت آموزش و پرورش.
- شورایی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). سند تحول بنیادین آموزش و پرورش.
- شورایی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). سند برنامه درسی ملی. وزارت آموزش و پرورش.
- صافی، احمد (۱۳۸۵). سازمان و قوانین آموزش و پرورش. انتشارات سمت.

منابع فرعی:

- سایت وزارت آموزش و پرورش: www.medu.ir/Portal/Home
- سایت شورایی انقلاب فرهنگی: <http://sccr.ir/pages>
- سایت دولت: <http://dolat.ir>

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیرنده بین‌گروهی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اخلاق حرفه‌ای معلم (با تاکید بر حقوق و تکالیف اسلامی)»

۱. معرفی درس و منطق آن

تربیت ماهیتی اخلاقی دارد. چنین نسبتی بین اخلاق و تربیت ایجاد می‌کند که تمامی عناصر و فرایندهای تربیت گوناگون از ارزش‌های اخلاقی متأثر باشد. در واقع هر موقعیت تربیتی یک موقعیت اخلاقی نیز می‌باشد که در آن کنشی اخلاقی رخ می‌دهد. یعنی مبتنی بر حقوق و تکالیفی از منظر اخلاقی است براین اساس معلم به مثابه عامل اصلی و هدایت کننده جریان تربیت در موقعیت‌های تربیتی باید در باره چیستی و چگونگی اصول اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی به شناخت وثیقی رسیده و نسبت به آن‌ها حساسیت داشته باشد. تا در عرصه عمل تربیت ارزش‌ها و اصول اخلاقی نمود یابد. به عبارتی دانشجویان باید به درک عمیق از ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی برسند تا قادر باشند موقعیت‌های تربیتی را در راستای تحقق اهداف از منظر اخلاقی اصلاح و بهبود بخشند. حاکمیت اصول اخلاقی بر مناسبات جاری بر موقعیت‌های تربیتی از یک سو موجب تسریع و ارتقا رشد اخلاقی متریان خواهد شد واز سوی دیگر موجب ایجاد فضا و بستری مناسب برای تعالی متریان در ساحت‌های دیگر تربیت خواهد گردید.

نام درس: اخلاق حرفه‌ای معلم (با تاکید بر حقوق و تکالیف اسلامی)				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) تحلیل و مقایسه می‌نمایید.</p> <p>موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) نقد می‌نمایید.</p> <p>در شرایط تعارض آمیز اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) در موقعیت‌های تربیتی (فردی و سازمانی) قادر به تصمیم‌گیری است.</p>				<p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۳ واحد نظری</p> <p>زمان درس: ۴۸ ساعت</p>
				<p>شایستگی اساسی: PK</p>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها پیامدها	
<p>تبیین (دلیل‌آوری) مناسبی برای چرایی وجوه اختلاف و اشتراک موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی)، نقاط اختلاف و اشتراک آن‌ها را از منظر ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) ارائه</p>	<p>با کنار هم نهادن موقعیت‌های تربیتی مختلف (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی)، نقاط اختلاف و اشتراک آن‌ها را از منظر ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) شناسایی</p>	<p>در موقعیت‌های مختلف تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) اصول و ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی کرده و برای</p>	<p>شناسایی و تحلیل موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) از منظر اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف)</p>	

می‌دهد.	می‌کند	تحلیل خود دلایل قانع کننده ای ارائه نمی‌دهد.	
دلایل و عوامل مؤثر در ایجاد ضعف و قوت در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) را از منظر اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) بیان می‌کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می‌دهد.	برای ضعف‌ها و قوت‌های شناسایی شده در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) استدلال‌های اخلاقی (توجیهات) مناسبی از منظر اصول و ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) ارائه می‌دهد.	در مقایسه عناصر و مؤلفه‌های موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) با ارزش‌ها و اصول اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) صرفاً ضعف‌ها و قوت‌های موجود را در آن شناسایی و فهرست می‌نماید.	نقد موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی " معلم" و سازمان‌های تربیتی) از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف)
با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) یکی از اصول و ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) موجود در موقعیت تعارض آمیز تربیتی را انتخاب کرده و برای انتخاب و تصمیم خود دلایل قابل قبولی ارائه می‌دهد.	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی نتایج و آثار هر یک از ارزش‌های اخلاقی حرفه ای (حقوق و تکالیف) را بررسی و تشریح می‌نماید.	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی اصول و ارزش شهای اخلاق حرفه ای متعارض (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی و بیان می‌نماید اما قادر به تحلیل نتایج آن‌ها نیست	تصمیم‌گیری در شرایط تعارض آمیز اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی)

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول: چپستی اخلاق حرفه ای در تربیت

- حرفه و ابعاد آن
- اخلاق و تفاوت آن با هنجارهای اجتماعی دیگر
- اخلاق حرفه ای

- اخلاق حرفه در تربیت
- ابعاد اخلاق حرفه ای تربیت (اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی، اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان‌های تربیتی)
- دوگانه اخلاقی حق / مسئولیت (حقوق و تکالیف)

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه فهرستی از تعاریف مختلف در باره اخلاق حرفه ای تربیت و انتخاب یک تعریف از اخلاق حرفه ای تربیت و ارائه دلیل برای آن

بخش دوم: چرایی و ضرورت اخلاق حرفه ای تربیت

- نقش و جایگاه اخلاق حرفه ای
- آثار و نتایج اخلاق حرفه ای در محیط‌های تربیتی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی

فصل سوم: چگونگی اخلاق حرفه ای تربیت

اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی در زمینه:

- شیوه حضور در کلاس درس
- تدریس و آمادگی برای آن
- ارزشیابی دانش آموزان
- کلاس داری نظم
- ارتباط با همکاران
- ارتباط با والدین دانش آموزان
- ارتباط با جامعه محلی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان‌های تربیتی در قبال:

- معلم و کارکنان
- دانش آموزان
- والدین دانش آموزان
- جامعه محلی و سازمان‌های تربیتی همجوار
- در قبال سطوح بالاتر مدیریت

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

مسائل اخلاق حرفه ای تربیت

- مفهوم شناسی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی
  - مصادق یابی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی مانند:
    - مسائل اخلاقی در فرایندهای یاددهی یادگیری
    - مسائل اخلاقی در فرایند ارزشیابی تحصیلی دانش آموزان
    - مسائل اخلاقی در مدیریت کلاس
    - مسائل اخلاقی در ارتباط با والدین
    - مسائل اخلاقی در ارتباط با همکاران
    - مسائل اخلاقی در ارتباط با دانش آموزان با مشکلات ویژه
- و.....

- شیوه مواجهه با تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسائل اخلاقی در تجارب زیسته معلمان و شخصیت‌های برجسته تاریخی معلم (ایرانی، اسلامی و خارجی) و تحلیل موقعیت‌ها از نظر ارزش‌های متعارض در آن
- ارائه راه حل اخلاقی برای هریک از موقعیت‌های تعارض آمیز اخلاقی مطرح شده در کلاس و اقامه دلیل برای انتخاب خود

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر وجود تعارض اخلاق حرفه‌ای و شناخت ارزش‌های متعارض در آن
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.
- شناخت ارزش‌های متعارض در یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی روایت‌های تاریخی یا تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی) و ارائه راه حل مناسب اخلاقی برای برون رفت از موقعیت تعارض آمیز و اقامه دلیل برای راه حل پیشنهادی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره‌گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

فرامرزی قراملکی، احد؛ برخورداری، زینب و موحدی، فائزه (۱۳۹۵)، اخلاق حرفه‌ای در مدرسه. تهران: موسسه خیریه شهید مهدوی.

حجتی، سیدمحمدباقر (۱۳۸۶)، آداب تعلیم و تربیت در اسلام، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران.
امیدوار، آ. ف. (۱۳۸۳)، اخلاق تدریس در آیین آیات و روایات، دفتر نشر معارف، قم.

منابع فرعی:

بیرونی، راضیه و باقری، خسرو (۱۳۸۷)، مبانی و اصول اخلاق تدریس بر اساس فلسفه اخلاق اسلامی، روان‌شناسی و علوم تربیتی، سال سی و هشتم، ش ۳، ص ۱۱۵.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «نقش اجتماعی معلم از دیدگاه اسلام»

۱. معرفی درس و منطق آن:

ارائه بینش، بحث و اندیشه ورزی پیرامون نقش اجتماعی-تربیتی معلم می تواند، دانشجویان معلمی را نسبت به وظیفه و رسالت خویش حساس کند و برخی چالش های نظری معطوف به بازتعریف این نقش در جامعه امروز را از پیش پای وی بردارد. این امر مستلزم شناخت دقیق مختصات عصر حاضر و مسائل خاص نسل جدید در آن، داشتن انگاره ای صحیح از جایگاه معلم در حرکت اصلاحی اجتماعی و آمادگی برای ایفای این نقش در این عصر است.

نام درس: نقش اجتماعی معلم از دیدگاه اسلام				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد نظری زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: نحوه تدریس:
(۱) تصویری روشن و واقع بینانه از مختصات عصر حاضر داشته باشد. (۲) معیارهای نوع مطلوب رابطه با دانش آموزان در این عصر را بشناسد و بتواند رابطه خود با دانش آموزانش را مبتنی بر آن تنظیم نماید. (۳) جایگاه و امکانهای مختلف خود را در مقام اصلاحگر اجتماعی در سلسله مراتبی از اجتماعات از کلاس گرفته تا جامعه بیابد. (۴) ویژگیهای اصلاح گری را بداند و قادر باشد مبتنی بر این ویژگیها و به اقتضای مختصات عصر حاضر، کنش اجتماعی فعالانه و موفقیت آمیز داشته باشد.				شایستگی اساسی: PK
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
می تواند راه حل هایی را برای عبور یا تعدیل چالش های عصر حاضر ارائه دهد و در موقعیت تربیتی بکار گیرد.	می تواند با قرار گرفتن در یک موقعیت واقعی، مختصاتی از عصر حاضر که در آن بارز است را شناسایی کند و با بیان شواهد، توضیح دهد.	مختصات و ویژگیهای عصر حاضر را می داند و می تواند برای هر یک نمونه فرضی ذکر کند.	داشتن تصویری روشن و واقع بینانه از مختصات عصر حاضر	
بتواند در موقعیت تربیتی واقعی، ابعاد تربیتی را بشناسد و حالت مطلوب آن بعد را عملاً محقق کند.	در یک موقعیت تربیتی، ابعاد رابطه تربیتی ممکن و مطرح را شناسایی کند و حالت مطلوب را در هر بعد، مشخص نماید.	معیارهای نوع مطلوب رابطه با دانش آموزان در این عصر را بداند و بتواند و در یک مصداق، حالت مطلوب و حالات نامطلوب را نشان دهد.	شناخت معیارهای نوع مطلوب رابطه با دانش آموزان در این عصر و توان تنظیم رابطه	

شناخت و یافتن جایگاه وامکانهای مختلف خود در مقام اصلاحگر اجتماعی	قادر باشد تا مشکلات و معضلات اجتماع های تربیتی را بشناسد و تشریح کند.	قادر به تشخیص مؤلفه های مختلف بروز مشکلات باشد و فرضیه هایی در برون رفت از آنها داشته باشد.	قادر باشد در یک موقعیت واقعی، دست به اصلاح موقعیت و محیط اجتماعی بزند.
فهم ویژگیهای اصلاح گری و قدرت انجام کنش اجتماعی فعال	ویژگیهای مقتضای اصلاح گری در عصر حاضر را می داند و می تواند آنها را در موقعیت های مختلف بازتعریف کند.	قادر است در زندگی مصلح-معلمان، ویژگیهای اصلاح گری را بازشناسی کند و متناظر آنها را در زمان حال معلوم نماید.	قادر است، ویژگیهای اصلاح گری را به صورت واقعی در موقعیتهای اجتماعی مختلف محقق سازد.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش نخست: ویژگیهای عصر حاضر

- فروریختن ساختارهای فیزیکی و مفهومی در عصر ارتباطات
- رویارویی اطلاعات با دانش
- رویارویی سرعت با تأمل در تصمیم
- رویارویی سنت با مدرنیته
- رویارویی عاملیت انسان با قدرت ساختارهای اجتماعی
- چالش معنا
- چالش هویت

تکالیف یادگیری:

- مطالعه و مرور مقاله چالش های تربیت اسلامی در قرن بیست و یکم، نگاهی دوباره به تربیت اسلامی، جلد دوم.
- مطالعه و مرور فصل سوم از بازشناسی عاملیت انسانی در فضای مجازی

تکالیف عملکردی:

- مصدق یابی ویژگیهای عصر حاضر با یکی از این موارد:
- حضور در یک شبکه اجتماعی، دسته بندی تجربیات شخصی از تأثیرات این شبکه ها بر زندگی
- مصاحبه های عمیق با سه دانش آموز دبیرستانی و پرسش از نگاه آنها به زندگی

بخش دوم: رابطه معلم و شاگرد

- مقبولیت: در میانه هیبت و هم سطحی

- الگوپردازی: در میانه مریدپروری و تک روی
- هدایت گری: در میانه اقتدارگرایی و تسهیل گری
- همراهی: در میانه نظاره گری و همپایی
- حقیقت گرایی: در میانه نفوذناپذیری و نسبی گرایی
- پایش: در میانه تفتیش تا عدم توجه

تکالیف یادگیری:

- مطالعه فصل هایی از دو کتاب نگاهی دوباره به تربیت اسلامی جلد دوم و نقش معلم در تربیت دینی مرتبط با آسیب و سلامت در تربیت دینی و رسالتهای معلم در تربیت

تکالیف عملکردی:

- گفتگو درباره قطب ها و بررسی نقاط قوت و ضعف هر قطب
- یافتن و تشریح نقاط بهینه در یک موقعیت تربیتی

بخش سوم: رسالتهای اجتماعی معلم

- واقع بینی: در میانه واقع زدگی و واقع گریزی
- اصلاحگری: در میانه انفعال و مقابله
- تبیین گری: در میانه شنوندگی و گویندگی
- ترسیم افق: در میانه اقتضا و توهم

تکالیف یادگیری:

- مطالعه فصل هشتم از کتاب فرهنگهای برنامه درسی و استخراج وظایف اجتماعی معلم از آن

تکالیف عملکردی:

- یافتن مصادیق رسالتهای اجتماعی معلم در زندگی و کنش معلمان مبرزی چون میرزا حسن رشیدی، بهمن بیگی، مرحوم کرباسچیان، معلم کالوی بندر دیر، و ...

بخش چهارم: ماموریت های اجتماعی جدید معلم در عصر حاضر

- تبیین گری
- فراهم سازی موقعیت های انتخاب
- فراخوانی عوامل زیرساز انتخاب و تامل بر آنها
- بازخوانی و بازتعریف معیارها
- نقادی و گزینشگری
- افق نگری و معنا بخشی
- کنشگری مسوولانه

تکالیف یادگیری:

- مطالعه فصل چهارم از بازتعریف عاملیت انسانی در فضای مجازی و نیز چالش های تربیت اسلامی در قرن بیست و یکم از کتاب نگاهی دوباره به تربیت اسلامی، جلد دوم.

تکالیف عملکردی:

- گفتگو درباره قطب ها و بررسی نقاط قوت و ضعف هر قطب
- تلاش عملی برای محقق ساختن حداقل سه مؤلفه از رسالتهای جدید اجتماعی معلم در یک موضوع اجتماعی و ارائه گزارش آن به کلاس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس باید به توجه به مسائل عملی و واقعی عصر حاضر و توجه به تمرین عملی یافته های نظری دانشجویان تدریس شود. از این رو، مطالعه منظم دانشجویان، اندیشه ورزی و فرضیه پروری معطوف به مطالب نظری، داشتن مباحثه های گروهی، ارتباط با دانش آموزان حاضر و تحلیل ویژگیهای خاص آنها در عصر حاضر و نیز حضور در موقعیت های واقعی و تلاش برای تحقق اصلاح گری اجتماعی باید مد نظر قرار گیرد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

باقری، خسرو (۱۳۸۴). نگاهی دوباره تربیت اسلامی، جلد دوم، تهران: انتشارات مدرسه.
داوودی، محمد (۱۳۹۰). نقش معلم در تربیت دینی، قم: انتشارات پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.

منابع فرعی:

ژوزف، پاملا بلوتین و دیگران (۱۳۸۹). فرهنگهای برنامه درسی. ترجمه مهرمحمدی و همکاران، تهران: انتشارات سمت.
بیگی، سمیرا (۱۳۹۲). تحلیل عاملیت انسانی در مواجهه با فضای مجازی. پایان نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی نرگس سجادی، تهران: دانشگاه تهران.
سجادی، نرگس (۱۳۹۳). برنامه درسی انتقادی، دانشنامه برنامه درسی.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری
ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها و نیز ارزشیابی از تکالیف عملکردی دانشجو در طول ترم

سرفصل درس «روانشناسی تربیتی»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس فعالیت هدفمندی است که نیل به آن در گرو آگاهی معلمان از اصول تدریس اثر بخش است. چرا که در شرایط فعلی معلمای همواره خود را با این پرسش های جدیدی روبرو می بینند و نیازمند آن هستند تا با مسئله ها و موقعیت های پیش بینی شده ای که دانش آموزان با خود به کلاس درس می آوردند/ روبرو هستند به شیوه خلاقانه ای برخورد نمایند. آن ها به طور مداوم باید به پرسش هایی از این دست در فرآیند عمل حرفه ای خود پاسخ دهند: چه اهدافی برای یادگیری دارای بیشترین ارزش است؟ دانش آموزان از چه توانمندی ها و ظرفیت هایی برخوردارند؟ نقش آنان در خلق موقعیت های یادگیری اثر بخش چیست؟ چگونه می توانند از موفقیت ها و خطا های خود برای اتخاذ تصمیمات در آینده بهره بگیرند؟ مطالعه روانشناسی تربیتی به دانشجو معلمان کمک خواهد کرد تا از یافته های علمی پژوهشی برای پاسخ به مسئله ها یا پرسش هایی که با آن روبرو می شوند استفاده نموده و بتواند با تعمق در آن به توسعه ظرفیت ها و نیز متراکم شدن تجربیات خود در آینده کمک کند.

نام درس: روانشناسی تربیتی				شخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با شناخت نقش یافته های علمی در زمینه تدریس اثر بخش تصمیمات آموزشی / و تربیتی اتخاذ شده در سطح کلاس درس / مدرسه را تحلیل و گزارش نماید.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: -
				شایستگی اساسی: <u>PK&ck</u> کد ۱-۱-۱ <u>۲-۲&۲-۱&۱-۲</u> <u>۲-۳&</u>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	یافته های علمی
در بررسی منابع علمی- پژوهشی توانسته است اطلاعات به روز و معتبری را جمع آوری کرده و آن را در قالب یک مقاله منسجم به همراه پیشنهادها کاربردی ارائه کند.	در بررسی منابع علمی- پژوهشی توانسته است اطلاعات معتبری را جمع آوری کرده و آن را در قالب یک مقاله منسجم ارائه کند.	در بررسی منابع علمی- پژوهشی توانسته است اطلاعات معتبری را جمع آوری کند اما، آن را در قالب یک مقاله منسجم ارائه نکرده است.		

<p>در بررسی عملکرد معلم در کلاس درس توانسته است ملاک های تدریس اثر بخش را شناسایی نموده و رابطه میان آن ها به جهت تأثیر بر یادگیری دانش آموزان تحلیل نماید و پیشنهاداتی برای لحاظ نمودن ویژگی ها و موقعیت های فردی دانش آموزان ارائه کند.</p>	<p>در بررسی عملکرد معلم در کلاس درس توانسته است ملاک های تدریس اثر بخش را شناسایی نموده و رابطه میان آن ها به جهت تأثیر بر یادگیری دانش آموزان تحلیل نماید.</p>	<p>در بررسی عملکرد معلم در کلاس درس توانسته است برخی از ملاک های تدریس اثر بخش را شناسایی کند اما نتوانسته ارتباط میان آن ها را برای تأثیر گذاری بر یادگیری دانش آموزان تحلیل نماید.</p>	<p>تدریس اثر بخش</p>	
<p>در بررسی موقعیت آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه میزان تأثیر پذیری تصمیمات از نظریه های تربیتی را با استناد به کاربرد نظریه ها در پژوهش های مختلف بررسی و با توجه به موقعیت و بافت فرهنگی اجتماعی / تفاوت های فردی پیشنهاداتی ارائه کند.</p>	<p>در بررسی موقعیت آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه میزان تأثیر پذیری تصمیمات از نظریه های رشدی را با استناد به کاربرد نظریه ها در پژوهش های تربیتی تحلیل کرده است.</p>	<p>در بررسی موقعیت آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه میزان تأثیر پذیری تصمیمات از نظریه های را بدون مستند نمودن کاربرد ها به پژوهش های رشدی (نظریه های رشد) تحلیل کرده است.</p>	<p>کاربرد یافته ها</p>	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- تعریف روانشناسی
- موضوعات و گرایشهای روانشناسی
- کاربرد روانشناسی در آموزش

تکلیف یادگیری:

مقالات علمی پژوهشی در خصوص نقش روانشناسی در آموزش و تحولات آن را مطالعه و یافته ها را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

فصل دوم: روانشناسی تربیتی

- تعریف روانشناسی تربیتی
- روانشناسی تربیتی و تدریس اثر بخش
- معلمان کارآمد
- روشهای پژوهش در روانشناسی تربیتی

تکالیف یادگیری:

مقالات علمی پژوهشی در خصوص تدریس اثر بخش و ویژگی های آن / روش های پژوهش در روانشناسی تربیتی را مطالعه و یافته های خود را در گزارشی مبنی بر چگونگی استفاده از یافته ها یا راهکار ها ارائه نماید.

فصل سوم: رشد

- رشد انسان
- رشد چیست؟
- رشد شناختی
- رشد اجتماعی و عاطفی
- رشد اخلاقی

تکالیف یادگیری:

دید گاه های مختلف در زمینه ابعاد رشد را مطالعه و در قالب یک جدول مقایسه ای شباهت ها و تفاوت های دیدگاه ها را گزارش نماید.

فصل چهارم: تفاوت های فردی

- عوامل مؤثر بر رفتار
- احساس و ادراک
- هوش
  - هوش و مسئله طبیعت و تربیت
  - هوش و رشد شناختی
  - دید گاه های مختلف درباره هوش
- شیوه های یادگیری و سبک تفکر
- شخصیت و خلق و خو
- انگیزش ، آموزش و یادگیری

- تفاوت های فرهنگی و جنسیتی

تکالیف یادگیری:

پژوهش های انجام شده در زمینه تفاوت های فردی را در حوزه های مختلف را مطالعه و چگونگی استفاده از دلالت های این یافته ها برای تدریس اثر بخش را شناسایی و گزارش کند.

تکلیف عملکردی:

با مشاهده یک موقعیت آموزشی تصمیمات معلم / مربی را در مواجهه با تفاوت های فردی مطالعه و تأثیرات آن تحلیل نماید.

فصل پنجم: فرآیند های شناختی

- سطوح پایین فرآیند های شناختی
- فرآیند های شناختی پیچیده
- درک مفهوم
- تفکر
- حل مسئله
- خلاقیت

تکالیف یادگیری:

روش های بکارگیری فرآیند های شناختی را در کتاب های درسی بررسی و نمونه ای از این مهارت ها را شناسایی و چگونگی آموزش آن را مورد نقد و بررسی قرار دهد.

روش های پرورش خلاقیت در آموزش موضوعات درسی مختلف را مطالعه و یافته های خود را به کلاس گزارش نماید.

فصل ششم: مدیریت کلاس درس

- اصول کلی مدیریت کلاس
- شیوه های مدیریت کلاس
- فضای مطلوب برای یادگیری
- پیشگیری از مشکلات رفتاری
- مداخله های خاص برای تغییر رفتار
  - قرار داد گروهی
  - قرارداد فردی
  - بازی رفتار خوب
  - دوری موقت

تکلیف عملکردی:

یک کلاس درس / موقعیت تربیتی در سطح مدرسه را مشاهده، و گزارشی از روش های مدیریت بکارگرفته شده تهیه و نتایج را به همراه نقد و بررسی و مبتنی بر یافته های علمی گزارش نماید.

فصل هفتم: کودکان با نیاز های ویژه

- دانش آموزان مبتلا به ناتوانی
- اختلالات حسی
- اختلالات جسمی
- کم توان ذهنی
- اختلالات زبانی و گفتاری
- ناتوانی های یادگیری
- اختلالات رفتاری و عاطفی
- کودکان تیزهوش
- کودکان سرآمد

تکلیف یادگیری:

از یک مدرسه دانش آموزان با نیاز های ویژه بازدید نموده و نحوه آموزش و نوع خدمات ارائه شده به این گروه از دانش آموزان را بررسی و گزارش نماید.

با مراجعه به منابع علمی روش های ارائه خدمات به دانش آموزان با نیاز های ویژه را در سایر کشور ها مطالعه و یافته ها را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

استفاده از فرصت های یادگیری مستقیم/ فردی از طریق مطالعه نظریه های علمی در زمینه تدریس و کاربرد آن در موقعیت های آموزش/ تربیتی، بکارگیری راهبرد های شناختی برای مطالعه ویژگی های رشدی/ تفاوت های فردی در موقعیت های آموزشی/ تربیتی (کلاس درس و مدرسه)، تحلیل و ارائه پیشنهاداتی برای ارتقاء سطح اثر بخشی تصمیمات معلم/ مربی در کلاس درس/ مدرسه.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

بنتهام ، سوزان(۱۳۹۱). روانشناسی کاربردی برای معلمان، مترجم رابعه موحد. انتشارات ارجمند.
سانتراک، جان دبلیو (۱۳۹۱). روان شناسی تربیتی. ترجمه سعیدی شاهده وهمکاران. نشر موسسه خدمات فرهنگی رسا.

منابع فرعی:

سیف، علی اکبر (۱۳۸۵). روانشناسی پرورشی (روانشناسی یادگیری و آموزش) انتشارات آگاه.
فونتانا ، دیوید (۱۳۸۹). روانشناسی کاربردی برای معلمان ،ترجمه مهشید فروغان. انتشارات ارجمند.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۲ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۸ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای

ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «جامعه‌شناسی تربیتی»

۱. معرفی درس و منطق آن

تعلیم و تربیت امری اجتماعی است. تعلیم و تربیت با متن و زمینه جامعه در هم تنیده است و نمی‌توان جدا از مقوله اجتماعی بودن، به مطالعه در مسائل تعلیم و تربیت پرداخت. به بیان دیگر، شناخت واقعی مسائل تعلیم و تربیت مستلزم تجزیه و تحلیل مسائل اجتماعی و فرهنگی محیط اجتماعی است. بنابراین درک دانشجویان نسبت به جامعه‌شناسی تربیت، این امکان را پدید می‌آورد تا با چشم انداز جامعه‌شناختی، نگاهی واقع‌بینانه به تعلیم و تربیت داشته باشد و درس جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، زمینه‌ای مناسب برای انتخاب آگاهانه راه‌های تربیتی با توجه به مسائل عام جامعه و یا خاص منطقه خدمت دانشجویان فراهم می‌کند.

نام درس: جامعه‌شناسی تربیتی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: - با مطالعه رویکردهای کلان و نظری جامعه‌شناختی تربیت (آموزش و پرورش) تحولات این رشته را بررسی کرده و ارتباط این رویکردها را با مسائل کنونی تعلیم و تربیت گزارش دهد. - با رویکرد تعاملی و نگاهی خردنگر و با استفاده از روشهای تحقیق در جامعه‌شناختی تربیت، سازمان مدرسه، کلاس درس و روابط در مدرسه را شناسایی کند و شیوه مناسبی برای مطالعه و بررسی این روابط پیشنهاد دهد.				نوع درس: نظری
				تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: ۱- ۲ و ۳-۲ PK
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
نظریه‌های جامعه‌شناختی تربیت	نظریه‌های جامعه‌شناختی تربیت را به طور سطحی می‌شناسد و نمی‌تواند ویژگیهای اصلی نظریه‌ها و کاربردهای عملی آنها را تشخیص دهد.	نظریه‌ها را با توجه به ویژگیهای اساسی آنها در تعلیم و تربیت می‌شناسد، کاربردهای عملی نظریه‌ها را در حل مسائل جهانی آموزش و پرورش بیان می‌کند، اما قادر نیست از نظریه‌ها در حل مسائل خاص منطقه خود بهره‌گیری کند.	علاوه بر درک عمیق نظریه‌های مختلف جامعه‌شناختی تربیت، قادر به تفسیر روابط عام و کلی با توجه به نظریه‌هاست و می‌تواند علت پدیدایی مسائل را با توجه به نظریه‌ای تبیین کند.	
رویکرد تعاملی به جامعه‌شناسی تربیت	تکنیکهای مشاهده (گروههای کوچک) را فرا گرفته است، قادر به ارائه گزارش پدیده‌های مختلف است، اما نمی‌تواند روابط بین پدیده‌ها و افراد را شناسایی کند.	علاوه بر ارائه گزارش‌های مبنی بر مشاهده و مصاحبه، روابط بین پدیده‌ها و افراد را می‌تواند شناسایی و تبیین کند.	علاوه بر بهره‌گیری از ابزار تحقیق و شناسایی و تحلیل روابط بین پدیده‌ها و افراد، می‌تواند به تبیین و پیش‌بینی وقایع آموزشی با توجه به نظریه‌ها بپردازد.	
طراحی برنامه حل مسئله تربیتی (با تاکید بر جامعه‌شناسی)	قادر به شناسایی یک مسئله تربیتی است، برای حل مسئله یک طرح پیشنهادی نیز ارائه می‌دهد، ولی طرح پیشنهادی او فاقد توجه به رویکردهای جامعه‌شناختی است.	قادر به شناسایی یک مسئله تربیتی، و ارائه راه حل با توجه به رویکردهای جامعه‌شناختی است اما نسبت به پیچیدگی و شبکه‌ای بودن مسائل بی‌توجه	می‌تواند برنامه حل مسئله تربیتی را با توجه به رویکردهای جامعه‌شناختی به طور سیستمی و شبکه‌ای طراحی و ارزیابی کند.	

	شناختی است.	است.	
--	-------------	------	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات جامعه‌شناسی تعلیم و تربیت (یک جلسه)

جامعه‌شناسی تربیتی و جامعه‌شناسی تعلیم و تربیت

خاستگاه و تکامل جامعه‌شناختی تربیت

قلمرو جامعه‌شناختی تربیت

تکالیف یادگیری: مطالعه و مرور یکی از کتابهای جامعه‌شناسی تربیت یا جامعه‌شناسی آموزش و پرورش و ارائه نقشه

مفهومی در رابطه با قلمرو جامعه‌شناسی تربیت

تکالیف یادگیری: ارائه یک تعریف جامع از جامعه‌شناسی تربیت توسط دانشجو

فصل دوم: رویکردهای نظری در جامعه‌شناختی تربیت (دو جلسه)

نظریه کارکرد گرایی (امیل دورکیم)

نابرابری اجتماعی (کریستوفر جنکز)

پارادایم انتقادی (نظریه آموزش و پرورش و کنش فرهنگی، فریره، ایوان ایلویچ)

نظریه تفسیری (مایکل یانگ)

تکالیف یادگیری: طبقه‌بندی نظریه‌های جامعه‌شناختی تربیت و بیان ویژگیهای اصلی این نظریات در یک جدول

تکالیف یادگیری: انتخاب حداقل یکی از نظریه‌ها و مطالعه منابع بیشتر برای مطالعه

فصل سوم: روشهای تحقیق در جامعه‌شناسی تربیت (دو جلسه)

روشهای تحقیق کمی

روشهای تحقیق کیفی (قوم‌نگاری، مردم‌نگاری، روان‌شناسی اجتماعی، کنش متقابل نمادین، تحقیق در گروههای کوچک)

تکالیف یادگیری: مطالعه کتاب کندوکاوها و پنداشته‌ها، فرامرز رفیع پور

تکالیف یادگیری: مطالعه یک مقاله مربوط به جامعه‌شناختی تربیت و ارائه گزارش آن به کلاس با تاکید بر روش‌شناسی

تحقیق

تکالیف عملکردی: تحلیل و ارزیابی یک مقاله با توجه به نظریه پشتیبان آن

فصل چهارم: مدرسه و جامعه (یک جلسه)

مدرسه به مثابه جامعه

نگاهی تاریخی به سازمان اجتماعی مدرسه

شناخت سازمان مدرسه و روابط انسانی در آن

مدرسه و نابرابریهای اجتماعی

خانواده و مدرسه

تکالیف یادگیری: تهیه یک چک لیست از مسائل عمده مدرسه از نظر معلمان و دانش‌آموزان

تکالیف عملکردی: تحلیل مسائل مدرسه با توجه به یکی از نظریه‌های جامعه‌شناختی تربیت

فصل پنجم: فرایندهای مربوط به مدرسه (یک جلسه)

فرهنگ دانش‌آموزان و عملکرد تحصیلی

جو مدرسه

انتظار از مدرسه

انگیزه پیشرفت (نظریه اتکینسون، نظریه مک کلند)

انتظارات معلم از دانش آموز

فرهنگ و روابط معلمان

تکالیف یادگیری: مشاهده روابط موجود در یک مدرسه ارائه گزارش درباره آن و تعیین جو مدرسه با استناد به شواهد کافی

فصل ششم: جامعه شناسی کلاس درس (دو جلسه)

گروههای دانش آموزی

پویایی گروه

دانش آموزان و تغییرات اجتماعی

دانش آموزان و آسیبهای اجتماعی

تکالیف یادگیری: مشاهده گروههای دانش آموزی در کلاس درس، زنگ تفریح و زنگ ورزش. یادداشت گفتگوهای غیر

رسمی در بین دانش آموزان و ارائه گزارش آن به کلاس (تکنیک مشاهده بیلز پیشنهاد می شود)

تکالیف عملکردی: مطالعه گزارشهای فوق در گروههای دانشجویی و تحلیل پویایی و آسیب های اجتماعی

فصل هفتم: جامعه شناسی برنامه درسی (یک جلسه)

جامعه شناسی کتابهای درسی

جامعه شناسی فضا

برنامه درسی پنهان

تکالیف یادگیری: مشاهده و ارائه گزارش در رابطه با فضا و کتابهای درسی

تکالیف عملکردی: بررسی و تحلیل همه گزارشهای قبل و کاوش و جستجو در برنامه درسی پنهان در مدرسه مورد نظر

فصل هشتم: جامعه شناختی تربیت و مسائل تربیتی (سه جلسه)

چگونگی اولویت بندی مسائل تربیتی مدرسه

تکالیف عملکردی: طراحی یک برنامه موثر برای حل یک مسئله تربیتی با توجه به یک نظریه پشتیبان

تکالیف عملکردی: ارزیابی طرح برنامه فوق توسط هم کلاسیها

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

در این درس، آموزش با توجه به پیوند نظریه با عمل انجام می شود. کاربرد عملی دانش نظری و تحلیل مشاهدات از زاویه

نظریه های جامعه شناسی تربیت توسط دانشجو مورد تأکید قرار می گیرد. بنابراین، علاوه بر مطالعه منظم دانشجویان،

توجه به جنبه های کاربردی این درس مورد توجه است. بهتر است زمینه پرسش و پاسخ و تحلیل گزارشهای دانشجویان

و بهره گیری از روشهای مشارکتی در آموزش فراهم شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

موریش، ایور. درآمدی به جامعه شناسی تعلیم و تربیت، ترجمه غلامعلی سرمد (۱۳۸۷). مرکز نشر دانشگاهی تهران.

علاقه بند، علی (۱۳۸۷). جامعه شناسی آموزش و پرورش. تهران انتشارات روان.

شارع پور، محمود (۱۳۹۲). جامعه شناسی آموزش و پرورش. تهران. انتشارات سمت.

منابع فرعی:

منادی، مرتضی (۱۳۹۲). جامعه شناسی آموزش و پرورش. تهران: انتشارات آوای نور
رفیع پور، فرامرز (۱۳۹۰). تکنیکهای خاص تحقیق در علوم اجتماعی (جلد دوم کندوکاوها و پنداشته ها). تهران انتشارات شرکت سهامی انتشار.
سلی، پ. جامعه شناسی مدرن، ترجمه حسن پویان.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی تکوینی: تکالیف یادگیری و تکالیف عملکردی و شرکت در مباحث کلاس ۸ نمره
ارزشیابی پایانی: آزمون کتبی از مباحث انجام شده در کلاس، ۱۲ نمره

سایر نکات

از آنجا که یک فصل به روشهای تحقیق جامعه شناسی تربیت پرداخته شده است و ممکن است با درس روشهای تحقیق رشته های مختلف درسی هم پوشانی داشته باشد، تاکید می شود بر روشهای تحقیق کمی اشاره ای اجمالی شود و بیشتر بر روشهای تحقیق قوم نگاری، کیفی کنش متقابل نمادین و گروههای کوچک تاکید شود.

سرفصل درس «نظریه‌های یادگیری و آموزش»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس اثربخش مستلزم درکی فزاینده از یادگیری و شیوه وقوع آن می‌باشد، چنین درکی شامل دانش مربوط به نظریه‌های یادگیری و آموزش و کاربرد هر یک از آنها در فرایند تدریس است که کسب آن می‌تواند معلمان را در کاربرد آگاهانه و مقتضی اصول مربوط به هر یک از نظریه‌ها یاری رساند. این درس ضمن هدایت روش‌های تدریس در موقعیت‌های مختلف تربیتی، دانشجوی معلمان را با سودمندی و کاربردی بودن روش‌های تدریس به کار گرفته شده نیز آشنا می‌سازد.

نام درس: نظریه‌های یادگیری و آموزش				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ضمن درک انواع نظریه‌های یادگیری و آموزش، شرایط حصول و عدم حصول یادگیری را در موقعیت‌های مختلف تربیتی تحلیل نماید و بر آن اساس راهبردهای تدریس متناسبی بکار برد.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: PK کد ۱-۲ & ۲-۲ & ۳-۲ PCK کد ۳-۴
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
با درک نقاط ضعف و قوت هر یک از نظریه‌ها در موقعیت‌های مختلف تربیتی، قادر به کاربرد نظریه‌ها در حل مسائل تربیتی می‌باشد.	ضمن مقایسه نظریه‌های یادگیری و آموزش به ارائه دلالت‌های هر یک از دیدگاه‌ها می‌پردازد اما قادر به کاربرد نظریه‌ها در حل مسائل تربیتی نمی‌باشد.	نظریه‌های یادگیری و آموزش را می‌شناسد و قادر است بدون ارائه تحلیل حاصل از مقایسه دیدگاه‌ها آنها را طبقه بندی نماید.	نظریه‌های یادگیری و آموزش	
با ارزیابی موقعیت تربیتی قادر به استفاده از راهبردهای تدریس متناسب است.	ضمن مقایسه هر یک از روش‌های آموزش قادر به تحلیل شرایط حصول و عدم حصول یادگیری در موقعیت‌های مختلف تربیتی است.	دانشجو قادر است انواع روش‌های آموزش را شناسایی و طبقه بندی نماید.	روش‌های آموزش	
قادر است برنامه حل مسئله تربیتی را با توجه به راهبردها و اصول هر یک از نظریات یادگیری و آموزش به طور سیستمی و شبکه‌ای طراحی و ارزیابی نماید.	با در نظر گرفتن اصول هر یک از نظریات یادگیری و آموزش قادر به حل مسئله تربیتی می‌باشد اما نسبت به پیچیدگی و شبکه‌ای بودن مسائل بی توجه است.	مسئله تربیتی را شناسایی می‌کند و برای حل آن طرح پیشنهادی ارائه می‌دهد، اما طرح پیشنهادی او فاقد توجه به نظریات یادگیری و آموزش است.	حل مسائل تربیتی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

هفته اول: ارائه طرح درس و اعلام نحوه ارزشیابی و معرفی منابع

- بیان ضرورت و جایگاه نظریه در علم

- مکاتب تجربه‌گرا

- مکاتب خرد گرا

- نظریه های جدید در یادگیری

فصل دوم: تعریف مفاهیم (نظریه، نظریه علمی، یادگیری، آموزش)

- تعریف یادگیری و ویژگی های آن

- ویژگی های نظریه یادگیری جامع

- مقایسه یادگیری با آموزش

- ارائه چارت مربوط به نظریات یادگیری

تکالیف عملکردی:

از دانشجویان خواسته شود با مراجعه به منابع متعدد تعاریف مختلفی گردآوری و در قالب جدولی ارائه نمایند.

فصل سوم: نظریه های رفتاری یادگیری

تکالیف یادگیری:

نمونه هایی از روش های آموزش رفتارگرایان در کلاس مطرح و درخصوص اصول مربوطه بحث و تبادل نظر شود.

فصل چهارم: نظریه های شناختی یادگیری

تکالیف یادگیری:

نمونه هایی از روش های آموزش شناختی در کلاس مطرح و درخصوص اصول مربوطه بحث و تبادل نظر شود.

فصل پنجم: نظریه های خبرپردازی یادگیری

تکالیف یادگیری:

ارزیابی نقاط ضعف و قوت اصول یادگیری در نظریه خبرپردازی.

فصل ششم: نظریه های سازندگی یادگیری

تکالیف عملکردی:

مشاهده یک موقعیت آموزشی و تربیتی در کلاس درس و تحلیل میزان تأثیر پذیری تصمیمات آموزشی / تربیتی از نظریه های یادگیری و کاربرد های آن.

فصل هفتم: نظریه نورو فیزیولوژیکی

تکالیف عملکردی:

مقالات و پژوهش های منتشر شده در زمینه مطالعات مربوط به مغز و ارتباط آن با آموزش و یادگیری را مطالعه نموده و یافته های خود را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

فصل هشتم: کاربرد نظریه های یادگیری در آموزش

کاربرد رویکرد رفتاری

کاربرد رویکرد شناختی

کاربرد نظریه سازندگی یادگیری

کاربرد نظریه نروفیزیولوژیکی

تکالیف عملکردی:

با استفاده از نظریه های مطالعه شده یک موقعیت آموزشی / تربیتی را با استفاده از نظریه های مطالعه شده تحلیل و تصمیمات آموزشی / تربیتی خود را به همراه مستندات پژوهشی یا علمی ارائه نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

با توجه به اینکه درک عمیق دانش نظری مستلزم کاربرد آن در موقعیت های مختلف می باشد، پیشنهاد می شود ضمن ارائه مباحث نظری به شیوه مشارکتی، بر انجام فعالیت های عملی و بکارگیری دانش نظری در موقعیت های واقعی تدریس تاکید شود. علاوه بر این تدارک فرصت های یادگیری غیر مستقیم و خارج از محیط آموزشی می تواند زمینه رشد راهبردهای فراشناختی دانشجویان را فراهم سازد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- اولسون، متیواچ و هرگنهان، بی.آر (۱۳۸۸). مقدمه ای بر نظریه های یادگیری، ترجمه علی اکبر سیف، تهران: دوران.
- سیف، علی اکبر (۱۳۹۰). روانشناسی پرورشی نوین: روانشناسی یادگیری و آموزش. انتشارات دوران.

منبع فرعی:

- شعبانی، حسن (۱۳۸۳). مهارت های آموزشی و پرورشی. تهران: سمت. جلد اول و دوم.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

۱-۵ ارزشیابی مستمر (۸ نمره)

- عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۴ نمره
- عملکرد دانشجو در مجموعه تکالیف عملکردی ۴ نمره

۲-۵ ارزشیابی پایانی (۱۲ نمره)

ارزشیابی پایانی درس نظریه های یادگیری و آموزش به صورت آزمون مکتوب در پایان ترم صورت می گیرد.

سرفصل درس «اصول و روش‌های تدریس»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس در تمامی نظام‌های آموزش و برنامه درسی، عرصه اصلی اختیارات معلم است؛ و همین اختیارات است که مسئولیت معلم را برای بکارگیری موثر روش‌های تدریس الزامی می‌کند. «تدریس» فعالیتی موقعیتی است که شکل موثر آن بر بنیاد دانش و یافته‌های علمی دنبال می‌شود. چنین دانشی را معلمان آینده برای هرگونه عمل خود نیاز دارند؛ اما عمل معلمی کردن فقط با کسب این دانش ممکن نمی‌شود. آنچه دانشجو معلمان را برای بکارگیری روش‌های تدریس آماده می‌کند، کسب دانش تدریس به همراه قابلیت‌های ساخت دانش تدریسی بر اساس تجربه‌های شخصی است؛ مجموعه تلفیق شده‌ای از دانش و هنر که می‌تواند شایستگی تدریس نامیده شود. اصول و روش‌های تدریس در پی آن است که زمینه‌های لازم و عمومی را برای دانشجو معلمان در سطحی عام فراهم کند تا آنان قادر به ادراک و بکارگیری روش‌های تدریس شوند. در این درس، دانشجو معلمان با مبانی، اصول و مراحل تدریس آشنا می‌شوند و قادر می‌شوند از فنون آن در عمل بهره بگیرند. برای تحقق دستاوردی، ضروری است معلمان با منابع این حوزه علمی، با نمونه‌هایی از تدریس و با برخی از اعمال و فعالیت‌های تدریسی معلمان پیشین در عرصه واقعی آشنا شوند و برای اقدام به آن، تمرین‌هایی داشته باشند. چنین شرایطی می‌تواند به آنان کمک کند تا معلمان آینده در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم‌گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت‌های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته‌های علمی و پژوهشی باشند.

نام درس: اصول و روش‌های تدریس				مشخصات درس
<p>اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>به ارائه تصویری از تدریس مدرسه‌ای اقدام کند که در آن نقش معلم به عنوان کارگزار اصلی آن عرصه به روشنی تشریح و تبیین گردد و چگونگی عمل خود را به عنوان کارگزار یک کلاس درس فرضی، به استناد دانش معتبر مدلل سازد و از برنامه خود دفاع نماید. همچنین، دانشجو معلم در پایان این واحد یادگیری با اصول عام و خاص تدریس آشنایی دارد و برخی روش‌های تدریس را با قابلیت‌های بکارگیری آنها در موقعیت‌های متفاوت می‌شناسد و از منابع معتبر تدریس آگاه است و امکان شناسایی منابع مناسب‌تر را دارد و به پیگیری دستاوردهای علمی جدید حوزه تدریس، متعهد است.</p>				<p>نوع درس: نظری و عملی تعداد واحد: ۱+۱ زمان درس: ۱۶+۳۲ ساعت پیشنیاز: روانشناسی تربیتی نحوه آموزش: انفرادی</p>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
به شناسایی اصول و روش‌های تدریس در موقعیت‌های مختلف مدرسه‌ای اقدام می‌کند و تبیینی مدلل از بکارگیری هر یک از اصول و روش‌های تدریس توسط معلم در موقعیت خاص ارائه می‌نماید.	به تبیین تدریس مدرسه‌ای بر اساس متغیرهای مختلف متمایزکننده آن مبتنی بر منابع علمی اقدام می‌کند و تشریحی به زبان خاص خود ارائه می‌نماید.	توانسته است به بیان تعاریفی از تدریس و اصول و روش‌های آن اقدام کند.	- فهم اصول و روش‌های تدریس	<p>شایستگی اساسی: <u>PK</u> کد ۲-۲ & ۳-۲ <u>PCK</u> کد ۳-۳ & ۴-۳</p>
توانسته است خود را در نقش معلم متصور شود و بر آن اساس به تصمیم‌گیری در موقعیت‌های	به زوایایی از نقش‌های معلمان توجه می‌دهد و به آن عمل می‌کند که در منابع	توانسته است به شرح آنچه در منابع و مباحث درس در ارتباط با موضوع آمده است،	ایفای نقش معلمی در تدریس	

واقعی یا فرضی اقدام و به عنوان معلم ایفای نقش حرفه‌ای کند.	درس بر آنها تاکید نشده است ولی در منابع این حوزه موجود است.	اقدام کند.	مدرسه‌ای
پاسخ‌های ارائه شده دارای بنیاد پژوهشی دقیقی است و ضمن بکارگیری زبان مناسب ارائه، از سازماندهی و حتی محتوای بدیع برخوردار است.	در پاسخ‌های ارائه شده قواعد کلی پاسخگویی پژوهشی رعایت شده و سطحی عمیق از بازخوانی تجربه دیده می‌شود که قابل پذیرش است.	پاسخ‌هایی ارائه کرده که حاصل جستجوی در منابع در دسترس و بازخوانی محدود تجربه شخصی است.	انجام تکالیف

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح ذیل سازمان یافته است:

نوبت	موضوع اصلی	مباحث فرعی
اول	طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس	شناسایی انتظارات دانشجویان، سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط، معرفی برنامه و سرفصل درس، تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان، معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد. تکلیف ۱: هر دانشجو یکی از تجربیات تدریس معلمان مدرسه‌ای خود را یادآوری و آن را روایت و مقبول یا نامقبول بودن آن را مدلل تشریح کند.
دوم	ارائه نمونه‌ها و یادآوری تجربه‌ها	ارائه نمونه‌هایی از تدریس معلمان به صورت فیلم و بحث و بررسی درباره تجربیات دانشجویان معلمان به گونه‌ای که نشان داده شود اصول و روش‌های متعددی در تدریس مطرح است.
سوم	تشریح چستی تدریس	مفهوم‌شناسی و شرح گستره موضوعی تدریس (به عنوان یک علم)، تشریح اصول و انواع روش‌های تدریس و معرفی وضعیت ایران از حیث تدریس (با استناد تجربه‌های گزارش شده دانشجویان معلمان) و تشریح وضعیت تدریس در چند کشور جهان.
چهارم	تبیین نقش معلم در تدریس مدرسه‌ای	تبیین نقش‌های تدریسی معلمان و ضرورت‌های آن بر اساس واقعیات عمل مدرسه‌ای و با تشریح وضعیت ایران. عملی: در این ارتباط، نمایش یک فیلم تدریسی ضرورت دارد. تکلیف ۲: چرا معلمان نیاز دارند از اصول و روش‌های تدریس آگاه باشند و چگونه می‌توانند چنین کنند؟
پنجم	مراحل تدریس مدرسه‌ای: قسمت اول	تشریح مراحل تدریس به عنوان عمل واقعی معلم در کلاس درس مشتمل بر مخاطب-شناسی و منطق‌یابی برای یک مبحث علمی، تعیین اهداف درس، انتخاب محتوا و فرصت‌های یادگیری، سازمان‌دهی محتوا و فرصت‌های یادگیری. عملی: نقد و بررسی منطق مراحل ذکر شده.
ششم	مراحل تدریس مدرسه‌ای: قسمت دوم	انتخاب روش تدریس محتوا و ارائه فرصت‌های یادگیری، تصمیم‌گیری در باره زمان درس، تنظیم مکان (فضا و روابط) درس و چگونگی ارزشیابی یادگیری مخاطبان. عملی: نقد و بررسی مراحل ذکر شده.
هفتم	برنامه‌ریزی تدریس: طرح درس سالیانه	اجزای طرح درس سالیانه و اصول تهیه آن، تدوین طرح درس سالیانه در کلاس و نقد و بررسی نمونه‌های ارائه شده در کلاس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به تدوین طرح درس سالیانه اقدام می‌کنند. تکلیف ۳: هر یک از دانشجویان یک طرح درس سالیانه برای موضوع مورد نظر خود

		تهیه و با مدرس درس ارائه کند.
هشتم	برنامه‌ریزی تدریس: طرح درس روزانه	اجزای طرح درس روزانه و اصول تهیه آن، تدوین طرح درس روزانه در کلاس و نقد و بررسی نمونه‌های ارائه شده در کلاس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به تولید طرح درس روزانه اقدام می‌کنند. تکلیف ۴: هر یک از دانشجو معلمان یک طرح درس سالیانه برای موضوع مورد نظر خود تهیه و با مدرس درس ارائه کند.
نهم	مدیریت کلاس درس	الگوها و روش‌های کلاس‌داری، فرهنگ کلاس درس، مقررات کلاس درس، جو کلاس درس و رفتار در کلاس درس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به بررسی روش‌های مدیریت کلاس‌هایی می‌پردازند که به طور فرضی یا واقعی توسط مدرس معرفی شده است.
دهم	روش‌های تدریس	انواع روش‌های تدریس و طبقه‌بندی آنها به دو طبقه: روش‌های تدریس معلم‌محور و روش‌های تدریس شاگردمحور و معرفی مشروح هر یک برای بکارگیری. تکلیف ۵: طبقه‌بندی‌های دیگر به چه شکلی روش‌های تدریس را طبقه‌بندی کرده‌اند؟
یازدهم	روش‌های تدریس معلم‌محور	یادآوری کوتاه منطق، اصول و مراحل بکارگیری روش‌های تدریس معلم‌محور در کلاس درس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به طراحی تدریس بر اساس این روش اقدام و به تدریس می‌پردازند.
دوازدهم	روش‌های تدریس شاگردمحور	یادآوری کوتاه منطق، اصول و مراحل بکارگیری روش‌های تدریس شاگردمحور در کلاس درس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به طراحی تدریس بر اساس این روش اقدام و به تدریس می‌پردازند.
سیزدهم	توضیح دادن در کلاس درس	روش‌های توضیح دادن، قابلیت روش‌های توضیح در ارتباط با موضوعات درسی، اثربخش ساختن توضیحات در هر یک از روش‌های تدریس. عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر توضیح در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.
چهاردهم	پرسش کردن معلم در کلاس	انواع پرسش‌ها و چگونگی بهره‌گیری از آن در هر یک از روش‌های تدریس عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر پرسش کردن در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.
پانزدهم	مواجهه معلم با پرسش‌های کلاسی شاگردان	انواع پرسش‌های شاگردان، انگیزه‌های پرسش کردن شاگردان، چگونگی مواجهه با پرسش‌های شاگردان در هر یک از انواع روش‌های تدریس عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر پاسخگویی به پرسش‌ها در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.
شانزدهم	سنجش یادگیری شاگردان	روش‌های آزمون و سنجش پیشرفت تحصیلی در کلاس درس، انواع آزمون‌ها و مزایا و معایب آنها برای بکارگیری در کلاس درس، اهداف سنجش در کلاس درس، روش‌های اعلام نتایج به شاگردان در کلاس درس در هر یک از روش‌های تدریس. عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر سنجش یادگیری در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با مشارکت همه‌جانبه آموزشگر - دانشجو انجام می‌شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع نیز بپردازد و در مباحث شرکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۵ دقیقه در کلاس درس به ارائه نظر بپردازند. در همه جلسات درس، یک مبحث به صورت نظری ارائه می‌گردد و به صورت عملی مورد تمرین قرار می‌گیرد. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

در این درس استفاده از منبع مکتوب الزامی است. استفاده از منابع مکتوب منتشر نشده پس از داوری و تایید شورای گروه آموزشی برای مدت مقرر در همان رشته بلامانع است. منابعی که تا پایان سال ۱۳۹۸ برای استفاده در این درس پیشنهاد می‌شود، عبارتند از:

منابع اصلی:

- شعبانی، حسن. (۱۳۹۲). مهارت‌های آموزشی: روش‌ها و فنون تدریس. تهران: سمت.
- مهرمحمدی، محمود. (۱۳۸۶). بازانديشي فرايند ياددهي - يادگيري و تربيت معلم. تهران: مدرسه.

منابع فرعی:

- صنعت پور امیری، حسین (۱۳۹۵). نیم قرن تدریس و تبلیغ حجت الاسلام و المسلمین قرائتی. تهران: مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن.
- مارزانو، رابرت. (۲۰۰۷). هنر و علم تدریس (چارچوبی جامع برای آموزش اثربخش). مترجمان: نازیلا کریمی و عبدالرحیم نوه ابراهیم (۱۳۹۴). تهران: موسسه فرهنگی منادی تربیت.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس اصول و روش‌های تدریس در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از کار عملی، مطالعه منابع و مشارکت در مباحث کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند.

ارزشیابی ضمن نیمسال: ارزشیابی ضمن نیمسال از سویی تمام فعالیت‌های بخش عملی درس را شامل می‌شود و از سوی دیگر برای اطمینان از پیشرفت مناسب یادگیری انجام می‌گیرد و دستاورد هر دو قسمت جهت ارزشیابی نهایی بکارگرفته می‌شود.

ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شود. آموزشگر در مواردی که مصلحت بداند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی به اصلاح آن اقدام کنند.

سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۲۵ درصد امتیاز

- آزمون ضمن نیمسال: ۴۰ درصد امتیاز

- آزمون پایانی: ۳۵ درصد امتیاز

سایر نکات:

مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:

۱. آمادگی مدام برای فعالیت عملی.
۲. مشارکت جدی و موثر در مباحث کلاس.
۳. رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان درس.
۴. رعایت اخلاق پژوهش در انجام تکالیف و در فعالیت عملی.
۵. مطالعه منابع تکمیلی معرفی شده توسط آموزشگر و سایر منابع مفید.
۶. ظرافت و زیبایی ظاهری تکالیفی که به صورت مکتوب به آموزشگر تحویل می شود.

سرفصل درس «اصول و روش های راهنمایی و مشاوره»

۱. معرفی درس و منطق آن:

راهنمایی مجموعه فعالیت های منظم و سازمان یافته ای است که به منظور حداکثر استفاده از توانایی های بالقوه در طول زندگی درباره فرد اعمال می شود. مشاوره رابطه رویاروی بین مراجع و مشاور است که بدان وسیله به مراجع کمک می شود تا پس از شناخت خویش تصمیمات مناسبی اتخاذ نماید، از طریق مشاوره مراجع می آموزد که چگونه یک زندگی سالم و سازنده را طرح ریزی کند و بدان ادامه دهد.

راهنمایی و مشاوره همواره به عنوان تسهیل کننده فرایند تعلیم و تربیت دانش آموزان برای معلمان مطرح بوده است. از طریق خدمات راهنمایی و مشاوره می توان به توانایی ها و محدودیت های دانش آموزان پی برد، یکی از وظایف اساسی معلمان راهنمایی و هدایت دانش آموزان می باشد به طور مسلم ارایه خدمات راهنمایی و مشاوره به دانش آموزان بدون آگاهی معلمان از مبانی، اصول و روش های راهنمایی و مشاوره میسر نمی باشد، بنابراین لازم است دانشجو معلمان در دوران تحصیل خود با مبانی، اصول و روشهای راهنمایی و مشاوره آشنا شده تا بتوانند در آینده به عنوان معلم مدرسه نقش راهنمایی و مشاوره ای خود را به خوبی ایفا نمایند. همچنین این درس به عنوان یکی از دروس پایه برای دانشجویان رشته راهنمایی و مشاوره محسوب می شود که آمادگی های لازم در آنها برای کسب مهارتهای پایه حرفه ای فراهم نموده و زمینه ساز ورود به دروس تخصصی مشاوره می باشد.

نام درس: اصول و روش های راهنمایی و مشاوره				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با مطالعه درس مبانی و اصول راهنمایی و مشاوره، با مفاهیم اساسی راهنمایی و مشاوره آشنا شده، در فرایند آموزش از مبانی و اصول مشاوره بهره کافی ببرد، به جایگاه راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش پی ببرد و با نقش مشاوره ای معلمان در فرایند تدریس و کلاس درس آشنا شود. همچنین از فنون و روش های شناخت دانش آموزان و رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی اطلاعات کافی کسب نموده و بتواند در موقعیت واقعی مدرسه بکار ببرد. دانشجو پس از گذراندن این درس قادر خواهد بود از اصول مشاوره در موقعیت های واقعی مدرسه بهره برده و با شناختی که از تفاوت های فردی، ویژگی ها و مسایل و مشکلات دانش آموزان پیدا می کند بتواند در زمینه های تحصیلی- شغلی و سازشی به آنها کمک نماید.				نوع درس: نظری و عملی تعداد واحد: ۳(۱+) زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی: Ck&pck کد ۲- ۱ & ۳-۳ & ۴- & ۳
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
دانش محتوایی و موضوعی راهنمایی و مشاوره و انواع آن	در مورد مباحث اساسی راهنمایی و مشاوره، فنون و روش های مشاوره صرفاً اطلاعات ارایه شده را جمع آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	موضوعات اساسی راهنمایی و مشاوره و انواع آن را مورد مقایسه قرار داده و یافته های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارایه نموده است	مباحث اساسی راهنمایی و مشاوره و انواع آن، تفاوت و تشابه مفاهیم و رابطه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و دلایل خود را در قالب یافته ها به صورت یک گزارش منسجم ارایه نموده است.	

<p>نقش و وظایف کارکنان مدرسه را در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان و تشابه آنها با یکدیگر مورد مقایسه و تجزیه و تحلیل قرار داده و یافته های خود را به صورت مکتوب گزارش نموده است.</p>	<p>نقش و وظایف کارکنان مدرسه را در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان مورد مقایسه قرار داده و یافته های ناشی از این مقایسه را در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است</p>	<p>درباره نقش و وظایف کارکنان مدرسه در مورد راهنمایی و مشاوره دانش آموزان صرفاً اطلاعات ارائه شده را جمع آوری و بدون ارائه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.</p>	<p>نقش و وظایف کارکنان مدرسه در رابطه با فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان</p>	
<p>مباحث مهم رویکردهای اصلی مشاوره و روان درمانی و تفاوت و تشابه آنها با یکدیگر مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و دلایل خود را در قالب یافته ها به صورت یک گزارش منسجم ارائه نموده است.</p>	<p>مفاهیم اساسی رویکردهای اصلی مشاوره و روان درمانی را مورد مقایسه قرار داده و یافته های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است</p>	<p>درباره رویکردهای اصلی مشاوره و روان درمانی صرفاً اطلاعات ارائه شده را جمع آوری و بدون ارائه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.</p>	<p>رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی و کاربردهای آنها</p>	
<p>برنامه های راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران و تشابه آن با برنامه های مشاوره در سایر کشورها را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و یافته های خود را به صورت مکتوب و در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است.</p>	<p>برنامه های راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران را با سایر کشورها مورد مقایسه قرار داده و دلایل خود را در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است</p>	<p>درباره برنامه های راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش جهان و ایران صرفاً اطلاعات ارائه شده را جمع آوری و بدون ارائه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.</p>	<p>برنامه های راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش</p>	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مباحث اساسی

- اهمیت و ضرورت راهنمایی و مشاوره
- فلسفه و اهمیت راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش
- تاریخچه راهنمایی و مشاوره در جهان و ایران
- راهنمایی و مشاوره در اسلام
- مفهوم و تعریف راهنمایی
- اصول و اهداف راهنمایی
- خدمات راهنمایی
- مفهوم و تعریف مشاوره

- اصول و اهداف مشاوره
- خدمات مشاوره
- مفهوم و تعریف مشورت
- تعریف روان درمانی
- تفاوت بین مشورت، راهنمایی ، مشاوره و روان درمانی

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب فصل از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه مفاهیم راهنمایی، مشاوره و روان درمانی و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

- تحلیل و مقایسه اهداف و خدمات راهنمایی و مشاوره و ارائه گزارش آن در کلاس درس
- فصل دوم: رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی
- مشاور و انتخاب نوع رویکرد درمانی
- رویکردهای درمانی متمرکز بر زمینه
- رویکردهای درمانی متمرکز بر هیجانات
- رویکردهای درمانی متمرکز بر تفکر و باور
- رویکردهای درمانی متمرکز بر عمل و رفتار
- رویکردهای درمانی یکپارچه نگر و التقاطی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه رویکردهای درمانی مختلف و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی و ارائه گزارش آن در کلاس درس
- ۲- تحلیل کاربرد رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی در محیط واقعی مدرسه توسط دانشجویان رشته مشاوره و ارائه گزارش کتبی آن به مدرس

فصل سوم: انواع راهنمایی و مشاوره و الگوهای آن

- انواع راهنمایی از نظر موضوع
- انواع راهنمایی از نظر شیوه اجرا
- انواع مشاوره از نظر موضوع
- انواع مشاوره از نظر شیوه اجرا
- الگوهای رایج راهنمایی

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده

- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه انواع راهنمایی و مشاوره از نظر موضوع و شیوه اجرا و بیان تفاوت های آنها
- ۴- مقایسه الگوهای راهنمایی و بیان شباهت ها و تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه الگوهای راهنمایی و مشاوره و ارایه گزارش آن در کلاس درس
- ۲- تهیه جدول مقایسه انواع راهنمایی و مشاوره و بیان کاربرد هریک از آنها در محیط واقعی مدرسه

فصل چهارم: روش ها و فنون راهنمایی و مشاوره

- تعریف روش و فن
- روش های راهنمایی و مشاوره
- فنون راهنمایی (مشاهده، مصاحبه، پرسشنامه، شرح حال نویسی، واقعه نویسی، مقیاس درجه بندی رفتار، گروه سنجی، مطالعه موردی، مطالعه پرونده تحصیلی، سیاهه رفتار، آزمون های روانی)
- فنون مشاوره (گوش دادن، تشویق کردن، برخورد با مقاومت، برخورد با سکوت، سازمان دادن، انعکاس احساس و محتوا، قرارداد بستن، تعیین تکلیف، پایان دادن به جلسه، همدلی، مواجهه سازی، تفسیر و بینش، رهبری، ایفای نقش، تسکین یا آرام بخشی، ارجاع)
- مهارت های مشاوره

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه فنون راهنمایی و مشاوره با یکدیگر و بیان تفاوت های آنها
- ۴- مشاهده اجرای فنون مشاوره توسط متخصصان (مستقیم/ فیلم) و تحلیل مشاهدات به صورت مکتوب

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه فنون راهنمایی و مشاوره و ارایه گزارش آن در کلاس درس
- ۲- طراحی و اجرای یک نمونه از هر کدام از فنون راهنمایی نظیر مشاهده، مصاحبه و ....، و ارایه گزارشی از آنها به مدرس ۳-
- بیان کاربرد هریک از فنون راهنمایی و مشاوره در محیط واقعی مدرسه در قالب گزارش کتبی
- ۴- اجرای فنون مشاوره توسط دانشجویان رشته مشاوره با توجه به مشاهدات خود (مستقیم/ فیلم) در مورد یک نفر از دانش آموزان و ارایه گزارش صوتی- تصویری و کتبی آن به مدرس

فصل پنجم: نقش و وظایف کارکنان مدرسه در برنامه راهنمایی و مشاوره دانش آموزان

- نقش و وظایف مدیرمدرسه
- نقش و وظایف معلم مدرسه
- نقش و وظایف مشاورمدرسه
- نقش و وظایف مربی پرورشی مدرسه
- نقش سایر متخصصان در فرایند راهنمایی و مشاوره

- نقش خانواده در فرایند راهنمایی و مشاوره
- نقش دانش آموز در فرایند راهنمایی و مشاوره

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه نقش و وظایف معلم،مدیر،مشاور،مربی پرورشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه نقش و وظایف معلم،مدیر،مشاور،مربی پرورشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه و ارایه گزارش آن در کلاس درس

فصل ششم: جایگاه راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش

- برنامه های راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی ابتدایی و متوسطه
- نقش و عمل مشاور در دوره های تحصیلی ابتدایی و متوسطه
- ساختار و تشکیلات راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران
- خدمات و وظایف مراکز مشاوره دانش آموزی و خانواده در مناطق آموزش و پرورش
- خدمات و وظایف مراکز مشاوره دانشجویی در دانشگاهها
- مشاوره در موسسات و مراکز بهداشت روانی
- تفاوت های فردی در بین دانش آموزان مدرسه
- در نظر گرفتن تفاوت های فردی در راهنمایی و مشاوره با دانش آموزان

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدارس ابتدایی و متوسطه و بیان تفاوت های آنها
- ۴- مقایسه دانش آموزان از نظر تفاوت های فردی در ابعاد مختلف

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدارس ابتدایی و متوسطه و ارایه گزارش آن در کلاس درس
- ۲- تحلیل و مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مراکز مشاوره دانش آموزی، خانواده و دانشجویی و ارایه گزارش کتبی آن به مدرس
- ۳- مقایسه تفاوت های فردی دونفر از دانش آموزان یک مدرسه توسط دانشجویان رشته مشاوره و ارایه گزارش کتبی آن به مدرس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارایه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است. برقراری ارتباط میان آموخته های کلاسی و الزامات محیط آموزشی، بهره گیری از فرصتهای یادگیری خارج از محیط آموزشی، برقراری پیوند میان نظر و

عمل در محیط آموزشی و فراهم نمودن مشارکت گروهی دانشجویان در انجام فعالیت های عملکردی توسط مدرس از راهبردهای تدریس این درس می باشد که منجر به درک عمیق تر مطالب و بکارگیری دانش نظری راهنمایی و مشاوره توسط دانشجو معلمان در موقعیت های واقعی مدرسه خواهد شد. یادگیری غیر مستقیم نیز مستلزم مطالعه فردی و درک شناختی فرد در موقعیت های مختلف محیط آموزشی می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- قدمی، سید امیر؛ همت، نورعلی و نبوی، سید صادق (زیر چاپ). مبانی و اصول راهنمایی و مشاوره، تهران، انتشارات دانشگاه فرهنگیان

- گلاذینگ، ساموئل، تی (۱۳۹۰). اصول ومبانی مشاوره. ترجمه مهدی گنجی، تهران، نشر ساوالان.

- شفیع آبادی، عبدالله (۱۳۹۰). مقدمات راهنمایی و مشاوره. تهران، انتشارات رشد.

منابع فرعی:

- اصغری پور، حمید (۱۳۹۱). کلیات راهنمایی و مشاوره، مشهد، نشر ترمین

- گیبسون، رابرت و میشل، ماریان (۱۳۸۶). زمینه مشاوره و راهنمایی، ترجمه باقر ثنایی و همکاران، انتشارات رشد

- صافی، احمد (۱۳۷۹). راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی، تهران، انتشارات رشد

- تمدنی، مجتبی و بهمنی، بهمن (۱۳۹۱). فنون مشاوره و روان درمانی، تهران، نشر دانژه

- حسینی بیرجندی، سید مهدی (۱۳۷۱). اصول و روش های راهنمایی و مشاوره، تهران، انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری (باز پاسخ، بسته پاسخ، چندگزینه ای و یا ترکیبی) به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده کلاسی ۲ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف (فعالیت) عملکردی ۸ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده براساس تکالیف یادگیری در طول نیمسال، تکالیف عملکردی و آزمون پایان نیمسال انجام می شود.

مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «ارزشیابی از یادگیری»

۱. معرفی درس و منطق آن:

درس ارزشیابی پیشرفت تحصیلی به عنوان یک حوزه تخصصی در بردارنده دروس متعددی چون آمار، روش تحقیق و اندازه گیری می باشد. در واقع این درس کمک میکند تا بتوان میزان تحقق اهداف کلی از آموزش را مورد ارزیابی قرار داد، سطح کیفی آموزش را ارتقا بخشیده و بطور نظامند اثرات آنرا مورد بازبینی و واکاوی قرار داد. استفاده و بکارگیری الگوهای متعدد ارزشیابی برای قضاوت درخصوص برنامه های درسی به معلمان کمک می کند تا نیازهای آموزشی را شناسایی نمایند و در سازماندهی مطالب و محتوای درسی انتقال دانش، نگرش و بالابردن سطح مهارتها را بهبود بخشند.

نام درس: ارزشیابی از یادگیری				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با کسب مهارت در حوزه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی قادر باشد انواع آزمونها و الگوهای ارزشیابی را پیاده سازی نماید و در خصوص اهداف ارزشیابی، آزمونهای عملکردی، محاسبه ضریب دشواری آزمون، نحوه محاسبه ضریب پایایی و آزمونهای ارزیابی عملکرد گزارشی را ارائه نماید.				نوع درس: نظری / عملی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنیاز:
				شایستگی اساسی: ۱-۲ & ۱-۱ CK & ۲-۳ & ۲-۲ PK
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
دانشجو قادر است الگوهای ارزشیابی را مورد تحلیل قرار داده و کاربرد هر یک را در نمونه ای عینی مورد نقد و بررسی قرار دهد.	دانشجو قادر است در طبقه بندی از نقاط قوت و ضعف الگوهای ارزشیابی ارائه دهد و بر همین اساس الگوها را درجه بندی نماید.	دانشجو قادر است انواع الگوهای ارزشیابی را نام ببرد.	رویکرد ارزشیابی	
دانشجو قادر است انواع آزمونها عملکردی را به لحاظ کاربردی مورد نقد و تحلیل قرار دهد.	دانشجو قادر است انواع آزمونها را مقایسه نموده و برای هر یک نقاط قوت و ضعف را مشخص نماید.	دانشجو قادر است انواع آزمونهای عملکردی را طبقه بندی نماید.	آزمونهای عملکردی	
دانشجو قادر است ضریب پایایی و روایی انواع آزمونهای پیشرفت تحصیلی را محاسبه نماید و مورد نقد و بررسی قرار دهد.	دانشجو قادر است محاسبات مربوط به تعیین روایی و پایایی آزمونهای پیشرفت تحصیلی را انجام دهد.	دانشجو قادر است در حوزه تعیین پایایی و روایی تعریفی را ارائه دهد.	محاسبه ضریب پایایی و روایی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

نوبت بحث	محتوای درس	تکالیف یادگیری	تکالیف عملکردی
اول	تعاریف و اصطلاحات: آزمون، اندازه‌گیری، ارزشیابی، مقیاسها و انواع آن،	با ذکر تعاریف و مثالهای گوناگون تعاریف مشخص و نقاط تفاوت و تشابه شناسایی و تحلیل گردد.	از دانشجویان خواسته شود با مراجعه به منابع متعدد تعاریف مختلفی گردآوری و در قالب جدولی ارائه نمایند.

دوم	انواع آزمونها و ویژگی آنها	نمونه هایی از آزمونها در کلاس مطرح و بر چگونگی و نحوه ساخت آنها بحث و تبادل نظر شود.	از دانشجویان خواسته شود نمونه هایی از آزمونها را در پژوهشها یافته و با ویژگیهای آنها تطابق بدهند.
سوم	رویکردهای مطرح در ارزشیابی	بحث و تبادل نظر در خصوص ارزشیابی و دیدگاه مقایسه ای با توجه به اهداف مطرح شود و با ذکر مثال های گوناگون الگوی متناسب با هر ساختار مورد بررسی قرار گیرد	
چهارم	مراحل ارزشیابی آموزشی، تحلیل موقعیت، اهداف و مولفه های ارزشیابی آموزشی	در این جلسه با نمایش فیلم مرحله تحلیل موقعیت مورد بررسی قرار گرفته و هدفها و پیش نیازها با بحث و گفتگو مورد واکاوی قرار بگیرد.	از دانشجویان خواسته شود که فیلم را مجددا بررسی و نکات مطرح شده در خصوص اهداف و پیش نیازها را بازبینی مجدد و گزارش جدید ارائه نمایند.
پنجم	تعریف، اهداف، مراحل، روشها و طبقه بندیهای طرح ارزشیابی پیشرفت تحصیلی	با ارائه نمونه هایی از انواع طرح های ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، ویژگیها و سطوح طبقه بندی طرحها مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد.	از دانشجویان خواسته شود که با انتخاب یک درس مشخص یک نمونه از طرح ارزشیابی پیشرفت تحصیلی آماده و در کلاس ارائه نمایند.
ششم	انواع آزمونها و کاربرد آنها و قواعد هر یک	با طرح نمونه های متفاوتی از انواع آزمون ها در کلاس نقاط قوت و ضعف هر یک از آزمونها به نقد و بررسی گذاشته شود.	از دانشجویان خواسته شود با طراحی یک نمونه ترکیبی از انواع آزمونها ویژگیهای هر یک از آزمونها را مورد ارزیابی قرار دهند.
هفتم	طرح نمونه های عملی در کلاس	نمونه های متعددی از طرح ها توسط دانشجویان شناسایی و نمونه های طراحی شده توسط ایشان را در گروه (کلاس) نقد و بررسی نمایند.	از دانشجویان خواسته شود نمونه های طراحی شده و بررسی شده را مورد بازبینی قرار دهند.
هشتم	تعریف آزمونهای عملکردی و انواع آن، مراحل تهیه آزمونهای عملکردی، روش واقعه نگاری، چگونگی تهیه چک لیست	با ارائه یک نمونه کار آزمونهای عملکردی و چگونگی مقیاس بندی آنها در کلاس به صورت عملی تهیه و نمونه طراحی انجام شده در جلسه قبل در این قالب اجرای مجدد گردد.	از دانشجویان خواسته شود یک نمونه از روشهای سنجش مشاهده ای را انتخاب و با استفاده از روش واقعه نگاری یک گزارش ارائه نمایند.
نهم	شرایط اجرای آزمون، نحوه نمره گذاری، نحوه تفسیر اطلاعات، محاسبه ضریب دشواری آزمون	یک نمونه از آزمونهای اجرا شده در کلاس ارائه و موارد و مباحث کلاس با نمونه تطبیق و واکاوی گردد.	از دانشجویان خواسته شود یک نمونه آزمون را مورد تحلیل و بررسی قرار داده، اطلاعات انرا تفسیر و ضریب دشواری آزمون را محاسبه نمایند.
دهم	نقش و کاربرد آمار توصیفی در تفسیر داده ها، شاخصهای مرکزی و شاخصهای پراکندگی	به ذکر دلایلی اهمیت بکارگیری آمار توصیفی در تحلیل آزمونها پرداخته شود و شاخصهای مرکزی و پراکندگی با ذکر	از دانشجویان خواسته شود در بخش شاخصهای مرکزی از میانگین و در بخش شاخصهای پراکندگی واریانس و ضریب

همبستگی مثالها و نمونه هایی تمرین و نمرات آزمونهای قبلی محاسبه گردد.	مثال حل و تمرین شود.		
از دانشجویان خواسته شود در موارد آزمونهای قبلی روایی آزمونها محاسبه و گزارش گردد.	در نمونه های آزمونهای قبلی محاسبات روایی در کلاس درس بطور عملی انجام و انواع آن مورد بحث و گفتگو قرار گرفته و ترجیحا برای هر مورد نمونه ای انجام شود.	تعیین روایی، اهمیت و انواع آن	یازدهم دوازدهم
از دانشجویان خواسته شود نحوه محاسبه پایایی را در چند کار پژوهشی مورد بررسی قرار دهند.	روش محاسبه پایایی در نمونه ذکر شده محاسبه و موارد دیگر نیز طرح شود.	تعریف پایایی، روشهای پایایی، نحوه محاسبه ضریب پایایی	سیزدهم
از دانشجویان خواسته شود در یک جدول انواع، تفاوتها و شباهتهای ارزشیابی را ترسیم نمایند.	موارد و رئوس درس در کلاس به بحث و گفتگو گذاشته شود و نمونه هایی از انواع ارزشیابی بررسی گردد.	هدفهای ارزشیابی، تعریف ارزشیابی ، انواع ارزشیابی	چهاردهم
از دانشجویان خواسته شود در یک نمونه عملی و در جامعه کوچک ۵ نفری روشهای این جلسه را اجرا و گزارشی ارائه دهند.	روشهای ارزشیابی مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته و محاسب و معایب هریک مورد نقد و بررسی قرار گیرد.	روشهای مشاهده موقعیت، مصاحبه، نظرخواهی	پانزدهم
از دانشجویان خواسته شود ارزشیابی پیشرفت تحصیلی را در طرحی جامع و بطور یکپارچه در قالب یک کار پژوهشی طی یک هفته تا زمان برگزاری آزمون پایان ترم ارائه نمایند.	رئوس مطرح در این جلسه مورد بحث و گفتگو قرار گیرد و محاسن و معایب هر یک طرح و نقد و ارزیابی گردد.	آزمونهای ارزیابی عملکرد آموزشی، خود سنجی، ارزیابی همکاران	شانزدهم

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس به دلیل ماهیت عملی پیشنهاد میشود که به صورت حل مسئله و پروژه ای انجام شود و بیشتر مفاهیم به صورت تحلیلی و با ارائه نمونه های مشابه تدریس شود.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

روشهای اندازه گیری و ارزشیابی آموزشی، دکتر علی اکبر سیف، نشر دوران.

منبع فرعی:

ارزشیابی آموزشی، دکتر عباس بازرگان، ناشر سمت.

روشهای ارزشیابی آموزشی، دکتر علیرضا کیامنش، ناشر: دانشگاه پیام نور.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

۶ نمره ارزیابی کار عملی که در جلسه آخر برای دانشجویان تعیین گردیده است.

ارزشیابی پایانی: ۱۴ نمره آزمون کتبی

۱. معرفی درس و منطق آن

رابطه زبان و تربیت، ریشه در وجوه مشترک آنها دارد: اندیشه و ارتباط. اندیشه از یک طرف با زبان آمیخته است و از طرف دیگر تربیت، به ویژه به معنای متعالی آن بر اندیشه استوار می گردد. اندیشه، از یک سو، محور تربیت و عمل تربیتی است، و از سوی دیگر، زبان و اندیشه، رابطه‌ای ناگسستنی دارند. این رابطه و پیوستگی چنان است، که برخی از فیلسوفان و دانشمندان، اندیشه و زبان را یکی دانسته اند.

ارتباط، محور دیگر رابطه تربیت و زبان است. ارتباط جنبه عینی و قابل مشاهده رابطه زبان و تربیت است. ارتباط، موضوعی مهم در مباحث مربوط به زبان است؛ به طوری که، برخی از زبان شناسان، ارتباط را مهم ترین کارکرد زبان دانسته اند؛ و تربیت نیز، فرایندی ارتباطی است، و بدون برقراری ارتباط، میان مربی و تربیت شونده، تربیت، ممکن نمی گردد. بخش مهمی از ارتباط تربیتی/آموزشی از طریق ارتباط کلامی شکل می گیرد. آیا زبان و ارتباط از طریق زبان، می تواند اهداف تربیت را محقق سازد؟ چه ملاحظات و چه محدودیت هایی در این مسیر وجود دارد؟ با شناخت ویژگی های زبان و چگونگی به کارگیری زبان و برقراری ارتباط زبانی مناسب در فرایند تربیت/آموزش ضمن جستجوی پاسخ این پرسش ها، امکان فعالیت تربیتی/آموزشی موثرتری برای معلمان فراهم می شود.

نام درس: کاربرد زبان در تربیت				مشخصات درس
<p>اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>۱- با توجه به انواع ارتباط زبانی(کلامی) در ابعاد مختلف حیطه ها و فعالیت های ارتباطی در تربیت/آموزش، رابطه زبان و تربیت را بفهمد و با توجه به وظایف تربیتی/آموزشی یک معلم به حضور و نقش زبان در ابعاد مختلف تربیت/آموزش (تعلیم و تربیت) آگاه و حساس شود.</p> <p>۲- انواع ویژگی های زبان را بشناسد و زبان را به عنوان یک مجموعه زنده و نقش آفرین بفهمد.</p> <p>۳- بر اساس ویژگی های زبان، مصداق های حضور و نقش(ویژگی های) زبان را در ابعاد مختلف تربیت/آموزش و بافت های مختلف نظام آموزش و پرورش شناسایی کند.</p> <p>۴- از طریق بازشناسی و درک و فهم عمیق از مفهوم تربیت و با توجه به ویژگی های زبان، محدودیت های کاربرد زبان در تربیت را بشناسد.</p> <p>۵- با توجه به ویژگی های معنی شناختی زبان و واژگان آموزش از طریق زبان و واژگان آشنا را اجرا کند.</p>				<p>نوع درس: عملی</p> <p>تعداد واحد: ۱</p> <p>زمان درس: ۳۲ ساعت</p> <p>پیشنیاز: ندارد</p>
				<p>شایستگی اساسی:</p> <p>• CK- کدهای ۱-۱ و ۲-۱</p> <p>• PCK- کدهای ۱-۳، ۲-۳، ۳-۳، ۴-۳</p>
ملاک	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	<p>رابطه زبان و تربیت</p>
<p>انواع ارتباط و رخدادهای ارتباطی زبانی(کلامی) در تربیت/آموزش را بشناسد.</p>	<p>با توجه به انواع ارتباط زبانی در تربیت/آموزش و نیز فعالیت های تربیتی/آموزشی یک معلم، مصداق های حضور</p>	<p>آثار مثبت و منفی انواع کاربرد زبان در ارتباط تربیتی/آموزشی را جستجو کند و برخی از آنها را معرفی کند.</p>		

	و نقش آفرینی زبان در ابعاد مختلف تربیت/آموزش و در انواع ارتباط‌های تربیتی/آموزشی معرفی کند.			
آثار ویژگی‌های زبان در انواع ارتباط تربیتی/آموزشی را مشاهده و گزارش کند.	زبان را به عنوان یک مجموعه زنده و نقش‌آفرین در انواع فعالیت‌های ارتباطی، به ویژه در فرایند تربیت بفهمد.	انواع ویژگی‌های زبان از آوا تا معنا را به صورت کلی بشناسد.	شناخت کلی زبان	
بر اساس شناخت ویژگی‌های زبان، تغییرات لازم را در نمونه‌ای از تدریس خود نمایش دهد و درباره تفاوت تدریس بدون توجه به ویژگی‌های زبان و با توجه به آن بحث کند.	مصادیق‌های حضور و نقش آفرینی (ویژگی‌های) زبان را در آموزش زبان (فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) بشناسد.	انواع ویژگی‌های زبان را از آوا تا معنا و در واحدهای مختلف زبان (از واژه تا متن) بشناسد.	شناخت جزئی تر زبان	
با توجه به محدودیت‌های کاربرد زبان در تحقق بخشیدن به اهداف کلی تربیت/آموزش، درباره آثار کاربرد بدون تربیت/آموزش بحث کند.	بر اساس الزامات تربیت/آموزش و ارتباط تربیتی/آموزشی و با توجه به ویژگی‌های زبان، محدودیت‌های کاربرد زبان را در تحقق اهداف کلی تربیت/آموزش بشناسد.	از طریق بازشناسی و درک و فهم عمیق از مفهوم تربیت، الزامات تربیت/آموزش و ارتباط تربیتی/آموزشی را بشناسد.	شناخت محدودیت‌های کاربرد زبان	
با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان و واژگان، آموزش از طریق واژه‌های آشنا را	با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان و واژگان، آموزش از طریق واژه‌های آشنا را در	با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان، اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا را در	آموزش از طریق زبان (واژگان)	

در آموزش دروس دیگر اجرا کند.	سوادآموزی به ویژه آموزش واژگان اجرا کند.	تربیت/آموزش(دروس مختلف) بفهمد.	آشنا
------------------------------	--	--------------------------------	------

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

نوبت بحث	موضوع	محتوای درس	تکالیف یادگیری	تکالیف عملکردی
اول و دوم	رابطه زبان و تربیت	<p>منابع: (۸) و (۵) و (۲۰)</p> <p>- ضرورت آگاهی معلمان از رابطه زبان و تربیت و ویژگی‌های زبان و نقش‌آفرینی آن در تربیت</p> <p>- ارتباط و مفاهیم اصلی ارتباط</p> <p>- روش‌های برقراری ارتباط و ارتباط موثر</p> <p>- شناسایی انواع ارتباط و رخدادهای ارتباطی زبانی (کلامی) در تربیت/ آموزش و نیز فعالیت‌های تربیتی/ آموزشی یک معلم،</p>	<p>- مطالعه منابع مربوط به ضرورت آگاهی معلمان از رابطه زبان و تربیت و ویژگی‌های زبان و نقش‌آفرینی آن در تربیت</p> <p>- مطالعه منابع مربوط به ارتباط و درک اجزاء یک فرایند ارتباطی و روش‌های برقراری ارتباط موثر</p> <p>- معرفی مصداق‌های حضور و نقش‌آفرینی زبان در ابعاد مختلف تربیت/آموزش و در انواع ارتباط‌های تربیتی/ آموزشی و نیز فعالیت‌های تربیتی/ آموزشی یک معلم</p>	<p>- مصداق‌های حضور و کاربرد زبان در کار یک معلم را بیان کند.</p> <p>- آثار مثبت و منفی انواع کاربرد زبان در ارتباط تربیتی/ آموزشی را جستجو کند و برخی از آنها را گزارش کند.</p>
سوم و چهارم	شناخت کلی زبان	<p>منابع: (۷) یا (۹) و (۱۰)</p> <p>- انواع ویژگی‌های زبان از آوا تا معنا به صورت کلی</p> <p>- معرفی زبان به عنوان یک مجموعه زنده و نقش‌آفرین در انواع فعالیت‌های ارتباطی</p> <p>- ساختمان و نقش و منشا زبان نظامداری و ساختمندی و قاعده‌مندی و ...</p>	<p>مطالعه منابع و مباحث نظری مربوط به انواع ویژگی‌های زبان از آوا تا معنا</p> <p>- زبان را به عنوان یک مجموعه زنده و نقش‌آفرین در انواع فعالیت‌های ارتباطی فرایند تربیت بفهمد.</p> <p>- معرفی مصداق‌های حضور و نقش‌آفرینی زبان در انواع ارتباط، به ویژه در</p>	<p>- حضور و آثار زبان در انواع ارتباط تربیتی/ آموزشی را مشاهده و گزارش کند.</p> <p>- با تغییر دادن برخی از ویژگی‌های زبانی در جریان برقراری ارتباط کلامی، تغییر نتایج ارتباط را مشاهده، تحلیل و گزارش کند.</p>

	<p>فرایند تربیت/آموزش و نیز فعالیت‌های ارتباطی یک معلم در مدرسه</p>	<p>منشا زبان: الهی و طبیعی و اجتماعی و جسمی و ابزاری و ژنی و ... زبان انسان و زبان حیوان: زبان حیوانات و نخستینها و .....</p>		
<p>پنجم</p>	<p>شناخت جزئی زبان: آواشناسی و واجشناسی</p>	<p>منابع: (۷) و (۱۴) -انواع ویژگی‌های آواشناسی زبان را در واحدهای مختلف زبان - آواهای زبان (آواشناسی): همخوانشناسی و واگذاری و واجگاهی و واجراهی و واکه‌شناسی و ..... -نظام آوایی زبان (واجشناسی): واج و واجگونه و زوج کمینه و واج‌آرایی و هجا و همبر تولیدی</p>	<p>- مطالعه منابع معرفی شده و یادگیری موارد زیر: -انواع ویژگی‌های آواشناسی زبان را در واحدهای مختلف زبان آواهای زبان (آواشناسی): همخوانشناسی و واگذاری و واجگاهی و واجراهی و واکه‌شناسی و ..... -نظام آوایی زبان (واجشناسی): واج و واجگونه و زوج کمینه و واج‌آرایی و هجا و همبر تولیدی</p>	<p>- با تغییر دادن برخی از ویژگی‌های آواشناسی زبان در جریان برقراری ارتباط کلامی، تغییر نتایج ارتباط را مشاهده، تحلیل و گزارش کند.</p>
<p>ششم</p>	<p>شناخت جزئی زبان: نقش آواشناسی و واجشناسی در سواد آموزی و آموزش</p>	<p>منابع: (۷) و (۱۴) و (۱۵) و (۱۷) - ماهیت سوادآموزی و چگونگی آموزش مهارت‌های زبانی - مصداق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) آواشناسی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر از طریق زبان - آگاهی فرازبانی</p>	<p>- مطالعه منابع و مطالب مربوط به بحث آواشناسی و واجشناسی - مطالعه مباحث مربوط به سوادآموزی و آموزش مهارت‌های زبانی - شناسایی و معرفی مصداق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) آواشناسی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان)</p>	<p>بر اساس شناخت ویژگی‌های آواشناسی زبان و آگاهی فرازبانی و واجشناسی، تغییرات لازم را در نمونه‌ای از تدریس خود نمایش دهد و درباره تفاوت تدریس بدون توجه به ویژگی‌های آواشناسی زبان و با توجه به آنها بحث کند. - شناسایی و معرفی مصداق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) آواشناسی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی)</p>

		واجشناختی و کاربرد آن در آموزش، به ویژه خواندن و نوشتن		
هفتم	شناخت جزئی زبان: صرف؛ نقش صرف در سوادآموزی و آموزش به طور کلی	<p>منابع: (۷) و (۱۵) و (۱۷)</p> <p>انواع ویژگی‌های صرفی زبان در واحدهای مختلف زبان: واژه‌سازی، ریشه‌شناسی، راه‌های واژه‌سازی، ابداع و وامگیری، تکواژشناسی / صرف، تکواژ، تکواژگونه و ...</p> <p>تکواژشناسی / صرف، تکواژ، تکواژگونه و ...</p> <p>روش جستجو و یافتن مصداق‌های ویژگی‌های صرفی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان)</p> <p>آگاهی فرازبانی صرفی را بشناسد و کاربردش را در خواندن و نوشتن بداند.</p>	<p>مطالعه منابع و مطالب مربوط به انواع ویژگی‌های صرفی زبان در واحدهای مختلف زبان: واژه‌سازی، ریشه‌شناسی، راه‌های واژه‌سازی، ابداع و وامگیری، تکواژشناسی / صرف، تکواژ، تکواژگونه و ...</p> <p>انواع ویژگی‌های صرفی زبان را در واحدهای مختلف زبان بشناسد: واژه‌سازی، ریشه‌شناسی، راه‌های واژه‌سازی، ابداع و وامگیری و ...</p> <p>تکواژشناسی / صرف، تکواژ، تکواژگونه و ...</p> <p>مصداق‌های حضور و نقش آفرینی (ویژگی‌های) صرفی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) بشناسد.</p> <p>آگاهی فرازبانی صرفی را بشناسد و کاربردش را در خواندن و نوشتن بداند.</p>	<p>بر اساس شناخت ویژگی‌های صرفی زبان و آگاهی فرازبانی صرفی، تغییرات لازم را در نمونه ای از تدریس خود نمایش دهد و درباره تفاوت تدریس بدون توجه به ویژگی‌های صرفی زبان و با توجه به آنها بحث کند.</p> <p>شناسایی و معرفی مصداق‌های حضور و نقش آفرینی (ویژگی‌های) صرفی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی)</p> <p>کاربرد آگاهی فرازبانی صرفی در خواندن و نوشتن خود و گزارش نتیجه اقدام</p>
هشتم	شناخت جزئی زبان: شناخت جزئی زبان: نحو؛	<p>منابع: (۷) و (۱۵) و (۱۷)</p> <p>انواع ویژگی‌های نحوی در واحدهای مختلف زبان</p>	<p>مطالعه منابع و مطالب مربوط به انواع ویژگی‌های نحوی در واحدهای مختلف زبان</p>	<p>بر اساس شناخت ویژگی‌های نحوی زبان و آگاهی فرازبانی نحوی، تغییرات لازم را در نمونه ای از تدریس خود نمایش دهد و</p>

<p>نقش نحو در سوادآموزی و آموزش به طور کلی</p>	<p>-مصدق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) نحوی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) -آگاهی فرازبانی نحوی و کاربرد آن در درک خوانداری و در نوشتن</p>	<p>-انواع ویژگی‌های نحوی زبان را در واحدهای مختلف زبان بشناسد. -آگاهی فرازبانی نحوی را بشناسد و کاربردش را در درک خوانداری و در نوشتن بداند. -مصدق‌هایی از حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) نحوی زبان را در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) شناسایی و معرفی کند.</p>	<p>درباره تفاوت تدریس بدون توجه به ویژگی‌های نحوی زبان و با توجه به آنها بحث کند. -کاربرد آگاهی فرازبانی نحوی در خواندن متون درسی خود و هنگام نوشتن نوشته‌های خود و تحلیل و گزارش نتیجه اقدام</p>
<p>نهم و دهم</p> <p>شناخت جزئی زبان: معناشناسی و نقش ویژگی‌های معناشناختی زبان در تربیت/آموزش</p>	<p>-منابع: (۸) و (۵) و (۶) و (۲) -انواع ویژگی‌های معناشناسی زبان در واحدهای مختلف زبان؛ معناشناسی، مختصات معنایی، نقش‌های معنایی، روابط معنایی و همایی و ..... مصدق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) معناشناختی زبان را در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) آگاهی فرازبانی معناشناختی و کاربرد آن</p>	<p>- مطالعه منابع و مطالب مربوط به انواع ویژگی‌های معناشناختی در واحدهای مختلف زبان؛ از جمله مطالب مربوط به معناشناسی، مختصات معنایی، نقش‌های معنایی، روابط معنایی، چند معنایی و همایی و ..... - مصدق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) معناشناختی زبان را در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) آگاهی فرازبانی معناشناختی و کاربرد آن</p>	<p>-بر اساس شناخت ویژگی‌های معناشناختی زبان و آگاهی فرازبانی معنایی، تغییرات لازم را در نمونه‌ای از تدریس خود نمایش دهد و درباره تفاوت تدریس بدون توجه به ویژگی‌های معنایی زبان و با توجه به آنها بحث کند. - در متون درسی مختلف مثل علوم تجربی، معنای ممکن که از جمله‌ها ممکن است به ذهن کودکان دبستانی متبادر شود را مشاهده و ضمن گزارش درباره آنها بحث کند. -فهم دانش آموزان پایه‌های مختلف را از معنی اصطلاحات و واژه‌های به کار رفته در متون درسی آنان از جمله کتاب دینی؛ اجتماعی و ریاضی و ... بپرسد،</p>

<p>ثبت و گزارش کند. (این تکلیف تا هفته سیزدهم انجام شود.)</p>	<p>(آموزش از طریق زبان) را معرفی کند. آگاهی فرازبانی معناشناختی را بشناسد و کاربردش را در خواندن و نوشتن بداند.</p>	<p>در خواندن و نوشتن</p>		
<p>بر اساس شناخت ویژگی‌های کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی زبان و آگاهی فرازبانی کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی، تغییرات لازم را در نمونه‌ای از تدریس خود نمایش دهد و درباره تفاوت تدریس بدون توجه به ویژگی‌های کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی زبان و با توجه به آنها بحث کند. -فهم دانش‌آموزان پایه‌های مختلف را از معنی اصطلاحات و واژه‌های به کار رفته در متون درسی آنان از جمله کتاب دینی؛ اجتماعی و ریاضی و ... بپرسد، ثبت و گزارش کند. (این تکلیف تا هفته سیزدهم انجام شود.)</p>	<p>- مطالعه منابع و مطالب مربوط به انواع ویژگی‌های کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی زبان را در واحدهای مختلف زبان بشناسد: کاربردشناسی و بافت و ارجاع و کنش‌گفتها و ادب و ... -و نیز مطالعه منابع درباره تحلیل گفتمان/گفتمان‌شناسی و تعبیر و استنباط و انسجام و پیوستگی و گفتگو/ دیالوگ و اصول همیاری گرایس و سازمینه و پیشازمینه -مصدق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی زبان را در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) معرفی کند. -و مصداق‌های حضور و نقش‌آفرینی ویژگی‌های کاربردشناختی و گفتمان‌شناسی زبان را در آموزش دروس دیگر بشناسد. -آگاهی فرازبانی</p>	<p>-منابع: (۸) و (۵) و (۶) -انواع ویژگی‌های کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی زبان در واحدهای مختلف زبان: کاربردشناسی و بافت و ارجاع و کنش‌گفتها و ادب و ... -تحلیل گفتمان/ گفتمان‌شناسی و تعبیر و استنباط و انسجام و پیوستگی و گفتگو/ دیالوگ و اصول همیاری گرایس و سازمینه و پیشازمینه - آگاهی فرازبانی کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی را و کاربرد آن در خواندن و نوشتن</p>	<p>شناخت جزئی زبان: کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی</p>	<p>یازدهم</p>

	<p>کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی را بشناسد و کاربردش را در خواندن و نوشتن بداند.</p>			
<p>بر اساس شناخت ویژگی‌های گونه‌شناسی زبان و آگاهی فرازبانی گونه‌شناسی، تغییرات لازم را در نمونه‌ای از تدریس خود نمایش دهد و درباره تفاوت تدریس بدون توجه به ویژگی‌های گونه‌شناسی زبان و با توجه به آنها بحث کند. -فهم دانش آموزان پایه‌های مختلف را از معنی اصطلاحات و واژه‌های به کار رفته در متون درسی آنان از جمله کتاب دینی؛ اجتماعی و ریاضی و ... بپرسد، ثبت و گزارش کند. (این تکلیف تا هفته سیزدهم انجام شود). -میزان تنوع گونه‌های زبانی و مشکلات ناشی از آن را با توجه به تجربه تحصیل خود به عنوان دانش آموز و دانشجو، به صورت مکتوب و شفاهی ارائه کند و درباره آن بحث کند.</p>	<p>-مطالعه منابع و مطالب مربوط به انواع ویژگی‌های گونه‌شناسی زبان در واحد‌های مختلف زبان: تاریخ و تحول زبان و خانواده و درخت و تطبیقی و تاریخ و در زمانی و همزمانی و .... زبان و گونه‌های جغرافیایی زبانی و گونه استانده و لهجه و گویش و دوزبانگی و دوزبانگونگی و زبان آمیخته و .... زبان و گونه‌های اجتماعی زبانی و جامعه‌شناسی زبان و سبک‌های زبانی و اعتبار اجتماعی زبان و گونه‌های شغلی و سنی و جنسی و زبان و فرهنگ و نسبییت زبانی و مقولات فرهنگی و اجتماعی و جنسیتی و جهان‌شناختی و ایدیولوژی و حاکمیتی.... -مصادق‌های حضور و نقش آفرینی (ویژگی‌های) گونه‌شناختی زبان را در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) - و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان)</p>	<p>-منابع: (۸) و (۱۳) و (۶) و (۲) -انواع ویژگی‌های گونه‌شناسی زبان در واحد‌های مختلف زبان: تاریخ و تحول زبان و خانواده و درخت و تطبیقی و تاریخ و مفاهیم در زمانی و همزمانی و .... -زبان و گونه‌های جغرافیایی زبانی و گونه استانده و لهجه و گویش و دوزبانگی و دوزبانگونگی و زبان آمیخته و .... -زبان و گونه‌های اجتماعی زبانی و جامعه‌شناسی زبان و سبک‌های زبانی و اعتبار اجتماعی زبان و گونه‌های شغلی و سنی و جنسی و زبان و فرهنگ و نسبییت زبانی و مقولات فرهنگی و اجتماعی و جنسیتی و جهان‌شناختی و ایدیولوژی و حاکمیتی.... -مصادق‌های حضور و نقش آفرینی (ویژگی‌های) گونه‌شناختی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی)</p>	<p>شناخت جزئی زبان: گونه‌شناسی</p>	<p>دوازدهم</p>

	<p>- و نیز در آموزش دروس دیگر</p> <p>- آگاهی فرازبانی گونه‌شناسی و کاربرد آن در آموزش مدرسه‌ای</p>	<p>- معرفی کند.</p> <p>- کاربرد آگاهی فرازبانی گونه‌شناختی در آموزش مدرسه‌ای را با مثال معرفی کند.</p>
سیزدهم	<p>شناخت محدودیت‌های کاربرد زبان</p>	<p>-منابع: (۱)</p> <p>- محدودیت کاربرد زبان در تربیت: محدودیت ناشی از ویژگی تربیت</p> <p>- محدودیت کاربرد زبان در تربیت: محدودیت ناشی از ویژگی های زبان</p> <p>- بیان تجربه های مدرس از محدودیت‌هایی که در تدریس خود از طریق کلام و کتاب داشته است؛ در چه شرایطی نتوانسته است از طریق سخن، موجب یادگیری شاگردان یا فرزندان خود شود.</p>
چهاردهم	<p>آموزش از طریق زبان (واژگان) آشنا</p>	<p>-منابع: (۶) و (۲)</p> <p>- معرفی ویژگی‌های واژگان پایه</p> <p>- ویژگی‌های معناشناختی واژگان پایه</p> <p>- اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا در تربیت/ آموزش با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان، با مثال واژگان پایه</p>
		<p>- مطالعه منابع مربوط به درس</p> <p>- الزامات ناشی از مفهوم تربیت را معرفی کند.</p> <p>- با توجه به مفهوم تربیت/آموزش بگوید و بنویسد که چه نوع اهداف تربیتی/آموزشی را نمی‌توان به صورت کلامی آموخت.</p> <p>- با توجه به شناخت ویژگی‌های زبان، محدودیت‌های کاربرد زبان در تربیت را معرفی کند.</p>
		<p>- فهم دانش آموزان پایه‌های مختلف را از معنی اصطلاحات و واژه‌های به کار رفته در متون درسی آنان از جمله کتاب دینی؛ اجتماعی و ریاضی و ... بپرسد، ثبت و گزارش کند. (این تکلیف تا هفته سیزدهم انجام شود).</p> <p>- با توجه به تجربه‌های خود به عنوان یادگیرنده، بنویسد که چه موضوعاتی را از طریق کتاب و کلام نتوانسته است بیاموزد و چرا؟</p> <p>- در صورتی که تجربه تدریس به هر شکلی داشته است بیان کند که در چه شرایطی نتوانسته است از طریق سخن، موجب یادگیری شاگرد شود. (مکتوب و ارائه در کلاس و بحث)</p>
		<p>- مطالعه منابع از جمله کتاب واژگان پایه</p> <p>- معرفی ویژگی‌های معناشناختی واژگان پایه</p> <p>- با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان، اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا را در تربیت/ آموزش بفهمد.</p>
		<p>با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان، چگونگی کاربرد زبان آشنا را در تربیت/ آموزش گزارش کند.</p> <p>- یک کتاب درسی را انتخاب کند، بخشی از آن را به دانش آموزان بدهد تا بخوانند، سپس میزان فهم آنان را بسنجد؛ در مرحله بعد در همان متن با استفاده از واژه‌های کتاب واژگان پایه، واژه‌هایی را</p>

جایگزین کند، سپس از دانش آموزان بخواهد متن جدید را بخوانند و فهم آنان ارز معنای متن را مجددا بسنجد. فرایند و نتیجه کار را به صورت کتبی گزارش کند و در کلاس درباره آن بحث شود.				
پانزدهم	آموزش از طریق زبان (واژگان) آشنا	منابع: (۶) و (۲) با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان، اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا را در سوادآموزی بفهمد.	با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان، اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا را در سوادآموزی اجرا کند.	با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان، اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا را در آموزش از طریق واژه‌های آشنا را در سوادآموزی اجرا کند.
شانزدهم	آموزش از طریق زبان (واژگان) آشنا	منابع: (۶) و (۲) با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان، اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا را در دروس مختلف بفهمد.	با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان، اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا را در دروس مختلف بفهمد.	با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان، اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا را در آموزش دروس دیگر اجرا کند.
هفدهم	جمع بندی	مروری بر اهداف اصلی درس	تحقق اهداف یادگیری درس، مطابق با سطوح سه گانه	گزارشی مکتوب درباره تحقق اهداف پنج گانه درس هر دانشجو ارائه دهد و به صورت گروهی بحث کنند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- آماده سازی درس ها در قالب اسلایدهای آماده شده ویژه هر جلسه توسط مدرس؛
- موضوع اسلایدها شامل طرح درس، محتوا، معرفی منابع و پرسش و تمرین و در پایان جمع بندی و معرفی منابع درس جلسه بعد است.
- پرسش از دانشجویان درباره موضوع جلسه قبل و گفتگو درباره مطالعات انجام شده
- دانشجویان و مدرسان درباره مطالب مورد مطالعه به طور مختصر فهم خود را می نویسند(در پوشه کار قرار می دهند) و در جلسه بعد ۱۵ دقیقه صرف بیان فهم خود درباره مطالب مورد مطالعه می‌شود. (انجام تکالیف توسط مدرس همچون دانشجو، ضروری است)
- ارائه درس به صورت سخنرانی همراه با طرح پرسش و گفتگو یک سوم وقت کلاس
- ارائه تمرین عملی و نیز پرسش درباره موضوع درس
- در هر جلسه دانشجویان مصداق های عملی بحث را در محیط زندگی و محیط تحصیلی خود ارائه می کنند.

- معرفی منابع اصلی و فرعی برای مطالعه ویژه هر جلسه توسط مدرس
- مطالعه منابع معرفی شده برای هر جلسه قبل از حضور در کلاس توسط دانشجویان

۴. منابع آموزشی:

منابع اصلی:

- ۱- دادرس، محمد و نقیب زاده، میرعبدالحسین. (۱۳۸۶). زبان، مساله ای معرفتی و تربیتی در آراء فیلسوفان و مربیان، فصلنامه اندیشه های نوین تربیتی. ۳(۳)، ۹۵-۱۱۷
- ۲- دادرس محمد (۱۳۹۱) طبقه بندی چندگانه موضوعی واژگان پایه فارسی، فصلنامه مطالعات برنامه درسی، ۷(۲۷) ۳۳-۶۶.
- ۳- دستجردی کاظمی مهدی، سلیمانی زهرا. ۱۳۸۵، آگاهی واج شناختی چیست؟، پژوهش در حیطه کودکان استثنایی، سال ۶، شماره ۴، ۹۳۱-۹۵۴

منابع فرعی:

- ۱- صفوی، ک. ۱۳۸۲: معنی شناسی کاربردی؛ تهران: انتشارات همشهری.
- ۲- محسنیان راد، مهدی. ۱۳۸۴ ارتباط شناسی. تهران: سروش
- ۳- نعمت زاده شهین، دادرس محمد، دستجردی کاظمی مهدی و منصوری زاده، محرم (۱۳۹۰). واژگان پایه فارسی از زبان کودکان ایرانی، تهران: مدرسه برهان
- ۴- یول، جرج. (۱۳۷۹) نگاهی به زبان، (یک بررسی زبانشناختی)، ترجمه نسرين حیدری، تهران: سمت.
- ۵- Fillmore, L.W., & Snow, C. E. (۲۰۰۲). *What teachers need to know about language*. Washington, DC: ERIC Clearinghouse of Languages and Linguistics.
- ۶- Yule, G. ۱۹۹۶. *The Study of Language*. Cambridge, UK: Cambridge University Press
- ۷- باطنی محمدرضا (۱۳۸۵) زبان و تفکر؛ مجموعه مقالات زبان شناسی. چاپ هشتم. تهران. آگه.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

- ارزشیابی فرآیند: ارزیابی حضور فعال دانشجو در کلاس به میزان ۵ نمره شامل: انجام تکالیف مطالعه و جز آن + پاسخ به پرسش های شفاهی مربوط به درس جلسه قبل + شرکت در بحث های کلاس از جمله طرح پرسش ؛ این نمره بر اساس فعالیت های هر جلسه و نیز بر اساس کار پوشه (portfolio) بتدریج داده می شود.
- ارزیابی از مجموعه کار پوشه: ۵ نمره شامل کلیه فعالیت هایی که دانشجو در جهت اهداف کلاس انجام داده است و گزارش مکتوب یا چند رسانه ای آن در کار پوشه موجود است؛ از جمله انجام تکالیف عملکردی.
- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۸ نمره؛ شیوه اجرا کتاب باز خواهد بود و پرسش ها از فهم دانشجو خواهد بود و نه حفظیات.
- کوئیزهای اعلام نشده: ۲ نمره؛ در جلساتی به صورت کتبی کوئیزهای کوچکی اجراء خواهد شد. در آغاز دوره به دانشجویان باید اطلاع داده شود که گاهی به صورت ناگهانی کوئیز خواهند داشت و باید همواره آماده باشند.

-
- **ارزیابی از خود مدرس:** هر مدرس برای این درس یک کارپوشه شخصی باید داشته باشد و گزارش مطالعات و نتایج پژوهش را در آن قرار می دهد. این کارپوشه در بازه های زمانی مناسب مبنای خود ارزیابی مدرس خواهد بود.

سایر نکات:

- ۱- بهتر است تدریس این درس به وسیله مدرسانی انجام شود که در عین داشتن تجربه معلمی، دارای مدرک تحصیلی زبانشناسی باشند (ارشد یا دکتری زبانشناسی).
- ۲- شماره منابع ضروری برای مطالعه و تدریس در کنار محتوا ذکر شده است.
- ۳- مطالعه منابع فرعی می تواند کمک قابل ملاحظه ای به مدرسان در تدریس مطلوب این درس باشد. یادآوری: این سرفصل با همکاری جناب آقای دکتر مهدی دستجردی تهیه شده است.

سرفصل درس «مدیریت آموزشی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

مدیریت آموزشی اجرای یادگیری از طریق ارتباط درونی شاگرد با استعدادهای خود و استفاده از ظرفیت ذاتی و خلاقانه برای تولید و بازتولید دانش با حضور دائم، فعال و مشارکت جویانه او در تمام مراحل و جریان یادگیری است که در کلاس درس امکان پذیر می شود. عادت ورزی به یادگیری از طریق تولید دانش و بهره مندی از دانش یادگرفته در حل مسایل زندگی مستلزم پشتیبانی معلمان و مدیران حرفه ای در فراهم آوردن ساختار منسجم و مرکب از عناصر مرتبط و محیط مناسب است. مدیریت آموزشی پشتیبان تحقق آموزش و پرورش در جهت پرورش انسان کامل به لحاظ مهارت های شناختی و پردازش اطلاعات، به لحاظ مهارت های اجتماعی در پیوند انسان ها برای تقویت مهارت های تولید دانش و توسعه شناخت، به لحاظ مهارت های رفتاری برای عادت ورزی به رفتارهای منبعث از ارزش ها و موضع های منطقی و جایافته در ساختار شناختی فرد و بالاخره خویشتن شناسی فرد در کمک به توسعه دانش بشری است. بدیهی است که یکی از اهداف آموزش و پرورش ایجاد تغییرات به هنگام و مفید جهت توسعه پایدار و رویارویی با سیاست های جهانی است و بی تردید، تغییرات بنیادین معنی دار در سیستم آموزشی می تواند منشاء اثر در توسعه سایر عرصه ها باشد و از این منظر نقش مدیریت آموزشی کلیدی و انکار ناپذیر است.

نام درس: مدیریت آموزشی				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با مطالعه و تشریح زمینه سازی برای شناخت علمی مدیریت و رهبری در آموزش و پرورش و با تحلیل مفاهیم، اصول، نظریه ها و یافته های علمی در مدیریت آموزشی قادر خواهد بود آن را در بهسازی محیط سازمانی مدرسه و مدیریت و رهبری کلاس درس بکار گرفته و اجرا نماید.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: PK1-3&4-3 PK 2-2
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
توانسته است در نقش یک معلم و مدیر آموزشی ساختاری منسجم و مرکب از عناصر آموزشی را تجزیه، تحلیل و تبیین نماید.	هر یک از دیدگاههای مدیریتی را تبیین نموده و تفاوتها و شباهتهای موجود را تحلیل نموده است.	توانسته است با بیان تعاریفی از مدیریت آموزشی به فهرستی از نظریات مدیریت آموزشی اقدام نماید.	مدیریت آموزشی	
نقش و ضرورت مدیریت آموزشی را در تغییر و بهسازی مدارس تفسیر و تبیین نماید.	مدیریت آموزشی و جایگاه آن را در آموزش و پرورش تجزیه و تحلیل نماید.	توانسته است فرآیندهای مدیریت آموزشی را در محیط های آموزشی فهرست نماید	مدیریت آموزشی	
با تحلیل و تفسیر موقعیت یک کلاس درس، ساماندهی صحیح را در	شیوه های برقراری تعامل و ارتباط در یک موقعیت یادگیری را تفسیر و در یک	توانسته است شیوه های برقراری تعامل و ارتباط در کلاس درس را در	مدیریت	

کلاس بکار میگیرد.	کلاس درس تبیین نماید.	فهرستی بیان کند.	کلاس درس	
-------------------	-----------------------	------------------	----------	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مدرسه بعنوان یک سیستم اجتماعی

۱. ساختار و تشکیلات آموزش و پرورش

۲. ارتباطات درون و بیرون مدرسه ای

۳. راه حل های رفع معضلات آموزش و پرورش

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه مدرسه و ساختار آموزش و پرورش

ضمن تشریح و تفسیر وظایف سازمان های آموزشی، روابط بین اداره کل آموزش و پرورش و مدرسه را تبیین نماید

فعالیت عملکردی:

یک نمونه عمودی زنجیره فرمان در اداره کل آموزش و پرورش در شهر خود را به نمایش می گذارد

فصل دوم: آشنایی با نظریات مدیریت

۱. نظریات سازمانی در مدیریت

- مدیریت کلاسیک

- تایلور

- فایول

- بوروکراسی

۲. نظریات انسانی در مدیریت

- مدیریت نئوکلاسیک

- مایو

- مک گریگور

- هرزبرگ

۳. نظریه های جدید در مدیریت

- اقتضایی

- سازمان های یادگیرنده

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه نظریه های مدیریت

معرفی انواع الگوها و نظریات مدیریت آموزشی و اصول حاکم بر هر یک از آنها

فعالیت عملکردی:

طراحی یک مدل سازمانی و سیستم اداری با توجه به درک رفتار سازمانی و مدیریتی مورد نیاز آموزش و پرورش امروز

فصل سوم: اصول و مبانی مدیریت آموزشی

-مدرسه اثربخش

-رهبری در مدرسه یادگیری محور

-پیوند مدرسه با خانواده و جامعه

-فرهنگ آموزش و یادگیری در مدرسه (جو و فرهنگ)

-نظام پایش و ارزشیابی کیفیت در مدرسه

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه مدیریت آموزشی

ضمن تحلیل و تفسیر ماهیت و تعریف اثر بخشی سازمان ، مشخصات مدارس اثربخش را تشریح و تبیین کند.

فعالیت عملکردی:

فصل چهارم: مدیریت کلاس درس

۱. مدیریت کلاس درس و راهنمای یادگیری

۲. رویکرد سیستمی

۳. انضباط و معانی آن

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه مدیریت کلاس درس

یک سیستم یادگیری را در موقعیت آموزشی تجزیه و تحلیل کند و روابط حاکم بر آن را توضیح دهند

فعالیت عملکردی:

مدیریت کلاس درس را در یک موقعیت آموزشی اجرا کرده و بصورت گزارشی ارائه دهد

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم مباحث نظری به

همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است . در این درس، آموزش های کلاس

درس با محوریت آموزشگر انجام می شود؛ هر چند که در هر جلسه درس دانشجویان مشارکت دارند و آنها موظف اند بر اساس

برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در مباحث شرکت نمایند . انجام فعالیت های عملکردی برای درک عمیق، یادگیری

بهتر و بکارگیری آموخته ها در موقعیت های آموزشی نیز، مستلزم مشارکت همگانی دانشجویان در این فعالیت ها می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

شیرازی، علی(۱۳۹۲): مدیریت آموزشی (تئوری، تحقیق و کاربرد). تهران: موسسه کتاب مهربان نشر.

بهرنگی، محمدرضا(۱۳۹۱): مدیریت آموزشی و آموزشگاهی. تهران: نشر کمال تربیت.

منابع فرعی:

مهرداد، حسین(۱۳۸۸): هنر تدریس (الگوها، روش ها، فنون و راهبردهای تدریس). تهران: نشر روان.

ساکي، رضا (۱۳۸۸): رهبری در مدرسه یادگیری محور. تهران: سازمان آموزش و پرورش شهر تهران.

علاقه‌بند، علی(۱۳۹۱): مبانی نظری و اصول مدیریت آموزشی. تهران: نشر روان

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره به ارزشیابی کتبی پایان ترم اختصاص خواهد داشت
ارزشیابی فرآیند: ۲ نمره به فعالیت‌های دانشجو در جریان آموزش‌ها در طول ترم داده می‌شود
ارزیابی پوشه کار: ۳ نمره به ارائه گزارش از تمرین یا فعالیتی که استاد تعیین کرده است تعلق می‌گیرد.
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای
ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامد‌های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «آموزش و پرورش تطبیقی با تاکید بر دوره‌های تحصیلی»

متعاقبا اعلام می‌شود.

سرفصل درس «تاریخ اسلام ۱»

۱. معرفی درس و منطق آن

بی‌شک شناخت تاریخ اسلام در نزد قدما و مورخین اهمیت زیادی داشته است تا جایی که مورخان بزرگ دنیای اسلام به تاریخ و سیره پیامبر(ص) توجه خاص داشته‌اند. از بین فایده‌های تاریخ، توجه به جنبه عملی و اخلاقی و عبرت آموزی تجارب تاریخی بیشتر مورد توجه بوده است. با یک نگاه به آیات قرآن به عنوان یک منبع معتبر تاریخی و نیز گزاره‌های تاریخ اسلام و کلام عالمان و مورخان می‌توان به اهمیت تاریخ واقف شد. به طوری که یک سوم آیات قرآن در مورد سرگذشت امت‌های گذشته است که خداوند به منظور عبرت‌گیری انسان‌ها این قصص را بیان فرموده است. اشارات قرآن به وقایع و حوادث حاکی از نگرش تاریخی به حوادث گذشته و مبین غایت آن از دیدگاه قرآن و حاوی درس‌های مهم است. با توجه به اهمیت تاریخ و فراگیری تاریخ نگاری و واقع نگری و پژوهش در منابع تاریخی می‌توان از تاریخ صدر اسلام و بالاخص با عنایت به سیره پیامبر(ص) و پیروی از آن بزرگوار در شؤون زندگی و بسط تعالیم اسلام با استفاده از گفتار و کردار پیامبر (ص) همت گماشت. زیرا که از مضمون تعدادی از آیات قرآن برمی‌آید که مراد از اشاره به بعثت انبیا و سرگذشت آدمیان و اعمال امت‌ها و علل سقوط آن‌ها و تشویق انسان به تحصیل تجربه و پندگیری برای تهذیب اخلاق و یافتن راه هدایت است.

ضرورت وجود این درس برای دانشجو معلم این رشته از دو حیث است: الف - دانشجو معلم به عنوان نسل جدید با علم به وقایع و حوادث گذشته و آگاهی از اوضاع و احوال گذشتگان و نیز مطالعه و بررسی و تحلیل وقایع گذشته و همچنین استنباط قواعد و سنت‌های حاکم بر زندگی و روابط نسل پیشین، از تاریخ به عنوان معلم هدایت‌گر انسان‌ها بهره گرفته و پس از شناخت هویت خود در پی ریزی بینش و نگرش صحیح هویتی دانش‌آموزان برای دستیابی به یک زندگی سالم و خردمندانه و با بصیرت تلاش می‌نماید. ب- فهم بسیاری از متون اسلامی بویژه قرآن کریم مبتنی بر فهم فرهنگ دوره جاهلیت و تاریخ عصر نزول است. این درس به این مهم کمک اساسی خواهد کرد.

نام درس: تاریخ اسلام ۱				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری
با شناخت نظری و درک اهمیت پدیده‌ها و وقایع تاریخی و منابع شناخت تاریخ، نسبت به تاریخ اسلام و حوادث مربوط به قبل از اسلام تا بعثت حضرت رسول (ص) آگاهی پیدا کرده و با بهره‌گیری از عبرت آموزی، جنبه‌های عملی و کاربردی حوادث و وقایع گذشته را فراگیرد. همچنین با ایجاد زمینه و انگیزه پژوهش و مطالعه در منابع تاریخی بیشتر، از فرهنگ دوره جاهلیت و عصر نزول برای دستیابی به نگرش صحیح تاریخی از این دوره، در زندگی فردی و حرفه‌ای خود بهره‌گیرد.				تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: - نحوه آموزش: نظری
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	

<p>توانسته است علاوه بر بیان و تحلیل تحولات تاریخی، نسبت به تطبیق و مقایسه حوادث و وقایع تاریخ اسلام تا بعثت حضرت رسول (ص) با امت های پیشین، گزارشی ارائه نماید.</p>	<p>توانسته است گزارشی از وقایع تاریخ اسلام و زندگانی حضرت محمد(ص) تا بعثت آن حضرت و مقایسه آن به همراه تحلیلی کوتاه از تحولات تاریخی ارائه نماید.</p>	<p>توانسته است گزارشی توصیفی از اهمیت و ضرورت مطالعه تاریخ و انواع آن خصوصا پیش از ظهور اسلام تا بعثت حضرت رسول (ص) و نیز آشنایی با منابع آن، ارائه نماید.</p>	<p>شایستگی اساسی: پدیده ها وقایع تاریخ پیش از ظهور اسلام تا بعثت حضرت رسول(ص)</p>
<p>توانسته است گزارشی تحلیلی و بعضا تطبیقی از حوادث و وقایع تاریخی پیش از ظهور اسلام تا بعثت حضرت رسول (ص) با رویکردی به آثار و پیامدهای هر پدیده تاریخی ارائه نماید.</p>	<p>توانسته است گزارشی مقایسه ای و تبیینی از حوادث و وقایع تاریخی پیش از ظهور اسلام تا بعثت حضرت رسول (ص)، نسبت به امت های پیشین ارائه دهد.</p>	<p>توانسته است با مطالعه حوادث و وقایع تاریخی پیش از ظهور اسلام و صدر اسلام تا بعثت حضرت رسول (ص)، گزارشی توصیفی از جنبه های عبرت آموز هر حادثه تاریخی ارائه دهد.</p>	<p>جنبه های عملی و کاربردی حوادث و وقایع تاریخی پیش از ظهور اسلام تا بعثت حضرت رسول(ص)</p>
<p>توانسته است گزارشی مستدل و تبیینی در پاسخ به ابهامات و سوالات مطرح شده و نیز در مورد قوانین کلی و سنن تاریخ از آیات تاریخ قرآن کریم و وقایع تاریخی قبل از ظهور اسلام تا بعثت حضرت رسول(ص)، جهت اقتناع و یا استحکام نگرش خود و مخاطبش ارائه دهد.</p>	<p>توانسته است گزارشی از منابع پژوهشی و مطالعاتی معتبر شناسایی شدهی تاریخی قبل از ظهور اسلام تا بعثت حضرت رسول (ص) با رویکرد پاسخ به شبهات و سوالات و ارجاع به منابع ارائه دهد.</p>	<p>توانسته است گزارشی از ابهامات و سوالات و شبهات ایجاد شده در مورد محتواهای مطالعه شده در تاریخ نقلی و تاریخ علمی و فلسفی در مورد تاریخ قبل از ظهور اسلام تا بعثت حضرت رسول (ص) ارائه دهد.</p>	<p>زمینه و انگیزه پژوهش و مطالعه و منابع شناخت در تاریخ اسلام</p>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول : اهمیت و فایده تاریخ

- تعریف تاریخ
- انواع تاریخ و مقایسه آن (تاریخ نقلی / تاریخ علمی / تاریخ فلسفی)
- میزان اعتبار تاریخ نقلی و راه های جلوگیری از تحریف آن
- فلسفه تاریخ در قرآن

- تاریخ به عنوان منبع شناخت
- اهمیت مطالعه تاریخ اسلام
- آشنایی با منابع تاریخی

فعالیت یادگیری:

- ✓ پرسش و پاسخ در زمینه مباحث و سوالات اساسی دانشجومعلم
- ✓ مشارکت دانشجومعلم در تحلیل مقدماتی از مباحث فوق

فعالیت عملکردی:

- ✓ ارائه گزارشی از منابع معتبر تاریخ اسلام
- ✓ ارائه گزارشی از آیات تاریخی قرآن کریم (آیات تاریخ نقلی)
- ✓ ارائه گزارشی از تفاوت آیات تاریخ نقلی با تاریخ علمی و فلسفی
- فصل دوم: موقعیت جغرافیایی، نژادی، فرهنگی و اجتماعی عرب قبل از اسلام
- موقعیت جغرافیایی و تقسیمات شبه جزیره عربستان
- نسب رسول خدا (ص) و اجداد آن حضرت
- نژاد و فرهنگ عرب
- محیط پیدایش اسلام
- خرافات در عقاید عرب جاهلی

وظایف یادگیری:

- ✓ پرسش و پاسخ در زمینه مباحث و سوالات اساسی دانشجومعلم
- ✓ مشارکت دانشجومعلم در تحلیل کلی از مباحث فوق

وظایف عملکردی:

- ✓ ارائه گزارشی از خرافات در عقاید اعراب پیش از ظهور اسلام
- ✓ ارائه گزارشی از مهم ترین سوالات و شبهات مطروحه در فضای مدارس آموزش و پرورش
- ✓ ارائه گزارشی از سیر مطالعاتی در حوزه منبع شناسی در تاریخ پیش از ظهور اسلام
- ✓ ارائه گزارشی مصور از اماکن تاریخی و موقعیت های جغرافیایی، نژادی، فرهنگی و اجتماعی عرب قبل از اسلام
- ✓ ساخت و تولید فیلم کوتاه از عقاید و خرافات رایج در بین اعراب پیش از ظهور اسلام و مقایسه آن با عقاید و خرافات رایج در میان مردم عصر معاصر.

فصل سوم: وقایع و حوادث قبل از بعثت رسول خدا(ص)

- اجداد و نیاکان پیامبر(ص)
- ولادت، دوران شیرخوارگی و رضاع
- دوران جوانی، سفر تجاری همراه ابوطالب و ماجرای بحیرا

- ازدواج با خدیجه(س)
- جنگ های فجار
- نصب حجرالاسود

فعالیت یادگیری:

- ✓ پرسش و پاسخ در زمینه مباحث و سوالات اساسی دانشجومعلم
- ✓ مشارکت دانشجومعلم در تحلیل کلی از مباحث فوق

فعالیت عملکردی:

- ✓ ارائه فهرستی از وقایع و حوادث قبل از بعثت رسول خدا(ص) بر اساس تقدم و تاخر آنها
- ✓ ارائه فهرستی از مهم ترین سوالات و شبهات رایج در فضای آموزشی مدارس حال حاضر
- ✓ ارائه گزارشی از شبهات و سوالات مطرح شده در مورد ازدواج های پیامبر(ص) و تفاسیر مسیحیان در این مورد و پاسخ مستدل دانشجومعلم به این سوالات
- ✓ ارائه فهرستی از منابع معتبر برای تحقیق و مطالعه بیشتر دانشجومعلم در مورد شبهات و سوالات

فصل چهارم: بعثت رسول خدا(ص)

- بعثت حضرت رسول(ص)
- مراحل و شیوه های دعوت
- اقدامات ستیزه جویانه قریش
- آیین مقدس اسلام و مسلمانان اولیه
- مشکلات مهاجرت به حبشه
- معراج پیامبر
- محاصره اقتصادی
- وفات ابوطالب و خدیجه
- افسانه غرانیق

وظایف یادگیری:

- ✓ پرسش و پاسخ در زمینه مباحث و سوالات اساسی دانشجومعلم
- ✓ مشارکت دانشجومعلم در تحلیل کلی از مباحث فوق

وظایف عملکردی:

- ✓ ارائه گزارشی از سوالات رایج اساسی از بعثت تا هجرت حضرت رسول(ص)
- ✓ ارائه گزارشی از سیر مطالعاتی مناسب بر اساس منابع معتبر از بعثت تا هجرت حضرت رسول(ص)
- ✓ ساخت و تولید فیلم کوتاه از هریک حوادث بعثت تا هجرت حضرت رسول(ص)

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان با رویکرد تبیینی و شیوه داستانی و در صورت امکان و نیاز با بهره گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات صورت می گیرد. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منبع یا منابع پرداخته و ضمن انجام تکالیف و وظایف عملکردی خود، در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نماید. درعین حال در جلسات درس ممکن است شبهات یا پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص استاد و یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به آنها در همان جلسه یا جلسات بعدی موکول شود و یا به صورت تحقیق یا آموزش مجازی تا پایان نیمسال ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

- ✓ تاریخ اسلام / مهدی پیشوایی / نشر معارف
- ✓ سیری در تاریخ تحلیلی صدر اسلام / جمعی از نویسندگان (حسین اویسی، علی حیدری علی رجبی)
- ✓ تاریخ تحلیلی صدر اسلام / دکتر محمد نصیری / نشر معارف
- ✓ تاریخ اسلام / محمد ابراهیمی و رکیانی / نشر معارف

منابع فرعی :

- ✓ تاریخ اسلام جلد ۱ و ۲ / سید سعید روحانی / نشر معارف
- ✓ تاریخ اسلام / جمعی از نویسندگان / نشر معارف

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ۱- آزمون نهایی : این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت های یادگیری صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۶۰درصد نمره نهایی)
- ۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها در طول ترم صورت می گیرد. (۲۰درصد نمره نهایی)
- ۳- ارزشیابی پوشه کار : کلیه تکالیف در پوشه توسعه حرفه ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه ریزی برای آموزش های بعدی و نیز دفاع از توانایی های حرفه ای در پایان دوره قرار می گیرد. (۲۰درصد نمره نهایی)

سرفصل درس «صرف ۱»

۱. معرفی درس و منطق آن

علم صرف، علم شناخت کلمه است. با این علم می توانیم به تغییرات ایجاد شده در کلمه پی ببریم. در واقع این درس آشنایی با چگونه کلمه سازی و کلمه شناسی است چرا که به ما می آموزد که چگونه یک کلمه را به شکل‌های مختلف درآوریم تا معانی متعددی از آن بدست آید. بخش قابل توجهی از فهم زبان قرآن توسط دانشجو به عهده این علم است. با این دانش ساختار کلمات در آیات قرآنی شناخته می شود و در نتیجه موجب توفیق در ترجمه دقیق کلمات عربی می گردد و معلم قادر خواهد بود در پاسخ به سؤالات دانش آموزان در ارتباط با تحلیل ساختار کلمات در قرآن یا متون دینی و به دنبال آن معنای کلمات در قرآن ایفای نقش کند.

نام درس: صرف ۱				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری-کارگاهی
با انواع کلمه در جمله آشنا شود و ضمن آشنایی کلی با ساختار و صیغه های اسم و فعل در به کاربردن آنها در جمله، متناسب با معنا و مقصود مورد نظر و نیز ترجمه آنها آمادگی کسب کند. همچنین قادر خواهد بود کلمات را درست بخواند و بنویسد.				تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۶۴ ساعت پیشنیاز: -
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
در مورد تغییرات حاصل شده در کلمه در متون دینی و قرآنی ، گزارشی ارائه دهد.	متناسب با قالب مورد نظر، تغییرات مورد نیاز را بر روی کلمه اعمال کند.	توانسته است وزن یا صیغه یا الگوی معنای کلمه مورد نظر را بنویسد.	فرآیند به کار بردن واژه های مختلف برای معنای مقصود	شایستگی اساسی: <u>Ck ۱-۱ & ۱-۲</u>
گزارشی از ساختار کلی کلمات در متون و آیات قرآنی ارائه دهد و به درستی آنها را قرائت کند.	توانسته است گزارشی تحلیلی (کلی) از ساختار کلمه ارائه دهد.	توانسته است نوع کلمه را بنویسد	فرآیند ارزیابی صیغه ها و ساختار کلمات	
ترجمه صحیحی از یک کلمه ارائه دهد.	ساختار کلمه را ارزیابی نماید.	توانسته است نوع کلمه را ارزیابی کند.	فرآیند ترجمه صحیح کلمه	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: کلیات علم صرف

- ✓ تعریف علم صرف و فایده و موضوع آن
- ✓ انواع کلمه و تعریف آنها

- ✓ حروف شمسی و قمری
- ✓ همزه قطع و وصل و ضوابط تنوین - مدّ - شدّ

فعالیت های عملکردی:

۱- ارائه گزارشی از کاربرد موارد فوق در سوره هایی مشخص از جزء ۳۰ قرآن

فصل ۲: تقسیم فعل

- ✓ فعل و انواع آن و چگونگی ساخت آن
- ✓ ثلاثی مجرد و مزید و ابواب هشتگانه آن
- ✓ فعل رباعی مجرد و مزید و معانی ابواب
- ✓ فعل مهموز و مضاعف
- ✓ فعل معتل و انواع آن
- ✓ آموزش فعل مثال
- ✓ آموزش فعل اجوف و ناقص

فعالیت های یادگیری:

۱- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث مطرح شده در کلاس

۲- قرائت صحیح قاعده عربی مورد بحث

۳- تمرین های کلاسی در مورد تجزیه کلمات منتخب از قرآن و ادعیه

فعالیت های عملکردی:

۱- طبقه بندی ساختار کلمات در سوره هایی از جزء ۳۰

۲- ارائه گزارشی تحلیلی از کاربرد قواعد صرفی فعل در جزء ۳۰ قرآن کریم

۳- ارائه گزارشی توصیفی در ارتباط با ترجمه افعال جزء ۳۰ قرآن با استناد به ساختار کلمه و فرهنگ لغت

فصل ۳: تقسیم اسم

- ✓ مفرد و مثنی و جمع و انواع آن (سالم و مکسر)
- ✓ مذکر و مؤنث و انواع آن (مجازی، حقیقی، لفظی)
- ✓ اسم جامد و مشتق
- ✓ انواع مشتقات (اسم فاعل، اسم مفعول، صفت مشبّهه، اسم مبالغه، اسم زمان و مکان، اسم تفضیل، اسم آلت)
- ✓ معرفه و نکره
- ✓ انواع معارف (ضمیر و انواع آن، اسم اشاره و انواع آن، اسم موصول و انواع آن)

فعالیت های یادگیری :

- ۱- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث مطرح شده در کلاس ۲- قرائت صحیح قاعده عربی مورد بحث
- ۲- تمرین های کلاسی در مورد تجزیه کلمات منتخب از قرآن و ادعیه
فعالیت های عملکردی :
- ۱- ارائه گزارشی تحلیلی از کاربرد قواعدصرفی فعل در جزء ۳۰ قرآن کریم
- ۲- تحقیق و مطالعه بیشتر در خصوص ترجمه کلمات متناسب با ساختار متفاوت آنها در قرآن

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان را با رویکرد عملی و حل تمرین و در صورت امکان و نیاز با بهره گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می آورد. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازد و در گفتگوهای هر جلسه و طرح سوالات خود مشارکت نماید. در عین حال، ممکن است در جلسات درس، پرسش هایی در خصوص تجزیه کلمات مطرح شود که به تشخیص استاد یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها به صورت شفاهی در همان جلسه و یا جلسات بعد موکول شده و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

- ✓ مبادی العربیة ترجمه رشید شرتونی، جلد ۲، تنقیح حمید محمدی یا دکتر شیروانی
- ✓ صرف ساده محمد رضا طباطبایی

منابع فرعی :

- ✓ الصرف الکافی امین عبدالغنی
- ✓ التصریف للزنجانی
- ✓ جامع الدروس العربیة مصطفی الغلایینی، جلد ۱

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ۱- آزمون نهایی : این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت های یادگیری صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۱۰ نمره)
- ۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و حضور در کلاس و مشارکت در فعالیت ها در طول ترم صورت می گیرد. (۵ نمره)
- ۳- ارزیابی پوشه کار : کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. (۵ نمره)

سرفصل درس «کلام اسلامی ۱»

۱. معرفی درس و منطق آن

کلام را از نخستین دانش‌های اسلامی دانسته‌اند. نخستین زمینه ظهور این دانش آیات قرآن است که با طرح معارف بلند خود ذهن مومنان را به سوال و جست‌وجو وامی‌داشت. شیوه برخورد پیامبر و پیشوایان برحق دین در پاسخ به این سوالات نیز تاییدی بر جواز این‌گونه گفت‌وگوهای عقلی بود. پس از رحلت پیامبر به دلیل اختلافات ایجاد شده میان مسلمانان برسر مسائلی چون امامت، ارتکاب کبایر و نقش آن در ایمان و ماهیت کلام الهی از سویی و مواجهه مسلمانان با اندیشه‌ها و فرهنگ‌های گوناگون از سوی دیگر، به تدریج مکتب‌های مختلف کلامی ظهور کرده و دانش کلام اسلامی شکل گرفت.

این دانش را به‌طور کلی دانش اثبات باورهای دینی و دفاع از آن در مقابل شبهه‌ها و سوالات مطرح شده دانسته‌اند. این درس به دانشجو معلم امکان می‌دهد که با رویکرد عقلانی و استدلالی به معارف و اصول دینی آشنا شده و مسائل کلامی دنیای اسلام را در حد مجال این واحد درسی بشناسد. این آشنایی ضمن این که ذهن خود او را به تکاپو وامی‌دارد، در مرحله برتری وی را توانا می‌سازد که در صورت لزوم، با سوالات و شبهات نوظخته ذهن خود یا دانش‌آموزان خود، به نحوی صحیح برخورد کرده و در جست‌وجوی پاسخ عقلانی باشد.

نام درس: کلام اسلامی (۱)				مشخصات درس
اهداف/پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: با توجه به بینشی که نسبت به مفاهیم، مسائل و مباحث کلامی به دست آورده، قدرت تجزیه و تحلیل سوالات دینی و شبهه‌ها را یافته و مهارت مواجهه و پاسخ عقلانی با مسائل اعتقادی را بیابد، روحیه برخورد درست با آرای متضارب را در خود پرورش داده و به دانش‌آموزان خود انتقال دهد و با فراگیری برداشت‌های متفاوت از آیات و رویکرد صحیح در این مورد، شواهد مورد نیاز در پژوهش‌های علمی خود را از آیات قرآن تشخیص داده و انتخاب کند.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: -
				شایستگی اساسی
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
توانسته با توجه به آیات و احادیث و نیز تحلیل عقلانی، رویکرد مکتب‌های گوناگون کلام اسلامی در این مسائل را با یک‌دیگر مقایسه کند.	قادر به ارائه تحلیلی در ضرورت پیدایش و وجود علم کلام و نیز تفاوت رویکرد مکتب‌های مختلف کلام اسلامی در مسائل مربوطه شده است.	توانسته است گزارشی از معنای مفاهیم عدل، حکمت، حسن و قبح عقلی و جبر و اختیار در کلام اسلامی ارائه داده و فهرستی از مهم‌ترین مسائل آن را بیان کند.	مفاهیم و مسائل کلامی	
توانسته برخوردهای فکری مکتب‌های مقابل یک‌دیگر را در این مسائل	توانسته به کمک تحلیل عقلی و استفاده از آیات و روایات، صحت و سقم	توانسته است گزارشی از چگونگی برداشت‌های متفاوت از مبانی دینی، مسائل اعتقادی	شبهات و مسائل	

با هم مقایسه کرده و وجوه قوت و ضعف هریک را در مقایسه با نصوص دینی و سیره نبوی تشخیص دهد.	پاسخ‌ها و برداشت‌های گوناگون را تشخیص داده و بیان کند.	و شبهات مطرح شده را، در رویکردهای مختلف کلام اسلامی را ارائه دهد.	اعتقادی	
--	--	---	---------	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: کلیات

- ✓ معرفی درس اصطلاح علم کلام و تفاوت آن با علم فرق و مذاهب
- ✓ تاریخچه مختصر چگونگی تدوین علم کلام
- ✓ معرفی مختصر مکتب کلامی شیعه، معتزله و اشاعره
- ✓ معرفی برخی از مهم ترین مسائل کلامی

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱- گوش دادن فعال و مشارکت در بحث
- ۲- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۳- طرح پرسش در مسائل مطرح شده

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱- ارائه گزارش کوتاه درمورد اولین فرقه کلامی دنیای اسلام و چگونگی شکل‌گیری آن
- ۲- ارائه گزارش کوتاه درمورد درباره دو مسئله از مسائل اولیه کلامی در دنیای اسلام
- ۳- ارائه‌ی سمینار کوتاه در هریک از مباحث مطرح شده

فصل ۲: مباحث عدل و حکمت

- ✓ تعریف حکمت الهی و اقسام آن
- ✓ تعریف عدل الهی و اقسام آن
- ✓ ملازمه بین عدل و حکمت
- ✓ دلایل عدل و حکمت الهی

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱- مشارکت فعال در جریان تدریس با شنیدن فعال و مشارکت در بحث

۲- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس

۳- طرح پرسش‌های تازه در مساله مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

۱- تهیه مقاله در مورد برخی از آیات قرآن که تلویحا دلالت بر عدل الهی می‌کنند.

۲- تهیه مقاله در مورد برخی از آیات قرآن که دلالت بر حکمت الهی می‌کنند.

۳- ارائه‌ی سمینار کوتاه بر محور مباحث مطرح شده و با نگاه به مسائل معاصر

فصل ۳: حسن و قبح عقلی

✓ ملاک‌های حسن و قبح

✓ تعیین محل نزاع

✓ دلایل موافقان

✓ دلایل مخالفان

✓ حسن و قبح در آیات قرآن

فعالیت‌های یادگیری :

۱- مشارکت فعال در جریان تدریس با شنیدن فعال و مشارکت در بحث

۲- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس

۳- طرح پرسش‌های تازه در مساله مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

۱- تهیه مقاله در مورد آیاتی از قرآن که مؤید حسن و قبح شرعی هستند.

۲- تهیه مقاله در مورد آیاتی از قرآن که مؤید حسن و قبح عقلی هستند.

۳- ارائه‌ی سمینار کوتاه بر محور مباحث مطرح شده، با تحلیل آیات و با نگاه به مسائل معاصر

فصل ۴: اختیار در افعال انسان (جبر، کسب و امر بین الامرین)

✓ توضیح اصل مسئله

✓ نظریه جبر محض

✓ نظریه کسب و تفسیرهای مختلف آن

✓ نظریه تفویض

✓ امر بین امرین

✓ نظر کتاب و سنت در این مورد

✓ شبهات وارده بر نظریه اختیار

فعالیت‌های یادگیری :

۱- مشارکت فعال در جریان تدریس با شنیدن فعال و مشارکت در بحث

۲- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس

۳- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

۱- ارائه و تحلیل آیاتی از قرآن که مؤید نظریه امر بین الامرین شمرده می‌شوند.

۲- ارائه سمینار کوتاه بر محور هر یک از نظریه‌های مطرح شده و روایت‌های مختلف آن

۳- ارائه سمینار کوتاه در مقایسه نظریه‌های مطرح شده پیرامون مسئله جبر و اختیار

فصل ۵: قضا و قدر

✓ توضیح لغوی و مفهومی قضا و قدر

✓ قضا و قدر تشریحی

✓ قضا و قدر علمی

✓ قضا و قدر عینی

فعالیت‌های یادگیری :

۱- مشارکت فعال در جریان تدریس با شنیدن فعال و مشارکت در بحث

۲- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس

۳- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

۱- تهیه مقاله در مورد آیاتی از قرآن که دلالت بر قضای تشریحی دارند.

۲- تهیه مقاله در مورد آیاتی از قرآن که دلالت بر قضای علمی دارند.

۳- تهیه مقاله در مورد آیاتی از قرآن که دلالت بر قضا و قدر عینی دارند.

۴- ارائه سمینار کوتاه بر محور هر مسائل مطرح شده.

۵- ارائه سمینار کوتاه در مقایسه نظریه‌های مطرح شده پیرامون مسئله جبر و اختیار

فصل ۶: بدهاء و حقیقت آن

- ✓ معنای لغوی بدهاء و حقیقت آن نزد امامیه
- ✓ تفسیر بدهاء در پرتو کتاب و سنت
- ✓ لفظی بودن نزاع امامیه و مخالفان در این مورد
- ✓ بیهود و انکار بدهاء و نسخ
- ✓ تقدیر محتوم و تقدیر موقوف در آیات قرآن

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱- مشارکت فعال در جریان تدریس با شنیدن فعال و مشارکت در بحث
- ۲- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۳- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱- تهیه مقاله در مورد آیاتی از قرآن که مؤید بدهاء شمرده می‌شوند.
- ۲- تهیه مقاله در مورد آیاتی از قرآن که دلالت بر قدر محتوم دارند.
- ۳- تهیه مقاله در مورد آیاتی از قرآن که دلالت بر قدر موقوف دارند.
- ۴- ارائه‌ی سمینار کوتاه بر محور هر یک از مسائل مطرح شده

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

آموزش‌های کلاسی در این درس با محوریت استاد و رویکرد توصیفی-تحلیلی انجام می‌پذیرد. درعین‌حال استاد با استفاده از روش پرسش و پاسخ، فرصت گفت‌وگو و مشارکت فعال دانشجویان را فراهم می‌آورد. دانشجو موظف است براساس برنامه‌ای که استاد تعیین می‌کند، به مطالعه منابع درس پرداخته و در جریان تدریس و گفت‌وگوهای درسی شرکت نماید. در روند این گفت‌وگوها پرسش‌های تازه‌ای از سوی دانشجویان مطرح می‌شود، که برخی از آن‌ها مجال گفت‌وگوی علمی بیشتری را در جلسه درسی فراهم می‌کند و پاسخ‌گویی به برخی دیگر-که نیازمند واکاوی بیشتر است- می‌تواند موضوع تکلیف کلاسی دانشجویان قرار گرفته و در جلسات بعد ارائه گردد یا به صورت تحقیق کلی‌تری تا پایان نیم‌سال انجام و ارائه شود. استاد می‌تواند برای جست‌وجوی در آیات قرآن، نرم‌افزارهای متناسب با این عملکرد را به دانشجویان معرفی کند.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

✓ محاضرات فی الاهیات، جعفر سبحانی، به کوشش ربانی گلپایگانی، موسسه امام صادق، ۱۳۸۹

منابع فرعی:

✓ ترجمه و شرح کشف المراد، علی شیروانی، دارالعلم، ۱۳۸۳

✓ کلام (۱)، محمد سعیدی مهر، انتشارات سمت، ۱۳۹۲

✓ علم کلام . احمد صفایی . دانشگاه تهران، ۱۳۸۱

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی : به شکل کتبی براساس فرصت‌های یادگیری صورت می‌گیرد و دانشجویان برای پاسخ به آن، از مطالبی که در طی دوره آموخته‌اند استفاده می‌کنند. ۷۰ درصد نمره نهایی به آزمون اختصاص دارد.
- ارزشیابی فرآیند : ۱۰ درصد نمره نهایی به مشارکت دانشجو در فعالیت‌های کلاسی و عملکرد وی در انجام تکلیف‌های کلاسی اختصاص می‌یابد.
- ارزیابی پوشه کار : مجموعه تکلیف‌ها و پژوهش‌های مدون و کتبی دانشجو در طول ترم ۲۰ درصد نمره نهایی این درس را خواهد داشت.

سایر نکات:

📌 در صورت خواست دانشجویان و نیاز کلاس، استاد می‌تواند فصول ۵ یا ۶ یا هر دوی آن‌ها را حذف کرده و وقت آن را به سایر مباحث اختصاص دهد.

📌 در صورت صلاحدید استاد می‌توان نمره بیشتری را به ارزشیابی فرآیند اختصاص داد.

سرفصل درس «قرائت و تجوید قرآن»

۱. معرفی درس و منطق آن

قرآن کریم کتابی است که قرائت و استماع آن موضوعیت ویژه ای دارد. دلیل آن تقویت حس خشوع و خضوع در روحیه قاری و مستمع و آمادگی جهت ورود به عرصه تدبیر و تفکر در آیات الهی است. از این رو خداوند در قرآن کریم، مومنان را به قرائت هر اندازه از قرآن که برایشان مقدور است امر فرموده است (المزمل آیه ۲۰). از سوی دیگر استماع آیات روح بخش قرآن را عاملی جهت ازدیاد ایمان (الانفال، آیه ۲) و نزول رحمت الهی (الاعراف، آیه ۲۰۰) اعلام میکند. بدیهی است این آثار در شرایطی ظاهر می شود که قرآن به طور صحیح و به قصد قرب الی الله تلاوت شود و این رسالت بر عهده درس قرائت و تجوید قرآن می باشد. این درس به دانشجومعلم این امکان را میدهد که پس از فراگیری قواعد لازم در قرائت، به تعلیم آن پرداخته و در نهایت مصداق ای سخن پیامبر اکرم (ص) قرار گیرد که فرموده اند: «بهترین شما کسانی هستند که قرآن را یاد گرفته و به دیگران تعلیم دهند.»

نام درس: قرائت و تجوید قرآن				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود: پس از شناخت اسلوب کامل تجوید قرآن کریم، آن را روخوانی و روان خوانی کند.				نوع درس: عملی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: -
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
توانسته است گزارشی تطبیقی در مورد اختلاف قرائت قرآن و شناخت قرائت برتر ارائه دهد.	توانسته است درباره ارکان قرائت قرآن گزارشی تحلیلی ارائه دهد.	توانسته است نسبت به عوامل روان خوانی و صحیح خوانی قرآن در سطح صداهای قرآنی گزارش دهد.	قرائت قرآن	شایستگی اساسی:
توانسته است گزارشی تطبیقی در مورد پیشوایان فن قرائت و تجوید قرآن در شیعه و سنی و مکتب آنها ارائه دهد.	توانسته است درباره نقش و جایگاه هر یک از مسائل تجوید قرآن گزارشی تحلیلی ارائه دهد.	توانسته است گزارشی از مسائل مهم تجوید قرآن ارائه دهد.	تجوید قرآن	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: کلیات

✓ قرائت قرآن، اهمیت و موضوعیت آن

- ✓ تجوید قرآن، اهمیت و موضوعیت آن
- ✓ اصطلاح شناسی قرائت، تجوید، تلاوت، ارکان قرائت، مراتب قرائت
- ✓ آداب قرائت: استعاذه، طهارت، استقبال قبله و ...

فعالیت های یادگیری:

- ۱- گفتگو و مشارکت فعال در مورد بکارگیری عملی قوانین نحو در ترکیب آیات قرآن
- ۲- تمرین های کلاسی در مورد ترکیب آیات و سور منتخب

فعالیت های عملکردی:

- ۲- ارائه گزارشی از کتاب های مهم اعراب قرآن در فاصله قرون سوم تا ششم هجری
- ۳- ارائه گزارشی از کتاب های مهم اعراب قرآن در دوران معاصر

فصل ۲: روان خوانی و صحیح خوانی قرآن

- ✓ صداها: فتحه، کسره، ضمه (کوتاه و بلند)، تنوین ها
- ✓ تلفظ حروف با توجه به مخارج حروف
- ✓ مفهوم شناسی روخوانی و روان خوانی قرآن

فعالیت های یادگیری:

- ۱- گفتگو و مشارکت فعال در مورد بکارگیری عملی قوانین نحو در ترکیب آیات قرآن
- ۲- تمرین های کلاسی در مورد ترکیب آیات و سور منتخب

فعالیت های عملکردی:

- ۱- ارائه گزارشی در خصوص ترکیب سوره های شمس و لیل در کتابهای اعراب القرآن قدیمی به شکل تطبیقی
- ۲- ارائه گزارشی در خصوص ترکیب سوره های ضحی و انشراح در تفاسیر ادبی قرآن مانند تفسیر کشاف و البحر المحیط

فصل ۳: احکام و صفات حروف

- ✓ صفات اصلی حروف: جهر، شده، استعلاء، اطباق، اصمات، همس، رخوه و ..
- ✓ صفات فرعی حروف: ضمیر، قلقله، این، انحراف، تکویر و ...
- ✓ تفخیم و ترقیق

فعالیت های یادگیری:

- ۱- گفتگو و مشارکت فعال در مورد بکارگیری عملی قوانین نحو در ترکیب آیات قرآن
- ۲- تمرین های کلاسی در مورد ترکیب آیات و سور منتخب

فعالیت های عملکردی:

- ۱- ارائه گزارشی تطبیقی از ترکیب سوره های غاشیه، بلد و فجر در کتابهای اعراب قرآن معاصر
- ۲- ارائه گزارشی از ترکیب سوره های غاشیه، بلد و فجر در تفاسیر مجمع البیان و ابوالفتح رازی
- ۳- ارائه گزارشی از کاربرد حروف عامل در کتابهای نحوی

فصل ۴: ادغام و اخفا و احکام نون ساکنه و تنوین

✓ ادغام، اخفا، اظهار، قلب به میم، میم ساکنه

✓ احکام نون ساکنه و تنوین

فعالیت های یادگیری :

- ۱- گفتگو و مشارکت فعال در مورد بکارگیری عملی قوانین نحو در ترکیب آیات قرآن
- ۲- تمرین های کلاسی در مورد ترکیب آیات و سور منتخب

فعالیت های عملکردی :

- ۱- ارائه گزارشی تطبیقی از کاربرد قوانین نحوی در کتاب های اعراب القرآن قدیم و معاصر
- ۲- ارائه گزارشی تطبیقی از کاربرد قوانین نحوی در تفاسیر ادبی شیعه و سنی

فصل ۵: احکام مد و تف و ابتدا

✓ اقسام مد: متصل، منفصل و حکم هر کدام

✓ وقف و اقسام آن : وقف تام، وقف کافی، وقف حسن، وقف قبیح

✓ اقسام ابتداء : ابتداء تام، ابتداء کافی، ابتداء حسن، ابتداء قبیح

فعالیت های یادگیری :

- ۳- گفتگو و مشارکت فعال در مورد بکارگیری عملی قوانین نحو در ترکیب آیات قرآن
- ۴- تمرین های کلاسی در مورد ترکیب آیات و سور منتخب

فعالیت های عملکردی :

- ۳- ارائه گزارشی تطبیقی از کاربرد قوانین نحوی در کتاب های اعراب القرآن قدیم و معاصر
- ۴- ارائه گزارشی تطبیقی از کاربرد قوانین نحوی در تفاسیر ادبی شیعه و سنی

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان را با رویکرد عملی و حل تمرین و در صورت امکان و نیاز با بهره گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می آورد. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع پردازد و در گفتگوهای هر جلسه و طرح سوالات خود مشارکت نماید. درعین حال، ممکن است در جلسات درس، پرسش هایی در خصوص مشکلات اعراب قرآن مطرح شود که

به تشخیص استاد یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها به صورت شفاهی در همان جلسه و یا جلسات بعد موکول شده و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

- ✓ روان خوانی و صحیح خوانی قرآن کریم، تالیف محمد خواجوی، انتشارات تلاوت، ۱۳۹۳
- ✓ حلیه القرآن (سطح ۱ و سطح ۲)، تالیف سید محسن موسوی بلده، انتشارات تلاوت، ۱۳۹۲
- ✓ تجوید جامع، تالیف ابراهیم پورفرزب، انتشارات سمت،

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی : این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت های یادگیری صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۴۰ درصد نمره نهایی)
- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها در طول ترم صورت می گیرد. (۳۰ درصد نمره نهایی)
- ارزیابی پوشه کار : کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. (۳۰ درصد نمره نهایی)

سرفصل درس «ادیان بزرگ»

۱. معرفی درس و منطق آن

دین یکی از نهادهای مهم جامعه انسانی و از مولفه های تعیین کننده فرهنگ و تمدن بشری است. مطالعات جامعه شناختی نشان می دهد که دین عنصر مشترک همه اقوام و ملت ها، ابتدایی و یا متمدن، بوده است که علیرغم اختلافات مهم و بزرگ وجوه اشتراکی را در آنها می توان یافت. وجود و حضور فعال و تاثیر گذاردین در جوامع بشری، مطالعه و بررسی این وجه مهم حیات انسان را اجتناب ناپذیر می کند. آشنایی با ادیان گوناگون برای دانشجوی الهیات ضروری است زیرا از رهگذر مطالعه و بررسی تاریخ ادیان، قابلیت های ادیان گوناگون در پاسخگویی به نیاز های انسان شناسایی شده و ادیان الهی و آیین های بشری از این جهت از یکدیگر متمایز می شوند. دانشجوی دبیری الهیات که در آینده معلم دینی خواهد بود و در کلاس درس وظیفه و مسئولیت مهم دفاع از دین اسلام را به عهده دارد با شناختی که از ادیان و باورها و عقاید مختلف دینی به دست می آورد می تواند در اثبات حقانیت دین اسلام موفق تر عمل کرده و استحکام عقلانی آموزه های دین اسلام را در شئون مختلف زندگی به درستی نشان داده و به دانش آموز بقبولاند. هم چنین می تواند عناصر مشترک ادیان الهی و روند تکاملی آن را به اثبات برساند.

۱- شناخت دین به عنوان یکی از مشخصه های مهم حیات اجتماعی انسان.

۲- ضرورت دین برای پاسخ گویی به بخشی از نیازهای اساسی انسان.

۳- شناخت تمایز و تفاوت ادیان ابراهیمی با سایر ادیان.

۴- شناخت روند تکاملی دین همگام با تحول و تکامل بشر.

نام درس: تاریخ ادیان				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز:
با شناخت ادیان در طول تاریخ حیات اجتماعی انسان و آگاهی از تاثیر گذاری باورهای دینی در جوامع گوناگون و با مراجعه به منابع موجود، به بررسی آنها پرداخته و امتیاز ادیان الهی از سایر ادیان و تاثیر پذیری آیین ها و مذاهب و مکاتب بشری را از ادیان الهی پی گیری و ریشه یابی کرده و در گزارشی مکتوب به مقایسه و ارزیابی آنها پردازد.				
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	شایستگی اساسی:
آشنایی با ادیان گوناگون در طول تاریخ	توانسته است گزارشی از انواع دسته بندی های ادیان تهیه کند.	توانسته است با مطالعه منابع و تجزیه و تحلیل آنها گزارشی تحلیلی از روند تکاملی و روبه جلو دین در حیات انسانی تهیه کند.	توانسته است با تاکید بر برخی آموزه ها و باورهای دینی تاثیر گذاری آنها را در فرهنگ و تمدن های گوناگون شناسایی کرده و به طور مستدل اثبات کند.	
امتیاز ادیان الهی از سایر ادیان	توانسته است در یک گزارش توصیفی تفاوت ادیان مختلف را گزارش	توانسته است وجوه مختلف برتری و تاثیر گذاری ادیان ابراهیمی بر سایر ادیان را	توانسته است با دقت در باورها و عقاید خاصی مثل توحید و یا دنیای پس از مرگ میزان تاثیر	

گذاری ادیان ابراهیمی یا احیانا تاثیر پذیری این ادیان را به طور مستدل اثبات کند.	در یک گزارش تحلیلی بیان کند.	کند.		
توانسته است با مطالعه منابع موجود به طور مستدل یکی از موضوعات مشترک را در سه دین مورد بررسی قرار داده و حاصل آن را گزارش کند.	توانسته است از مقایسه دو دین از ادیان مورد بحث گزارشی تحلیلی ارائه کند...	توانسته است گزارشی اجمالی از شباهت ها و تفاوت های سه دین بزرگ الهی ارائه کند.	آشنایی، مقایسه و ارزیابی ادیان الهی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول و دوم: کلیات

- تعاریف مختلف دین، مذهب، ملت و شریعت

- نقش دین در تمدن بشری

- دسته بندی های مختلف ادیان

- بررسی برخی شبهات مطرح شده پیرامون دین از جمله

۱- چه نیازی به دین هست؟

(بشر با تکیه بر عقل و علم خود توانسته ابعاد گوناگون زندگی خود را مدیریت کند.

اخلاق برای ارضاء ابعاد معنوی وجود انسان کافی است.)

۲- آیا دین یک پدیدار اجتماعی است؟

طرح دیدگاه های اندیشمندان مختلف از جمله فویرباخ، دورکیم، مارکس، فروید، نیچه و...

۳- آیا دین فطری است؟ (طرح نظرات مختلف در این باره، متفکران مسلمان و غیر مسلمان)

- آشنایی با دانش های مختلف که به بررسی دین می پردازند، مانند جامعه شناسی دین، فلسفه دین، تاریخ دین، تاریخ ادیان

، دین پژوهی و.....

فعالیت های یادگیری:

شرکت در مباحث کلاس

فعالیت های عملکردی:

۱- مطالعه و و جستجو پیرامون شبهات مربوط به اصل دین (با استفاده از سایت های معتبر و جمع آوری و خلاصه مطالب در یک

صفحه

۲- ارائه گزارش در کلاس

۳- پژوهش پیرامون سکولاریسم و نسبت آن با دین

۴- بررسی وجه مشترک در همه ادیان اعم از الهی و غیر الهی

جلسه سوم: ادیان ابتدایی

اشاره مختصر به آیین هایی نظیر توتمی، فیتیش، مانا
دین در نزد مصریان، آریائیان و.....
عناصر مشترک ادیان ابتدایی (خدا و خدایان، نیاکان پرستی، قربانی، سحر)

فعالیت های یادگیری:

۱- شرکت فعال در مباحث کلاس و پاسخ به سوالات مطرح شده در فرایند تدریس
فعالیت های عملکردی:

۱- با مراجعه به منابع موجود در باره تاریخ ادیان گزارشی مقایسه ای از دو دین ابتدایی تهیه کند.

جلسه چهارم: ادیان هندی

هندویی

جایی

سیک

تاریخچه و زمینه پیدایش

بنیانگذاران و رهبران

پایه های فکری و اعتقادی (عقیده به خدا، آینده بشر، جهان پس از مرگ، تناسخ و...)

نظام اخلاقی، فرهنگ و تربیت

کتاب های مقدس، خدایان،

وضعیت این ادیان در دوره معاصر

فعالیت های یادگیری:

شرکت فعال در مباحث مطرح شده در کلاس

فعالیت ها عملکردی:

۱- تهیه گزارشی از عوامل شکل گیری ادیان هندی

۲- تهیه گزارشی از میزان تاثیر پذیری ادیان هندی از ادیان هم جوار مثلا تاثیر پذیری آیین سیک از اسلام

۳- تهیه گزارشی از تحولات ادیان هندی

۴- تهیه و رسم نموداری از پراکندگی جمعیتی و بررسی علل آن

جلسه پنجم: ادیان چین و ژاپن

تائو

کنفوسیوس

شینتو

عقاید (اعتقاد به خدا، جهان پس از مرگ، آینده بشر)

کتب مذهبی، فلسفه و اخلاقیات، پیروان

فعالیت های یادگیری:

- ۱- شرکت در مباحث کلاس و پاسخ به سوالاتی که در فرایند تدریس مطرح می شود.
- فعالیت های عملکردی:

- ۱- یافتن نقاط اشتراک و تفاوت ادیان چین و گزارش دادن آن به کلاس
- ۲- تهیه گزارشی از تاثیر عوامل جغرافیایی و اجتماعی در پیدایش این ادیان
- ۳- ترسیم نموداری از پراکندگی جمعیتی
- ۴- بررسی تفاوت این ادیان با ادیان هندی

جلسه ششم: دین بودایی

- زندگانی و تعالیم بودا (چهار حقیقت اصیل، طرق هشتگانه، فضائل دهگانه)
فرقه های مهم (ساهیانا، هیناپاتا)
آینده جهان و انسان
آیین بودا در جهان معاصر

فعالیت های یادگیری:

شرکت در فعالیت ها و گفتگوهای کلاسی

فعالیت های عملکردی:

- ۱- مراجعه به منابع مختلف و مقایسه دو منبع در نحوه معرفی و تحلیل آیین بودا
- ۲- تهیه گزارشی از عوامل تاثیر گذار در پیدایش بودیسم
- ۳- تهیه گزارشی از تحولات آیین بودا به ویژه در دوره های اخیر
- ۴- بررسی عوامل موثر در استمرار حیات آیین بودا در گذر زمان
- ۵- بررسی پراکندگی جمعیتی
- ۶- بررسی ویژگی های رهبران بودایی

جلسه هفتم: دین زرتشت

زرتشت و سرگذشت او

اوستا

عقاید و احکام

دین زرتشتی در دوره اسلامی و دوره معاصر

فعالیت های یادگیری:

شرکت در بحث های کلاسی

فعالیت های عملکردی:

- ۱- تهیه گزارشی از میزان تاثیر پذیری دین زرتشت از سایر ادیان
- ۲- بررسی دیدگاه اندیشمندان مسلمان درباره دین زرتشت

۳- گزارشی از پراکندگی جمعیتی و بررسی آن

ادیان ابراهیمی

بخش اول: دین یهود (هشتم و نهم)

حضرت موسی (ع) و ظهور دین یهود

تاریخ یهود (قوم بنی اسرائیل و پیشینه آن، یهود بعد از حضرت موسی، اسارت بابل)

کتاب مقدس (اجزاء کتاب مقدس، تاریخ و نگارش آن، الواح و ده فرمان)

شریعت یهود

افکار، عقاید (خدا، آینده یشر، منجی، جهان پس از مرگ و....)

فرقه های یهود (نظیر صدوقیان، سامریان و....)

یهود در دوره جدید

صهیونیسم

نقاط قوت و ضعف دین یهود از نظر دین شناسان

فعالیت یادگیری:

۱- شرکت در بحث های کلاس (به ویژه با توجه به زمان بندی و مطلع کردن دانشجویان از سرفصل ها و اطلاع رسانی به موقع

در باره مباحث آینده)

۲- در صورت امکان تشکیل کلاس در سایت دانشگاه و جستجوی اطلاعات در منابع مورد نظر و بحث در باره آنها

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل نظر دین شناسانی نظیر هیوم، جان ناس و... در باره نقاط قوت و ضعف دین یهود و ارزیابی آن

۲- استخراج تاریخ یهود با کمک یکی از منابع تفسیری مانند المیزان یا نمونه

۳- بررسی پراکندگی جمعیتی قوم یهود در دنیای معاصر و علل آن

۴- بررسی عملکرد و تعامل قوم یهود با سایر اقوام و ادیان در فرازهای مهم تاریخ بشر با استفاده از منابعی مانند تاریخ ویل

دورانت و .....

۵- استخراج ویژگی های قومیتی یهود بر اساس گزارش قرآن کریم

۶- گزارشی از زندگی حضرت موسی بر اساس تورات

بخش دوم: مسیحیت (جلسه دهم و یازدهم)

ظهور حضرت عیسی (ع) و سرگذشت او

کتاب مقدس (اناجیل، اعمال رسولان، نامه رسولان، ..... سیر تاریخی تدوین کتب مقدس و بررسی اعتبار آنها)

عقاید و احکام

تثلیث در مسیحیت

نظریه حلول

نظریه نجات

نظام اخلاقی

آینده جهان

مسیحیت در سیر تاریخی (امپراطوری روم، قرون وسطی، رنسانس، دوره معاصر)
فرقه های مسیحی (کاتولیک، پروتستان، ارتدوکس و.....)

فعالیت یادگیری:

۱- ارائه سمینار پیرامون محورهای از پیش تعیین شده

فعالیت های عملکردی:

۱- مراجعه به منابع کتابخانه ای و سایت ها و تهیه گزارش تحلیلی پیرامون یکی از اصول و مبانی دین مسیح

۳- بررسی نقاط ضعف و قوت دین مسیح از نظر دین شناسان

۴- بررسی عوامل گسترش مسیحیت در غرب

۵- ترسیم نمودار پراکندگی جمعیتی دین مسیح (به تفکیک فرقه ها)

۶- بررسی مسیحیت تشریحی و مسیحیت صهیونیسم

۷- بررسی میزان تاثیر پذیری انجیل از تحولات فکری-اجتماعی-سیاسی در دوره های مختلف

۷- بررسی جایگاه پاپ در باورهای مسیحیان

۸- تحقیق و پژوهش درباره برخی از مباحث را به علت کمبود وقت می توان با معرفی منابع به خو دانشجویان سپرد.

بخش سوم: اسلام (جلسه دوازدهم و سیزدهم)

ظهور دین اسلام و بررسی منطقه جغرافیایی محل ظهور

بررسی دین و تمدن در زمانه ظهور اسلام

بررسی اوضاع سیاسی جهان معاصر دین اسلام

پیامبر اسلام (ص) و نظر مستشرقان و دین شناسان غربی در باره ایشان

نگاه مورخان و مستشرقان غربی به اسلام و مذاهب اسلامی

عقاید، احکام

نظام اخلاقی

آینده جهان (منجی)

بهشت و دوزخ

فرشتگان، جن، شیطان

خاتمیت

فعالیت های یادگیری:

۱- هر یک از موضوعات مطرح شده می تواند موضوع سمینار فردی یا گروهی باشد.

۲- برگزاری کلاس در سایت و جستجوی موضوعات یا موضوعات مشابه در سایت ها و کتابخانه های دیجیتالی، یا از طریق نرم

افزارهایی مانند المکتبه الشامله، جامع الاحادیث، جامع التفاسیر و نرم افزارهای دیگر

فعالیت های عملکردی:

۱-نگارش یک مقاله تحلیلی درباره نظر یکی از متفکران غربی مخالف اسلام مانند توماس آکویناس یا هیوم و.....و پاسخ به شبهات مطرح شده

۲-بررسی نقاط ضعف و قوت اسلام از دید دین شناسان غربی

۳-تهیه گزارشی از نظر علامه طباطبایی یا علامه جعفری و.... درباره اسلام و مذاهب اسلامی

۴-بررسی علل و عوامل گسترش اسلام از دید مورخان غربی

۵-پراکندگی جمعیتی مسلمانان

۶-سرگذشت اسلام در گذر زمان و عصر کنونی

۷-تحلیل شعوبیتی پیامبر اسلام از دید دین شناسان و متفکران غربی و ارزیابی آن

۸-بررسی دیدگاه هیوم درانتساب نظریه حلول به اسلام وپاسخ آن

۹-بررسی نظریه سروش در باره وحی و خاتمیت و پاسخ آن

بخش چهارم:مشترکات ادیان (جلسه چهاردهم و پانزدهم)

خدای شخصی

توحید و نفی شرک

نظام اخلاقی واحد(براساس آیات ۳۶سوره نساءو ۱۵۱سوره انعام...)

اعتقاد به گوهر یکسان بشر(فطرت)

اعتقاد به عنصر غیر مادی در انسان

اعتقاد به جاودانگی

هدفمندی جهان

اعتقاد به آخرت

اعتقاد به منجی آخرالزمان

اهتمام به مسئله خانواده

- با توجه به اینکه تفاوت های ادیان از نظر قرآن عارضی است و نه حقیقی و ذاتی اشاره به برخی تفاوت ها و بررسی علل آن از دید قرآن

فعالیت یادگیری:

۱-ارائه سمینار پیرامون موضوعات مطرح شده یا موضوعات مشابه

۲-مراجعه به آیات قرآن و استخراج مشترکات ادیان(نظیر آیات ۱۵۱ و ۱۵۲..سوره انعام)و بحث پیرامون آن در کلاس

فعالیت عملکردی:

۱-بررسی اینکه چرا خداوند به یک دین اکتفا نکرده است؟

۲-بررسی رابطه ادیان و عقل

۳-بررسی ومقایسه نظریه کثرت دینی جان هیک و حکمت خالده دکتر نصر

۳- راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان با رویکرد توصیفی-تحلیلی و در صورت امکان بهره‌گیری از روش‌های مختلف تدریس انجام می‌شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع پردازد و در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش پردازند. درعین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در همان جلسه یا جلسه بعد و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

- ۱- رابرت ارنست هیوم (۱۳۸۷). ادیان زنده جهان، تهران: نشر علم، چاپ هفدهم
- ۲- جان بی. ناس (۱۳۷۰). تاریخ جامع ادیان، تهران: انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، چاپ پنجم

منابع فرعی :

- ۱- حسین توفیقی (۱۳۸۵). آشنایی با ادیان بزرگ، تهران: انتشارات سمت، چاپ هشتم
- ۲- علی اکبر ترابی (۱۳۴۷). تاریخ ادیان، تهران: شرکت نسبی اقبال و شرکاء، چاپ دوم
- ۳- جان ر. هینلز (۱۳۸۷). راهنمای ادیان زنده، قم: موسسه بوستان کتاب، چاپ سوم

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

آزمون پایانی: این آزمون براساس مطالب مطرح شده در کلاس و با محوریت منبع درسی معرفی شده برگزار می‌شود و نمره آن ۶۰ درصد نمره پایانی دانشجو محسوب می‌شود. ارزشیابی فرایند: مشارکت فعال در فعالیت‌های گروهی و بحث‌های مطرح شده در کلاس (۲۰ درصد نمره پایانی) ارزشیابی پوشه کار: انجام تکالیف محوله و ارائه به موقع آن‌ها (۲۰ درصد)

سایر نکات: ۱- اساتید محترم می‌توانند با توجه به زمان و شرایط کلاسی در ترتیب مباحث و یا اهمیت طرح آن‌ها اعمال نظر بفرمایند (تعداد جلسات مطرح شده برای مباحث صرفاً پیشنهادی است).
۲- استفاده از روش‌های فعال تدریس به ویژه روش کارایی تیم و مباحثه در این درس سودمند به نظر می‌رسد.

سرفصل درس «تاریخ اسلام ۲»

۱. معرفی درس و منطق آن

پس از شناخت اهمیت و درک تاریخ و دستیابی دانشجومعلمان به توان تبیین و بعضاً تطبیق و تحلیل و نیز آشنایی با تحولات قبل از ظهور اسلام و بعثت حضرت رسول(ص)، در این درس دانشجومعلمان به اهمیت و درک رسالت عظیم الهی و جهانی رسول اعظم(ص) و تشکیل حکومت اسلامی و فرهنگ و تمدن اسلامی واقف شده و به توانایی پاسخ به شبهات و سوالات مطرح شده در این حوزه دست می یابند. سپس این مقطع از تاریخ اسلام را با بهره گیری از روشهای تحلیل اسناد و دلایل معتبر تاریخی و به عنوان یک مدل اسلامی و چراغ راه به نسل آینده معرفی می نمایند.

نام درس: تاریخ اسلام ۲				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: تاریخ اسلام ۱
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	شایستگی اساسی: Ck1-1
توانسته است ضمن دستیابی به بینش مستدل و نگرش مثبت در مورد رسالت الهی در تشکیل حکومت اسلامی گزارشی تبیینی و تحلیلی از سیاست ها و سیره حکومتی حضرت رسول(ص) ارائه نماید.	توانسته است گزارشی از شیوه ها و سیره تبلیغی و حکومتی و اهداف و رسالت مهم الهی حکومت اسلامی حضرت رسول (ص) در مدینه تا رحلت ایشان، ارائه دهد.	توانسته است گزارشی توصیفی از موقعیت فرهنگی و سیاسی و اجتماعی عربستان در زمان آغاز و تشکیل حکومت اسلامی و سیره تبلیغی و حکومتی حضرت رسول (ص) تا قبل از هجرت به مدینه ارائه دهد.	سیاست ها و نظامات حکومتی	
توانسته است گزارشی از راه های تشخیص حق از باطل و چگونگی مقابله با تهدیدات سخت و نرم برای زندگی در سایه عزت و عدالت حکومت اسلامی در ابعاد فردی و اجتماعی بر اساس سیره و	توانسته است ضمن دستیابی به نگرش مثبت نسبت به برپایی حاکمیت الهی و تقویت آن در همه زمان ها گزارشی تبیینی به منظور دفاع	توانسته است گزارشی از میزان آشنایی مردم مکه و مدینه با حضرت رسول(ص) و حوادث مختلف و راهبردهای حکیمانه تبلیغی و حکومتی ایشان برای تشکیل، تثبیت، صیانت و	الگوی حکومتی حضرت رسول(ص)	

الگوی حکومتی حضرت رسول(ص) به عنوان مدینه النبی ارائه دهد.	از برقراری حکومت و حقوق مدنی اسلام ارائه دهد.	استمرار حکومت اسلامی ارائه دهد.		
---	---	---------------------------------	--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول : بسترهای شکل گیری حکومت اسلامی قبل از هجرت حضرت رسول (ص)

- سیاست ها و سیره تبلیغی و اجتماعی حضرت رسول(ص)
- آسیب های فرهنگی و اجتماعی شهر مکه قبل از هجرت حضرت رسول (ص) به مدینه
- وجود و حضور مشرکین و اقدامات تبلیغی و اجتماعی آنها علیه رسول خدا(ص)
- عصبیت های جاهلانه مردم و خصوصا مشرکان در زمان قبل از هجرت حضرت رسول(ص)
- پیامدها و آثار فعالیت های تبلیغی و اجتماعی حضرت رسول(ص) قبل از هجرت به مدینه

وظایف یادگیری :

- ✓ پرسش و پاسخ در زمینه مباحث و سوالات اساسی دانشجومعلم
- ✓ مشارکت دانشجومعلم در تحلیل کلی هریک از مباحث فوق

وظایف عملکردی:

- ✓ ارائه گزارشی تحلیلی از تحولات بستر ساز شکل گیری حکومت اسلامی قبل از هجرت رسول خدا
- ✓ ارائه گزارشی از منابع معتبر در مورد عناوین مطرح شده در این فصل
- ✓ ساخت و تولید فیلم کوتاه از هر یک از عناوین مطرح شده در این فصل

فصل دوم : آغاز هجرت حضرت رسول(ص) با سفر به طایف و یثرب

- اهداف و انگیزه رسول خدا از هجرت به مدینه
- پیمان تاریخی و منشور اساسی رسول خدا برای ساکنان مدینه
- برنامه ها و فعالیت های رسول خدا در مدینه
- تشکیل حکومت اسلامی و حوادث دیگر سال اول هجرت

وظایف یادگیری :

- ✓ پرسش و پاسخ در زمینه مباحث و سوالات اساسی دانشجومعلم
- ✓ مشارکت دانشجومعلم در تحلیل کلی هریک از مباحث فوق

وظایف عملکردی:

- ✓ ارائه گزارشی از مهم ترین و اثرگذارترین فعالیت ها و رویکردهای مردمی و وحدت بخش حضرت رسول (ص)
- ✓ ارائه گزارشی از منابع معتبر در مورد عناوین مطرح شده در این فصل
- ✓ ساخت و تولید فیلم کوتاه از هر یک از عناوین مطرح شده در این فصل

فصل سوم : شرایط و سایر حوادث مدینه در زمان حکومت اسلامی حضرت رسول(ص)

- روش‌های پیامبر(ص) برای دعوت به اسلام
- اهداف عملیات نظامی در نبردهای پیامبر(ص)
- علل و نتایج جنگ‌های رسول خدا(ص)
- ازدواج علی(ع) با فاطمه(س) و ولادت حسنین
- شکل‌گیری جریان نفاق در مدینه و برخورد پیامبر با یهودیان و جنگ با آنان
- صلح حدیبیه و پیامدهای آن
- نامه‌های سیاسی به شیوخ عرب و قدرت‌های منطقه

وظایف یادگیری :

- ✓ پرسش و پاسخ در زمینه مباحث و سوالات اساسی دانشجومعلم
- ✓ مشارکت دانشجومعلم در تحلیل کلی هر یک از مباحث فوق

وظایف عملکردی:

- ✓ ارائه گزارشی از موفقیت‌ها و آسیب‌های حکومت اسلامی در این مقطع از تاریخ
- ✓ ارائه گزارشی از سوالات و شبهات دانشجومعلم در مورد عناوین مطرح شده در این فصل
- ✓ ارائه گزارشی از منابع معتبر در مورد عناوین مطرح شده در این فصل
- ✓ ساخت و تولید فیلم کوتاه از هر یک از عناوین مطرح شده در این فصل

فصل چهارم : سالهای پایانی حکومت اسلامی حضرت رسول (ص) و ختم نبوت

- فتح مکه و پیامدهای آن

- حوادث و وقایع سال نهم هجرت

- واقعه غدیر خم

- جنگ موته

- رحلت حضرت رسول(ص)

وظایف یادگیری :

- ✓ پرسش و پاسخ در زمینه مباحث و سوالات اساسی دانشجومعلم
- ✓ مشارکت دانشجومعلم در تحلیل کلی هر یک از مباحث فوق

وظایف عملکردی:

- ✓ ارائه گزارشی از موفقیت‌ها و آسیب‌های سالهای پایانی حکومت اسلامی حضرت رسول(ص)
- ✓ ارائه گزارشی از شکل‌گیری نفاق و فعالیت‌ها و آسیب‌های وارده توسط منافقین در حکومت اسلامی حضرت رسول(ص)
- ✓ ارائه گزارشی از سوالات و شبهات دانشجومعلم در مورد عناوین مطرح شده در این فصل

- ✓ ارائه گزارشی از منابع معتبر در مورد عناوین مطرح شده در این فصل
- ✓ ساخت و تولید فیلم کوتاه از هر یک از عناوین مطرح شده در این فصل

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجویان را با رویکرد تبیینی و استدلالی و در صورت امکان و نیاز با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می‌آورد. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع معتبر بپردازد و در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند. درعین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در همان جلسه یا جلسه بعد و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- زندگانی پیامبر اسلام تألیف سید هاشم رسولی .
- زندگانی پیامبر اسلام تألیف دکتر آیتی .
- تاریخ تحلیلی اسلام تألیف دکتر شهیدی.
- تاریخ عرب و اسلام تألیف امیرعلی .
- تاریخ سیاسی اسلام تألیف حسن ابراهیم حسن.
- تاریخ اسلام تألیف علی اکبر فیاض.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ۱- آزمون نهایی: این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت‌های یادگیری صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۶۰ درصد)
- ۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجویان در تکالیف یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها در طول ترم صورت می‌گیرد. (۲۰ درصد)
- ۳- ارزیابی پوشه کار: کلیه تکالیف در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجویان ضبط و مبنای برنامه ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجویان و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌شود. (۲۰ درصد)

سرفصل درس «صرف ۲»

۱. معرفی درس و منطق آن

علم صرف، علم شناخت کلمه است. با این علم می توانیم به تغییرات ایجاد شده در کلمه پی ببریم. در واقع این درس آشنایی با چگونه کلمه سازی و کلمه شناسی است چرا که به ما می آموزد که چگونه یک کلمه را به شکل‌های مختلف درآوریم تا معانی متعددی از آن بدست آید. بخش قابل توجهی از فهم زبان قرآن توسط دانشجو به عهده این علم است. با این دانش ساختار کلمات در آیات قرآنی شناخته می شود و در نتیجه موجب توفیق در ترجمه دقیق کلمات عربی می گردد و معلم قادر خواهد بود در پاسخ به سؤالات دانش آموزان در ارتباط با تحلیل ساختار کلمات در قرآن یا متون دینی و به دنبال آن معنای کلمات در قرآن ایفای نقش کند.

نام درس: صرف ۲				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری - کارگاهی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۶۴ ساعت پیشنیاز: صرف ۱
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
توانسته است کلمات ساخته شده را در جملات مختلف به کار ببرد.	توانسته است کلمه مورد نظر را در زبان مقصد متناسب با ساختار و صیغه و معنای مورد نظر تغییر دهد.	توانسته است الگو یا صیغه معنای مورد نظر را در زبان مبدأ تشخیص دهد.	تولید کلمات متنوع متناسب با معانی مورد نظر	شایستگی اساسی: Ck1-1 & 1-2
توانسته است انواع کلمه را با ساختارهای مختلف در متون دینی و آیات قرآنی استخراج نماید.	توانسته است در گزارشی تبیینی، کلمه را به صورت صحیح ترجمه کند.	توانسته است کلمه را به صورت صحیح قرائت نماید.	فرآیند تجزیه و تحلیل و ترجمه صحیح کلمه	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: فعل

- ✓ کلیات علم صرف و مروری بر مطالب صرف ۱
- ✓ فعل لازم و متعدی
- ✓ فعل معلوم و مجهول
- ✓ فعل لفیف و صرف آن

✓ فعل مضاعف و ادغام و موارد آن

✓ فعل مؤکد و غیرمؤکد

فعالیت های یادگیری:

۱- گفتگو و مشارکت فعال در مورد بکارگیری قواعد صرفی در آیات قرآن و متون دینی

۲- قرائت صحیح متون دینی

فعالیت های عملکردی:

۴- ارائه گزارشی از کاربرد موارد فوق در سوره هایی مشخص از جزء ۳۰ قرآن

فصل ۲: اسم

✓ اسم علم و جنس

✓ مصدر ثلاثی مجرد و مزید

✓ مصدر میمی، صناعی، مره، نوع

✓ اسم مقصور و ممدود و منقوص و مثنی و جمع آنها

✓ اسم شرط و استفهام و ظرف

✓ منصرف و غیر منصرف

✓ نسبت و تصغیر

✓ اسم معرب و مبنی

✓ عدد اصلی و ترتیبی

فصل سوم : حروف

✓ حروف عامل و غیر عامل

✓ انواع حروف عامل(حرف جر، حرف مشبیه بالفعل، ماولا شریف به لیس، لا نفی جنس، ...)

✓ آموزش کتابت همزه

فعالیت های یادگیری :

۱- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث مطرح شده در کلاس

۲- قرائت صحیح قاعده عربی مورد بحث

۳- تمرین های کلاسی در مورد تجزیه کلمات منتخب از قرآن و ادعیه

فعالیت های عملکردی :

۳- ارائه گزارشی تحلیلی از کاربرد قواعد صرفی اسم در جزء ۳۰ قرآن کریم

۴- تحقیق و مطالعه بیشتر در خصوص ترجمه کلمات متناسب با ساختار متفاوت آنها در قرآن

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان را با رویکرد عملی و حل تمرین و در صورت امکان و نیاز با بهره گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می آورد. دانشجوی این درس

موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازد و در گفتگوهای هر جلسه و طرح سوالات خود مشارکت نماید. حل تمارین توسط دانشجو خارج از کلاس صورت می پذیرد و در کلاس استاد به اشکالات صرفی دانشجویان پاسخ می دهد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

- ✓ مبادی العربیة ترجمه رشید شرتونی، جلد ۳، تنقیح حمید محمدی یا دکتر شیروانی
- ✓ صرف ساده محمد رضا طباطبایی

منابع فرعی :

- ✓ الصرف الکافی امین عبدالغنی
- ✓ التصریف للزنجانی
- ✓ جامع الدروس العربیة مصطفی الغلابینی، جلد ۲

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ۱- آزمون نهایی : این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت های یادگیری صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۱۰ نمره)
- ۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها در طول ترم صورت می گیرد. (۵ نمره)
- ۳- ارزیابی پوشه کار : کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. (۵ نمره) تدوین کننده : زهرا سعیدی

سرفصل درس «کلام اسلامی ۲»

۱. معرفی درس و منطق آن

کلام اسلامی دانش اثبات اصول اعتقادی و باورهای دینی و دفاع از این اصول و باورها در مقابل شبهه‌ها، با استفاده از دلایل عقلی و نقلی است. این درس در ادامه درس کلام اسلامی (۱) به دانشجوی معلم می‌دهد که برخی دیگر از مسائل مهم کلام اسلامی، مانند مسئله نبوت، معاد و مسائل مربوطه را بشناسد و نیز مهارت رویکرد عقلانی و استدلالی به معارف و اصول دینی را به نحو عمیق‌تری کسب کند. به این ترتیب دانشجوی معلم با گذراندن این واحد دانش بیشتر و قدرت ذهنی بالاتری نسبت به کلام اسلامی کسب می‌کند و این امر به وی دانش و مهارت پاسخ‌گویی و برخورد عقلانی با مسائل و سوالات اعتقادی را داده و وی را در جهت راهبری صحیح در امر تربیت و آموزش دینی دانش‌آموزان یاری خواهد کرد.

نام درس: کلام اسلامی (۲)				مشخصات درس
<p>اهداف/پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <ul style="list-style-type: none"> با توجه به شناختی که نسبت به مفاهیم و مسائل مربوط به نبوت، معاد و تجرد نفس و رویکردهای مختلف کلامی در این مسائل به دست آورده، قدرت تجزیه و تحلیل سوالات و شبهه‌های مربوطه را یافته و مهارت مواجهه و پاسخ عقلانی به این مسائل را بیابد. هم چنین باعث مهارت بیشتر وی در درک آیات قرآن و یافتن شواهد مورد نیاز در پژوهش‌های علمی و تقویت روحیه برخورد عقلانی با آرای متضارب می‌شود. این موارد وی را توانا می‌سازد که علاوه بر پاسخگویی به طیف وسیع‌تری از سوالات دانش‌آموزان، آنان را در جهت برخورد عقلانی با مسائل دینی و تقویت مبانی دینی یاری کند. 				<p>نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: کلام اسلامی (۱)</p>
				شایستگی اساسی
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
توانسته با توجه به آیات و احادیث و نیز تحلیل عقلانی، رویکرد مکتب-های گوناگون کلامی را با یک‌دیگر مقایسه کرده و صحت و سقم هریک را تشخیص دهد.	قادر به ارائه تحلیلی در تفاوت رویکرد مکتب-های مختلف کلامی در مسائل مربوطه شده است.	توانسته است گزارشی از معانی اصطلاحی نبوت، بقای نفس، معاد جسمانی و روحانی، تناسخ و مفاهیم و مسائل مربوط به آن‌ها را بیان کند.	مفاهیم و مسائل کلامی	
توانسته پاسخ‌های گوناگون مکتب‌های کلامی را در مسائل مطرح شده مقایسه کرده و وجوه برتری هریک را بر دیگری و میزان سازگاری آن‌ها را با قرآن و سیره تشخیص دهد.	توانسته است با تحلیل صحیح عقلانی و استفاده از آیات و روایات، صحت و سقم پاسخ‌ها و برداشت‌های گوناگون را تشخیص داده و بیان کند.	توانسته است گزارشی از شبهات مطرح شده در مسائل نبوت، نفس و معاد در حوزه کلام اسلامی ارائه دهد.	شبهات و مسائل اعتقادی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: نبوت عامه

- ✓ مقدمات مباحث نبوت
- ✓ دلایل لزوم بعثت
- ✓ دلایل منکرین بعثت
- ✓ معجزه
- ✓ حقیقت وحی نبوی
- ✓ عصمت انبیا

فعالیت‌های یادگیری :

- ۴- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۵- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۶- طرح پرسش در مسائل مطرح شده

فعالیت‌های عملکردی :

- ۴- تهیه مقاله در مورد آیاتی از قرآن که بیانگر وحی و اقسام آن هستند.
- ۵- تهیه مقاله در مورد آیاتی از قرآن که بیانگر معجزات انبیا هستند.
- ۶- ارائه‌ی سمینار کوتاه در هریک از مباحث مطرح شده

فصل ۲: نبوت خاصه

- ✓ مقدمات
- ✓ اعجاز قرآن و وجوه آن
- ✓ مسئله خاتمیت

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۲- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۳- طرح پرسش در مسائل مطرح شده

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱- ارائه‌ی مقاله در بررسی وجوه مختلف اعجاز قرآن
- ۲- ارائه‌ی مقاله در بررسی شبهات مطرح شده در خاتمیت و پاسخ آن‌ها
- ۳- ارائه‌ی سمینار کوتاه در هریک از مباحث مطرح شده

فصل ۳: ضرورت معاد و براهین اثبات آن

- ✓ مقدمه: معنای معاد و اعتقاد به آن در شرایع الهی
- ✓ دلیل اول: اقتضای حکمت الهی
- ✓ دلیل دوم: اقتضای عدل الهی
- ✓ دلیل سوم: اقتضای تحقق مواعید الهی

فعالیت‌های یادگیری :

- ۴- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۵- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۶- طرح پرسش‌های تازه در مساله مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۴- تهیه مقاله در مورد آیاتی از قرآن که با استناد به عدل الهی دلالت بر معاد می‌کنند.
- ۵- تهیه مقاله در مورد آیاتی از قرآن که با استناد به حکمت الهی دلالت بر معاد دارند.
- ۶- تهیه مقاله در مورد آیاتی که با استناد به ضرورت تحقق مواعید الهی دلالت بر معاداند.
- ۷- ارائه‌ی سمینار کوتاه بر محور مباحث مطرح شده.

فصل ۴: بقای نفس و دلایل آن

- ✓ کلیات: معنای تجرد نفس و ملازمه آن با بقای نفس و ارتباط مسئله معاد با مسئله بقای نفس
- ✓ براهین عقلی تجرد نفس: ثبات شخصیت
- ✓ براهین عقلی تجرد نفس: تقسیم‌ناپذیری نفس
- ✓ براهین نقلی تجرد نفس: بقای نفس در قرآن

فعالیت‌های یادگیری :

- ۴- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۵- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۶- طرح پرسش‌های تازه در مساله مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۴- تهیه مقاله درمورد آیاتی از قرآن که مؤید تجرد نفس انسانی هستند.
- ۵- ارائه‌ی سمینار کوتاه بر محور مباحث مطرح شده

فصل ۵: معاد جسمانی

- ✓ معنای معاد جسمانی و ارتباط آن با معاد روحانی
- ✓ نظرات مخالف در باب معاد جسمانی
- ✓ مقدمات لازم برای پذیرش معاد جسمانی
- ✓ معاد جسمانی در قرآن: آیات قرآنی دال بر بازگشت روح به بدن
- ✓ معاد جسمانی در قرآن: آیات قرآنی دال بر لذات و آلام جسمانی
- ✓ شبهه آکل و مأكول و دو تقریر آن

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۲- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۳- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱- تهیه مقاله درمورد آیاتی از قرآن که دلالت بر معاد روحانی دارند.
- ۲- تهیه مقاله درمورد آیاتی از قرآن که دلالت بر معاد جسمانی دارند.
- ۳- ارائه‌ی سمینار تحلیلی بر محور هر یک از مسائل مطرح شده.

فصل ۶: تناسخ و بطلان آن

- ✓ معنای تناسخ

- ✓ براهین ابطال تناسخ
- ✓ تفاوت تناسخ و مسخ
- ✓ تفاوت تناسخ و رجعت

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۲- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۳- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱- تهیه مقاله در مورد آیاتی از قرآن که با اعتقاد به تناسخ ناسازگارند.
- ۲- ارائه‌ی سمینار تحلیلی بر محور هر یک از مسائل مطرح شده.

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

آموزش‌های کلاسی در این درس با محوریت استاد و رویکرد توصیفی-تحلیلی انجام می‌پذیرد. درعین حال استاد با استفاده از روش پرسش و پاسخ و ایجاد انگیزه، فرصت گفت‌وگو و مشارکت فعال دانشجویان را فراهم می‌آورد. دانشجویان موظف است براساس برنامه‌ای که استاد تعیین می‌کند، به مطالعه منابع درس پرداخته و در جریان تدریس در گفت‌وگوهای درسی شرکت نمایند. در روند این گفت‌وگوها پرسش‌های تازه‌ای از سوی دانشجویان مطرح می‌شود، که برخی از آنها مجال گفت‌وگوی علمی بیشتری را در جلسه درسی فراهم می‌کند و پاسخ‌گویی به برخی دیگر-که نیازمند واکاوی بیشتر است- می‌تواند موضوع تکلیف کلاسی دانشجویان قرار گرفته و در جلسات بعد ارائه گردد یا به صورت تحقیق کلی‌تری تا پایان نیم‌سال انجام و ارائه شود. برای جست‌وجوی دانشجویان در آیات قرآن، می‌توان نرم‌افزارهای متناسب با این عملکرد را به آنان معرفی کرد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ✓ محاضرات فی‌الاهیات، جعفر سبحانی، به کوشش ربانی گلپایگانی، موسسه امام صادق، ۱۳۸۹

منابع فرعی:

- ✓ ترجمه و شرح کشف المراد، علی شیروانی، دارالعلم، ۱۳۸۳
- ✓ کلام (۱)، محمد سعیدی مهر، انتشارات سمت، ۱۳۹۲
- ✓ علم کلام . احمد صفایی. دانشگاه تهران، ۱۳۸۱

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی: به شکل کتبی براساس فرصت‌های یادگیری صورت می‌گیرد و دانشجویان برای پاسخ به آن، از مطالبی که در طی دوره آموخته‌اند استفاده می‌کنند. ۷۰ درصد نمره نهایی به آزمون اختصاص دارد.
- ارزشیابی فرآیند: ۱۰ درصد نمره نهایی به مشارکت دانشجو در فعالیتهای کلاسی و عملکرد وی در انجام تکلیف‌های کلاسی اختصاص می‌یابد.
- ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکلیف‌ها و پژوهش‌های مدون و کتبی دانشجو در طول ترم ۲۰ درصد نمره نهایی این درس را خواهد داشت.

سایر نکات:

- استاد در صورت صلاحدید می‌تواند ۲۰ درصد نمره را به ارزشیابی فرآیند و ۶۰ درصد آن را به آزمون نهایی اختصاص دهد.
- در صورت صلاحدید استاد فصل ۴ یا ۶ حذف شده و وقت آن به سایر مباحث اختصاص خواهد یافت.

سرفصل درس «کلیات عرفان و اخلاق»

۱. معرفی درس و منطق آن

فرهنگ غنی اسلامی مولفه های بسیاری را دل خود پرورش داده است. یکی از تاثیرگذارترین و غنی ترین این مولفه ها عرفان اسلامی است. عرفان اسلامی - که البته ریشه در وحی و آموزه های اسلامی دارد - مانند سایر جریانات فرهنگی فراز و نشیب های مختلفی را طی کرده و آفت و آسیب های خاص خود را داشته است.

مسائل اخلاقی نیز - که همواره با بشر بوده و اندیشه او را نیز به نوعی درگیر خود کرده و شاخه های مختلف مطالعات اخلاقی را شکل داده است - در حوزه فرهنگ و تمدن اسلامی به پیدایش آثار و نظریاتی در علم اخلاق منجر شده است.

آشنایی با این دو جریان مهم و موثر بر هر دانشجوی رشته الهیات و معارف اسلامی لازم است. به ویژه این که در عصر حاضر، غلبه دیدگاه مادی و دنیوی از سوی و فطرت تعالی طلب و خداجوی بشر از سوی دیگر، او را دیگر بار در طلب معنویت و اخلاق واداشته و به سوی هرچه رنگ و بویی از عرفان و اخلاق داشته باشد، سوق می دهد.

این درس شامل دو قسمت است: کلیات عرفان اسلامی و علم اخلاق اسلامی. در هر یک از این دو دانش، اساسی ترین مطالب مربوطه به شکل کلی و مجمل مطرح شده و تفصیل آن به منابع معتبر ارجاع داده می شود. از سوی دیگر با توجه به این که یکی از ابعاد عرفان، عرفان عملی است که در حقیقت نوعی سیر و سلوک و شیوه اخلاقی زندگی کردن است، ابتدا قسمت مربوط به عرفان و سپس سرفصل های مربوط به علم اخلاق مطرح می گردد.

این درس به دانشجوی معلم امکان می دهد تا ضمن آشنایی با درون مایه های عرفان اسلامی و باورها و لوازم آن و نیز آشنایی با مقدمات و ساختار کلی علم اخلاق و شناخت ماهیت برخی از فضایل و ردایل اساسی، تا حد امکان و وسع، مخاطبان نوجوان خود را که نیازمند راهنمایی و دانستن حقایق هستند، یاری کند.

نام درس: کلیات عرفان و اخلاق				مشخصات درس
اهداف/پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری-عملی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت
<ul style="list-style-type: none"> با توجه به آشنایی و بینش نسبی که درمورد مفاهیم، مسائل عرفان و تصوف و علم اخلاق به دست آورده، صحت و سقم مباحث گوناگون مربوطه را تا حدی تشخیص داده، زمینه مطالعات بیشتر و عمیق تر را یافته و قادر خواهد بود از این دانش و توانایی خود در جهت راهنمایی و هدایت ذهنی و روحی دانش آموزان بهره جوید. 				
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	شایستگی اساسی
قادر به مقایسه برداشت های گوناگون در تعریف برخی مفاهیم و آموزه های عرفانی شده است.	قادر به ارائه تحلیلی از برخی مفاهیم و آموزه های عرفانی و شده است.	توانسته گزارشی از معنای برخی از مفاهیم و اصطلاحات عرفانی، مفاد آموزه های آن ارائه دهد.	- مفاهیم و آموزه های عرفانی	
قادر به ایجاد ارتباط منطقی	قادر به ارائه تحلیلی از	توانسته گزارشی از معنای	مفاهیم و آموزه -	

<p>میان مفاهیم اخلاقی با یکدیگر، نسبت میان مفاهیم و مبانی با آموزه‌ها و مقایسه نسبت میان اخلاق و عرفان عملی شده است.</p>	<p>برخی از مهم‌ترین مفاهیم و آموزه‌های علم اخلاق شده است.</p>	<p>مهم‌ترین اصطلاحات علم اخلاق و مفاد برخی از آموزه‌های آن ارائه دهد.</p>	<p>های اخلاقی</p>	
--	---	---	-------------------	--

۱. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: جایگاه عرفان و تصوف در معارف و علوم اسلامی

- ✓ مناسبات تقسیم‌بندی علوم اسلامی
- ✓ بررسی واژه صوفی و ریشه آن
- ✓ عرفان و تصوف
- ✓ مبادی و غرض عارفان
- ✓ عرفان نظری و عرفان عملی

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۲- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۳- طرح پرسش در مسائل مطرح شده

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱- تهیه مقاله در مورد بررسی ریشه‌های تصوف و عرفان در قرآن
- ۲- تهیه مقاله در مورد سیمای عارفان در نهج‌البلاغه
- ۳- تهیه مقاله در مورد بررسی نسبت میان زهد، عبادت و عرفان در اشارات ابن‌سینا
- ۴- ارائه‌ی سمینار کوتاه در هریک از مباحث مطرح شده

فصل ۲: خاستگاه و منشاء عرفان و تصوف

- ✓ بررسی نظریات مطرح در باب منشاء تصوف
- ✓ خاستگاه تصوف و عرفان در اسلام
- ✓ شریعت، طریقت و حقیقت

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۲- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۳- طرح پرسش‌های تازه در مساله مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱- تهیه مقاله در مورد رابطه میان حکیمان و صوفیان در دنیای اسلام
- ۲- تهیه مقاله در مورد رابطه میان فقهیان و صوفیان در دنیای اسلام
- ۳- تهیه مقاله در مورد رابطه میان متکلمان و صوفیان در دنیای اسلام
- ۴- ارائه‌ی سمینار کوتاه بر محور مباحث مطرح شده

فصل ۳: عوامل وجود و جایگاه انسان

- ✓ وحدت وجود
- ✓ حضرات خمس
- ✓ ولایت انسان کامل

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۲- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۳- طرح پرسش‌های تازه در مساله مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱- تهیه مقاله در مورد تفسیرهای مختلف وحدت وجود و بررسی سازگاری آن‌ها با شریعت
- ۲- تهیه مقاله در مورد انسان کامل در قرآن و احادیث
- ۳- ارائه‌ی سمینار کوتاه بر محور مباحث مطرح شده

فصل ۴: سیر و سلوک و منازل آن(عرفان عملی)

- ✓ بررسی دیدگاه‌ها
- ✓ یقظه
- ✓ اراده
- ✓ تزکیه و مقامات سلوک
- ✓ احوال
- ✓ عشق

- ✓ سکر و حیرت
- ✓ فنا و بقا
- ✓ توحید

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۲- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۳- طرح پرسش‌های تازه در مساله مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱- تهیه مقاله در بررسی دیدگاه‌های مختلف درباره منازل سیر و سلوک
- ۲- تهیه مقاله در مورد سیر و سلوک عرفانی و مراحل آن از نظر ابن‌سینا
- ۳- تهیه مقاله در مورد بررسی برخی از احوال عارفانه در آیات قرآن
- ۴- تهیه مقاله در مورد بررسی برخی از مقامات عارفانه در آیات قرآن
- ۵- تهیه مقاله در مورد بررسی برخی از منازل سلوک در آیات قرآن
- ۶- ارائه‌ی سمینار کوتاه بر محور مباحث مطرح شده

فصل ۵: کلیات علم اخلاق

- ✓ اهمیت اخلاق در متون اسلامی
- ✓ مسایل عام اخلاق
- ✓ علم اخلاق اسلامی و سابقه تالیفات اخلاقی در جهان اسلام

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۲- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۳- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱- تهیه مقاله با موضوع بررسی نسبت میان احکام اخلاقی و ویژگی‌های درونی انسان در قرآن
- ۲- تهیه مقاله در بررسی (و مقایسه) آرای اخلاقی متفکران متقدم دنیای اسلام
- ۳- ارائه‌ی سمینار کوتاه بر محور هر مسائل مطرح شده.

فصل ۶: مبانی و مقدمات علم اخلاق

✓ تجرد نفس و ارتباط آن با اخلاق

✓ نام‌ها و قوای چهارگانه نفس

✓ تاثیر اخلاق در سعادت انسان

✓ تاثیر مزاج و تربیت در اخلاق

فعالیت‌های یادگیری :

۱- مشارکت فعال در جریان تدریس

۲- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس

۳- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

۱- تهیه مقاله در دلایل تجرد نفس از نظر فلسفی

۲- تهیه مقاله در دلایل تجرد نفس در قرآن

۳- تهیه مقاله در بررسی تاثیر مزاج و تربیت بر اخلاق

۴- ارائه‌ی سمینار کوتاه بر محور هر مسائل مطرح شده.

فصل ۷: فضایل و رذایل چهارگانه و تعریف هر یک

✓ تعریف فضیلت و رذیلت

✓ حد وسط و افراط و تفریط قوه شهویه

✓ حد وسط و افراط و تفریط قوه غضبیه

✓ حد وسط و افراط و تفریط قوه ناطقه

✓ عدالت

فعالیت‌های یادگیری :

۱- مشارکت فعال در جریان تدریس

۲- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس

۳- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

۱- بررسی آیات قرآنی در مورد عفت، شجاعت و حکمت

۲- ارائه‌ی سمینار کوتاه بر محور هر مسائل مطرح شده.

- فصل ۸: شناخت برخی از فضایل و رذایل
- ✓ حفظ اخلاق ستوده و دفع اضرار آن
  - ✓ فضایل و رذایل قوه عاقله
  - ✓ فضایل و رذایل قوه غضب
  - ✓ فضایل و رذایل قوه شهویه

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۲- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۳- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۴- تهیه مقاله در شاخه‌ها و انواع مختلف فضایل و رذایل قوای سه‌گانه نفس (به طور مجزا)
- ۵- ارائه‌ی سمینار کوتاه بر محور هر مسائل مطرح شده.

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

آموزش‌های کلاسی در این درس با محوریت استاد و رویکرد توصیفی-تحلیلی انجام می‌پذیرد. در عین حال استاد با استفاده از روش پرسش و پاسخ، فرصت گفت‌وگو و مشارکت فعال دانشجویان را فراهم می‌آورد. دانشجوی موظف است براساس برنامه‌ای که استاد تعیین می‌کند، به مطالعه منابع درس پرداخته و در جریان تدریس و گفت‌وگوهای درسی شرکت نماید. در روند این گفت‌وگوها پرسش‌های تازه‌ای از سوی دانشجویان مطرح می‌شود، که برخی از آن‌ها مجال گفت‌وگو و گوی علمی بیشتری را در جلسه درسی فراهم می‌کند و پاسخ‌گویی به برخی دیگر-که نیازمند واکاوی بیشتر است- می‌تواند موضوع تکلیف کلاسی دانشجویان قرار گرفته و در جلسات بعد ارائه گردد یا به صورت تحقیق کلی‌تری تا پایان نیم‌سال انجام و ارائه شود. برای جست‌وجوی دانشجویان در آیات قرآن، می‌توان نرم‌افزارهای متناسب با این عملکرد را به آنان معرفی کرد.

منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ✓ تاریخ تصوف، مهدی دهباشی و سید علی اصغر میرباقری فرد، سمت: ۱۳۹۲
- ✓ مبانی عرفان و تصوف، محمدحسین بیات، دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۷۴
- ✓ علم اخلاق اسلامی، سید جلال‌الدین مجتبیوی، انتشارات حکمت، ۱۳۸۸، چ نهم

منابع فرعی:

- ✓ فلسفه‌ی عرفان، دکتر یحیی یثربی، دفتر تبلیغات حوزه علمیه قم: ۱۳۸۳
- ✓ تاریخ تصوف در اسلام، قاسم غنی، زوار: ۱۳۸۹
- ✓ آشنایی با علوم اسلامی: کلام، عرفان، حکمت عملی، مرتضی مطهری، انتشارات صدرا: ۱۳۷۶

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی: به شکل کتبی براساس فرصت‌های یادگیری صورت می‌گیرد و دانشجویان برای پاسخ به آن، از مطالبی که در طی دوره آموخته‌اند استفاده می‌کنند. ۷۰ درصد نمره نهایی به آزمون اختصاص دارد.
- ارزشیابی فرآیند: ۱۰ درصد نمره نهایی به مشارکت دانشجو در فعالیت‌های کلاسی و عملکرد وی در انجام تکلیف‌های کلاسی اختصاص می‌یابد.
- ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکلیف‌ها و پژوهش‌های مدون و کتبی دانشجو در طول ترم ۲۰ درصد نمره نهایی این درس را خواهد داشت.

سایر نکات:

هیچ یک از منابع موجود را نمی‌توان یک منبع درسی کاملاً مناسب برای این درس دانست و به آن اکتفا کرد. بنابراین لازم است استاد با توجه به سرفصل‌ها، با حذف برخی مطالب و تلفیق مطالب دیگر از منابع موجود، دانشجویان را راهنمایی کرده و در صورت لزوم جزوه مناسبی تهیه کند.

با توجه به وضعیت کلاس و زمان‌بندی، استاد می‌تواند در صورت صلاحدید، فصل هفتم و هشتم را ادغام کند و پس از بیان مطالب کلیدی این قسمت، دانشجویان را به نحوه تفصیل مطالب راهنمایی کرده و آن را به عنوان تکلیف درسی از آنان بخواهد. هم‌چنین در صورت کمبود زمان، می‌توان فصل چهارم را حذف نموده و به عنوان تکلیف از دانشجویان خواست.

سرفصل درس «تاریخ اسلام و سیره معصومین (ع)»

۱. معرفی درس و منطق آن

تاریخ پیشینیان و عبرت آموزی از تاریخ و تجربه های تلخ و شیرین از رهگذر تاریخ دستمایه مناسبی را برای ترسیم و تنظیم مسیری برای سعادت و کامیابی می باشد. در پرتو این نگاه، رویکرد عالمانه و نقادانه به تاریخ و رخدادهای گوناگون آن، می تواند علاوه بر واقع نگری، وقایع قطعی تاریخی را با رویکرد بازسناسانه از رفتار پیشینیان بررسی و مورد مطالعه قرار دهد. در همین راستا در این درس به مطالعه تاریخ خلفا در ادوار مختلف پرداخته خواهد شد و با بهره گیری از این مقاطع تاریخی، نقش آفرینان و پدیدآورندگان موقعیت های مختلف و متفاوت و اصلاح گران در حوزه های فردی و اجتماعی مسلمین را در خواهیم یافت. بدون شک اندیشه، مشی و عملکرد امامان و پیشوایان نقش سازنده ای در حیات فکری و اجتماعی و سیاسی مسلمین برای انحطاط جامعه سلامی داشته است.

دانشجو معلمان پس از مطالعه و فراگیری مباحث و رخدادهای مقاطع تاریخی حادث شده می توانند به تجزیه و تحلیل و مواجهه مناسب وقایع تاریخی و فراز و نشیب های آن بپردازند و با بهره گیری از این مطالعات، فکر و تحلیل سالم و مناسبی براساس منابع و مدارک مستند معتبر تاریخی به دانش آموزان خود ارائه دهند.

نام درس: تاریخ اسلام و سیره معصومین (ع)				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود: ضمن شناخت و درک درست از نظامات خلفا و حاکمان بعد از رحلت حضرت رسول(ص) و عبرت آموزی از این دوران، به یک نگرش صحیح و معتبر از تاریخ در این مقطع رسیده و با دستیابی به توان تبیین و تحلیل اجمالی آن، به سوالات و شبهات ایجاد شده در این حوزه پاسخ می دهد.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: تاریخ اسلام ۲
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
توانسته است ضمن ارائه گزارشی تبیینی و تحلیلی از وقایع و نظامات و رفتارهای سیاسی و اجتماعی خلفا و حاکمان بعد از رحلت حضرت رسول(ص)، معیارهای حق از باطل را تشخیص دهد.	توانسته است گزارشی مقایسه ای از وقایع و نظامات و رفتارهای سیاسی و اجتماعی خلفا و حاکمان بعد از رحلت حضرت رسول(ص) با شیوه و سیره فردی و اجتماعی آن حضرت ارائه دهد.	توانسته است گزارشی توصیفی از زمینه ها، نظامات و رفتارهای سیاسی و اجتماعی خلفا و حاکمان بعد از رحلت حضرت رسول(ص) ارائه دهد.	نظامات خلفا و حاکمان بعد از رحلت حضرت رسول(ص)	شایستگی اساسی:
توانسته است ضمن گزارشی تبیینی و تحلیلی از وقایع عبرت آموز در این مقطع از تاریخ اسلام، معیارهای حق	توانسته است گزارشی مقایسه ای از روش ها، رفتارها، نظامات، اقدامات و انحرافات، فرصت ها و	توانسته است فهرستی از روش ها، رفتارها، نظامات، اقدامات و انحرافات، فرصت ها و	عبرت آموزی	

از باطل را تشخیص دهد و در جهت روشنگری جامعه اقدام کند.	تهدیدات، معیارهای حق و باطل، قیام ها، راهبردها و سیاست های عبرت آموز در این مقطع از تاریخ با شیوه و سیره فردی و اجتماعی و حکومتی حضرت رسول (ص) ارائه دهد.	تهدیدات، معیارهای حق و باطل، قیام ها، راهبردها و سیاست های عبرت آموز در این مقطع از تاریخ ارائه دهد.		
--	---	--	--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول : خلفای راشدین

- ✓ داستان سقیفه بنی ساعده و انگیزه های تشکیل آن
- ✓ علل سکوت حضرت علی(ع)
- ✓ مرگ خلیفه اول و انتخاب خلیفه دوم
- ✓ انتخاب رهبری از نظر دینی
- ✓ فتوحات مسلمانان و آثار آن
- ✓ تاسیس دیوان حقوق و اثر آن در بهم زدن عدالت اسلامی و تبعیض نژادی
- ✓ قتل خلیفه دوم و داستان شورا
- ✓ خلیفه سوم
- ✓ سیاست مالی و نظام حکومتی خلیفه سوم
- ✓ قیام مسلمانان علیه خلیفه سوم
- ✓ قتل خلیفه سوم و پیامدهای آن و سایر حوادث مربوط به آن
- ✓ کیفیت به حکومت رسیدن امیرمومنین علی (ع) و سخنان آن حضرت در این باره و آغاز مخالفت طلحه و زبیر و دیگران
- ✓ حرکت ناکثین از مدینه به مکه و از مکه به عراق و جنایات آنان در بصره
- ✓ حرکت امیرمومنین علی(ع) به سمت عراق و مقدمات جنگ جمل
- ✓ جنگ جمل و پیامدهای آن
- ✓ ورود امیرمومنان علی (ع) به کوفه و نامه نگاری های آن حضرت با معاویه و جنگ صفین
- ✓ داستان حکمیت و پیامدهای آن
- ✓ داستان مارقین و خوارج و جنگ نهروان
- ✓ شهادت امیرمومنان علی (ع)
- ✓ خلافت حسن بن علی (ع) و صلح و دلایل و پیامدهای آن

وظایف یادگیری :

- ✓ پرسش و پاسخ در زمینه مباحث و سوالات اساسی دانشجومعلمان
- ✓ مشارکت دانشجومعلمان در تحلیل کلی هریک از مباحث فوق

وظایف عملکردی:

- ✓ ارائه گزارشی تحلیلی از زمینه های شکل گیری سقیفه بنی ساعده
- ✓ ارائه گزارشی از رفتارهای فردی و اجتماعی خلفای راشدین
- ✓ ارائه گزارشی از سوالات و شبهات دانشجومعلمانی در مورد عناوین مطرح شده در این فصل
- ✓ ارائه گزارشی از منابع معتبر تفصیلی در مورد عناوین مطرح شده در این فصل
- ✓ ساخت و تولید فیلم کوتاه از هر یک از عناوین مطرح شده در این فصل
- ✓ تولید داستان کوتاه به شیوه قصه گویی از وقایع مطرح شده در این فصل برای دانش آموزان
- ✓ ارائه تحقیق و پژوهش در مورد هر یک از عناوین و موضوعات دارای فراوانی پرسش، مطرح شده در این فصل

فصل دوم : خلفای اموی

- ✓ آل ابوسفیان
- ✓ بررسی زمینه ها و علل سلطه امویان بر جهان اسلام
- ✓ معاویه، اقدامات و بدعت ها و فتوحات
- ✓ یزید
- ✓ قیام امام حسین (ع)
- ✓ قیام عبدالله بن زبیر
- ✓ قیام حرّه
- ✓ قیام توابین
- ✓ قیام مختار
- ✓ قیام معاویه بن یزید
- ✓ آل مروان
- ✓ مروان بن حکم
- ✓ عبدالملک و اقدامات او
- ✓ حجاج و سرکوبی قیام ابن زبیر
- ✓ فتوحات بعد از حکومت حجاج
- ✓ ولا یتعهدی
- ✓ ولید بن عبدالملک
- ✓ فتوحات و اقدامات بعد از حکومت ولید
- ✓ سلیمان بن عبدالعزیز و اقدامات و اصلاحات
- ✓ یزید بن عبدالملک
- ✓ هشام بن عبدالملک
- ✓ فتوحات بعد از هشام
- ✓ قیام زید
- ✓ ولید بن یزید بن عبدالملک
- ✓ قیام یحیی

- ✓ یزید بن ولید بن عبدالملک
- ✓ ابراهیم بن ولید بن عبدالملک
- ✓ مروان بن محمد
- ✓ سقوط امویان و عوامل و پیامدها

وظایف یادگیری :

- ✓ پرسش و پاسخ در زمینه مباحث و سوالات اساسی دانشجومعلم
- ✓ مشارکت دانشجومعلم در تحلیل کلی هر یک از مباحث فوق

وظایف عملکردی:

- ✓ ارائه گزارشی از رفتارهای فردی و اجتماعی خلفای اموی
- ✓ ارائه گزارشی از سوالات و شبهات دانشجومعلم در مورد عناوین مطرح شده در این فصل
- ✓ ارائه گزارشی از منابع معتبر تفصیلی در مورد عناوین مطرح شده در این فصل
- ✓ ساخت و تولید فیلم کوتاه از هر یک از عناوین مطرح شده در این فصل
- ✓ تولید داستان کوتاه به شیوه قصه گویی از وقایع مطرح شده در این فصل برای دانش آموزان
- ✓ ارائه تحقیق و پژوهش در مورد هر یک از عناوین و موضوعات دارای فراوانی پرسش، مطرح شده در این فصل

فصل سوم: خلفای عباسی

- ✓ بررسی اجمالی زمینه غصب خلافت توسط معاویه و خلافت معاویه
- ✓ ادامه فتوحات در شرق و غرب
- ✓ بیعت برای یزید
- ✓ فاجعه کربلا و بررسی اجمالی زمینه و نتایج آن
- ✓ واقعه حرّه
- ✓ خلافت عبدالله بن زبیر
- ✓ برخوردهای عدنانی ها و قحطانی ها
- ✓ خلافت بنی مروان
- ✓ عبدالملک
- ✓ قیام مختار ثقفی، علل و نتایج آن
- ✓ محاصره و ویران ساختن مکه
- ✓ دنباله غزوات (بیزانس و پیشرفت در افریقا)
- ✓ خلافت هشام
- ✓ آشوبهای داخلی
- ✓ قیام زید بن علی
- ✓ اختلاف در میان امویان
- ✓ خلافت مروان

- ✓ دعوت بنی عباس
- ✓ ابومسلم
- ✓ سقوط امویان و علل آن
- ✓ خلافت سفاح
- ✓ ابوسلمه خلال و بنی عباس
- ✓ خلافت منصور
- ✓ قتل ابومسلم و نتایج آن
- ✓ قیام های ضد عباسی (قیام عبدالله بن علی، سنباد، محمد نفس زکیه، استاد سیس، مفتاح)
- ✓ خلافت هادی، مهدی و هارون
- ✓ برامکه
- ✓ استقلال افریقا
- ✓ شورش های خراسان
- ✓ امین و مامون
- ✓ بررسی اجمالی ولیعهدی امام رضا (ع) و نتایج آن
- ✓ اشاره ای اجمالی به دولت های مستقل در سرزمین های اسلامی (ادریسیان، اغلیبیان، طاهریان، طولونیان، خشیدیان)
- ✓ معتصم و آغاز دوره نفوذ ترکان
- ✓ مطالعه اجمالی خلافت در این دوره
- ✓ خلافت اردست
- ✓ خلافت بویهیان
- ✓ اشاره ای اجمالی به دیگر دولت های مستقل
- ✓ خلافت در دوره سلجوقیان
- ✓ قیام بساسیری
- ✓ خلافت تعدی ناصر
- ✓ خوارزمشاهیان
- ✓ خلافت آخرین خلفای عباسی
- ✓ سقوط بغداد
- ✓ احوال اجمالی بنی عباس تا انتقال خلافت به سلاطین عثمانی

وظایف یادگیری :

- ✓ پرسش و پاسخ در زمینه مباحث و سوالات اساسی دانشجومعلمان
- ✓ مشارکت دانشجومعلمان در تحلیل کلی هریک از مباحث فوق

وظایف عملکردی:

- ✓ ارائه گزارشی تحلیلی از زمینه های سقوط امویان
- ✓ ارائه گزارشی از رفتارهای فردی و اجتماعی خلفای عباسی
- ✓ ارائه گزارشی از شبهات دانشجومعلمان در مورد عناوین مطرح شده در این فصل
- ✓ ارائه گزارشی از منابع معتبر تفصیلی در مورد عناوین مطرح شده در این فصل

- ✓ ساخت و تولید فیلم کوتاه از هر یک از عناوین مطرح شده در این فصل
- ✓ تولید داستان کوتاه به شیوه قصه گویی از وقایع مطرح شده در این فصل برای دانش آموزان
- ✓ ارائه تحقیق و پژوهش در مورد هر یک از عناوین و موضوعات دارای فراوانی پرسش، مطرح شده در این فصل

فصل چهارم : خلفای فاطمی

- ✓ اسماعیلیه
- ✓ ابو عبدالله شیعی
- ✓ خلافت عبیدالله مهدی
- ✓ فتح سیسیل
- ✓ خلافت قائم منصور
- ✓ فتح مغرب و مصر
- ✓ بنای قاهره
- ✓ فتح شام
- ✓ حجاز و یمن
- ✓ ظهور دروزی
- ✓ خلافت المستنصر
- ✓ اسماعلیه ایران
- ✓ نام فاطمیان بر منابر بغداد
- ✓ مستعلی و نزار دوره ضعف وسقوط
- ✓ جنگ های صلیبی (سلجوقیان شام، علل و انگیزه ها، عکس العمل های مسلمین)
- ✓ اسلام در اندلس (بنیاد خلافت اموی در اندلس، خلفای اموی در اندلس، سقوط امویان و آغاز ملوک الطوائفی در اندلس، دولت های دیگر، نفاق پابان کار مسلمانان، پیمان صلح فرناطه، اخراج مسلمانان از اندلس، انحطاط فرهنگی و اقتصادی اندلس)

وظایف یادگیری :

- ✓ پرسش و پاسخ در زمینه مباحث و سوالات اساسی دانشجومعلمان
- ✓ مشارکت دانشجومعلمان در تحلیل کلی هریک از مباحث فوق

وظایف عملکردی:

- ✓ ارائه گزارشی تحلیلی از زمینه های سقوط عباسیان
- ✓ ارائه گزارشی از رفتارهای فردی و اجتماعی خلفای فاطمی
- ✓ ارائه گزارشی از سوالات و شبهات دانشجومعلمان در مورد عناوین مطرح شده در این فصل
- ✓ ارائه گزارشی از منابع معتبر تفصیلی در مورد عناوین مطرح شده در این فصل
- ✓ ساخت و تولید فیلم کوتاه از هر یک از عناوین مطرح شده در این فصل
- ✓ تولید داستان کوتاه به شیوه قصه گویی از وقایع مطرح شده در این فصل برای دانش آموزان
- ✓ ارائه تحقیق و پژوهش در مورد هر یک از عناوین و موضوعات دارای فراوانی پرسش، مطرح شده در این فصل

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان را با رویکرد تبیینی و در حد امکان تحلیلی و در صورت نیاز با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می‌آورد. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازد و در پرسش و پاسخ‌های هر جلسه با آمادگی مشارکت نماید. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در همان جلسه یا جلسه بعد و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

تاریخ عرب و اسلام، تالیف امیرعلی، انتشارات ...
تاریخ سیاسی اسلام، تالیف حسن ابراهیم حسن، انتشارات ...
تاریخ اسلام، تالیف علی اکبر فیاض، انتشارات ...
سیری در تاریخ تحلیلی صدر اسلام، جمعی از نویسندگان، انتشارات ...

منابع فرعی:

العبر، تالیف ابن خلدون، انتشارات ...
ارشاد، تالیف شیخ مفید، انتشارات ...
جامع التواریخ، تالیف رشیدی، انتشارات ...

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ۱- آزمون نهایی: این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت‌های یادگیری صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۶۰ درصد)
- ۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها در طول ترم صورت می‌گیرد. (۲۰ درصد)
- ۳- ارزشیابی پوشه کار: کلیه تکالیف در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌شود. (۲۰ درصد)

سرفصل درس «نحو ۱»

۱. معرفی درس و منطق آن

علم نحو، شناخت قواعدی است که به سبب آنها احوال آخر کلمات و روش ترکیب آنها با یکدیگر شناخته می شود. این درس با سطوح مختلفی که دارد آشنایی با جمله سازی نیز می باشد و ساخت جمله بر اساس کلام صحیح عرب را به دانشجویان آموزش می دهد. از طریق این علم دانشجو معلم یاد می گیرد که وظیفه و نقش هر واژه در جمله چیست؟ تا با فهم آن توانمندی لازم را در فهم و ترجمه متون دینی و قرآن کسب نماید. یادگیری این درس در سطوح مختلف آن موجب حفظ زبان از اشتباهات لفظی و قرائت صحیح و روان متون می شود. در نتیجه معلم در انتقال مفاهیم قرآنی و دینی به دانش آموزان بهتر و دقیقتر عمل می نماید.

نام درس: نحو ۱				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود: ضمن آشنایی با ساختار جملات و نوع آنها، نقش و کارکرد کلمات را در جمله بنویسد و کلمات را متناسب با کارکردهای مختلفی که در جمله دارند اعراب گذاری نماید و به درستی آنها را قرائت نماید و با کسب توانمندی های لازم در سطح اول این درس، در فهم و ترجمه صحیح متون دینی و قرآن نقش خود را به خوبی ایفا نماید.				نوع درس: نظری-کارگاهی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۶۴ ساعت پیشنیاز: -
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
فرآیند تعیین ساختار جملات	توانسته است گزارش توصیفی از نوع جمله در متون دینی ارائه دهد.	توانسته است گزارشی تحلیلی از ارکان جملات در متون دینی ارائه دهد.	توانسته است گزارشی تطبیقی از تفاوت های این دو نوع جمله ارائه دهد.	شایستگی اساسی:
فرآیند نقش و کاربرد کلمه در جمله	توانسته است نقش و کاربرد کلمه را در جمله بنویسد.	توانسته است نقش های مختلف کلمه را در جمله متناسب با کارکردهای متنوع آن گزارش دهد.	توانسته است نقش و کاربرد کلمه را در جمله گزارش دهد و علت آن را بیان کند.	
فرآیند ترجمه صحیح جمله	توانسته است جمله را صحیح قرائت نماید و معنی درست واژه های	توانسته است ترجمه درستی از جمله مطابق با واژه ها ارائه دهد.	توانسته است ترجمه درست و دقیق از جمله با دلایل اقناع کننده ارائه دهد.	

		جمله را گزارش دهد.	
--	--	--------------------	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: کلیات علم نحو

- ✓ تعریف علم نحو – ضرورت آموزش علم نحو
- ✓ جمله فعلیه و ارکان آن
- ✓ جمله اسمیه و ارکان آن
- ✓ انواع اعراب (اصلی و فرعی)
- ✓ انواع اعراب (محلّی و تقدیری)

فعالیت‌های یادگیری:

- ۳- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث مطرح شده در کلاس
- ۴- روخوانی بخشی از قواعد مورد بحث توسط دانشجو
- ۵- حل برخی تمرین منتخب توسط دانشجو
- ۶- هر جلسه اعراب (ترکیب) یک جمله توسط دانشجویان مشخص گردد.
- ۷- یافتن قواعد مشخص شده در آیات مشخصی از قرآن

فعالیت‌های عملکردی:

- ۵- انتظار می‌رود برای توانمندسازی مهارت‌های پژوهشی دانشجو قواعد گفته شده را در بخشی از دعای کمیل استخراج نماید.
- ۶- استاد باید دانشجو را موظف نماید که تمام مطالب تدریس شده را در قرآن، روایات، احادیث، اشعار و یا داستان‌های مختصر بیابند و به صورت یک کار تحقیقی در طول ترم به استاد ارائه دهند.

فصل ۲: اعراب فعل مضارع

- ✓ مضارع مرفوع
- ✓ مضارع منصوب
- ✓ مضارع مجزوم

فعالیت‌های یادگیری:

- ۱- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث مطرح شده در کلاس
- ۲- روخوانی بخشی از قواعد مورد بحث توسط دانشجو
- ۳- حل برخی تمرین منتخب توسط دانشجو
- ۴- هر جلسه اعراب (ترکیب) یک جمله توسط دانشجویان مشخص گردد.

فعالیت های عملکردی:

انتظار می رود برای توانمندسازی مهارت های پژوهشی دانشجو قواعد گفته شده را در بخشی از صحیفه سجادیه استخراج نماید.

فصل ۳: مرفوعات

- ✓ فاعل
- ✓ نائب فاعل
- ✓ مبتدا و خبر
- ✓ روابط خبر با مبتدا
- ✓ جایگاه مبتدا و خبر
- ✓ ملحقات مبتدا و خبر
- ✓ ضمیر فصل یا عماد
- ✓ نواسخ - افعال ناقصه
- ✓ حروف شبیه به لیس
- ✓ حروف مشبّهة بالفعل
- ✓ افعال مقاربه
- ✓ لا نفی جنس
- ✓ ضمیر شأن

فعالیت های یادگیری:

- ۱) گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث مطرح شده در کلاس
- ۲) روخوانی بخشی از قواعد مورد بحث توسط دانشجو
- ۳) متناسب با قواعد مرفوعات متنی طراحی شود که شواهد قاعده مورد نظر در آن یافت شود و توسط دانشجو این قواعد استخراج شود.

فعالیت های عملکردی:

- ۱- انتظار می رود برای توانمندسازی مهارت های پژوهشی دانشجو قواعد گفته شده را در بخشی از دعای کمیل استخراج نماید.
- ۲- برای هر دانشجو یک جزء از قرآن مشخص شود و شواهد قواعد گفته شده را از آن استخراج نمایند.
- ۳- هر دانشجو یکی از مباحث گفته شده را انتخاب و در کتب نحوی معتبر دیگر همچون نحو الوافی، شرح ابن عقیل تحقیق نماید و به صورت یک مقاله به استاد ارائه دهد.

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان را با رویکرد عملی و حل تمرین فراهم می‌آورد. فراهم آوردن فرصت‌های یادگیری در فضای آموزشی از طریق متون مختلف دینی و قرآن و آموزش مفاهیم علم نحو در قالب این متون موجب عملی شدن یادگیری در این درس می‌شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

✓ مبادی العربیة ترجمه رشید شرتونی، جلد ۳، تنقیح حمید محمدی

منابع فرعی :

✓ النحو الوافی عباس حسن

✓ جامع الدروس العربیة مصطفی الغلابینی، ۳ جلد

✓ جامع المقدمات، شرح مدرس افغانی، ۲ جلد

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ۱- آزمون نهایی : این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت‌های یادگیری صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۱۳ نمره)
- ۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و حضور در کلاس و مشارکت در فعالیت‌ها در طول ترم صورت می‌گیرد. (۵ نمره)
- ۳- ارزیابی پوشه کار : کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. بهتر است استاد برای توانمندسازی مهارت‌های پژوهشی دانشجویان را در چارچوب مباحث علم نحو به متون دینی از قبیل قرآن، نهج البلاغه و ادعیه ارجاع دهد. (۲ نمره)

سایر نکات:

📌 در قواعد و مطالب گفته شده این بخش ملاک‌ها و اهداف در سطح ۱ نحو می‌باشد و در نحو ۲ و ۳ همین ملاک‌ها و اهداف ولی با سطوح بالاتر مورد نظر می‌باشد.

سرفصل درس «تفسیر قرآن ۱»

۱. معرفی درس و منطق آن

قرآن کریم تجلی لفظی خداوند بر اشرف مخلوقات حضرت محمد صلی الله علیه و آله است؛ کتابی برای هدایت تمامی انسان‌ها تا روز قیامت. در زمان پیامبر اکرم تبیین قرآن بر عهده ایشان بود و بعد از رحلت ایشان، این مسئولیت سنگین بر عهده اهل بیت علیهم السلام گذاشته شد. مسلمانان برای درک و برداشت از قرآن چاره‌ای جز مراجعه به عترت پیامبر اکرم ندارند. بعد از اهل بیت علیهم السلام، دانشمندان مسلمان به تفسیر قرآن اقدام کردند که امروزه در قالب کتابهای متعددی به نام تفسیر شاهد این تلاش‌ها هستیم.

در این درس با مرسوم‌ترین شیوه تفسیری مسلمانان که همان تفسیر ترتیبی است آشنا می‌شویم. در تفسیر ترتیبی مفسر، قرآن کریم را از ابتدای قرآن تا انتهای آن به فراخور حال، تفسیر کرده است. تفسیر ترتیبی در قالب مکاتب مختلفی از قبیل کلامی، فقهی، فلسفی، روایی و... صورت گرفته است که در این درس تلاش می‌شود نمونه‌ای از این تفاسیر مورد بحث و بررسی قرار گیرد.

نام درس: تفسیر قرآن کریم				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: آشنایی اجمالی با تاریخ تفسیر قرآن کریم در طول تاریخ اسلام به دست آورد و تحلیل مشخصی از تفسیر ترتیبی داشته باشد. با منابع متعدد تفسیر موضوعی در مکاتب مختلف تفسیری آشنا شود. تا حدودی بتواند متن تفاسیر را بخواند و بفهمد و به فراخور حال از آنها استفاده نماید.				نوع درس: نظری
				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				پیشنیاز: ندارد
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	شایستگی اساسی:
تاریخ تفسیر قرآن کریم	توانسته است از تاریخ تفسیر گزارشی اجمالی ارائه نماید.	توانسته است از تاریخ تفسیر در طول تاریخ اسلام گزارشی تحلیلی ارائه نماید.	توانسته است از تاریخ تفسیر به ترتیب دوره‌های زمانی معنادار در گزارشی تحلیلی انتقادی ارائه نماید و در هر دوره زمانی عوامل تاثیرگذار در تفسیر را بیان کند.	

توانسته است با ارزش گذاری بر آثار هر کدام از مکاتب تفسیری متعدد، گزارشی تحلیلی از عملکرد هر کدام از مکاتب ارائه نماید.	توانسته است گزارشی تحلیلی از مکاتب مختلف تفسیری و اهداف هر کدام و مهمترین منابع آنان را بیان کند.	توانسته است یک گزارش منسجمی از مکاتب مختلف تفسیری به همراه معرفی مهمترین منابع آنان ارائه نماید.	شیوه تفسیر ترتیبی در مکاتب مختلف	
--	---	--	----------------------------------	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: کلیات

- ✓ معرفی درس و دامنه و اصطلاحات پایه آن
- ✓ جایگاه تفسیر قرآن کریم در فهم و برداشت از آن
- ✓ اصطلاحات تفسیر، تاویل، تاریخ تفسیر، مکاتب تفسیری، تفسیر ترتیبی

فعالیت های یادگیری :

۳- گفتگو و مشارکت فعال در تعیین حدود و ثغور اصطلاحات و موضوعات

فعالیت های عملکردی :

۷- ارائه سمینار علمی در مورد موضوعات مطرح شده

۸- ارائه نمونه هایی از تفاسیر متعدد ترتیبی

فصل ۲: تاریخ تفسیر

- ✓ تفسیر در دوران پیامبر اکرم و صحابه
- ✓ تفسیر از دوران تابعین تا انتهای قرن چهارم
- ✓ تفسیر از قرن پنجم تا نهم
- ✓ تفسیر از قرن دهم تا یازدهم
- ✓ تفسیر از قرن دوازدهم تا دوران معاصر

فعالیت های یادگیری :

۱- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس

فعالیت های عملکردی :

۳- ارائه گزارشی از تفسیر قرآن کریم در یکی از دوره‌های زمانی مشخص شده در درس

۴- تحقیق و مطالعه در شناسایی هر کدام از مکاتب تفسیری در دوره‌های زمانی مشخص شده در درس

فصل ۳: مکتب تفسیری روایی

- ✓ معرفی روش تفسیری روایی
- ✓ معرفی مهمترین آثار مکتب تفسیری روایی
- ✓ قرائت برخی متون منتخب از آثار تفسیر روایی

فعالیت های یادگیری :

- ۱- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس
- ۲- ارائه گزارشی از یکی از تفاسیر روایی شیعه یا اهل سنت و بیان روش این تفسیری در درون متن.

فعالیت های عملکردی :

- ۴- معرفی مهمترین تفاسیر روایی شیعه متقدم و متاخر
- ۵- معرفی مهمتری منابع تفسیری روایی اهل سنت متقدم و متاخر
- ۶- تبیین نیازهای زمانه در بازتالیف تفاسیر روایی در بازه‌های زمانی متعدد تا زمان معاصر

فصل ۴: تفسیر ادبی، فنی و آیات الاحکام

- ✓ معرفی روش تفسیری ادبی، فنی و آیات الاحکام
- ✓ معرفی مهمترین آثار مکاتب تفسیری ادبی، فنی و آیات الاحکام
- ✓ قرائت برخی متون منتخب از آثار تفسیر ادبی، فنی و آیات الاحکام

فعالیت های یادگیری :

- ۳- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس
  - ارائه گزارشی از یکی از تفاسیر تفسیر ادبی، فنی و آیات الاحکام شیعه یا اهل سنت و بیان روش این تفسیری در درون متن
- فعالیت های عملکردی :

- ۷- معرفی مهمترین تفاسیر ادبی، فنی و آیات الاحکام شیعه متقدم و متاخر
- ۸- معرفی مهمتری منابع تفسیری ادبی، فنی و آیات الاحکام اهل سنت متقدم و متاخر
- ۹- تبیین نیازهای زمانه در تالیف تفاسیر ادبی، فنی و آیات الاحکام در بازه‌های زمانی متعدد تا زمان معاصر

فصل ۴: تفسیر اجتماعی و اعطانه

- ✓ معرفی روش تفسیری اجتماعی و اعطانه
- ✓ معرفی مهمترین آثار مکاتب تفسیری اجتماعی و اعطانه
- ✓ قرائت برخی متون منتخب از آثار تفسیر اجتماعی و اعطانه

فعالیت های یادگیری :

۴- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس ارائه گزارشی از یکی از تفاسیر تفسیر اجتماعی و اعطانه شیعه یا اهل سنت و بیان روش این تفسیری در درون متن فعالیت های عملکردی :

۱۰- معرفی مهمترین تفاسیر اجتماعی و اعطانه شیعه متقدم و متاخر

۱۱- معرفی مهمترین منابع تفسیری اجتماعی و اعطانه اهل سنت متقدم و متاخر

۱۲- تبیین نیازهای زمانه در تالیف تفاسیر اجتماعی و اعطانه در بازه‌های زمانی متعدد تا زمان معاصر

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان را با رویکرد توصیفی-تحلیلی و در صورت امکان و نیاز با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می‌آورد. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازد و در گفتگوهای هر جلسه و طرح سوالات خود مشارکت نماید. در عین حال، ممکن است در جلسات درس، پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص استاد یا به درخواست دانشجو، پاسخگویی به برخی از آنها به صورت شفاهی در همان جلسه و یا جلسات بعد موکول شده و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

۱. التفسیر و المفسرون فی ثوبه القشيب، محمد هادی معرفت.

۲. مکاتب تفسیری، علی اکبر بابائی؛

۳. منطق تفسیر قرآن، رضائی اصفهانی.

منابع فرعی :

۱.

۲. اضواء البیان فی ایضاح القرآن بالقرآن، شنیطی؛

۳. البرهان فی تفسیر القرآن، سید هاشم بحرانی؛

۴. التبیان فی تفسیر القرآن، شیخ طوسی؛

۵. تفسیر ابن الجزی؛

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی : این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت‌های یادگیری صورت می‌گیرد که در آن دانشجو باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرد. (۶۰ درصد نمره نهایی)

۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها در طول ترم صورت می‌گیرد. (۲۰ درصد نمره نهایی)

۳- ارزیابی پوشه کار : کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت (۲۰ درصد نمره نهایی).

سرفصل درس «قرائت متون عرفانی»

۱. معرفی درس و منطق آن

فرهنگ غنی اسلامی مولفه های بسیاری را دل خود پرورش داده است. یکی از تاثیرگذارترین و غنی ترین این مولفه ها عرفان اسلامی است. انسان، چنان که قرآن کریم نیز بدان تصریح دارد، موجودی فطرتا خداگراست و این گرایش نوعی احساس دوگانۀ بیگانگی در این دیار خاکی و آشنایی و انس نسبت به دیار دیگر را در او ایجاد می کند و او را وامی دارد تا در جست و جوی دیار اصلی و مبدا راستین خویش برآید. عرفان اسلامی البته ریشه در وحی دارد، عارفان مسلمان معتقدند که وصول به مقصود با محبت قلبی و تسلیم کامل در برابر نبی و ولی - که انسان کامل و حقیقت وحی است - ممکن می گردد. هرچند به گفته عارفان حقیقت عرفان هرگز به سخن نمی آید، اما حالات و مقامات عارفان که از سویدای دل آنان بر زبان شان جاری شده، همواره از ژرف ترین و شیواترین سخنان بشری به شمار رفته و قسمت بزرگی از فرهنگ و ادبیات اسلامی - ایرانی را نیز به خود اختصاص داده است. این درس دانشجو معلم را بر روان خوانی و درک ساده متون عرفانی فارسی توانا می سازد. علاوه بر این زمینه ساز تحکیم ایمان درونی و نگاه ژرف تر و همه جانبه تر او به باورهای دینی است و بنابراین وی را در رسالت اجتماعی خویش، که پرورش، تصحیح و تحکیم باورهای دینی شاگردان خویش است، یاری خواهد کرد.

نام درس: قرائت متون عرفانی				مشخصات درس
اهداف/پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: با توجه به توانایی نسبی که در قرائت و درک متون عرفانی به دست آورده، متون عرفانی فارسی را با توجه به معنا به روانی بخواند، زمینه نگرش عمیق تر به مباحث دینی را بیابد و با استفاده از موارد مناسب در برطرف کردن مشکلات فکری و روحی مربوط به باورهای دینی دانش آموزان خود آنان را در این زمینه یاری کند.				نوع درس: کارگاهی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
توانسته به شایستگی و با رعایت فراز و فرودهای مناسب و آهنگ صحیح کلمات، متن مورد نظر را قرائت کند.	قادر به روخوانی درست و کامل متن مورد نظر خواهد بود.	توانسته است روخوانی نسبتاً درستی از متن مورد نظر انجام دهد.	روان خوانی	
قادر است همراه با خواندن متن معنای عبارات و مقصود اصلی متن و برخی ظرایف آن را درک کرده و بیان کند.	قادر است همراه با خواندن متن معنای عبارات را به طور درک کرده و بیان کند.	توانسته همراه با قرائت متن مدلول و معنای برخی از عبارات را درک کرده و بیان کند.	درک	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: کلیات

- ✓ معرفی درس
- ✓ بیان اجمالی عرفان در واژه و اصطلاح
- ✓ معرفی برخی از آثار مهم عرفانی به زبان پارسی
- ✓ قرائت مقدمهٔ مولف کتاب *مرصاد العباد* بر کتاب و رفع اشکالات معنایی

فعالیت‌های یادگیری :

- ۵- شنیدن فعال
- ۶- طرح پرسش درباره قرائت یا معنا
- ۷- ارائه نظر

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱- قرائت متن
- ۲- بیان اجمالی معنای متن

فصل ۲: قرائت : در بیان فطرت ارواح

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱- شنیدن فعال
- ۲- طرح پرسش درباره قرائت یا معنا
- ۳- ارائه نظر

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱- قرائت متن
- ۲- بیان اجمالی معنای متن

فصل ۳: قرائت : در شرح ملکوتیات و مدارج آن

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱- شنیدن فعال
- ۲- طرح پرسش درباره قرائت یا معنا
- ۳- ارائه نظر

فعالیت‌های عملکردی :

۱- قرائت متن

۲- بیان اجمالی معنای متن

فصل ۴: قرائت : در ظهور عوالم مختلف از ملک و ملکوت

فعالیت‌های یادگیری :

۱- شنیدن فعال

۲- طرح پرسش و ارائه نظر

فعالیت‌های عملکردی :

۱- قرائت متن

۲- بیان اجمالی قرائت یا معنا

۳- ارائه نظر

فصل ۵: قرائت : در بدایت خلقت قالب انسان

فعالیت‌های یادگیری :

۱- شنیدن فعال

۲- طرح پرسش درباره قرائت یا معنا

۳- ارائه نظر

فعالیت‌های عملکردی :

۱- قرائت متن

۲- بیان اجمالی معنای متن

✓ فصل ۶: قرائت : در بدو تعلق روح به قالب انسان بی‌شبهت حلول و اتحاد

فعالیت‌های یادگیری :

۴- شنیدن فعال

۵- طرح پرسش درباره قرائت یا معنا

۶- ارائه نظر

فعالیت‌های عملکردی :

۳- قرائت متن

۴- بیان اجمالی معنای متن

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

آموزش‌های کلاسی در این درس به صورت کارگاهی انجام می‌پذیرد. استاد پس از قرائت متن از دانشجومعلمان می‌خواهد به نوبت قسمت‌هایی از متن را قرائت کنند و یا ابتدا آنان متن را قرائت کرده و استاد آن را اصلاح می‌کند. دانشجو موظف است براساس برنامه‌ای که استاد تعیین می‌کند، به مطالعه متن درس پرداخته و در جریان تدریس شرکت نماید. در صورت طرح پرسش‌های بیشتر درباره متن و محتوا از سوی دانشجویان، می‌توان در حد فرصت کلاس و صلاحدید استاد، مجال کوچکی را به گفت‌وگوی علمی در مورد آن‌ها اختصاص داد. هم‌چنین می‌توان دانشجویان را به متون دیگری در همین زمینه ارجاع داد. سپس برای پویایی بیشتر کلاس برخی از این متون می‌تواند توسط دانشجویان علاقه‌مند در جلسات بعد به کلاس آورده و قرائت گردد و امتیازی برای آن در نمره نهایی در نظر گرفته شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

✓ گزیده مرصاد العباد، نجم رازی(دایه)، علمی، ۱۳۹۲

منابع فرعی:

✓ انسان کامل، عزیزالدین نسفی، به کوشش ماریژان موله، طهوری، ۱۳۷۷

✓ رساله عقل و عشق، نجم رازی(دایه)، به کوشش تقی تفضلی، علمی و فرهنگی، ۱۳۸۶

✓ مثنوی مولوی، به تصحیح محمد استعلامی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی: به شکل شفاهی صورت می‌گیرد. دانشجویان برای قرائت متون امتحانی از مطالبی که در طی دوره به شکل کارگاهی آموخته‌اند استفاده می‌کنند. ۵۰ درصد نمره به آزمون نهایی اختصاص دارد.
- ارزشیابی فرآیند: ۱۰ درصد نمره نهایی به حضور فعال دانشجو در فعالیت‌های کارگاهی اختصاص می‌یابد.
- ارزیابی پوشه کار: مجموعه عملکرد دانشجو در قرائت و درک متون در طول ۴۰ درصد نمره نهایی این درس را خواهد داشت.

سایر نکات:

📖 فصول ذکر شده باب دوم کتاب مرصادالعباد با عنوان "در مبدء موجودات" را تشکیل می‌دهد.

📖 استاد می‌تواند در صورت صلاحدید، گزیده یکی از منابع فرعی را به عنوان منبع اصلی انتخاب کند و یا

قسمتی از مثنوی را هم در کنار یکی دیگر از منابع ارائه دهد.

سرفصل درس « نحو ۲ »

۱. معرفی درس و منطق آن

علم نحو در سطح دوم، شناخت قواعدی است که به سبب آنها احوال آخر کلمات و روش ترکیب آنها با یکدیگر شناخته می شود. این درس با سطوح مختلفی که دارد آشنایی با جمله سازی نیز می باشد و ساخت جمله بر اساس کلام صحیح عرب را به دانشجویان آموزش می دهد. از طریق این علم دانشجوی معلم یاد می گیرد که وظیفه و نقش هر واژه در جمله چیست؟ تا با فهم آن توانمندی لازم را در فهم و ترجمه متون دینی و قرآن کسب نماید. یادگیری این درس در سطوح مختلف آن موجب حفظ زبان از اشتباهات لفظی و قرائت صحیح و روان متون می شود. در نتیجه معلم در انتقال مفاهیم قرآنی و دینی به دانش آموزان بهتر و دقیقتر عمل می نماید.

نام درس: نحو ۲				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری-کارگاهی
ضمن آشنایی با ساختار جملات و نوع آنها، نقش و کارکرد کلمات را در جمله بنویسد و کلمات را متناسب با کارکردهای مختلفی که در جمله دارند اعراب گذاری نماید و به درستی آنها را قرائت نماید و با کسب توانمندی های لازم در سطح دوم این درس، در فهم و ترجمه صحیح متون دینی و قرآن نقش خود را به خوبی ایفا نماید.				تعداد واحد: ۱+۱ زمان درس: ۶۴ ساعت پیشنیاز: نحو ۱
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
فرآیند تعیین ساختار جملات	توانسته است گزارش توصیفی از نوع جمله در متون دینی ارائه دهد.	توانسته است گزارشی تحلیلی از ارکان جملات در متون دینی ارائه دهد.	توانسته است گزارشی تطبیقی از تفاوت های این دو نوع جمله ارائه دهد.	شایستگی اساسی:
فرآیند نقش و کاربرد کلمه در جمله	توانسته است نقش و کاربرد کلمه را در جمله بنویسد.	توانسته است نقش های مختلف کلمه را در جمله متناسب با کارکردهای متنوع آن گزارش دهد.	توانسته است نقش و کاربرد کلمه را در جمله گزارش دهد و علت آن را بیان کند.	
فرآیند ترجمه صحیح جمله	توانسته است جمله را صحیح قرائت نماید و معنی درست واژه های جمله را گزارش دهد.	توانسته است ترجمه درستی از جمله مطابق با واژه ها ارائه دهد.	توانسته است ترجمه درست و دقیق از جمله با دلایل اقناع کننده ارائه دهد.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: منصوبات

- ✓ مفعول به
- ✓ مفعول مطلق
- ✓ مفعول فیه
- ✓ مفعول معه
- ✓ مفعول لأجله
- ✓ اشتغال
- ✓ تنازع
- ✓ منادی
- ✓ استغاثه
- ✓ ندیه
- ✓ ترخیم
- ✓ حال
- ✓ تمییز
- ✓ استثناء
- ✓ افعال تعجب
- ✓ فعل‌های دو مفعولی و سه مفعولی
- ✓ تحذیر و اغراء

فعالیت‌های یادگیری:

- ۶- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث مطرح شده در کلاس
- ۷- روخوانی بخشی از قواعد مورد بحث توسط دانشجو
- ۸- متناسب با قواعد مرفوعات متنی طراحی شود که شواهد قاعده مورد نظر در آن یافت شود و توسط دانشجو این قواعد استخراج شود.
- ۹- دانشجویان با پیش مطالعه مبحث تعیین شده، به سوالات استاد پیرامون مبحث جدید تا حدی پاسخگو باشند.
- ۱۰- داستان‌های مشخص شده از جانب استاد را ترجمه نمایند سپس سطرهای مشخصی از آن را ترکیب نمایند.

فعالیت‌های عملکردی:

- ۱- انتظار می‌رود برای توانمندسازی مهارت‌های پژوهشی دانشجو قواعد گفته شده را در بخشی از دعای کمیل استخراج نماید.
- ۲- دانشجویان یکی از مباحث گفته شده را انتخاب و در کتب نحوی دیگر همچون نحو الوافی، شرح ابن عقیل و ... تحقیق نمایند و نظرات آنها را با یکدیگر مقایسه نمایند و در قالب یک مقاله به استاد ارائه دهند.

- ۳- دانشجویان موظف اند که تمام مطالب گفته شده را در قرآن، روایات، احادیث و یا داستان های مختصر بیابند و به صورت یک کار تحقیقی در طول ترم به استاد ارائه دهند.
- ۴- برای هر دانشجو یک جزء از قرآن مشخص شود و تمام شواهد گفته شده را دانشجو در طول ترم و در جلسات متوالی به استاد تحویل دهد و توسط استاد رفع اشکال شود.

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان را با رویکرد عملی و حل تمرین فراهم می آورد. فراهم آوردن فرصت های یادگیری در فضای آموزشی از طریق متون مختلف دینی و قرآن و آموزش مفاهیم علم نحو در قالب این متون موجب عملی شدن یادگیری در این درس می شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

✓ مبادی العربیة ترجمه رشید شرتونی، جلد ۳، تنقیح حمید محمدی

منابع فرعی :

✓ النحو الوافی عباس حسن

✓ جامع الدروس العربیة مصطفی الغلابینی، ۳ جلد

✓ جامع المقدمات، شرح مدرس افغانی، ۲ جلد

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ۱- آزمون نهایی : این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت های یادگیری صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۱۳ نمره)
- ۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و حضور در کلاس و مشارکت در فعالیت ها در طول ترم صورت می گیرد. (۵ نمره)
- ۳- ارزیابی پوشه کار : کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. بهتر است استاد برای توانمند سازی مهارت های پژوهشی دانشجویان را در چارچوب مباحث علم نحو به متون دینی از قبیل قرآن، نهج البلاغه و ادعیه ارجاع دهد. (۲ نمره)

سرفصل درس «تفسیر قرآن ۲»

۱. معرفی درس و منطق آن

قرآن کریم تجلی لفظی خداوند بر اشرف مخلوقات حضرت محمد صلی الله علیه و آله است؛ کتابی برای هدایت تمامی انسان‌ها تا روز قیامت. در زمان پیامبر اکرم تبیین قرآن بر عهده ایشان بود و بعد از رحلت ایشان، این مسئولیت سنگین بر عهده اهل بیت علیهم السلام گذاشته شد. مسلمانان برای درک و برداشت از قرآن چاره‌ای جز مراجعه به عترت پیامبر اکرم ندارند. بعد از اهل بیت علیهم السلام، دانشمندان مسلمان به تفسیر قرآن اقدام کردند که امروزه در قالب کتابهای متعددی به نام تفسیر شاهد این تلاش‌ها هستیم.

این درس روش تفسیری موضوعی قرآن کریم که به صورت خاص در دوران معاصر رایج شده است را آموزش می‌دهد. این روش تفسیری که به تبع یکی از نیازهای اساسی بشر معاصر به وجود آمده است، می‌تواند به خوبی نیازهای معرفتی او را برآورده نماید. البته این تفسیر باید در قالب روشمند درآید و مبانی آن به خوبی نقد و تحلیل شود. در این درس تعریف، مبانی، روش و نقدهای مربوط به این موضوع مورد بررسی قرار می‌گیرد. علاوه بر آن در این درس برخی موضوعات به صورت خاص بر اساس روش تفسیر موضوعی از دیدگاه قرآن مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد.

نام درس: تفسیر قرآن کریم				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: تفسیر قرآن ۱
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
توانسته است درباره تدوین حدیث در شیعه و اهل سنت گزارشی تطبیقی ارائه دهد و رویکرد مثبت شیعه به مسأله تدوین حدیث را نسبت به اهل سنت اثبات کند.	توانسته است جایگاه تفسیر موضوعی و هدف آن را تحلیل و نقد نماید و اشکالات روشی آن را تبیین کند.	توانسته است از تفسیر موضوعی تعریف مشخصی ارائه نماید و گزارشی از آن در میان سایر روش‌های تفسیری ارائه کند.	چستی تفسیر موضوعی و خاستگاه آن	شایستگی اساسی:
توانسته است با طبقه بندی روشی منابع تفسیر موضوعی میزان اعتبار و کارایی آنها از نظر مسلمانان را در حل مسائل زندگی مسلمانان بیان نماید.	توانسته است گزارشی تحلیلی از مزایا و کاستی های هر یک از منابع تفسیر موضوعی شیعه و سنی ارائه دهد.	توانسته است یک گزارش منسجمی از منابع تفسیر موضوعی شیعه و سنی در ادوار تاریخی ارائه کند.	آشنایی با منابع و متون تفسیر موضوعی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: کلیات

- ✓ معرفی درس و دامنه و اصطلاحات پایه آن
- ✓ جایگاه تفسیر موضوعی در میان سایر روش‌های تفسیری
- ✓ اصطلاحات تفسیر، موضوعی،
- ✓ نقش تفسیر موضوعی در پاسخگویی به مسائل زندگی مسلمانان
- ✓ جایگاه مستشرقان در شکل‌گیری تفسیر موضوعی معاصر
- ✓ نقش مسائل دو قرن اخیر جهان مدرنیته در شکل‌گیری تفسیر موضوعی معاصر

فعالیت‌های یادگیری:

۴- گفتگو و مشارکت فعال در تعیین حدود و ثغور اصطلاحات و موضوعات

فعالیت‌های عملکردی:

۹- ارائه سمینار علمی در مورد موضوعات مطرح شده

فصل ۲: مبانی و روش تفسیر موضوعی و معرفی مهمترین منابع تفسیر موضوعی

- ✓ تبیین مبانی روش تفسیر موضوعی
- ✓ تحلیل روش‌های مختلف در تفسیر موضوعی
- ✓ تبیین موضوعات متعددی که در تفسیر موضوعی مورد بحث قرار می‌گیرد
- ✓ تبیین چشم‌انداز و جایگاه (آینده پژوهی) تفسیر موضوعی در میان سایر روش‌های تفسیری
- ✓ تعریف مهمترین منابع تفسیر موضوعی شیعه و اهل سنت

فعالیت‌های یادگیری:

۲- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس

فعالیت‌های عملکردی:

- ۵- تحلیل اشکالات روشی تفسیر موضوعی
- ۶- تبیین پیش‌فرض‌های موجود در مبانی تفسیر موضوعی
- ۷- تلاش در جهت ارائه راه‌حل در رفع اشکالات روشی و مبانی تفسیر موضوعی
- ۸- معرفی برخی از منابع تفسیر موضوعی در کلاس به صورت سمینار

فصل ۳: تفسیر موضوعی توحید، معاد و نبوت

- ✓ منبع‌شناسی تفاسیری که به موضوعات توحید، معاد و نبوت پرداخته‌اند

- ✓ تبیین برخی از مباحث تفاسیر موضوعی در موضوعات توحید، معاد و نبوت
- ✓ نقد مبنایی و روشی تفاسیری که مورد بحث قرار می‌گیرد

فعالیت های یادگیری :

- ۵- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس
- ۶- ارائه تبیینی از اشکالات روشی و مبنایی از مباحثی که در تفاسیر موضوعی از مباحث توحید، معاد و نبوت صورت گرفته است.

فعالیت های عملکردی :

- ۱۳- شناسایی منابع معتبر در موضوعات توحید، معاد و نبوت با رویکرد تفسیر موضوعی
- ۱۴- نقد روشی یکی از تفاسیری که به موضوعات توحید، معاد و نبوت پرداخته‌اند
- ۱۵- ارائه راه کارهایی برای مرتفع ساختن اشکالات در تبیین موضوعات توحید، معاد و نبوت در تفاسیر موضوعی

فصل ۴: تفسیر موضوعی هستی‌شناسی، انسان‌شناسی و اخلاق

- ✓ منبع شناسی تفاسیری که به موضوعات هستی‌شناسی، انسان‌شناسی و اخلاق پرداخته‌اند
- ✓ تبیین برخی از مباحث تفاسیر موضوعی در موضوعات هستی‌شناسی، انسان‌شناسی و اخلاق
- ✓ نقد مبنایی و روشی تفاسیری که مورد بحث قرار می‌گیرد

فعالیت های یادگیری :

- ۷- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس
- ۸- ارائه تبیینی از اشکالات روشی و مبنایی از مباحثی که در تفاسیر موضوعی از مباحث هستی‌شناسی، انسان‌شناسی و اخلاق صورت گرفته است.

فعالیت های عملکردی :

- ۱۶- شناسایی منابع معتبر در موضوعات هستی‌شناسی، انسان‌شناسی و اخلاق با رویکرد تفسیر موضوعی
- ۱۷- نقد روشی یکی از تفاسیری که به موضوعات هستی‌شناسی، انسان‌شناسی و اخلاق پرداخته‌اند
- ۱۸- ارائه راه کارهایی برای مرتفع ساختن اشکالات در تبیین موضوعات هستی‌شناسی، انسان‌شناسی و اخلاق در تفاسیر موضوعی

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان را با رویکرد توصیفی-تحلیلی و در صورت امکان و نیاز با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می‌آورد. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازد و در گفتگوهای هر جلسه و طرح سوالات خود مشارکت نماید. درعین حال، ممکن است در جلسات درس، پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص استاد یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی

به برخی از آنها به صورت شفاهی در همان جلسه و یا جلسات بعد موکول شده و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

- ✓ التفسیر الموضوعی بین النظریه و التطبيق, صلاح عبدالفتاح الخالدی
- ✓ روش شناسی تفسیر موضوعی قرآن, سید هدایت جلیلی؛
- ✓ گامی به سوی تفسیر موضوعی قرآن, محمد غزالی ترجمه علی اصغر محمدی؛
- ✓ مباحث فی التفسیر الموضوعی, مصطفی مسلم؛

منابع فرعی :

- ✓ اخلاق در قرآن, عبدالله جوادی آملی؛
- ✓ اخلاق در قرآن, محمد تقی مصباح یزدی؛
- ✓ اخلاق در قرآن, مکارم شیرازی؛
- ✓ اضواء البیان فی ایضاح القرآن بالقرآن, شنقیطی؛
- ✓ البرهان فی تفسیر القرآن, سید هاشم بحرانی؛
- ✓ پیام قرآن زیر نظر مکارم شیرازی؛
- ✓ التفسیر الموضوعی و الفلسفه الاجتماعیه فی المدرسه القرآنیه, شهید صدر؛
- ✓ تفسیر موضوعی قرآن کریم, عبدالله جوادی آملی؛
- ✓ تفسیر موضوعی قرآن (عصمت انبیاء), محمد هادی معرفت؛
- ✓ سیره الرسول من القرآن الکریم, ابو شهبه؛
- ✓ مبانی توحید از نظر قرآن, جعفر سبحانی؛
- ✓ المیزان فی تفسیر القرآن, محمد حسین طباطبائی؛

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ۱- آزمون نهایی : این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت های یادگیری صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۶۰درصد نمره نهایی)
- ۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها در طول ترم صورت می گیرد. (۲۰درصد نمره نهایی)
- ۳- ارزیابی پوشه کار : کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. (۲۰درصد نمره نهایی)

سرفصل درس « نحو ۳ »

۱. معرفی درس و منطق آن

علم نحو، شناخت قواعدی است که به سبب آنها احوال آخر کلمات و روش ترکیب آنها با یکدیگر شناخته می شود. این درس با سطوح مختلفی که دارد آشنایی با جمله سازی نیز می باشد و ساخت جمله بر اساس کلام صحیح عرب را به دانشجویان آموزش می دهد. از طریق این علم دانشجو معلم یاد می گیرد که وظیفه و نقش هر واژه در جمله چیست؟ تا با فهم آن توانمندی لازم را در فهم و ترجمه متون دینی و قرآن کسب نماید. یادگیری این درس در سطوح مختلف آن موجب حفظ زبان از اشتباهات لفظی و قرائت صحیح و روان متون می شود. در نتیجه معلم در انتقال مفاهیم قرآنی و دینی به دانش آموزان بهتر و دقیقتر عمل می نماید.

نام درس: نحو ۳				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری-کارگاهی
ضمن آشنایی با ساختار جملات و نوع آنها، نقش و کارکرد کلمات را در جمله بنویسد و کلمات را متناسب با کارکردهای مختلفی که در جمله دارند اعراب گذاری نماید و به درستی آنها را قرائت نماید و با کسب توانمندی های لازم در سطح سوم این درس، در فهم و ترجمه صحیح متون دینی و قرآن نقش خود را به خوبی ایفا نماید.				تعداد واحد: ۱+۱ زمان درس: ۶۴ ساعت پیشنیاز: نحو ۲
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
فرآیند تعیین ساختار جملات	توانسته است گزارش توصیفی از نوع جمله در متون دینی ارائه دهد.	توانسته است گزارشی تحلیلی از ارکان جملات در متون دینی ارائه دهد.	توانسته است گزارشی تطبیقی از تفاوت های این دو نوع جمله ارائه دهد.	شایستگی اساسی:
فرآیند نقش و کاربرد کلمه در جمله	توانسته است نقش و کاربرد کلمه را در جمله بنویسد.	توانسته است نقش های مختلف کلمه را در جمله متناسب با کارکردهای متنوع آن گزارش دهد.	توانسته است نقش و کاربرد کلمه را در جمله گزارش دهد و علت آن را بیان کند.	
فرآیند ترجمه صحیح جمله	توانسته است جمله را صحیح قرائت نماید و معنی درست واژه های جمله را گزارش دهد.	توانسته است ترجمه درستی از جمله مطابق با واژه ها ارائه دهد.	توانسته است ترجمه درست و دقیق از جمله با دلایل اقناع کننده ارائه دهد.	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: توابع

- ✓ بدل
- ✓ عطف بیان
- ✓ تأکید
- ✓ نعت
- ✓ اضافه

فعالیت های یادگیری:

- ۸- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث مطرح شده در کلاس
- ۹- روخوانی بخشی از قواعد مورد بحث توسط دانشجو
- ۱۰- حل برخی تمرین منتخب توسط دانشجو
- ۱۱- کلاس به گروه های مشخصی تقسیم شود و گروه ها با مشورت یکدیگر یک مبحث مشخصی را بررسی و یا به حل تمرین قاعده مشخصی بپردازند.
- ۱۲- یافتن قواعد گفته شده در آیات مشخصی از قرآن.

فعالیت های عملکردی:

- ۱۰- انتظار می رود برای توانمندسازی مهارت های پژوهشی دانشجو قواعد گفته شده را در بخشی از دعای کمیل استخراج نماید.
- ۱۱- برای هر دانشجو یک جزء از قرآن مشخص شود و شواهد گفته شده را از آن استخراج نمایند.

فصل ۲: عمل شبه فعل ها و فعل های جامد

- ✓ اسم فاعل و صیغه مبالغه
- ✓ اسم مفعول
- ✓ صفت مشبیه
- ✓ مصدر
- ✓ افعال تفضیل
- ✓ اسم فعل
- ✓ افعال مدح و ذم

فعالیت های یادگیری:

- ۱۱- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث مطرح شده در کلاس
- ۱۲- روخوانی بخشی از قواعد مورد بحث توسط دانشجو
- ۱۳- متناسب با قواعد مرفوعات متنی طراحی شود که شواهد قاعده مورد نظر در آن یافت شود و توسط دانشجو این قواعد استخراج شود.

فعالیت های عملکردی:

- ۱- انتظار می رود برای توانمندسازی مهارت های پژوهشی دانشجو قواعد گفته شده را در بخشی از دعای کمیل استخراج نماید.

فصل ۳: حروف

- ✓ حروف جر
- ✓ حروف عطف
- ✓ حروف استفهام
- ✓ حروف قسم
- ✓ حروف تنبيه
- ✓ حروف شرط
- ✓ حروف تفسير
- ✓ حروف توقع

فعالیت های یادگیری:

- ۱- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث مطرح شده در کلاس
- ۲- روخوانی بخشی از قواعد مورد بحث توسط دانشجو
- ۳- متناسب با قواعد این بخش، متنی طراحی شود که شواهد قاعده مورد نظر در آن یافت شود و توسط دانشجو این قواعد استخراج شود.

فعالیت های عملکردی:

- ۱- انتظار می رود برای توانمندسازی مهارت های پژوهشی انواع حروف را در چند سوره کوتاه قرآن استخراج کند.

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان را با رویکرد عملی و حل تمرین فراهم می آورد. فراهم آوردن فرصت های یادگیری در فضای آموزشی از طریق متون مختلف دینی و قرآن و آموزش مفاهیم علم نحو در قالب این متون موجب عملی شدن یادگیری در این درس می شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

✓ مبادی العربیة ترجمه رشید شرتونی، جلد ۳، تنقیح حمید محمدی

منابع فرعی:

✓ النحو الوافی عباس حسن

✓ جامع الدروس العربیة مصطفی الغلابی، جلد ۳

✓ جامع المقدمات، شرح مدرس افغانی، جلد ۲

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ۱- آزمون نهایی: این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت های یادگیری صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۱۳ نمره)

۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و حضور در کلاس و مشارکت در فعالیت ها در طول ترم صورت می گیرد. (۵ نمره)

۳- ارزیابی پوشه کار: کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. بهتر است استاد برای توانمند سازی مهارت های پژوهشی دانشجویان را در چارچوب مباحث علم نحو به متون دینی از قبیل قرآن، نهج البلاغه و ادعیه ارجاع دهد. (۲ نمره)

سایر نکات:

بهتر است جهت ارائه مطالب در هر سه سطح از درس نحو از یک منبع (کتاب مبادئ العربية جلد ۳) طبق تقسیم بندی گفته شده استفاده شود.

سرفصل درس «منطق ۱»

۱. معرفی درس و منطق آن

منطق یکی از دانش های بشری است که کارکرد ذهن و فرایند تفکر را مورد بررسی قرار می دهد. در تعریف معروف و رایج آن گفته شده مجموعه ای از قواعد و قوانینی که به کاربردن آن ها مانع از خطای فکر می شود. البته این ها قوانینی نیستند که با وضع و قرارداد انسان ها به وجود آمده باشند بلکه اقتضای طبیعت ذهن انسان اند و اندیشمندانی مانند ارسطو با تیزیابی و موشکافی موفق به کشف و استخراج آن ها شده اند. منطق ارسطویی در دو بخش، یعنی تصورات و تصدیقات، به توضیح و تبیین این قوانین می پردازد و سپس چگونگی کاربرست تصورات و تصدیقات در فرایند تفکر برای رسیدن به علم جدید تبیین می شود. پیچیده ترین و مهم ترین مبحث منطقی استدلال است که شناخت آن و آسیب هایش می تواند به بهبود فرایند تفکر کمک کند. از آنجا که استدلال مرکب از قضایا است شناخت قضیه یکی از ضروری ترین مباحث منطقی ست، اما بدون شناخت تصورات نمی توان سراغ قضیه رفت. تصورات هم شکل دهنده ارکان اصلی قضیه هستند و هم تعریف را که یکی از فعالیت های ذهن بشر است و امکان تفاهم بین انسان ها را برقرار می کند، امکان پذیر می سازد. بحث های منطق چون همبسته تفکر است، پرداختن به آن برای دانشجو معلم در هر رشته تحصیلی به ویژه الهیات یک ضرورت به نظر می رسد. دانشجوی الهیات با یادگیری منطق و برخوردارشدن از تفکر منطقی و ذهنیت فلسفی قادر خواهد بود این قابلیت را تا حدودی به دانش آموز خود نیز منتقل کند. زیرا در واقع حرکت های مختلف فکر همان مراحل شیوه حل مسئله است.

نام درس: منطق ۱				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: عملی-نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنیاز:-
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
توانسته براساس آموخته ها مثال های مختلفی از دنیای اطراف و زندگی روزمره ارائه می کند و به کار گیری ضوابط منطقی را در گفتگوهای جاری مردم تشخیص می دهد و در باره میزان پای بندی و یا جاری بودن قوانین منطقی در زندگی مردم کنفرانس بدهد.	توانسته با توجه به ملاک ها و ضوابط علمی تفاوت منطق با سایر علوم و نقش و تاثیر آن را تشخیص دهد و طی گزارشی به توضیح و تبیین آن بپردازد.	توانسته با توجه به ابعاد وجودی انسان، تفاوت انسان و سایر موجودات را از نظر قدرت تفکر و تعقل درک کند و در پرتو آن ضرورت علم مطلق را بفهمد و انواع علم را بشناسد گزارشی از آن ارائه کند.	شناخت و درک فواید علم منطق	شایستگی اساسی:

<p>توانسته با مراجعه به منابع درسی و کتب مختلف برای هر یک از انواع تفکر نمونه هایی ارائه کند. مثل مراجعه به قرآن یا بوستان سعدی و... در یک گزارش آن هارا ارائه کند.</p>	<p>توانسته تفاوت تعریف و استدلال را به درستی تشخیص داده و گزارشی از این مقایسه و ذکر نمونه هایی برای هر یک تهیه کند.</p>	<p>توانسته تعریف دقیق تفکر را از دید منطقی درک کند و پیرامون تعریف و شرایط و اهمیت آن گزارشی تهیه کند.</p>	<p>آگاهی از توانمندی و کارکردهای ذهن (تعریف)</p>
<p>توانسته با مراجعه به منابع معرفی شده مانند قرآن مجید و کتب دیگر و هم چنین گفتگوهای روزمره نمونه هایی از قضایا را جستجو و استخراج کند و گزارشی از آن ارائه نماید.</p>	<p>توانسته انواع قضیه و انواع استدلال مباشررا از یکدیگر متمایز و جدا کرده و تفاوت های آنها را از یکدیگر تشخیص دهد و و جدولی برای آن ترسیم کند.</p>	<p>توانسته درک درستی از قضیه و انواع آن پیدا کند و در باره استدلال به عنوان یکی از قابلیت های فکر انسان کنفرانس بدهد.</p>	<p>شناخت قضیه و به کار گیری آن برای رسیدن به نیجه و علم جدید (استدلال) میباشد و غیر مباشر)</p>
<p>توانسته با توجه به شرایط انتاج برای هر نوع استدلال مثال هایی بزند و در صورت لزوم نتیجه آن را اثبات کند.</p>	<p>توانسته با مراجعه به منابع مختلف و سایت ها برای انواع استدلال نمونه یابی کرده و در گزارشی آن ها را ارائه کند.</p>	<p>توانسته انواع استدلال را بشناسد و ضمن توجه به نحوه استنتاج و شرایط هر شکل تمرین های واگذار شده را حل کند.</p>	<p>انواع استدلال</p>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول : آشنایی با علم منطق و ضرورت آن

تعریف علم منطق و فایده آن

مراتب و مراحل علم بشر و تعریف آن

فصل دوم : علم حصولی

اقسام علم حصولی، تصور و تصدیق

اقسام تصور و تصدیق

اقسام جهل

فرایند تفکر

فعالیت یادگیری: ۱- شرکت در بحث های کلاس؛ حل تمرینات کتاب به صورت گروهی (کارگاهی)

- ۲- تشکیل کار گروه ها و پیش بردن فرایند یادگیری از طریق مباحثه و همیاری
- ۳- تعیین تصور و تصدیق هایی که در گفتارهای خود به کار می برد.
- فعالیت عملکردی: ۱- تهیه یک گزارش یک صفحه ای از تاریخچه منطق
- ۲- مراجعه به سایر کتب منطقی و مقایسه مباحث آن ها با یکدیگر و ارائه در کلاس. مثلا مقایسه منطق مظفر و منطق آقای قراملکی در بحث تصور و تصدیق بدیهی و تهیه گزارشی از این مقایسه
- فصل سوم : مبحث الفاظ
- انواع دلالت
- انواع دلالت لفظی
- لفظ مفرد و مرکب و تفاوت آن دو
- فعالیت یادگیری: حل تمرینات کتاب پس از پایان مبحث و پاسخ به پرسش های شفاهی و شرکت در بحث های کلاسی
- فعالیت عملکردی: مراجعه به یک کتاب ادبی مثل غزلیات حافظ یا بوستان و گلستان سعدی و ارائه نمونه هایی برای انواع لفظ (برای هر مورد دو نمونه)
- فصل چهارم : مبحث تصورات
- تقسیم تصور به کلی و جزئی
- تقسیم کلی به متواتر و مشکک
- مفهوم و مصداق
- کل و کلی
- فصل پنجم : نسبت میان دو کلی
- نسبت های چهارگانه
- فعالیت یادگیری: ۱- شرکت فعال در مباحث کلاس و حل تمرینات
- ۲- تشکیل کارگروه ها و تدریس به صورت کارگاهی
- فعالیت عملکردی: مطالعه دروس و شرکت در آزمون کتبی
- فصل ششم : کلیات خمس
- کلی ذاتی و عرضی
- تقسیمات هریک از ذاتی و عرضی (جنس، نوع، فصل، عرض عام و عرض خاص)
- سلسله انواع و اجناس
- فعالیت یادگیری: شرکت در مباحث کلاس و ترسیم نمودار خطی سلسله انواع و اجناس برای ماهیت های مختلف
- فعالیت عملکردی: ۱- حل تمریناتی که در پایان کلاس در اختیار دانشجویان قرار می گیرد و تحویل آنها در جلسه بعد،
- ۲- مراجعه به یک کتاب منطقی غیر از متن درسی و ارائه مطالب بیشتر در باره ویژگی های ذاتی و تفاوت آن با عرضی
- فصل هفتم: مبحث تعریف
- تاکید بر جایگاه و اهمیت تعریف
- انواع تعریف
- شرایط تعریف
- فعالیت یادگیری: ۱- شرکت در مباحث کلاس
- ۲- مراجعه به متن درسی انتخاب شده و مطالعه مطالب مورد نظر و بحث پیرامون آن در کلاس

فعالیت عملکردی: ۱-مرآجه به سایت های معتبر و جستجوی اهمیت و جایگاه تعریف از نظر سقراط

۲-جستجو در گفتگوهای روزانه و یافتن نمونه هایی از تعریف های کامل و یا عیناک

فصل هشتم: مبحث قضیه

تعریف قضیه

انواع قضیه حملی و اجزای آن

انواع قضیه حملی و اجزای آن

احکام قضیه(انواع تقابل،انواع عکس)

فعالیت یادگیری: ۱-شرکت در بحث های کلاس و حل تمرینات پایانی به صورت انفرادی

۲-شرکت در کارگروه ها و تدریس به شیوه کارایی تیم و استقرایی

فعالیت عملکردی: ترسیم جدول احکام قضایا به صورت اسلاید و با استفاده از *powerpoint* –

فصل نهم : مبحث استدلال

تعریف استدلال و انواع آن

تعریف قیاس و انواع آن(اقترانی و استثنایی)

انواع قیاس اقرتانی(حملی و شرطی) و ارکان آن

شکل های چهارگانه و شرایط انتاج(و قانون استنتاج)

راه های مختلف اثبات نتایج ضروب مختلف(عکس،خلف)

فعالیت یادگیری: شرکت فعال در مباحث کلاس و حل تمرینات به صورت گروهی و انفرادی

فعالیت عملکردی: ۱-جستجو در قرآن و متون دیگر و یافتن استدلال های به کار رفته و تشخیص نوع آنها و ارائه گزارش آن در

کلاس

۲-مطالعه یک مقاله یا سخنرانی و ارزیابی قدرت استدلال متکلم

۳-نوشتن یک مقاله و نشان دادن قدرت استدلال خود

فصل دهم : ملحقیات قیاس

قیاس ضمیر،مضمیر،مساوات

قیاس اقرتانی شرطی

قیاس استثنایی (تعریف، شرایط و اشاره به بعضی انواع آن)

فصل یازدهم : استقراء و تمثیل

فعالیت یادگیری: ۱-شرکت فعال در بحث های کلاس

۲-تشکیل کارگروه درسی و شرکت در فرایند یادگیری

فعالیت عملکردی: ۱-استخراج نمونه هایی از انواع قیاس استثنایی در منابع مختلف مثل کتاب یا روزنامه و یا محاورات روزمره

۲-جستجوی نمونه هایی از قیاس ضمیر و مضمیر و....گزارش یافته ها به صورت کتبی یا شفاهی

۳-طراحی مثال هایی برای استقراء و تمثیل

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجویان معلمان با رویکرد استدلالی و شیوه‌های فعال تدریس و کارگاهی ارائه می‌گردد. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در همان جلسه یا جلسه بعد و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- ۱- خوانساری، محمد (۱۳۵۹). منطق صوری، تهران: انتشارات آگاه.
- ۲- مظفر، محمدرضا (۱۳۹۲). منطق، جلد اول و دوم، ترجمه علی شیروانی، قم: موسسه انتشارات دارالعلم.

منابع فرعی:

- ۱- فرامرز قراملکی، احد (۱۳۸۰). منطق، تهران: دانشگاه پیام نور.
- ۲- علامه حلی (۱۳۷۰). الجوهر النضید، تهران: انتشارات حکمت.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

آزمون پایانی: این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت‌های یادگیری صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۵۰ درصد نمره پایانی)
ارزشیابی فرایند: شرکت در فعالیت‌های کلاسی و حضور موثر در کارگروه‌ها (۳۰ درصد نمره پایانی)
ارزشیابی پوشه کار: کلیه تکالیف دانشجوی ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. (۲۰ درصد نمره پایانی)

سایر نکات:

- ۱- با توجه به زمان تعریف شده برای این درس متأسفانه بسیاری از مباحث منطقی قابل ارائه و تدریس نیست، بنابراین اساتید محترم با توجه به صلاحدید و نیاز سنجی نسبت به حذف یا ارائه بخش‌های مختلف اعمال نظر نمایند.
- ۲- پیشنهاد می‌شود بعضی بحث‌ها مثل استقراء و تمثیل در صورت کمبود وقت در ترم بعدی تدریس شود.
- ۳- استفاده از شیوه‌های فعال یادگیری می‌تواند کمک زیادی به فهم مباحث منطقی بکند.

۱. معرفی درس و منطق آن

درس فلسفه و آشنایی با مسائل و مباحث فلسفی و به طور کلی آگاه شدن از جریان فلسفه در بستر تاریخ به معنای آشنا شدن با فرایند تکاملی تفکر و بارور شدن فکر بشر در طول زمان است. فلسفه فکر بشر را به چالش می کشد و این فرصت را به انسان می دهد که به خود، واقعیت ها و جهان پیرامون عمیق تر و دقیق تر نگاه کند. فلسفه تلاش می کند به پرسش های اساسی بشر پاسخ دهد و یا لاقط فهم پاسخ های عمیق و درک رازهای هستی را آسان تر و امکان پذیر می کند. آشنایی با چگونگی مواجهه اندیشمندان با سوالات بنیادی و مسائل مهم انسانی عقل را بارور و مسیر اندیشه را هموار می کند. یکی از آثار و نتایج آشنایی با فلسفه و افکار فیلسوفان این است که متعاطی فلسفه امکان بیشتری برای فلسفیدن و برخورداری از تفکر فلسفی دارد. برخوردار بودن از ذهنیت فلسفی، آزادگی تفکر را به دنبال دارد که لازمه معلمی ست. اگر معلم خود از تفکر فلسفی و انتقادی برخوردار نباشد نمی تواند با شاگرد خود تمرین تفکر بکند، نمی تواند آزاد فکری و بلند همتی را به او یاد بدهد. از میان جریانات و نحله های گوناگون فکری و فلسفی که در طول تاریخ فاسفه ظهور و بروز کرده فلسفه اسلامی یکی از فرصت های نابی است که عقل انسان در اختیار بشریت قرار داده است. زیرا فلسفه اسلامی حاصل تعامل فیلسوفان با دین و بلکه تعبد آن ها در برابر دین است. ملاصدرا به درستی گفته بود که اگر عقل درست حرکت کند جز به آنچه دین بیان می کند نخواهد رسید. فیلسوفانی همچون فارابی، ابن سینا، سهروردی، ملاصدرا و علامه طباطبایی و..... که تشنه فهم حقیقت و درک رازهای هستی و رسیدن به منبع لایزال نور بودند جز با خشوع و خشیت در برابر ذات مقدس الهی نمی توانستند چنین دست آوردهای درخشانی را به تمدن بشری تقدیم کنند. تلاش آن ها این بود که با قواعد و اصولی مستدل و مستحکم راه فطرت انسان را برای رسیدن به حقایق هستی باز کنند. راهی که رسولان الهی و حجت های ظاهری گشودند اما با دسیسه های نفس اماره و انسان های دنیا طلب بسته می شد. فیلسوفان الهی در همان مسیر انبیاء الهی عقل بشر را که حجت باطنی است به خدمت گرفتند تا راه را روشن کند و راه گم کردگان را به مسیر هدایت بازگرداند. فلسفه و به ویژه فلسفه اسلامی به دانشجو معلم این امکان را می دهد که :

۱- به درک درستی از معارف و حقایق دینی برسد و به دانش آموز خود نیز کمک کند تا مرز حقیقت و خرافه را بشناسد و هر مطلبی را به اسم دین نپذیرد.

۲- دانشجوی الهیات می تواند با غنا بخشیدن به باورهای دینی خود، به دانش آموزش کمک کند تا میراث فکری و دینی را که از پدانش به ارث برده به درستی بشناسد و به آن افتخار کند به گونه ای که فرقه های خود ساخته و من درآوردی به بهانه معنویت و انسانیت او را فریب ندهند.

۳- با درک درست از حقیقت وجود و مراتب موجودات نگرش خود را نسبت به هستی اصلاح کند. فلسفه اسلامی به عقل بشری این فرصت را می دهد تا جهان را از نو بنا کند، بنابراین دانشجوی الهیات جهان بینی خود را بازسازی می کند.

۴- دانشجو با تحکیم پایه های معرفتی خود قادر است به دانش آموزش نیز این قابلیت را منتقل کند. فهم عمیق و تفهیم درست آموزه های دینی و دفاع عقلانی از معارف حقه جز با تقویت بنیه عقلانی و استحکام بخشیدن به استدلال های برهانی میسر نیست.

۵- کلاس دینی و معلم دینی مهم ترین منبع و ملجا دانش آموز برای فراگیری دین و طرح شبهات و پرسش های رایج و شایع در بین جوانان است؛ پس هر چه قدر در تقویت توان ذهنی و عقلی دانشجو معلم وقت صرف شود و پایه های اعتقادی او تقویت شود در واقع به نسلی که تربیت خواهد کرد خدمت شده است.

نام درس: کلیات فلسفه اسلامی ۱				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری:				نوع درس: نظری
۱- در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: ضمن آگاهی از خاستگاه تفکر فلسفی و نیاز انسان وسایر علوم به فلسفه با مهم ترین جریان های تاثیرگذار در تاریخ تفکر بشر و مکاتب فلسفی جهان اسلام و غرب آشنا شده ، بتواند پاسخ های مختلف به مسائل فلسفی را تشخیص داده و در گزارشی به مقایسه و ارزیابی آنها بپردازد.				تعداد واحد: ۲
۲- به مسائل مهم فلسفه اسلامی آگاهی پیدا می کند و مبانی و پایه های اصلی فلسفه اسلامی و به ویژه حکمت متعالیه را شناخته و می تواند به ارزیابی تاثیر بحث هایی نظیر اصالت وجود و تشکیک وجود در فهم دقیق تر و عمیق تر حقایق دینی بپردازد و گزارشی از آن تهیه کند.				زمان درس: ۳۲ ساعت
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
خاستگاه فلسفه و نیاز به آن	توانسته در باره فلسفه و خاستگاه آن به درک درستی برسد و درباره آن به دیگران توضیح دهد.	توانسته به طور مستدل علت توجه و نیاز انسان به فلسفه را توضیح داده و در باره جایگاه فلسفه و تاثیر آن را در زندگی گزارشی تهیه کند.	توانسته با مراجعه به منابع معرفی شده دیدگاه های مختلف در باره فلسفه را مطالعه کرده و به نقد و ارزیابی آنها بپردازد و گزارشی ارزیابی خود را تبیین کند.	شایستگی اساسی:
شناخت مسائل فلسفه اسلامی	توانسته است به فهم اولیه از مسائل و مباحث فلسفی برسد به گونه ای که قادر باشد برای شخصی که آشنایی با فلسفه اسلامی ندارد تعریفی از آن ها ارائه دهد.	توانسته است به تجزیه و تحلیل استدلال های فلسفی بپردازد و بتواند یک مدعای فلسفی نظیر تشکیک وجود را با کنار هم قرار دادن مقدمات اثبات کند و آن را برای دیگران بیان کند.	توانسته بین مباحث مختلف فلسفی مانند اصالت وجود، تشکیک وجود و .... ارتباط و انسجام منطقی را درک کرده و از آن گزارشی تحلیلی ارائه دهد.	
کاربرد استدلال های فلسفی در فهم دینی	توانسته تاثیر مباحث و استدلال های فلسفی را در فهم بهتر و عمیق تر دین	توانسته مواردی از معارف و حقایق دینی را مشخص کند و تاثیر فلسفه را در آن	توانسته سوالات جدیدی را با توجه به دغدغه های دوره جدید طرح کرده و قابلیت و	

<p>توانایی فلسفه و نظرات فیلسوفان را در حل آنها آزمایش کند. مثل اینکه فلسفه اسلامی چگونه می تواند نیاز بشر امروز به هنر ، سینما و ارتباط از طریق شبکه های مجازی را تحلیل و تبیین کند.</p>	<p>ها نشان دهد و گزارشی اجمالی از آن ارائه کند.</p>	<p>درک کندو آن را به زبان ساده برای دیگران بیان کند.</p>		
---	---	--	--	--

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

الف) کلیات

فلسفه چیست (دو جلسه)

اصطلاح فلسفه

دانش فلسفه (فلسفه اولی)

رابطه فلسفه با سایر علوم (علوم انسانی و تجربی)

فعالیت یادگیری: ۱- شرکت فعال در بحث های کلاس و پاسخ به سوالات مطرح شده.

فعالیت عملکردی: ۱- جستجو در کتابخانه دانشگاه و تهیه لیستی از کتاب های فلسفی

۲- تهیه لیستی از سایت های فلسفی معتبر و قابل ارجاع

۳- با مراجعه به منابع جستجو شده تهیه گزارشی از جایگاه فلسفه در دانش بشر و تاثیر متقابل فلسفه و سایر علوم بر یکدیگر

خاستگاه فلسفه (دو جلسه)

فلسفه در مشرق زمین (ایران، چین، هند)

فلسفه در یونان (فیلسوفان پیش سقراطی، سوفسطائیان، سقراط، افلاطون، ارسطو، رواقیان، اپیکوران)

فعالیت یادگیری: ۱- شرکت فعال در بحث های کلاس

فعالیت عملکردی: ۱- مراجعه به منابع فلسفی و تحقیق پیرامون یکی از فیلسوفان و تهیه گزارشی از آن

۲- مراجعه به منابع و توسعه و تعمیق آگاهی ها درباره پیشینه فلسفی ایران و مشرق زمین و ارائه سمینار

فلسفه در جهان اسلام (دو جلسه)

فلسفه مشاء

فلسفه اشراق

حکمت متعالیه

دو جریان موازی فلسفه، کلام و عرفان

فعالیت یادگیری: ۱- مطالعه متن درسی مربوطه در کلاس و توضیح فهم و برداشت خود از مطلب و دفاع از آن

فعالیت عملکردی: ۱- مراجعه به کتاب های فلسفی و مقایسه دیدگاه های دو فیلسوف از دو مکتب فلسفی متفاوت

ب) مسائل فلسفه اسلامی

۱- احکام کلی وجود (سه جلسه)

الف) احکام مفهوم وجود

ب) اداهت وجود

اشتراک معنوی وجود

مغایرت وجود و ماهیت

ب) احکام حقیقت وجود

اصالت وجود

تشکیک وجود

فعالیت یادگیری: ۱- شرکت فعال در بحث های کلاسی و پاسخ به سوالات مطرح شده

فعالیت عملکردی: ۱- انتخاب یکی از مباحث مورد تدریس و مقایسه آن در جریان های فلسفی مختلف (مشاء و اشراق یا اشراق و حکمت متعالیه و...)

۲- تقسیم وجود به خارجی و ذهنی (سه جلسه)

نظریات در باب ادراک

برهان های وجود ذهنی

فعالیت یادگیری: ۱- شرکت فعال در بحث های کلاس ، مطالعه مطالب تعیین شده و ارائه آن به سایر دانشجویان یا در قالب گروه های

مباحثه و یا به صورت کنفرانس

فعالیت عملکردی: ۱- مقایسه دیدگاه شیخ اشراق و ملاصدرا در بحث وجود ذهنی و ارائه آن در یک صفحه

۴- مواد ثلاث (یک جلسه)

وجوب، امتناع، امکان

۵- ماهیت و احکام آن (دو جلسه)

فعالیت یادگیری: ۱- شرکت فعال در مباحث کلاس و پاسخ به پرسش ها

فعالیت عملکردی: ۱- جستجو در منابع فلسفی و مطالعه درباره کلی و جزئی و ذاتی و عرضی

۶-

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت آموزشگر و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان با رویکرد استدلالی و در صورت امکان بهره گیری از روش های مختلف تدریس انجام می شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع پردازد و در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش پردازند. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می تواند به صورت شفاهی در همان جلسه یا جلسه بعد و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

۱- گنجی، محمد حسن (۱۳۸۸). کلیات فلسفه، تهران: سمت

۲- لوین، و همکاران، (۱۳۶۶). فلسفه یا پژوهش حقیقت، ترجمه جلال الدین مجتبیوی، تهران: انتشارات حکمت

۳- نصر، سید حسین (۱۳۸۳). تاریخ فلسفه اسلامی، ترجمه جمعی از استادان، تهران: انتشارات حکمت

۴- علامه طباطبایی، بدایه الحکمه، قم: المطبعه العلمیه، بی تا

۲- عبودیت، عبدالرسول (۱۳۸۷). فلسفه مقدماتی، قم: انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

منابع فرعی :

۱- مطهری، مرتضی (۱۳۶۱). شرح مبسوط منظومه، تهران: انتشارات حکمت

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

آزمون پایانی: این آزمون براساس مطالب مطرح شده در کلاس و با محوریت منبع درسی معرفی شده برگزار می شود و نمره آن ۶۰ درصد نمره پایانی دانشجو محسوب می شود.

ارزشیابی فرایند: مشارکت فعال در فعالیت های گروهی و بحث های مطرح شده در کلاس (۲۰ درصد نمره پایانی)

ارزشیابی پوشه کار: انجام تکالیف محوله و ارائه به موقع آن ها (۲۰ درصد)

سایر نکات: ۱- اساتید محترم می توانند با توجه به زمان و شرایط کلاسی در ترتیب مباحث و یا اهمیت طرح آن ها اعمال نظر بفرمایند.
۲- استفاده از روش های فعال تدریس به ویژه روش کارایی تیم و یا استقرائی در تفهیم مفاهیم دشوار فلسفی موثر است که البته با توجه به بازه زمانی و حجم مطالب، دفعات معدودی می توان از آن استفاده کرد.

سرفصل درس «تاریخ قرآن»

۱. معرفی درس و منطق آن

نگارش و جمع مصحف شریف سرگذشتی دارد که دانستن آن در رفع بسیاری از شبهات مطرح شده موثر است؛ اینکه قرآن در زمان پیامبر اکرم به چه نحوی ضبط و ثبت می‌شده است و بعد از آن حضرت مسلمانان در جهت حفظ و نگارش قرآن چه تلاش‌هایی کرده‌اند و در مجموع مصحف شریف چه تطوراتی داشته است در این واحد درسی مورد بررسی قرار می‌گیرد. اصطلاح تاریخ قرآن اولین بار توسط تئودور نولدکه، مستشرق آلمانی مطرح شد. و بعد از او نیز برخی از مستشرقان و مسلمانان آن را در مباحث علمی و عنوان آثار خود به کار بردند. این اصطلاح دربردارنده مباحثی است که مسلمانان به صورت پراکنده برخی از مباحث آن را در آثار و منابع خود آورده بودند. مباحثی که در این عنوان طرح می‌شود، در واقع تاریخ مصحف است. وقایعی که از ابتدای نزول وحی به پیامبر اکرم تا حدود قرن سوم درباره مصحف وجود دارد در این درس مطرح می‌شود. موضوعات مطروحه این درس در اکثر مواقع با دیدی جدید مطرح شده است و شایسته است در این درس رویکرد انتقادی و پژوهشگرانه به دانشجویان منتقل شود.

نام درس: تاریخ قرآن				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری
تحلیل مشخصی از وقایعی که مربوط به جمع قرآن کریم در زمان پیامبر اکرم و میزان و نحوه جمع قرآن تا زمان رحلت پیامبر اکرم و موثرترین افرادی که در این امر نقش داشته‌اند خصوصاً امیرالمومنین علیه‌السلام است. همچنین در این درس دانشجو معلم با تحولات دیگری که بعد از رحلت پیامبر اکرم تا حدود قرن سوم مصحف شریف طی کرده است آشنا خواهند شد				تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: -
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	شایستگی اساسی:
فرایند جمع و تدوین قرآن	توانسته است از جمع قرآن در زمان پیامبر اکرم و بعد از آن حضرت گزارشی ارائه نماید.	توانسته است از نگارش قرآن در زمان پیامبر اکرم و بعد از رحلت آن حضرت گزارشی تحلیلی ارائه نماید.	توانسته است درباره امکانات و مشکلاتی که در نگارش قرآن کریم و جمع و تدوین آن در زمان پیامبر اکرم و بعد از رحلت ایشان تا قرن سوم و همچنین تحولات مصحف شریف طی این بازه زمانی گزارشی تحلیلی ارائه کند.	

توانسته است با مشخص کردن وزن هر یک از سه عامل موثر بر شکل‌گیری و تثبیت مصحف شریف، تطورات زمانی هر یک بر تثبیت مصحف شریف را تحلیل و نقد نماید.	توانسته است گزارشی تحلیلی از تطورات سه عامل موثر بر شکل‌گیری مصحف شریف ارائه نماید.	توانسته است گزارش منسجمی از سه عامل موثر بر شکل‌گیری مصحف شریف ارائه نماید.	عوامل موثر بر شکل‌گیری مصحف شریف (تقسیمات قرآنی، رسم الخط و قرائات)
---	---	---	---

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: کلیات

- ✓ معرفی درس و دامنه و اصطلاحات پایه آن
- ✓ ارزش تاریخ قرآن
- ✓ اصطلاحات تاریخ، مصحف، قرآن،
- ✓ تبیین کلی مباحث تاریخ قرآن
- ✓ نقش تاریخ قرآن در شناخت بهتر مصحف و مباحث علوم قرآنی و تفسیر

فعالیت های یادگیری :

۵- گفتگو و مشارکت فعال در تعیین حدود و ثغور اصطلاحات و موضوعات

فعالیت های عملکردی :

۱۲- ارائه سمینار علمی در مورد موضوعات مطرح شده

۱۳- ارائه نمونه‌هایی از نقش تاریخ قرآن در علوم قرآنی و تفسیر قرآن

فصل ۲: جمع و تثبیت مصحف در دوران پیامبر

- ✓ اهتمام پیامبر به موضوع حفظ و نگارش قرآن کریم
- ✓ کاتبان مصحف و مصاحفی که در زمان پیامبر اکرم شکل گرفت.

فعالیت های یادگیری :

۳- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس

فعالیت های عملکردی :

۹- تبیین نقش پیامبر اکرم در تثبیت مصحف با تشویق مسلمانان به نگارش و حفظ قرآن

۱۰- تحقیق و مطالعه بیشتر در شناسایی کاتبان وحی در دوران پیامبر(ص) و وسائل نگارش در آن زمان

فصل ۳: جمع و تثبیت مصحف در دوران خلفا، بنی امیه و بنی عباس

✓ دوره خلفا (خلفای سه گانه)

✓ دوره بنی امیه و بنی عباس (تلاش هایی در جهت رفع اختلاف در مصحف به دنبال مباحث قرائت)

فعالیت های یادگیری :

۹- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس

۱۰- تبیین میزان نقش دوران خلفا، بنی امیه و بنی عباس در شکل گیری مصحف شریف و نوع تغییرات ایجاد شده در مصحف شریف. (گزارش شفاهی یا کتبی).

فعالیت های عملکردی :

۱۹- تعیین میزان نقش سه خلیفه اول در جمع قرآن و سنجش میزان واقعیت این نسبت

۲۰- تعیین میزان نقش بنی امیه در شکل گیری مصحف شریف و ارزیابی مطالبی که در تبیین نقش آنها بیان شده است.

۲۱- تعیین میزان نقش بنی عباس در شکل گیری مصحف شریف و ارزیابی مطالبی که در تبیین نقش آنها بیان شده است.

فصل ۴: تبیین سه عامل موثر بر شکل گیری مصحف شریف

✓ تقسیمات قرآنی: تبیین پنج تقسیم موجود در مصحف (آیه، سوره، جزء، حزب و رکوعات) و بیان نحوه شکل گیری

و توقیفی یا اجتهادی بودن آنها

✓ رسم الخط: تبیین تطور رسم الخط قرآن کریم از زمان پیامبر اکرم تا انتهای قرن سوم و تاثیر آن در تثبیت قرآن

کریم

✓ قرائات: نقش قراء در تثبیت متن مصحف شریف و بررسی دوره های زمانی و میزان تاثیر در هر دوره تا انتهای قرن

سوم.

فعالیت های یادگیری :

۱- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس

۲- تعیین جایگاه هر کدام از سه عامل در تثبیت متن مصحف شریف

۳- ارزیابی و آسیب شناسی هر کدام از سه عامل به ترتیب اولویت و در بازه های زمانی آنها

۴- تبیین ارتباط این سه عامل و تاثیرگذاری آنها بر یکدیگر

فعالیت های عملکردی :

۵- مقایسه چند مصحف طی چند قرن اول از نظر رسم الخط

۶- تبیین بخشی از یک سوره از نظر قرائات مختلف

- ۷- بررسی تقسیمات قرآن در سنت پیامبر اکرم و ائمه علیهم السلام و میزان توجه ائمه به این موضوع
- ۸- ارائه گزارشی از تطورات خط عربی از زمان پیامبر اکرم تا زمان تثبیت مصحف شریف
- ۹- بررسی نقش و جایگاه ائمه در موضوع قرائات قرآنی و میزان اهتمام یا توجه ائمه به این موضوع و تحلیل آن

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان را با رویکرد توصیفی-تحلیلی و در صورت امکان و نیاز با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می‌آورد. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازد و در گفتگوهای هر جلسه و طرح سوالات خود مشارکت نماید. در عین حال، ممکن است در جلسات درس، پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص استاد یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها به صورت شفاهی در همان جلسه و یا جلسات بعد موکول شده و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

✓ پژوهشی در تاریخ قرآن کریم، سید محمد باقر حجتی،

✓

منابع فرعی:

✓ درآمدی بر تاریخ قرآن، مجید معارف، تهران، نیا، ۱۳۸۳.

✓ تاریخ قرآن، محمود رامیار، تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۹

✓ تاریخ قرآن، محمد هادی معرفت، سمت، تهران، ۱۳۸۲.

✓ تاریخ قرآن، محمد حسین علی الصغیر، بیروت، دار المؤرخ العربی، ۱۴۲۰.

✓ تاریخ قرآن، عبد الصبور شاهین، قاهره، نهضة مصر، ۲۰۰۵.

✓ تاریخ قرآن، ابراهیم الایاری، القاهره / بیروت، دار الكتاب المصری / دار الكتاب اللبنانی، ۱۴۱۱ / ۱۹۹۱

✓ تاریخ قرآن، ابو عبد الله الزنجانی، تهران، منظمة الاعلام الاسلامی، ۱۴۰۴.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ۱- آزمون نهایی: این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت‌های یادگیری صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۶۰ درصد نمره نهایی)
- ۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها در طول ترم صورت می‌گیرد. (۲۰ درصد نمره نهایی)
- ۳- ارزشیابی پوشه کار: کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. (۲۰ درصد نمره نهایی)

سرفصل درس « کلیات اصول فقه و فقه »

۱. معرفی درس و منطق آن

اسلام مکتب برتر انسان سازی است که در سه جلوه رخ نموده است: مبانی اعتقادی، اصول اخلاقی و احکام فقهی. فقه اسلامی به ما برنامه زندگی سعادت‌مندان را از طریق کتاب و سنت ارائه می‌دهد اما باید تکالیف، حقوق اشخاص و اجتماع و ادله چهارگانه توسط متخصص اسلام شناسی خبره (مجتهد) استخراج گردد. علم اصول فقه از علوم کلیدی است که تسلط بر آن برای فقیه ضرور دارد. این علم یک رشته اصول و قواعدی را به فردی که در مسیر استنباط است می‌آموزد که با رعایت آن قواعد، دریافت حکم الهی از منابع و مدارک شرعی آسان تر می‌شود. ریشه های علم اصول در کلمات امام علی(ع)، امام باقر(ع) و امام صادق(ع) و دیگر پیشوایان معصوم شیعه وجود دارد و این دانش از قرن دوم وارد حوزه های فقهی شیعه شده و از آن زمان تا کنون رساله و کتابهای کوچک و بزرگی در باره آن نگارش یافته است به گونه ای که به حق می‌توان گفت دانشمندان شیعه در باروری لیت غلن کئی سبقت را از دیگران ربوده اند. یکی از علل این امر آن است که شیعه باب اجتهاد را مفتوح می‌دانسته و ناچار بوده است در پرورش این علم سعی و کوشش خود را به حد نهایی رساند. این علم همانند سایر دانش های بشری دارای عناوین، اصطلاحات خاص گوناگونی بوده و به خاطر گسترش درسه قرن اخیر، اصطلاحات فراوانی را به دست آورده است. دانشجو معلم پس از مواجهه با الفاظ، عناوین، اصطلاحات و مفاهیم گوناگون اصولی و آشنایی مناسب با کاربرد و شیوه مباحث اصولی می‌تواند ضمن مطالعه کتب و مقالات مختلف فقهی و اصولی، زمینه درستی از درک کلام شرعی داشته باشد و زمینه آموزش صحیح، دقیق و کاربردی علم اصول فقه و فقه و ارتباط این دو علم را برای مخاطبان خود فراهم آورد.

نام درس: کلیات اصول فقه و فقه				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: ضمن آشنایی با علم اصول فقه و قلمرو آن و نیز منابع اولیه استنباط حکم شرعی، با الفاظ و اصطلاحات و مفاهیم خاص اصولی و کاربرد و ثمره آنها، ارتباط بین دو دانش اصول فقه و فقه و کاربرد پژوهشی آنها را تشخیص دهد.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز:
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
آشنایی کلی با علم اصول فقه و قلمرو آن و ادله استنباط حکم شرعی	بتواند گزارشی از پیشینه و اهمیت و قلمرو علم اصول و ادله استنباط حکم شرعی ارائه دهد.	بتواند به تبیین علم اصول فقه و رابطه آن با علم فقه ادله استنباط حکم شرعی بپردازد.	بتواند با فهم مناسب، مباحث اصولی به نقش و جایگاه آن در دانش فقه پی ببرد و از این دانش در استنباط حکم شرعی استفاده نماید.	
الفاظ، اصطلاحات و مفاهیم کلی و خاص اصولی	توانسته است گزارشی از الفاظ، اصطلاحات و مفاهیم کلی و خاص اصولی و کاربرد آن ارائه	توانسته است گزارشی از تعریف و تبیین الفاظ، اصطلاحات و مفاهیم کلی و خاص اصول فقه	توانسته است گزارشی از تبیین و کاربرد و نقش ویژه هر یک از الفاظ و اصطلاحات و مفاهیم کلی و	شایستگی اساسی:

خاص اصول فقه در استنباط احکام شرعی و فقه، ارائه دهد.	ارائه دهد.	دهد	و کاربرد آنها	
--	------------	-----	---------------	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول : تاریخچه و مبادی عمومی علم اصول فقه

- ✓ عصر نبوت
- ✓ عصر امامت
- ✓ عصر فقاہت
- ✓ اصول فقه شناسی
- ✓ اصول حکم شناسی
- ✓ اصول دلیل شناسی

فصل دوم : دلیل اجتهادی

کلیات مباحث الفاظ

مباحث اختصاصی الفاظ

فصل سوم: مبادی عمومی ادله استنباط احکام

طرق استنباط احکام از ادله

ادله استنباط احکام شرعی

فصل چهارم : دلیل فقاہتی

کلیات اصول عملیه

فصل پنجم : تعارض ادله و اصول

تعارض بین ادله، اصول و قواعد فقهی

تعارض ادله با یکدیگر

فصل ششم: اجتهاد در زمان معاصر

مقدمات اجتهاد...

اصول و مبانی تحول سیستماتیک اجتهاد

احکام حکومتی، مبانی استنباط اجتهاد اجتماعی

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان را با رویکرد استدلالی و در صورت امکان و نیاز با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می‌آورد. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند. درعین‌حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در همان جلسه یا جلسه بعد و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :-

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ۱- آزمون نهایی: این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت‌های یادگیری صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۷۰ درصد)
- ۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها در طول ترم صورت می‌گیرد. (۲۰ درصد)
- ۳- ارزیابی پوشه کار: کلیه تکالیف در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌شود. (۳۰ درصد)

سرفصل درس «صرف و نحو کاربردی در دوره متوسطه»

۱. معرفی درس و منطق آن

دانشجو در این درس با بهره گیری از اطلاعات گذشته خود در سطح نحو ۳ و سطح ۲ توانمندی لازم، در بررسی مباحث درس عربی متوسطه را به دست آورده و قادر خواهد بود تمارین کتب دوره متوسطه را حل نماید و این درحالی است که به راهکارهای حل تمارین و روشهای تدریس مباحث در جهت بهبود روند فهم و یادگیری دانش آموزان نیز نگاهی دقیق دارد. همچنین دیدگاه ها و آراء خود را در طراحی مفاهیم کتب درسی بیان می کند. دانشجویان از طریق مباحثه و ارائه دیدگاه ها و آراء خود به نقد و بررسی کتب نیز می پردازند.

نام درس: صرف و نحو کاربردی در دوره متوسطه				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: کارگاهی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنیاز: صرف ۲ و نحو ۳
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
توانسته است با بهره گیری از قوانین تجزیه و به کمک دانش لغات قرآنی، ترجمه دقیق افعال در آیات قرآن یا متون دینی را ارائه دهد.	توانسته است گزارشی تحلیلی از ساختار یک فعل را ارائه دهد.	توانسته است گزارشی توصیفی از نوع کلمه ارائه دهد.	فرآیند تجزیه فعل	شایستگی اساسی:
توانسته است با بهره گیری از قوانین تجزیه و به کمک دانش لغات قرآنی، ترجمه دقیق اسم ها در آیات قرآن یا متون دینی را ارائه دهد.	توانسته است گزارشی تحلیلی از ساختار یک اسم را ارائه دهد.	توانسته است گزارشی توصیفی از نوع کلمه را ارائه دهد.	فرآیند تجزیه اسم	
توانسته است گزارشی تطبیقی از تفاوت های این دو نوع جمله ارائه دهد.	توانسته است گزارشی تحلیلی از ارکان جملات در متون عربی ارائه دهد	توانسته است گزارشی توصیفی از نوع جمله در متون دینی ارائه دهد	فرآیند تعیین ساختار جملات	
توانسته است نقش و کارکرد کلمه را در جمله گزارش دهد و علت آن را بیان کند.	توانسته است نقش های مختلف کلمه را در جمله متناسب با کارکردهای متنوع آن گزارش دهد.	توانسته است نقش و کاربرد کلمه را در جمله بنویسد	فرآیند نقش و کاربرد کلمه	

توانسته است ترجمه درست و دقیق از جمله ارائه دهد.	توانسته است ترجمه درستی از جمله مطابق با واژه ها ارائه دهد.	توانسته است جمله را صحیح قرائت نماید و معنی درست واژه های جمله را ارائه دهد	فرآیند ترجمه صحیح جمله	
--	---	---	------------------------	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: تقسیم فعل

- ✓ فعل و انواع آن از نظر زمان، صیغه و مجرد و مزید و چگونگی ساخت آنها
- ✓ ترجمه فعل در زمان ها و صیغه های مختلف و نیز باب های مختلف مزید
- ✓ آموزش ضمائر متصل و منفصل مربوط به فعل
- ✓ فعل معتل و انواع آن
- ✓ آموزش فعل مثال
- ✓ آموزش فعل اجوف
- ✓ آموزش فعل ناقص
- ✓ ترجمه فعل معتل در زمان ها و صیغه های متفاوت
- ✓ فعل لازم و متعدی / فعل معلوم و مجهول

فعالیت های یادگیری:

۱- ترجم الافعال التالیه و اذکر نوعها

فعل	الترجمه	نوع الفعل
لا یصرخون		
شجعتُ		
سَنَحْدِمُ		
یُدافعون		
لا تَخَف		
إِشْفِ		
یَعِدُّنَا		

۲- جملات را به عربی ترجمه کنید.

(ب) شما با یکدیگر آشنا نشدید.

(الف) ای سربازان دفاع کنید

(د) لطفا بنشینید.
(و) دانش آموزان را خارج کن

(ج) کتاب خارج شد
(ه) لطفا بنشینید

- ۳- صُغِ الافعال المطلوبه:
الف) الماضي من يتعارف
ب) المضارع من ورثتم
۴- ميز الافعال المعلومه من الأفعال المجهوله ثم ترجمها:
الف) افلا ينظرون الى الإبل كيف خُلِقَتْ.
ب) فاذا قرىء القرآن فاستمعوا له و أنصتوا لعكم تُرْحَمُونَ.

فعالیت های عملکردی:

۱۴- اجعل كل فعل في مكانه المناسب:

تبن - استلمى - ماجالسا - تتعارفن - يماشى - سادافع - لاتنزلوا - لا تكذبان - أعف

ماضى منفي	امر	مضارع	مضارع مستقبل	نهى	منفي
-----------	-----	-------	--------------	-----	------

۱۵- الف: ضع في الفراغ الضمير المناسب ثم ترجم الافعال:

- (۱) ..... ما وضعوا
(۲) ..... لا تندمن
(۳) ..... سيمضى
(۴) ..... اكشفوا

ب: فعل های داده شده در قسمت الف را از ماضی به مضارع و از مضارع و امر به ماضی تبدیل کنید.

۱۶- در آیاتی از قرآن ۱۰ فعل معلوم و ۱۰ فعل مجهول با معنی استخراج شود.

۱۷- جدولی از صرف یک فعل مشخص در زمان های ماضی - مضارع - امر در دو حالت معلوم و مجهول تهیه کنید.

فصل ۲: تقسیم اسم

- ✓ مفرد، مثنی، جمع و انواع
- ✓ مذکر و مؤنث
- ✓ جامد و مشتق و انواع آن
- ✓ معرب و مبنی
- ✓ ضمیر و انواع آن
- ✓ اسم اشاره و انواع آن
- ✓ اسم مفعول و انواع آن

- ✓ اسم استفهام
- ✓ اسم شرط
- ✓ اسم مقصور، ممدود، منقوص
- ✓ منصرف و غیر منصرف
- ✓ عدد اصلی و ترتیبی

فعالیت های یادگیری:

۴- اسم های مفرد، مثنی و جمع را از جمله های زیر پیدا کنید و در جدول مقابل بنویسید.

(الف) ربنا لا تجعلنا مع القوم الظالمین

(ب) هو الذی خلق السماوات و الارض

(ج) التلاميذ مشغولون بتهيئه صحيفه جداريه

مفرد	مثنی	جمع و نوعه

۵- عين الخطا للفراغ:

(الف) ..... فلاحون مجدّون (انتم - هم - نحن - انتما)

(ب) ..... لاعبات فائزات (هولاء - نحن - أنا و صديقتي - انت و صديقاتك)

۶- ترکیب های زیر را ترجمه کنید و نوع مشتق آنها را بنویسید.

ترجمه	نوع مشتق	
		دافع
		مجموع
		مسافر
		رسام
		مقلّد

۷- أكتب الكلمات في مكانها المناسب ثم ترجمها (دو کلمه اضافه است)

حداد - معتمد - کاتم - کذاب - ممزوج - مشاهد - مدافعه

اسم مبالغه	اسم الفاعل مزید	اسم المفعول مزید	اسم الفاعل مجرد	اسم المفعول مجرد

۸- عین المناسب للفراغ:

- (الف) ..... الطالبه نجحت في الامتحان (هؤلاء - هذه - هذا)
 (ب) ..... الكتب مفیده للطلاب (اولئك - ذلك - تلك)
 (ج) ان الله يحبّ ..... يقاتلون في سبيله (الذی - الذین - اللاتی)

۹- انتخب الصحيح مما بين القوسين للأسماء المطلوبه:

- ۱- الاسم المقصور: الغنى الداعى يحيى
 ۲- الاسم المنقوص: الهوى العصا الراضى
 ۳- الاسم المبنى: هذان الذين لیلی
 ۴- الممنوع من الصرف: ابراهيم محمد سعيد
 ۵- الاسم المنصرف: ايران معلم أعلم

۱۰- أكتب الساعه بالارقام:

- (الف) التاسعه و عشرون دقيقه .....
 (ب) الرابعه عشره تماماً .....
 ۸- أكتب في الفراغ عدداً ترتيبياً مناسباً
 (الف) اليوم ال..... في الاسبوع يوم الخميس
 (ب) الفصل ال..... في السنه الايرانيه فصل الخريف

فعاليت های عملکردی:

۱- اسم های مذکر مونث را در جمله های زیر بیاييد و در جدول نمونه وارد کنید.

(الف) متى تعودُ والدتك إلى البيت

(ب) الشمس طالعه لكنّ الجو باردٌ

(ج) و امرأته قائمه

اسم	مذکر یا مؤنث	نوع مذکر (حقیقی یا مجازی)	نوع مؤنث (حقیقی یا مجازی)

۲- مؤنث اسم های داده شده را در برابر هر کدام بنویسید.

مذکر	مونث
مسلم	
أصغر	
سکران	
أخضر	
محمود	

۳- کلمات مشتق را در سوره های مشخصی از قرآن با معنی آن استخراج نمائید.

۴- میز الاسم المقصور من المنقوص فی الأسماء التالیه:
 العالی - الدنيا - الهدی - الرأعی - الفتی - المعتدی
 المقصور:

المنقوص:

۵- أكتب التحليل الصرفی لما اشیر الیه بخط:

انا زینا السماء الدنيا بزینه الكواكب

۶- اعداد زیر را به فارسی ترجمه کنید.

الف) ۴۸ سال .....
 ب) ۱۸ ماه .....

ج) امام دوازدهم .....
 د) درس بیستم .....

فصل ۳: تقسیم جملات

- ✓ جمله فعلیه و ارکان آن
- ✓ جمله اسمیه و ارکان آن
- ✓ نعت
- ✓ اضافه
- ✓ انواع اعراب (اصلی - فرعی)
- ✓ انواع اعراب (محلّی - تقدیری)

فعالیت های یادگیری :

۱- عین الجمله الفعلیه و الاسمیه ثم أعرب ما اشیر الیه بخط:
 الف) السکوتُ ذهب و الکلام فضهُ

- (ب) يزرع الفلاحُ المجدُّ اشجارَ التفاح
 (ج) صدور الأحرار قبورُ الأسرار
 (د) أرسله الولدُ إلى المدرسه
 (ه) أكبر الحمقُ الاغراقُ فى المدح و الذم
 (و) ذنبٌ واحدٌ كثير و ألف طاعه قليل
 (ز) هذا أمرٌ لا يُقبلُ

٢- انتخب المناسب للفراغ:

- (الف) على الله يتوكل ..... (المومنين - المومنون)
 (ب) الهى كُفِّرْ عَنَّا ..... نا (سيئات - سيئات - السيئات)
 (ج) هولاء ..... (مجتهدان - مجتهدين)
 (د) أرسلنا إلى ..... رسولاً (فرعون - فرعون)
 (ه) ..... عن عمله لايتقدّم (الراضى - الراضى - الراضى)
 (و) أنظر إلى قرونه ..... (الجميل - جميله - الجميله)

فعاليت هاى عملكردى :

٥- شكل ما أشير اليه بخط

(الف) الناس لا يحبون الراضى عن نفسه

(ب) نحن نحترم القاضى العادل

فصل ٤: اعراب فعل مضارع

- ✓ مضارع مرفوع
 ✓ مضارع منصوب
 ✓ مضارع مجزوم

فعاليت هاى يادگيرى :

١- املاء الفراغات من الجدول:

(الف) لن ينجحوا من يطلبون الراحة

(ب) أتأمرون أن أسرف

(ج) قل لم تؤمنوا و لكن قولوا أسلمنا

مضارع مرفوع	مضارع منصوب	مضارع مجزوم	علامه الرفع	علامه النصب	علامه الجزم

فعالیت های عملکردی :

۱- صحیح الأخطاء

الف) اجتهدنا كثيرا لننجح في الإمتحان

ب) الكفار لم يؤمنون بما أنزل الله

۲- صحیح الأخطاء في ترجمه اعراب فعل مضارع:

الف) لا تقنطون من رحمه الله (از رحمت خدا ناامید نشوید)

ب) من يعمل الخیر ینتفع به (هر کس کار خیر انجام داد، از آن سود برد)

ج) الله الله في القرآن لا يسبقكم بالعمل به غيركم (خدا خدا را در مورد قرآن! دیگر در عمل به آن بر ما پیشی نگرفت)

فصل ۵: مرفوعات

✓ فاعل

✓ نائب فاعل

✓ مبتدا و خبر

✓ نواسخ (افعال ناقصه)

✓ حروف مشبیهه

✓ افعال مقاربه

✓ لا نفی جنس

فعالیت های یادگیری :

۱- اعراب ما اشیر الیه بخط:

الف) إنما المؤمنون اخوه فاصلحوا بين أخويكم

ب) ليعلم الانسان أنها مسخرة له

ج) كانت المسلمات صادقات في عملهن

د) ختامه مثك و في ذلك فليتنافس المتنافسون

ه) لا خير في ود الانسان المتلون

فعالیت های عملکردی :

۱- در درس های مشخصی از کتب عربی متوسطه مرفوعات را بیابند و نقش آنها را بیان کنند.

فصل ۶: منصوبات

✓ مفعول به

✓ مفعول مطلق

- ✓ مفعول فيه
- ✓ مفعول لاجله
- ✓ منادی
- ✓ حال
- ✓ تمیز
- ✓ استثناء
- ✓ افعال تعجب

فعالیت های یادگیری :

اقرأ النص التالي و ترجمه ثم أعرب ما اشير اليه بخط:

الف) دخل رسول الله (ص) المسجد وحيداً و لم يشاهد هناك إلا جماعتين جماعه يتفقهن و جماعه لم يكن لهم عملُ إلا الدعاء. فقال كلاً المجلسين إلى خير أما هولاء فيدعون الله و أما هولاء فيتعلّمون و يفقهون الجاهل. هولاء أفضل بالتعليم أرسلت ثم قعد معهم.

۱- شكل الجمله التاليه

أيها الأعزاء لقد كرمّ الاسلام العمل و العلماء و هذا كان سبب تقدم المسلمين العلمیّ فی مجال الفكر

فعالیت های عملکردی :

۱- صحح الأخطاء فی العبارة التاليه (مع بيان سبب)

الف) ما أبعدُ الخیرِ علی أهلِ الكسَلِ

ب) يا قدسُ مَنْ يُقِفُ العدوانُ علیک

ج) إشتري والدي ثلاثة كيلوات تُفاحُ

د) تظاهر أبناء الشعب مطالباً بحکم القرآن

۲- در درس های مشخصی از کتب عربی متوسطه منصوبات را بیابند و نقش آنها را بیان کنند.

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان با رویکرد کارگاهی و حل تمرین و مبنای کار کتب عربی متوسطه می باشد. دانشجوی این درس موظف به تهیه کتب عربی متوسطه است تا بر اساس برنامه اعلام شده و مشارکت فعال به حل تمارین کتب درسی و ارائه راهکارهای مفید جهت انتقال بهتر مفاهیم به دانش آموزان گام بردارد. استاد موظف است در آغاز هر جلسه سؤالاتی را از منابع پیش نیاز متناسب با مبحث مورد نظر از دانشجو داشته باشد تا ضمن یادآوری آنها با مشارکت دانشجو به بررسی کتب عربی بپردازد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

✓ کتب عربی متوسطه در سطوح مختلف

منابع فرعی :

✓ مبادی العربیه رشید شرتونی جلد ۳ (تنقیح حمید محمدی)

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ۱- آزمون نهایی : این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت های یادگیری صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۵نمره)
- ۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها در طول ترم صورت می گیرد. (۱۰ نمره)
- ۳- ارزیابی پوشه کار : کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. (۵ نمره)

سایر نکات: تأکید می شود مبنای کار در این واحد درسی تحلیل و بررسی کتب عربی متوسطه می باشد و به همراه داشتن کتب مربوطه برای دانشجو الزامی است.

سرفصل درس «منطق ۲»

۱. معرفی درس و منطق آن

استدلال عالی ترین فعالیت ذهن و پیچیده ترین و مهم ترین مبحث منطقی است که شناخت آن و آسیب هایش می تواند به بهبود فرایند تفکر کمک کند. با قدرت استدلال است که انسان می تواند به تولید علم برسد و هر چقدر این توانمندی تقویت شود رسیدن به این مهم امکان پذیرتر خواهد بود. شناخت انواع استدلال و نحوه اثبات نتایج به دست آمده از شکل های مختلف قیاس به دانشجویان کمک می کند که قدرت ذهنی خود را تقویت کند و به این نتیجه برسد که هرکس بتواند از نظریات و مدعاهای خود با استدلال قویم و قیاس برهانی دفاع کند به توفیق ثبت نظر و افزودن بر علم بشر رسیده است. این جمله سهروردی که مردم کشته های عبارت هستند به خوبی اهمیت شناخت قیاس برهانی و پرهیز از مغالطه را نشان می دهد. گفته شده دغدغه اول ارسطو در تدوین قوانین منطقی بازشناسی مغالطات و مچ گیری سوفسطائیان بوده است. برای دانشجوی الهیات نیز شناخت این مطالب مهم است زیرا اثبات بسیاری از معارف حقه الهی بر استدلال استوار است. و از طرف دیگر بعضی از مخالفان و معارضان دین به قیاس های مغالطی که نقاب برهان برچهره شان پوشانده شده تکیه می کنند. این درس دانشجو معلم را قادر می کند تا سره را از ناسره شناخته و متمایز کند و به شاگردان آینده خود کمک کند تا به چنین بینش و نگرشی برسد.

نام درس: منطق ۲				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:				نوع درس: عملی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: منطق ۱
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
توانسته با نوشتن یک مقاله کوتاه سه صفحه ای (انشاء منطقی) قدرت استدلال خود را در اثبات نظریه خاصی (مثل اعتقاد به عالم برزخ) نشان دهد.	توانسته با تجزیه و تحلیل چند متن ساده انواع استدلال به کار رفته در آن را تشخیص دهد.	توانسته ضمن آشنایی با انواع استدلال و درک تفاوت های آن گزارشی در این باره ارائه دهد.	استدلال و انواع آن	شایستگی اساسی:
توانسته با مراجعه به متن ها و یا کتاب هایی به انتخاب خود انواع مواد را در آنها تشخیص دهد.	توانسته با تهیه جدول و یا اسلاید انواع مواد و تفاوت ها و کاربرد آن ها را معرفی کند.	توانسته تعریف دقیق هریک از مواد و صناعات خمس را شناخته و فهم خود را با پاسخ دادن به پرسش هایی در این باره نشان دهد.	اقسام قیاس از نظر ماده	

توانسته با مراجعه به روزنامه ها و سایت های خبری مغالطه های به کار رفته را تشخیص داده و گزارشی از آن تهیه کند.	توانسته با مراجعه به منابع مکتوب یا الکترونیکی بعضی از مغالطه های معروف فلسفی را شناسایی کرده و گزارشی از آن تهیه کند.	توانسته تعریف مغالطه و عواملی موثر در آن ارا شناخته و گزارشی در این باره تهیه کند.	مغالطه	
---	--	--	--------	--

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول : مواد قیاس

ضروقت پرداختن به بحث از مواد در منطق صوری

مبادی قیاس

یقینیات

مظنونات، مشهورات، وهمیات، مسلمات، مقبولات، مشبهات، مخیلات

فعالیت یادگیری: شرکت در بحث های کلاس و ارائه مثال هایی برای موارد مطرح شده

فعالیت عملکردی: مطالعه کتاب درسی و کتاب های منطقی دیگر و ارائه کنفرانس و تدریس در کلاس درس

فصل دوم : اقسام قیاس به اعتبار ماده (صناعات خمس)

برهان، تعریف و اهمیت

انواع برهان

شرایط و ویژگی های برهان

فصل سوم : جدل

تعریف جدل و جایگاه آن در زندگی انسان

فواید جدل

مبادی و مقدمات جدل

فصل چهارم : خطابه و شعر

تعریف، فایده و اجزاء

فصل چهارم : مغالطه

تعریف مغالطه

اغراض مغالطه

اجزاء مغالطه

انواع مغالطه

فعالیت یادگیری: تشکیل گروه های مباحثه و مشارکت در فرایند یادگیری

فعالیت عملکردی: ۱-تهیه اسلاید از محتوای درسی و نمایش آن در کلاس

۱- مراجعه به روزنامه ها و سایت و استخراج استدلال های مغالطی

۲- گزارش مغالطه های معروف تاریخ علم (مثل مغالطه های زنون، سوفسطائیان، مغالطه های متنبی ها، منکران خدا..)

۳- راهبردهای آموزش و یادگیری

این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت آموزشگر و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان و با رویکرد استدلالی و شیوه های فعال تدریس و کارگاهی ارائه می شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند. درعین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می تواند به صورت شفاهی در همان جلسه یا جلسه بعد و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

خوانساری، محمد (۱۳۵۹). منطق صوری، تهران: انتشارات آگاه.

۱- مظفر، محمدرضا (۱۳۹۲). منطق، جلد اول و دوم، ترجمه علی شیروانی، قم: موسسه انتشارات دارالعلم.

منابع فرعی:

۱- فرامرزق راملکی، احد (۱۳۸۰). منطق، تهران: دانشگاه پیام نور.

۲- علامه حلی (۱۳۷۰). الجوهر النضید، تهران: انتشارات حکمت.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

آزمون پایانی: این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت های یادگیری صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۵۰ درصد نمره پایانی)
ارزشیابی فرایند: شرکت در فعالیت های کلاسی و حضور موثر در کارگروه ها (۳۰ درصد نمره پایانی)
ارزشیابی پوشه کار: کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. (۲۰ درصد نمره پایانی)

سرفصل درس «کلیات فلسفه اسلامی ۲»

۱- معرفی درس و منطق آن

فلسفه اسلامی یکی از فرصت های نابی است که عقل انسان در اختیار بشریت قرار داده است. زیرا فلسفه اسلامی حاصل تعامل فیلسوفان با دین و بلکه تعبد آن ها در برابر دین است. ملاصدرا به درستی گفته بود که اگر عقل درست حرکت کند جز به آنچه دین بیان می کند نخواهد رسید. فیلسوفانی همچون فارابی، ابن سینا، سهروردی، ملاصدرا و علامه طباطبایی و..... که تشنه فهم حقیقت و درک رازهای هستی و رسیدن به منبع لایزال نور بودند جز با خشوع و خشیت در برابر ذات مقدس الهی نمی توانستند چنین دست آوردهای درخشانی را به تمدن بشری تقدیم کنند. تلاش آن ها این بود که با قواعد و اصولی مستدل و مستحکم راه فطرت انسان را برای رسیدن به حقایق هستی باز کنند. راهی که رسولان الهی و حجت های ظاهری گشودند اما با دسیسه های نفس اماره و انسان های دنیاطلب بسته می شد. فیلسوفان الهی در همان مسیر انبیاء الهی عقل بشر را که حجت باطنی است به خدمت گرفتند تا راه را روشن کند و راه گم کردگان را به مسیر هدایت بازگرداند. فلسفه اسلامی که برپایه برهان بنا شده است با پرداختن به مباحث مهمی همچون علت و معلول و تغییر و حرکت هم به مبدء شناسی می پردازد و هم با بحث هایی نظیر تغییر و حدوث و قدم ربط انسان و عالم را با مبدء تبیین می کند و فرجام و انجام انسان و جهان را به مدد برهان عقلی به تصویر می کشد. پایان بخش یک دوره مباحث فلسفی الهیات بالامعنی الاخص است و این همه سرمایه های فکری دانشجو معلم است که به او این امکان را می دهد:

- ۱- نگرش خود را نسبت به هستی اصلاح کند. و جهان را در عقل و اندیشه خود از نو بنا کرده و جهان بینی خود را بازسازی کند
- ۲- با فهم درست و دقیق حقایق عقلی مانند علیت، حرکت، مراتب و عوالم هستی و رابطه مبدء با موجودات به دانش آموزش کمک کند تا جهان بینی خود را برپایه ای محکم بنا کند.
- ۳- کلاس دینی و معلم دینی مهم ترین منبع و ملجا دانش آموز برای فراگیری دین و طرح شبهات و پرسش های رایج و شایع در بین جوانان است؛ پس هرچقدر در تقویت توان ذهنی و عقلی دانشجو معلم وقت صرف شود و پایه های اعتقادی او تقویت شود در واقع به نسلی که تربیت خواهد کرد خدمت شده است.

نام درس: کلیات فلسفه اسلامی ۲				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: به شناخت درستی از علیت و ربط عالم طبیعت با ذات مقدس الهی، مراتب عالم و افعال و صفات الهی برسد و براساس این شناخت فهم دینی خود را توسعه عمق ببخشد. دانشجو معلم قادر خواهد بود تا حدودی به ارزیابی دیدگاه های مختلف در مباحث یاد شده بپردازد و هم چنین کاربرد استدلال های فلسفی در مباحث مختلف دینی را پیدا کرده و گزارشی از آن تهیه کند.				نوع درس: نظری
				تعداد واحد: ۲
				زمان درس:
				۳۲ ساعت
				پیشنیاز: کلیات فلسفه اسلامی ۱
				ملاک ها
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳		

<p>توانسته انسجام و ارتباط منطقی میان مباحثی نظیر اصالت وجود و حرکت جوهری و یا علیت و تشکیک وجود را درک کرده و یک گزارش تحلیلی از آن ارائه کند..</p>	<p>توانسته است به تجزیه و تحلیل استدلال های فلسفی بپردازد و بتواند یک مدعای فلسفی را به درستی به اثبات برساند و یک گزارش اجمالی از آن ارائه کند.</p>	<p>توانسته است به فهم اولیه از مسائل و مباحث فلسفی مانند علیت و حرکت و... برسد به گونه ای که قادر باشد در قالب سمینار یا گزارش فهم خود را ارائه کند..</p>	<p>شناخت مسائل فلسفه اسلامی مانند علیت، حرکت و...</p>	<p>شایستگی اساسی:</p>
<p>توانسته با توجه به اصول فلسفی اسلامی برخی حقایق دینی مانند معاد جسمانی را اثبات مند و نحوه استدلال خود را برای دیگران تبیین کند.</p>	<p>توانسته ارتباط میان مباحث فلسفی نظیر اصالت وجود و تشکیک وجود را در اثبات خدا و صفات و افعال الهی در یک گزارش تبیینی ارائه کند.</p>	<p>توانسته تاثیر مباحث و استدلال های فلسفی را در فهم بهتر و عمیق تر دین درک کند و یک گزارش اجمالی از آن ارائه کند.</p>	<p>کاربرد استدلال های فلسفی در فهم دینی</p>	

۲- فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

۱- مقولات عشر (چهار جلسه)

جوهر و انواع آن

اثبات انواع جوهر

اعراض

فعالیت یادگیری: ۱- شرکت در بحث های کلاس

فعالیت عملکردی: ۱- مراجعه به منابع فلسفی و جستجوی دیدگاه فیلسوفان غربی مانند کانت در باره مقولاتی مثل جوهر و

جسم و یا عقل و بیان یافته های خود در کلاس

۲- مقایسه طبقه بندی فلسفی پدیده ها با سایر طبقه بندی ها

۲- علیت (چهار جلسه)

انواع علت

علت های چهارگانه (با تاکید بر علت فاعلی و علت غایی)

بطالان تسلسل و دور

ملاک نیازمندی معلول به علت

ضرورت علی و معلولی

سنخیت

فعالیت یادگیری: ۱- پاسخ به سوالات مطرح شده در کلاس (به صُرت شفاهی و یا کتبی)

- فعالیت عملکردی: ۱- بررسی و تحلیل تاثیر مباحث مطرح شده در فهم دینی و جایابی آن ها در کتاب های دینی دوره متوسطه
- ۳- حرکت (تغییر و ثبات) (دو جلسه) ضرورت بحث حرکت در مابعدالطبیعه
- حرکت جوهری و اثبات آن
- فعالیت یادگیری: ۱- شرکت فعال در بحث های کلاس
- فعالیت عملکردی: ۱- بررسی اختلاف نظر ملاصدر و سایر فیلسوفان در بحث حرکت
- ۲- بررسی تاثیر نظریه اصالت وجود یا اصالت ماهیت در بحث حرکت
- ۴- علم و عالم و معلوم (دو جلسه)
- انواع علم
- مراتب عقل
- مراتب عالم
- فعالیت یادگیری: ۱- شرکت فعال در بحث های کلاس و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- فعالیت عملکردی: ۱- مراجعه به منابع فلسفی و مقایسه دیدگاه افلاطون و فیلسوفان مسلمان در بحث مراتب عالم و تبیین آن در کلاس
- ۵- الهیات بالمعنی الاخص (سه جلسه)
- توحید
- صفات
- افعال (مراتب هستی)
- فعالیت یادگیری: ۱- شرکت فعال در گفتگوهای کلاسی، حضور در گروه های مباحثه و یادگیری از طریق مشارکت گروهی
- فعالیت عملکردی: ۱- مراجعه به کتب دینی دوره دبیرستان و بررسی و تحلیل این کتب و نقد آن ها از نظر چگونگی طرح این مباحث و میزان اثربخشی آن
- ۲- مراجعه به منابع گوناگون فلسفی و توسعه و عمق بخشیدن به آگاهی ها در این زمینه و ارائه آن در قالب یک مقاله کوتاه

۳- راهبردهای آموزشی و یادگیری

در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت آموزشگر و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان با رویکرد استدلالی و در صورت امکان بهره گیری از روش های مختلف تدریس انجام می شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع پردازد و در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش پردازند. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می تواند به صورت شفاهی در همان جلسه یا جلسه بعد و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

۱- علانه طباطبایی، بدایه الحکمه، قم:المطبعه العلمیه، بی تا

۲- عبودیت، عبدالرسول (۱۳۸۷)، فلسفه مقدماتی، قم: انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

منابع فرعی :

- ۱- مطهری، مرتضی (۱۳۶۱)، شرح مبسوط منظومه، تهران: انتشارات حکمت

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

آزمون پایانی: این آزمون براساس مطالب مطرح شده در کلاس و با محوریت منبع درسی معرفی شده برگزار می شود و نمره آن ۶۰ درصد نمره پایانی دانشجو محسوب می شود.

ارزشیابی فرایند: مشارکت فعال در فعالیت های گروهی و بحث های مطرح شده در کلاس (۲۰ درصد نمره پایانی)
ارزشیابی پوشه کار: انجام تکالیف محوله و ارائه به موقع آن ها (۲۰ درصد)

سایر نکات: ۱- اساتید محترم می توانند با توجه به زمان و شرایط کلاسی در ترتیب مباحث و یا اهمیت طرح آن ها اعمال نظر بفرمایند.
۲- استفاده از روش های فعال تدریس به ویژه روش کارایی تیم و یا استقرائی در تفهیم مفاهیم دشوار فلسفی موثر است که البته با توجه به بازه زمانی و حجم مطالب، دفعات معدودی می توان از آن استفاده کرد.

سرفصل درس «تاریخ حدیث و شناخت منابع»

۱. معرفی درس و منطق آن

حدیث و سنت پیامبر اسلام (ص) و امامان معصوم، پس از قرآن کریم، دومین منبع شناخت اسلام در همه جوانب آن به شمار می‌رود. قابل توجه است که نسبت کلی احادیث به آیات قرآن نسبت تفسیری و تبیینی است بنابراین شناخت احادیث می‌تواند موجب شناخت بهتر از مطالب مجمل و کلی آیات قرآن شود. این روایات در حال حاضر از طریق کتب حدیثی شیعه و سنی در اختیار ما قرار دارد. به ویژه اگر در نظر بگیریم که در فاصله صدور حدیث از معصومان تا تدوین آنها در کتابهای معتبر، اتفاقاتی در حوزه جعل و تحریف روایات رخ داده که در صحت و سقم آنها و اعتبار کتب حدیثی اثر داشته است. این درس به دانشجو معلم این امکان را می‌دهد که تاریخ و منابع معتبر روایات را شناخته و اهمیت و قابلیت هر منبعی را به تفکیک مورد شناسایی قرار دهد و در نتیجه با انتخاب روایات صحیح از منابع حدیثی، مفاهیم اصیل دینی را به دور از جعل و تحریف به دانش آموزان خود منتقل سازد. علاوه بر آن دانشجو معلم قادر خواهد بود با استفاده از آموزه های صحیح روایات پیامبر و اهلبیت (ع)، در پاسخگویی به شبهات دینی دانش آموزان، ایفای نقش کند.

نام درس: تاریخ حدیث و شناخت منابع				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود: تحلیل درستی از وقایع مربوط به تدوین حدیث و انگیزه های عاملان جعل و تحریف روایات و نیز نقش معصومان و علمای متعهد در خنثی سازی توطئه های جعل حدیث ارائه دهد و به دنبال آن با شناخت منابع روایات شیعه و سنی و طبقه بندی اعتباری آنها، احادیث و روایات را بر اساس منابع آن ارزیابی کند.				نوع درس: عملی
				تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: -
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	شایستگی اساسی:
فرایند تدوین حدیث	توانسته است از موانع موجود بر سر راه تدوین حدیث بعد از رحلت حضرت رسول(ص) گزارشی توصیفی ارائه نماید.	توانسته است از موانع موجود بر سر راه تدوین حدیث بعد از رحلت حضرت رسول(ص) گزارشی تحلیلی ارائه نماید.	توانسته است درباره تدوین حدیث در شیعه و اهل سنت گزارشی تحلیلی-مقایسه ای ارائه دهد و رویکرد مثبت شیعه به مساله تدوین حدیث را نسبت به اهل سنت اثبات کند.	
منابع حدیث	توانسته است گزارشی توصیفی و منسجم از منابع روایی شیعه و سنی در ادوار تاریخی ارائه کند.	توانسته است گزارشی تحلیلی از مزایا و کاستی های هر یک از منابع مرجع حدیثی شیعه و سنی ارائه دهد.	توانسته است با طبقه بندی اعتباری منابع، احادیث و روایات معتبر را در استدلال های دینی به کار برد.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: کلیات

- ✓ معرفی درس و دامنه و اصطلاحات پایه آن
  - ✓ ارزش حدیث و سنت
  - ✓ اصطلاحات حدیث، روایت، خبر، سنت و اثر
  - ✓ تقسیمات تاریخ حدیث (شیعه و سنی)
  - ✓ نقش حدیث در شناخت بهتر قرآن و مفاهیم دینی
- فعالیت های یادگیری :

۶- گفتگو و مشارکت فعال در تعیین حدود و ثغور اصطلاحات و موضوعات

فعالیت های عملکردی :

۱۸- ارائه سمینار علمی در مورد موضوعات مطرح شده

۱۹- ارائه نمونه هایی از نقش حدیث در تفسیر قرآن

فصل ۲: حدیث در دوران پیامبر

- ✓ اهتمام پیامبر به موضوع نقل و نگارش روایات
- ✓ کاتبان حدیث و مکتوبه های حدیثی این دوره

فعالیت های یادگیری :

۴- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس

فعالیت های عملکردی :

۱۱- ارائه نقش قرآن و سفارشات پیامبر (ص) در ارزش گذاری به علم و ترویج آن

۱۲- تحقیق و مطالعه بیشتر در شناسایی کاتبان روایات در دوران پیامبر(ص)

فصل ۳: تاریخ حدیث اهل سنت

- ✓ دوره متقدمان (خلفای سه گانه، بنی امیه و بنی عباس)
- ✓ دوره متاخران (پیدایش جوامع و کتب فراگیر حدیثی و اعتبارسنجی آنها)

فعالیت های یادگیری :

۱۱- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس

۱۲- ارائه تبیینی از اشتراکات و افتراقات نگاه به حدیث در دوره های سه گانه (گزارش شفاهی یا کتبی).

فعالیت های عملکردی :

۲۲- طبقه بندی کتب و جوامع حدیثی در دوره متقدمان از جهت اعتبار.

۲۳- طبقه بندی کتب و جوامع حدیثی در دوره متاخران از جهت اعتبار.

۲۴- تعیین جایگاه کتابهای حدیثی در منظومه علوم دینی اهل سنت.

فصل ۴: تاریخ حدیث شیعه

- ✓ دوره متقدمان (اصول روایی اصحاب ائمه، اصحاب اجماع، نخستین جوامع روایی، کتب اربعه حدیث شیعه)
- ✓ دوره متاخران (رکود چند قرنه در تاریخ حدیث، ظهور اخباری گری، ظهور محدثان بزرگ، پیدایش جوامع گسترده حدیثی)

فعالیت های یادگیری :

۵- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس

۶- مقایسه تاریخ حدیث شیعه و اهل سنت در دوره متقدمان

۷- مقایسه تاریخ حدیث شیعه و اهل سنت در دوره متاخران

فعالیت های عملکردی :

۱۰- طبقه بندی کتب و جوامع حدیثی شیعه در دوره متقدمان از جهت اعتبار.

۱۱- طبقه بندی کتب و جوامع حدیثی شیعه در دوره متاخران از جهت اعتبار.

۱۲- تعیین جایگاه کتابهای حدیثی در منظومه علوم دینی شیعه.

۱۳- ارائه گزارشی مکتوب از مقایسه جوامع حدیثی اهل سنت (صحاح سته) و شیعه (کتب اربعه).

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان را با رویکرد توصیفی-تحلیلی و در صورت امکان و نیاز با بهره گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می آورد. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع پردازد و در گفتگوهای هر جلسه و طرح سوالات خود مشارکت نماید. درعین حال، ممکن است در جلسات درس، پرسش هایی مطرح شود که به تشخیص استاد یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها به صورت شفاهی در همان جلسه و یا جلسات بعد موکول شده و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

✓ تاریخ عمومی حدیث، تالیف دکتر مجید معارف، انتشارات کویر ۱۳۹۳.

منابع فرعی :

✓ جوامع حدیثی اهل سنت، تالیف دکتر مجید معارف، انتشارات سمت، ۱۳۹۲.

✓ جوامع حدیثی شیعه، تالیف دکتر هادی حجت، انتشارات سمت، ۱۳۸۶

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی : این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت های یادگیری صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۶۰ درصد نمره نهایی)

۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها در طول ترم صورت می گیرد. (۲۰ درصد نمره نهایی)

۳- ارزیابی پوشه کار : کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. (۲۰ درصد نمره نهایی)

سرفصل درس « فقه ۱ »

۱. معرفی درس و منطق آن

علم فقه یکی از مقدس ترین علوم ارزنده اسلامی است که نمایشگر دید وسیع و همه جانبه اسلام می باشد و انسان را به احکام الهی و اصول عالی زندگی آشنا می سازد. در زمان پیامبر (ص) و ائمه طاهریین(ع)، آن بزرگواران خود عهده دار بیان احکام الهی بودند و نیز این موضوع به عهده اصحاب و شاگردان مخصوصی نیز واگذار می گردید که ائمه، مردم را به آنان ارجاع می دادند. در دوران غیبت ولی امر(ع)، بیان حلال و حرام و روشنگری برنامه های زندگی جامعه، به فقهاء واگذار گردید و موضوع فتوا و نیز موضوع تقلید به صورت خاصی رواج کلی گرفت و در این رابطه کتابهای ارزشمندی در فقه، با استدلالات متقن و براهین محکم نوشته شد، کتابهایی جامع همه ابواب فقهی و کتابهایی حاوی برخی از ابواب فقهی و کتابهایی مخصوص یک مسئله فقهی تالیف گردید. یکی از ویژگی های مهم مکتب تشیع، استفاده از عنصر اجتهاد در گستره نصوص دینی است. این ویژگی، سبب پویایی و تحرک هر چه بیشتر مکتب و نیز کسب توان مناسب برای پاسخگویی به موضوعات نوپیدا بوده و هست. تکامل و گسترش رشته های مختلف علوم اسلامی از جمله دانش فقه، در پرتو همین عنصر اجتهاد و نیز تلاش دانشمندان و فقیهان بزرگ و زمان شناس صورت گرفته است. فقه تقسیماتی دارد از جمله: فقه اصغر، فقه اوسط (فن شریف اخلاق مستدل) و فقه اکبر(عرفان نظری و عملی). آداب عبادت که همان فقه اصغر است در تعدادی از کتابهای فقهی به نام واجبات، مستحبات و مقداری دیگر در کتابهای اخلاقی بیان شده است.

نام درس: فقه ۱				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری
با شناخت درست و مستدل از عمده احکام، ابواب و مسائل فقهی عبادات و وظایف عملی در اسلام، روش اصیل بندگی خدا، کیفیت صحیح روابط اجتماعی ناظر به نواحی، مراحل، دوران و حالات مختلف زندگی انسان، عالی ترین نظام های حیاتی را در زندگی فردی، اجتماعی و شغلی خود ترسیم و به کار برد. در نهایت دانشجو معلم توان پاسخ به سوالات و موضوعات مربوط به ابواب و تقسیمات فقهی عبادات را نیز پیدا می کند.				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				پیشنیاز: کلیات اصول فقه و فقه
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
توانسته است با شناسایی مستندات فقهی احکام عبادی از آیات و روایات، استدلالات مبتنی بر آنها را ارائه دهد	توانسته است تقسیمات فقهی و احکام متناظر با فرد و جامعه در حوزه عبادات را تبیین و گزارش کند.	توانسته است ابواب فقهی در حوزه عبادات را توصیف و گزارش کند.	احکام و ابواب فقهی عبادات	شایستگی اساسی:

توانسته است در صورت رسیدن به باور جدی و عمل به وظایف و تکالیف عبادی در حوزه فردی و اجتماعی، به مراتبی از حیات طیبه دست یافته و در مسیر اصلاح مفاسد اجتماعی، امر به معروف و نهی از منکر را با توجه به شرایط و مراتب آن انجام دهد.	توانسته است با پی بردن به فلسفه عبادات از نظر اسلام و احساس مسئولیت نسبت به اصلاح جامعه، اقدام به برنامه ریزی برای زندگی فردی و اجتماعی و حرفه ای خود کند.	توانسته است در مورد آثار فردی و اجتماعی عبادات از نظر اسلام، گزارش توصیفی ارائه دهد.	آثار عبادات در اسلام (فردی و اجتماعی)
--	--	--	---------------------------------------

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول : طهارت

- مطهرات و نجاسات
- وضو
- غسل
- تیمم (بدل از وضو و بدل از غسل)

فعالیت یادگیری :

- ✓ مشارکت دانشجویان در پاسخ به سوالات و شبهات مطرح شده
- ✓

فعالیت عملکردی:

- تولید یک جدول مقایسه ای از تفاوت نظرات فقهی پیرامون موضوعات ارائه شده
- ارائه مستندات (اعم از آیات و روایات) احکام ارائه شده در این موضوعات
- احصاء مسائل جدید در موضوعات ارائه شده

فصل دوم : نماز

فصل سوم: روزه

فصل چهارم : زکات

فصل پنجم : خمس

فصل ششم: حج

فصل هفتم : جهاد

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان را با رویکرد استدلالی و در صورت امکان و نیاز با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می‌آورد. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند. درعین‌حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در همان جلسه یا جلسه بعد و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- فقه استدلالی
- مختصر النافع
- لمعه دمشقیه

منابع فرعی:

- شرح لمعه،

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ۱- آزمون نهایی: این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت‌های یادگیری صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۷۰ درصد)
- ۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها در طول ترم صورت می‌گیرد. (۲۰ درصد)
- ۳- ارزیابی پوشه کار: کلیه تکالیف در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌شود. (۳۰ درصد)

سرفصل درس « اعراب القرآن »

۱. معرفی درس و منطق آن

قرآن کریم به عنوان معجزه پیامبر گرامی نازل شده و متکفل هدایت انسان است. این هدایتگری با توجه به شرایط و لوازمی محقق خواهد شد و آن فهم کامل مقاصد کلام الهی است که در خود آیات قرآن از طریق دستور به تدبیر به آن سفارش شده است. از جمله دانش های تفسیری قرآن علم نحو است که امکان شناخت اسلوب های جملات عربی و درک نقش هر کلمه را به فراگیرنده فراهم می سازد. درس اعراب قرآن، نوعی کاربرد عملی قوانین علم نحو در صحنه قرآن کریم است و اولین پایه عملی جهت ورود به فعالیت های تفسیری خواهد بود. با این دانش، اسلوب های جملات قرآنی شناخته شده و نقش هر کلمه در متن آیات درک می شود، در نتیجه این دانش به همراه علم لغت شناسی موجب توفیق در ترجمه روان آیات و ورود به صحنه فعالیت های تفسیری می گردد. معلمان آگاه به فنون نحو و اعراب قرآن می توانند در انتقال مفاهیم قرآنی به دانش آموزان خود روان تر عمل کنند.

نام درس: اعراب القرآن				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: عملی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۳۲ ساعت
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
توانسته است با کمک دانش لغات قرآنی، از کاربرد جملات اسمیه و فعلیه، گزارشی تطبیقی ارائه دهد.	توانسته است در خصوص احکام جمله در قرآن و بسامد هر کدام گزارشی تحلیلی ارائه دهد.	توانسته است گزارشی توصیفی از اسلوب های جمله در قرآن کریم ارائه دهد.	جملات اسمیه و فعلیه	شایستگی اساسی:
توانسته است با بهره گیری از قوانین علم نحو و با استفاده از کتاب های لغت قرآنی مانند مفردات راغب به ترجمه روان آیات قرآنی نائل گردد.	توانسته است با توجه به نقش عوامل در قرآن، نسبت به مرفوعات و منصوبات و مجرورات قرآنی گزارش تحلیلی ادبی ارائه دهد.	توانسته است با توجه به وجود حروف عامل و غیرعامل در ترکیب جملات قرآنی، گزارشی توصیفی ارائه دهد.	ترکیب جملات قرآنی و نقش هر کلمه	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: تعریف درس و فایده آن

- ✓ بررسی علم اعراب قرآن و پیشینه تاریخی آن
- ✓ کتابهای مهم اعراب قرآن در قدیم مانند اعراب القرآن زجاج، نحاس، مکی بن ابی طالب، اعراب ثلاثین سوره ابن خالویه
- ✓ کتابهای مهم اعراب قرآن در دوران معاصر مانند اعراب القرآن محمود صافی، محی الدین درویش، محمد طنطاوی
- ✓ ترکیب سوره های طارق و اعلی

فعالیت های یادگیری :

- ۷- گفتگو و مشارکت فعال در مورد بکارگیری عملی قوانین نحو در ترکیب آیات قرآن
- ۸- تمرین های کلاسی در مورد ترکیب آیات و سوره منتخب

فعالیت های عملکردی :

- ۲۰- ارائه گزارشی از کتاب های مهم اعراب قرآن در فاصله قرون سوم تا ششم هجری
- ۲۱- ارائه گزارشی از کتاب های مهم اعراب قرآن در دوران معاصر

فصل ۲: شناخت جمله و احکام آنها در قرآن

- ✓ جملات اسمیه
- ✓ جملات فعلیه
- ✓ ترکیب سوره های شمس، لیل، ضحی و انشراح

فعالیت های یادگیری :

- ۳- گفتگو و مشارکت فعال در مورد بکارگیری عملی قوانین نحو در ترکیب آیات قرآن
- ۴- تمرین های کلاسی در مورد ترکیب آیات و سوره منتخب

فعالیت های عملکردی :

- ۱۳- ارائه گزارشی در خصوص ترکیب سوره های شمس و لیل در کتابهای اعراب القرآن قدیمی به شکل تطبیقی
  - ۱۴- ارائه گزارشی در خصوص ترکیب سوره های ضحی و انشراح در تفاسیر ادبی قرآن مانند تفسیر کشاف و البحر المحیط
- فصل ۳: حروف و نقش آنها در ترکیب قرآن
- ✓ حروف غیرعامل
  - ✓ حروف عامل
  - ✓ ترکیب سوره های غاشیه، بلد و فجر

فعالیت های یادگیری :

- ۳- گفتگو و مشارکت فعال در مورد بکارگیری عملی قوانین نحو در ترکیب آیات قرآن

۴- تمرین های کلاسی در مورد ترکیب آیات و سور منتخب

فعالیت های عملکردی :

- ۲۵- ارائه گزارشی تطبیقی از ترکیب سوره های غاشیة، بلد و فجر در کتابهای اعراب قرآن معاصر
- ۲۶- ارائه گزارشی از ترکیب سوره های غاشیة، بلد و فجر در تفاسیر مجمع البیان و ابوالفتح رازی
- ۲۷- ارائه گزارشی از کاربرد حروف عامل در کتابهای نحوی

فصل ۴: شناخت تفضیلی منصوبات، مرفوعات و مجرورات در قرآن

- ✓ بررسی مشکلات اعراب قرآن
- ✓ ترکیب سوره های تین، علق، بینه تا آخر قرآن

فعالیت های یادگیری :

- ۵- گفتگو و مشارکت فعال در مورد بکارگیری عملی قوانین نحو در ترکیب آیات قرآن
- ۶- تمرین های کلاسی در مورد ترکیب آیات و سور منتخب

فعالیت های عملکردی :

- ۱۴- ارائه گزارشی تطبیقی از کاربرد قوانین نحوی در کتاب های اعراب القرآن قدیم و معاصر
- ۱۵- ارائه گزارشی تطبیقی از کاربرد قوانین نحوی در تفاسیر ادبی شیعه و سنی

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان را با رویکرد عملی و حل تمرین و در صورت امکان و نیاز با بهره گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می آورد. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازد و در گفتگوهای هر جلسه و طرح سوالات خود مشارکت نماید. درعین حال، ممکن است در جلسات درس، پرسش هایی در خصوص مشکلات اعراب قرآن مطرح شود که به تشخیص استاد یا به درخواست دانشجو، پاسخگویی به برخی از آنها به صورت شفاهی در همان جلسه و یا جلسات بعد موکول شده و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

- ✓ اعراب ثلاثین سوره من القرآن ، تالیف ابن خالویه
- ✓ فروغی از قرآن، تالیف علی افراسیابی
- ✓ اعراب القرآن، تالیف طنطاوی

منابع فرعی :

- ✓ مشکل اعراب القرآن، تالیف مکی بن ابی طالب
- ✓ الجدول فی اعراب القرآن و صرفه و بیانہ، تالیف محمود صافی
- ✓ اعراب القرآن، تالیف محی الدین درویش

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی: این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت های یادگیری صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۴۰درصد نمره نهایی)

۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها در طول ترم صورت می گیرد. (۳۰درصد نمره نهایی)

۳- ارزیابی پوشه کار: کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. (۳۰درصد نمره نهایی)

سرفصل درس «آیات الاحکام»

۱. معرفی درس و منطق آن

علم فقه اشرف علوم است. و شریف تر از آن سرچشمه های این علم است که همان آیات نورانی قرآن و ام الاحکام می باشد. آیات الاحکام از آن نوع آیات نورانی قرآن مجید بحث میکند که حکمی از احکام عملی شریعت را در بر داشته و تعداد آنها در قرآن حدوداً ۵۰۰ آیه می باشد که این آیات یک حکم فرعی فقهی را دربر دارد و از منطوق صریح یا مفهوم موافق یا مخالف آن حکمی از احکام فقهی استناد می گردد که در روند عمل تکلیفی مکلف قرار دارد. شناخت این آیات دانشجو معلم را قادر خواهد ساخت که در استدلال احکام فقهی به مبانی استنباطی آن در کلاس درس تمسک نموده و دانش آموزان را به سرمنشاء های احکام فقهی رهنمون سازد.

نام درس: آیات الاحکام				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: ضمن شناخت منابع قرآنی احکام، کیفیت استدلال از آیات قرآن را در مذاهب پنجگانه اسلامی بیان کند.				نوع درس: عملی
				تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: فقه ۱
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	شایستگی اساسی:
منابع قرآنی احکام و استدلال به آن منابع	توانسته است گزارشی توصیفی از آیات با موضوعات عبادی را ارائه دهد.	توانسته است گزارشی توصیفی از تفکیک آیات مربوط به هر عبادت (با در نظر گرفتن مراحل عملی هر عبادت) ارائه دهد.	توانسته است گزارشی تحلیلی از کیفیت استدلال احکام از آیات قرآنی مربوط به هر عبادت (با در نظر گرفتن مراحل عملی هر عبادت) را ارائه دهد.	
کیفیت استدلال از آیات قرآن را در مذاهب پنجگانه	توانسته است گزارشی توصیفی از موارد اختلاف قرآن در مذاهب پنجگانه ارائه دهد.	توانسته است گزارشی در مورد علل اختلاف احکام در بین مذاهب پنجگانه بر اساس آیات قرآن ارائه دهد.	توانسته است گزارشی تحلیلی و منتقدانه از موارد اختلاف احکام در بین مذاهب پنجگانه بر اساس آیات قرآن ارائه دهد.	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: مقدمه

- ✓ تعریف و موضوع علم آیات الاحکام
- ✓ معرفی کتب و منابع آیات الاحکام (کتب متقدمین و متاخرین)

فعالیت های یادگیری :

۹- گفتگو و مشارکت فعال در مورد مباحث مطرح شده در کلاس درس
فعالیت های عملکردی :

۲۲- ارائه گزارشی از منابع موجود در فقه اهل تسنن با موضوع آیات الاحکام

فصل ۲: آیات مربوط به باب طهارت

- ✓ تعریف اجمالی از باب طهارت
- ✓ تعریف اجمالی از نجاسات در اسلام
- ✓ بررسی آیه ۶ سوره مائده در باب وضو
- ✓ بررسی آیه ۴۳ سوره نساء با موضوع تیمم
- ✓ بررسی آیه ۲۸ سوره توبه با موضوع نجاست مشرکین
- ✓ بررسی آیه ۹۰ سوره مائده با موضوع نجاست خمر و میسر

فصل ۳: آیات مربوط به باب نماز

- ✓ تعریف اجمالی از باب نماز (واجبات، مبطلات، ارکان و احکام)
- ✓ بررسی آیه ۲۲۸ سوره بقره در باب وجوب نماز
- ✓ بررسی آیه ۷۸ و ۷۹ سوره اسراء در موضوع اوقات نماز

فصل ۴: آیات مربوط به باب روزه

- ✓ تعریف اجمالی از باب روزه (واجبات، مبطلات، احکام و مباحث روزه مسافر و مریض)
- ✓ بررسی آیه ۱۹۲ سوره بقره در موضوع وجوب روزه
- ✓ بررسی آیه ۱۸۵ سوره بقره در موضوع احکام روزه
- ✓ بررسی آیه ۱۸۴ سوره بقره در موضوع روزه مسافر و مریض

فصل ۵: آیات مربوط به باب زکات

- ✓ تعریف اجمالی از باب زکات (موارد وجوب، محل پرداخت، مستحقین)
- ✓ بررسی آیه ۱۷۷ سوره بقره در موضوع وجوب زکات
- ✓ بررسی آیات ۳۵ و ۳۴ و ۷۰ سوره فصلت در موضوع محل زکات
- ✓ بررسی آیه ۱۴۱ سوره انعام در موضوع مستحقین زکات

فصل ۶: آیات مربوط به باب خمس

- ✓ تعریف اجمالی از باب خمس (موارد وجوب، محل پرداخت، مستحقین)
- ✓ بررسی آیه ۲۶ سوره اسراء در موضوع وجوب خمس
- ✓ بررسی آیه ۱ سوره انفال در موضوع وجوب خمس
- ✓ بررسی آیه ۶ و ۷ سوره حشر در موضوع وجوب خمس

فصل ۷: آیات مربوط به باب حج

- ✓ تعریف اجمالی از باب حج (انواع، شروط، احکام، فوائد، کسب منفعت در حج و حصر و صد)
  - ✓ بررسی آیه ۹۶ و ۹۷ سوره آل عمران در موضوع اصل وجوب حج
  - ✓ بررسی آیه ۱۹۶ سوره بقره در موضوع احکام و اعمال حج و حصر و صد
  - ✓ بررسی آیه ۲۷ سوره حج در موضوع کسب منفعت
  - ✓ بررسی آیه ۱۹۸ و ۲۰۳ سوره بقره در موضوع وقوف
  - ✓ بررسی آیه ۵ و ۲۸ سوره براءت و آیه ۳۰ و ۲۰ سوره حج در موضوع محرمات در حج
  - ✓ بررسی آیه ۱۲۶ سوره بقره در موضوع فواید حج
- فعالیت های یادگیری :

۱- گفتگو و مشارکت فعال در مورد مباحث مطرح شده در کلاس درس

فعالیت های عملکردی :

۱- ارائه گزارشی از موارد اختلاف احکام بین مذاهب پنجگانه در مورد موضوعات مطرح شده در کلاس با در نظر

گرفتن منشاء حکم

۲. ارائه گزارشی تحلیلی و منتقدانه از موارد اختلاف احکام در بین مذاهب پنجگانه بر اساس آیات قران

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان با رویکرد توصیفی- تحلیلی و در صورت امکان و نیاز با بهره گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع پردازد و در گفتگوهای هر جلسه و طرح سوالات خود مشارکت نماید. درعین حال، ممکن است در جلسات درس، پرسش هایی در خصوص مباحث کلاسی مطرح شود که به تشخیص استاد یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها به صورت شفاهی در همان جلسه و یا جلسات بعد موکول شده و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود. همچنین دانشجو موظف است فعالیت عملکردی مربوط به هر فصل را تا مدت تعیین شده توسط استاد تهیه نموده و ارائه دهد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

✓ کنزالعرفان تالیف فاضل مقداد، انتشارات ...

منابع فرعی :

✓ زبده البیان، تالیف محقق اردبیلی، انتشارات ...

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی : این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت های یادگیری صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۴۰ درصد نمره نهایی)
- ۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها در طول ترم صورت می گیرد. (۳۰ درصد نمره نهایی)
- ۳- ارزیابی پوشه کار : کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. (۳۰ درصد نمره نهایی)

سرفصل درس «علوم قرآنی»

۱. معرفی درس و منطق آن

قرآن کریم کتابی است که از جانب خدای تبارک و تعالی و به منظور هدایت انسان نازل شده است. این کتاب در عین حال اساس دانش‌هایی است که در مجموع به علوم قرآنی نامبردارند. از نظر اهل فن علوم قرآنی خود از دونوع متفاوت از دانش‌های قرآنی تشکیل شده است که اصطلاحاً به علوم پیرامون قرآن و علوم محتوایی قرآن شهرت یافته‌اند. علوم پیرامونی قرآن، کلیه آگاهی‌هایی است که مقدمه علمی لازم در شناخت قرآن و طبقه بندی‌های ناظر بر آن مانند مباحث عام و خاص، ناسخ و منسوخ، محکم و متشابه، حقیقت و مجاز و ... است و علوم محتوایی قرآن ناظر به معارف درونی قرآن است که از طریق استنتاج و تدبر در قرآن به دست آمده و دانش تفسیر متکفل نیل به آن است. علوم قرآنی به معنای آگاهی‌های مقدماتی درباره قرآن، راه را جهت ورود دانشجو معلم به حقایق قرآنی هموار و مساعد می‌سازد و بنیه علمی او را در مسیر تفسیر قرآن تقویت می‌کند.

نام درس: علوم قرآنی				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری
با مراجعه به منابع تخصصی علوم قرآنی، با شناخت انواع طبقه بندی‌های حاکم بر آیات قرآنی به دسته بندی آیات قرآن پرداخته و آیات را از حیث ناسخ و منسوخ، محکم و متشابه، عام و خاص، حقیقت و مجاز و ... تشخیص و طبقه بندی کند. و از این طریق در مسیر تفسیر قرآن گام بردارد.				تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: تاریخ قرآن
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
توانسته است نسبت به تحول و تکامل دیدگاه‌های دانشمندان اسلامی در موضوعات علوم قرآنی از جمله محکم و متشابه، ناسخ و منسوخ، اعجاز قرآن و ... در شیعه و سنی، گزارشی تطبیقی ارائه دهد.	توانسته در موضوعات ناسخ و منسوخ و محکم و متشابه و ارائه نمونه‌های منسوخات و متشابهات، اعجاز قرآن و ... گزارشی تحلیلی ارائه کند.	توانسته است بر مبنای کتب جامع علوم قرآنی و مانند الاتقان سیوطی و البرهان زرکشی و التمهید آیت الله معرفت، گزارشی توصیفی از طبقه بندی آیات قرآن ارائه دهد.	طبقه بندی آیات قرآن	شایستگی اساسی:
توانسته است از جایگاه علوم قرآنی مانند ناسخ و منسوخ، محکم و متشابه، حقیقت و مجاز، اعجاز قرآن، مصونیت قرآن از تحریف و ... در تفاسیر شیعه و سنی به تفکیک، گزارشی تحلیلی ارائه دهد.	توانسته است در یک گزارشی تطبیقی به بررسی دیدگاه‌های مفسران شیعه و سنی درباره‌ای از موضوعات علوم قرآنی مانند ناسخ و منسوخ، محکم و متشابه، حقیقت و مجاز، اعجاز قرآن، مصونیت قرآن از	توانسته است گزارشی توصیفی از نقش علوم قرآنی در روند تفسیر قرآن ارائه دهد.	نقش علوم قرآنی در تفسیر نسبت علوم قرآنی و تفسیر	

	تحریر و ... اقدام کند.		
--	------------------------	--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: کلیات

- ✓ تعریف علوم قرآنی و قلمرو آن
- ✓ اقسام علوم قرآنی
- ✓ دوره های علوم قرآنی : متقدمان (تک نگاری) و متاخران (جامع نگاری)
- ✓ آشنایی با مهم ترین کتب علوم قرآنی در شیعه و سنی

فعالیت های یادگیری :

۱۰- گفتگو و مشارکت فعال در تعیین حدود و ثغور اصطلاحات و موضوعات

فعالیت های عملکردی :

- ۲۳- ارائه گزارشی از کتب علوم قرآنی در دوره متقدمان.
- ۲۴- ارائه گزارشی از کتب علوم قرآنی در دوره متاخران با معرفی توصیفی هر کدام.
- ۲۵- ارائه گزارشی از کتب علوم قرآنی در دوره معاصر با معرفی توصیفی هر کدام.
- ۲۶- ارائه گزارشی از مسائل جدید در علوم قرآنی مانند زبان قرآن و ماهیت شناسی آن.

فصل ۲: مباحث مهم در علوم قرآنی :

- ✓ اعجاز قرآن
- ✓ ناسخ و منسوخ
- ✓ محکم و متشابه
- ✓ عام و خاص
- ✓ حقیقت و مجاز
- ✓ مکی و مدنی در قرآن
- ✓ اسباب نزول آیات

فعالیت های یادگیری :

۵- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس

فعالیت های عملکردی :

- ۱۵- ارائه گزارشی از سیر تحول کتب اعجاز قرآن
- ۱۶- ارائه گزارشی از سیر تحول کتب ناسخ و منسوخ

- ۱۷- ارائه گزارشی از سیر تحول کتب محکم و متشابه
- ۱۸- ارائه گزارشی از سیر تحول کتب اسباب نزول آیات
- ۱۹- ارائه گزارشی از سیر تحول مباحث مکی و مدنی در کتب علوم قرآنی
- ۲۰- ارائه گزارشی از سیر تحول مباحث حقیقت و مجاز در کتب علوم قرآنی
- ۲۱- ارائه گزارشی از سیر تحول مباحث عام و خاص در کتب علوم قرآنی
- فصل ۳: علوم قرآنی در آینه تفاسیر شیعه و سنی
- ✓ طبرسی و علوم قرآنی
  - ✓ زمخشری و علوم قرآنی
  - ✓ علامه طباطبایی و قرآن در اسلام

فعالیت های یادگیری :

- ۱۳- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس
- فعالیت های عملکردی :

- ۲۸- ارائه گزارشی از علوم قرآنی و انواع آن در تفسیر مجمع البیان
- ۲۹- ارائه گزارشی از علوم قرآنی و انواع آن در تفسیر کشاف
- ۳۰- ارائه گزارشی از علوم قرآنی و انواع آن در تفسیر المیزان

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان را با رویکرد توصیفی-تحلیلی و در صورت امکان و نیاز با بهره گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می آورد. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازد و در گفتگوهای هر جلسه و طرح سوالات خود مشارکت نماید. در عین حال، ممکن است در جلسات درس، پرسش هایی مطرح شود که به تشخیص استاد یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها به صورت شفاهی در همان جلسه و یا جلسات بعد موکول شده و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

- ✓ علوم قرآنی، تالیف آیت الله معرفت، انتشارات سمت، ۱۳۸۶

منابع فرعی :

- ✓ علوم قرآنی، تالیف محمد کاظم شاکر، انتشارات دانشگاه قم، ۱۳
- ✓ البیان، تالیف آیت الله خوئی، انتشارات بیروت، ۱۳
- ✓ الاتقان فی علوم القرآن، تالیف جلال الدین سیوطی، انتشارات رضی، بیدار، ۱۳۶۳

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی : این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت های یادگیری صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۶۰درصد نمره نهایی)
- ۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها در طول ترم صورت می گیرد. (۲۰درصد نمره نهایی)
- ۳- ارزیابی پوشه کار : کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. (۲۰درصد نمره نهایی)

سایر نکات:

استاد محترم می تواند با مراجعه به منابع علوم قرآنی که در تاریخ نوشته شده است مانند کتاب های الاتقان و البرهان، مباحث سنتی علوم قرآنی را تدریس کرده و در عین حال با مراجعه به آثار علوم قرآنی در دوران معاصر، اولا تحول برخی از مفاهیم را مانند حقیقت نسخ و تشابه در نظر گرفته، ثانيا مسائل جدید در علوم قرآنی را رصد نماید.

سرفصل درس «فقه ۲»

متعاقبا اعلام می شود.

سرفصل درس «اصطلاح شناسی حدیث»

۱. معرفی درس و منطق آن

پس از صدور روایات از ناحیه پیامبر اسلام (ص) و امامان معصوم (ع)، این روایات توسط اصحاب رسول خدا (ص) و امامان از طریق حفظ در حافظه ها و یا ثبت در دفاتر نگهداری شده و زمینه انتقال آن به دوره های بعدی فراهم گردید. با گذشت زمان عواملی چون سهل انگاری و ضعف برخی از راویان بر اصالت روایات اثرگذار شده و جعل و تحریف برخی دیگر از ناقلان مشکلات روایات را دوچندان کرد. عوامل یادشده موجب گردید که علمای حدیث شیعه وسنی به دسته بندی روایات پرداخته و اصطلاحات متعددی وضع کنند که هر کدام از اصطلاحات، اعتباری جهت انواع روایات ایجاد کند. این درس به دانشجو معلم این امکان را می دهد که اقسام روایات را بر اساس ملاک های مشخص در قالب اصطلاحات مشخصی فراگرفته و به ارزش هر اصطلاحی پی ببرد به گونه ای که در مواجهه با این اصطلاحات به ارزش گذاری حدیث بپردازد. سپس با مطالعه کتابهای حدیثی شیعه و سنی و با فرض دانستن علوم موازی حدیث مانند علم رجال، به توانایی تشخیص روایات دست می یابد. علاوه بر آن، اصطلاح شناسی حدیث جهت پی بردن به گزاره های صحیح در وقایع تاریخ اسلام کمک می نماید تا پاسخگوی سوالات احتمالی دانش آموزان نسبت به وقایع تاریخ اسلام و یا احادیث مشکوک منتسب به معصومان گردد.

نام درس: اصطلاح شناسی حدیث				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: عملی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: تاریخ حدیث و شناخت منابع
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
توانسته است به دسته بندی روایات کتاب های حدیثی شیعه وسنی پرداخته و ارزش منابع را بر پایه اصطلاحات حدیثی نسبت به یکدیگر مشخص سازد.	توانسته است تحلیلی در ضرورت پیدایش علم مصطلح الحدیث و تحولات آن در شیعه و سنی به شکل تطبیقی ارائه دهد .	توانسته است گزارشی اجمالی از سیر تدوین مصطلح الحدیث در شیعه و اهل سنت ارائه دهد.	دانش مصطلح الحدیث	شایستگی اساسی:
توانسته است در خصوص طبقه بندی روایات کتاب های حدیثی با کمک علوم موازی مانند علم رجال و نقدالحدیث، گزارش تحلیلی ارائه کند.	توانسته است تعاریف اصطلاحات حدیثی را در شیعه و سنی مقایسه کند و مزایای اصطلاحات را در نظام های حدیثی شیعه و سنی به شکل	توانسته است با تسلط بر ملاک های تقسیم بندی احادیث، گزارشی از اصطلاحات مختلف حدیثی ارائه کند.	اصطلاحات حدیثی	

	تطبیقی ارائه دهد.		
--	-------------------	--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱ : کلیات

- ✓ معرفی درس و اصطلاحات اولیه مانند حدیث و مترادفات آن، ارکان حدیث شامل متن و سند
- ✓ علم مصطلح الحدیث و مترادفات آن، شکل گیری و تحولات بعدی
- ✓ کتاب‌های مهم مصطلح الحدیث در شیعه و سنی
- ✓ رابطه علم مصطلح الحدیث و علوم نزدیک به آن مانند علم رجال و علم نقد الحدیث

فعالیت‌های یادگیری :

۱۱- گفتگو و مشارکت فعال در تعیین حدود و ثغور اصطلاحات و موضوعات

فعالیت‌های عملکردی :

۲۷- ارائه سمینار علمی در مورد موضوعات مطرح شده

۲۸- ارائه نمونه‌هایی از نقش حدیث در تفسیر قرآن

فصل ۲: اقسام کلی روایات در شیعه و سنی

- ✓ خبر متواتر و اقسام آن
- ✓ خبر واحد و تقسیمات اصلی آن

فعالیت‌های یادگیری :

۶- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس

فعالیت‌های عملکردی :

۲۲- ارائه نقش قرآن و سفارشات پیامبر (ص) در ارزش‌گذاری به علم و ترویج آن

۲۳- تحقیق و مطالعه بیشتر در شناسایی کاتبان روایات در دوران پیامبر(ص)

فصل ۳: انواع خبر واحد از منظرهای گوناگون

- ✓ اقسام مشترک خبر واحد از جهت صحیح، حسن، موثق و ضعیف
- ✓ اقسام مختص خبر واحد در روایات ضعیف (از جهت انقطاع سند، از جهت فقدان عدالت راوی، از جهت فقدان ضبط راوی)
- ✓

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱۴- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس
۱۵- ارائه تبیینی از اشتراکات و افتراقات نگاه به حدیث در دوره های سه گانه (گزارش شفاهی یا کتبی).

فعالیت های عملکردی :

- ۳۱- طبقه بندی کتب و جوامع حدیثی در دوره متقدمان از جهت اعتبار.
۳۲- طبقه بندی کتب و جوامع حدیثی در دوره متاخران از جهت اعتبار.
۳۳- تعیین جایگاه کتابهای حدیثی در منظومه علوم دینی اهل سنت.

فصل ۴: آداب و شرایط نقل حدیث

✓ صفات و شرایط راوی

✓ تحمل حدیث و طرق آن

فعالیت های یادگیری :

- ۸- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس
۹- مقایسه تاریخ حدیث شیعه و اهل سنت در دوره متقدمان
۱۰- مقایسه تاریخ حدیث شیعه و اهل سنت در دوره متاخران

فعالیت های عملکردی :

- ۱۶- طبقه بندی کتب و جوامع حدیثی شیعه در دوره متقدمان از جهت اعتبار.
۱۷- طبقه بندی کتب و جوامع حدیثی شیعه در دوره متاخران از جهت اعتبار.
۱۸- تعیین جایگاه کتابهای حدیثی در منظومه علوم دینی شیعه.
۱۹- ارائه گزارشی مکتوب از مقایسه جوامع حدیثی اهل سنت (صحاح سته) و شیعه (کتب اربعه).

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان را با رویکرد توصیفی-تحلیلی و در صورت امکان و نیاز با بهره گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می آورد. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازد و در گفتگوهای هر جلسه و طرح سوالات خود مشارکت نماید. در عین حال، ممکن است در جلسات درس، پرسش هایی مطرح شود که به تشخیص استاد یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها به صورت شفاهی در همان جلسه و یا جلسات بعد موکول شده و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

✓ بازپژوهی اصطلاحات حدیثی فریقین تألیف خانم دکتر شادی نفیس، انتشارات سمت،

منابع فرعی :

✓ علوم حدیث و مصطلحه تألیف دکتر صبحی صالح،

- ✓ درایه الحدیث تالیف کاظم مدیر شانه چی
- ✓ تلخیص مقباس الہدایہ تالیف مرحوم علی اکبر غفاری انتشارات سمت
- ✓ علم الدرایہ التطبیقی تالیف سید رضا مودب

۵. راہبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی: این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت های یادگیری صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۶۰ درصد نمره نهایی)
- ۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها در طول ترم صورت می گیرد. (۲۰ درصد نمره نهایی)
- ۳- ارزیابی پوشه کار: کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. (۲۰ درصد نمره نهایی)

سرفصل درس «قواعد فقه»

۱. معرفی درس و منطق آن

استنباط احکام فقهی علاوه بر تمسک به مسائل و قواعدی که در اصول فقه مطرح است از قواعد کلی فقهی نیز استفاده می کند که این قواعد در سراسر ابواب فقهی ساری و جاری است و با مسائل اصولی متفاوت است. لذا هدف از این درس ضمن آشنا ساختن دانشجومعلم با برخی از قواعد کلی فقهی و ارتقاء قدرت و توانایی آنها در فهم مشکلات فقهی و حقوقی، آنها را در پاسخگویی به برخی از سوالات مربوط به فروع فقهی دانش آموزان قادر خواهد ساخت.

نام درس: قواعد فقه				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود: ضمن استفاده از علوم موازی مانند اصول فقه در مسیر استنباط مسائل فقهی گام نهاده و در عین حال بسیاری از شبهات و مسائل مربوط به قواعد کلی فقه و ابواب کاربردی عبادات و معاملات را تجزیه و تحلیل نموده و رفع نماید.				نوع درس: نظری-عملی تعداد واحد: ۱+۱ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنیاز: فقه ۱ و فقه ۲
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
قواعد کلی	توانسته است گزارشی توصیفی از مفهوم قواعد لاضرر، لاجرح و الصحه ارائه دهد.	توانسته است گزارشی از کاربرد قواعد سه گانه در همه ابواب فقه ارائه دهد.	توانسته است گزارشی تطبیقی از کاربرد قواعد سه گانه در فقه تشیع و اهل تسنن ارائه دهد.	شایستگی اساسی:
قواعد باب عبادات	توانسته است گزارشی توصیفی از مفهوم قواعد لاتعاد و فراغ و تجاوز ارائه دهد.	توانسته است گزارشی از کاربرد قواعد لاتعاد و فراغ و تجاوز در باب عبادات ارائه دهد.	توانسته است گزارشی تطبیقی از کاربرد قواعد لاتعاد و فراغ و تجاوز در فقه تشیع و اهل تسنن ارائه دهد.	
قواعد باب معاملات	توانسته است گزارشی توصیفی از مفهوم قواعد ید و ارائه دهد.	توانسته است گزارشی از کاربرد قواعد ید و در باب معاملات ارائه دهد.	توانسته است گزارشی تطبیقی از کاربرد قواعد ید و در فقه تشیع و اهل تسنن ارائه دهد.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: کلیات

✓ تعریف قواعد فقه و تفاوت آن با مباحث اصولی

- ✓ تقسیم قواعد فقهی
- ✓ تفاوت بین مسائل اصولی و فقهی و قواعد فقهی
- ✓ تقسیم قواعد فقهی

فعالیت های یادگیری :

۱۲- گفتگو و مشارکت فعال در مورد مباحث مطرح شده در کلاس درس

فعالیت های عملکردی :

- ۲۹- ارائه گزارشی از تعریف قواعد فقه و تفاوت آن با مباحث اصولی
- ۳۰- ارائه گزارشی از تفاوت بین مسائل اصولی، مسائل فقهی و قواعد فقهی
- ۳۱- ارائه گزارشی از تقسیم قواعد فقهی و بیان نمونه هایی از آن

فصل ۲: قواعد کلی

- ✓ قاعده لاضرر
- ✓ قاعده لاجرح
- ✓ قاعده الصحه

فعالیت های یادگیری :

- ۵- گفتگو و مشارکت فعال در مورد مستندات قاعده لاضرر و لاجرح و الصحه
- ۶- گفتگو و مشارکت فعال در مورد مفاد قاعده لاضرر و لاجرح و الصحه
- ۷- گفتگو و مشارکت فعال در مورد تنبیهات مفاد قاعده لاضرر و لاجرح و الصحه

فعالیت های عملکردی :

- ۱- ارائه گزارشی تطبیقی از قواعد سه گانه در بین علمای تشیع و اهل تسنن

فصل ۳: قواعد باب عبادات

- ✓ قاعده لاتعاد
- ✓ قاعده فراغ و تجاوز

فعالیت های یادگیری :

- ۱- گفتگو و مشارکت فعال در مورد مستندات قاعده لاتعاد و فراغ و تجاوز
- ۲- گفتگو و مشارکت فعال در مورد مفاد قاعده لاتعاد و فراغ و تجاوز
- ۳- گفتگو و مشارکت فعال در مورد تنبیهات مفاد قاعده لاتعاد و فراغ و تجاوز

فعالیت های عملکردی :

۱- ارائه گزارشی تطبیقی از قواعد دو گانه در بین علمای تشیع و اهل تسنن

فصل ۴: قواعد خاص معاملات

✓ قاعده ید

✓ قاعده ضمان

فعالیت های یادگیری :

۱- گفتگو و مشارکت فعال در مورد مستندات قاعده طهارت و ید

۲- گفتگو و مشارکت فعال در مورد مفاد قاعده طهارت و ید

۳- گفتگو و مشارکت فعال در مورد تنبیهات مفاد قاعده طهارت و ید

فعالیت های عملکردی :

ارائه گزارشی تطبیقی از قواعد طهارت و ید در بین علمای تشیع و اهل تسنن

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان را با رویکرد توصیفی- تحلیلی و در صورت امکان و نیاز با بهره گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می آورد. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع پردازد و در گفتگوهای هر جلسه و طرح سوالات خود مشارکت نماید. درعین حال، ممکن است در جلسات درس، پرسش هایی در خصوص مباحث کلاسی مطرح شود که به تشخیص استاد یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها به صورت شفاهی در همان جلسه و یا جلسات بعد موکول شده و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

✓ قواعد فقهی، تالیف ابوالقاسم گرجی، انتشارات سمت

✓ القواعد الفقهیه، تالیف آیت الله ناصر مکارم شیرازی، انتشارات ....

منابع فرعی :

✓ القواعد الفقهیه، تالیف سید کاظم موسوی بجنوردی، انتشارات ...

✓ القواعد الفقهیه، تالیف سید محمد موسوی بجنوردی، انتشارات ...

✓

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی : این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت های یادگیری صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۶۰ درصد نمره نهایی)

- ۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها در طول ترم صورت می گیرد. (۲۰ درصد نمره نهایی)
- ۳- ارزیابی پوشه کار: کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. (۲۰ درصد نمره نهایی)

۱. معرفی درس و منطق آن

احادیث پیامبر اسلام (ص) و جانشینان معصوم آن حضرت، جهت تبیین آیات قرآن و راهنمایی مسلمانان صادر شده است. با توجه به سطح فهم مخاطبان پیامبر و امامان، این روایات در صدور ابتدایی خود واضح و قابل فهم بوده است اما با گذشت زمان به دلیل ورود پاره ای از آسیب ها به صحنه روایات از جمله "نقل به معنی"، "غفلت از قرائن صدور احادیث"، "تقطیع روایات"، "تقدیم و تاخیر در اجزای حدیث"، در مسیر فهم مقاصد معصومان از احادیث صادره خود، اختلالاتی به وجود آمد که نیاز به توضیح آنها را اجتناب ناپذیر کرده است. از سوی دیگر برخی از روایات همانند آیات قرآن کریم از سطوح معنایی متعددی برخوردار است و فهم این سطوح، نیاز به تدبر و تامل و بهره گیری از قوانین فهم متن دارد. با توجه به موارد پیش گفته، دانشمندان شیعه و سنی کتابهایی در شرح روایات تالیف کرده و به توضیح مناسب روایات مبهم و مجمل همت گماشته اند. در دوران معاصر نیز در رشته های الهیات، درسی به نام "فقه الحدیث" عهده دار راه و رسم تبیین احادیث اسلامی به همراه توضیح نمونه های منتخب از روایات است.

نام درس: فقه الحدیث				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری
با شناخت آسیب های وارد بر روایات، با کمک مبانی فهم حدیث و استفاده از منابع تخصصی فهم روایات از جمله کتابهای غریب الحدیث و شروح دانشمندان شیعه و سنی بر جوامع روایی و نیز بهره گیری از عنصر تدبر در عرضه روایات بر آیات قرآن، به تبیین روایات و کشف مقاصد آنها بپردازد.				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				پیشنیاز: تاریخ حدیث و شناخت منابع - اصطلاح شناسی حدیث
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
آسیب های فهم حدیث	توانسته است گزارشی اجمالی از آسیب های وارده بر روایات شیعه و سنی را ارائه دهد.	توانسته است گزارشی تحلیلی درمورد پیدایش آسیب های فهم حدیث در روایات شیعه و سنی ارائه دهد.	توانسته است با مراجعه به منابع روایی احادیث شیعه و سنی، در موضوعات مورد نیاز، احادیث معیوب را شناسایی و گزارش کند.	شایستگی اساسی:
مبانی فهم حدیث	توانسته است گزارشی اجمالی از مبانی فهم حدیث را ارائه کند.	توانسته است گزارشی تحلیلی از مبانی فهم حدیث از نظر دانشمندان شیعه و سنی همراه با فلسفه و ضرورت هر مینا، ارائه دهد.	توانسته است با مراجعه به منابع روایی شیعه و سنی و در موضوعات مورد نیاز با کاربرد مبانی، گزارشی از مقاصد روایات در موضوعات خاص ارائه دهد.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: کلیات

- ✓ معرفی درس و اصطلاحات اولیه مانند فقه، درایه، فقه الحدیث ..
- ✓ فقه الحدیث در روایات معصومین
- ✓ تحولات بعدی فقه الحدیث
- ✓ کتب شرح روایات، کتب غریب الحدیث، کتابهای فقه الحدیث در دوران معاصر

فعالیت‌های یادگیری :

۱۳- گفتگو و مشارکت فعال در تعیین حدود و ثغور اصطلاحات و موضوعات

فعالیت‌های عملکردی :

- ۳۲- ارائه گزارشی از کتب غریب الحدیث شیعه و سنی و توصیف هر کتاب.
- ۳۳- ارائه گزارشی از کتاب‌های شرح روایات جوامع حدیثی شیعه.
- ۳۴- ارائه گزارشی از کتاب‌های شرح روایات جوامع حدیثی اهل سنت.

فصل ۲: آسیب‌های وارده بر روایات

- ✓ تقطیع روایات
- ✓ نقل به معنی در حدیث
- ✓ تحولات معانی لغات و غریب الحدیث
- ✓ قلب و جابجایی در متن روایات
- ✓ غفلت از سبب صدور در روایات

فعالیت‌های یادگیری :

۷- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس

فعالیت‌های عملکردی :

- ۲۴- ارائه گزارشی در مورد اقسام تقطیع‌های روایی و تاثیر هر کدام بر فهم حدیث
- ۲۵- ارائه گزارشی در مورد نقل به معنی در حدیث و بررسی تاثیر مثبت و منفی آن
- ۲۶- ارائه گزارشی در خصوص نقش سبب صدور روایات بر فهم احادیث

فصل ۳: مبانی فهم حدیث

- ✓ احراز صدور روایات با الفاظ نخستین
- ✓ توجه به معانی لغات در عصر صدور
- ✓ شناخت مخاطبان حدیث
- ✓ توجه به هماهنگی روایات از طریق تشکیل خانواده حدیث
- ✓ توجه به تاریخ و اسباب صدور روایات

فعالیت های یادگیری :

۱۶- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس

فعالیت های عملکردی :

۳۴- مبانی فهم حدیث را از نظر حدیث پژوهان بزرگ شیعه و سنی مانند فیض کاشانی، علامه مجلسی و شیخ حر عاملی استخراج کند.

۳۵- ارائه گزارشی تبیینی از مشکلات احادیث شیعه و سنی در موضوعات خاص با استفاده از مبانی محدثان بزرگ.

فصل ۴: تبیین عملی روایات

✓ تحلیل و تبیین نمونه های منتخب روایات شیعه و سنی در موضوعات ذیل :

الف- اعتقادی مانند توحید، امامت، معاد

ب- اخلاقی مانند صفات شکر، صبر، رضا و ...

ج- احکام فقهی مانند نماز، روزه، امر به معروف و نهی از منکر

فعالیت های یادگیری :

۱۱- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث طرح شده در کلاس

۱۲- گفتگو پیرامون مقدمات و مبانی فصول اول تا سوم

فعالیت های عملکردی :

۲۰- ارائه گزارشی تبیینی از باب های احادیث اخلاقی در دو کتاب الکافی و بحارالانوار در بخش "کتاب الایمان و الکفر"

۲۱- ارائه گزارشی تبیینی از باب های احادیث اعتقادی در دو کتاب الکافی و بحارالانوار در بخش "کتاب التوحید"

۲۲- ارائه گزارشی تبیینی از باب های احادیث فقهی در دو کتاب الکافی و صحیح بخاری در بخش "کتاب الصلوه" و "کتاب الصوم" و "کتاب الزکاه"

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان را با رویکرد توصیفی-تحلیلی و در صورت امکان و نیاز با بهره گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می آورد. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازد و در گفتگوهای هر جلسه و طرح سوالات خود مشارکت نماید. درعین حال، ممکن است در جلسات درس، پرسش هایی مطرح شود که به تشخیص استاد یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها به صورت شفاهی در همان جلسه و یا جلسات بعد موکول شده و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

✓ شناخت حدیث (مبانی فهم متن-اصول نقد سند)، تالیف دکترمجید معارف، انتشارات نبا، ۱۳۹۳.

منابع فرعی :

- ✓ مرآه العقول فی شرح احادیث الرسول، تالیف علامه محمد باقر مجلسی،
- ✓ فتح الباری فی شرح صحیح البخاری، تالیف ابن حجر عسقلانی
- ✓ النهایه فی غریب الحدیث و الاثر، تالیف ابن اثیر جزری
- ✓ مجمع البحرین، تالیف فخرالدین طریحی
- ✓ روش فهم حدیث، تالیف عبدالهادی مسعودی، انتشارات سمت، ۱۳۸۸
- ✓ آسیب شناسی حدیث، تالیف عبدالهادی مسعودی، انتشارات سمت، ۱۳۹۳

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی : این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت های یادگیری صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۶۰ درصد نمره نهایی)
- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها در طول ترم صورت می گیرد. (۲۰ درصد نمره نهایی)
- ارزیابی پوشه کار : کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. (۲۰ درصد نمره نهایی)

سایر نکات:

استاد محترم می تواند از طریق مقایسه مفاهیم روایات با آیات قرآن کریم، نخست از اصالت روایات اطمینان نسبی یافته و سپس از نظر مفهومی نسبت تفسیری روایات به آیات را در نظر گرفته، به شرح و توضیح آن در قالب فعالیت فقه الحدیثی مبادرت ورزد.

سرفصل درس «فقه ۳»

۱. معرفی درس و منطق آن

جایگاه خانواده در تعالیم انسان ساز اسلام به عنوان باهویت ترین نهاد اجتماعی از اهمیت بالایی برخوردار بوده و حقوق خانواده در اسلام، بخش مهمی از احکام و اخلاق را تشکیل می دهد. نظام خانواده در اسلام شامل مباحث و احکام فقهی در مورد تشکیل خانواده و حقوق آنها بوده که دارای اصالت، استقلال و عدالت است. دانشجو معلم با شناخت مناسب از اهمیت جایگاه نظام خانواده در اسلام و آشنایی با فقه خانواده می تواند سبک زندگی اسلامی مبتنی بر حقوق و تکالیف اسلام را طراحی و ارائه نماید.

نام درس: فقه ۳ (خانواده)				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: با حقوق خانواده در اسلام که بخش مهمی از احکام و اخلاق است آشنا شود و بنیان خانواده را در سبک زندگی اسلامی براساس حق و تکلیف از منظر اسلام تنظیم نماید.				نوع درس: نظری- کارگاهی تعداد واحد: ۱+۱ زمان درس: ۶۴ ساعت پیشنیاز: فقه ۲ نحوه آموزش
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	شایستگی اساسی:
فقه خانواده	توانسته است فهرستی از احکام و اخلاق مرتبط با حوزه خانواده را تهیه کند.	توانسته است احکام و اخلاق مرتبط با خانواده را تبیین و تعریف کند.	توانسته است علاوه بر تبیین مناسب احکام و اخلاق در حوزه خانواده، یک دوره از فقه خانواده را به مخاطبان ارائه نماید.	
حق و تکلیف در خانواده	توانسته است فهرستی از حق و تکلیف در حوزه خانواده را گزارش دهد.	توانسته است هر یک از حقوق و تکالیف را در خانواده تعریف و تبیین نماید.	توانسته است به نقش و اهمیت هر یک از حقوق و تکالیف خانواده پی برده و مهم ترین حقوق و تکالیف اساسی در نظام خانواده را تبیین و تحلیل کند.	
سبک زندگی اسلامی	توانسته است شاخص های شیوه و سبک زندگی اسلامی را مبتنی بر فقه خانواده در اسلام طراحی و گزارش نماید.	توانسته است با تبیین هر یک از شاخص های سبک زندگی اسلامی، یک مدل از زندگی مبتنی بر فقه اسلامی ارائه نماید.	توانسته است پس از تبیین و شناخت مناسب شاخص ها و سبک زندگی اسلامی، با تحلیل درستی از مهم ترین شاخص ها و منطق هر یک از آنها، نسبت به آموزش آن به مخاطبان اقدام کند.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول : خانواده در جامعه اسلامی

مظلومیت زن در طول تاریخ

اسلام، نجات بخش زنان جهان

تشکیل خانواده

فصل دوم : فقه خانواده

عقد نکاح

تغذیه و بهداشت

تفریح و سرگرمی های حلال و حرام

طلاق

مرگ

ارث

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجویان را با رویکرد استدلالی و در صورت امکان و نیاز با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می‌آورد. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازد و در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در همان جلسه یا جلسه بعد و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

متعاقبا اعلام می‌شود.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ۱- آزمون نهایی : این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت‌های یادگیری صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۷۰ درصد)
- ۲- ارزشیابی فرایند : این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجویان در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها در طول ترم صورت می‌گیرد. (۲۰ درصد)
- ۳- ارزشیابی پوشه کار : کلیه تکالیف در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجویان ضبط و مبنای برنامه ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجویان و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌شود. (۳۰ درصد)

سرفصل درس «ترجمه عربی»

۱. معرفی درس و منطق آن

ترجمه در لغت به معنی برگرداندن کلمات و عبارات از یک زبان به زبانی دیگر است و در اصطلاح یافتن دقیق ترین معنی و یا نزدیکترین معادل است برای واژگان زبان مبدا در زبان مقصد ، با حفظ سبک و سیاق متن زبان مبدا . دانشجو معلم در این درس توانایی لازم برای بهره مندی از محتوای منابع اصیل اسلامی به خصوص قرآن را کسب می نماید. دانشجو معلم قادر خواهد بود، با ترجمه ی صحیح متون مذهبی به ویژه قرآن کریم در پاسخ به سوالات دانش آموزان در ارتباط با معانی و مفاهیم قرآن و متون دینی نقش مهمی را در پیشبرد امور دینی و فرهنگی دانش آموزان ایفا نماید.

نام درس: ترجمه عربی				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری-کارگاهی تعداد واحد: ۱+۱ زمان درس: ۶۴ ساعت پیشنیاز: نحو ۳
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
توانسته است ضمن آشنایی با نقش و اعراب کلمات ترجمه ی کلی از جملات ارائه دهد	توانسته است نشانه های اعراب و علامات اعراب فرعی، اعراب محلی، تقدیری و دلالت های معنایی آنها را در متن گزارش دهد	توانسته است نقش دستری کلمه ها را در ساختار جمله به ویژه نقش های کلیدی را بنویسد.	فرآیند اعراب و نقش آن در ترجمه متون عربی	شایستگی اساسی:
توانسته است با بهره گیری از قواعد گفته شده ترجمه درستی از جملات ارائه دهد	توانسته است ترکیب ها و واژه ها و متمم ها را به صورت مجزا (خارج از ساختار جمله) ترجمه نماید	توانسته است ترکیب ها و واژه های مهم را در جملات گزارش دهد	فرآیند ترجمه مهمترین و پر کاربردترین ترکیب ها و واژه ها خارج از ساختار جملات عربی	

توانسته است با استمداد از الگوهای مذکور جمله‌های اصلی و فرعی، با قیدها و متمم‌های متفاوت را ترجمه کند	توانسته است گزارش صحیحی از قالب‌ها و اسلوب‌های جملات ارائه دهد	توانسته است ساختار انواع جمله‌ها را در زبان عربی گزارش دهد	فرایند ترجمه جمله‌ها	
---	--	--	----------------------	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: اعراب و نقش آن در ترجمه متون عربی

- ✓ فاعل ، مفعول ، مضاف الیه و نقش آنها در ترجمه
- ✓ موصوف و صفت ، جارومجرور و نقش آنها در ترجمه
- ✓ آشنایی با اعراب‌های فرعی و تقدیری و کاربرد آنها در ترجمه

فعالیت‌های یادگیری:

- ۱۳- گفتگو و مشارکت فعال در بیان نقش نکات گفته شده در ترجمه توسط دانشجو
- ۱۴- قرائت متن مشخص شده و اعراب گذاری
- ۱۵- ترجمه داستان‌ها و قصه‌های کوتاه دینی توسط گروه‌های مشخص شده در کلاس

فعالیت‌های عملکردی:

حل تمارین مباحث گفته شده در منزل

فصل ۲: ترجمه‌ی واژه‌ها و ترکیب‌های متداول خارج از ساختار جمله

- ✓ ترجمه کلمات معرفه و نکره
- ✓ ترکیب‌های وصفی
- ✓ ترکیب‌های اضافی
- ✓ ترکیب‌های وصفی اضافی
- ✓ اسامی اشاره در فارسی و عربی
- ✓ ادوات ربط
- ✓ ضمایر
- ✓ اسم‌های موصول

فعالیت‌های یادگیری:

- گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث مطرح شده در کلاس
- تمرین‌های کلاسی در مورد ترجمه کلمات منتخب از متون مختلف
- فعالیت‌های عملکردی:

۱- حل تمارین مباحث این درس در منزل

۲- نمونه هایی از نکات گفته شده در فن ترجمه را در کتب ادبی و دینی مشخص نموده و متن عربی به همراه ترجمه آن را برای استاد مکتوب نمایند.

فصل ۳: ترجمه ی جمله های اسمیه

- ✓ مطابقت خبر با مبتدا
- ✓ تقدیم و تاخیر خبر و مبتدا
- ✓ ترجمه افعال ربطی (کان ، صار، اصبح)
- ✓ ترجمه ی فعل داشتن و معادل های آن در عربی
- ✓ ترجمه ی جمله های منفی (با لیس)

فعالیت های یادگیری :

مشارکت فعال در مورد به کار گیری اصول ذکر شده در حل تمارین کلاسی

فعالیت های عملکردی :

ارائه گزارشی از کاربرد موارد فوق در متن پیشنهادی از جانب استاد

تمارین کتاب را در منزل حل نموده و در کلاس رفع اشکال گردد.

دانشجویان نمونه هایی از نکات تکمیلی فن ترجمه را از کتب ادبی پیدا نموده و متن عربی و ترجمه آن را برای استاد مکتوب نمایند.

متن عربی ای که برای ترجمه در نظر گرفته شده است توسط دانشجو اعراب گذاری شود.

فصل ۴: ترجمه ی جمله های فعلیه

- ✓ کاربرد فعل های لازم و متعدی ، معلوم و مجهول در ترجمه
- ✓ افعال شروع و معادل های آن در فارسی
- ✓ زمان افعال در فارسی و عربی
- ✓ کاربرد جمله های حالیه و معادل های آن در فارسی
- ✓ کاربرد جمله های شرطی در ترجمه
- ✓ کاربرد اسلوب تعجب در ترجمه
- ✓ مفعول مطلق و معادل های آن در فارسی
- ✓ تمیز و معادل های آن در فارسی

فعالیت های یادگیری:

گفتگو و مشارکت فعال در خصوص ترجمه ی مباحث گفته شده در متن مشخص

فعالیت های عملکردی:

- ۱- دانشجویان تمارین مباحث گفته شده را در منزل حل نمایند و در کلاس رفع اشکال کنند
- ۲- دانشجویان ترجمه ی متن مشخص شده از جانب استاد را مکتوب نمایند و نزد استاد ترجمه ی پیشنهادی خود را بخوانند.

فصل ۵: حروف و معانی آنها و نحوه ی برخورد آنها در ترجمه

- ✓ معانی ب ، ل
- ✓ معانی إلی ، عن
- ✓ معانی فی ، مع
- ✓ معانی من ، عند

فعالیت های یادگیری: گفتگو و مشارکت فعال در خصوص مباحث مطرح شده در کلاس
فعالیت های عملکردی: ارائه گزارشی از کاربرد موارد فوق با استفاده از فرهنگ لغت در متن مشخص

راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس ، آموزش های کلاس درس با محوریت استاد و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلمان با رویکرد عملی و حل تمرین کتاب مورد نظر ، فراهم می آورد.

برای اینکه این درس کاربردی تر شود ، علاوه بر معرفی کتاب مشخص و حل تمارین آن توسط دانشجویان بهتر است استاد جزوه ای از انواع متون از جمله متون ادبی ، علمی ، اجتماعی را به دانشجویان معرفی کند و از آنها بخواهد هر هفته بخشی از آن را خارج از کلاس ترجمه کنند و سپس در هر جلسه ۱۵ دقیقه را به تصحیح آنها اختصاص دهد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

- ✓ درآمدی بر مبانی ترجمه (فارسی به عربی، عربی به فارسی)
- ✓ تالیف دکتر عنایت ا.. فاتحی نژاد- دکتر سید بابک فرزانه
- ✓ فرهنگ اصطلاحات روز دکتر محمد غفرانی
- ✓ فرهنگ معاصر آذرتاش آذر نوش

منابع فرعی :

- ✓ اصول نظری و عملی ترجمه از عربی به فارسی و بالعکس تالیف دکتر یحیی معروف

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

۱- آزمون نهایی : این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت های یادگیری صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۱۰ نمره نهایی)

۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده ومشارکت در فعالیت ها در طول ترم صورت می گیرد. (۳ نمره نهایی) در طول ترم یک امتحان میان ترم گرفته می شود (۵ نمره نهایی)

۳- ارزیابی پوشه کار : کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. (۲ نمره نهایی)

سایر نکات:

حضور دانشجویان و مشارکت آنها در مباحث درس مشهود باشد و استاد از بیان صرف ترجمه ها و املا نویسی توسط دانشجویان اجتناب شود ، حتما از دانشجویان خواسته شود ، ترجمه ی خود را مکتوب نمایند و از ترجمه ذهنی در کلاس اجتناب گردد.

برای اینکه درس کاربردی شود جزوه ای مختصر از انواع متون ادبی، دینی، داستانی، علمی ، اجتماعی را به دانشجویان ارائه دهد و از آن ها بخواهد هر هفته بخشی از آن را در خارج از کلاس ترجمه نمایند و در هر جلسه دقایقی را به تصحیح ترجمه این متون اختصاص دهد.

سرفصل درس «درک متون فقهی و تفسیری»

۱. معرفی درس و منطق آن

تسلط بر قرائت درست متون فقهی و تفسیری، این قدرت را به قاری خواهد داد که بتواند فهم درستی از آن متن داشته باشد و به عمق کلام نویسنده پی ببرد. اولین اقدام عملی جهت قرائت و درک درست متون فقهی و تفسیری، کاربرد عملی قوانین علم نحو و آشنایی با اصطلاحات خاص این دو متن است. معلمان آگاه به فنون نحو و اعراب کلمات به همراه علم لغت شناسی و همچنین با شناخت اصطلاحات خاص این دو علم، قادر خواهند بود که ترجمه روانی از این دو متن داشته باشند و در انتقال مفاهیم این دو علم به دانش آموزان خود موفق تر عمل کنند.

نام درس: درک متون فقهی و تفسیری				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: ضمن قرائت صحیح متون فقهی و تفسیری، ترجمه صحیح این متون را ارائه دهد.				نوع درس: کارگاهی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنیاز: نحو ۳
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
قرائت صحیح متون فقهی و تفسیری	توانسته است متون فقهی و تفسیری بدون اعراب را به درستی قرائت کند.	توانسته است گزارشی از اعراب گذاری صحیح متون فقهی و تفسیری ارائه دهد.	توانسته است گزارشی تبیینی از علت اعراب کلمات را در هنگام قرائت متون فقهی و تفسیری ارائه دهد.	
ترجمه صحیح	توانسته است متون فقهی و تفسیری بدون اعراب را به صورت کلمه به کلمه ترجمه کند.	توانسته است متون فقهی و تفسیری بدون اعراب را به صورت جمله به جمله ترجمه کند.	توانسته است گزارشی از مفهوم کلی یک متن فقهی و تفسیری بدون اعراب ارائه دهد.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

- فصل ۱: ترجمه متون فقهی از کتب متقدمین
  - فصل ۲: ترجمه متون تفسیری از متون متقدمین
  - فصل ۳: ترجمه متون فقهی از متون معاصرین
  - فصل ۴: ترجمه متون تفسیری از متون معاصرین
- فعالیت‌های یادگیری:

۱. اعراب گذاری متون مربوط به هر فصل به صورت تکی یا گروهی
۲. ترجمه متون مربوط به هر فصل به صورت تکی یا گروهی

فعالیت های عملکردی :

۳۵- ارائه گزارشی از اعراب گذاری و ترجمه یک متن از متون فقهی و تفسیری مربوط به هر فصل

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت دانشجو معلم و ایجاد فرصت گفتگو و مشارکت فعال دانشجو معلم با رویکرد توصیفی- تحلیلی و در صورت امکان و نیاز با بهره گیری از فناوری اطلاعات، فراهم می شود. دانشجوی این درس موظف است به انتخاب متون از منابع مشخص شده اقدام کند و در هر جلسه گزارش خود را ارائه نماید. درعین حال، ممکن است در جلسات درس، پرسش هایی در خصوص مباحث کلاسی مطرح شود که به تشخیص استاد یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها به صورت شفاهی در همان جلسه و یا جلسات بعد موکول شده و یا به صورت تحقیق تا پایان نیمسال انجام و به عنوان تکالیف کلاسی ارائه شود. همچنین دانشجو موظف است فعالیت عملکردی مربوط به هر فصل را تا مدت تعیین شده توسط استاد، تهیه نموده و ارائه دهد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

- ✓ جواهر الکلام تالیف شیخ حسن، انتشارات...
- ✓ المیزان فی تفسیر القرآن، محمد حسین طباطبائی؛
- ✓ التبیان فی تفسیر القرآن، شیخ طوسی؛
- ✓ تحریر الوسیله ، تالیف حضرت امام خمینی(ره)

منابع فرعی :

- ✓ اللعه دمشقی تالیف شهید اول، انتشارات ...
- ✓ تبصره المتعلمین تالیف علامه حلی، انتشارات ...
- ✓ زبده البیان، تالیف محقق اردبیلی، انتشارات ...
- ✓ التفسیر الموضوعی بین النظریه و التطبيق، صلاح عبدالفتاح الخالدی
- ✓ البرهان فی تفسیر القرآن، سید هاشم بحرانی؛
- ✓ تفسیر نورالثقلین، عروسی حویزی؛
- ✓ جوامع الجامع، شیخ طبرسی؛

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی : این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت های یادگیری صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۴۰ درصد نمره نهایی)
- ۲- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها در طول ترم صورت می گیرد. (۳۰ درصد نمره نهایی)
- ۳- ارزیابی پوشه کار : کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. (۳۰ درصد نمره نهایی)

سرفصل درس «کاربرد هنر در تربیت دینی»

۱. معرفی درس و منطق آن

هنر، تجلی حس زیبایی گرایی انسان است. این حس ریشه در زیبایی مطلق دارد که ذات پروردگار عالم است به مثابه "ان الله جمیل یحب الجمال". زیبایی گرایی انسان خود در عرصه های گوناگون قابل تجلی است که از بین آنها می توان به ادبیات (شعر و شاعری)، خط، نقاشی و تصویرگری، لباس، لوازم صنعتی، نگاره گری و معماری آنها را مشاهده کرد. استفاده از هنر در ارائه زیبای مفاهیم دینی و یا انتقال حقایق دینی با روشهای زیبا و تاثیرگذار، زمینه ساز پیدایش گونه ای از هنر است که به آن هنر دینی اطلاق می شود و متفکران اسلامی طی سده های گذشته به آن پرداخته اند. ظهور تفسیرهای خشک و جامد از ماهیت دین و بروز عملکردهای خشن و ظالمانه به نام دین که در دنیای معاصر نتیجه ای غیر از دین گریزی ندارد، از ضرورت هایی است که تدوین درسی به نام "هنردینی" را موجه می سازد. این درس به دانشجو معلم این امکان را می دهد که ضمن آشنایی با ابعاد ارتباط دین و وجوه زیبایی شناختی آن، مفاهیم دینی را با روشهای جذاب و شیرین به مخاطب خود عرضه کنند.

نام درس: کاربرد هنر در تربیت دینی				مشخصات درس
اهداف/پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: پس از درک ماهیت هنر دینی با شاخصه هایی چون کمال گرایی، حقیقت گرایی و فطرت گرایی، وجوه زیبایی شناختی ادیان توحیدی را مورد تحلیل و تبیین قرار دهد.				نوع درس: نظری
				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				پیشنیاز: -
				شایستگی اساسی
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
توانسته است گزارشی از بررسی تطبیقی درباره چپستی زیبایی و مبانی آن بین متفکران اسلامی و غیراسلامی ارائه دهد.	توانسته است گزارشی تحلیلی از آراء متفکران اسلامی درخصوص فلسفه زیبایی و مبانی آن، ارائه دهد.	توانسته است با مراجعه به منابع مربوط به دیدگاه های متفکران اسلامی، گزارشی از مفهوم زیبایی و معیارهای آن ارائه دهد.	زیبایی شناسی	
توانسته است در پرتو مبانی و معیارهای دینی، گزارشی تطبیقی از دیدگاه عالمان دین شناس اسلامی و غیراسلامی در باره ماهیت هنر دینی و وجوه زیباشناختی دین ارائه دهد.	توانسته است در خصوص رابطه وجوه زیباشناسی و دین، تحلیل علمی و مستند ارائه دهد.	توانسته است با مراجعه به منابع دینی و دیدگاه عالمان اسلامی از جمله فارابی، شیخ اشراق و ... ، گزارشی از وجوه زیباشناختی دین ارائه دهد.	وجوه زیباشناختی دین	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات و مفاهیم اولیه

- موضوع و قلمرو هنر دینی
- فلسفه هنر
- زیبایی
- هنر دین و وجوه زیبایی شناختی دین

فعالیت‌های یادگیری :

- ۴- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۵- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۶- طرح پرسش در مسائل مطرح شده

فعالیت‌های عملکردی :

- ۸- ارائه گزارش کوتاه در اختلاف دیدگاه‌ها در کلام جدید و فلسفه دین
- ۹- ارائه گزارش کوتاه در مورد تاریخچه فلسفه دین
- ۱۰- ارائه سمینار کوتاه در هریک از مباحث مطرح شده

فصل دوم: چیستی فلسفه هنر، مفهوم سازی فلسفه هنر اسلامی

- ...
- ...
- ...

فعالیت‌های یادگیری :

- ۴- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۵- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۶- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۵- تهیه مقاله ای کوتاه (دو صفحه) از دیدگاه یکی از فیلسوفان دین پیرامون موضوع مطرح شده.
- ۶- ارزیابی برخی از نظرات مطرح پیرامون تعریف و خاستگاه دین
- ۳- ارائه سمینار کوتاه بر محور برخی از مباحث مطرح شده
- ۴- "دین" در قرآن و نگاه قرآن به کارکردهای دین
- ۵- بررسی درون دینی یا برون دینی بودن مسئله نیاز به دین

فصل سوم: مفهوم سازی خیال و نقش آن در مسائل دیگر مانند مفهوم سازی هنر و هنر دینی

- ...
- ...
- ...

فعالیت‌های یادگیری :

۴- مشارکت فعال در جریان تدریس

۵- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس

فعالیت‌های عملکردی :

۷- بررسی برهان وجودی و تقریرهای مختلف آن

۸- مطالعه و تحقیق پیرامون برهان‌های دیگر مانند برهان فطرت، برهان صدیقین و مقایسه آنها با سایر برهان‌های اثبات وجود خدا.

۹- بررسی روایت‌های مختلف برهان جهان‌شناختی

۱۰- ارائه آیاتی از قرآن که مؤید برهان جهان‌شناختی است.

۱۱- ارائه آیاتی از قرآن که مؤید برهان نظم است.

۱۲- مقایسه برهان وجودی با برهان صدیقین

۱۳- مقایسه راه حل متفکران مسلمان و غیر مسلمان در مسئله شر.

۱۴- بررسی صفات الهی در آیات قرآن

۱۵- بررسی تنزیه و تقدیس در آیات قرآن

۱۶- بررسی دیدگاه‌های گوناگون در باب صفات الهی در میان مسلمانان

۱۷- بررسی چالش‌های مربوط به علم مطلق خداوند و پاسخ‌های ارائه شده

فصل چهارم : سیر تحولات مفاهیم اساسی مانند خیال، مثال، ... مصوره

- ...
- ...
- ...

فعالیت‌های یادگیری :

۴- مشارکت فعال در جریان تدریس

۵- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس

۶- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

۱- مراجعه به منابع دینی و فلسفی و تهیه مقاله ای کوتاه پیرامون یکی از موضوعات مورد نظر.

۲- مقایسه دیدگاه اسلام و مسیحیت پیرامون نفس انسان

۳- بررسی موضع گیری ادیان در مسئله تناسخ

فصل پنجم: کارکرد هنر در جامعه اسلامی و جایگاه سیاسی و اجتماعی هنرمند

- ...
- ...
- ...

فعالیت‌های یادگیری:

۴- شرکت در مباحثات کلاسی

۵- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس

۶- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی:

۴- مقایسه دیدگاه جان هیک و پلنتیجا درباره معجزه

۵- بررسی دیدگاه متفکران مسلمان پیرامون معجزه؛ مثل دیدگاه علامه طباطبایی یا آیت الله جوادی آملی و..

۶- بررسی دیدگاه خداپاوران غربی درباره معجزه

۴- تهیه یک گزارش تحلیلی و مقایسه ای از نظرات متفکران مسلمان و غربی درباره وحی

۵- بررسی و نقد دیدگاه برخی روشنفکران مسلمان نظیر دکتر سروش درباره وحی و نبوت و ریشه یابی این دیدگاه

فصل ششم: نسبت هنرمند و حکومت نبوی (دیدگاه فارابی، ابن سینا، غزالی، شیخ اشراق و ...)

- ...
- ...
- ...

فعالیت‌های یادگیری:

۴- مشارکت فعال در جریان تدریس

۵- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس

۶- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی:

۱- ارائه مقاله ای درباره ادله و شواهد اثبات عالم برزخ در قرآن

۲- یافتن نقاط اشتراک و افتراق اسلام و مسیحیت درباره معاد

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

آموزش‌های کلاسی در این درس با محوریت استاد و رویکرد توصیفی-تحلیلی انجام می‌پذیرد. درعین‌حالاتاد با استفاده از روش پرسش و پاسخ، فرصت گفت‌وگو و مشارکت فعال دانشجومعلم را فراهم می‌آورد. دانشجو موظف است براساس برنامه‌ای که استاد تعیین می‌کند، به مطالعه منابع درس پرداخته و در جریان تدریس و گفت‌وگوهای درسی شرکت نماید. در روند این گفت‌وگوها پرسش‌های تازه‌ای از سوی دانشجویان مطرح می‌شود، که برخی از آن‌ها مجال گفت‌وگوی علمی بیشتری را در جلسه درسی فراهم می‌کند و پاسخ‌گویی به برخی دیگر-که نیازمند واکاوی بیشتر است-می‌تواند موضوع تکلیف کلاسی دانشجویان قرار گرفته و در جلسات بعد ارائه شده‌ها به صورت تحقیق کلی‌تری تا پایان نیم‌سال انجام و ارائه شود. برای جست و جوی در آیات قرآن یا موضوعات کلامی، می‌توان نرم‌افزارهای متناسب را به دانشجومعلم معرفی کرد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی: -

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی: این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت‌های یادگیری صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را در پاسخ به این آزمون به کار ببرند. (۶۰ درصد نمره نهایی)
- ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها در طول ترم صورت می‌گیرد. (۲۰ درصد نمره نهایی)
- ارزیابی پوشه کار: کلیه تکالیف دانشجو ضبط و به عنوان یکی از منابع ارزشیابی او در این درس قرار خواهد گرفت. (۲۰ درصد نمره نهایی)

سرفصل درس «کلام جدید (۱)»

۱. معرفی درس و منطق آن

کلام را علمی دانسته‌اند که متکفل اثبات، تقویت، توجیه، تبیین و تفسیر مفاهیم و اعتقادات دینی به نحو عقلانی است. پس از عصر نوگرایی سؤالات و پرسش‌های بسیاری فراروی انسان دین‌دار قرار گرفته و مشکلات و شبهات روزافزونی دین‌داری را به هم‌آوردی طلبیده است. کلام جدید را نیز با کمی مسامحه می‌توان نوعی رویکرد تازه به همان مسائل پیشین کلامی و نیز بررسی و توجیه دین‌باورانه به مسائل و شبهات نوین دینی دانست.

این درس به دانشجوی معلم امکان می‌دهد که با شبهات و چالش‌های رایج فراروی دین‌داران در زمان حاضر آشنا گردد و نیز قدرت تجزیه و تحلیل و کسب مهارت پاسخ به آن‌ها را در خود تقویت کند. در مرحله برتر وی را توانا می‌سازد که در صورت نیاز، با سؤالات و شبهات نوظخته ذهن خود یا دانش‌آموزان خود، به نحوی صحیح برخورد کرده و با استفاده از منابع و شواهد درون-دینی و برون‌دینی، ذهن مخاطبان خود را به سوی تبیین عقلانی و حل این مسائل هدایت کند.

نام درس: کلام جدید ۱				مشخصات درس
اهداف/پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری
<ul style="list-style-type: none"> با توجه به بینشی که نسبت به مفاهیم، مسائل و مباحث کلام جدید به دست آورده، قدرت تجزیه و تحلیل مبانی و اصول دینی را یافته و مهارت مواجهه با شبهه‌ها و پاسخ عقلانی به آن‌ها را بیابد، روحیه برخورد درست با آرای متضارب را در خود پرورش داده و به دانش‌آموزان خود انتقال دهد و با فراگیری رویکرد کل‌نگر و عقلانی نسبت به نصوص مقدس و متون دینی، شواهد مورد نیاز در پژوهش‌های علمی خود را از منابع گوناگون و نیز آیات قرآن و سیره پیشوایان تشخیص داده و انتخاب کند. 				تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: کلام اسلامی ۲
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	شایستگی اساسی
توانسته رویکرد مکتب‌های گوناگون فکری را در تعریف هر یک از مفاهیم مربوطه با یک‌دیگر مقایسه و گاهی جمع‌بندی نماید.	قادر به ارائه تحلیلی از این مفاهیم و ارتباط آن‌ها با مبانی دینی شده است.	توانسته است گزارشی از معنا و اصطلاح بیشتر مفاهیم کلام جدید ارائه دهد.	مفاهیم	

توان مواجهه عقلانی و بیان پاسخ در برابر سوالات اعتقادی دانش‌آموزان را یافته و قادر خواهد بود در شبهه‌ها ذهن آنان را به‌نحوی هدایت کند که خود به پاسخ قابل قبولی برسند.	توانسته است با تحلیل صحیح عقلانی و نیز با استفاده از شواهد درون‌دینی، پاسخ‌ها و برداشت‌های گوناگون را تشخیص داده و بیان کند.	توانسته است گزارشی از برخی مسائل جدید کلامی و پاسخ‌های داده شده به آن‌ها ارائه دهد.	مسائل جدید کلامی و رویکرد جدید به مسائل کلامی	
--	--	---	---	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: دین و مطالعات دینی

- ✓ تعریف دین و دیدگاه‌های مختلف در این مورد
- ✓ کلام قدیم و کلام جدید
- ✓ فلسفه دین و کلام جدید

فعالیت‌های یادگیری :

- ۷- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۸- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۹- طرح پرسش در مسائل مطرح شده

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱۱- ارائه گزارش کوتاه در اختلاف دیدگاه‌ها در تعریف دین، کلام جدید و فلسفه دین
- ۱۲- ارائه گزارش کوتاه در مورد برخی از تعاریف ارائه شده برای دین و بررسی آن‌ها
- ۱۳- ارائه‌ی سمینار کوتاه در هریک از مباحث مطرح شده

فصل ۲: خاستگاه دین و دیدگاه‌ها

- ✓ طرح مسئله
- ✓ ترس از حوادث طبیعی
- ✓ ناآگاهی از علل طبیعی
- ✓ عقده‌های روانی
- ✓ از خود بیگانگی
- ✓ تمایل به حفظ انسجام اجتماعی

✓ وحی، عقل و فطرت

فعالیت‌های یادگیری :

- ۷- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۸- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۹- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۷- ارائه برخی از آیات قرآن که دلالت بر ابتدای دین بر عقل می‌کنند.
- ۸- ارائه برخی از آیات قرآن که دلالت بر ابتدای دین بر فطرت می‌کنند.
- ۹- ارائه برخی از آیات قرآن که صریحا دلالت بر ابتدای شریعت‌ها بر وحی می‌کنند.
- ۱۰- ارائه برخی از نظرات مطرح در باب خاستگاه دین
- ۱۱- ارائه سمینار کوتاه بر محور برخی از مباحث مطرح شده

فصل ۳: اثبات خدا و دیدگاه‌های مختلف

- ✓ طرح مسئله
- ✓ برهان وجودی
- ✓ برهان صدیقین
- ✓ برهان جهان‌شناختی
- ✓ برهان نظم
- ✓ برهان فطرت
- ✓ سایر براهین

فعالیت‌های یادگیری :

- ۶- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۷- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۸- طرح پرسش‌های تازه در مساله مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱۸- بررسی برهان وجودی و تقریرهای مختلف آن
- ۱۹- مقایسه برهان وجودی با برهان صدیقین

- ۲۰- بررسی روایت‌های مختلف برهان جهان‌شناختی
- ۲۱- ارائه آیاتی از قرآن که مؤید برهان جهان‌شناختی است.
- ۲۲- ارائه آیاتی از قرآن که مؤید برهان نظم است.
- ۲۳- ارائه آیاتی از قرآن که مؤید برهان فطرت است.
- ۲۴- ارائه سمینار کوتاه بر محور هریک از مباحث مطرح شده

فصل ۴: صفات خداوند و ابعاد بحث

- ✓ طرح مسئله
- ✓ برخورداری خدا از صفات
- ✓ رابطه صفات با یکدیگر و با ذات
- ✓ امکان شناخت صفات خداوند
- ✓ راه شناخت اوصاف خداوند
- ✓ مقایسه معناشناختی صفات الهی و بشری
- ✓ مسائل مربوط به سازگاری درونی و بیرونی صفات

فعالیت‌های یادگیری :

- ۷- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۸- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۹- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۴- بررسی صفات الهی در آیات قرآن
- ۵- بررسی تنزیه و تقدیس در آیات قرآن
- ۶- بررسی دیدگاه‌های گوناگون در باب صفات الهی در میان مسلمانان
- ۷- بررسی چالش‌های مربوط به علم مطلق خداوند و پاسخ‌های ارائه شده
- ۸- ارائه سمینار کوتاه بر محور هر یک از نظریه‌های مطرح شده و روایت‌های مختلف آن

فصل ۵: جایگاه شرور در نظام آفرینش

- ✓ طرح مسئله

- ✓ مسئله شرور و جمع آن با صفات الهی
- ✓ بررسی سازگاری شرور با خدای ادیان توحیدی
- ✓ پاسخ‌های ارائه شده به مسئله شرور

فعالیت‌های یادگیری :

- ۷- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۸- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۹- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۷- بررسی خیر و شر در آیات قرآن
- ۸- بررسی پاسخ‌های متفکران مسلمان به مسئله شرور
- ۹- بررسی پاسخ‌های خداپاوران غربی به مسئله شرور
- ۱۰- ارائه‌ی سمینار کوتاه بر محور هر مسائل مطرح شده.

فصل ۶: نیاز انسان به دین

- ✓ طرح مسئله
- ✓ دین و حیانی و دلایل نیازمندی انسان به آن
- ✓ کارکردهای اجتماعی دین
- ✓ انتظار بشر از دین

فعالیت‌های یادگیری :

- ۷- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۸- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۹- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۵- "دین" در قرآن و نگاه قرآن به کارکردهای دین
- ۶- بررسی درون‌دینی یا برون‌دینی بودن مسئله نیاز به دین

۷- بررسی نیاز انسان به دین از دیدگاه متکلمان مسلمان متقدم

۸- ارائه‌ی سمینار کوتاه بر محور هر یک از مسائل مطرح شده

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

آموزش‌های کلاسی در این درس با محوریت استاد و رویکرد توصیفی-تحلیلی انجام می‌پذیرد. درعین حال استاد با استفاده از روش پرسش و پاسخ، فرصت گفت‌وگو و مشارکت فعال دانشجویان را فراهم می‌آورد. دانشجوی موظف است براساس برنامه‌ای که استاد تعیین می‌کند، به مطالعه منابع درس پرداخته و در جریان تدریس و گفت‌وگوهای درسی شرکت نماید. در روند این گفت‌وگوها پرسش‌های تازه‌ای از سوی دانشجویان مطرح می‌شود، که برخی از آن‌ها مجال گفت‌وگوهای علمی بیشتری را در جلسه درسی فراهم می‌کند و پاسخ‌گویی به برخی دیگر-که نیازمند واکاوی بیشتر است-می‌تواند موضوع تکلیف کلاسی دانشجویان قرار گرفته و در جلسات بعد ارائه شده یا به صورت تحقیق کلی‌تری تا پایان نیم‌سال انجام و ارائه شود. برای جست و جوی در آیات قرآن یا موضوعات کلامی، می‌توان نرم‌افزارهای متناسب را به دانشجویان معرفی کرد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

✓ حسن یوسفیان؛ کلام جدید؛ سمت؛ چ ۵؛ ۱۳۹۱

منابع فرعی:

✓ محمدرضایی؛ جستارهایی در کلام جدید، سمت، ۱۳۸۱

✓ جعفر سبحانی؛ مدخل مسائل جدید در علم کلام، موسسه امام صادق، ۱۳۸۹

✓ علی اوجیبی؛ کلام جدید در گذر اندیشه‌ها، اندیشه معاصر، ۱۳۷۵

✓ مایکل پترسون و دیگران، عقل و اعتقاد دینی، ترجمه نراقی و سلطانی، طرح نو؛ ۱۳۹۳

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی : به شکل کتبی براساس فرصت‌های یادگیری صورت می‌گیرد و دانشجویان برای پاسخ به آن، از مطالبی که در طی دوره آموخته‌اند استفاده می‌کنند. ۷۰درصد نمره نهایی به آزمون اختصاص دارد.
- ارزشیابی فرآیند : ۱۰درصد نمره نهایی به مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های کلاسی و عملکرد وی در انجام تکلیف‌های کلاسی اختصاص می‌یابد.
- ارزیابی پوشه کار : مجموعه تکلیف‌ها و پژوهش‌های مدون و کتبی دانشجویان در طول ترم ۲۰درصد نمره نهایی این درس را خواهد داشت.

سایر نکات:

استاد می‌تواند در صورت نیاز کلاس، فصول ۵ یا ۶ یا هر دوی آن‌ها را حذف کرده و وقت آن را به سایر مباحث اختصاص دهد.

سرفصل درس «کلام جدید (۲)»

۱. معرفی درس و منطق آن

کلام را علمی دانسته‌اند که متکفل اثبات، تقویت، توجیه، تبیین و تفسیر مفاهیم و اعتقادات دینی به نحو عقلانی است. پس از عصر نوگرایی سؤالات و پرسش‌های بسیاری فراروی انسان دین‌دار قرار گرفته و مشکلات و شبهات روزافزونی دین‌داری را به هم‌آوردی طلبیده است. کلام جدید را نیز با کمی مسامحه می‌توان نوعی رویکرد تازه به همان مسائل پیشین کلامی و نیز بررسی و توجیه دین‌باورانه به مسائل و شبهات نوین دینی دانست. این درس به دانشجوی معلم امکان می‌دهد که با شبهات و چالش‌های رایج فراروی دین‌داران در زمان حاضر آشنا گردد و نیز قدرت تجزیه و تحلیل و کسب مهارت پاسخ به آن‌ها را در خود تقویت کند. در مرحله برتر وی را توانا می‌سازد که در صورت نیاز، با سؤالات و شبهات نوظهور ذهن خود یا دانش‌آموزان خود، به نحوی صحیح برخورد کرده و با استفاده از منابع و شواهد درون‌دینی و برون‌دینی، ذهن مخاطبان خود را به سوی تبیین عقلانی و حل این مسائل هدایت کند.

نام درس: کلام جدید ۲				مشخصات درس
اهداف/پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: کلام جدید (۱)
<ul style="list-style-type: none"> با توجه به بینشی که نسبت به مفاهیم، مسائل و مباحث کلام جدید به دست آورده، قدرت تجزیه و تحلیل مبانی و اصول دینی را یافته و مهارت مواجهه با شبهه‌ها و پاسخ عقلانی به آن‌ها را بیابد، روحیه برخورد درست با آرای متضارب را در خود پرورش داده و به دانش‌آموزان خود انتقال دهد و با فراگیری رویکرد کل‌نگر و عقلانی نسبت به نصوص مقدس و متون دینی، شواهد مورد نیاز در پژوهش‌های علمی خود را از منابع گوناگون و نیز آیات قرآن و سیره پیشوایان تشخیص داده و انتخاب کند. 				
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	شایستگی اساسی
توانسته رویکرد مکتب-های گوناگون فکری را در تعریف هر یک از مفاهیم مربوطه با یک-دیگر مقایسه و گاهی جمع‌بندی نماید.	قادر به ارائه تحلیلی از این مفاهیم و ارتباط آن‌ها با مبانی دینی شده است.	توانسته است گزارشی از معنا و اصطلاح بیشتر مفاهیم کلام جدید ارائه دهد.	مفاهیم	

توان مواجهه عقلانی و بیان پاسخ در برابر سوالات اعتقادی دانش-آموزان را یافته و قادر خواهد بود در شبهه‌ها ذهن آنان را به نحوی هدایت کند که خود به پاسخ قابل قبولی برسند.	توانسته است با تحلیل صحیح عقلانی و نیز با استفاده از شواهد درون‌دینی، پاسخ‌ها و برداشت‌های گوناگون را تشخیص داده و بیان کند.	توانسته است گزارشی از برخی مسائل جدید کلامی و پاسخ‌های داده شده به آن‌ها ارائه دهد.	مسائل جدید کلامی و رویکرد جدید به مسائل کلامی	
--	--	---	---	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: زبان دینی

- ✓ طرح مسئله
- ✓ زبان وحی و مباحث پیرامون آن
- ✓ زبان بشری و اوصاف الهی
- ✓ معناداری گزاره‌های دینی

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱۰- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۱۱- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۱۲- طرح پرسش در مسائل مطرح شده

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱۴- بررسی آیات قرآن در مورد زبان وحی و ویژگی‌های آن
- ۱۵- بررسی برخی از نظریات مطرح در باب زبان وحی
- ۱۶- بررسی رویکردهای مختلف در باب زبان وحی در میان متکلمین پیشین
- ۱۷- بررسی جایگاه تاویل و تفسیر نزد مفسران و سایر متفکران مسلمان
- ۱۸- بررسی رویکردهای مختلف در باب زبان وحی در میان متکلمین یهودی و مسیحی
- ۱۹- بررسی رویکردهای جدید در باب زبان وحی
- ۲۰- ارائه‌ی سمینار کوتاه در هریک از مباحث مطرح شده

فصل ۲: عقل و وحی

- ✓ طرح مسئله
- ✓ تعبیرات گوناگون مسئله نسبت میان عقل و وحی
- ✓ رویکرد عقل گرایانه
- ✓ رویکرد ایمان گرایانه
- ✓ رویکرد نص گرایانه

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱۰- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۱۱- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۱۲- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۹- نگاه قرآن به عقل و جایگاه و کارکردهای آن
- ۱۰- بررسی جایگاه عقل در روایات
- ۱۱- بررسی اعتبار و اصالت عقل در کلام شیعی
- ۱۲- بررسی اعتبار و اصالت عقل در کلام معتزله و اشاعره
- ۱۳- اهل حدیث و دیدگاه آنان در مورد عقل و نقش آن
- ۱۴- بررسی نقش عقل گرایی در دئیسم
- ۱۵- بررسی جایگاه عقل در عرفان اسلامی
- ۱۶- بررسی سازگاری دین و علوم تجربی
- ۱۷- ارائه سمینار کوتاه بر محور هر یک از مسائل مطرح شده

فصل ۳: تجربه دینی

- ✓ طرح مسئله
- ✓ عوامل موثر بر رویکرد تجربی به دین
- ✓ طبقه بندی تجارب دینی به شبه‌حسی و غیر حسی
- ✓ طبقه بندی تجارب دینی به تجارب اصالتا دینی و تجارب تفسیری
- ✓ طبقه بندی تجارب دینی به معرفت‌بخش و احیاگر
- ✓ سرشت تجربه دینی
- ✓ رویکرد تجربی به وحی در دنیای اسلام

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱۰- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۱۱- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۱۲- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱۲- بررسی نمونه‌های تجربه دینی در آیات قرآن
- ۱۳- بررسی نمونه‌های تجربه دینی در روایات
- ۱۴- بررسی نمونه‌های تجربه دینی در کتاب مقدس
- ۱۵- بررسی وحی به مثابه نوعی تجربه دینی
- ۱۶- ارائه برخی از نظرات مطرح در تبیین تجربه‌های دینی
- ۱۷- بررسی هسته مشترک تجربه‌های دینی
- ۱۸- ارائه سمینار کوتاه بر محور برخی از مباحث مطرح شده

فصل ۴: کثرت‌گرایی دینی

- ✓ طرح مسئله
- ✓ دیدگاه‌های گوناگون درباره حقانیت و نجات‌بخشی ادیان
- ✓ پلورالیسم دینی و اقسام آن
- ✓ مبانی فلسفی-کلامی پلورالیسم دینی
- ✓ کثرت‌گرایی درون‌دینی

فعالیت‌های یادگیری :

- ۹- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۱۰- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۱۱- طرح پرسش‌های تازه در مساله مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۲۵- ارائه آیاتی از قرآن که مؤید رد کثرت‌گرایی دینی است.
- ۲۶- ارائه آیاتی از قرآن که با برخی از اقسام کثرت‌گرایی دینی سازگار است.

- ۲۷- بررسی کثرت‌گرایی دینی در مسیحیت
- ۲۸- بررسی و مقایسه اقسام کثرت‌گرایی دینی
- ۲۹- بررسی سازگاری یا ناسازگاری اقسام کثرت‌گرایی دینی با اسلام
- ۳۰- ارائه‌ی سمینار کوتاه بر محور هریک از مباحث مطرح شده

فصل ۵: دین در عرصه جامعه

- ✓ طرح مسئله و بررسی اصطلاحات مربوطه
- ✓ سکولاریسم و پشتوانه‌های فکری آن
- ✓ لیبرالیسم
- ✓ دین و سیاست در اسلام

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱۰- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۱۱- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۱۲- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۹- بررسی رابطه دین و سیاست در آیات قرآن
- ۱۰- بررسی تاثیر و تاثر میان اصالت عقل و سکولاریسم
- ۱۱- بررسی تاثیر و تاثر میان اومانیزم و سکولاریسم
- ۱۲- بررسی تاثیر و تاثر میان پلورالیسم و سکولاریسم
- ۱۳- بررسی تاثیر و تاثر میان دئیسم و سکولاریسم
- ۱۴- ارائه‌ی سمینار کوتاه بر محور هر یک از نظریه‌های مطرح شده و روایت‌های مختلف آن

فصل ۶: دین و اخلاق

- ✓ طرح مسئله
- ✓ نیازمندی اخلاق به دین
- ✓ برهان اخلاقی اثبات وجود خدا
- ✓ بررسی شبهه‌ها در باب نقش منفی دین در اخلاق

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱۰- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۱۱- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۱۲- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱۱- بررسی جایگاه اخلاق در آیات قرآن
- ۱۲- بررسی اخلاق خاص قرآنی در زبان علامه طباطبایی
- ۱۳- بررسی نسبت میان مسئله حسن و قبح عقلی و مسئله اخلاق
- ۱۴- بررسی نقش دین در اخلاق
- ۱۵- ارائه‌ی سمینار کوتاه بر محور مسائل مطرح شده.

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

آموزش‌های کلاسی در این درس با محوریت استاد و رویکرد توصیفی-تحلیلی انجام می‌پذیرد. درعین‌حال استاد با استفاده از روش پرسش و پاسخ، فرصت گفت‌وگو و مشارکت فعال دانشجویان را فراهم می‌آورد. دانشجوی موظف است براساس برنامه‌ای که استاد تعیین می‌کند، به مطالعه منابع درس پرداخته و در جریان تدریس و گفت‌وگوهای درسی شرکت نماید. در روند این گفت‌وگوها پرسش‌های تازه‌ای از سوی دانشجویان مطرح می‌شود، که برخی از آن‌ها مجال گفت‌وگوهای درسی شرکت نماید. در روند این جلسه درسی فراهم می‌کند و پاسخ‌گویی به برخی دیگر-که نیازمند واکاوی بیشتر است-می‌تواند موضوع تکلیف کلاسی دانشجویان قرار گرفته و در جلسات بعد ارائه شده یا به صورت تحقیق کلی‌تری تا پایان نیم‌سال انجام و ارائه شود. برای جست و جوی در آیات قرآن یا موضوعات کلامی، می‌توان نرم‌افزارهای متناسب را به دانشجویان معرفی کرد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

✓ حسن یوسفیان؛ کلام جدید؛ سمت؛ چ ۵؛ ۱۳۹۱

منابع فرعی:

- ✓ محمدرضایی؛ جستارهایی در کلام جدید، سمت، ۱۳۸۱
- ✓ جعفر سبحانی؛ مدخل مسائل جدید در علم کلام، موسسه امام صادق، ۱۳۸۹
- ✓ علی اوجبی؛ کلام جدید در گذر اندیشه‌ها، اندیشه معاصر، ۱۳۷۵
- ✓ مایکل پترسون و دیگران، عقل و اعتقاد دینی، ترجمه نراقی و سلطانی، طرح نو؛ ۱۳۹۳

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی: به شکل کتبی براساس فرصت‌های یادگیری صورت می‌گیرد و دانشجویان برای پاسخ به آن، از مطالبی که در طی دوره آموخته‌اند استفاده می‌کنند. ۷۰ درصد نمره نهایی به آزمون اختصاص دارد.
- ارزشیابی فرآیند: ۱۰ درصد نمره نهایی به مشارکت دانشجو در فعالیت‌های کلاسی و عملکرد وی در انجام تکلیف‌های کلاسی اختصاص می‌یابد.
- ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکلیف‌ها و پژوهش‌های مدون و کتبی دانشجو در طول ترم ۲۰ درصد نمره نهایی این درس را خواهد داشت.

سایر نکات:

استاد می‌تواند با توجه به نیاز و علاقه دانشجویان، برخی از فعالیت‌های عملکردی پیشنهادی را به عنوان تکلیف از دانشجویان درخواست کند.

سرفصل درس « فلسفه دین (۱) »

۱. معرفی درس و منطق آن

دین یکی از نیازها و دغدغه های همیشگی انسان بوده که هم اساس فرهنگ و تمدن است و هم سرچشمه بسیاری از علوم و معارف. برخی از این دانش ها خود دین را موضوع پژوهش و مطالعه خود قرار می دهند. دین پژوهی؛ در معنای عام؛ هرگونه کندوکاو و بررسی در دین-متون دینی-را شامل می شود مانند؛ جامعه شناسی دین، روان شناسی دین و..... . فلسفه دین نیز از جمله این دانش هاست که از بیرون و به مثابه ناظر و نقاد به دین نگاه می کند. نگاه جستجوگر و ارزیاب فیسوف دین به معتقدات ، باورها، مناسک و مراسم و به طور کلی مدعیات دین یکی از مهم ترین ویژگی های فلسفه دین است که آن را از کلام؛ قدیم و جدید؛ جدا می کند. ویژگی متمایز کننده دیگر غایت فلسفه دین است؛ زیرا فلسفه صرفاً اندیشه ورزی و شکافتن رویدادها برای رسیدن به حقیقت است در حالی که متکلم موضع و مقام خود را حمایت و دفاع از دین اعلان کرده است. و بر همین اساس فیلسوف دین ادعا می کند بدون پیش داوری و جانبداری از دینی خاص، دین را به گونه ای عام و فراگیر مورد مطالعه قرار می دهد در حالیکه متکلم متعهد به دین خاصی و فقط یک دین خاص است.

دانشجوی الهیات و معلم دینی علاوه بر اینکه بنیان های فکری و شالوده های اعتقادی خود را محکم می کند، شایسته و بایسته است که از منظر یک متفکر منصف نقاد نیز به دین نگاه کند و احتمالات و نظریه های متفاوت و متعارض پیرامون دعاوی دین و باورها و اعمال و افعال متدینین را بررسی کرده و توانمندی استدلال های عقلی بر له یا علیه آنها را ارزیابی کند. آشنایی با فلسفه دین و آگاهی از استدلال های متعارض باعث می شود که او بتواند در کلاس درس:

۱- با آگاهی از نظریات گوناگون، موضعگیری های دین را شفاف تر بیان کند.

۲- در دفاع از دین تواناتر باشد.

۳- در پاسخگویی به شبهات مستدل و محکم از دعاوی دین دفاع کند.

۴- از ادعای تلازم دین و عق لائیت به درستی دفاع مند.

۵- در قانع کردن دانش آموزان تواناتر و موفق تر باشد.

نام درس: فلسفه دین ۱				مشخصات درس
اهداف/پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت
<ul style="list-style-type: none"> با توجه به بینشی که نسبت به مباحث و مسائل و فلسفه دین به دست آورده، قدرت تجزیه و تحلیل مفاهیم و باورهای دینی را یافته و مهارت مواجهه با شبهه ها و پاسخ عقلانی به آنها را بیابد، و ضمن آشنایی با استدلال های موافق و مخالف با دین، روحیه برخورد درست با دیدگاه ی مختلف را در خود پرورش داده و به دانش آموزان خود نیز انتقال دهد و در دفاع از دین الهی به طور کلی و دین اسلام به طور خاص موفق تر عمل کند.				
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	شایستگی اساسی

توانسته تعریف و توضیح جریان های فکری متفاوت درباره هر یک از مفاهیم مورد نظر را بایکدیگر مقایسه و گاهی جمع بندی نماید.	قادر به ارائه تحلیلی از مفاهیم مشترک در همه ادیان و ارتباط آن ها با یکدیگر است.	توانسته است گزارشی از موضوع و مسایل فلسفه دین ارائه کند.	مفاهیم
توان مواجهه عقلانی با استدلال هایی که در مخالفت با دعاوی دینی است را پیدا کرده و قادر به دفاع از دین است.	توانسته است با تحلیل صحیح عقلانی برداشت های متفاوت از باورها و معتقدات دینی را بیان کند.	توانسته است گزارشی از برخی دعاوی دین مانند خدا وجود دارد، خدا عادل است، روح باقی جاودانه است و.... تهیه کرده و پیرامون آنها توضیح دهد.	دعاوی دین (گزاره های دینی) و استدلال های له و علیه آن

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- ✓ تعریف فلسفه دین (موضوع، غایت، روش)
- ✓ اشاره به علم های همبسته و مرتبط، مانند جامعه شناسی دین، روانشناسی دین، انسان شناسی دین، دین پژوهی تطبیقی و...
- ✓ تفاوت فلسفه دین با سایر دانش ها به ویژه کلام جدید

فعالیت های یادگیری :

- ۱۳- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۱۴- پاسخ به پرسش های استاد در طول تدریس
- ۱۵- طرح پرسش در مسائل مطرح شده

فعالیت های عملکردی :

- ۲۱- ارائه گزارش کوتاه در اختلاف دیدگاه ها در کلام جدید و فلسفه دین
- ۲۲- ارائه گزارش کوتاه در مورد تاریخچه فلسفه دین
- ۲۳- ارائه سمینار کوتاه در هریک از مباحث مطرح شده

فصل دوم: دین

- ✓ تعریف دین (تعریف پدیدار شناختی، روان شناختی، جامعه شناختی، تعریف اسلام از دین)

- ✓ چرایی دین: نیاز به دین، منطق پذیرش دین، اهداف پذیرش دین (چرا علیرغم رشد اجتماعی بشر نیاز به دین کاهش پیدا نکرده است؟)
- ✓ انتظار بشر از دین
- ✓ رابطه علم و دین (آیا علم و دین سازگارند یا ناسازگار؟)
- ✓ رابطه دین با سایر دانش های بشری (تجربی و انسانی)
- ✓ امکان طرح دانش های مختلف با پسوند دینی، مانند: روان شناسی دینی یا فلسفه اسلامی و.....

فعالیت های یادگیری :

- ۱۳- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۱۴- پاسخ به پرسش های استاد در طول تدریس
- ۱۵- طرح پرسش های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت های عملکردی :

- ۱۹- تهیه مقاله ای کوتاه (دو صفحه) از دیدگاه یکی از فیلسوفان دین پیرامون موضوع مطرح شده.
- ۲۰- ارزیابی برخی از نظرات مطرح پیرامون تعریف و خاستگاه دین
- ۳- ارائه سمینار کوتاه بر محور برخی از مباحث مطرح شده
- ۴- "دین" در قرآن و نگاه قرآن به کارکردهای دین
- ۵- بررسی درون دینی یا برون دینی بودن مسئله نیاز به دین

فصل سوم: ارکان و دعاوی اساسی دین

۱- خداشناسی

- ✓ مفهوم خدا
- ✓ صفات خدا (سرمدیت، تشخیص، آفرینندگی، علم، تکلم.....)
- ✓ مقایسه معناشناختی صفات الهی و بشری
- ✓ توحید
- ✓ بررسی ادله اثبات وجود خدا (برهان وجود شناختی، برهان جهان شناختی، برهان غایت شناختی، برهان اخلاقی و.....)
- ✓ بررسی ادله عدم اعتقاد به خدا (نظریه جامعه شناختی دین، نظریه فرویدی درباره دین)
- ✓ مسئله شرور (شر به عنوان مهم ترین دلیل بر عدم اعتقاد به خدا)
- ✓ بررسی شر و نسبت آن با صفات الهی از جمله عدل الهی
- ✓ تجربه دینی (اثبات وجود خدا براساس تجربه)

فعالیت های یادگیری :

- ۱۲- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۱۳- پاسخ به پرسش های استاد در طول تدریس

فعالیت‌های عملکردی :

- ۳۱- بررسی برهان وجودی و تقریرهای مختلف آن
- ۳۲- مطالعه و تحقیق پیرامون برهان‌های دیگر مانند برهان فطرت، برهان صدیقین و مقایسه آنها با سایر برهان‌های اثبات وجود خدا.
- ۳۳- بررسی روایت‌های مختلف برهان جهان‌شناختی
- ۳۴- ارائه آیاتی از قرآن که مؤید برهان جهان‌شناختی است.
- ۳۵- ارائه آیاتی از قرآن که مؤید برهان نظم است.
- ۳۶- مقایسه برهان وجودی با برهان صدیقین
- ۳۷- مقایسه راه حل متفکران مسلمان و غیر مسلمان در مسئله شر.
- ۳۸- بررسی صفات الهی در آیات قرآن
- ۳۹- بررسی تنزیه و تقدیس در آیات قرآن
- ۴۰- بررسی دیدگاه‌های گوناگون در باب صفات الهی در میان مسلمانان
- ۴۱- بررسی چالش‌های مربوط به علم مطلق خداوند و پاسخ‌های ارائه شده

۲- انسان‌شناسی

- ✓ ابعاد وجودی انسان (مجرد و مادی)
- ✓ بررسی دلایل اثبات و انکار روح
- ✓ جاودانگی روح (صورت‌های مختلف جاودانگی)
- ✓ اختیار و آزادی انسان
- ✓ رابطه اختیار انسان با علم و عدل الهی

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱۳- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۱۴- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۱۵- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱- مراجعه به منابع دینی و فلسفی و تهیه مقاله ای کوتاه پیرامون یکی از موضوعات مورد نظر.
- ۲- مقایسه دیدگاه اسلام و مسیحیت پیرامون نفس انسان
- ۳- بررسی موضع گیری ادیان در مسئله تناسخ

۳- راهنماشناسی:

- ✓ وحی؛ بررسی دیدگاه‌های مختلف درباره حقیقت وحی
- ✓ چیستی معجزه
- ✓ آیا معجزه فعل خداست یا فعل انسان

✓ آیا معجزه تبیین پذیر است

فعالیت‌های یادگیری :

۱۳- شرکت در مباحثات کلاسی

۱۴- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس

۱۵- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

۱۶- مقایسه دیدگاه جان هیک و پلنتیجا درباره معجزه

۱۷- بررسی دیدگاه متفکران مسلمان پیرامون معجزه؛ مثل دیدگاه علامه طباطبایی یا آیت الله جوادی آملی و..

۱۸- بررسی دیدگاه خداپاوران غربی درباره معجزه

۴- تهیه یک گزارش تحلیلی و مقایسه ای از نظرات متفکران مسلمان و غربی درباره وحی

۵- بررسی و نقد دیدگاه برخی روشنفکران مسلمان نظیر دکتر سروش درباره وحی و نبوت و ریشه یابی این دیدگاه

فرجام شناسی:

✓ زندگی پس از مرگ؛ بررسی دلایل و شواهد له و علیه آن

✓ جاودانگی و بقای روح

✓ تناسخ

✓ سعادت و شقاوت ابدی (بهشت و دوزخ)

✓ آیا عذاب ابدی با عل الهی تعارض ندارد؟

✓ حشر انسان؛ پایه و اساس حشر انسان، حشر روحانی و حشر جسمانی

✓ برزخ

فعالیت‌های یادگیری :

۱۳- مشارکت فعال در جریان تدریس

۱۴- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس

۱۵- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

۱- ارائه مقاله ای درباره ادله و شواهد اثبات عالم برزخ در قرآن

۲- یافتن نقاط اشتراک و افتراق اسلام و مسیحیت درباره معاد

۳- بررسی دلایل یکی از منکران معاد جسمانی و پاسخ به آن

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

آموزش‌های کلاسی در این درس با محوریت استاد و رویکرد توصیفی-تحلیلی انجام می‌پذیرد. درعین‌حالا استاد با استفاده از روش پرسش و پاسخ، فرصت گفت‌وگو و مشارکت فعال دانشجویان را فراهم می‌آورد. دانشجوی موظف است براساس برنامه‌ای که استاد تعیین می‌کند، به مطالعه منابع درس پرداخته و در جریان تدریس و گفت‌وگوهای درسی شرکت نماید. در روند این گفت‌وگوها پرسش‌های تازه‌ای از سوی دانشجویان مطرح می‌شود، که برخی از آن‌ها مجال گفت‌وگو علمی بیشتری را در جلسه درسی فراهم می‌کند و پاسخ‌گویی به برخی دیگر-که نیازمند واکاوی بیشتر است-می‌تواند موضوع تکلیف کلاسی دانشجویان قرار گرفته و در جلسات بعد ارائه شده‌ها به صورت تحقیق کلی‌تری تا پایان نیم‌سال انجام و ارائه شود. برای جست و جوی در آیات قرآن یا موضوعات کلامی، می‌توان نرم‌افزارهای متناسب را به دانشجویان معرفی کرد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

✓ جان هیک؛ فلسفه دین؛ ترجمه بهرام راد؛ انتشارات الهدی؛ چ اول؛ ۱۳۷۲

منابع فرعی:

✓ النرا ستامپ و دیگران؛ جستارهایی در فلسفه دین، ترجمه مرتضی فتاحی زاد، آیت عشق، چاپ دوم، ۱۳۸۳

✓ برایان دویس؛ درآمدی بر فلسفه دین، ترجمه ملیحه صابری، سمت، چاپ سوم، ۱۳۸۹

✓ محمدتقی جعفری؛ فلسفه دین، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۷۵

✓ مایکل پترسون و دیگران، عقل و اعتقاد دینی، ترجمه نراقی و سلطانی، طرح نو؛ ۱۳۹۳

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی: به شکل کتبی براساس فرصت‌های یادگیری صورت می‌گیرد و دانشجویان برای پاسخ به آن، از مطالبی که در طی دوره آموخته‌اند استفاده می‌کنند. ۷۰ درصد نمره نهایی به آزمون اختصاص دارد.
- ارزشیابی فرآیند: ۳۰ درصد نمره نهایی به مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های کلاسی و عملکرد وی در انجام تکلیف‌های محوله و حضور موثر و فعال در کلاس اختصاص می‌یابد.

سایر نکات:

با توجه به اینکه اکثر منابع فلسفه دین ترجمه است و نگاه فیلسوفان غربی به دین مسیحیت است، استفاده از مقالات و احیانا پایان نامه‌ها برای دست‌یابی به فلسفه دین اسلام پیشنهاد می‌شود. هرچند ادیان الهی در دعاوی اصلی اتفاق نظر دارند.

واضح است که با توجه به فرصت و زمان بندی و صلاحدید استاد محترم سرفصل‌ها و محورهای مطرح شده قابل تغییر و اصلاح است و یا طرح بعضی مباحث در واحد فلسفه دین ۲

سرفصل درس «فلسفه دین (۲)»

۱. معرفی درس و منطق آن

از آنجا که فلسفه دین متکفل بررسی دعاوی دین است، گستره مباحث و مسائل آن نیز به تبع دین ساحت های گوناگونی را شامل می شود. اما فیلسوفان دین تاکنون بیشتر معتقدات و باورهای دینی را مورد کنکاش قرار داده؛ و به ساحت اعمال و افعال و مراسم و مناسکی که دین به آن امر کرده، کمتر پرداخته اند. اما آگاهی از همین مطالعات نیز کمک زیادی به توانمندی عقلی دانشجویان الهیات برای مواجهه با دیدگاه های موافقان و مخالفان دین می کند. این درس به دانشجو معلم امکان می دهد که با شبهات و چالش های رایج فراروی دین داران در زمان حاضر آشنا گردد و نیز قدرت تجزیه و تحلیل و کسب مهارت پاسخ به آنها را در خود تقویت کند. در مرحله برتری را توانا می سازد که در صورت نیاز، با سوالات و شبهات نوحاسته ذهن خود یا دانش آموزان خود، به نحوی صحیح برخورد کرده و با استفاده از منابع و شواهد درون دینی و برون دینی، ذهن مخاطبان خود را به سوی تبیین عقلانی و حل این مسائل هدایت کند.

نام درس: فلسفه دین ۲				مشخصات درس
اهداف/پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: فلسفه دین (۱)
<ul style="list-style-type: none"> با توجه به بینشی که نسبت به مفاهیم، مسائل فلسفه دین به دست آورده، قدرت تجزیه و تحلیل مبانی و اصول دینی را یافته و توانایی مواجهه با شبهه ها و مهارت پاسخ عقلانی به آنها را بیابد، هم چنین روحیه برخورد درست با دیدگاه های گوناگون را در خود پرورش داده و به دانش آموزان خود انتقال دهد. 				
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک ها	شایستگی اساسی
توانسته توضیح جریان های فکری متفاوت درباره هر یک از مفاهیم مورد نظر را بایکدیگر مقایسه و گاهی جمع بندی نماید.	قادر به ارائه گزارشی تحلیلی از مفاهیم مورد بحث در فلسفه دین تهیه کرده و آن را ارائه کند.	توانسته است گزارشی از موضوع و مسایل فلسفه دین مانند زبان دین، رابطه عقل و ایمان و... ارائه کند.	مفاهیم	
توان مواجهه عقلانی با استدلال هایی که در مخالفت با دعاوی دینی است را پیدا کرده و قادر به دفاع از دین است.	توانسته است با تحلیل صحیح عقلانی برداشت های متفاوت از باورها و معتقدات دینی را بیان کند.	توانسته است فهم درستی از مباحث فلسفه دین مانند رابطه عقل و ایمان، تحقیق پذیری گزاره های دینی داشته باشد و آنها را به روشنی توضیح دهد.	مسائل فلسفه دین	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: زبان دینی

- ✓ طرح مسئله
- ✓ زبان وحی و مباحث پیرامون آن
- ✓ زبان بشری و اوصاف الهی
- ✓ معناداری گزاره‌های دینی (آیا گزاره‌های دینی به نوع خاصی از واقعیت اشاره می‌کنند؟ آیا گزاره‌های دینی اثبات پذیرند؟)
- ✓ نظریات مختلف پیرامون زبان دین (نظریه تمثیل، تجسد، غیرشناختاری بودن زبان دینی و....)

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱۶- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۱۷- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۱۸- طرح پرسش در مسائل مطرح شده

فعالیت‌های عملکردی :

- ۲۴- تهیه مقاله ای درباره نظریه بازی‌های زبانی ویتگنشتاین
- ۲۵- بررسی و مقایسه رویکرد اسلامی و مسیحی درباره زبان دین
- ۲۶- مراجعه به منابع فلسفه دین و تهیه مقاله کوتاهی درباره زبان دین از منظر یک فیلسوف مسلمان
- ۲۷- ارائه سمینار پیرامون یکی از مباحث مطرح شده

فصل ۲: معرفت دینی

- ✓ راه کارها و موانع فهم دین (آیا می‌توان به باورهای دینی معرفت داشت؟)
- ✓ ساختارهای ذهن بشر
- ✓ قرائت‌های مختلف از دین
- ✓ هرمنوتیک

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱۶- شرکت در مباحثات کلاسی
- ۱۷- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱۸- ارائه‌ی سمینار کوتاه بر محور هر یک از مسائل مطرح شده.
- ۱۹- مراجعه به منابع و مقایسه دیدگاه‌های متفکران مسلمان درباره هرمنوتیک

۲۰- بررسی نسبت و رابطه قرائت های مختلف از دین و نسبی گرایی

فصل ۳: ایمان و عقل

- ✓ بررسی نظریه های مختلف درباره ایمان (نظریه غایت گرا، نظریه اراده گرا....)
- ✓ آیا ایمان از سنخ علم است؟
- ✓ تعریف ایمان

فعالیت های یادگیری :

- ۱۶- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۱۷- پاسخ به پرسش های استاد در طول تدریس
- ۱۸- طرح پرسش های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت های عملکردی :

- ۲۱- بررسی تعریف قرآن از ایمان
- ۲۲- بررسی هسته مشترک ایمان در ادیان مختلف
- ۲۳- ارائه ی سمینار کوتاه درباره نظر فیلسوفان دین مانند جان نیومن و.... درباره ایمان
- ۲۴- تهیه مقاله ای پیرامون نسبت بین عقل و ایمان از نظر اندیشمندان مسلمان مانند علامه طباطبایی و....

فصل ۴: بررسی ادعای حقانیت ادیان (کثرت گرایی)

- ✓ دیدگاه های گوناگون درباره حقانیت و نجات بخشی ادیان
- ✓ کثرت گرایی
- ✓ انحصار گرایی
- ✓ شمول گرایی
- ✓ دین واحد

فعالیت های یادگیری :

- ۱۴- شرکت فعال در جریان تدریس
- ۱۵- پاسخ به پرسش های استاد در طول تدریس
- ۱۶- شرکت در گروه های مباحثه ای

فعالیت های عملکردی :

- ۴۲- ارائه آیاتی از قرآن که مؤید رد کثرت‌گرایی دینی است.
- ۴۳- ارائه آیاتی از قرآن که با برخی از اقسام کثرت‌گرایی دینی سازگار است.
- ۴۴- بررسی کثرت‌گرایی در سایر ادیان الهی و غیر الهی
- ۴۵- بررسی و مقایسه اقسام کثرت‌گرایی دینی
- ۴۶- بررسی سازگاری یا ناسازگاری اقسام کثرت‌گرایی دینی با اسلام
- ۴۷- بررسی دیدگاه برخی اندیشمندان مسلمان و غیر مسلمان درباره کثرت‌گرایی

فصل ۵: ابعاد و قلمرو دین

- ✓ گوهر و صدف دین چیست؟ (آیا گوهر دین اخلاق است یا احکام و شرایع یا..)
- ✓ کمال و جامعیت دین

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱۶- مشارکت فعال در جریان تدریس
- ۱۷- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس
- ۱۸- طرح پرسش‌های تازه در مسائل مورد بحث

فعالیت‌های عملکردی :

- ۱۵- بررسی و مقایسه ادیان در ادعای جامعیت
- ۱۶- تهیه مقاله ای درباره اتم و اکمل بودن اسلام و اثبات عقلانی آن

فصل ۶: دین و اخلاق

- ✓ طرح مسئله
- ✓ نیازمندی اخلاق به دین
- ✓ اخلاق به عنوان موید دین (برهان کانت)
- ✓ اخلاق در مقابل دین (نظریه راسل، راشلز)
- ✓ اخلاق مندرج در دین (نظریه بریت ویت)
- ✓ بررسی شبهه‌ها در باب نقش منفی دین در اخلاق

فعالیت‌های یادگیری :

- ۱۶- شرکت فعال در جریان تدریس
- ۱۷- پاسخ به پرسش‌های استاد در طول تدریس

فعالیت‌های عملکردی :

۱۹- بررسی جایگاه اخلاق در آیات قرآن

۲۰- بررسی تفاوت اخلاق قرآنی با سایر سیستم های اخلاقی از زبان علامه طباطبایی

۲۱- بررسی نقش دین در اخلاق

۲۲- ارائه سمینار کوتاه بر محور مسائل مطرح شده.

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

آموزش‌های کلاسی در این درس با محوریت استاد و رویکرد توصیفی-تحلیلی انجام می‌پذیرد. در عین حال استاد با استفاده از روش پرسش و پاسخ، فرصت گفت و گو و مشارکت فعال دانشجویان را فراهم می‌آورد. دانشجویان موظف است براساس برنامه‌ای که استاد تعیین می‌کند، به مطالعه منابع درس پرداخته و در جریان تدریس و گفت و گوهای درسی شرکت نماید. در روند این گفت و گوها پرسش‌های تازه‌ای از سوی دانشجویان مطرح می‌شود، که برخی از آن‌ها مجال گفت و گوی علمی بیشتری را در جلسه درسی فراهم می‌کند و پاسخ‌گویی به برخی دیگر- که نیازمند واکاوی بیشتر است- می‌تواند موضوع تکلیف کلاسی دانشجویان قرار گرفته و در جلسات بعد ارائه شده یا به صورت تحقیق کلی‌تری تا پایان نیم‌سال انجام و ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

✓ جان هیک؛ فلسفه دین؛ ترجمه بهرام راد؛ انتشارات الهدی؛ چ اول؛ ۱۳۷۲

منابع فرعی:

✓ النرا ستامپ و دیگران؛ جستارهایی در فلسفه دین، ترجمه مرتضی فتحی زاد، آیت عشق، چاپ دوم، ۱۳۸۳

✓ برایان دویس؛ درآمدی بر فلسفه دین، ترجمه ملیحه صابری، سمت، چاپ سوم، ۱۳۸۹

✓ محمدتقی جعفری؛ فلسفه دین، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۷۵

✓ مایکل پترسون و دیگران، عقل و اعتقاد دینی، ترجمه نراقی و سلطانی، طرح نو؛ ۱۳۹۳

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- آزمون نهایی: به شکل کتبی براساس فرصت‌های یادگیری صورت می‌گیرد و دانشجویان برای پاسخ به آن، از مطالبی که در طی دوره آموخته‌اند استفاده می‌کنند. ۷۰ درصد نمره نهایی به آزمون اختصاص دارد.
- ارزشیابی فرآیند: ۳۰ درصد نمره نهایی به مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های کلاسی و عملکرد وی در انجام تکلیف‌های کلاسی اختصاص می‌یابد.

سایر نکات:

استاد می‌تواند با توجه به نیاز و علاقه دانشجویان، برخی از فعالیت‌های عملکردی پیشنهادی را به عنوان تکلیف از دانشجویان درخواست کند.

استاد محترم در تقدم و تاخر بحث‌ها آزاد است.

یکی از ساحت‌های مهم دین عواطف و احساسات و نیز اعمال و مناسک است که چون در مطالعات فلسفه دین این بخش مغفول واقع شده، سرفصلی هم به آن اختصاص پیدا کرده است.

سرفصل درس « فلسفه معلمی در آموزش الهیات »

۱. معرفی درس و منطق آن

آگاهی معلم از چیستی معلمی و چرایی معلمی کردن، زمینه لازم برای احساس تعهد و تلاش برای توسعه توان شخصی را فراهم می‌کند. این آگاهی در فرایند تربیت معلم می‌تواند به دانشجومعلم کمک کند تا از سویی به ادراک ارتباطات درونی برنامه‌های درسی رشته دست یابد و از سوی دیگر فهمی از نواقص آموزش معلمان آینده در فرایندهای جاری تربیت معلم به دست آورد؛ که چنین شناخت‌هایی او را برای فهم عمیق‌تر موضوعات برنامه‌های درسی و ترمیم و تکمیل آموزش‌های رسمی، هدایت‌گر خواهد بود. همچنین، این نوع شناخت می‌تواند زمینه‌ای مناسب برای خودارزیابی جهت ایفای نقش حرفه‌ای در شغل معلمی ایجاد کند و دانشجومعلم را برای ورود آگاهانه‌تر به عرصه اشتغال مدد رساند. فلسفه معلمی در واقع تشریح شغل و حرفه معلمی به عنوان یک مسئولیت سازمانی و یک تعهد اجتماعی است. در این درس دانشجومعلم هم بر رسالت‌های حرفه معلمی آگاهی می‌یابد و هم از وضعیت اجتماعی شغل معلمی باخبر می‌شود. چنین سطحی از درک پدیده معلمی، انتخاب آگاهانه‌تر شغل آینده را نیز در پی خواهد داشت.

نام درس: فلسفه معلمی				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:				نوع درس: عملی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: ندارد نحوه آموزش: انفرادی (و با حضور معلمان سرآمد دارای تجربه خاص)
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
برای ورود به معلمی به عنوان حرفه سازمانی و تعهد اجتماعی دلایل و توجیهاات ویژه شناسایی و ارائه کرده و ضمن قضاوت در باره توان خود و نیازهای آموزشی معلمی کردن، از تجارب دیگران و منابع دیگر بهره گرفته است.	به تبیینی از معلمی کردن در سطح شغل سازمانی دست یافته که دارای توجیهاات، شواهد و استدلال است و می‌تواند مقبول قلمداد شود.	توانسته است به بیان مجدد آنچه در درس مطرح شده یا در منابع آمده، اقدام کند.	- شناخت حرفه و شغل معلمی	شایستگی اساسی: PK کد ۱-۲، ۲-۲ & ۲-۲ PCK کد ۱-۳، ۲-۳، ۳-۳ ۳ ۳ & ۳-۴
توانسته خود را در نقش معلم حرفه‌ای دارای شغل سازمانی و تعهد اجتماعی متصور شود و بر آن اساس نیازهای حرفه‌ای	بر اساس موقعیت‌های عمومی عمل معلمان و به استناد وضعیت معلم در سازمان آموزش و پرورش	توانسته است به شکلی سطحی به قضاوت و انتخاب اقدام کند.	ارزیابی خود و ارزیابی آموزش‌ها برای کسب	

موقعیت‌های واقعی را شناسایی و در باره توان خود براب ایفای نقش حرفه‌ای قضاوتی مدلل کند که از عمق و پوشش مناسبی برخوردار است.	و متغیرهای عام زندگی اجتماعی توانسته است تبیینی برای معلمی کردن به عنوان یک <u>شغل</u> فراهم کند.		آمادگی معلمی
پاسخ‌های ارائه شده دارای بنیاد پژوهشی دقیقی است و ضمن بکارگیری زبان مناسب ارائه، از سازماندهی و حتی محتوای بدیع برخوردار است.	در پاسخ‌های ارائه شده قواعد کلی پاسخگویی پژوهشی رعایت شده و سطحی عمیق از بازخوانی تجربه خود و دیگری دیده می‌شود.	پاسخ‌هایی ارائه کرده که حاصل جستجوی در منابع در دسترس و بازخوانی محدود تجربه شخصی است.	انجام تکالیف

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح ذیل سازمان یافته است:

نوبت	موضوع اصلی	مباحث فرعی
اول	طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس	شناسایی انتظارات دانشجویان، سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط، معرفی برنامه و سرفصل درس، تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان، معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.
دوم	تشریح معلمی کردن	شرح معلمی کردن در شرایط امروز ایران و گستره مفهومی «معلم» برای معرفی شغل و حرفه. تکلیف ۱: همه دانشجویان معلمان موظفند به بررسی مقایسه‌ای «معلمی کردن» در نهادهای مختلف جامعه اقدام و نتیجه را در جلسه آینده به کلاس ارائه کنند.
سوم	تشریح معلمی کردن به عنوان شغل سازمانی	تشریح و تبیین معلمی کردن و منطق آن بر اساس مقررات سازمانی: وضعیت کنونی وظایف و اختیارات معلم و سوابق تحولی آن.
چهارم	تشریح معلمی کردن به عنوان تعهد اجتماعی	تشریح و تبیین معلمی کردن و منطق آن بر اساس واقعیات و ضروریات حیات اجتماعی: وضعیت کنونی نقش‌های اجتماعی معلم و تحولات آن در ایران. تکلیف ۲: دانشجویان به شناسایی یک فیلم معرف نقش معلم در جامعه اقدام می‌کنند.

پنجم	سابقه معلمی کردن در کشورهای غربی	تشریح نقش‌ها و اقدامات و اخلاق معلمی و جایگاه اجتماعی معلمان. تکلیف ۲: دانشجویان به شناسایی یک فیلم معرف نقش معلم در جامعه اقدام می‌کنند.
ششم	سابقه معلمی کردن در کشورهای شرقی	تشریح نقش‌ها و اقدامات و اخلاق معلمی و جایگاه اجتماعی معلمان. تکلیف ۳: دانشجویان به شناسایی یک فیلم معرف نقش معلم در جامعه اقدام می‌کنند.
هفتم	منطق معلمی	تشریح نقش‌های مدرسه‌ای، اجتماعی، فرهنگی، مشاوره‌ای و ... معلمان در رشته و چگونگی ایفای آن نقش‌ها در مدارس ایران: از واقعیت تا آرمان فعالیت خاص: معرفی درس پروژه پایانی دوره و تشریح چگونگی ساماندهی تجربه‌های کسب شده دوره تحصیلی برای تنظیم آن پروژه.
هشتم	استاتید و معلمان سرآمد: ۱	سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن. تکلیف ۴: دانشجو معلم باید آموزه عمل سه تن از معلمان سرآمد را در ارتباط با معلمی کردن خود تشریح نماید و گزارش مکتوب را به مدرس ارائه کند.
نهم	استاتید و معلمان سرآمد (گذشته)	سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.
دهم	استاتید و معلمان سرآمد (گذشته)	سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.
یازدهم	استاتید و معلمان سرآمد (گذشته)	سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.
دوازدهم	استاتید و معلمان سرآمد (کنونی)	سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.
سیزدهم	استاتید و معلمان سرآمد (کنونی)	سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.
چهاردهم	استاتید و معلمان سرآمد (کنونی)	سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.
پانزدهم	نظرسنجی و بررسی مقایسه‌ای	سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.

عمل اساتید و معلمان سرآمد توسط دانشجویان معلمان: ۸	روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.
بررسی‌های مقایسه‌ای عمل اساتید و معلمان سرآمد توسط استاد	بررسی عمل معلمی معلمان سرآمد و مقایسه آنان برای تشریح آنچه توفیق آنان را سبب شده و آموزه‌های آن برای معلمان آینده.

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر و البته با مشارکت همه‌جانبه دانشجویان معلمان انجام می‌شود. آموزشگر در بخشی از درس بر بنیاد گفتارهای درسی در نوبت‌های مقرر به معرفی هر یک از موضوعات اقدام می‌کند و بخشی دیگر از درس با شناسایی و دعوت از معلمان سرآمد کنونی، فرصت آشنایی دانشجویان معلمان و معلمان سرآمد را فراهم می‌کند و فرصت گفتگوی آنان را ایجاد و آن را مدیریت می‌کند. به تشخیص آموزشگر و با اتخاذ تدابیر هدایتی، واگذاری معرفی معلمان سرآمد گذشته می‌تواند به دانشجویان معلمان واگذار شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نمایند. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۰ دقیقه در کلاس درس به صورت سازمان یافته نظر کنند. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تکالیف مقرر درس تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

- در این درس استفاده از منبع مکتوب تا سال ۱۳۹۸ الزامی نیست؛ اما آموزشگر تلاش خواهد کرد منابع مفید را شناسایی و معرفی کند. استفاده از منابع مکتوب منتشر نشده پس از داوری و تایید شورای گروه آموزشی برای مدت مقرر، در همان رشته بلامانع است.
  - همه آموزشگران موظفند منابع و مستندات از «معلمان سرآمد» به دانشجویان معلمان معرفی نمایند و نشانی سایت‌های مفید برای دریافت اطلاعات را ارائه کنند. همچنین، آموزشگر این درس موظف است به جستجوی اجتماعات تخصصی معلمان مخصوصاً در فضای مجازی اقدام کند و موارد مفید را به دانشجویان معرفی و آنان را برای مشارکت، تشویق کند.
- آموزشگران این درس از سال ۱۳۹۴ به بعد موظف‌اند تمامی دانشجویان معلمان را برای عضویت در «تالار گفتگوی معلمان آینده» در پورتال دانشگاه هدایت کنند و خود نیز در آن مشارکت نمایند.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس فلسفه معلمی در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از گفتارهای درس، گفتگوهای کلاسی، مطالعه منابع و مشارکت در مباحث کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند.

ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شود. آموزشگر در مواردی که مصلحت بداند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی، به اصلاح آن اقدام کنند. سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:
- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۵۰ درصد امتیاز
- آزمون پایانی: ۵۰ درصد امتیاز

سایر نکات:

- مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:
- آمادگی مدام برای گفتگوهای کلاس.
- مشارکت جدی و موثر در مباحث کلاس.
- رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان درس.
- رعایت اخلاق پژوهش در انجام تکالیف و در فعالیت عملی.
- مطالعه منابع تکمیلی معرفی شده توسط آموزشگر و سایر منابع مفید.
- ظرافت و زیبایی ظاهری تکالیفی که به صورت مکتوب به آموزشگر تحویل می‌شود.
- در صورت کاهش تعداد جلسات آموزشی در آن نیمسال لازم است که موضوع جلسات ۱۵ و ۱۶ حتما اجرا گردد.

سرفصل درس «برنامه‌ریزی درسی در آموزش الهیات»

۱. معرفی درس و منطق آن

برنامه‌ریزی درسی به عنوان یک «فرایند»، یکی از فعالیت‌های اساسی در آموزش و پرورش نوین است. آموزش نظام‌مند و گسترده، نیازمند آن است که با اتخاذ تدابیر قبلی همراه شود. چنین تدابیری می‌تواند فعالیت‌های عاملان فرایند تربیتی را هدایت کند. اتخاذ تدابیر هدایت‌گر فعالیت‌های معلم و متعلم در موقعیت تربیتی، برنامه‌ریزی درسی نامیده می‌شود. برنامه‌ریزی درسی با این معنا، یکی از فعالیت‌های ضروری معلم است. معلم حتی در نظام‌های متمرکز برنامه‌ریزی درسی هم «برنامه‌ریز درسی بهره‌گیر» یا «برنامه‌ریز درسی اجرایی» است. چنین تکلیف و البته چنین اختیاری سبب می‌شود یادگیری استفاده از این پدیده مهم حیات آموزشی برای معلمان ضروری گردد. دانستن زبان برنامه‌ریزی درسی یا آشنائی با دانش آکادمیک برنامه‌ریزی درسی برای معلمان حتی در یک سیستم متمرکز که تصور می‌شود معلم نقش عمده‌ای در تولید ندارد و مصرف‌کننده صرف است، ضرورت دارد؛ زیرا برنامه درسی در «سطوح مختلف» تعریف می‌شود و در بسیاری از این سطوح در نظام‌های آموزشی متمرکز هم معلم (به شکل فردی یا جمعی) نقش دارد. پس معلم به جای آنکه به حلقه سست زنجیره تعلیم و تربیت بدل شود، باید اتفاقاً در نقش مقوم برنامه و تقویت‌کننده آن ظاهر شود. برنامه درسی در دستان معلم می‌تواند به یک پدیده «پوچ» (برنامه درسی پوچ) تبدیل شود. یعنی معلم می‌تواند آنچه در مرحله تولید به درستی تدوین شده است، را از دستور کار خارج کند یا به صورت غیر موثر آموزش دهد. پرهیز از این دام، یکی از لوازم عمل حرفه‌ای معلم است. معلم می‌تواند به ضعیف‌ترین حلقه زنجیره نظام آموزشی بدل شود و چنانکه گفته‌اند «زنجیر، همانقدر قوت دارد که ضعیف‌ترین حلقه آن». به بار نشستن تلاش‌های دیگران نیاز به همت و دقت معلم دارد تا محرومیت ناشی از حذف آنچه باید آموزش داده شود، بر شاگردان تحمیل نشود. معلمان آینده به دلیل چنین شرایطی نیاز دارند با مبانی، اصول و مراحل برنامه‌ریزی درسی آشنا شوند و بتوانند از فنون آن در عمل بهره بگیرند. کسب این مهارت به همراه فهم برنامه درسی، لازمه عمل حرفه‌ای معلم در موقعیت مدرسه است. برای تحقق دستاوردی، ضروری است معلمان با منابع این حوزه علمی، با نمونه‌هایی از برنامه‌های درسی و با برخی از اعمال و فعالیت‌های برنامه‌ریزی درسی آشنا شوند و برای اقدام به آن، تمرین‌هایی داشته باشند. چنین شرایطی می‌تواند به آنان کمک کند تا معلمان آینده در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم‌گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت‌های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته‌های علمی و پژوهشی باشند.

نام درس: برنامه‌ریزی درسی				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: به تشریح مبانی، اصول و مراحل برنامه‌ریزی درسی اقدام کند و با تحلیل برنامه‌های درسی مصوب، به برنامه‌ریزی درسی اجرایی دروس اقدام کند و ضمن تشخیص و تبیین انواع برنامه‌های درسی حادث در مدرسه، قادر خواهد بود برنامه درسی خود برای اداره یک درس را تولید و ارائه کند و به استناد دانش معتبر از برنامه خود دفاع نماید. همچنین، دانشجو معلم ضمن آشنایی با برخی منابع معتبر حوزه برنامه‌ریزی درسی، قادر است به شیوه مناسبی دانش خود را در این موضوع به روز کند.				نوع درس: نظری
				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				نحوه آموزش: انفرادی
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	

<p>توانسته است به شناسایی انواع برنامه‌های درسی در موقعیت- های مختلف مدرسه‌ای اقدام کند و عوامل موثر بر شکل- گیری هر یک از انواع برنامه درسی را تشریح و پیامدهای آنها را آشکار نماید.</p>	<p>توانسته است به تبیین برنامه درسی بر اساس متغیرهای مختلف متمایزکننده آن اقدام کند و تشریحی به زبان خاص خود ارائه کند.</p>	<p>توانسته است به بیان تعریفی از برنامه درسی و برنامه‌ریزی درسی اقدام کند.</p>	<p>- فهم برنامه و برنامه‌ریزی درسی</p>	<p>شایستگی اساسی: PK کد ۲-۲ & ۳-۲ PCK کد ۲-۳</p>
<p>توانسته است خود را در نقش معلم متصور شود و بر آن اساس به تبیین نیازهای یادگیری دانش‌معلم برای ایفای نقش حرفه‌ای اقدام کند.</p>	<p>توانسته است به زوایایی از نقش‌های معلمان توجه دهد که در منابع درس بر آنها تاکید نشده است و حاصل مطالعه بیشتر است.</p>	<p>توانسته است به شرح آنچه در منابع درس در ارتباط با موضوع آمده است، اقدام کند.</p>	<p>نقش معلمان در برنامه‌ریزی درسی</p>	
<p>پاسخ‌های ارائه شده دارای بنیاد پژوهشی دقیقی است و ضمن بکارگیری زبان مناسب ارائه، از سازماندهی و حتی محتوای بدیع برخوردار است.</p>	<p>در پاسخ‌های ارائه شده علاوه بر رعایت قواعد کلی پاسخگویی پژوهشی، سطحی عمیق از بازخوانی تجربه دیده می‌شود و بیان نهایی دارای قابلیت پذیرش است.</p>	<p>پاسخ‌هایی ارائه شده که حاصل جستجوی در منابع در دسترس و بازخوانی محدود تجربه شخصی است.</p>	<p>انجام تکالیف</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح ذیل سازمان یافته است:

مباحث فرعی	موضوع اصلی	نوبت
<p>انتظارات دانشجویان، سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط، معرفی برنامه و سرفصل درس، تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان، معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.</p> <p>تکلیف ۱: دانشجویان درباره مفهوم، ضرورت، انواع، و عوامل مؤثر بر برنامه‌ریزی، مطالعه و اعلام نظر مکتوب می‌کنند.</p>	<p>طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس</p>	<p>اول</p>
<p>مفهوم‌شناسی و شرح گستره موضوعی حوزه برنامه‌ریزی درسی (به عنوان یک علم)، تشریح سطوح و انواع برنامه‌های درسی و معرفی وضعیت ایران از حیث برنامه‌ریزی درسی (مشمتمل</p>	<p>تشریح برنامه‌ریزی درسی</p>	<p>دوم</p>

	بر نهادهای برنامه‌ریزی درسی، منابع معتبر و اشخاص مهم) و تشریح وضعیت چند کشور از حیث جایگاه برنامه‌ریزی درسی.	
سوم	ارائه نمونه‌ها و یادآوری تجربه‌ها ارائه نمونه‌هایی از برنامه‌های درسی که دانشجویان در مدرسه تجربه کرده یا همتایان‌شان تجربه می‌کنند، و بحث در باره آنها بر اساس تجربه دانشجویان. تکلیف ۲: از دانشجو خواسته شود تا یکی از تجربیات مواجهه خود با برنامه درسی مدرسه‌ای را یادآوری و آن را روایت و تحلیل کند و بر اساس آن تحلیل به معرفی انواع برنامه درسی در تجربه خود اقدام نماید.	
چهارم	تبيين نقش معلم در تحقق انواع برنامه‌های درسی و نقش‌های گوناگون معلمان در ظهور شکل‌های متفاوت برنامه درسی با تشریح وضعیت ایران. تکلیف ۳: چرا معلمان ایران باید در برنامه‌ریزی درسی نقش فعال داشته باشند و چگونه می‌توانند چنین کنند؟	
پنجم	مراحل برنامه‌ریزی درسی تشریح مراحل برنامه‌ریزی درسی به عنوان عمل تولید برنامه درسی آشکار مشتمل بر موقعیت‌شناسی و تعیین منطق تولید برنامه درسی، تعیین اهداف، انتخاب محتوا و فرصت‌های یادگیری، سازمان‌دهی محتوا و فرصت‌های یادگیری، شیوه‌های ارائه محتوا و فرصت‌های یادگیری، زمان برنامه درسی، مکان (فضا و روابط) برنامه درسی و ارزشیابی یادگیری مخاطبان.	
ششم	موقعیت‌شناسی و منطق‌یابی برای تولید برنامه درسی موقعیت‌شناسی مشتمل بر شناخت مخاطب (ابعاد مختلف حیات یادگیرنده)، شناخت جامعه (ابعاد مختلف فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و ...)، شناخت علم (جنبه‌های محتوایی و روشی مورد تاکید است) و شناخت زیست‌محیطی (زندگی در کره خاکی و الزامات آن) تکلیف ۴: پرسش‌هایی مطرح شود تا دانشجو به مطالعه مقالات یا منابع علمی در زمینه موضوع بیش از آنچه در کتاب (های) منبع درس ارائه شده، اقدام کند و نتیجه را مکتوب عرضه کند.	
هفتم	آزمون و شرح نسبت آن با اهداف برنامه درسی آزمون: از تمام دروس قبلی به طور کتبی یا شفاهی آزمون به عمل می‌آید. همزمان، تشریح اینکه چگونه آزمون (برنامه درسی آزمون شده) با اهداف ارتباط دارد، به طور عملی تبیین می‌شود.	
هشتم	تعیین اهداف برنامه درسی تشریح چگونگی تعیین اهداف در هنگام تولید برنامه درسی (اعم از مراحل، منابع، انواع و اصول)، مشتمل بر: معرفی انواع الگوهای انتخاب اهداف، معرفی انواع هدف‌ها و نقش آنها در فرایند برنامه‌ریزی درسی، شرح اصول انتخاب اهداف و معرفی برخی از اهداف برنامه‌های درسی به تناسب رشته تحصیلی دانشجویان. تکلیف ۵: تحلیل یک نمونه از اهداف و تبدیل آنها به هدف‌های یک درس بر اساس اصول	

		تدوین اهداف و ارائه کتبی آن است.
نهم	انتخاب محتوا و فرصت‌های یادگیری	تبیین ضرورت، روش‌ها و اصول انتخاب محتوا و فرصت‌های یادگیری؛ تشریح انواع تجارب و فرصت‌های یادگیری و نقش هر یک در یادگیری شاگردان. تکلیف ۶: شناسایی یک فرصت یادگیری لازم برای یک هدف و بازسازی آن در قالبی دیگر جهت استفاده شاگردان.
دهم	سازمان‌دهی محتوا و فرصت‌های یادگیری	تشریح ضرورت سازمان‌دهی و معرفی انواع، اصول (وحدت، مداومت، توالی و تعادل) و روش‌های آن جهت سازماندهی فرصت‌های یادگیری در سطح کلان و خرد. تکلیف ۷: تحلیل و ارزیابی سازماندهی یک درس واقعی بر اساس اصول سازماندهی محتوا.
یازدهم	ارائه محتوا و فرصت‌های یادگیری	معرفی انواع روش‌های ارائه محتوا در فضای واقعی و فضای مجازی (سپهری) و اصول حاکم بر هر یک و آثار آنها بر مخاطبان برنامه درسی.
دوازدهم	زمان برنامه درسی	تبیین زمان به عنوان عنصر برنامه درسی و اهمیت توجه به آن و تشریح انواع زمان در برنامه درسی و اصول تخصیص زمان به برنامه‌های درسی و چگونگی بهره‌گیری از زمان برنامه درسی. تکلیف ۸: نسبت زمان و هدف‌های مورد انتظار درس برنامه‌ریزی درسی (همین درس) را تحلیل کنید.
سیزدهم	مکان برنامه درسی	شرح ابعاد مکان (فضای فیزیکی، عوامل فعالیت و روابط بین آنها)، تحلیل چگونگی تاثیر مکان بر برنامه درسی و شاگردان و ضرورت‌های مربوط به فهم نسبت مکان و برنامه درسی.
چهاردهم	ارزشیابی یادگیری شاگردان	برنامه درسی آزمون شده و نقش آن در یادگیری و تحقق برنامه درسی آشکار، روش‌های آزمون و سنجش پیشرفت تحصیلی، انواع آزمون‌ها و مزایا و معایب آنها در ارتباط با اهداف برنامه درسی.
پانزدهم	اجرای برنامه درسی در نظام‌های آموزشی	نظریه‌های اجرا، عوامل موثر بر اجرا، مقاومت، فرهنگ سازمانی، مجریان، اقدامات اساسی برای اجرای برنامه شامل: شناخت وضعیت، آماده سازی عمومی و اختصاصی، تدارک نیروی انسانی، هدایت و نظارت. تکلیف ۹: مقاومت معلم در برابر تغییرات برنامه درسی به چه علت‌هایی و با چه شکل‌هایی ممکن است ظهور یابد؟
شانزدهم	ارزشیابی برنامه‌های آموزشی و درسی	مفهوم ارزشیابی برنامه، ضرورت ارزشیابی برنامه، روش‌های ارزشیابی برنامه، مراحل ارزشیابی برنامه در نظام آموزشی، بازنگری در برنامه‌ها.

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر انجام می‌شود؛ هرچند که در هر جلسه درس دانشجویان مشارکت دارند و آنها موظف‌اند بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در مباحث شرکت نمایند. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۰ دقیقه در کلاس درس به ارائه نظر بپردازند. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

- در این درس استفاده از منبع مکتوب الزامی است. استفاده از منابع مکتوب منتشر نشده پس از داوری و تایید شورای گروه آموزشی برای مدت مقرر در همان رشته بلامانع است.
- منابعی که تا پایان سال ۱۳۹۵ برای استفاده در این درس پیشنهاد می‌شود، عبارتند از:
موسی‌پور، نعمت‌الله. (۱۳۹۳): مبانی برنامه‌ریزی آموزش متوسطه. مشهد: به نشر.
ملکی، حسن. (۱۳۸۷): مقدمات برنامه‌ریزی درسی. تهران: سمت.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس برنامه‌ریزی درسی در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از مطالعه منابع و مباحثات کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند. ارزشیابی ضمن نیمسال: ارزشیابی ضمن نیمسال برای اطمینان از پیشرفت مناسب یادگیری انجام می‌شود و دستاورد آن جهت ارزشیابی نهایی بکارگرفته می‌شود. ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شوند. آموزشگر در مواردی که مصلحت بداند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی به اصلاح آن اقدام کنند. سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:
- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۲۵ درصد امتیاز
- آزمون ضمن نیمسال: ۲۵ درصد امتیاز
- آزمون پایانی: ۵۰ درصد امتیاز

سایر نکات:

- مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:
- آمادگی مدام برای گفتگوهای کلاس.
- مشارکت جدی و موثر در مباحث کلاس.
- رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان درس.
- رعایت اخلاق پژوهش در انجام تکالیف و در فعالیت عملی.
- مطالعه منابع تکمیلی معرفی شده توسط آموزشگر و سایر منابع مفید.
- ظرافت و زیبایی ظاهری تکالیفی که به صورت مکتوب به آموزشگر تحویل می‌شود.

سرفصل درس «راهندهای تدریس در آموزش الهیات»

۱. معرفی درس و منطق آن

آموزش در تمامی نظام‌های آموزش و برنامه درسی، عرصه‌ای است که در اختیار معلم است و شایستگی‌های معلم حرفه‌ای بر کم و کیف آن تاثیر می‌گذارد. فهم و پذیرش این نقش بی‌بدیل معلم در آموزش و اختیارات ناشی از آن سبب می‌شود تا معلمان به سلاح «قابلیت اجتهاد در موقعیت تربیتی» مجهز شوند. آشنایی معلم با راهندهای آموزش در رشته تخصصی، یکی از ابزارهای لازم و ضروری برای دستیابی به شایستگی اجتهاد در موقعیت آموزشی است. مسئولیت معلم برای موثر ساختن آموزش، موضوعی است که در دیدگاه‌های مختلف و متعارض آموزش مطرح است و چنین مسئولیتی را معلمان باید در موقعیت‌های متنوع و متغیر آموزشی به انجام رسانند که از سویی نیازمند عمل بر بنیاد دانش و یافته‌های علمی و از سوی دیگر نیازمند انطباق یافته‌های علمی با موقعیت‌های خاص تربیتی است. به همین علت، دانش در باره راهندهای آموزش و توانایی تبدیل این دانش به عمل در موقعیت‌های آموزشی، ضروری‌ترین «ابزار» معلمان آینده برای هرگونه فعالیت موثر و موفق است. آنچه دانشجو معلمان را برای موثر بودن کمک می‌کند، کسب دانش در باره راهندهای آموزش در رشته تخصصی به همراه قابلیت‌های تبدیل دانش آموزش به روش‌های تدریس متناسب با موقعیت‌های واقعی بر اساس تجربه‌های شخصی و توان هنری است. در این درس، دانشجو معلمان با انواع راهندهای آموزش با تشریح مبانی، اصول، مراحل و شرایط بکارگیری راهندها و نمونه‌های عملی آنها آشنا می‌شوند و توان و تعهد لازم برای فهم و بکارگیری آن دانش را کسب می‌کنند.

نام درس: راهندهای تدریس				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: فهمی مدلل و دارای شواهد تجربی از راهندهای آموزش در رشته تخصصی خود ارائه کند و چگونگی تدریس بر بنیاد یک راهبرد آموزش در یک موقعیت خاص رشته‌ای را طراحی نماید و از ایده‌های خود برای عمل در آن موقعیت دفاع کند. همچنین، دانشجو معلم در پایان این واحد یادگیری برخی از راهندهای آموزش رشته تخصصی خود را می‌شناسد و ضمن شناخت برخی منابع معتبر، قادر و متعهد است با بکارگیری روش‌های جستجوی دانش در این حوزه، دانش خود را روزآمد کند.				نوع درس: کارگاهی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنیاز: اصول و روش‌های تدریس نحوه آموزش: انفرادی
				ملاک‌ها - شناخت راهندهای آموزش
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
به توسعه دانش مربوط به راهندهای آموزش با مراجعه به منابع دیگر اقدام می‌کند و بر اساس تاملات خود، طبقه‌بندی دیگری از راهندها در رشته تخصصی خود تنظیم و از آن دفاع می‌کند.	به تبیین راهندهای آموزش مدرسه‌ای بر اساس متغیرهای مختلف متمایزکننده آن مبتنی بر منابع علمی اقدام می‌کند و تشریحی به زبان خاص خود ارائه می‌نماید.	توانسته است به بیان تعاریفی از راهبرد آموزش و معرفی انواع آن اقدام کند و شرحی از هر راهبرد به استناد منابع درس و گفتارهای کلاس ارائه نماید.	- شناخت راهندهای آموزش	

<p>توانسته است خود را در نقش معلم تخصصی متصور شود و بر آن اساس به تصمیم‌گیری در موقعیت‌های واقعی یا فرضی اقدام و به عنوان معلم ایفای نقش حرفه‌ای کند به گونه‌ای که راهبردها را به طور منحصربه‌فرد برای موقعیت خاص تخصصی بکار گرفته است.</p>	<p>بر اساس یک موقعیت خاص به استناد نقش معلم رشته تخصصی و متغیرهای واقعی موقعیت توانسته یک راهبرد متناسب را معرفی کند و از آن با استناد به منابع (مخصوصاً منابع خارج از درس) و استدلال شخصی دفاع نماید.</p>	<p>توانسته است برای عمل در یک موقعیت، یک راهبرد را معرفی کند و برای دفاع از آن، شرح آنچه در منابع و مباحث درس در ارتباط با موضوع آمده است، مورد استناد است.</p>	<p>تولید روش بر بنیاد آموزه‌های راهبرد آموزش</p>	
<p>پاسخ‌های ارائه شده دارای بنیاد پژوهشی دقیقی است و ضمن بکارگیری زبان مناسب ارائه، از سازماندهی و حتی محتوای بدیع برخوردار است.</p>	<p>در پاسخ‌های ارائه شده قواعد کلی پاسخگویی پژوهشی رعایت شده و سطحی عمیق از بازخوانی تجربه دیده می‌شود که قابل پذیرش است.</p>	<p>پاسخ‌هایی ارائه کرده که حاصل جستجوی در منابع در دسترس و بازخوانی محدود تجربه شخصی است.</p>	<p>انجام تکالیف</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح ذیل سازمان یافته است:

مباحث فرعی	موضوع اصلی	نوبت
	<p>شناسایی انتظارات دانشجویان، سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط، معرفی برنامه و سرفصل درس، تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان، معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.</p>	<p>اول طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس</p>
<p>مفهوم‌شناسی و شرح گستره موضوعی راهبردهای آموزش (تاکید بر ارتباطها و تمایزهای راهبرد آموزش با تدریس)، تبیین کارکرد راهبردهای آموزش در فعالیت-های مدرسه‌ای، معرفی انواع طبقه‌بندی‌های راهبردهای آموزش، تشریح چارچوب معرفی راهبردهای آموزش در این درس.</p> <p>تکلیف ۱: همه دانشجویان موظفند به بررسی مقایسه‌ای راهبردهایی که در کلاس ارائه می‌شود اقدام نمایند و نتیجه را در جلسه هشتم (برای پنج راهبرد دسته اول) و جلسه چهاردهم (برای پنج راهبرد دسته دوم) به صورت شفاهی و در جلسه</p>	<p>تشریح چپستی و چرایی راهبرد آموزش</p>	<p>دوم</p>

		شانزدهم (همه راهبردهای یازده‌گانه) به صورت کتبی ارائه کنند.
سوم	آموزش مستقیم (مبتنی بر سخنرانی بهبودیافته)	تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی. تکلیف ۲: دانشجویان به شناسایی یک فیلم مرتبط با یکی از راهبردها اقدام می‌کنند و آن را در جلسه پنجم نمایش می‌دهند.
چهارم	آموزش مباحثه محور (گفتگویی)	تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.
پنجم	آموزش گروه محور	تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی. فعالیت خاص: نمایش فیلم
ششم	آموزش بهره‌مند از فناوری اطلاعات و ارتباطات	تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی. تکلیف ۳: شما برای بکارگیری این راهبرد تصمیم دارید چه کوشش‌های را به عمل آورید؟
هفتم	آموزش متکی به ظرفیت انتقادی	تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.

هشتم	آزمون یادگیری و بررسی مقایسه‌ای راهبردهای آموزش	برگزاری یک آزمون از مباحث جلسات گذشته به روش مورد نظر مدرس. ایجاد فرصت برای گفتگوی جمعی جهت مقایسه راهبردهای مورد بحث بر اساس تکالیف انجام شده.
نهم	آموزش مشاوره محور	تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی. تکلیف ۴: دانشجویان به شناسایی یک فیلم مرتبط اقدام می‌کنند و آن را در جلسه دوازدهم نمایش می‌دهند. فعالیت خاص: گزارش نتایج آزمون و اعلام بازخورد مدرس.
دهم	آموزش شبکه محور	تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.
یازدهم	آموزش مبتنی بر رای‌گیری کلاسی	تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.
دوازدهم	آموزش مبتنی بر بازی‌های کوتاه	تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی. فعالیت خاص: نمایش فیلم
سیزدهم	آموزش مبتنی بر یادداشت تحلیلی	تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.

<p>برگزاری یک آزمون از مباحث جلسات گذشته به روش مورد نظر مدرس. ایجاد فرصت برای گفتگوی جمعی جهت مقایسه راهبردهای پنج‌گانه بر اساس تکالیف انجام شده.</p>	<p>آزمون یادگیری و بررسی مقایسه‌ای راهبردهای آموزش</p>	<p>چهاردهم</p>
<p>تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی. فعالیت خاص: گزارش نتایج آزمون و اعلام بازخورد مدرس.</p>	<p>آموزش با واگذاری مسئولیت تدریس به شاگردان</p>	<p>پانزدهم</p>
<p>بررسی مقایسه‌ای راهبردهای آموزش بر اساس مبانی نظری، شواهد پژوهشی و الزامات اجرایی و ارزیابی وضعیت آنها در مدارس ایران. فعالیت خاص: ارائه گزارش کتبی مقایسه راهبردهای آموزش توسط دانشجویان.</p>	<p>بررسی مقایسه‌ای راهبردهای آموزش</p>	<p>شانزدهم</p>

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با مشارکت همه‌جانبه آموزشگر - دانشجو انجام می‌شود. آموزشگر در قالب گفتارهای درسی در نوبت‌های مقرر به معرفی هر یک از راهبردها اقدام می‌کند و دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۰ دقیقه در کلاس درس ارائه نظر کنند. در همه جلسات درس، یک مبحث به صورت نظری ارائه می‌گردد و به صورت عملی در باره بکارگیری آن در نظام مدرسه‌ای ایران، بحث و گفتگو می‌شود. درعین‌حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تکالیف مقرر درس تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

- در این درس استفاده از منبع مکتوب الزامی است. استفاده از منابع مکتوب منتشر نشده پس از داوری و تایید شورای گروه آموزشی برای مدت مقرر در همان رشته بلامانع است.
  - منابعی که تا پایان سال ۱۳۹۸ برای استفاده در این درس پیشنهاد می‌شود، عبارتند از:
    - جوینس، ب؛ کالهن، ا. و هاپکینز، د. (۱۳۹۱): الگوهای یادگیری: ابزارهایی برای تدریس، ترجمه محمود مهرمحمدی و لطفعلی عابدی. تهران: سمت.
    - فنسترمیچر، گ. و سولتیس، ج. (۱۳۹۰): رویکردهای تدریس. تهران: مهرویستا.
- منبع تکمیلی:

تابر، ر. ت. (۱۳۷۹): الفبای مدیریت کلاس درس: راهبردهایی برای آموزش اثربخش، ترجمه محمدرضا سرکارآرانی، تهران: مدرسه.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس راهبردهای آموزش در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از کار عملی، مطالعه منابع و مشارکت در مباحث کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند.

ارزشیابی ضمن نیمسال: ارزشیابی ضمن نیمسال از سویی تمام فعالیت‌های بخش عملی درس را شامل می‌شود و از سوی دیگر برای اطمینان از پیشرفت مناسب یادگیری بر اساس زمان‌بندی اعلام شده انجام می‌گیرد و دستاورد هر دو قسمت جهت ارزشیابی نهایی بکارگرفته می‌شود.

ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شود. آموزشگر در مواردی که مصلحت بداند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی به اصلاح آن اقدام کنند. سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۳۰ درصد امتیاز

- آزمون ضمن نیمسال: ۴۰ درصد امتیاز

- آزمون پایانی: ۳۰ درصد امتیاز

سایر نکات:

مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:

آمادگی مدام برای گفتگوهای کلاس.

مشارکت جدی و موثر در مباحث کلاس.

رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان درس.

رعایت اخلاق پژوهش در انجام تکالیف و در فعالیت عملی.

مطالعه منابع تکمیلی معرفی شده توسط آموزشگر و سایر منابع مفید.

ظرافت و زیبایی ظاهری تکالیفی که به صورت مکتوب به آموزشگر تحویل می‌شود.

سرفصل درس « طراحی آموزشی در آموزش الهیات»

۱. معرفی درس و منطق آن

معلمان باید بتوانند در راستای اهداف نظام آموزشی فرصت های یادگیری نظام مندی را طراحی کنند که تفاوت های فردی، علایق و روش های یادگیری دانش آموزان، و نیز تأثیرات بافت و زمینه اجتماعی بر یادگیری را مد نظر قرار داده و بتواند موفقیت یادگیرندگان را تضمین نماید. این امر مستلزم آن است که معلمان طراحی آموزشی را به عنوان یک رویکرد سیستمی بشناسند و بتوانند فرآیند آن را از مرحله شناسایی مسئله تا ارزیابی در یک موقعیت های واقعی تجربه نمایند. در چنین شرایطی معلمان به جای اجرای طرح های از پیش تعیین شده، خود به خلق موقعیت های یادگیری دست خواهند زد و طرح های اثربخشی را برای پاسخ به نیاز یادگیرندگان در موقعیت های منحصر بفرد تولید خواهند نمود.

نام درس: طراحی آموزشی				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: مؤلفه های طراحی آموزشی را به صورت نظام مند برای شناسایی، تحلیل، تصمیم گیری، و ارزیابی حل مسئله یادگیری مورد استفاده قرار می دهد.				نوع درس: نظری - عملی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنیاز: نظریه های یادگیری و آموزش / برنامه ریزی درسی
				شایستگی اساسی: pck&pk&ck کد ۲- ۱ & ۲-۱ & ۳-۲ & ۲- ۳-۴ & ۳
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
مسئله تبیین شده است، و اطلاعات جمع آوری شده از طریق نیاز سنجی و تحلیل آن از تبیین مسئله پشتیبانی نموده و نشان می دهد که چگونه موقعیت ها و نیاز های متفاوت یادگیرندگان را مورد توجه قرار داده است.	مسئله تبیین شده است، و اطلاعات جمع آوری شده از طریق نیاز سنجی و تحلیل آن از تبیین مسئله پشتیبانی می کند.	مسئله تبیین شده است، اما اطلاعات جمع آوری شده از طریق نیاز سنجی و تحلیل آن از تبیین مسئله پشتیبانی نمی کند.	تبیین مساله	
فرایند طراحی آموزشی را در تمامی مراحل به	فرایند شناسایی و تبیین مسئله/ مشکل را تا تبیین	فرایند شناسایی و تبیین مسئله/ مشکل	طراحی	

<p>تکالیف یادگیری عملیاتی</p> <p>نموده و میان مراحل و مؤلفه های طراحی ارتباط نظام مندی وجود دارد.</p>	<p>را تا تعیین تکالیف یادگیری عملیاتی</p> <p>نموده اما میان مراحل مختلف طراحی ارتباط نظام مندی وجود ندارد.</p>	<p>صورت نظام مند عملیاتی شده و مسئله/ مشکل، روش نیازسنجی، اهداف آماج، محتوا و تکالیف یادگیری با توجه به تفاوت های فردی از یکدیگر پشتیبانی می نمایند.</p>
---	--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات طراحی آموزشی

تعریف ضرورت و منطق طراحی آموزشی
 مراحل طراحی آموزشی (تحلیل، تصمیم گیری، راهبرد، ارزشیابی)
 گستره طراحی آموزشی
 ارتباط تکنولوژی آموزشی با طراحی آموزشی
 ارتباط نظریه های آموزش / یادگیری با طراحی آموزشی

تکالیف یادگیری:

مطالعه حداقل سه منبع علمی - پژوهشی در زمینه مباحث مطرح شده، تلخیص در قالب مقاله کوتاه و ارائه در کلاس.

فصل دوم: فرایند طراحی آموزشی (تحلیل)

تعریف مسئله / مشکل
 شناسایی و تجزیه و تحلیل منبع مسئله / مشکل
 تجزیه و تحلیل نیازها
 روشهای نیازسنجی (الگوی ساندرز، الگوی هوتون، الگوی هناس)
 تحلیل نیازهای مربوط به یادگیرندگان
 تحلیل نیازهای مربوط به موقعیت
 تعیین راه حل‌های ممکن

تکالیف یادگیری:

با بکارگیری یکی از روشهای نیازسنجی، نیازهای یکی از گروه ها (معلمان، دانش آموزان، کارکنان، اولیاء) را شناسایی و با تحلیل آن راه حل هایی برای مشکل / مسئله ارائه دهد.

فصل سوم: فرایند طراحی آموزشی (تصمیم گیری)

تدوین اهداف آماج
 بازنگری در اهداف و تعیین اولویت دست یابی به اهداف آماج
 مقایسه تحلیل نیازها و اهداف آماج
 تبدیل اهداف آماج به اهداف و پیامدهای یادگیری

اهداف آموزشی
محتوای آموزشی
تکالیف یادگیری

تکالیف عملکردی:

۱. با استفاده از گزارش تکلیف عملکردی فصل دوم (تحلیل نیازها و تعیین راه حل مشکل یا مساله) اهداف آماج را اولویت بندی نموده و آنها را به پیامدهای یادگیری تبدیل نماید.
۲. با توجه به اهداف آموزشی تدوین شده، محتوای اصلی و تکمیلی و تکالیف یادگیری با توجه را با توجه به انواع سبک های یادگیری تعیین نماید.

فصل چهارم: فرایند طراحی آموزشی (راهنبرد)

- بهره گیری از راهنبرد در طراحی آموزشی
- الف) راهنبردهای طراحی آموزشی بر اساس نوع محتوا
- طراحی آموزشی (۱) به خاطر سپردن اطلاعات (طراحی / تعیین رسانه / نوشتن تمرین و پرسش / ارزشیابی تکوینی / تعیین طرح مدیریت آموزشی)
- طراحی آموزشی (۲) به کار گیری مهارت طبقه بندی مفاهیم (طراحی / تعیین رسانه / نوشتن تمرین و پرسش / ارزشیابی تکوینی / تعیین طرح مدیریت آموزشی)
- طراحی آموزشی (۳) به کارگیری مهارت روش کار (طراحی / تعیین رسانه / نوشتن تمرین و پرسش / ارزشیابی تکوینی / تعیین طرح مدیریت آموزشی)
- طراحی آموزشی (۴) به کار گیری مهارت اصل (طراحی / تعیین رسانه / نوشتن تمرین و پرسش / ارزشیابی تکوینی / تعیین طرح مدیریت آموزشی)
- طراحی آموزشی (۵) درک ارتباط مفهومی (طراحی / تعیین رسانه / نوشتن تمرین و پرسش / ارزشیابی تکوینی / تعیین طرح مدیریت آموزشی)
- طراحی آموزشی (۶) درک ارتباط علت و معلولی (طراحی / تعیین رسانه / نوشتن تمرین و پرسش / ارزشیابی تکوینی / تعیین طرح مدیریت آموزشی)
- طراحی آموزشی (۷) مهارتهای تفکر برتر (طراحی / تعیین رسانه / نوشتن تمرین و پرسش / ارزشیابی تکوینی / تعیین طرح مدیریت آموزشی)

ب) راهنبردهای طراحی آموزشی بر اساس نیازهای یادگیرندگان

- ۱) ویژه دانش آموزان فراگیر
- ۲) ویژه دانش آموزان تیزهوش
- ۳) ویژه دانش آموزان با مشکلات عاطفی شدید

ج) راهنبردهای طراحی آموزشی بر اساس موقعیت

- ۱) ویژه کلاسهای چند پایه
- ۲) ویژه مسائل بومی خاص

تکالیف عملکردی:

دو طرح آموزشی مبتنی بر یکی از راهبردها (محتوا، نیازهای یادگیرندگان و موقعیت) و با در نظر گرفتن مراحل طراحی آموزشی، تهیه نماید.

فصل پنجم: فرایند طراحی آموزشی (ارزشیابی)

منطق ارزشیابی طرح آموزشی (چرا؟ چه موقع؟ به منظور چه هدفی؟ چگونه)

بازنگری توسط متخصص

ارزشیابی تکوینی

ارزشیابی نهایی

ارزشیابی از طرح آموزشی

تکالیف عملکردی

تهیه ملاک ها و سطوح کیفیت طرحهای آموزشی و روش بازنگری طرحهای آموزشی فصل چهارم
ارزیابی نقاط ضعف و قوت طرحهای تهیه شده در کلاس و ارائه بازخورد برای اصلاح آن.

فصل ششم: طراحی تعاملی پیام

تعامل در آموزش

نظامهای تعامل متکی بر انسان

نظامهای تعامل متکی بر چاپ

نظامهای تعامل متکی بر وسایل دیداری- شنیداری

نظامهای تعامل متکی بر رایانه

تکالیف یادگیری:

یک نمونه از گزارش مشاهدات کارورزی را بازنگری کند و آن را بر اساس نظامهای تعامل تحلیل نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

روش مطالعه غیر مستقیم در قالب مطالعه موقعیت و تحلیل نقاد برای شناسایی و تبیین مسئله، تعیین نیاز یادگیرندگان و موقعیت یادگیری، روش مستقیم در مرور منابع علمی در زمینه نظریه های یادگیری، مدل های نیاز سنجی، و مدل های طراحی آموزشی برای طراحی و حل مسئله شناسایی شده است. برای طراحی، تولید و ارزیابی یک نمونه طراحی آموزشی از روش حل مسئله استفاده می شود.

۴. منابع آموزشی

کتاب ها:

۱. راهبردها و فنون طراحی آموزشی، لشین، پولاک و رایگلوث. ترجمه هاشم فردانش، انتشارات سمت
۲. اصول طراحی آموزشی، نویسندگان: گانیه، بریگز و ویگر، ترجمه خدیجه علی آبادی، نشر دانا
۳. طراحی نظامهای آموزشی، نویسنده: رمی زفسکی، ترجمه هاشم فردانش، انتشارات سمت
۴. نیازسنجی برنامه ریزی درسی مدرسه محور، نویسندگان: فتحی واجارگاه، آقازاده و ابوالقاسمی. انتشارات بال

مقالات:

۵. مقاله: شناسایی الگوی طراحی آموزشی مطلوب برای آموزش های صنعتی، نویسندگان: هاشم فردانش و مرتضی کرمی. نشریه

مطالعات برنامه درسی. سال ۱۳۸۷، شماره ۸

۶. مقاله: طراحی آموزشی از منظر رویکردهای رفتارگرایی، شناخت گرایی و ساخت گرایی، نویسنده: هاشم فردانش، نشریه علوم انسانی دانشگاه الزهراء، زمستان ۱۳۷۶ و بهار ۱۳۷۷
۷. مقاله: نقد و بررسی دو دیدگاه سیستمی و ساخت گرایی در طراحی آموزشی، نویسنده هاشم فردانش، نشریه مدرس علوم انسانی. پاییز ۱۳۷۸

Disigning Effective Hnstruction , Morroson, Ross & Kemp i

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری ۵ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری و فعالیت های عملکردی پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت های گروهی ۵ نمره
کارتولیدی: مجموعه تکالیف عملکردی فردی و گروهی ۱۰ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «طراحی واحد یادگیری در آموزش الهیات»

۱. معرفی درس و منطق آن

معلمان باید بتوانند در راستای اهداف نظام آموزشی فرصت های یادگیری نظامندی را طراحی کنند که تفاوت های فردی، علایق و روش های یادگیری دانش آموزان، و نیز تأثیرات بافت و زمینه اجتماعی بر یادگیری را مد نظر قرار داده و بتوانند موفقیت یادگیرندگان را تضمین نماید. این امر مستلزم آن است که معلمان طراحی آموزشی را به عنوان یک رویکرد سیستمی بشناسند و بتوانند فرآیند آن را از مرحله شناسای مسئله تا ارزیابی در یک موقعیت های واقعی تجربه نمایند. در چنین شرایطی معلمان بجای اجرای طرح های از پیش تعیین شده، خود به خلق موقعیت دست خواهند زد و طرح های اثربخشی را برای پاسخ به نیاز یادگیرندگان در موقعیت های منحصر بفرد تولید خواهند کرد.

نام درس: طراحی واحد یادگیری				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با تحلیل برنامه درسی / استاندارد های محتوا در یک حوزه یادگیری یک واحد یادگیری طراحی، تدوین، اجرا و و بر اساس نتایج ارزیابی آن را مورد بازنگری قرار دهد.				نوع درس: عملی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: طراحی آموزشی
				شایستگی اساسی: <u>pk&ck & pck</u> کد ۱-۲ & ۲-۲ & ۱-۲ ۳ & ۲-۲ & ۳-۴
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک ها	منطق و اهداف محتوا
چپستی، چرایی و چگونگی تبیین شده در منطق واحد یادگیری به وضوح برای اهداف و محتوای واحد یادگیری تعیین تکلیف نموده است.	در تبیین چپستی، چرایی و چگونگی منطق واحد یادگیری ارتباط میان اهداف و محتوای واحد یادگیری مشخص شده است.	در تبیین چپستی، چرایی و چگونگی منطق واحد یادگیری ارتباط آن ها را با یکدیگر برای مشخص نمودن ماهیت اهداف و محتوای واحد یادگیری تعیین تکلیف نکرده است.	ملاک ها	منطق و اهداف محتوا
واحد یادگیری طراحی شده شامل کلیه مؤلفه ها است و عناصر دارای انسجام و هماهنگی است به گونه ای که منطق واحد یادگیری در هر یک از عناصر انعکاس یافته	واحد یادگیری طراحی شده شامل کلیه مؤلفه ها است و عناصر دارای انسجام و هماهنگی است.	واحد یادگیری طراحی شده شامل کلیه مؤلفه ها است اما عناصر آن به صورت نظام مند و هماهنگ از یکدیگر پشتیبانی نمی کند.	طراحی	طراحی

است.				
گزارش اجرایی و ارزیابی واحد یادگیری منعکس کننده نقاط قوت و ضعف واحد یادگیری است و پیشنهادات منجر به ایجاد انسجام و تأثیر گذاری بیشتر بر نتایج یادگیری دانش آموزان است.	گزارش اجرایی و ارزیابی واحد یادگیری منعکس کننده نقاط قوت و ضعف واحد یادگیری است و پیشنهادات منجر به ایجاد انسجام و بیشتر واحد یادگیری شده است.	گزارش اجرایی و ارزیابی واحد یادگیری منعکس کننده برخی از نقاط قوت و ضعف برجسته واحد یادگیری است و پیشنهادات منجر به اصلاح/ بهبود واحد یادگیری نمی شود.	نقد و ارزیابی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات طراحی واحد یادگیری

رویکرد برنامه درسی و ارتباط آن ساختار واحد یادگیری ارتباط واحد های یادگیری در ساختار یک موضوع درس ارتباط ساختار/مدل و عناصر واحد یادگیری منطق واحد یادگیری (چرایی) اهداف/ پیامد های یادگیری (چیستی) وسعت و توالی واحد یادگیری فرصت های یادگیری (چگونگی)

تکلیف یادگیری:

چند نمونه واحد های یادگیری را از منظر منطق واحد یادگیری و ارتباط اجزاء آن را با یکدیگر با توجه به منطق آن بررسی و تحلیل و نقش آن را در هماهنگی عناصر واحد یادگیری گزارش نماید.

تکلیف عملکردی:

برای یک واحد یادگیری متن منطق آن را با توجه به چیستی، چرایی و چگونگی تدوین نماید.

فصل دوم: استانداردهای محتوا و سازماندهی آن

ایده کلیدی

مفاهیم اساسی

ترسیم نقشه مفهومی

حقایق و اطلاعات جزئی

مهارت های اساسی

ترسیم نمودار مهارت ها

ارتباط نقشه مفهومی، نمودار مهارت ها و حقایق و اطلاعات جزئی با پیامد ها

تعیین سطح توانایی دانش آموزان

بازتعریف پیامد های یادگیری

تکلیف عملکردی:

با تحلیل استاندارد های محتوا/ اهداف در برنامه درسی برای آموزش یک ایده کلیدی مفاهیم/ مهارت اساسی مرتبط با آن در برنامه درسی یکی از موضوعات درسی نقشه مفهومی/ نمودار مهارت ها را ترسیم و ارتباط حقایق و اطلاعات جزئی را با آن به نمایش بگذارد.

فصل سوم: سازمان دهنده ها

طبقه بندی پیامد های یادگیری

سازمان دهنده مرکزی/ پایه

وابسته به دنیا

وابسته به مفهوم

وابسته به کاوشگری

وابسته به یادگیری

وابسته به کاربرد ها

سازمان دهنده آموزشی (ایده کلیدی)

معیار ها (انعطاف، قابلیت، تناسب)

شناسایی عنوان ها

تکلیف عملکردی:

با توجه به نقشه مفهومی/ نمودار مهارت ها روش سازمان دهنده را برای تولید واحد یادگیری مشخص و آن را تبیین نماید.

فصل چهارم: فرصت های یادگیری

انتخاب راهبرد آموزشی اصلی/ کلی

انتظارات عملکردی

پرسش های اساسی

بافت و زمینه فرهنگی/ اجتماعی

دانش و تجربیات پیشین

برانگیختن

سبک های یادگیری

مهارت های فراشناخت

تکالیف یادگیری

نظم منطقی فرصت های یادگیری

تکلیف عملکردی:

با توجه به سازمان دهنده های مشخص شده فرصت های یادگیری را با در نظر گرفتن انتظارات عملکردی، سبک های

یادگیری، مهارت های فراشناختی و... طراحی و تولید نماید.

فصل پنجم: ارزشیابی

پیامد های یادگیری و ملاک های سنجش

راهبرد های سنجش

رسمی

غیر رسمی

خود ارزیابی

ارزشیابی توسط همسالان

ارزشیابی توسط معلم

ارزشیابی از واحد یادگیری

چگونه یادگیری را بهبود دهیم؟

تکلیف عملکردی:

۱. پیامد های یادگیری واحد یادگیری طراحی شده را در قالب راهبرد های رسمی و غیر رسمی تدوین نماید.
۲. واحد یادگیری طراحی شده را در یک موقعیت آموزشی اجرا و نتایج ارزشیابی از عملکرد یادگیرندگان را برای اصلاح/ ارتقاء واحد یادگیری مورد استفاده قرار دهد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

از روش مستقیم برای مطالعه و تحلیل برنامه درسی و سایر منابع علمی برای طراحی واحد یادگیری، و از روش حل مسئله برای طراحی، تولید و ارزیابی یک نمونه واحد یادگیری می شود.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:-

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری ....

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری و فعالیت های عملکردی پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت- های گروهی ۶ نمره

کار تولیدی: مجموعه تکالیف عملکردی فردی و گروهی ۱۴ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «آزمون‌های تحصیلی و آزمون‌سازی در آموزش الهیات»

۱. معرفی درس و منطق آن

سنجش در برنامه درسی فعالیتی مستمر و برنامه ریزی شده است که نتایج آن، نه تنها انعکاس دهند سطح توانایی های کسب شده از سوی دانش آموزان است بلکه، باید بتواند اطلاعات لازم را برای ارزیابی برنامه درسی، فرصت های یادگیری و قضاوت حرفه‌ای از سوی معلم تدارک ببیند. توانایی دانشجویان در تهیه طرح سنجش متناسب با اهداف یادگیری و سطوح آن، شیوه تهیه انواع آزمون و بررسی پایایی و اعتبار آن، و نحوه استفاده از آزمون های هنجار شده به آنان کمک می نماید تا متناسب با اهداف برنامه درسی، موقعیت آموزشی و ویژگی یادگیرندگان از انواع آزمون ها برای ارزیابی سطح توانایی های کسب شده از سوی دانش آموزان استفاده نموده و برای ارتقاء آن برنامه ریزی نمایند.

نام درس: آزمون‌های تحصیلی و آزمون‌سازی			
<p>مشخصات درس</p> <p>نوع درس: نظری- عملی</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>زمان درس: ۴۸ ساعت</p> <p>پیشنیاز:-</p>			
<p>شایستگی اساسی:</p> <p><i>pck&ck</i> کد ۱-۱&۱-۲-</p> <p><u>۱&۱-۳-۳&۳-۳-۴&۳</u></p>			
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
جدول دو بعدی	در جدول دو بعدی تهیه شده سطوح اهداف/ انواع محتوا مورد توجه قرار گرفته اما رابطه نوع آزمون/ سئوالات با سطوح اهداف/ انواع محتوا در نظر گرفته شده است.	در جدول دو بعدی تهیه شده سطوح اهداف/ انواع محتوا مورد توجه قرار گرفته اما رابطه نوع آزمون/ سئوالات با سطوح اهداف/ انواع محتوا در نظر گرفته شده است و در این رابطه ماهیت هدف/ محتوا مورد توجه قرار گرفته است.	در جدول دو بعدی تهیه شده سطوح اهداف/ انواع محتوا مورد توجه قرار گرفته اما رابطه نوع آزمون/ سئوالات با سطوح اهداف/ انواع محتوا در نظر گرفته شده است و آزمون/سئوالات با توجه به ماهیت هدف/ محتوا از تنوع برخوردار است و امکان پاسخ به تفاوت های فردی را فراهم می کند.

<p>در تجزیه و تحلیل گزارش های پژوهشی پایایی و روایی آزمون های مورد استفاده را با توجه به نتایج پژوهش گزارش نموده و پیشنهادات اصلاحی برای استفاده از آزمون ها یا بالا بردن میزان پایایی و روایی را نیز ارائه نموده است.</p>	<p>در تجزیه و تحلیل گزارش های پژوهشی پایایی و روایی آزمون ها را با یکدیگر مقایسه نموده و ارتباط آن را با نتایج پژوهش گزارش کرده است</p>	<p>در تجزیه و تحلیل گزارش های پژوهشی پایایی و روایی آزمون ها را با یکدیگر مقایسه نموده اما ارتباط آن را با نتایج پژوهش گزارش نکرده است</p>	<p>تجزیه و تحلیل آزمون</p>
<p>طراحی آزمون عملکردی با رعایت ویژگی ها صورت گرفته است و برای تفسیر نتایج ملاک ها و سطوح عملکرد را به صورت واضح تبیین نموده و تفسیر نتایج نشان دهنده لحاظ نمودن تفاوت های فردی در سطح بندی عملکرد دانش آموزان است.</p>	<p>طراحی آزمون عملکردی با رعایت ویژگی ها صورت گرفته است و در تفسیر نتایج ملاک ها و سطوح عملکرد را به صورت واضح تبیین و نتایج را بر اساس آن تفسیر نموده است.</p>	<p>طراحی آزمون عملکردی با رعایت ویژگی ها صورت گرفته است اما برای تفسیر نتایج نتوانسته است ملاک ها و سطوح عملکرد را به صورت واضح تبیین و نتایج را بر اساس آن تفسیر نماید.</p>	<p>آزمون عملکردی</p>

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: دسته بندی آزمون ها

مفاهیم پایه

انواع آزمون ها از نظر:

ساخت (استاندارد - معلم ساخته)

اجرا (فردی - گروهی)، زمان اجرا (تشخیصی، تکوینی و پایانی یا دسته بندی: قبل، ابتدا، حین و پایان تدریس)

کاربرد (پیشرفت تحصیلی، استعداد، هوش، شخصیت، رغبت و ...)، هدف (سرعت - قدرت)

پوشش اهداف (طبقه بندی اهداف)

تصحیح (عینی - ذهنی)

وابستگی به فرهنگ (وابسته و ناوابسته)

فعالیت آزمودنی (شفاهی، مداد-کاغذی، عملی)

تکالیف یادگیری:

چند مقاله علمی پژوهشی در خصوص انواع آزمون ها را مطالعه و نقاط قوت و ضعف هر یک را در قالب یک مقاله کوتاه به همراه نقد و نظر شخصی ارائه نماید.

فصل دوم: طرح ریزی آزمون

بودجه بندی محتوای آموزشی:

برپایه اهداف

سرفصل ها

ساخت جدول دو بعدی اهداف و سئوالات/ آزمون ها

ساخت جدول دو بعدی سرفصل ها و سئوالات/ آزمون ها

تهیه جدول مشخصات/ صفات (ویژگی ها) برای سنجش نگرش ها

تکالیف عملکردی:

دو نمونه جدول بودجه بندی یکی بر اساس اهداف و دیگری بر اساس سرفصل ها را برای یک موضوع درسی تهیه و مشخص نماید از چه نوع آزمون هایی/سئوالاتی برای ارزشیابی اهداف و محتوا استفاده می کند. توصیه: کلاس بر روی موضوعات و درس های مختلف جدول دو بعدی را تهیه کنند.

فصل سوم: تجزیه و تحلیل آزمون ها

انواع اعتبار، انواع روایی

- محاسبه شاخص های مرکزی و پراکندگی
- بررسی سطح دشواری و تمیز پرشش ها و کل آزمون (برپایه نظریه کلاسیک $T=X-E$)
- محاسبه اعتبار آزمون
- محاسبه روایی آزمون
- ساخت بانک پرسش

تکالیف یادگیری:

نتایج چند گزارش های علمی در زمینه محاسبه شاخص های آماری، روش های محاسبه پایایی و روایی را مطالعه و با مقایسه روش های بکارگرفته شده در خصوص میزان اعتبار و پایایی آزمون های بکارگرفته شده و نتایج گزارش شده با استفاده از شواهد علمی اظهار نظر کند.

تکلیف عملکردی:

نتایج یک آزمون برگزار شده در سطح کلاس درس را از جهت روایی و پایایی نتایج مورد بررسی قرار داده و نتایج آن را به همراه پیشنهادات گزارش کند.

تهیه یک نمونه آزمون برای سنجش یادگیری دانش آموزان در یکی از مباحث درسی، اجرا بررسی میزان پایایی و اعتبار آن

فصل چهارم: روش ها و ابزار های جدید در سنجش

- آزمون کتبی عملکردی
- آزمون شناسایی
- آزمون موقعیت شبیه سازی شده
- نمونه کار
- فهرست وارسی
- مقیاس درجه بندی

• واقعہ نگاری

• سنجش رفتار

• پوشہ کار

• روش تعیین روایی و اعتبار روش ها/ ابزار های فوق

تکالیف یادگیری:

یک نمونه پوشه کار دانش آموزی را تحلیل و نقاط قوت و ضعف آن را شناسایی و با استفاده از روش های ارائه شده در منابع علمی پوشه کار را حاشیه نویسی و ارائه نماید.

بر اساس جدول دوبعدی تهیه شده در فصل دوم یک نمونه آزمون عملکردی طراحی، اجرا و نتایج آن را گزارش کند.

فصل ششم: آزمون های هنجار شده

مفهوم هنجار(نورم)

انواع نورم (ملی؛ محلی، سنی، کلاسی، درصدی، نمره تراز شده، نمره ۹ بخشی

انتخاب گروه، مراحل ساخت یک آزمون استاندارد هنجار شده

انواع نیمرخ ها، بایدها و نبایدهای استفاده از آزمون های هنجار شده.

آشنایی و به کار بستن یک یا چند ابزار هنجار شده: چون استعداد، هوش، خلاقیت، رغبت، مهارت های زبانی، ریاضی...

آشنایی با آزمون های زبان، ریاضی، علوم در سطح بین المللی

تکلیف یادگیری:

نتایج اجرای آزمون های هنجار شده در سطح ملی یا بین المللی را با مراجعه به مقالات ارائه شده در این زمینه مطالعه و یافته های آن را همراه با اظهار نظر شخصی ارائه کند.

نمونه ای از آزمون های هنجار شده را بر روی یکی گروه از دانش آموزان اجرا و نتایج آن را تحلیل و گزارش کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

روش مطالعه مستقیم و فردی در مطالعه گزارش های پژوهشی و بررسی میزان اعتبار یافته های پژوهش / آزمون. از روش حل مسئله برای طراحی، اجرا و تفسیر آزمون عملکردی و از پروژه برای تولید جدول دوبعدی استفاده می شود.

۴. منابع آموزشی

سنجش فرآیند و فرآورده یادگیری، روش های قدیم و جدید، علی اکبر سیف، ۱۳۸۹، نشر دوران.

اندازه گیری، سنجش و ارزشیابی آموزشی، علی اکبر سیف، ۱۳۸۵، نشر دوران.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری ۵ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری و فعالیت های عملکردی پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت های گروهی ۵

نمره

کارتولیدی: مجموعه تکالیف عملکردی فردی و گروهی ۱۰ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «تحلیل محتوای کتاب درسی آموزش الهیات»

۱. معرفی درس و منطق آن

درک دانشجویان نسبت به ملاک هایی که کیفیت مواد آموزشی بر اساس آن مورد ارزیابی قرار می گیرد این امکان را فراهم می کند تا آنان نقاط قوت و کاستی های مواد آموزشی را شناسایی نموده و آن را با اقتضائات محیط یادگیری و نیاز دانش آموزان تطبیق دهند. کسب تجربه در زمینه تحلیل مواد آموزشی زمینه مشارکت در فرآیند تولید مواد آموزشی را آینده افزایش داده و منجر به شکل گیری ظرفیت در سطح مدارس و مناطق آموزشی برای فاصله گرفتن از سیستم متمرکز فعلی در نظام آموزشی و رفتن به سمت کاهش تمرکز می شود.

نام درس: تحلیل محتوای کتاب درسی			
<p>مشخصات درس</p> <p>نوع درس: نظری- عملی</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>زمان درس: ۴۸ ساعت</p> <p>پیشنیاز: برنامه ریزی درسی</p>			
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>با تحلیل ساختار برنامه درسی، میزان همخوانی/سازگاری مواد آموزشی تدوین شده با برنامه درسی را شناسایی و گزارش نماید.</p> <p>با استفاده از روش های کمی و کیفی تحلیل محتوا، موادآموزشی را به جهت تبعیت از ملاک های در دو بعد ظاهری و سازماندهی محتوا مورد ارزیابی قرار دهد.</p>			
<p>شایستگی اساسی:</p> <p><i>pck</i> -۱ & ۳-۲</p> <p>۳-۴ & ۳</p>			
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
تحلیل برنامه درسی	میزان ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را بدون تحلیل عناصر برنامه درسی و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی گزارش نموده است.	ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را با تحلیل عناصر برنامه درسی و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی گزارش نموده است.	ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را با توجه به سازگاری این عناصر با مواد آموزشی و نقش آن در یادگیری گزارش نموده است.
روش های تحلیل محتوا	صرفاً از روش های کمی برای تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و این تحلیل را بیشتر بر ویژگی های ظاهری مواد آموزشی متمرکز نموده است.	از روش های کمی و کیفی برای تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و نشان داده است که ارتباط روش و نوع محتوا را مش شناسد اما تحلیل خود برخی از ملاک ها در هر یک از دو بعد را متمرکز نموده است.	از روش های کمی و کیفی در تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و رابطه روش های تحلیل محتوا را با نوع محتوا و ملاک ها در هر یک از دو بعد مد نظر قرار داده است.

تحلیل انجام شده نشان می دهد که از ملاک های تحلیل محتوا و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی بر اساس جهت گیری های برنامه درسی آگاه است.	تحلیل انجام شده نشان می دهد که از ملاک های تحلیل محتوا و تأثیر آن در شکل دهی مواد آموزشی که از یادگیری عمیق پشتیبانی می کند آگاه است.	تحلیل انجام شده نشان می دهد که نسبت به ملاک های تحلیل محتوا و نقش آن در شکل دادن مواد آموزشی که تأثیر تعیین کننده ای بر یادگیری دارد آگاه نیست.	ملاک های تحلیل	
---	---	---	-----------------------	--

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: ساختار برنامه های درسی

- ۱- رویکرد برنامه درسی
- ۲- اهداف برنامه
- ۳- اصول حاکم بر انتخاب و سازماندهی محتوا
- ۴- روش های یاددهی - یادگیری
- ۵- روش های ارزش یابی
- ۶- مواد آموزشی در برنامه درسی

تکلیف یادگیری:

مطالعه منابع برنامه ریزی درسی (مقالات کتاب ها) و پژوهش های انجام شده در زمینه تحلیل محتوای کتاب های درسی و تهیه گزارشی از نقش مواد آموزشی / نقاط قوت و ضعف در یادگیری دانش آموزان. مطالعه مشارکت معلمان در طراحی و تدوین مواد آموزشی در سایر کشور ها.

تکلیف عملکردی:

ساختار یک نمونه برنامه درسی را به جهت نقش هر یک از عناصر در سازماندهی مواد آموزشی بررسی نماید و گزارش نماید.

فصل دوم: روش های تحلیل محتوا

- مفاهیم، اصول و تکنیک های تحلیل محتوا
- روش های کمی در تحلیل محتوا
- مراحل روش تحلیل کمی
- اعتبار یافته ها
- روش های کیفی در تحلیل محتوا
- مراحل روش تحلیل کیفی
- اعتبار یافته ها

تکلیف یادگیری:

۱. مطالعه حداقل دو گزارش پژوهشی در زمینه تحلیل محتوای مواد آموزشی (کتاب، فیلم، مقاله نرم افزار و...) و نحوه استفاده از روش های کمی و کیفی در تحلیل مطالعه و نظر خود را در مورد یافته های هر یک از این دو روش در شناسایی نقاط قوت و ضعف محتوا به همراه پیشنهادات ارائه کند.

تکلیف عملکردی:

یک نمونه از مواد آموزشی را انتخاب و با استفاده از روش های کمی و کیفی آن را تحلیل و یافته ها را گزارش نماید.

فصل سوم: تحلیل محتوای مواد آموزشی

تحلیل یکی از موضوعات درسی در دو بعد ظاهری و سازماندهی محتوا.

- مقوله های مورد بررسی در بعد ظاهری:

- صفحه آرایی

- قلم و فونت

- تصاویر گرافیکی و پویا نمایی

- جداول و نمودار ها

- ویژگی های فنی

- مقوله های مورد بررسی در بعد سازماندهی محتوا:

- توالی

- اعتبار

- تعادل

- پوشش اهداف

- فرصت ها و تکالیف یادگیری

- راهبرد های آموزش

- راهبرد های ارزشیابی

تکلیف عملکردی:

دانشجو می تواند یکی از موضوعات درسی را انتخاب نموده و در مرحله اول ارتباط مواد آموزشی با عناصر برنامه درسی و چگونگی تحقق آن را مورد بررسی قرار دهد. در مرحله دوم نیز هر یک از مواد آموزشی را بر اساس ملاک ها در هر یک از دو بعد سازماندهی محتوا و ویژگی های ظاهری مورد بررسی قرار می دهد. تحلیل های انجام شده به جهت استفاده از روش های کمی و کیفی و ملاک های هر یک از دو روش به صورت گروهی مورد نقد و بررسی قرار می گیرد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه فردی و تهیه خلاصه نظام مند از منابع علمی در زمینه روش های تحلیل محتوا/ روش های بکارگرفته شده در پژوهش های تحلیل محتوا و ارائه آن در سمینار های کلاسی یا در سطح واحد آموزشی. استفاده از شیوه مشارکتی در ارزیابی فعالیت های فردی و گروهی بر اساس ملاک های تحلیل محتوا. شرکت در سمینار هایی که در محیط آموزشی/ مراکز علمی و اظهار نظر در مورد گزارش های ارائه شده.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: کوروش فتحی واجارگاه، (۱۳۸۸). اصول و مبانی برنامه ریزی درسی، هولستی، ال-آر(۱۳۸۰). تحلیل محتوا در علوم اجتماعی و انسانی. ترجمه نادر سالار زاده امیر. انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی. تهران چاپ دوم.

منبع فرعی: نوریان، محمد (۱۳۸۱). راهنمای عمل تحلیل محتوای رسانه های آموزشی. انتشارات آموزش امیر. چاپ اول. مقالات فصل نامه برنامه درسی و نوآوری های آموزشی در زمینه تحلیل محتوای برنامه های درسی و کتاب های درسی / مواد آموزشی.

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۵ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۱۰ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش الهیات ۱»

۱. معرفی درس و منطق آن

زندگی بشر در عصر کنونی به گونه‌ای با فناوری اطلاعات و ارتباطات عجین شده است، که برخورداری از ابعاد گوناگونی از سواد از جمله سواد اطلاعاتی، سواد رسانه‌ای، سواد رایانه، سواد فناوری، سواد دیجیتال، سواد اینترنتی، یک ضرورت در زندگی محسوب می‌گردد. ضرورت توجه به فناوری اطلاعات و ارتباطات موجب گردیده است که آموزش آن در آموزش‌های رسمی وارد گردد. لذا آشنایی و بهره‌مندی از این بعد سواد یکی از نیازهای دانش‌آموزان امروز وشهروندان فردا است. از این‌رو معلمان که وظیفه آماده سازی دانش‌آموزان را برای ورود به عرصه زندگی دارند، خود نیز باید ضمن برخورداری از شایستگی‌ها و سواد لازم در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات، از این ظرفیت در آموزش‌های خود بهره گیرند و با تلفیق این فناوری در فرصت‌های یاددهی-یادگیری علاوه بر بهره‌گیری از افزایش و بهبود کارایی آموزش ، دانش‌آموزان را آموزش دهند که چگونه خود را برای استفاده صحیح از فرصت‌های پیش‌آمده بواسطه این فناوری در زندگی آماده کنند.

مشخصات درس	نام درس: کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات ۱
نوع درس: کارگاهی	اهداف/ پیامدهای یادگیری: جدول شایستگی‌ها دانشجو معلمان در ۶ مولفه ۱- درک ICT در آموزش ، ۲- برنامه درسی و ارزشیابی ، ۳- پداگوژی ، ۴- مهارت‌های فاوا ، ۵- سازمان بندی و مدیریت و ۶- یادگیری حرفه ای معلم در سواد فناوری ^{۱۲} به شرح جدول زیر می‌باشد.
تعداد واحد: ۱ واحد	
زمان درس: ۴۸ ساعت	
پیشنیاز: مهارت های هفتگانه	

ملاک ها	سطح ۱ (سواد فناوری)	سطح ۲ (تعمیق دانش)	سطح ۳ (تولید دانش)
درک ICT در آموزش	آگاهی از سیاست‌ها		
	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	با آگاهی از سیاست‌های ملی، تعدادی راهکار و روش را برای حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از این سیاست‌ها، پیشنهاد نماید.	با آگاهی از سیاست‌های ملی، تعدادی راهکار و روش عملیاتی را برای تطابق و حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از سیاست‌های فوق، پیشنهاد نماید.	با آگاهی از سیاست‌های ملی، فهرستی از راهکارها و روش‌های عملیاتی ماهرانه را برای تطابق و حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از سیاست‌های فوق، پیشنهاد

^{۱۲} سواد فناوری : استفاده از فاوا برای یادگیری کارآتر و موثرتر

			نماید.
مهارت‌های فاوا	ابزارهای پایه		
	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	عملکرد و نحوه کار تعدادی از سخت افزارها و نرم افزارهای پایه، نرم افزارهای کاربردی تولیدی، مرورگرهای وب، نرم افزارهای ارتباطی، نرم افزارهای ارائه و برنامه‌های کاربردی مدیریت را به هم‌تایان خود نمایش دهد.	ضمن آگاهی از عملکرد و نحوه کار سخت افزارها و نرم افزارهای پایه، نرم افزارهای کاربردی تولیدی، مرورگرهای وب، نرم افزارهای ارتباطی، نرم افزارهای ارائه و برنامه‌های کاربردی مدیریت، سه فعالیت آموزشی مبتنی بر استفاده از آن‌ها را طراحی نماید.	فعالیت‌های آموزشی طراحی شده مبتنی بر استفاده از نرم افزارها و سخت افزارهای کاربردی را در حضور گروه هم‌تا تشریح نموده و با کسب نظرات از ریبانتهی آن‌ها، طراحی خود را اصلاح نماید.
برنامه درسی و ارزشیابی	دانش پایه		
	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	با آگاهی در مورد استانداردهای برنامه درسی رشته خود و راهبردهای استاندارد ارزشیابی، سه روش برای تلفیق فاوا در برنامه درسی رشته خود را ارائه نماید	با آگاهی در مورد استانداردهای برنامه درسی رشته خود و راهبردهای استاندارد ارزشیابی، پنج روش برای تلفیق فاوا در برنامه درسی رشته خود را ارائه نماید	با آگاهی در مورد استانداردهای برنامه درسی رشته خود و راهبردهای استاندارد ارزشیابی، روش‌ها و راه‌های گوناگونی برای تلفیق فاوا در برنامه درسی رشته خود را ارائه نماید
پداگوژی	تلفیق فناوری		
	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	با آگاهی در مورد اینکه کجا، باچه کسانی، چه زمانی (چه زمانی نه) و چگونه می‌تواند فاوا را برای فعالیت های کلاسی و ارائه خود بکار گیرد، حداقل سه مورد از این موارد را	با آگاهی در مورد اینکه کجا، باچه کسانی، چه زمانی (چه زمانی نه) و چگونه می‌تواند فاوا را برای فعالیت های کلاسی و ارائه های خود بکار گیرد، حداقل ۵ مورد از این موارد را	با آگاهی در مورد اینکه کجا، باچه کسانی، چه زمانی (چه زمانی نه) و چگونه می‌تواند فاوا را برای فعالیت های کلاسی و ارائه های خود بکار گیرد،

	در موقعیت‌های یادگیری خاص پیشنهاد نماید.	در موقعیت‌های یادگیری خاص پیشنهاد نماید.	فهرستی از این موارد را در موقعیت‌های یادگیری خاص تهیه نماید.
سازمان بندی و مدیریت	کلاس استاندارد		
	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	با استفاده از فاوا یک فعالیت را برای کل کلاس (کلاس در قالب یک گروه بزرگ) به گونه‌ای سازمان بندی نماید که همه دانش‌آموزان به طور عادلانه به تجهیزات فراهم شده دسترسی داشته باشند.	با استفاده از فاوا یک فعالیت را گروه‌های کوچک کلاسی به گونه‌ای سازمان بندی نماید که همه دانش‌آموزان به طور عادلانه به تجهیزات فراهم شده دسترسی داشته باشند.	با استفاده از فاوا چندین فعالیت را به صورت فردی به گونه‌ای سازمان بندی نماید که همه دانش‌آموزان به طور عادلانه به تجهیزات فراهم شده دسترسی داشته باشند.
یادگیری حرفه‌ای معلم	سواد دیجیتال		
	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	با استفاده از مهارت‌های فناورانه و دانش کافی، حداقل پنج منبع وب مورد نیاز را برای بدست آوردن موضوعات درسی اضافی و دانش‌آموزی در جهت یادگیری حرفه‌ای خود شناسایی نموده و فهرستی از آن‌ها تهیه نماید.	با استفاده از مهارت‌های فناورانه و دانش کافی، حداقل ده منبع وب مورد نیاز را برای بدست آوردن موضوعات درسی اضافی و دانش‌آموزی در جهت یادگیری حرفه‌ای خود شناسایی نموده و فهرستی از آن‌ها تهیه نماید.	با استفاده از مهارت‌های فناورانه و دانش کافی، منابع وب مورد نیاز متعددی را برای بدست آوردن موضوعات درسی اضافی و دانش‌آموزی در جهت یادگیری حرفه‌ای خود شناسایی نموده و فهرستی از آن‌ها تهیه نماید و به گروه هم‌تا ارائه دهد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: درک فاوا در آموزش

شایستگی

آگاهی از سیاست‌ها

سطح ۱

سطح ۲

سطح ۳

با آگاهی از سیاست‌های ملی، راهکار و روش را برای حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از این سیاست‌ها، پیشنهاد نماید.	با آگاهی از سیاست‌های ملی، تعدادی راهکار و روش عملیاتی را برای تطابق و حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از سیاست‌های فوق، پیشنهاد نماید.	با آگاهی از سیاست‌های ملی، فهرستی از راهکارها و روش‌های عملیاتی ماهرانه را برای تطابق و حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از سیاست‌های فوق، پیشنهاد نماید.
---	---	--

همسوسازی فعالیت‌های کلاسی مبتنی با فاوا با سیاست‌های ملی نظام آموزشی^{۱۳}

- سیاست‌های نظام آموزشی در مورد فاوا
- ویژگی‌های کلیدی فعالیت‌های کلاسی در رشته درسی مربوطه
- چگونگی بکارگیری ویژگی‌های فعالیت‌های کلاسی در جهت اجرای سیاست‌های ملی فاوا

تکالیف یادگیری و عملکردی

دانشجو معلمان:

- در مورد سیاست‌های ملی فاوا بحث نمایند
- در مورد شیوه‌های متداول فعالیت‌ها و تمرین‌های کلاسی رشته علمی بحث کلاسی داشته باشند.
- با جستجو در منابع مکتوب و اینترنتی ویژگی‌های فعالیت‌های کلاسی را که بتواند در عمل از سیاست‌های ملی حمایت کند، شناسایی نموده و به صورت دیجیتال در کلاس ارائه و آن‌ها را مورد تحلیل قرار دهد و فهرستی از این فعالیت‌ها را در رشته درسی خود ارائه نماید.

فصل ۲: مهارت‌های فاوا

شایستگی

ابزارهای پایه		
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
عملکرد و نحوه کار تعدادی از سخت افزارها و نرم افزارهای پایه، نرم افزارهای کاربردی تولیدی، مرورگرهای وب، نرم افزارهای ارتباطی، نرم افزارهای ارائه و برنامه‌های کاربردی مدیریت را به همتایان خود نمایش دهد.	ضمن آگاهی از عملکرد و نحوه کار سخت افزارها و نرم افزارهای پایه، نرم افزارهای کاربردی تولیدی، مرورگرهای وب، نرم افزارهای ارتباطی، نرم افزارهای ارائه و برنامه‌های کاربردی مدیریت، سه فعالیت آموزشی مبتنی بر استفاده از آن‌ها را طراحی نماید.	فعالیت‌های آموزشی طراحی شده مبتنی بر استفاده از نرم‌افزارها و سخت افزارهای کاربردی را در حضور گروه هم‌تا تشریح نموده و با کسب نظرات از ریبانه‌ی آن‌ها، طراحی خود را اصلاح نماید.

^{۱۳} به اسناد بالادستی مراجعه شود.

سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای رایج

- معرفی سخت‌افزارهای متداول (تشریح و نمایش ضمن معرفی)
- معرفی پردازشگر لغات (تشریح و نمایش مانند: وارد کردن، ویرایش، قالب بندی و چاپ) و یادداشت‌برداری^{۱۴}
- معرفی نرم‌افزارهای ارائه و دیگر منابع دیجیتال.
- معرفی نرم‌افزارهای گرافیکی و ترسیمی و عملکرد اساسی آن‌ها (یک بسته نرم افزار ترسیم برای ایجاد یک نمایش ترسیمی ساده توسط مدرس در کلاس استفاده گردد).
- اینترنت و دنیای گسترده وب WWW، مرورگرها و URL و دسترسی به یک وب سایت
- موتورهای جستجو، کلید واژه‌های جستجوی و راهبردهای استفاده از آن‌ها و کلید واژه‌های جستجوی در رشته علمی
- ایمیل و مکاتبات الکترونیکی پایدار باز کردن حساب کاربری^{۱۵}
- ذخیره‌سازهای برخط و برون خط^{۱۶}

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- عملکرد اساسی انواع سخت افزارها از قبیل رایانه، لپ تاپ، پرینتر، اسکنر، و دستگاه‌های دستی را نمایش داده و در مورد آن‌ها بحث و گفتگو نمایند.
- وظایف اصلی پردازشگر کلمات در کلاس نمایش و توضیح داده شود.
- با استفاده از وان‌نوت از موارد مورد نیاز یادداشت‌برداری نماید.
- نمایش چگونگی بکارگیری پردازشگر کلمات در فرآیند آموزش بکار گرفته و نمایش داده شود.
- تولید سند متنی با استفاده از پردازشگر کلمات که در آن وظایف پردازشگر لغات را برای تولید یک سند نشان دهد.
- به انتخاب و با استفاده از منابع دیجیتال مربوط به رشته خود یک ارائه تهیه و در کلاس اجرا نمایند و بهبود آن توسط گروه هم‌تا مورد ارزیابی قرار گیرد.
- یک نمایش ترسیمی ایجاد نموده و به اشتراک بگذارند.
- با استفاده از یک مرورگر به یک سایت مردمی دسترسی یابند.
- بکارگیری موتور جستجو را نمایش داده، در مورد کلید واژه‌های یک جستجوی ساده بحث شود و یک نمونه جستجو انجام و نتایج نشان داده شود نمایش داده شود
- با استفاده از کلید واژگان رشته خود برای موضوع مورد نظر وب سایت‌ها را جستجو نمایند و در مورد راهبردهای انتخاب کلید واژگان مورد استفاده با گروه بحث نمایند
- چگونگی ایجاد و بکارگیری حساب کاربری ایمیل نمایش داده و یک حساب کاربری ایمیل ایجاد و تعدادی پیغام های ایمیلی را به هم‌تایان خود در کلاس ارسال نمایند.
- سند متنی ایجاد شده در فعالیت قبلی را به صورت برخط و برون خط در ذخیره سازهای مربوطه ذخیره نماید.

سخت افزارها، نرم‌افزارهای و سیستم‌عامل‌های آموزشی

Onenote

صندوق‌های پست الکترونیک برخط (مانند یاهو) و برون خط (آت‌لوک و تاندر برد)، آشنایی با توانایی‌ها و ابزارهای صندوق پست الکترونیک مانند، تعیین قلم و اندازه، راست، میان و چپ چین نمودن، امضاء، ایجاد زمینه، الصاق فایل، ایجاد گروه، مسدود کردن اسپم یا ایمیل های ناخواسته و... ذخیره نامه‌ها و الصاقیات در پوشه‌های صندوق پست الکترونیک.

Online and Offline

- معرفی سخت افزارهای آموزشی و سخت افزارهای خاص رشته
- معرفی نرم افزارهای آموزش، تمرین و تکلیف ، نمایش عملکرد مخصوص رشته درسی و تشریح اهداف در راستای کسب دانش توسط دانش آموزان از موضوعات درسی
- معرفی چند نمونه سیستم عامل متن باز^{۱۷} آموزشی (در صورت وجود در رشته مورد نظر معرفی گردد)^{۱۸}

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- کار با سخت افزارهای آموزشی و سخت افزارهای خاص رشته را نمایش دهند و در مورد قابلیت‌های آن در کلاس بحث نمایند.
- از طریق جستجو در اینترنت سخت افزارهای آموزشی جدیدی را شناسایی و به کلاس معرفی نمایند.
- بسته‌های متنوعی از نرم افزارهای آموزش، تمرین و تکلیف در رشته مربوطه را شناسایی و در کلاس معرفی و نحوه کار را نمایش دهند.
- توضیح و بحث کلاسی در مورد چگونگی کاربرد نرم افزارها برای یک موضوع خاص دانشی توضیح داده شده و در کلاس بحث شود.
- بسته‌های نرم افزاری رشته و تشریح چگونگی استفاده در جهت کسب دانش در رشته و موضوع خاص مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند و مورد قضاوت قرار گیرند.
- یک نمونه سیستم عامل آموزشی متناسب با رشته درس خود را در کلاس معرفی، نصب و ویژگی‌های آن نمایش داده شود.

کاربرد نرم‌افزارهای آموزشی در برنامه درسی

- تعیین جایگاه بسته‌های نرم افزاری آموزشی و منابع مبتنی بر فاوا در برنامه درسی رشته، (ارزیابی صحت و قرار گیری آن‌ها مطابق با استانداردهای برنامه درسی و تطابق با نیازهای خاص و ویژه دانش آموزان)

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان :

- با جستجو در وب سایت‌ها و کاتالوگ‌ها، نرم افزارهای مناسب برای تهیه LO^{۱۹} های رشته خود را شناسایی نموده
- در مورد انطباق استانداردهای برنامه درسی با نرم افزارهای آموزشی رشته مورد نظر بحث نمایند.
- بسته های نرم‌افزاری از نظر صحت مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند.
- چگونگی ورود نرم‌افزارها و بسته‌های آموزش الکترونیکی در برنامه درسی را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند.
- معیارهای مناسبی برای تجزیه و تحلیل و ارزیابی نرم‌افزارهای آموزشی ارائه دهند.

فصل ۳: برنامه درسی و ارزشیابی

شناختگی

دانش پایه

Open source

به عنوان نمونه در آموزش ابتدایی : [Edubuntu](#) ، [UKnow4Kids](#) ، [OLPC](#) ، [Qimo 4 Kids](#) ، [Uberstudent](#)

[Sugar](#) [Ubermix](#) [Debian-Edu](#) [Fedora Education](#) [Spin](#) [Guadalinux-Edu](#) [OpenSuse-Edu](#)

[DoudouLinux](#)

Learning Object

سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
با آگاهی در مورد استانداردهای برنامه درسی رشته درسی خود و راهبردهای استاندارد ارزشیابی، حداقل سه روش برای تلفیق فاوا در برنامه درسی رشته خود را ارائه نماید	با آگاهی در مورد استانداردهای برنامه درسی رشته درسی خود و راهبردهای استاندارد ارزشیابی، پنج روش برای تلفیق فاوا در برنامه درسی رشته خود را ارائه نماید	با آگاهی در مورد استانداردهای برنامه درسی رشته درسی خود و راهبردهای استاندارد ارزشیابی، روش‌ها و راه‌های گوناگون و متنوعی برای تلفیق فاوا در برنامه درسی رشته خود را ارائه نماید

متناسب سازی نرم افزارها و برنامه‌های کاربردی با استانداردهای برنامه درسی رشته مربوطه

- استانداردهای برنامه‌های درسی رشته علمی مربوطه
- چگونگی تطابق استانداردها با بسته‌های نرم‌افزاری و برنامه‌های کاربردی ویژه آن رشته (حمایت استانداردها توسط برنامه‌های کاربردی)
- راهبردها و روش‌های تلفیق فاوا (نرم افزارها و برنامه‌های کاربردی) در برنامه درسی رشته مربوطه

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- تعدادی از بسته‌های نرم‌افزاری ویژه رشته درسی خود را انتخاب نموده و استانداردهای برنامه درسی رشته علمی را که با این بسته نرم‌افزاری مطابقت دارد، را شناسایی نموده
- راهبردهایی را برای تلفیق بسته‌های نرم‌افزاری متفاوت در برنامه درسی مربوطه ارائه دهد.
- در مورد چگونگی و معیارهای حمایت این استانداردها توسط برنامه‌های کاربردی در کلاس بحث نمایند.

فصل ۴: پداگوژی^{۲۰}

شایستگی

تلفیق فناوری		
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
با آگاهی در مورد اینکه کجا، باچه کسانی، چه زمانی (چه زمانی نه) و چگونه می‌تواند فاوا را برای فعالیت های کلاسی و ارائه های خود بکار گیرد، حداقل سه مورد از این موارد را در موقعیت‌های یادگیری خاص پیشنهاد نماید.	با آگاهی در مورد اینکه کجا، باچه کسانی، چه زمانی (چه زمانی نه) و چگونه می‌تواند فاوا را برای فعالیت های کلاسی و ارائه های خود بکار گیرد، حداقل ۵ مورد از این موارد را در موقعیت‌های یادگیری خاص پیشنهاد نماید.	با آگاهی در مورد اینکه کجا، باچه کسانی، چه زمانی (چه زمانی نه) و چگونه می‌تواند فاوا را برای فعالیت های کلاسی و ارائه های خود بکار گیرد، فهرستی از این موارد را در موقعیت‌های یادگیری خاص تهیه نماید.

بیش‌ترین نیاز این بخش آگاهی از راهبردهای یاددهی - یادگیری است

فاوا در آموزش

- مروری بر رویکردهای یادگیری چهره به چهره، برخط و ترکیبی و موارد کاربرد در رشته درسی
- فاوا و بهبود و تکمیل راهبردهای یاددهی- یادگیری در رشته درسی^{۲۱}
- متناسب سازی فعالیت‌های فاوا با طرح درس (برای توسعه و بهبود یادگیری دانش موضوع درسی)
- پشتیبانی از آموزش با نرم افزارهای ارائه و منابع دیجیتال

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- در مورد مزایا و محدودیت‌های رویکردهای یادگیری چهره به چهره و برخط در کلاس بحث شود و نتایج بدست آمده با رویکرد ترکیبی مقایسه گردد.
- یک نمونه فعالیت که در آن‌ها کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات فرآیند تدریس در کلاس‌های درس را تکمیل می‌نماید، طراحی نموده و در کلاس درس اجرا نموده و توسط گروه همتایان ارزیابی گردد.
- یک نمونه طرح درس ترکیبی که نرم افزارهای آموزشی، تمرین و تکلیف در آن جای داده شده باشد و یک نمونه طرح درس برخط، طراحی گردد و موارد کاربرد هر کدام در کلاس توضیح داده شود.
- طرح درس‌های مربوطه را بین گروه همتایان به اشتراک گذاشته و پیشنهادات ارائه شده جهت بهبود آن طراحی را دریافت و اعمال نمایند.
- طرح درس بهبود یافته با استفاده از نرم افزارهای ارائه را در کلاس ارائه دهند.
- چگونگی بکارگیری نرم افزارهای ارائه و سایر رسانه‌های دیجیتال در پشتیبانی از روش سخنرانی نمایش دهند.
- نمونه‌های متنوعی از ارائه‌های آموزشی تقویت شده با فاوا را برای موقعیت‌های یادگیری خاص تهیه نمایند.

فصل ۵: سازمان بندی و مدیریت

نسیاستگی

کلاس استاندارد

سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱
با استفاده از فاوا چندین فعالیت‌های را به صورت فردی به گونه‌ای سازمان بندی نماید که همه دانش‌آموزان به طور عادلانه به تجهیزات و امکانات فراهم شده، دسترسی داشته باشند.	با استفاده از فاوا یک فعالیت را برای گروه‌های کوچک کلاسی به گونه‌ای سازمان بندی نماید که همه دانش‌آموزان به طور عادلانه به تجهیزات و امکانات فراهم شده، دسترسی داشته باشند.	با استفاده از فاوا یک فعالیت را برای کل کلاس (کلاس در قالب یک گروه بزرگ) به گونه‌ای سازمان بندی نماید که همه دانش‌آموزان به طور عادلانه به تجهیزات و امکانات فراهم شده، دسترسی داشته باشند.

مدیریت فاوا در کلاس درس

- تلفیق آزمایشگاه رایانه در فعالیت‌های مداوم یادگیری و روش‌های مختلف آزمایشگاه رایانه (برای تکمیل آموزش‌های کلاسی متناسب با رشته درسی)
- چگونگی مدیریت منابع مکمل فاوا (به صورت فردی و یا گروه‌های کوچک دانش آموزی در کلاس درس بدون ایجاد اختلال در سایر فعالیت‌های کلاسی)

توضیحات مدرس در مورد این که چگونه بکارگیری فاوا و انواع خاص نرم افزار می‌تواند به معلمان کمک نماید یادگیری دانش رشته درسی در دانش‌آموزان را بهبود دهد...

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- نمونه هایی از روش های مختلف آزمایشگاه رایانه (یا مجموعه ای از لپ تاپ های کلاسی) که می توانند برای تکمیل آموزش کلاسی مورد استفاده قرار گیرند، طراحی نموده و در مورد آن ها بحث نماید و طرح درس هایی که شامل استفاده از فعالیت های آزمایشگاه رایانه است را طراحی نمایند.
- مثال هایی از روش های متنوع که منابع فاوای محدود کلاسی می توانند به صورت فردی، دو نفری یا گروهی برای تکمیل فرآیند آموزش مورد استفاده قرار گیرند را ارائه و در مورد آن بحث نماید و طرح درس هایی را که شامل استفاده از فاوا برای تکمیل فرآیند آموزش کلاسی است، طراحی و تهیه نمایند.

سازمان بندی تجهیزات در کلاس درس

- بررسی قرارگیری و چینش اجتماعی (مناسب و نامناسب) برای بکارگیری فناوری های گوناگون (فردی، دو نفره، گروه های کوچک و یا بزرگ متناسب با رشته و سن دانش آموزان)

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- فناوری های نرم افزاری و سخت افزاری گوناگون را شناسایی نموده و در مورد چینش های متناسب دانش آموزان برای کاربردهای آموزشی (فردی، دو نفره، گروه های کوچک و گروه های بزرگ) در رشته بحث نمایند.

فصل ۶: یادگیری حرفه ای معلم

شایستگی

سواد دیجیتال		
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
با استفاده از مهارت های فناورانه و دانش کافی، حداقل پنج منبع وب مورد نیاز را برای بدست آوردن موضوعات درسی اضافی و دانش پداگوژیکی در جهت یادگیری حرفه ای خود شناسایی نموده و فهرستی از آن ها تهیه نماید.	با استفاده از مهارت های فناورانه و دانش کافی، حداقل ده منبع وب مورد نیاز را برای بدست آوردن موضوعات درسی اضافی و دانش پداگوژیکی در جهت یادگیری حرفه ای خود شناسایی نموده و فهرستی از آن ها تهیه نماید.	با استفاده از مهارت های فناورانه و دانش کافی، منابع وب مورد نیاز متعددی را برای بدست آوردن موضوعات درسی اضافی و دانش پداگوژیکی در جهت یادگیری حرفه ای خود شناسایی نموده و فهرستی از آن ها تهیه نماید و به گروه همتا ارائه دهد.

توسعه دانش موضوعی و پداگوژی با استفاده از منابع فاوا

- چگونگی افزایش بهره وری حرفه ای با استفاده از منابع فاوا و ارائه مثال هایی در این مورد (بیان چند نمونه اقدام پژوهی یا مقاله و تجربه در این مورد)
- فاوا منبعی برای کسب دانش موضوعی و دانش پداگوژی (ارائه مثال هایی در این مورد مانند موضوعات دانشی جدید و تحولات جدید در دانش پداگوژی)

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- فهرستی از وظایف و کارهای مختلف معلمی که منابع فاوا موجب افزایش راندمان بالاتر آن ها می شود تهیه نمایند

- چند نمونه از وظایف کلاسی که استفاده از رایانه، لپ تاپ و دستگاه‌های دستی و قابل حمل و نرم افزارهایی مانند پردازشگر لغات، بلاگ‌ها و ویکی‌ها و سایر ابزارهای ارتباطی کمک به افزایش کارایی آن‌ها می‌گردد نمایش دهند.
- در مورد منابع گوناگون فاوا که می‌توانند از آن‌ها برای افزایش دانش موضوعات درسی و دانش پداگوژی استفاده نمایند بحث نمایند.
- اهداف یادگیری حرفه‌ای شخصی خود را شناسایی و تعیین نمایند و طرحی برای استفاده از ابزارهای متنوع فاوا برای نیل به اهداف خود ایجاد نمایند (مانند مرورگرهای وب، فناوری‌های ارتباطی) و طرح را در کلاس به هم‌تایان خود ارائه دهد.

مسائل امنیتی در بکارگیری فاوا و حرفه‌ی معلمی

- شناسایی و مدیریت مسائل امنیتی اینترنت شامل: زورگویی‌های سایبری^{۲۲}، انجمن‌های ارتباطی، مسائل حفظ حریم خصوصی و دزدی اطلاعات، ویروس‌ها، کلاهبرداری، اسپم، کوکی‌ها، پاپ آپ. حقوق مالکیت معنوی، کپی رایت، محتوای نامناسب. شهروندی دیجیتال؛ قوانین و مقررات ایمیل. اخلاق. الزامات قانونی. محرمانه بودن اطلاعات شخصی. مسائل مربوط به رمز عبور، به روز رسانی نرم‌افزارها و برنامه‌های کاربردی و سیستم‌عامل‌ها

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- گزارش‌هایی در مورد هر یک از موارد بالا تهیه و در کلاس ارائه و به بحث بگذارند
- راهبردها و روش‌هایی برای شناسایی، مدیریت و مقابله با مسائل امنیتی را معرفی و بکارگیری یکی از این راهبردها را به صورت عملی نمایش دهند.

مسائل اخلاقی و قانونی در بکارگیری فاوا و حرفه‌ی معلمی

- آشنایی با مسائل قانونی در دسترسی و استفاده از اطلاعات
- مروری بر معیارهای اخلاقی در بهره‌گیری از منابع فاوا (سرقت علمی، قانون مالکیت معنوی و فکری، و قانون Copy Right)

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- با جستجو در اینترنت، شواهدی در مورد پیامدهای عدم رعایت قوانین رایانه‌ای در کلاس ارائه گردد.
- در مورد پیامدهای منفی و مثبت رعایت /عدم رعایت اخلاق در استفاده از منابع فاوا توسط معلم بر دانش‌آموزان بحث شود

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- سخنرانی-نمایشی
- آزمایشگاه
- پروژه
- کشفی (کاوشگری + آزمایشگاه) فردی و گروهی
- حل مسئله
- حل خلاق مسئله
- پرسش‌ها و پاسخ‌های هدایت شده و مباحثه
- طوفان مغزی
- و.....

حداقل امکانات سخت و نرم افزاری

- منابع اطلاعاتی مکتوب یا برخط

cyber bullying مانند Ransom wares^۱

- شبکه آزمایشگاهی (آزمایشگاه رایانه) مجهز به اینترنت پرسرعت
- دیتا پروژکتور ، صفحه نمایش، رایانه، تخته هوشمند
- انواع رسانه‌های قابل در دسترس
- امکانات لازم برای تهیه رسانه آموزشی مورد نظر مدرس
- نرم افزار بسته آفیس، ورژن‌های جدید (ترجیحا اصلی)
- رایانه با انواع سیستم‌های عامل
- دیتا پروژکتور ، صفحه نمایش، رایانه، تخته هوشمند
- تلفن‌های همراه با انواع سیستم‌های عامل (تلفن‌های دانشجویان)
- نرم افزارهای windows, Mac, Linux
- انواع ذخیره کننده‌های برون خط
- چند رایانه که به اینترنت متصل نباشد و از طریق یکی از شیوه‌های رایج و قابل دسترس قابلیت اتصال به اینترنت را داشته باشد (با خط تلفن (از طرق دایال آپ، ADSL⁺ به صورت lan یا wireless) کارت دیتا، Wimax
- حداقل یک پردازشگر موجود در بازار
- سخت افزارهای داخلی و خارجی و جانبی رایانه
- انواع موبایل، تبلت، لپ‌تاپ و رابط OTG
- نرم‌افزارها، سخت‌افزارها و سیستم‌عامل‌های آموزشی مربوط به رشته
- برای نرم افزارها و سیستم‌عامل‌های مخصوص کودکان استثنایی می‌تواند مواردی چون (for chat) Deaf Apps^{۳۴}, Vinu^{۳۳}x را پیشنهاد نمود.
- نرم افزارهای

Flash, Photoshop, paint, DVD cutter, sound recorder , sound cutter, concept mapping or mind mapping, Simulators

- امکانات لازم برای راه اندازی شبکه شامل:
- حداقل ۲ رایانه و یا لپ‌تاپ (در مورد لپ‌تاپ‌ها مجهز به Bluetooth) برای هر گروه
- فیلم و کلیپ‌های نمونه در زمینه کاربرد سخت افزارهای آموزشی
- بروشورهای معرفی سخت‌افزارها
- نرم افزارهای و سیستم‌عامل‌های آموزشی گروه‌های مربوطه به انتخاب گروه
- راهنمای نرم‌افزارهای مربوطه
- سخت افزارها و نرم افزارهای لازم برای ضبط و ویرایش صدا و تصویر و فیلم دیجیتال
- نرم‌افزارهای شبیه ساز متناسب با رشته
- نرم‌افزارهای LCMS, CMS, LMS

۴. منابع آموزشی

۱. مهرمحمدی، محمود و نفیسی، عبدالحسین (۱۳۸۳)، تدوین سیاست‌های راهبردی فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و پرورش.
۲. علی‌آبادی، خدیجه (۱۳۹۰) مقدمات تکنولوژی آموزشی، تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور
۳. محمدی داود، احدیان، محمد، رضائی، عمران (۱۳۹۰) مقدمات تکنولوژی آموزشی، تهران، آبیژ.

<http://distrowatch.com/table.php?distribution=vinux>

(نرم افزارهای مخصوص ناشنوایان در گوگل <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.successfulmatch.deafs&hl=en> پلی)

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

در ارزشیابی هر واحد درسی دو الی سه نوع ارزشیابی انجام خواهد شد. ۱- ارزشیابی ورودی یا تشخیصی در فاوا ۱ که در بخش مهارت های اساسی فاوا برای تعیین سطح کلاس و استفاده بهینه از زمان به منظور ایجاد و یا تقویت مهارت ها صورت می گیرد، ۲- ارزشیابی تکوینی که در حین فرآیند آموزش و در طول کلاس انجام می گیرد که در هر بخش مواردی به عنوان پیشنهاد در فعالیت های عملکردی و یادگیری پیشنهاد شده که می توانند بخشی از این ارزشیابی را تشکیل دهند و ۳- ارزشیابی نهایی یا پایانی که پیشنهاد می گردد ۱۰ نمره از نمره نهایی به ارزشیابی تکوینی و ۱۰ نمره به پروژه پایانی اختصاص یابد که در اجرای آن دانشجو معلم ملزم به رعایت تمامی موارد مورد آموزش در آن واحد درسی (فاوا ۱ الی ۳) می باشد و مدرس مربوطه موضوع آن را با توجه به سال تحصیل دانشجو معلم، دانش و مهارت موضوعی و مهارت حرفه ای دانشجو معلم تعیین می نماید.

۶. پیوست ها

• شبکه

شبکه و شبکه سازی

* تعریف شبکه

* دلایل شبکه سازی، مزایا و محاسن ایجاد شبکه

* تاریخچه شبکه

* معرفی بزرگترین شبکه

* سلسه مراتب ایجاد شبکه و مولفه های شبکه

* cable, Wifi, Bluetooth, Hub, Switch, Router, IPS, IDS, Firewall, DNS Server, Mail Server

ایجاد یک شبکه کوچک (دو یا سه کاربر) با استفاده از امکانات موجود، **Wi-Fi, Bluetooth, cable**

شبکه های اجتماعی

• سیستم عامل های دانش آموزی

به عنوان نمونه موارد زیر با هایپر لینک مربوطه آورده شده اند.

به عنوان نمونه در آموزش ابتدایی :

[Edubuntu](#) [UKnow4Kids](#) [OLPC](#) [Qimo 4 Kids](#) [Uberstudent](#) [OpenSuse-Edu](#) [Guadalinux-Edu](#) [Fedora](#)

[Education Spin](#) [Debian-Edu](#) [Ubermix](#) [Sugar](#) [DoudouLinux](#)

۱. معرفی درس و منطق آن

زندگی بشر در عصر کنونی به گونه‌ای با فناوری اطلاعات و ارتباطات عجین شده است، که برخورداری از ابعاد گوناگونی از سواد از جمله سواد اطلاعاتی، سواد رسانه ای، سواد رایانه، سواد فناوری، سواد دیجیتال، سواد اینترنتی، یک ضرورت در زندگی محسوب می‌گردد. ضرورت توجه به فناوری اطلاعات و ارتباطات موجب گردیده است که آموزش آن در آموزش‌های رسمی وارد گردد. لذا آشنایی و بهره‌مندی از این بعد سواد یکی از نیازهای دانش‌آموزان امروز و شهروندان فردا است. از این‌رو معلمان که وظیفه آماده سازی دانش‌آموزان را برای ورود به عرصه زندگی دارند، خود نیز باید ضمن برخورداری از شایستگی‌ها و سواد لازم در حوزه‌ی فناوری اطلاعات و ارتباطات، از این ظرفیت در آموزش‌های خود بهره گیرند و با تلفیق این فناوری در فرصت‌های یاددهی-یادگیری علاوه بر بهره‌گیری از افزایش و بهبود کارایی آموزش، دانش‌آموزان را آموزش دهند که چگونه خود را برای استفاده صحیح از فرصت‌های پیش‌آمده بواسطه این فناوری در زندگی آماده کنند.

مشخصات درس	نام درس: کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات ۲
نوع درس: کارگاهی تعداد واحد: ۱ واحد کارگاهی زمان درس: هر واحد ۴۸ پیشنیاز: کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات ۱	اهداف/ پیامدهای یادگیری: جدول شایستگی‌ها دانشجو معلمان در ۶ مولفه ۱- درک ICT در آموزش، ۲- برنامه درسی و ارزشیابی، ۳- پداگوژی، ۴- ICT، ۵- سازمان بندی و مدیریت و ۶- یادگیری حرفه ای معلم در سواد فناوری ^{۲۵} به شرح جدول زیر می‌باشد.

ملاک ها	سطح ۱ (سواد فناوری)	سطح ۲ (تعمیق دانش)	سطح ۳ (تولید دانش)
درک ICT در آموزش	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	با داشتن دانش عمیق از سیاست‌های ملی و اولویت های اجتماعی، درجهت حمایت از این سیاست‌ها، حداقل ۳ نمونه فعالیت‌هایی کلاسی (مبتنی بر فاوا) را طراحی نماید.	با داشتن دانش عمیق از سیاست‌های ملی و اولویت های اجتماعی، درجهت حمایت از این سیاست‌ها، حداقل ۳ نمونه فعالیت‌هایی کلاسی (مبتنی بر فاوا) را طراحی و سپس با توجه ارزیابی گروه همتا و خود طراحی مورد نظر	با داشتن دانش عمیق از سیاست‌های ملی و اولویت های اجتماعی، درجهت حمایت از این سیاست‌ها، چندین فعالیت کلاسی (مبتنی بر فاوا) را طراحی، اصلاح، و پیاده

^{۲۵} سواد فناوری : استفاده از فاوا برای یادگیری کارآتر و موثرتر

	<u>را مورد اصلاح قرار دهد.</u>	<u>سازی نماید.</u>	
مهارت‌های فاوا	ابزارهای پیچیده		
	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	<p>ضمن آگاهی در مورد انواع ابزارها و برنامه‌های کاربردی ویژه موضوع درسی خود، <u>یک موقعیت مسئله محور</u> را طراحی نمایند که در آن با استفاده‌ی منعطفانه‌ی فاوا از جمله منابع شبکه به دانش آموزان در جهت دسترسی به اطلاعات و برقراری ارتباط با کارشناسان خارج از مدرسه برای تجزیه و تحلیل مسئله انتخاب شده کمک نماید.</p>	<p>ضمن آگاهی در مورد انواع ابزارها و برنامه‌های کاربردی ویژه موضوع درسی خود، <u>یک موقعیت‌های مسئله محور و یک موقعیت پروژه محور</u> را طراحی نمایند که بتوانند در آن‌ها با استفاده‌ی منعطفانه‌ی فاوا (از جمله منابع شبکه در جهت کمک به همکاری دانش‌آموزان، دسترسی به اطلاعات و برقراری ارتباط با کارشناسان خارج از مدرسه برای تجزیه و تحلیل مسائل انتخاب شده) پروژه‌های فردی و گروهی دانش‌آموزی را پیاده‌سازی نموده و بر آن‌ها نظارت نمایند.</p>	<p>ضمن آگاهی در مورد انواع ابزارها و برنامه‌های کاربردی ویژه موضوع درسی خود، <u>موقعیت‌های متنوع مسئله و پروژه محوری</u> را طراحی نمایند که بتوانند در آن‌ها با استفاده‌ی منعطفانه‌ی فاوا (از جمله منابع شبکه در جهت کمک به همکاری دانش‌آموزان، دسترسی به اطلاعات و برقراری ارتباط با کارشناسان خارج از مدرسه برای تجزیه و تحلیل مسائل انتخاب شده) پروژه‌های فردی و گروهی دانش‌آموزی پیاده‌سازی نموده و بر آن‌ها نظارت نمایند.</p>
برنامه درسی و ارزشیابی	کاربرد دانش		
	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	<p>ضمن برخورداری از دانش عمیق در مورد موضوع رشته خود و توانایی بکارگیری منعطفانه‌ی آن در موقعیت‌های گوناگون، با استفاده از فاوا، <u>یک مسئله پیچیده</u> در رشته درسی برای دانش‌آموزان طراحی نماید و <u>راه حل‌های ارائه شده توسط دانش‌آموزان را</u> در پاسخ به این مسئله مورد</p>	<p>ضمن برخورداری از دانش عمیق در مورد موضوع رشته خود و توانایی بکارگیری منعطفانه‌ی آن در موقعیت‌های گوناگون، با استفاده از فاوا، <u>یک مسئله پیچیده در رشته</u> درسی برای دانش‌آموزان را به گونه‌ای طراحی نماید که <u>راه حل (های) ارائه شده برای مسائل، درک دانش‌آموزان از مسئله را مورد</u></p>	<p>ضمن برخورداری از دانش عمیق در مورد موضوع رشته خود و توانایی بکارگیری منعطفانه‌ی آن در موقعیت‌های گوناگون، با استفاده از فاوا، <u>مسائل پیچیده‌ای</u> در رشته درسی را برای دانش‌آموزان به گونه‌ای طراحی نماید که <u>راه حل‌های ارائه شده برای مسائل، درک دانش‌آموزان از</u></p>

	<u>ارزیابی قرار دهد.</u>	<u>اندازه‌گیری قرار دهد.</u>	<u>مسائل را مورد اندازه‌گیری قرار دهد.</u>
پداگوژی	حل مسائل پیچیده		
	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	<u>دو تکلیف مسئله محور</u> (آموزش دانش‌آموز محور) و پروژه‌های گروهی مبتنی بر فاوا را تعریف و طراحی نماید و <u>ضمن طرح مسائل در گروه هم‌تا با استفاده از نظرات ارزیابانه آن‌ها، طراحی خود را مورد اصلاح قرار دهد.</u>	<u>دو تکلیف مسئله محور</u> (آموزش دانش‌آموز محور) و پروژه‌های گروهی مبتنی بر فاوا را تعریف و طراحی نموده و <u>ضمن اصلاح طرح خود، مراحل پیاده‌سازی طرح را تشریح نماید.</u>	<u>چندین تکلیف مسئله محور</u> (آموزش دانش‌آموز محور) و پروژه‌های گروهی مبتنی بر فاوا را تعریف و طراحی نماید و <u>ارائه راه حل‌ها توسط دانش‌آموزان در تکالیف مسئله محور و پروژه‌های گروهی را مورد نظارت و ارزیابی قرار دهد.</u>
سازمان بندی و مدیریت	گروه‌های مشارکتی		
	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	<u>یک محیط یادگیری</u> انعطاف پذیری را در کلاس طراحی نماید که در آن قادر به <u>تلفیق فعالیت‌های دانش‌آموز محور</u> و بکارگیری منعطفانه فناوری برای حمایت از این فعالیت باشد.	<u>یک محیط یادگیری</u> انعطاف پذیری را در کلاس خلق نماید که در آن قادر به <u>تلفیق فعالیت‌های دانش‌آموز محور</u> و بکارگیری منعطفانه فناوری برای حمایت از این فعالیت و <u>همکاری گروهی</u> باشد.	<u>محیط های یادگیری</u> انعطاف پذیری را در کلاس درس خلق نماید که در آن قادر به تلفیق <u>فعالیت‌های دانش‌آموز محور</u> و <u>بکارگیری منعطفانه فناوری</u> برای حمایت از این فعالیت‌ها و <u>همکاری گروهی</u> باشد.
یادگیری حرفه‌ای معلم	مدیریت و راهنمایی		
	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	با استفاده از مهارت و دانش لازم	با استفاده از مهارت و دانش لازم	ب با استفاده از مهارت و دانش لازم

<p>یک پروژه پیچیده در راستای یادگیری حرفه‌ای را طراحی نماید که در آن‌ها همکاری با سایر معلمان، و استفاده از شبکه‌ها برای دستیابی به اطلاعات همکاران و کارشناسان خارج مدنظر قرار گرفته شده باشد.</p>	<p>دو پروژه پیچیده را در راستای یادگیری حرفه‌ای ایجاد و مدیریت نماید که در آن‌ها همکاری با سایر معلمان، و استفاده از شبکه‌ها برای دستیابی به اطلاعات همکاران و کارشناسان خارج مدنظر قرار گرفته شده باشد.</p>	<p>پروژه های پیچیده‌ای را در راستای یادگیری حرفه‌ای ایجاد و مدیریت نماید که در آن‌ها همکاری با سایر معلمان، و استفاده از شبکه‌ها برای دستیابی به اطلاعات همکاران و کارشناسان خارج مدنظر قرار گرفته شده باشد.</p>
--	---	---

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

کاربرد فاوا در رشته علمی ۲ فصل ۱: درک فاوا در آموزش

شایستگی

درک سیاست‌ها

سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
با داشتن دانش عمیق از سیاست‌های ملی و اولویت‌های اجتماعی، درجهت حمایت از این سیاست‌ها، حداقل ۳ نمونه <u>فعالیت‌هایی کلاسی (مبتنی بر فاوا) را طراحی نماید.</u>	با داشتن دانش عمیق از سیاست‌های ملی و اولویت‌های اجتماعی، درجهت حمایت از این سیاست‌ها، حداقل ۳ نمونه <u>فعالیت‌هایی کلاسی (مبتنی بر فاوا) را طراحی و سپس با توجه ارزیابی گروه هم‌تا و خود طراحی مورد نظر را مورد اصلاح قرار دهد.</u>	با داشتن دانش عمیق از سیاست‌های ملی و اولویت‌های اجتماعی، درجهت حمایت از این سیاست‌ها، چندین <u>فعالیت کلاسی (مبتنی بر فاوا) را طراحی، اصلاح، و پیاده‌سازی نماید.</u>

درک سیاست‌های آموزشی در باره‌ی فاوا در تدریس

- فرصت‌ها و موانع در اجرای فعالیت‌های مبتنی بر فاوا
- معرفی نمونه‌هایی از مسائل واقعی به هنگام پیاده‌سازی فعالیت‌های کلاسی رشته درسی مبتنی بر فاوا در مدرسه
- تجزیه و تحلیل مزایا و معایب روش‌های مختلف برای اجرای اهداف سیاست‌های فاوا

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- یک نمونه از اسناد مربوط به سیاست‌های فاوا را تجزیه و تحلیل نموده و تأثیرات بالقوه آن را بر یادگیرنده و جنبه‌های متفاوت کار معلمان تعیین کنند
- در مورد اصول بکارگیری فاوا در آموزش و پرورش توضیح داده و این اصول را مورد و تجزیه و تحلیل قرار دهند
- در مورد چگونگی جای دادن این اصول در فرآیند آموزش پیشنهادهای ارائه گردد
- مسائلی که با اجرای این اصول ایجاد می‌گردد مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و در مورد چگونگی اداره و نظارت بر مسائل راهکارهایی ارائه دهند.

ابزارهای پیچیده

سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
ضمن آگاهی در مورد انواع ابزارها و برنامه‌های کاربردی ویژه موضوع درسی خود، یک موقعیت مسئله محور را طراحی نمایند که در آن با استفاده‌ی منعطفانه‌ی فاوا از جمله منابع شبکه به دانش آموزان در جهت دسترسی به اطلاعات و برقراری ارتباط با کارشناسان خارج از مدرسه برای تجزیه و تحلیل مسئله انتخاب شده کمک نماید.	ضمن آگاهی در مورد انواع ابزارها و برنامه‌های کاربردی ویژه موضوع درسی خود، یک موقعیت‌های مسئله محور و یک <u>موقعیت پروژه محور</u> را طراحی نمایند که بتوانند در آن‌ها با استفاده‌ی منعطفانه‌ی فاوا (از جمله منابع شبکه در جهت کمک به همکاری دانش‌آموزان، دسترسی به اطلاعات و برقراری ارتباط با کارشناسان خارج از مدرسه برای تجزیه و تحلیل مسائل انتخاب شده) پروژه‌های فردی و گروهی دانش‌آموزی را پیاده‌سازی نموده و بر آن‌ها نظارت نمایند.	ضمن آگاهی در مورد انواع ابزارها و برنامه‌های کاربردی ویژه موضوع درسی خود، <u>موقعیت‌های متنوع مسئله و پروژه محور</u> ی را طراحی نمایند که بتوانند در آن‌ها با استفاده‌ی منعطفانه‌ی فاوا (از جمله منابع شبکه در جهت کمک به همکاری دانش‌آموزان، دسترسی به اطلاعات و برقراری ارتباط با کارشناسان خارج از مدرسه برای تجزیه و تحلیل مسائل انتخاب شده) پروژه‌های فردی و گروهی دانش‌آموزی پیاده‌سازی نموده و بر آن‌ها نظارت نمایند.

کاربرد فاوا در طراحی و مدیریت یادگیری مشارکتی و پروژه محور دانش آموزان

- معرفی بسته‌های نرم افزاری متن باز متناسب با رشته خود و نرم افزارهای تولید محتوا
- ویژگی منابع وب (صحت مطالب و سودمندی منابع وب) مورد استفاده در یادگیری‌های مسئله محور و پروژه محور در رشته علمی.
- آشنایی با انواع وب‌های آموزشی (I, II و معنایی) و ویژگی‌های (مزایا و محدودیت‌های) هر کدام
- طراحی فعالیت‌های مسئله محور و پروژه محور مبتنی بر یکی از انواع وب
- طراحی مواد آموزشی با استفاده از محیط نوشتاری^{۲۶} یا ابزار های خاص برخط
- معرفی شبکه یا نرم افزار مناسب برای مدیریت، نظارت، ارزیابی پیشرفت پروژه‌های گوناگون دانش آموزی
- نقش فاوا در ارتباط و همکاری با دانش‌آموزان، هم‌تایان، والدین و جوامع بزرگتر در جهت پرورش یادگیری دانش‌آموزان.
- شبکه و پشتیبانی از همکاری دانش‌آموزان داخل و خارج از کلاس درس
- موتورهای جستجو، پایگاه‌های داده بر خط و ایمیل منابعی برای یافتن افراد و منابع برای پروژه‌های مشترک

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- جستجو در مورد بسته‌های نرم افزاری آموزشی را به طور عملی نمایش دهند و چگونگی استفاده از این بسته های متنوع نرم افزاری را در یک موضوع خاص در رشته خود در کلاس نشان دهند.
- در مورد ویژگی‌های هر کدام از منابع آموزشی I، II و معنایی مزایا و محدودیت‌های آن‌ها برای طراحی فعالیت‌های تعاملی و مشارکتی بحث و گفتگو

^{۲۶} *authoring environment* مجموعه ابزارهایی برای تولید محتوای دیجیتال یا ساخت نرم افزار

نمایند.

- یک یا چند فعالیت آموزشی مسئله محور و پروژه محور مبتنی بر یکی از انواع وب را طراحی نمایند و طراحی خود را در کلاس ارائه و با استفاده از نظرات ارزیابانه آن طراحی را اصلاح نمایند.
- در وب سایت ها و کاتالوگ ها نرم افزارهای مناسب برای یادگیری مسئله محور و پروژه محور در موضوع زمینه تخصصی خود را جستجو نماید.
- معیارهای و دستورالعمل های ارزیابی را توسعه داده و انتخاب های خود برای موثر بودن در جهت اهداف خاص آموزشی قصد شده توجیه نماید.
- طرز استفاده از محیط نوشتاری یا ابزارهای آن را به نمایش در آورد. به صورت گروهی دانشجویان یک واحد مطالعه در رشته مربوطه را به صورت بر خط طراحی نمایند.
- چگونگی استفاده از نرم افزارهای شبکه ای پروژه برای مدیریت، نظارت و ارزیابی پروژه دانش آموزی را به نمایش در آورد و داده های پروژه کارهای دانش آموزان را در آن وارد کنند.
- در مورد استفاده از محیط های ارتباطی و همکاری بر خط توسط معلم برای پشتیبانی از یادگیری دانش آموزان بحث شود. دانشجویان در محیط های مذکور یک لاگ را برای خود تهیه نموده، و نتایج چاپی خود را در آن به اشتراک بگذارند و نمونه هایی از تعاملات برخط خود را نمایش دهند.
- در مورد مزایای محیط های ارتباطی و همکاری برخط که دانش آموزان را در انجام پروژه های مشترک کاری و یادگیری پشتیبانی می کند بحث نمایند. معلمان یک لاگ را برای خود تهیه نموده، و نتایج چاپی خود را به اشتراک گذاشته و تعاملات برخط دانش آموزان را نمایش دهند.
- در مورد استفاده از موتورهای جستجو، پایگاه های داده برخط و ایمیل برای یافتن افراد و منابع برای پروژه های مشترک بحث نمایند، جستجوهای خود را در راستای پروژه رشته خود هدایت نمایند، در پروژه مشترک بر خط شرکت و تعامل نمایند، تجربیات خود را در آن جا منعکس نمایند و آن ها را با افراد دیگر به اشتراک گذاشته و در مورد آن ها بحث نمایند.

فصل ۳: برنامه درسی و ارزشیابی

شایستگی

کاربرد دانش		
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
ضمن برخورداری از دانش عمیق در مورد موضوع رشته خود و توانایی بکارگیری منعطفانه ای آن در موقعیت های گوناگون، با استفاده از فاوا، حداقل <u>یک مسئله پیچیده</u> در رشته درسی برای دانش آموزان طراحی نماید و راه حل های ارائه شده توسط دانش آموزان را در پاسخ به این مسئله مورد ارزیابی قرار دهد.	ضمن برخورداری از دانش عمیق در مورد موضوع رشته خود و توانایی بکارگیری منعطفانه ای آن در موقعیت های گوناگون، با استفاده از فاوا، <u>یک مسئله پیچیده</u> در رشته درسی برای دانش آموزان را به گونه ای طراحی نماید که راه حل (های) ارائه شده برای مسائل، درک دانش آموزان از مسئله را مورد اندازه گیری قرار دهد.	ضمن برخورداری از دانش عمیق در مورد موضوع رشته خود و توانایی بکارگیری منعطفانه ای آن در موقعیت های گوناگون، با استفاده از فاوا، <u>مسائل پیچیده ای</u> در رشته درسی را برای دانش آموزان به گونه ای طراحی نماید که راه حل های ارائه شده برای مسائل، درک دانش آموزان از مسائل را مورد اندازه گیری قرار دهد.

دستیابی به اهداف برنامه درسی و ارزشیابی از طریق فاوا

- نقش فاوا در معرفی مفاهیم و فرآیندهای کلیدی رشته درسی
- عملکرد و اهداف بکارگیری بسته های نرم افزاری در رشته درسی
- چگونگی افزایش درک دانش آموزان از مفاهیم و فرآیندهای کلیدی با بکارگیری بسته های مربوطه در محیط های داخل و خارج از کلاس (فاوا در نظریه های یادگیری)

- دستورالعمل‌های مبتنی بر فاوا در ارزشیابی برای ارزیابی درک دانش‌آموزان از مفاهیم و فرآیندهای کلید برنامه درسی

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجومعلمان

- در بخشی از برنامه درسی داده شده، مفاهیم و فرآیندهایی که می‌توانند بوسیله فاوا آموزش داده شوند انتخاب شود. (فاوا باید منجر به درک عمیقتر از مفاهیم گردد)
- برای متن آموزشی (متناسب با رشته) داده شده، مفاهیم و فرآیندهایی که می‌توانند با فاوا آموزش داده شوند، شناسایی نمایند.
- تعداد متنوعی از بسته‌های نرم افزاری رشته درسی خود را شناسایی و در کلاس به نمایش در آورند.
- در مورد دستیابی به اهداف برنامه درسی و ارزشیابی از طریق فاوا، با یک کارشناس به صورت برخط در کلاس تعامل و گفتگو ترتیب دهند.
- از موزه‌های مرتبط با رشته خود بازدید برخط در کلاس ترتیب دهند.
- برنامه‌های شبیه ساز مبتنی بر وب را در کلاس اجرا و در خصوص اینکه چگونه این برنامه‌ها می‌توانند درک دانش‌آموزان از مفاهیم کلیدی موضوعات درسی و کاربرد آن‌ها در حل مسائل پیچیده توسعه دهند، بحث و گفتگو نمایند.
- از طریق جستجو در اینترنت در مورد فاوا در یکی از نظریه‌های یادگیری، یک مقاله علمی و پژوهشی شناسایی و در مورد آن در کلاس بحث و مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد.
- بسته‌های نرم‌افزاری ویژه موضوعات درسی رشته خود را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند و توضیح دهند که چگونه این بسته‌ها مفاهیم و حل مسائل پیچیده در محیط یادگیرنده محور را حمایت می‌کنند.

دستورالعمل‌های استفاده از محصولات فاوا در برنامه درسی

- دستورالعمل‌های دانشی و عملکردی معلمان در استفاده از محصولات فاوا برای افزایش درک دانش‌آموزان از مفاهیم، مهارت‌ها و فرآیندهای موضوع کلیدی درسی.

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- در مورد ویژگی‌های واکنش دانش‌آموزان در سال‌های مختلف آموزش و کیفیت و ویژگی محصولات فاوا ویژه‌ی سن و موضوع درسی خاص بحث شود.
- دستورالعمل‌هایی که از این ویژگی‌ها تبعیت می‌کنند و آن‌ها را توسعه و بهبود می‌دهند، ارائه دهند.
- دستورالعمل‌های ارائه شده در کلاس ارزشیابی شده و پیشنهادهایی برای بهبود آن‌ها ارائه گردد.
- برای متن آموزشی و اهداف ارزشیابی (متناسب با رشته) داده شده، دستورالعمل‌های مبتنی بر فاوا طراحی کنند.
- برای محصولات فاوا دستورالعمل‌هایی را تهیه نموده و در فرآیند آموزش بکار گیرند. (به عنوان نمونه دستورالعملی برای ارائه گزارش‌های دانش‌آموزی از نتایج آزمایش شیمی)

ارزشیابی مبتنی بر فاوا

- ارزشیابی مبتنی بر فاوا (بر خط و برون خط) و بررسی دیدگاه‌های مربوطه
- ویژگی‌های ارزشیابی‌های مبتنی بر فاوا
- معرفی ابزارهای ارزشیابی مبتنی بر فاوا
- راهبردهای طراحی آزمون‌های مبتنی بر فاوا

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجومعلمان

- ابزارهای ارزشیابی فاوای در اختیار قرار داده شده، را از منظر این که کدامیک برای ارزشیابی مهارت‌های سطوح بالاتر (از جمله مهارت‌های حل مسئله، تفکر انتقادی، و...) و درک بنیادی از مفاهیم کلیدی مناسب هستند مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد.
- برای متن آموزشی و اهداف مهارت ارزشیابی (متناسب با رشته) داده شده، یک ابزار مناسب را شناسایی نمایند.
- برای موضوعی در برنامه درسی دستورالعمل‌های مبتنی بر فاوا برای ارزشیابی را طراحی نماید که در آن درک دانش‌آموزان از مفاهیم و فرآیندهای کلیدی برنامه درسی مورد ارزشیابی قرار گیرد.

- در مورد دیدگاه‌های حاکم بر ارزشیابی مبتنی بر فاوا (برخط و برون خط) در کلاس بحث کنند و مزایا و محدودیت‌های آن‌ها را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند.
- یک نمونه آزمون برخط و برون خط برای یک موضوع در رشته خود طراحی نموده و آن را در کلاس ارائه نموده تا مورد ارزیابی قرار گیرد و اصلاحات لازم را با توجه به بازخوردها انجام دهند.

فصل ۴: پداگوژی

شایستگی

حل مسائل پیچیده		
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
دو تکلیف مسئله محور (آموزش دانش‌آموز محور) و پروژه‌ی گروهی دانش‌آموزی مبتنی بر فاوا را تعریف و طراحی نماید و ضمن طرح مسائل در گروه هم‌تا با استفاده از نظرات ارزیابانه آن‌ها، طراحی خود را مورد اصلاح قرار دهد.	دو تکلیف مسئله محور (آموزش دانش‌آموز محور) و پروژه‌ی گروهی دانش‌آموزی مبتنی بر فاوا را تعریف و طراحی نموده و ضمن اصلاح طرح خود، مراحل پیاده‌سازی طرح را تشریح نماید.	چندین تکلیف مسئله محور (آموزش دانش‌آموز محور) و پروژه‌ی گروهی دانش‌آموزی مبتنی بر فاوا را تعریف و طراحی نماید و مراحل طراحی، پیاده‌سازی و ارائه راه‌حل‌ها توسط دانش‌آموزان در تکالیف مسئله محور و پروژه‌های گروهی را مورد نظارت و ارزیابی قرار دهد.

طراحی و پیاده‌سازی فعالیت‌های یادگیری مشارکتی و پروژه محور مبتنی بر فاوا با تمرکز بر مسائل واقعی زندگی

- نقش یادگیری پروژه‌محور مبتنی بر فاوا و ایجاد در توسعه تعاملات اجتماعی و تفکر در دانش‌آموزان از طریق بکارگیری مفاهیم و فرآیندها و مهارت‌های کلیدی در حل مسائل واقعی
- چگونگی طراحی مسائل پیچیده و مسائل زندگی واقعی (که با کمک موضوعات کلیدی درسی قابل حل هستند) در پروژه‌های دانش‌آموزی با استفاده از منابع فاوا
- ویژگی‌های طراحی، واحد طرح درس مشارکتی و پروژه محور مبتنی بر فاوا
- معرفی ابزارهای متن باز و برنامه‌های کاربردی موضوعات ویژه برای فعالیت‌های کلاسی که قدرت استدلال، گفتگو، مشارکت و حل مسائل پیچیده را در دانش‌آموزان تقویت می‌نماید.
- داستان و بازی‌های دیجیتال و شبیه‌سازی یکی از روش‌های مناسب برای پیاده‌سازی تکالیف مسئله محور و پروژه‌های گروهی

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- در مورد چگونگی بکارگیری فاوا و انواع ویژه نرم افزارهایی که می‌تواند درک دانش‌آموزان و بکارگیری علمی دانش رشته مربوطه را حمایت کند بحث نموده
- در یک ارائه کلاسی راه‌هایی که در آن‌ها یادگیری پروژه محور می‌تواند مورد حمایت شود شرح داده شود.
- نمونه‌های مختلفی در این خصوص تولید نموده و پس از ارائه نمونه‌ها در کلاس در باره‌ی آن‌ها در کلاس بحث شود (به عنوان نمونه شناسایی راه‌های حفاظت از سامانه‌های اکولوژی با استفاده از وب و مفاهیم کاربردی)
- از طریق ارتباط و گفتگو برخط کلاسی با کارشناسان مربوطه همکاری نمایند.
- با جستجو در اینترنت برای اهداف یادگیری داده شده، مسائل زندگی واقعی مناسبی انتخاب شود.

- با توجه به مسائل واقعی داده شده، در فرآیند طراحی فعالیت‌های پروژه محور فاوا را در آن تلفیق نمایند.
- برای مسائل واقعی زندگی منتخب، روش‌های مناسب مبتنی بر فاوا برای معرفی آن‌ها به دانش‌آموزان ارائه دهند.
- راهبردهای یاددهی- یادگیری گوناگون را که در فعالیت‌های یادگیری مورد استفاده قرار می‌گیرند، توصیف نموده و توضیح دهند که فاوا چگونه می‌تواند در آن‌ها تلفیق گردد.
- طراحی و یا شناسایی یک داستان و بازی دیجیتال و یا شبیه‌سازی برای حل مسائل پیچیده و واقعی زندگی و یا فعالیت‌های پروژه محور، ارائه سناریو در کلاس و نقد و ارزیابی آن

فصل ۵: سازمان بندی و مدیریت

شایستگی

گروه‌های مشارکتی		
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱
محیط‌های یادگیری انعطاف پذیری را در کلاس درس خلق نماید که در آن قادر به تلفیق فعالیت‌های دانش‌آموز محور و بکارگیری منعطفانه فناوری برای حمایت از این فعالیت‌ها و همکاری گروهی باشد.	یک محیط یادگیری انعطاف پذیری را در کلاس درس خلق نماید که در آن قادر به تلفیق فعالیت‌های دانش‌آموز محور و بکارگیری منعطفانه فناوری برای حمایت از این فعالیت و همکاری گروهی باشد.	یک محیط یادگیری انعطاف پذیری را در کلاس درس طراحی نماید که در آن قادر به تلفیق فعالیت‌های دانش‌آموز محور و بکارگیری منعطفانه فناوری برای حمایت از این فعالیت باشد.

مدیریت و سازمان بندی منابع فیزیکی، انسانی و زمان برای تلفیق فاوا در محیط یادگیری

- سازمان بندی رایانه‌ها یا سایر منابع دیجیتال در کلاس درس (به منظور پشتیبانی و تقویت فعالیت‌های یادگیری و تعاملات اجتماعی)
- شبکه و شبکه‌سازی (از طریق کابل، Wifi، Bluetooth و...) در کلاس درس^{۲۷}
- چگونگی مدیریت فعالیت‌های یادگیری پروژه محور دانش‌آموزان در محیط‌های مبتنی بر فناوری

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- به طور عملی در یک کلاس چالش‌های متفاوت رایانه و سایر منابع دیجیتال را برحسب این که هر کدام یک از آن‌ها شرکت و تعاملات دانش‌آموزان را حمایت نموده یا ممانعت می‌نماید را بیازماید. یک نوع چالش را طراحی نموده و در مورد منطق خود برای این طراحی بحث نماید.
- با استفاده از امکانات موجود در کلاس یک آزمایشگاه فاوا در کلاس ایجاد کنند.
- در مورد روش‌های مدیریت فعالیت‌های کلاسی پروژه محور دانش‌آموزی در ضمن انجام یک پروژه بحث نمایند. در مورد طرح درس خود بر حسب مدیریت کلاسی با تمرکز روی مزایا و معایب چالش‌های گوناگون رایانه و منابع دیجیتال بحث نمایند.

فصل ۶: یادگیری حرفه‌ای معلم

شایستگی

^{۲۷} به پیوست مراجعه شود.

مدیریت و راهنمایی		
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱
ب با استفاده از مهارت و دانش لازم پروژه های پیچیده ای را در راستای یادگیری حرفه ای ایجاد و مدیریت نماید که در آن ها همکاری با سایر معلمان، و استفاده از شبکه ها برای دستیابی به اطلاعات همکاران و کارشناسان خارج مدنظر قرار گرفته شده باشد.	با استفاده از مهارت و دانش لازم دو پروژه پیچیده را در راستای یادگیری حرفه ای ایجاد و مدیریت نماید که در آن ها همکاری با سایر معلمان، و استفاده از شبکه ها برای دستیابی به اطلاعات همکاران و کارشناسان خارج مدنظر قرار گرفته شده باشد.	با استفاده از مهارت و دانش لازم یک پروژه پیچیده در راستای یادگیری حرفه ای را طراحی نماید که در آن ها همکاری با سایر معلمان، و استفاده از شبکه ها برای دستیابی به اطلاعات همکاران و کارشناسان خارج مدنظر قرار گرفته شده باشد.

استفاده از منابع دیجیتال و همکاری برخط برای یادگیری حرفه ای

بررسی نقش فاوا در:

- اشتراک منابع برای پشتیبانی از فعالیتها و یادگیری حرفه ای
- دسترسی به کارشناسان بیرون از محیط کار و جوامع یادگیری به منظور پشتیبانی از فعالیتها و یادگیری حرفه ای خود
- مدیریت، تجزیه تحلیل، تلفیق و ارزیابی اطلاعات به منظور حمایت از یادگیری حرفه ای

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- در مورد منابع اطلاعاتی برخط گوناگون و استفاده از سایر منابعی که می توانند یادگیری حرفه ای را حمایت نمایند بحث نمایند.
- جستجوهای برخط خود را برای مواد آموزشی در جتهی که اهداف یادگیری حرفه ای آنان را حمایت می کند هدایت نمایند
- نتایج این جستجو را به اشتراک گذاشته و در مورد آن بحث نمایند و برای اجرای آن برنامه ریزی نمایند.
- در مورد منابع گوناگون کارشناسی برخط و جوامعی که می تواند یادگیری حرفه ای را حمایت کنند بحث نمایند. ملزم به انجام تحقیقات برخط خود برای یافتن چنین کارشناسان و جوامعی باشند. با کارشناسان ارتباط برقرار نموده و در این جوامع شرکت نموده و سپس مباحثات و نتایج فعالیت های خود در این زمینه را به اشتراک بگذارند.
- در مورد اهمیت توسعه مهارت های مدیریت دانش مربوطه در جهت تجزیه و تحلیل منابع برخط بحث نمایند و آن ها در فعالیتها خود تلفیق نمایند و کیفیت آن ها را مورد ارزیابی قرار داده. دانشجو معلمان نمونه هایی از فعالیت های خود را در این مورد توصیف نموده و به نمایش در آورده و در مورد آن بحث نمایند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- سخنرانی-نمایشی
- آزمایشگاه
- پروژه
- کشفی (کاوشگری + آزمایشگاه) فردی و گروهی
- حل مسئله
- حل خلاق مسئله
- پرسش ها و پاسخ های هدایت شده و مباحثه
- طوفان مغزی

..... •

حداقل امکانات سخت و نرم افزاری

- منابع اطلاعاتی مکتوب یا برخط
- شبکه آزمایشگاهی (آزمایشگاه رایانه) مجهز به اینترنت پرسرعت
- دیتا پروژکتور ، صفحه نمایش، رایانه، تخته هوشمند
- انواع رسانه‌های قابل در دسترس
- امکانات لازم برای تهیه رسانه آموزشی مورد نظر مدرس
- نرم افزار بسته آفیس، ورژن‌های جدید (ترجیحا اصلی)
- رایانه با انواع سیستم‌های عامل
- دیتا پروژکتور ، صفحه نمایش، رایانه، تخته هوشمند
- تلفن‌های همراه با انواع سیستم‌های عامل (تلفن‌های دانشجویان)
- نرم افزارهای windows, Mac, Linux
- انواع ذخیره کننده‌های برون خط
- چند رایانه که به اینترنت متصل نباشد و از طریق یکی از شیوه‌های رایج و قابل دسترس قابلیت اتصال به اینترنت را داشته باشد (با خط تلفن (از طرق دایال آپ، ADSL⁺ به صورت lan یا wireless) کارت دیتا، Wimax
- حداقل یک پردازشگر موجود در بازار
- سخت افزارهای داخلی و خارجی و جانبی رایانه
- انواع موبایل، تبلت، لپ‌تاپ و رابط OTG
- نرم‌افزارها، سخت‌افزارها و سیستم‌عامل‌های آموزشی مربوط به رشته
- برای نرم افزارها و سیستم‌عامل‌های مخصوص کودکان استثنایی می‌تواند مواردی چون Vinu^۸x, Deaf Apps^۹ (for chat) را پیشنهاد نمود.
- نرم افزارهای

Flash, Photoshop, paint, DVD cutter, sound recorder , sound cutter, concept mapping or mind mapping, Simulators

- امکانات لازم برای راه اندازی شبکه شامل:

Cross cable, Wi-Fi, Bluetooth, Hub, Switch, Router, IPS, IDS, Firewall

- حداقل ۲ رایانه و یا لپ تاپ (در مورد لپ تاپ‌ها مجهز به Bluetooth) برای هر گروه
- فیلم و کلیپ‌های نمونه در زمینه کاربرد سخت افزارهای آموزشی
- بروشورهای معرفی سخت‌افزارها
- نرم افزارهای و سیستم عامل‌های آموزشی گروه‌های مربوطه به انتخاب گروه
- راهنمای نرم‌افزارهای مربوطه
- سخت افزارها و نرم افزارهای لازم برای ضبط و ویرایش صدا و تصویر و فیلم دیجیتال
- نرم‌افزارهای شبیه ساز متناسب با رشته
- نرم‌افزارهای LCMS, CMS, LMS

۴. منابع آموزشی

<http://distrowatch.com/table.php?distribution=vinux>

ر ح د خ ل ه و ز ح چ ح د س خ و ژ ح ح س ژ ا د و ج = ح خ ل و ف خ چ س ح و ژ ز چ ح ژ س ژ ا د و ج / ح د خ و و ر ی خ / س چ د ژ ... ژ س س ی خ (نرم

افزارهای مخصوص ناشنویان در گوگل پلی)

هوشمندسازی مدارس راهبرد تحول وزارت آموزش و پرورش در توسعه فاوا.
مهرمحمدی، محمود و نفیسی، عبدالحسین (۱۳۸۳)، تدوین سیاست های راهبردی فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و پرورش.
علی آبادی، خدیجه (۱۳۹۰) مقدمات تکنولوژی آموزشی، تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

در ارزشیابی هر واحد درسی دو الی سه نوع ارزشیابی انجام خواهد شد. ۱- ارزشیابی ورودی یا تشخیصی در فاوا ۱ که در بخش مهارت های اساسی فاوا برای تعیین سطح کلاس و استفاده بهینه از زمان به منظور ایجاد و یا تقویت مهارت ها صورت می گیرد، ۲- ارزشیابی تکوینی که در حین فرآیند آموزش و در طول کلاس انجام می گیرد که در هر بخش مواردی به عنوان پیشنهاد در فعالیت های عملکردی و یادگیری پیشنهاد شده که می توانند بخشی از این ارزشیابی را تشکیل دهند و ۳- ارزشیابی نهایی یا پایانی که پیشنهاد می گردد ۱۰ نمره از نمره نهایی به ارزشیابی تکوینی و ۱۰ نمره به پروژه پایانی اختصاص یابد که در اجرای آن دانشجو معلم ملزم به رعایت تمامی موارد مورد آموزش در آن واحد درسی (فاوا ۱ الی ۳) می باشد و مدرس مربوطه موضوع آن را با توجه به سال تحصیل دانشجو معلم، دانش و مهارت موضوعی و مهارت حرفه ای دانشجو معلم تعیین می نماید.

۶. پیوست ها

• تولید محتوای الکترونیکی:

استانداردهای تولید محتوای الکترونیکی

* آشنایی با استانداردهای SCORM و AICC در تولید محتوای الکترونیکی و آموزش الکترونیکی

تولید محتوای الکترونیکی

رسانه های الکترونیکی دیداری

- * معرفی پوستر، انواع چارت، اسلایدها، نمودار، .....، کاربرد، مزایا و محدودیت ها
- * فرآیند انتخاب رسانه های الکترونیکی دیداری در آموزش
- * طراحی پیام های آموزشی رسانه های الکترونیکی دیداری (نوشته، شکل، عکس، ..)
- * تولید رسانه های الکترونیکی دیداری از طریق نرم افزارهای publisher, power point و photo shop

معرفی برخی از محتواها

- * LO^{۳۰} اشیاء یادگیری،
  - * کارآموزی مبتنی بر شبکه
  - * خودآموزی، مطالعه راهنمایی شده ناهمزمان
  - * پیشامدها با هدایت مربی^{۳۱} (یادگیری همزمان)
  - * همکاری گروه کوچک
- فرآیند طراحی تولید محتوای یادگیری الکترونیکی:
- * طراحی آموزشی واحد (یا موضوع) یادگیری براساس نظریه های یادگیری و راهبردهای آموزشی مربوطه
  - * انتخاب مدل آموزشی مربوطه
  - * طراحی فرصت های یادگیری
  - * انتخاب و طراحی فعالیت های یادگیری
- فرآیند انتخاب رسانه مناسب با هرفعالیت یادگیری
- * طراحی پیام های آموزشی

Learning Object

Instructor – led Events

* تنظیم جدول ارائه محتوای نهایی

معرفی نرم افزارهای تولید محتوای الکترونیکی (برخط و برون خط)

- * Auto paly , flash builder, hyper studio, ,Director, Multimedia Builder, Adobe Flash, Camtasia Studio, advanced power point (off line)
- * power point , hyper studio , flash , mu. Builder

• کلاس هوشمند:

طراحی آموزشی کلاس هوشمند

- * طراحی محیط یادگیری الکترونیکی براساس راهبردهای آموزشی مناسب
- * طراحی فرصت های یادگیری ، فعالیت های یادگیری و راهبردهای ارزشیابی براساس مدل های نوین آموزشی
- * طراحی مدل ارتباطی (ارتباط استاد با شاگرد ، استاد بامحتوا ، محتوا بامحتوا ، گروه با گروه ، کلاس باخارج کلاس و...) کلاس هوشمند براساس نیازها وامکانات (تجهیزات الکترونیکی و..)

اجرای و ارزشیابی آموزشی کلاس هوشمند

- * ثبت نام از شاگردان (از طریق LMS)
- * اجرای ارزشیابی ورودی(آزمون رفتار ورودی ، پیش آزمون ، آزمون تشخیصی سبک های شناختی ، نیاز سنجی و...) از طریق LMS و ثبت گزارشات آزمون ها
- * گروه بندی شاگردان براساس نتایج و گزارشات آزمون ها از طریق LMS
- * انتخاب مدل آموزشی ، محتوا و فعالیت های یادگیری مناسب برای هر گروه
- * به اشتراک گذاری و ارسال محتواها و فعالیت های یادگیری برای هر گروه از طریق LCMS
- * ارائه تکالیف تکمیلی و بازخورد آن به روش برخط (همزمان و ناهمزمان)
- * ارائه بازخورد مناسب ، اجرای ارزشیابی مستمر و توصیفی با استفاده از روش های ارزشیابی معلم ، خود ارزشیابی ، دگر ارزشیابی ، گروه ارزشیابی از طریق LMS و LCMS
- * اجرای ارزشیابی پایانی به شکل متنوع (انواع آزمون های الکترونیکی) از طریق LMS
- * ثبت نتایج و گزارشات آزمون
- * اجرای پس آزمون و اصلاح برنامه براساس گزارشات آزمون
- * تنظیم و ثبت پوشه کار

• شبکه

شبکه و شبکه سازی

- * تعریف شبکه
- * دلایل شبکه سازی، مزایا و محاسن ایجاد شبکه
- * تاریخچه شبکه
- * معرفی بزرگترین شبکه
- * سلسه مراتب ایجاد شبکه و مولفه های شبکه
- * cable, Wifi, Bluetooth, Hub, Switch, Router, IPS, IDS, Firewall, DNS Server, Mail Server

ایجاد یک شبکه کوچک (دو یا سه کاربر) با استفاده از امکانات موجود، **Wi-Fi, Bluetooth, cable**

شبکه های اجتماعی

- نمونه‌هایی از نرم افزارهای تولید محتوای الکترونیکی و انتشار الکترونیکی محتوا

تولید

- Auto paly , flash builder, hyper studio, ,Director, Multimedia Builder, Adobe Flash, Camtasia Studio, advanced power point (off line)
- power point , hyper studio , flash , mu. Builder

انتشار

- Forums, networks, Atutor, Moodle, emails, Educreations, snagit, blendspace, bayanbox, net support school, softgozar, aparat, googlesite, electa, kelas,...(on line)

سرفصل درس «کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش الهیات ۳»

۱. معرفی درس و منطق آن

زندگی بشر در عصر کنونی به گونه‌ای با فناوری اطلاعات و ارتباطات عجین شده است، که برخورداری از ابعاد گوناگونی از سواد از جمله سواد اطلاعاتی، سواد رسانه ای، سواد رایانه، سواد فناوری، سواد دیجیتال، سواد اینترنتی، یک ضرورت در زندگی محسوب می‌گردد. ضرورت توجه به فناوری اطلاعات و ارتباطات موجب گردیده است که آموزش آن در آموزش‌های رسمی وارد گردد. لذا آشنایی و بهره‌مندی از این بعد سواد یکی از نیازهای دانش‌آموزان امروز و شهروندان فردا است. از این رو معلمان که وظیفه آماده سازی دانش‌آموزان را برای ورود به عرصه زندگی دارند، خود نیز باید ضمن برخورداری از شایستگی‌ها و سواد لازم در حوزه‌ی فناوری اطلاعات و ارتباطات، از این ظرفیت در آموزش‌های خود بهره گیرند و با تلفیق این فناوری در فرصت‌های یاددهی-یادگیری علاوه بر بهره‌گیری از افزایش و بهبود کارآیی آموزش ، دانش‌آموزان را آموزش دهند که چگونه خود را برای استفاده صحیح از فرصت‌های پیش آمده بواسطه این فناوری در زندگی آماده کنند.

نام درس: کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات ۳	مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: جدول شایستگی‌ها دانشجو معلمان در ۶ مولفه ۱- درک ICT در آموزش ، ۲- برنامه درسی و ارزشیابی ، ۳- پداگوژی ، ۴- ICT ، ۵- سازمان بندی و مدیریت و ۶- یادگیری حرفه ای معلم در سواد فناوری ^{۳۲} به شرح جدول زیر می‌باشد.	نوع درس: کارگاهی تعداد واحد: ۱ واحد کارگاهی زمان درس: هر واحد ۴۸ پیشنیاز: کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات ۲

ملاک ها	سطح ۱ (سواد فناوری)	سطح ۲ (تعمیق دانش)	سطح ۳ (تولید دانش)
درک ICT در آموزش	نوآوری در سیاست‌ها		
	ضمن درک مقاصد و اهداف سیاست‌های ملی در جلساتی که به منظور اصلاح سیاست‌های آموزش و	ضمن درک مقاصد و اهداف سیاست‌های ملی در جلساتی که به منظور اصلاح سیاست‌های آموزش و	ضمن درک مقاصد و اهداف سیاست‌های ملی در جلساتی که به منظور اصلاح سیاست‌های

۳۲ سواد فناوری : استفاده از فاوا برای یادگیری کارآتر و موثرتر

<p>آموزش و پرورش در مورد فاوا تشکیل می‌گردد شرکت نموده و در بحث‌ها و گفتگوهای مرتبط، پیشنهاداتی ارائه دهد.</p> <p>آموزش و پرورش در مورد فاوا تشکیل می‌گردد شرکت نموده، و علاوه بر شرکت در بحث‌ها و گفتگوها، نظرات ارزیابانه‌ای در خصوص طراحی، کاربست و بازبینی برنامه‌های در نظر گرفته شده برای اجرای این سیاست‌ها ارائه دهد.</p>	<p>پرورش در مورد فاوا تشکیل می‌گردد شرکت نموده و در بحث‌ها و گفتگوهای مرتبط، پیشنهاداتی ارائه دهد.</p>	<p>پرورش در مورد فاوا تشکیل می‌گردد مشتاقانه و داوطلبانه شرکت نماید.</p>	
<p>ابزارهای فراگیر</p>			<p>مهارت‌های فاوا</p>
<p>در راستای حمایت از توسعه مهارت‌های خلاقیت و یادگیری دائم و بازتابی دانش آموزان، چندین جامعه دانشی متفاوت مبتنی بر فاوا را طراحی نماید.</p>	<p>در راستای حمایت از توسعه مهارت‌های خلاقیت و یادگیری دائم و بازتابی دانش آموزان، ۲ الی ۳ جامعه دانشی مبتنی بر فاوا را طراحی نماید.</p>	<p>در راستای حمایت از توسعه مهارت‌های خلاقیت، یادگیری دائمی و انعکاسی حداقل یک جامعه دانشی مبتنی بر فاوا را طراحی نماید.</p>	
<p>مهارت های جامعه دانشی</p>			<p>برنامه درسی و ارزشیابی</p>
<p>با آگاهی از ابعاد پیچیده رشد انسانی (رشد شناختی، عاطفی و جسمی و آگاهی از چگونگی ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش آموزان) و با استفاده از فاوا راه حل‌های مناسب برای یکی از مشکلات واقعی دانش‌آموزی از پیش‌بینی و با برخورداری از مهارت‌های پیچیده در این مورد طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه حل‌های مورد نظر ارائه نمایند و راه حل مورد نظر را در پیاده‌سازی نماید و نتایج حاصله</p>	<p>با آگاهی از ابعاد پیچیده رشد انسانی (رشد شناختی، عاطفی و جسمی و آگاهی از چگونگی ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش آموزان) و با استفاده از فاوا راه حل‌های مناسب برای یکی از مشکلات واقعی دانش‌آموزی از پیش‌بینی و با برخورداری از مهارت‌های پیچیده در این مورد طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه حل‌های مورد نظر ارائه نمایند.</p>	<p>با آگاهی از ابعاد پیچیده رشد انسانی (رشد شناختی، عاطفی و جسمی و آگاهی از چگونگی ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش آموزان) و با استفاده از فاوا راه حل‌های مناسب برای مشکلات احتمالی دانش‌آموزی از پیش‌بینی و با برخورداری از مهارت‌های پیچیده در این مورد طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه حل‌های مورد نظر ارائه نمایند.</p>	

			را مورد ارزیابی قرار دهد.
پداگوزی	خود مدیریتی		
	با استفاده از فاوا، دو موقعیت مشابه از فرآیند یادگیری را که در آن‌ها دانش آموزان قادر به اجرا و بکارگیری مهارت‌های توسعه یافته خود باشند طراحی و پیاده‌سازی نماید.	با استفاده از فاوا، دو موقعیت متفاوت از فرآیند یادگیری را که در آن‌ها دانش آموزان قادر به اجرا و بکارگیری مهارت‌های توسعه یافته خود باشند طراحی و پیاده‌سازی نماید.	با استفاده از فاوا، چندین موقعیت گوناگون از فرآیند یادگیری را که در آن‌ها دانش آموزان قادر به اجرا و بکارگیری مهارت‌های توسعه یافته خود باشند طراحی و پیاده‌سازی نماید.
سازمان بندی و مدیریت	سازمان‌های یادگیری		
	ضمن ایفای نقش رهبری در آموزش و ارائه پشتیبانی پیگیرانه از همکاران، یک برنامه مبتنی بر فاوا را طراحی و اجرا نمایند که در طی آن مدرسه به عنوان جامعه مبتنی بر نوآوری و یادگیری دائم با استفاده از فاوا ایفای نقش نمایند.	ضمن ایفای نقش رهبری در آموزش و ارائه پشتیبانی پیگیرانه از همکاران، یک برنامه مبتنی بر فاوا را طراحی و اجرا نمایند که در طی آن مدرسه به عنوان جامعه مبتنی بر نوآوری و یادگیری دائم با استفاده از فاوا ایفای نقش نمایند.	ضمن ایفای نقش رهبری در آموزش و ارائه پشتیبانی پیگیرانه از همکاران، یک برنامه مبتنی بر فاوا را طراحی و اجرا نمایند که در طی آن مدرسه به عنوان جامعه مبتنی بر نوآوری و یادگیری دائم با استفاده از فاوا ایفای نقش نمایند.
یادگیری حرفه ای معلم	معلم به عنوان مدل یادگیرنده		
	با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و برخورداری بالا از توانایی، انگیزه، تمایل و تشویق و حمایت همتایان برای آزمون، دائما درحال یادگیری حرفه‌ای باشد و به این منظور یک جامعه آموزشی حرفه‌ای را با هدف خلق دانش طراحی نماید.	با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و برخورداری بالا از توانایی، انگیزه، تمایل و تشویق و حمایت همتایان برای آزمون، دائما درحال یادگیری حرفه‌ای باشد و به این منظور یک جامعه آموزشی حرفه‌ای را با هدف خلق دانش طراحی و سپس ایجاد نماید.	با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و برخورداری بالا از توانایی، انگیزه، تمایل و تشویق و حمایت همتایان برای آزمون، دائما درحال یادگیری حرفه‌ای باشد و به این منظور یک جامعه آموزشی حرفه‌ای را با هدف خلق دانش طراحی نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

کاربرد فاوا در رشته علمی ۳

تذکر: فصول این واحد در دوره کارورزی و با حضور در کلاس درس و مدرسه قابل اجرا می‌باشد.

فصل ۱: درک فاوا در آموزش

شایستگی

نوآوری در سیاست‌ها

ضمن درک مقاصد و اهداف ملی در جلساتی که به منظور اصلاح سیاست‌های آموزش و پرورش در مورد فاوا تشکیل می‌گردد، شرکت نماید.	ضمن درک مقاصد و اهداف ملی در جلساتی که به منظور اصلاح سیاست‌های آموزش و پرورش در مورد فاوا تشکیل می‌گردد شرکت نموده و در بحث‌ها و گفتگوهای مرتبط، پیشنهادهای ارائه دهد.	ضمن درک مقاصد و اهداف ملی در جلساتی که به منظور اصلاح سیاست‌های آموزش و پرورش در مورد فاوا تشکیل می‌گردد، مشتاقانه و داوطلبانه شرکت نماید.
---	---	--

طراحی و اجرای برنامه‌های اصلاحی آموزشی مدرسه‌ای برای پیاده‌سازی سیاست‌های نظام آموزشی در مورد فاوا (برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش)

- راهبردهای طراحی، پیاده سازی و اصلاح برنامه های آموزشی مدرسه‌ای در راستای پیاده‌سازی سیاست های اصلاحی نظام آموزش ملی

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- بحث کلاسی در مورد قصد سیاست‌های اصلاحی نظام آموزش ملی (با تاکید بر فاوا) و ارائه راه‌کارهایی که می‌تواند موجب اجرای این سیاست‌ها در سطح برنامه‌های مدرسه گردد..
- تشکیل گروه‌های کاری که در آن دانشجومعلم‌ان برنامه‌ای در سطح مدرسه را که می‌تواند مولفه‌های سیاست‌های اصلاحی را پیاده‌سازی نماید، طراحی نمایند.
- اجرای برنامه‌ی طراحی شده در فاز ابتدایی
- ارزیابی میزان پیشرفت برنامه
- شناسایی و بررسی چالش‌های پیش روی
- اشتراک موارد ذکر شده با گروه هم‌تا و ارائه راهبردهای پیشنهادی توسط گروه و هم‌تایان برای غلبه بر چالش‌ها

فصل ۲: مهارت‌های فاوا

شایستگی

ابزارهای فراگیر

در راستای حمایت از توسعه مهارت‌های خلاقیت و یادگیری دائم و بازتابی دانش آموزان، چندین جامعه	در راستای حمایت از توسعه مهارت‌های خلاقیت و یادگیری دائم و بازتابی دانش آموزان، ۲ الی ۳ جامعه دانشی مبتنی بر	در راستای حمایت از توسعه مهارت‌های خلاقیت، یادگیری دائمی و انعکاسی حداقل یک جامعه دانشی
---	--	---

مبتنی بر فاوا را طراحی نماید.	فاوا را طراحی نماید.	دانشی متفاوت مبتنی بر فاوا را طراحی نماید.
-------------------------------	----------------------	--

نرم افزارهای تولید محتوا و منابع آموزشی برای ایجاد خلاقیت و نوآوری در دانش آموزان

- عملکرد و اهداف ابزارهای تولید محتوای الکترونیکی و منابع آموزشی مبتنی بر فاوا (ضبط چند رسانه‌ای و تجهیزات و نرم‌افزارهای تولید محتوای الکترونیکی تولید، ابزارهای ویرایش، نرم‌افزارهای چاپ، ابزارهای طراحی وب و...) و نرم افزارهای انتشار محتوای الکترونیکی^{۳۳}
- فرآیند تولید محتوای الکترونیکی^{۳۴} در جهت ایجاد نوآوری و خلاقیت در دانش آموزان
- راهبردهای چگونگی بکارگیری منابع و طراحی محتوای آموزشی الکترونیکی در جهت نوآوری و خلاقیت دانش توسط دانش آموزان

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- تعداد متنوعی از بسته‌های نرم‌افزاری و منابع تولید دیجیتال را نمایش داده و در مورد اینکه آن‌ها چگونه می‌توانند در جهت حمایت و پیشرفت دانش آموزان در تمرین‌های نوآورانه و خلق دانش کمک نمایند، توضیح دهند.
- نمونه‌های خاصی از این منابع در رشته درسی مورد نظر را مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند و توضیح داده شود که چگونه برای نوآوری و خلق دانش می‌توانند دانش آموزان را پشتیبانی می‌نمایند.
- با توجه به رشته علمی، طرح درسی طراحی نموده که در آن از ابزارها و نرم‌افزارهای مربوطه برای ایجاد خلاقیت و نوآوری در دانش آموزان استفاده شده باشد، طرح درس در کلاس توسط گروه همتایان مورد ارزیابی قرار گیرد. این طرح درس می‌تواند در کلاس واقعی اجرا گردد و نتایج حاصل در گروه همتایان مورد نقد و ارزیابی و اصلاحات قرار گیرد.
- محتوای الکترونیکی تولید شده را به منظور استفاده دانش آموزان دیگر و گروه همتا با استفاده از فاوا به منتشر نمایند و از بازخوردهای احتمالی در جهت اصلاح برنامه‌ها استفاده نمایند.

فصل ۳: برنامه درسی و ارزشیابی

شایستگی

مهارت های جامعه دانشی

با آگاهی از ابعاد پیچیده رشد انسانی (رشد شناختی، عاطفی و جسمی و آگاهی از چگونگی ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش آموزان) و با استفاده از فاوا راه حل‌های مناسب برای مشکلات احتمالی دانش‌آموزی پیش‌بینی و با برخورداری از مهارت‌های پیچیده در این مورد طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه‌حل‌های	با آگاهی از ابعاد پیچیده رشد انسانی (رشد شناختی، عاطفی و جسمی و آگاهی از چگونگی ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش آموزان) و با استفاده از فاوا راه حل‌های مناسب برای یکی از مشکلات واقعی دانش‌آموزی پیش‌بینی و با برخورداری از مهارت‌های پیچیده در این مورد طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه‌حل‌های	با آگاهی از ابعاد پیچیده رشد انسانی (رشد شناختی، عاطفی و جسمی و آگاهی از چگونگی ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش آموزان) و با استفاده از فاوا راه حل‌های مناسب برای یکی از مشکلات واقعی دانش‌آموزی پیش‌بینی و با برخورداری از مهارت‌های پیچیده در این مورد طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه‌حل‌های
---	--	--

^{۳۳} به پیوست مراجعه شود.

^{۳۴} به پیوست مراجعه شود.

	<p><u>طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه حل‌های مورد نظر ارائه نمایند و راه حل مورد نظر را در پیاده‌سازی نماید و نتایج حاصله را مورد ارزیابی قرار دهد.</u></p>	<p><u>مورد نظر ارائه نمایند.</u></p>	<p><u>مورد نظر ارائه نمایند.</u></p>
--	--	--------------------------------------	--------------------------------------

پروژش مهارت‌های پیچیده شناختی با استفاده از فاوا

- معرفی مهارت‌های پیچیده شناختی و چگونگی آموزش و بروز این مهارت‌ها در دانش‌آموزان با استفاده از فاوا (از جمله مدیریت اطلاعات، حل مسئله، همکاری و تفکر انتقادی^{۳۵})
- معرفی راهبردهایی برای ایجاد مهارت‌های جستجو، مدیریت و تجزیه و تحلیل و بکارگیری اطلاعات در دانش‌آموزان
- فرآیند طراحی واحدهای مطالعه و فعالیت‌های کلاسی در رشته مربوطه با استفاده از ابزارها و دستگاه‌های فاوا به منظور ایجاد و توسعه مهارت‌های استدلال، برنامه‌ریزی، یادگیری انعکاسی^{۳۶}، ساخت دانش و برقراری ارتباط
- راهبردهای تشویق دانش‌آموزان برای بکارگیری فاوا در جهت بهبود مهارت‌های ارتباطات و همکاری
- راهبردهای تشویق دانش‌آموزان برای توسعه و استفاده از خود و دیگر ارزیابی دانشی و عملکردی مبتنی بر فاوا در موضوعات درسی

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- ارائه کلاسی در مورد مهارت‌های پیچیده شناختی
- ارائه ویژگی‌های فرایندهای پیچیده شناختی و پیشنهاد و ارائه راه‌کارهایی برای چگونگی کسب و توسعه‌ی و بروز آن‌ها توسط دانش‌آموزان
- طراحی یک طرح درس مبتنی بر فاوا در رشته مربوطه به گونه‌ای که کسب منجر به بروز یک یا چند مهارت پیچیده شناختی توسط دانش‌آموزان در آن جای داده شود و در کلاس در س واقعی اجرا نموده و بازخوردها و انعکاس‌های ناشی از اجرای این طرح درس در جمع همتایان بررسی نموده و پیشنهادات اصلاحی دریافتی را اعمال نمایند.
- در مورد ویژگی‌های مهارت‌های جستجو و مدیریت اطلاعات بحث و گفتگو نمایند و در مورد ویژگی‌های فعالیت‌های یادگیری مبتنی بر فاوا که منجر به توسعه و بروز مهارت‌های فوق می‌گردد بحث شود و نمونه‌هایی از این فعالیت‌ها تهیه و در کلاس درس ارائه و ارزیابی گردد.
- در مورد مهارت‌های استدلال، برنامه‌ریزی و یادگیری انعکاسی، ساخت دانش و این که چگونه فعالیت‌های مبتنی بر فاوا می‌توانند این مهارت‌ها را ایجاد و توسعه دهند، بحث شود و مثال‌هایی از این فعالیت‌ها در واحدهای مطالعه مرتبط با رشته، تولید و در میان گروه همتایان به اشتراک گذاشته شود و سپس واحدهای مطالعه تولیدی را مورد ارزیابی و نقادی قرار داده و پیشنهادهایی برای منابع اضافی ارائه دهند.
- در مورد ویژگی‌های مهارت‌های ارتباطی و همکاری و اینکه چگونه فعالیت‌های یادگیری فاوا محور می‌تواند این مهارت‌ها را مورد حمایت قرار دهد در کلاس بحث و گفتگو نموده و نمونه‌هایی از این فعالیت‌ها را تولید نمایند.
- در مورد ارتباط و همکاری موثر از طریق شرکت در مجامع یادگیری حرفه‌ای مجازی یک نمونه مدل پیشنهاد و ارائه دهند.
- در مورد مشخصات ارزیابی خود و همتایان بحث شود همچنین دستورالعمل‌های مبتنی بر دانش و عملکرد که برای انعکاس ارزیابی روی آموخته‌های خود و دیگران مورد استفاده قرار می‌گیرد بحث گردد و نمونه‌هایی از چنین فعالیت‌ها و دستورالعمل‌ها تولید و سپس در کلاس ارزیابی گردد.
- دستورالعمل‌های دانش و عملکرد محوری را که انتظارات یادگیری مهارت‌های کلیدی موضوع درسی و فاوا را از طریق تلفیق فناوری‌های نو ظهور را

^{۳۵} در کارورزی اجرا گردد.

^{۳۶} Reflective learning

در این مورد می‌توانید از مدل ۴ عنصری تجربیات عینی، مشاهده و انعکاس، خلق مفاهیم ذهنی، آزمون در موقعیت‌های جدید تئوری کلب و یا ... کمک بگیرید.

Kolb, D. A. and Fry, R. (۱۹۷۵) Toward an applied theory of experiential learning. in C. Cooper (ed.) *Theories of Group*

Process, London: John Wiley

فصل ۴ : پداگوژی

شایستگی

خود مدیریتی

با استفاده از فاوا، دو موقعیت مشابه از فرآیند یادگیری را که در آن‌ها دانش آموزان قادر به اجرا و بکارگیری مهارت‌های توسعه یافته خود باشند طراحی و پیاده‌سازی نماید.	با استفاده از فاوا، دو موقعیت متفاوت از فرآیند یادگیری را که در آن‌ها دانش آموزان قادر به اجرا و بکارگیری مهارت‌های توسعه یافته خود باشند طراحی و پیاده‌سازی نماید.	با استفاده از فاوا، چندین موقعیت گوناگون از فرآیند یادگیری را که در آن‌ها دانش آموزان قادر به اجرا و بکارگیری مهارت‌های توسعه یافته خود باشند طراحی و پیاده‌سازی نماید.
--	---	---

نقش فاوا در ایجاد موقعیت‌های یادگیری که منجر به ایجاد و بکارگیری مهارت‌های دانش‌آموزی می‌گردد

- ویژگی‌های معلم در ضمن تدریس به عنوان الگویی برای استدلال، حل مسئله و تولید دانش
- ویژگی‌ها و چگونگی طراحی برخط مواد و فعالیت‌های رشته درسی برای درگیر نمودن دانش‌آموزان در حل مشارکتی مسئله، تحقیق و یا خلق اثر
- معرفی راهبردهایی برای راهنمایی و هدایت دانش‌آموزان برای ایجاد طرح‌های پروژه‌ای و فعالیت‌هایی که آن‌ها را در حل مشارکتی مسئله، تحقیق و آفرینش اثر درگیر می‌نماید.
- معرفی راهبردهایی برای راهنمایی و هدایت دانش‌آموزان برای تولید چند رسانه‌ای مشارکتی، تولید وب سایت و فناوری‌ها و نرم‌افزارها و برنامه‌های کاربردی انتشار پروژه‌های دانش‌آموزی به صورتی که موجب حمایت از روند در حال انجام تولید دانش و ارتباط با سایر مخاطبان و هم‌تایان شود.
- ارائه راهبردهایی برای راهنمایی و هدایت دانش‌آموزان در انعکاس آموخته‌های خود (بررسی تئوری‌ها^{۳۷} و مدل‌های یادگیری انعکاسی^{۳۸})
- تکالیف عملکردی و یادگیری
- دانشجو معلمان:
- مباحثاتی بر پایه مهارت‌های شناختی خود برای نمایش عملی بکارگیری مهارت‌های حل مسائل واقعی در موضوع درسی طراحی نموده و راهبردها و فرآیندهای خود را برای حل مسائل و خلق دانش باهم‌تایان خود به اشتراک بگذارند.

Dewey, J. ( ). *How we think: A restatement of the relation of reflective thinking to the educative process*. Boston: D.C. Heath and Company.

Kolb, D. A. and Fry, R. ( ) *Toward an applied theory of experiential learning*. in C. Cooper (ed.) *Theories of Group Process*, London: John Wiley

Pedler, M., Burgoyne, J. and Boydell, T. (,) *The Learning Company. A strategy for sustainable development*, London: McGraw-Hill.

Schön, D.A. ( ). *The reflective practitioner: How professionals think in action*. New York: Basic Books.

<http://www.open.ac.uk/blogs/openminded/?p=>

^{۳۸} Reflective learning

از جمله مدل ۴ عنصری تجربیات عینی، مشاهده و انعکاس، خلق مفاهیم ذهنی، آزمودن در موقعیت‌های جدید در تئوری کلب

- در مورد ویژگی‌های مواد درسی برخط که دانش‌آموزان را در طراحی و برنامه‌ریزی فعالیت‌های یادگیری خودشان پشتیبانی می‌کند، بحث نموده و در گروه کاری خود چند نمونه مواد درسی برخط را تولید، در کلاس اجرا و سپس ارزیابی نمایند و در انجمن‌های یادگیری حرفه‌ای خود در حل مسائل مشارکتی یا تحقیقات و خلق اثر به صورت برخط به عنوان الگو و نمونه باشند.
- در مورد ویژگی‌های فعالیت‌های معلم که دانش‌آموزان را در طراحی و برنامه‌ریزی فعالیت‌های یادگیری خود را پشتیبانی می‌کند بحث نمایند و نمونه‌های از این فعالیت‌ها را تولید نمایند و در کلاس درس اجرا نمایند و نتیجه را مورد ارزیابی قرار دهند.
- در مورد ویژگی‌های فعالیت‌های معلم که دانش‌آموزان را در بکارگیری فناوری‌های مختلف در فعالیت‌های یادگیریشان پشتیبانی می‌کند، بحث نموده و نمونه‌هایی از چنین فعالیت‌ها تولید نمایند و در کلاس درس اجرا نمایند و نتیجه را مورد ارزیابی قرار دهند.
- نمونه‌هایی از فناوری‌های تولید چند رسانه‌ای، تولید صفحات وب و روش‌های انتشار آن‌ها را (برای پشتیبانی از دانش‌آموزان) در جوامع یادگیری حرفه‌ای برخط به نمایش بگذارند.
- در مورد ویژگی‌های آن دسته از فعالیت‌های معلم که یادگیری انعکاسی دانش‌آموزان را تقویت و حمایت می‌نماید، در کلاس بحث نمایند و نمونه‌هایی را نیز در این مورد تولید نموده و به اشتراک بگذارند، و کارهای انجام شده در این مورد را در جوامع یادگیری حرفه‌ای برخط مورد نقد و بررسی قرار دهند.

فصل ۵ : سازمان بندی و مدیریت

شایستگی

سازمان‌های یادگیری

ضمن ایفای نقش رهبری در آموزش و ارائه پشتیبانی پیگیرانه از همکاران، برنامه‌های متنوعی مبتنی بر فاوا را طراحی و اجرا نمایند که در طی آن مدرسه به عنوان جامعه مبتنی بر نوآوری و یادگیری دائم با استفاده از فاوا نقش نمایند.	ضمن ایفای نقش رهبری در آموزش و ارائه پشتیبانی پیگیرانه از همکاران، یک برنامه مبتنی بر فاوا را طراحی و اجرا نماید که در طی آن مدرسه به عنوان جامعه مبتنی بر نوآوری و یادگیری دائم با استفاده از فاوا نقش نمایند.	ضمن ایفای نقش رهبری در آموزش و ارائه پشتیبانی پیگیرانه از همکاران، یک برنامه مبتنی بر فاوا را طراحی و اجرا نمایند که در طی آن مدرسه به عنوان جامعه مبتنی بر نوآوری با استفاده از فاوا نقش نمایند.
--	---	---

مدرسه، جامعه ای مبتنی بر نوآوری و یادگیری دائم

- معرفی، عملکرد محیط‌های مجازی و محیط‌های ساخت دانش^{۳۹} برای افزایش دانش و درک موضوعات برنامه درسی و توسعه جوامع یادگیری برخط و بهره به بهره و ترکیبی
- معرفی، عملکرد ابزارهای فکری و برنامه‌ریزی^{۴۰} در حمایت از خلاقیت و برنامه‌ریزی‌های فعالیت‌های یادگیری و تفکر و یادگیری پیوسته انعکاسی دانش‌آموزان
- کلاس و مدرسه هوشمند، LMS ، CMS و LCMS (پیاده‌سازی، بکارگیری و مدیریت)^{۴۱}

knowledge-building^{۳۹} با مدل‌های ارائه شده در این مورد آشنا شوند از جمله نمونه زیر :

Hyo-Jeong So , Lay Hoon Seah, Hwee Leng Toh-Heng (۲۰۱۰) *Designing collaborative knowledge building environments accessible to all learners: Impacts and design challenges, Computers & Education, Volume ۵۴, Issue ۲, February ۲۰۱۰, Pages ۴۷۹-۴۹۰*

Graphing Glossary of terms Flow chart concept map^{۴۰} مانند http://www.sac.sa.edu.au/Library/Library/Topics/thinking_skills/thinking.html

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- ضمن نمایش مجموعه‌ای متنوع از محیط‌های مجازی و ساخت دانش، توصیف کند که چگونه این محیط‌ها از جوامع یادگیری دانش‌آموزی حمایت می‌کنند و نمونه‌هایی خاص از منابعی را که در موضوع درسی‌اش مورد استفاده قرار می‌گیرد مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد و در مورد این که این محیط‌ها چگونه جوامع یادگیری دانش‌آموزان را مورد پشتیبانی قرار می‌دهند توضیح دهد. کارایی محیط‌های یادگیری برخط و ترکیبی، را در واحد مطالعه‌ای که طراحی نموده‌اند را نشان دهد.
- ضمن نمایش انواع متنوعی از ابزارهای برنامه‌ریزی و فکری شرح دهد که چگونه این ابزارها می‌توانند از ایجاد و برنامه‌ریزی فعالیت‌های یادگیری دانش‌آموزان حمایت نمایند. نمونه‌هایی خاص از این ابزارها در موضوع درسی خود را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند و از این ابزارها در واحد مطالعه طراحی شده استفاده نموده، واحد مطالعاتی را در کلاس درس اجرا نماید نتایج را بر اساس میزان حصول به اهداف مورد ارزیابی قرار دهد.
- پیشنهاداتی برای بهبود عملکرد نرم افزارهای CMS ، LCMS.LMS در جهت توسعه نوآوری و خلاقیت دانش‌آموزان ارائه دهند.
- یک کلاس هوشمند را طراحی، اجرا، و ارزشیابی نمایند به گونه‌ای که علاوه بر دستیابی به اهداف برنامه درسی، موجب تقویت و توسعه روحیه نوآوری و خلاقیت در دانش‌آموزان گردد.

فصل ۶: یادگیری حرفه‌ای معلم

شایستگی

معلم به عنوان مدل یادگیرنده

با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و بر خورداری بالا از توانایی، انگیزه، تمایل و تشویق و حمایت هم‌تایان برای آزمون، دائما در حال یادگیری حرفه‌ای باشد و <u>جوامع آموزش حرفه‌ای را با هدف خلق دانش طراحی و سپس ایجاد نماید.</u>	با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و بر خورداری بالا از توانایی، انگیزه، تمایل و تشویق و حمایت هم‌تایان برای آزمون، دائما در حال یادگیری حرفه‌ای باشد و <u>یک جامعه آموزشی حرفه‌ای را با هدف خلق دانش طراحی و سپس ایجاد نماید.</u>	با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و بر خورداری بالا از توانایی، انگیزه، تمایل و تشویق و حمایت هم‌تایان برای آزمون، دائما در حال یادگیری حرفه‌ای باشد و به <u>این منظور یک جامعه آموزشی حرفه‌ای را با هدف خلق دانش طراحی نماید.</u>
---	---	--

معرفی ویژگی‌های معلم به عنوان مدل یادگیرنده

- ایفای نقش رهبری در ایجاد چشم اندازی مناسب برای مدرسه با تلفیق فاوا در برنامه درسی و تمرین های کلاسی
- ایفای نقش رهبری در میان همکاران در حمایت از نوآوری در مدرسه و ارتقاء یادگیری مداوم مبتنی بر فاوا
- خود ارزیابی دائم و انعکاس فعالیت‌های حرفه‌ای خود برای ارتقاء نوآوری و بهبود حرفه‌ای مبتنی بر فاوا
- بهره‌گیری از منابع فاوا برای شرکت در مجامع حرفه‌ای، شرکت و بحث در مورد بهترین تمرین‌ها در آموزش رشته علمی (معرفی انجمن‌ها و مجامع مجازی و.. معلمان در رشته علمی)

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- در مورد راه‌های مختلفی که مدارس می‌توانند فاوا را در برنامه درسی و کلاس درس خود تلفیق نمایند بحث نمایند.
- برنامه عملیاتی که در آن معلمان نقش کلیدی در کار با همکاران و مدیران مدرسه در جهت استفاده از فاوا در مدارسشان را ایفا می‌نمایند، طراحی نمایند و سپس مواردی را برای چگونگی اجرای این پیشرفت‌ها در نظر بگیرند (پیش بینی چالش‌ها و ارائه راهکارهایی برای

برطرف نمودن چالش‌ها)

- در مورد انواع حمایت‌های اجتماعی مبتنی بر فاوا که محتاج آموزش حرفه‌ای برای شرکت در برنامه‌های نوآورانه و حفظ نوآوری در مدرسه هستند، بحث نمایند. برنامه عملیاتی مبتنی بر فاوا برای ایجاد محیط حمایتی و خلاقانه با همکاری مدیران و همکاران طراحی نموده و به اشتراک بگذارند و راهبردهایی برای بکارگیر ابزارها و منابع خلاقانه در مدرسه خود ارائه دهد.
- در مورد فعالیت‌های حرفه‌ای نوآورانه خود در حوزه‌ی فاوا بحث نمایند. نمونه‌هایی از تجربیات خود را بیان نمایند.
- در مورد اینکه چگونه منابع فاوا برای حمایت دائم نوآوری و توسعه از طریق انجمن‌های یادگیری حرفه‌ای می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد بحث نمایند. نمونه‌هایی از تجربیات مبتنی بر فاوا خود را ارائه نمایند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- سخنرانی-نمایشی
- آزمایشگاه
- پروژه
- کشفی (کاوشگری+ آزمایشگاه) فردی و گروهی
- حل مسئله
- حل خلاق مسئله
- پرسش‌ها و پاسخ‌های هدایت شده و مباحثه
- طوفان مغزی
- و.....

حداقل امکانات سخت و نرم افزاری

- منابع اطلاعاتی مکتوب یا برخط
- شبکه آزمایشگاهی (آزمایشگاه رایانه) مجهز به اینترنت پرسرعت
- دیتا پروژکتور ، صفحه نمایش، رایانه، تخته هوشمند
- انواع رسانه‌های قابل در دسترس
- امکانات لازم برای تهیه رسانه آموزشی مورد نظر مدرس
- نرم افزار بسته آفیس، ورژن‌های جدید (ترجیحا اصلی)
- رایانه با انواع سیستم‌های عامل
- دیتا پروژکتور ، صفحه نمایش، رایانه، تخته هوشمند
- تلفن‌های همراه با انواع سیستم‌های عامل (تلفن‌های دانشجویان)
- نرم افزارهای windows, Mac, Linux
- انواع ذخیره کننده‌های برون خط
- چند رایانه که به اینترنت متصل نباشد و از طریق یکی از شیوه‌های رایج و قابل دسترس قابلیت اتصال به اینترنت را داشته باشد (با خط تلفن (از طرق دایال آپ، ADSL⁺ به صورت lan یا wireless) کارت دیتا، Wimax
- حداقل یک پردازشگر موجود در بازار
- سخت افزارهای داخلی و خارجی و جانبی رایانه
- انواع موبایل، تبلت، لپ‌تاپ و رابط OTG
- نرم‌افزارها، سخت‌افزارها و سیستم‌عامل‌های آموزشی مربوط به رشته

- برای نرم افزارها و سیستم‌عامل‌های مخصوص کودکان استثنایی می‌تواند مواردی چون **Vinu^{xx}, Deaf Apps^{xx} (for chat)** را پیشنهاد نمود.
- نرم افزارهای

Flash, Photoshop, paint, DVD cutter, sound recorder, sound cutter, concept mapping or mind mapping, Simulators

- امکانات لازم برای راه اندازی شبکه شامل:

Cross cable, Wi-Fi, Bluetooth, Hub, Switch, Router, IPS, IDS, Firewall

- حداقل ۲ رایانه و یا لپ تاپ (در مورد لپ تاپ‌ها مجهز به Bluetooth) برای هر گروه
- فیلم و کلیپ‌های نمونه در زمینه کاربرد سخت افزارهای آموزشی
- بروشورهای معرفی سخت‌افزارها
- نرم افزارهای و سیستم‌عامل‌های آموزشی گروه‌های مربوطه به انتخاب گروه
- راهنمای نرم‌افزارهای مربوطه
- سخت افزارها و نرم افزارهای لازم برای ضبط و ویرایش صدا و تصویر و فیلم دیجیتال
- نرم‌افزارهای شبیه ساز متناسب با رشته
- نرم‌افزارهای LCMS, CMS, LMS

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

هارت دیویس گای، (۱۳۸۹) مرجع کامل سیستم عامل مکتینتاش، مترجم محمد رضا اصغرزاده، تهران نشر نوآور راهنماهای لینوکس و ویندوز آخرین نسخه‌های موجود در هنگام تدریس

منابع فرعی:

سازمان فناوری اطلاعات ایران (۱۳۹۲) الزامات و چارچوب‌های تولید محتوای الکترونیکی آموزشی. محتوای الکترونیکی تولید در پروژه لوک شارپ کانادا <http://www.projectlooksharp.org/>

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

در ارزشیابی هر واحد درسی دو الی سه نوع ارزشیابی انجام خواهد شد. ۱- ارزشیابی ورودی یا تشخیصی در فاوا ۱ که در بخش مهارت‌های اساسی فاوا برای تعیین سطح کلاس و استفاده بهینه از زمان به منظور ایجاد و یا تقویت مهارت‌ها صورت می‌گیرد، ۲- ارزشیابی تکوینی که در حین فرآیند آموزش و در طول کلاس انجام می‌گیرد که در هر بخش مواردی به عنوان پیشنهاد در فعالیت‌های عملکردی و یادگیری پیشنهاد شده که می‌توانند بخشی از این ارزشیابی را تشکیل دهند و ۳- ارزشیابی نهایی یا پایانی که پیشنهاد می‌گردد ۱۰ نمره از نمره نهایی به ارزشیابی تکوینی و ۱۰ نمره به پروژه پایانی اختصاص یابد که در اجرای آن دانشجو معلم ملزم به رعایت تمامی موارد مورد آموزش در آن واحد درسی (فاوا ۱ الی ۳) می‌باشد و مدرس مربوطه موضوع آن را با توجه به سال تحصیل دانشجو معلم، دانش و مهارت موضوعی و مهارت حرفه‌ای دانشجو معلم تعیین می‌نماید.

۶. پیوست‌ها

- تولید محتوای الکترونیکی:
- استانداردهای تولید محتوای الکترونیکی

<http://distrowatch.com/table.php?distribution=vinux>

(نرم افزارهای مخصوص ناشنوایان در گوگل <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.successfulmatch.deafs&hl=en>)

(پلی)

* آشنایی با استانداردهای SCORM و AICC در تولید محتوای الکترونیکی و آموزش الکترونیکی

تولید محتوای الکترونیکی

رسانه‌های الکترونیکی دیداری

- * معرفی پوستر، انواع چارت، اسلایدها، نمودار، ...، کاربرد، مزایا و محدودیت ها
- * فرآیند انتخاب رسانه‌های الکترونیکی دیداری در آموزش
- * طراحی پیام‌های آموزشی رسانه‌های الکترونیکی دیداری (نوشته، شکل، عکس، ..)
- * تولید رسانه‌های الکترونیکی دیداری از طریق نرم‌افزارهای publisher, power point و photo shop

معرفی برخی از محتواها

- * LO^{۴۴} اشیاء یادگیری،
  - * کارآموزی مبتنی بر شبکه
  - * خودآموزی، مطالعه راهنمایی شده ناهمزمان
  - * پیشامدها با هدایت مربی^{۴۵} (یادگیری همزمان)
  - * همکاری گروه کوچک
- فرآیند طراحی تولید محتوای یادگیری الکترونیکی :
- * طراحی آموزشی واحد (یا موضوع) یادگیری براساس نظریه‌های یادگیری و راهبردهای آموزشی مربوطه
  - * انتخاب مدل آموزشی مربوطه
  - * طراحی فرصت‌های یادگیری
  - * انتخاب و طراحی فعالیت‌های یادگیری
- فرآیند انتخاب رسانه مناسب با هر فعالیت یادگیری
- * طراحی پیام‌های آموزشی
  - * تنظیم جدول ارائه محتوای نهایی
- معرفی نرم‌افزارهای تولید محتوای الکترونیکی (برخط و برون خط)
- * Auto paly , flash builder, hyper studio, Director, Multimedia Builder, Adobe Flash, Camtasia Studio, advanced power point (off line)
  - * power point , hyper studio , flash , mu. Builder

• کلاس هوشمند:

طراحی آموزشی کلاس هوشمند

- * طراحی محیط یادگیری الکترونیکی براساس راهبردهای آموزشی مناسب
- * طراحی فرصت‌های یادگیری، فعالیت‌های یادگیری و راهبردهای ارزشیابی براساس مدل‌های نوین آموزشی
- * طراحی مدل ارتباطی (ارتباط استاد با شاگرد، استاد با محتوا، محتوا با محتوا، گروه با گروه، کلاس با خارج کلاس و...) کلاس هوشمند براساس نیازها و امکانات (تجهیزات الکترونیکی و...)

اجرای و ارزشیابی آموزشی کلاس هوشمند

- * ثبت نام از شاگردان (از طریق LMS)

Learning Object

Instructor – led Events

- * اجرای ارزشیابی ورودی (آزمون رفتار ورودی ، پیش آزمون ، آزمون تشخیصی سبک های شناختی ، نیاز سنجی و...) از طریق LMS و ثبت گزارشات آزمون ها
- * گروه بندی شاگردان براساس نتایج و گزارشات آزمون ها از طریق LMS
- * انتخاب مدل آموزشی ، محتوا و فعالیت های یادگیری مناسب برای هر گروه
- * به اشتراک گذاری و ارسال محتواها و فعالیت های یادگیری برای هر گروه از طریق LCMS
- * ارائه تکالیف تکمیلی و بازخورد آن به روش برخط (همزمان و ناهمزمان)
- * ارائه بازخورد مناسب ، اجرای ارزشیابی مستمر و توصیفی با استفاده از روش های ارزشیابی معلم ، خود ارزشیابی ، دگر ارزشیابی ، گروه ارزشیابی از طریق LMS و LCMS
- * اجرای ارزشیابی پایانی به شکل متنوع (انواع آزمون های الکترونیکی) از طریق LMS
- * ثبت نتایج و گزارشات آزمون
- * اجرای پس آزمون و اصلاح برنامه براساس گزارشات آزمون
- * تنظیم و ثبت پوشه کار

• شبکه

شبکه و شبکه سازی

- * تعریف شبکه
  - * دلایل شبکه سازی، مزایا و محاسن ایجاد شبکه
  - * تاریخچه شبکه
  - * معرفی بزرگترین شبکه
  - * سلسله مراتب ایجاد شبکه و مولفه های شبکه
  - * cable, Wifi, Bluetooth, Hub, Switch, Router, IPS, IDS, Firewall, DNS Server, Mail Server
- ایجاد یک شبکه کوچک (دو یا سه کاربر) با استفاده از امکانات موجود، **Wi-Fi, Bluetooth, cable**
- شبکه های اجتماعی

• نمونه هایی از نرم افزارهای تولید محتوای الکترونیکی و انتشار الکترونیکی محتوا

تولید

- Auto paly , flash builder, hyper studio, ,Director, Multimedia Builder, Adobe Flash, Camtasia Studio, advanced power point (off line)
- power point , hyper studio , flash , mu. Builder

انتشار

- Forums, networks, Atutor, Moodle, emails, Educreations, snagit, blendspace, bayanbox, net support school, softgozar, aparat, googlesite, electa, kelas,...(on line)

سرفصل درس « تجربه‌های خاص حرفه‌ای در آموزش الهیات »

۱. معرفی درس و منطق آن

عمل معلمی برای معلمان که به آن به منزله فرصتی برای اعتلای آموزش و رشد شخصی نظر می‌کنند، سرشار از تجربه‌های نادری است که آگاهی از آنان برای دانشجومعلمان دو خاصیت دارد: اول آشنایی با تجربه خاص و دوم کسب انگیزه و اعتماد برای عمل خلاقانه در موقعیت‌های واقعی تربیت. آنچه آگاهی از تجربه‌های خاص را برای آموزش معلمان توجیه می‌کند، ایجاد شرایط «همزادپنداری» است؛ یعنی آنچه می‌تواند امید به موفقیت را در موقعیت‌های متنوع و متغییر، افزایش دهد. درعین‌حال، تجربه‌های خاص دربردارنده دانش‌هایی مفید هستند که در قالب‌های معمول «دانش رشته‌ای» و «دانش تربیتی» وارد نشده‌اند اما «کارآمدی موقعیتی» داشته‌اند. این درس تلاشی برای شناسایی معلمان نادر و قدرشناسی از آنان نیز محسوب می‌شود و پیوندی بین نسل‌های معلمان ایجاد می‌کند.

نام درس: تجربه‌های خاص حرفه‌ای				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود: به مواردی از زمینه‌های تحقق یک تجربه خاص، اشاره و به تحلیل چنین زمینه‌ای اقدام کند و برخی از معلمان دارای تجربه خاص در رشته تخصصی خود را بشناسد. همچنین، دارای احساس مثبت به عمل ابتکاری در موقعیت‌های مساله‌دار حرفه معلمی است و خود را آماده برای چنین عملی می‌داند.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۱۶ ساعت پیشنیاز: ندارد نحوه آموزش: انفرادی (و با حضور معلمان سرآمد دارای تجربه خاص)
				ملاک‌ها سطح ۱ سطح ۲ سطح ۳
نه تنها تجربه‌های خاص معلمان رشته تخصصی خود را تبیین می‌کند، که بر بنیاد موارد گزارش شده به شناسایی اشخاص دیگر اقدام کرده و برای ارتباط بین آنها در جهت تولید یک نظریه اقدام کرده است.	تجربه‌های خاص معلمان رشته تخصصی خود را می‌شناسد و قادر است به تبیین عمل ابتکاری معلمان دارای تجربه خاص اقدام کند.	از تجربه‌های برخی معلمان مطلع است اما تحلیلی از دلایل و پیامد آنها ندارد.	با آشنایی با تجربه‌های خاص	شایستگی اساسی: <u>PK کد ۱-۲، ۲-۲ & ۳-۲</u> <u>PCK کد ۱-۳، ۲-۳، ۳-۳ & ۴-۳</u>
برای ایجاد تعامل بین معلمان دارای تجربه خاص کوشش می‌کند و آنان را با یکدیگر پیوند می‌دهد و خود در اجتماعی یادگیری آنان مشارکت می‌کند.	برای ایجاد ارتباط با اشخاص دارای تجربه، پیوندهایی را ایجاد کرده و از آنان در کارهای خود بهره گرفته است.	توانسته است خود را پذیرای تجربه خاص معلمان نشا دهد و از کار آنان قدرشناسی کند.	با مواجهه با تجربیات	

پاسخ‌های ارائه شده دارای بنیاد پژوهشی دقیقی است و ضمن بکارگیری زبان مناسب ارائه، از سازماندهی و حتی محتوای بدیع برخوردار است.	در پاسخ‌های ارائه شده قواعد کلی پاسخگویی پژوهشی رعایت شده و سطحی عمیق از بازخوانی تجربه خود و دیگری دیده می‌شود.	پاسخ‌هایی ارائه کرده که حاصل جستجوی در منابع در دسترس و بازخوانی محدود تجربه شخصی است.	انجام تکالیف	
---	--	--	---------------------	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح ذیل سازمان یافته است:

نوبت	موضوع اصلی	مباحث فرعی
اول	طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس	شناسایی انتظارات دانشجویان، سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط، معرفی برنامه و سرفصل درس، تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان، معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.
دوم	تبیین تجربه خاص معلم	تشریح شرایط معمول و مساله‌های متنوع کلاس درس و ضرورت‌ها و زمینه‌های شکل‌گیری تجربه‌های خاص معلمی و اهمیت بکارگیری آنها در اعتلای آموزش. تکلیف ۱: مطالعه دست کم یک کتاب و یک مقاله از تجربه‌های خاص معلمان.
سوم تا هشتم	ارائه تجربه‌های خاص	ایجاد فرصت برای ارائه تجربه خاص برای معلمان و گفتگوی در باره تجربه گزارش شده. تکلیف ۲: همه دانشجویان موظفند به بررسی در موقعیت‌های ممکن برای شناسایی «تجربه خاص حرفه‌ای» اقدام و نتیجه را در جلسه آینده به کلاس ارائه کنند.
نهم	نقد و ارزیابی فرایند کار کلاس	تشریح منطق روش کار توسط مدرس و گفتگوی در باره چگونگی ادامه کار. تکلیف ۳: دانشجویان به بازخوانی تجربه آموزش معلمان خود اقدام می‌کنند و نمونه‌هایی از خاص بودن آن را آشکار می‌کنند.
دهم تا پانزدهم	ارائه تجربه‌های خاص معلمان	ایجاد فرصت برای ارائه تجربه خاص برای معلمان و گفتگوی در باره تجربه گزارش شده.
شانزدهم	نقد و ارزیابی فرایند کار کلاس	تشریح منطق روش کار توسط مدرس و گفتگوی در باره چگونگی ادامه کار. تکلیف ۴: دانشجویان به بازخوانی تجربه آموزش همین درس خود اقدام می‌کنند و آن را

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر و البته با مشارکت همه‌جانبه دانشجومعلم‌ان انجام می‌شود. آموزشگر در بخشی از درس بر بنیاد گفتارهای درسی در نوبت‌های مقرر به معرفی هر یک از موضوعات اقدام می‌کند و بخشی دیگر از درس با شناسایی و دعوت از معلمان دارای تجربه خاص، فرصت آشنایی دانشجومعلم‌ان و معلمان خاص رشته‌های تخصصی را فراهم می‌کند و فرصت گفتگوی آنان را ایجاد و آن را مدیریت می‌کند. به تشخیص آموزشگر و با اتخاذ تدابیر هدایتی، واگذاری معرفی تجربه خاص معلمان می‌تواند به دانشجومعلم‌ان واگذار شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع و جستجوی در واقعیات بپردازند و در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نمایند. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۰ دقیقه در کلاس درس به صورت سازمان یافته ارائه نظر کنند. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تکالیف مقرر درس تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

- در این درس استفاده از منبع مکتوب تا سال ۱۳۹۸ الزامی نیست؛ اما آموزشگر تلاش خواهد کرد منابع مفید را شناسایی و معرفی کند. استفاده از منابع مکتوب منتشر نشده پس از داوری و تایید شورای گروه آموزشی برای مدت مقرر، در همان رشته بلا مانع است.
- همه آموزشگران موظفند منابع و مستندات از «معلم‌ان سرآمد» به دانشجومعلم‌ان معرفی نمایند و نشانی سایت‌های مفید برای دریافت اطلاعات را ارائه کنند. همچنین، آموزشگر این درس موظف است به جستجوی اجتماعات تخصصی معلمان مخصوصاً در فضای مجازی اقدام کند و موارد مفید را به دانشجویان معرفی و آنان را برای مشارکت، تشویق کند.
- آموزشگران این درس از سال ۱۳۹۴ به بعد موظف‌اند تمامی دانشجومعلم‌ان را برای عضویت در «تالار گفتگوی معلمان آینده» در پورتال دانشگاه هدایت کنند و خود نیز در آن مشارکت نمایند.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس **تجربه‌های خاص حرفه‌ای** در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از گفتارهای درس، گفتگوهای کلاسی، مطالعه منابع و مشارکت در مباحث کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند.
- ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شود. آموزشگر در مواردی که مصلحت بداند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی، به اصلاح آن اقدام کنند.
- سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:
- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۵۰ درصد امتیاز
  - آزمون پایانی: ۵۰ درصد امتیاز

سایر نکات:

مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:

آمادگی مدام برای گفتگوهای کلاس.

مشارکت جدی و موثر در مباحث کلاس.

رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان درس.

رعایت اخلاق پژوهش در انجام تکالیف و در فعالیت عملی.

مطالعه منابع تکمیلی معرفی شده توسط آموزشگر و سایر منابع مفید.

ظرافت و زیبایی ظاهری تکالیفی که به صورت مکتوب به آموزشگر تحویل می شود.

سرفصل درس « پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۱: پژوهش روایی»

۱. معرفی درس و منطق آن

یکی از چالش‌هایی که مؤسسات و دانشگاه‌های تربیت معلم امروزه با آن روبرو هستند، خلق فرصت‌های یادگیری است که بر توانایی معلمان جهت رویارویی مؤثر با موقعیت‌های واقعی تربیتی/آموزشی تأثیرگذار باشد. در صورتی که در طول برنامه آموزش حرفه‌ای دانشجویان معلمان فرصت پژوهش در تجربه را بدست آورند، به توانایی‌های مورد نیاز برای مواجهه با موقعیت‌های نامعلومی که در آن غوطه‌ورند دست خواهند یافت و قادر خواهند بود این توانایی را به دانش‌آموزان خود منتقل کنند. از آنجا که، روایت‌های شخصی که حاصل تأملات دانشجویان معلمان در موقعیت‌های واقعی کلاس درس است فرصت یادگیری از تجربه را ممکن می‌کند، لذا آموزش پژوهش روایی به عنوان پیش نیاز برنامه کارورزی این امکان را فراهم می‌کند تا دانشجویان به شیوه‌ی روایی به مطالعه تجربیات خود پرداخته و در آینده بتوانند از این توانایی برای تأمل بر عمل خود، بهبود شرایط آموزشی و تربیتی، سهیم نمودن دیگران در تجربیات خود و نیز توسعه حرفه‌ای خویش بهره بگیرند.

نام درس: پژوهش روایی				مشخصات درس	
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجویان قادر خواهد بود: با آگاهی از چیستی و چگونگی پژوهش روایی، تجربیات شخصی خود/ دیگری را از موقعیت‌های آموزشی/ تربیتی مورد واکاوی (تأمل) قرار داده و از این تجربیات برای توسعه ظرفیت‌های حرفه‌ای استفاده کنند.				نوع درس: کارگاهی	
				تعداد واحد: ۱	
				زمان درس: ۴۸ ساعت	
				پیشنیاز: -	
				شایستگی اساسی:	
				pck کد ۳-۱ ۳&-۳	
				۳-۴&۳	
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	روایت تجربه	
با تأمل بر یک روایت یا تجربه جدید، آن را در قالب داستانی با جزئیات و پیچیدگی‌هایی که منعکس کننده احساسات، افکار و توالی منطقی آن‌ها، روند‌ها و.. است را روایت می‌کند.	با تأمل بر یک روایت یا تجربه جدید، آن را در قالب داستانی با جزئیات و پیچیدگی‌ها روایت می‌کند.	با تأمل بر یک روایت/ تجربه جدید آن را در قالب یک داستان ساده با جزئیات کم روایت می‌کند.			
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	تأمل بر تجربه	
با تأمل مجدد بر تجربه تفکر خود/ روایت درک خود را از این تأملات را با	دیدگاه‌های شخصیت‌های داستان تأمل می‌کند و می‌تواند با	بر روایت خود تأمل کرده و کنش‌ها، واکنش‌ها، و رفتارها،			

دیدگاه‌های افراد حاضر در موقعیت را در بیان تجربیات مورد توجه قرار داده است.	ارائه شواهدی از یافته‌های علمی و پژوهشی از آن دفاع کند یا آنها را با ذکر دلیل زیر سؤال برده و نقد کند..	بهره‌گیری از یافته‌های علمی/ پژوهشی در قالب دانش قابل عرضه به دیگران ارائه کند.
توانسته است داده‌های جمع‌آوری شده را طبقه‌بندی نموده و ارتباط میان طبقات را برقرار کند، اما نتوانسته آن را تحلیل ساختاری نماید.	توانسته است داده‌های جمع‌آوری شده را تحلیل و تفسیر کند و یافته‌های خود را با استفاده از نقل قول‌ها معتبر نماید.	توانسته است داده‌های جمع‌آوری شده را تحلیل و تفسیر کند و یافته‌ها را با استفاده از روش‌های مختلف معتبر نماید.
تحلیل و تفسیر		

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

ماهیت تجربه، یادگیری از تجربه، و تأمل بر تجربه و تمایز آن با سایر انواع یادگیری
 روایت نویسی وسیله‌ای برای پژوهش در عمل
 پژوهش روایی در خدمت رشد حرفه‌ای
 چگونه روایت‌ها بین دانش آشکار و دانش ضمنی پیوند می‌زنند؟
 اهداف پژوهش روایی و کاربردهای آن
 انواع پژوهش روایی

تکلیف عملکردی:

با مطالعه داستان زندگی معلمان و مقالات علمی در زمینه پژوهش روایی تأثیر این شیوه مطالعه را در بهبود عملکرد حرفه‌ای در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

یک پژوهش روایی را به صورت خلاصه یا در قالب یک مقاله مروری با ذکر ویژگی‌ها و مراحلش ارائه کند. (البته قالب مذکور قبلاً باید توسط استاد توضیح داده شود).

فصل دوم: ابزارهای گردآوری اطلاعات

- ماهیت اطلاعات در پژوهش روایی
 ابزارهای گردآوری اطلاعات در پژوهش روایی
- یادداشتهای میدانی از تجربه‌های مشترک
  - دفترچه یادداشت‌های روزانه
  - مصاحبه‌ها

- داستان گویی
  - نامه نگاری
  - نوشته‌های خودزیست نگارانه و زیست نگارانه
  - سایر منابع
- فرآیند تحلیل داده‌ها
- آماده کردن داده‌ها برای تحلیل،
  - انجام تحلیل‌های مختلف
  - درک عمیق و عمیق‌تر داده‌ها
  - بازنمایی داده‌ها و تفسیر معنای کلان
- معنا دهی به داده‌ها

تکلیف عملکردی:

نمونه‌ای از ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات در پژوهش‌روایی را از منظر نوع تجربیات مطرح شده تحلیل و تمایز و تشابه آن‌ها را در یک جدول به نمایش بگذارید/ در قالب یک مقاله کوتاه ارائه کند.

یک

مقالات علمی پژوهشی که با استفاده از شیوه پژوهش‌روایی تهیه شده است را از منظر فرایند تحلیل اطلاعات مطالعه و یافته‌های خود را گزارش نماید.

فصل سوم: کد گذاری

انواع کدگذاری

- کد گذاری اولیه^{۴۶}
- مرور کدهای اولیه^{۴۷}
- کد گذاری محوری^{۴۸}
- مرور کدها و طبقه بندی داده‌ها
- مضامین / مفاهیم
- عمق و بینش برای ایجاد ارتباط

تکلیف عملکردی:

فرایند کدگذاری و طبقه بندی را تا مرحله شناسایی و تبیین مضامین بر روی تجربیات شخصی خود از دوران تحصیل اجرا و یافته‌ها/ بینش حاصل از واکاوی تجربیات را با دیگران به مشارکت بگذارید.

فصل چهارم: تحلیل ساختاری

فرآیند تحلیل ساختاری

- قاعده‌ی حذف

- Initial/Open coding

- Selective coding

- Axial coding

- حذف شدید
- تعمیم
- ساختن
- قاعده صفر

تحلیل سه بعدی:

- تعامل: تعامل شخصی بر اساس احساسات، امیدها، واکنش‌ها، و خلق و خو هم چنین تعامل اجتماعی برای دربرداشتن سایر افراد و قصد، اهداف، فرضیات، و دیدگاه‌های آنان
- تداوم: بررسی گذشته که به خاطر آمده است؛ حال به تجربه اتفاقات مرتبط است؛ و آینده، مشتاقانه منتظر تجربیات احتمالی است
- موقعیت: اطلاعات در مورد شرایط، زمان، و مکان در موقعیت فیزیکی، با حدود و قصد، اهداف، و دیدگاه‌های متفاوت شخصیت‌ها

تکلیف عملکردی:

با استفاده از فرایند تحلیل ساختاری/ تحلیل سه بعدی مجموعه تجربیات شخصی/ تجربیات سایرین(همکلاسی ها/ معلمان) را تحلیل و یافته ها را گزارش کند.

فصل پنجم: اعتبار بخشی

- روایی و اعتبار در پژوهش روایی
- همکاری با شرکت کنندگان
- بیان دوباره روایت ها
- استفاده از نقل قول ها
- رعایت مسایل اخلاقی
- محدودیت ها و مخاطرات پژوهش روایی
- استفاده از نظریه ها و یافته های علمی
- چگونه یافته های پژوهش روایی را ارزیابی می کنیم؟

تکلیف عملکردی:

یافته های حاصل از تکلیف عملکردی در فصل چهار را با استفاده از شیوه مثلث سازی/ همکاری با شرکت کنندگان/ یافته های علمی پژوهشی اعتبار بخشی نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه منابع، جستجو، سؤال کردن و پژوهیدن در زمینه پژوهش روایی، برگزاری کارگاه آموزشی برای آموزش پژوهش روایی با استفاده از رویکرد توسعه فردی و به کمک واکاوی تجربیات شخصی صورت می گیرد. استفاده از راهبردهای مشارکتی، برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و ارائه یافته به تحقق اهداف این درس و نیز تنوع بخشیدن به تجربیات کمک می کند.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

پژوهش روایی دکتر عطاران (در دست تألیف)

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: از آنجایی که هدف این درس یادگیری از و به کمک تجربه است، لذا در ارزشیابی خود ارزشیابی دانشجویان بر اساس تحلیل (توصیف) و تفسیر تجربیات حاصل از فعالیت‌ها در طول ترم بر اساس مستندات دارای اهمیت است. ارزشیابی استاد بر اساس مجموعه تکالیف عملکردی دانشجویان در طول و شرکت در سمینارهای کلاسی برای ارائه یافته‌ها/ به اشتراک گذاشتن تجربیات نیز بخش دیگر از ارزشیابی دانشجویان را تشکیل می‌دهد.

تفسیر دانشجویان از تجربیات شخصی و نقش آن در توسعه توانایی‌های حرفه‌ای بر اساس مستندات ارائه شده در گزارش عملکرد پایانی ۱۰ نمره ارزشیابی استاد از فعالیت‌ها و مشارکت در سمینارها ۱۰ نمره

سرفصل درس « پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۲: کنش پژوهی »

۱. معرفی درس و منطق آن:

پذیرش نقش پژوهشی از سوی معلم در کنار دو وظیفه مهم دیگر او مبنی بر وظیفه استفاده از یافته‌های پژوهشی تولید شده توسط دیگران و وظیفه آموزش پژوهش به دانش‌آموزان، ضرورت دانا و توانا کردن آنها در حوزه اقدام پژوهی را روشن می‌سازد. این امر بدان معناست که معلم باید از تدریس و عمل تربیتی عادی شده^{۳۹} فاصله گرفته و به سوی تدریس و عمل فکورانه^{۵۰} پیش برود، به نحوی که با بینشی پژوهشی مسائل کلاس و مدرسه را بکاود و با اقدام پژوهی و ژرفاندیشی به یافتن راه‌حل‌ها، کاربرد بلافصل یافته‌ها و اخذ بازخورد مداوم به اصلاح و بهبود فرآیند های آموزشی و پرورشی بپردازد. بر این اساس، توانایی جمع‌آوری سیستماتیک اطلاعات درباره، موقعیت های خاص آموزشی، تدریس، و یادگیری دانش‌آموزان و متعاقباً بکارگیری روش های خاصی برای بهبود آن است که منجر به ارتقاء توانایی دانش‌آموزان می‌شود، یکی از شایستگی های است که معلمان در آموزش های بدو خدمت باید به آن دست یابند.

نام درس: پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۲: کنش پژوهی				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>با مطالعه و تحلیل گزارش یافته های اقدام پژوهی ها توسط معلمان تأثیر آن در بهبود فرآیند یادگیری گزارش کند.</p> <p>یک مسئله را با استفاده از فرآیند رفت و برگشت میان مسئله و موقعیت آموزشی/ تربیتی مطالعه نموده و بازتاب های حاصل از این فرآیند را برای بهبود عملکرد در موقعیت های بعدی طراحی، اجرا و گزارش نماید</p>				نوع درس: کارگاهی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنیاز: پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۱، کارورزی ۲
				شایستگی اساسی: Ck&pck کد ۱-۲ & ۳-۳ & ۳-۴
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
یافته های اقدام پژوهی را از نظر تأثیر آن بر فرآیند یادگیری تحلیل و تفسیر کرده و به محدودیت ها و فرصت هایی که این مطالعات برای اقدامات بعدی ایجاد نموده و نحوه بهره گیری از این نتایج در عمل حرفه‌ای خود را گزارش کرده است.	یافته های اقدام پژوهی را از نظر تأثیر آن بر فرآیند یادگیری تحلیل تفسیر کرده و به محدودیت ها و فرصت هایی که این مطالعات برای اقدامات بعدی ایجاد نموده را گزارش کرده است.	یافته های اقدام پژوهی را از نظر تأثیر آن بر فرآیند یادگیری تحلیل و تفسیر کرده اما به محدودیت ها و فرصت هایی که این مطالعات برای اقدامات بعدی ایجاد می کند اشاره نکرده است.	تحلیل یافته ها	

-routinized

- reflective

<p>چرخه عمل</p>	<p>فرآیند کار نشان می دهد که در پژوهش انجام شده چرخه رفت و برگشت و برگشت میان کلیه مراحل برای اطمینان از رعایت شده است.</p>	<p>فرآیند کار نشان می دهد که در پژوهش انجام شده چرخه رفت و برگشت و برگشت میان کلیه مراحل برای اطمینان از یافته ها رعایت شده است.</p>	<p>فرآیند کار نشان می دهد که در پژوهش انجام شده چرخه رفت و برگشت و برگشت میان کلیه مراحل برای اطمینان از اطلاعات جمع آوری شده، تفسیر و تبیین یافته ها در هر مرحله رعایت شده است.</p>
<p>گزارش یافته ها</p>	<p>گزارش با استفاده از روزنگار/ زبان روایت نویسی ثبت شده نشان دهنده تأمل بر کنشها، واکنشها، و رفتارها، دیدگاههای افراد درگیر در موقعیت برای بازکاوی عمل و تصمیمات گرفته شده است.</p>	<p>گزارش با استفاده از روزنگار/ زبان روایت نویسی ثبت شده نشان دهنده تأمل بر کنشها، واکنشها، و رفتارها، دیدگاههای افراد درگیر در موقعیت برای بازکاوی عمل و تصمیمات اتخاذ شده است.</p>	<p>گزارش با استفاده از روزنگار/ زبان روایت نویسی ثبت شده نشان دهنده تأمل بر کنشها، واکنشها، و رفتارها، دیدگاههای افراد درگیر در موقعیت برای بازکاوی عمل و تصمیمات اتخاذ شده برای قرار گرفتن در چرخه پژوهش و عمل حرفه‌ای شده است</p>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول :

انواع، سطوح، گستره، ماهیت و اهداف پژوهش در آموزش و پرورش

- پژوهش در حرفه معلمی (معلم به‌عنوان بکارگیرنده یافته‌های پژوهش‌های دیگران، معلم به‌عنوان پژوهشگر، معلم به‌عنوان مدرس پژوهش به دانش آموزان)
- استلزامهای پژوهش‌های معلم محور (برخورد آزادمنشانه، هم افزایی، تفکر و بازاندیشی ، دغدغه‌های رشد حرفه‌ای، اشتراک دانش و تجربیات، مشارکت و کار گروهی ، نقادی و نقد پذیری، تعهد و مسئولیت برای عمل مبتنی بر پژوهش، اخلاق پژوهشی و ...)
- عمل پژوهی و ادراک هنرمندانه معلم
- عمل پژوهی و رشد حرفه ای معلم

فعالیت یادگیری:

مقالات علمی- پژوهشی را مطالعه و در قالب یک گزارش یافته های خود رابه جهت تأثیر این نوع مطالعات در حل مسائل آموزشی/ تربیتی یا توسعه علوم تربیتی ارائه نماید.

فعالیت عملکردی:

- با مطالعه نمونه گزارش های اقدام پژوهی در سطوح متفاوت عملکرد بتواند نکات قوت و ضعف آن ها را شناسایی و گزارش نماید.

بخش دوم :

- چستی عمل پژوهی در آموزش و پرورش (ماهیت، تعریف، ابعاد، گستره،)
- چرایی عمل پژوهی در آموزش و پرورش (اهداف ، پیامدها، ضرورت و اهمیت)
- تاریخچه و خاستگاه های عمل پژوهی
- نظریه ها و دیدگاه های موجود در زمینه اقدام پژوهی

فعالیت یادگیری:

- مشارکت در نقد و ارزیابی گزارش های ارائه شده در کلاس در زمینه اقدام پژوهی هی ارائه شده.

فعالیت عملکردی:

- تهیه یک نوشته انتقادی در مورد باورها و عقاید شخصی خود در مورد چستی و ضرورت اقدام پژوهی در آموزش و پرورش و ارائه آن در کلاس برای بررسی و نقد

بخش سوم :

- چگونگی تشخیص مسئله،
- چگونگی تدوین طرح اقدام پژوهی،
- روش اجرای مراحل اقدام پژوهی
- چگونگی گردآوری داده ها و شواهد مهم در اقدام پژوهی
- باز اندیشی در باره داده ها و شواهد و اصلاح فرایند اقدام پژوهی

- نقش مشورت و مشارکت در اقدام پژوهی
- ارزشیابی، نقادی و اعتباریابی در اقدام پژوهی
- چگونگی بازخورد، اصلاح و کاربرد نتایج در اقدام پژوهی
- چگونگی مستند سازی، ثبت و ضبط مراحل و تهیه گزارش نهایی و اطلاع رسانی و اشاعه دستاوردهای اقدام پژوهی
- مشارکت در نقد مطالب گزارش شده در کلاس (گزارش حاصل از فعالیت عملکردی گروه ها)

فعالیت عملکردی:

- تشکیل کارگروه هایی متشکل از دانشجو معلمان و مشارکت آنها در نقد نمونه ای از اقدام پژوهی انجام شده توسط معلمان دیگر و تهیه گزارش نقد برای ارائه به کلاس

بخش چهارم :

- تدوین طرح و انجام مراحل اقدام پژوهی

فعالیت یادگیری:

- مشارکت در ارزشیابی و نقد طرح اقدام پژوهی دانشجو معلمان و یکایک مراحل اجرایی آن در خلال جلسات متناظر با روند پیشرفت اجرای طرح (در هر مرحله از تدوین طرح و اجرای آن، دانشجویان گزارش لازم را به کلاس ارائه و از مشورت، ارزشیابی و نقد دیگران استفاده می کنند).

فعالیت عملکردی:

- تشکیل کارگروه هایی متشکل از دانشجو معلمان و مشارکت آنها در مراحل زیر:
- بررسی متاملانه کلاس درس و مدرسه و انتخاب مسئله برای اقدام پژوهی
- تدوین طرح
- انتخاب روش و تدوین مراحل
- مشخص کردن شواهد مهم و ساختن یا یافتن ابزار گردآوری داده ها

- باز اندیشی در باره داده ها و شواهد و اصلاح فرایند
- انجام مشورت و جلب مشارکت افراد ذی ربط
- ارزشیابی، نقادی و اعتباریابی فرایند و نتایج
- اخذ بازخورد، اصلاح و کاربرد نتایج در حل مسئله یا بهبود امر مورد پژوهش
- مستند سازی، ثبت و ضبط مراحل و تهیه گزارش نهایی و اطلاع رسانی و اشاعه دستاوردها

۳- راهبردهای تدریس و یادگیری

- راهبردهای اصلی شامل پرسش و پاسخ، حل مساله، نقادی و پژوهش به صورت گروهی و مشارکتی است. در کلاس در خلال بیان فلسفه، مبانی، اصول، روش و مراحل اجرای اقدام پژوهی به تحلیل و نقادی گزارش های مطالعات اقدام پژوهی معلمان (به تناسب رشته آموزشی دانشجو معلمان) و آشنا سازی دانشجو معلمان با تجارب معلمان پژوهنده پرداخته می شود.
- در بخش عملی، دانشجو معلمان در قالب گروه های مناسب، به انتخاب مسئله متناسب با رشته آموزشی خود و تدوین پیشنهاد کامل اقدام پژوهی و اجرای آن در محیط واقعی (در صورت دسترسی به کلاس و مدرسه) می پردازند و گزارش کار خود در هر مرحله را به کلاس ارائه داده و از نقد و مشارکت سایر دانشجو معلمان استفاده می کنند.

۴. منابع آموزشی

منبع:-

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی در این درس، فرایندی مبتنی بر مشارکت است که در آن استاد، شخص دانشجو و سایر همکلاس های با یکدیگر همکاری و مشارکت دارند. در این ارزشیابی علاوه بر جنبه های کمی بر جنبه های کیفی تأکید و توجه ویژه ای می شود. این ارزشیابی به صورت مداوم و بر اساس فعالیت های انجام شده توسط دانشجو - که در پوشه کار^{۵۱} او گردآوری می شود- صورت می گیرد و بر ارزیابی توسط خود دانشجو تأکید ویژه ای می شود. در این ارزشیابی، ۴ نمره ارزشیابی دانشجو به صورت تکوینی طی نیمسال ، ۸ نمره به کار عملی در حوزه اقدام پژوهی و ۸ نمره به آزمون پایانی اختصاص می یابد .

سایر نکات

کنش پژوهی قبل از آغاز کارورزی سه به دانشجویان ارایه شود.

سرفصل درس « پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۳: درس پژوهی »

۱. معرفی درس و منطق آن:

درس پژوهی یک رویکرد برای توسعه حرفه‌ای است که در، آن معلمان با یکدیگر در تدوین طرح درس پژوهشی، اجرا و اعتبار یابی آن همکاری می‌کنند. این رویکرد ظرفیت شگرفی برای تحقق اهداف مدرسه بعنوان سازمان یادگیرنده و بستری برای گفتگوهای حرفه‌ای در باره آموزش، تدریس و فرایندهای یاددهی - گیری در مدرسه فراهم می‌سازد. درس پژوهی، دانش آموزشی محتوا را در معلمان توسعه بخشیده و با سازوکارهای خود، قدرت و شایستگی معلمان را برای مواجهه با مسایل فراروی یاددهی - یادگیری توسعه می‌بخشد. به این ترتیب دانشجو معلمان با گذراندن این درس، ضمن کار گروهی و درک اهمیت هم افزایی در توسعه حرفه‌ای بطور همزمان توان تخصصی خود در حوزه دانش تربیتی، دانش موضوعی، دانش فناوری آموزشی توسعه می‌دهد.

نام درس: پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۳: درس پژوهی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با درک نقش مشارکت حرفه‌ای در توسعه ظرفیت‌ها و توانایی‌های شخصی، و تأثیر آن در شکل‌گیری سازمان یادگیرنده یک برنامه درس پژوهی را با مشارکت یک گروه همکار طراحی و اجرا نماید..				نوع درس: کارگاهی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنیاز: اصول و روش‌های تدریس
				شایستگی اساسی: Ck&pck کد ۱-۲ & ۳-۳ & ۳-۴
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
در فرآیند کار جمعی برای پذیرش وظایف و مسئولیت‌ها برای حل مسایل گروه استقبال می‌کند و می‌تواند به هنگام قرار گرفتن در موقعیت‌های دشوار گروه را پشتیبانی کند.	در فرآیند کار جمعی وظایف و مسئولیت‌هایی را که منجر به حل مسایل گروه میشود را می‌پذیرد.	در فرآیند کار جمعی وظایف محوله را انجام می‌دهد اما به هنگام قرار گرفتن در موقعیت‌های دشوار قادر نیست گروه را پشتیبانی کند.	هم‌افزایی و مشارکت حرفه‌ای	
در فرآیند مطالعه بافت و زمینه نیاز/ مسئله شناسایی شده و ترسیم چشم‌انداز در سطح مدرسه مشارکت نموده و نتایج یادگیری دانش آموزان	در فرآیند مطالعه بافت و زمینه نیاز/ مسئله شناسایی شده و ترسیم چشم‌انداز در سطح مدرسه مشارکت نموده و نتایج یادگیری دانش آموزان	برای مطالعه بافت و زمینه نیاز/ مسئله شناسایی شده و ترسیم چشم‌انداز در سطح مدرسه مشارکت نموده اما تحلیل نتایج	طرح پژوهی درس	

<p>نشان دهنده تأثیر عملکرد او بر مشارکت برای توسعه حرفه‌ای و بهبود عملکرد مدرسه است.</p>	<p>نشان دهنده تأثیر عملکرد او بر بهبود عملکرد مدرسه است.</p>	<p>یادگیری دانش آموزان نشان دهنده تأثیر عملکرد او بر شکل گیری یک گروه حرفه‌ای برای ادامه مشارکت حرفه‌ای نیست.</p>		
<p>گزارش با استفاده از روزنگار/ روایت نویسی ثبت شده نشان دهنده تأمل بر کنش‌ها، واکنش‌ها، و رفتارها، دیدگاه‌های افراد درگیر در موقعیت برای بازکاوی عمل و تصمیمات اتخاذ شده و تأثیرات آن بر عملکرد دانش آموزان/ مدرسه در چرخه پژوهش و عمل حرفه‌ای مشارکتی شده است</p>	<p>گزارش با استفاده از روزنگار/ روایت نویسی ثبت شده نشان دهنده تأمل بر کنش‌ها، واکنش‌ها، و رفتارها، دیدگاه‌های افراد درگیر در موقعیت برای بازکاوی عمل و تأثیر تصمیمات اتخاذ شده بر عملکرد دانش آموزان/ مدرسه است.</p>	<p>گزارش با استفاده از روزنگار/ روایت نویسی ثبت شده نشان دهنده تأمل بر کنش‌ها، واکنش‌ها، و رفتارها، دیدگاه‌های افراد درگیر در موقعیت برای بازکاوی عمل و تصمیمات نیست.</p>	گزارش	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول :

تمهید شرایط و آماده سازی

- مدرسه بعنوان یک سازمان یادگیرنده
- تاریخچه ، تعریف و اهداف درس پژوهی
- درس پژوهی انتخابی استراتژیک برای توسعه دانش و شایستگی‌های معلمان
- ابعاد و گستره درس پژوهی
- فرایند درس پژوهی
- شرایط ، فرهنگ و حمایت‌های مورد نیاز درس پژوهی

فعالیت یادگیری:

با مشارکت در بحث به ضرورت و اهمیت درس پژوهی و نقش آن در تولید دانش بومی تدریس می پردازد . همچنین سوالاتی را برای شرح بیشتر موضوع مطرح می نماید . همچنین سوالاتی را برای شرح بیشتر موضوعات مطرح می نماید .

فعالیت عملکردی:

تشکیل کارگروه‌هایی متشکل از دانشجو معلمان و مشارکت آنها در تحلیل جایگاه و نقش درس پژوهی در حرفه معلمی و تهیه گزارش برای ارائه به کلاس،

فصل دوم :

چگونگی تدوین برنامه درس پژوهی :

- تشکیل گروه درس پژوهی
- تبیین رویکرد درس پژوهی در گروه
- برنامه ریزی و تدوین جدول فعالیتهای اجرایی گروه
- انتخاب زمینه پژوهشی برای فعالیت گروه
- تعریف مساله و انتخاب موضوع
- روش های نیاز سنجی
- پیش بینی شرایط و نیازمندیهای اجرای درس پژوهی

فعالیت یادگیری:

با مشارکت در بحث موضوعاتی را برای فعالیت درس پژوهی مطرح می کند . همچنین سوالاتی را برای شرح بیشتر موضوعات مطرح می نماید .

فعالیت عملکردی:

در قالب کارگروههای دانشجویی ، یک زمینه پژوهشی را تعریف و مساله و موضوع مرتبط با آن را مشخص می کند .

فصل سوم :

چگونگی تدوین طرح درس مورد پژوهش

تعیین اهداف و سوالهای پژوهشی

تدوین طرح درس پژوهشی متناسب با سوالهای پژوهشی:

- ترسیم وضع موجود و مطلوب
- شناسایی تغییرات مورد نیاز
- تعیین هدفهای درس
- تعیین تجارب و فعالیتهای یادگیری
- تعیین رفتار ورودی
- پیش بینی منابع و وسایل آموزشی
- پیش بینی نحوه مدیریت و سازماندهی کلاس
- پیش بینی نحوه تفکر و واکنش دانش آموزان به تدریس
- تعیین معیارهای تحقق هدفها
- تعیین روش سنجش و ارزشیابی
- تعیین چارچوب اجرایی طرح در س پژوهشی

فعالیت یادگیری:

در باره چارچوب طرح درس پژوهشی بحث می کند . و دلایل و اهمیت هر یک از مولفه ها را بر می شمارد.

فعالیت عملکردی:

در قالب کارگروههای دانشجویی یک طرح درس پژوهشی را تهیه و به کلاس ارائه می نمایند.

فصل سوم :

چگونگی اجرای طرح درس مورد پژوهش

- تعیین شواهد و مستندات مورد نظر گروه

- تعیین روش و چگونگی مشاهده طرح درس
- تقسیم وظایف اعضای گروه در حین مشاهده
- طراحی فرمهای گردآوری اطلاعات و مستند سازی مشاهده

فعالیت یادگیری:

در باره چگونگی اجرای طرح درس پژوهشی بحث می کنند و نکات جدیدی را برای اجرای بهینه آن مطرح می سازند .

فعالیت عملکردی:

طرح درس پیش بینی شده در گروه را بصورت آزمایشی در کلاس اجرا می کنند .

فصل چهارم:

ژرف اندیشی در باره داده ها و شواهد

- نحوه انتخاب چارچوب تجزیه و تحلیل داده ها و شواهد
- تجزیه و تحلیل داده ها و شواهد :

تحلیل نتایج یادگیری

تحلیل انگیزش

تحلیل رفتار اجتماعی دانش آموزان

طراحی مجدد درس و اجرای آن

اجرای طرح درس جدید و مشاهده آن

ژرف اندیشی در باره اجرای دوم درس و اصلاح نهایی طرح درس

فعالیت یادگیری:

در باره چگونگی نقد مناسب تر نحوه اجرای طرح درس پژوهشی در کلاس بحث می کنند و نکات جدیدی را در این زمینه مطرح می سازند .

فعالیت عملکردی:

نحوه اجرای آزمایشی طرح درس گروه را مورد نقد و بررسی قرار می دهند .

فصل پنجم : چگونگی ژرف اندیشی در باره روند اجرای فعالیت گروه

الف) نحوه تحلیل نتایج مربوط به یادگیری و رشد دانش آموزان (تحلیل نتایج یادگیری، تحلیل انگیزش، تحلیل رفتار اجتماعی دانش آموزان)،

ب) نحوه تحلیل نتایج مربوط به رشد حرفه ای معلمان عضو گروه.

فعالیت یادگیری:

در باره نتایج فعالیت گروه بر توسعه یادگیری و رشد حرفه ای خود بحث می کنند .

فعالیت عملکردی

با ارایه مستندات لازم به جمع بندی از تاثیر فعالیت گروه خود بر یادگیری دانش آموزان و رشد حرفه ای خود می پردازند .

فصل ششم : تهیه گزارش نهایی و اشاعه دستاوردهای گروه درس پژوهی

- ضرورت اشاعه نتایج درس پژوهی
- روش های اشاعه و انتشار دستاوردهای گروه
- نحوه تدوین گزارش نهایی درس پژوهی

فعالیت یادگیری:

در باره ضرورت اشاعه نتایج درس پژوهی بحث می کنند .

فعالیت عملکردی:

گزارش کار گروه خود را تدوین و ارایه می نمایند .

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- راهبردهای اصلی شامل پرسش و پاسخ، حل مساله، نقادی و پژوهش به صورت گروهی و مشارکتی است. در کلاس در فرایند تدریس به تحلیل و نقادی گزارش های مطالعات درس پژوهی (به تناسب رشته آموزشی دانشجومعلمان) و آشنا سازی دانشجو معلمان با تجارب معلمان درس پژوه پرداخته می شود.
- در بخش عملی، دانشجو معلمان در قالب گروه های مناسب، به انتخاب مسئله متناسب با رشته آموزشی خود و تدوین برنامه درس پژوهی و اجرای آن در محیط واقعی (در صورت دسترسی به کلاس و مدرسه) یا نمونه ای (مشابه سازی شرایط کلاس درس) می پردازند و گزارش کار خود در هر مرحله را به کلاس ارائه داده و از نقد و مشارکت سایر دانشجو معلمان استفاده می کنند.
-

۴. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی در این درس، فرایندی مبتنی بر مشارکت است که در آن استاد، شخص دانشجو و سایر همکلاس های با یکدیگر همکاری و مشارکت دارند. در این ارزشیابی علاوه بر جنبه های کمی بر جنبه های کیفی تأکید و توجه ویژه ای می شود. این ارزشیابی به صورت مداوم و بر اساس فعالیت های انجام شده توسط دانشجو – که در پوشه کار^{۵۲} او گردآوری می شود- صورت می گیرد و بر ارزیابی توسط خود دانشجو تأکید ویژه ای می شود.

در این ارزشیابی، ۴ نمره به ارزشیابی دانشجو به صورت تکوینی طی نیمسال ، ۸ نمره به کار عملی در حوزه درس پژوهی و ۸ نمره به آزمون پایانی اختصاص می یابد .

۵. منابع آموزشی

ساک، رضا (۱۳۹۲) درس پژوهی ، میانی ، اصول و روش اجرا ، انتشارات جهاد دانشگاهی.

استیبیانک و همکاران (۱۳۸۹) درس پژوهی راهنمایی عملی برای مدیران و معلمان ، ترجمه دکتر رضا ساکی و داریوش مدنی ، انتشارات حکمت علوی

سایر نکات

تدریس درس پژوهی پس از تدریس کنش پژوهی و قبل از اجرای کارورزی ۴ انجام می شود .

سرفصل درس «کارورزی ۱»

۱. معرفی درس و منطق آن

آموزش اثربخش نیازمند آن است که معلمان در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته های علمی و پژوهشی باشند. برنامه کارورزی فرصت برقرار ساختن پیوند میان آموخته های نظری با محیط های واقعی آموزشی- تربیتی و عمق بخشیدن به تجربه های پیشین در جهت توسعه شایستگی های حرفه ای و دست یابی به ظرفیت غایی کنش عملی در کلاس درس را فراهم می کند/ این برنامه در دانشگاه فرهنگیان، با تأکید بر مشاهده تأملی، روایت نگاری و واکاوی تجربیات به عنوان عناصر سازنده/شکل دهنده عمل فکورانه؛ و نیز ابزارهای سه گانه اقدام پژوهی، درس پژوهی و پژوهش روایتی به عنوان روش های مورد تأکید در برنامه تربیت معلم فکور این هدف را تعقیب می نماید. مطالعه مسئله های آموزشی/تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه زمینه ساز عمل مستقل حرفه ای معتبر و کسب تجربیات دست اول است. فرصت های یادگیری تدارک دیده شده از سوی استادان و بازخوردهای ارائه شده از سوی آنان باید امکان تلفیق نظر و عمل تربیتی را در موقعیت های واقعی، برای یافتن راه حلهای قابل دفاع و پاسخ به مسئله های آموزشی/ تربیتی تدارک ببیند. بهره گیری از مبانی نظری/ تکنیک ها و فنون در برنامه کارورزی به منظور دستیابی دانشجو به یک نگاه همه جانبه و غنا بخشیدن به تصمیمات اتخاذ شده در ابعاد برنامه ریزی، اجرا و ارزیابی برای حمایت از یادگیری دانش آموزان ضروری است. در طول برنامه کارورزی دانشجو فرصت کسب تجربه برای درک عمل اثربخش، تأمل بر روی آن به منظور پذیرش مسئولیت حرفه ای را کسب می نماید.

در کارورزی یک دانشجو با کسب مهارت در به کارگیری روش ها و فنون مشاهده تأملی، موقعیت های آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه و کلاس درس را مورد مطالعه قرار داده و دریافت های خود را در قالب روایت ها، روزنگارها، تجربیات شخصی ارائه می نماید. این یافته ها از موقعیت مدرسه و کلاس درس می تواند همراه با عکس و فیلم/ گزارش گفتگو با کادر مدرسه/ معلم راهنما/ اولیاء/ دانش آموزان(با هماهنگی مدرسه) تکمیل شود. روایت های دانشجو از موقعیت های مختلف مورد واکاوی قرار گرفته و مسئله های شناسایی شده با استفاده از شواهد و مستندات علمی گزارش می گردد.

نام درس: کارورزی ۱				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: کارورزی
با مشاهده تأملی مسئله های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را شناسایی و با استفاده از شواهد و مستندات علمی آن را تبیین نماید.				تعداد واحد: ۲
مشاهدات تأملی و یافته های تجربی حاصل از واکاوی روایت ها را ثبت و گزارش نماید.				زمان درس: ۱۲۸ ساعت
				پیش نیاز: پژوهش و توسعه حرفه ای ۱
				نحوه آموزش: مشترک
				شایستگی اساسی:
				<i>P Ck & pk</i> کد ۲-۲ & ۳-۳
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	۳-۱&۲
مشاهده تأملی	توانسته است موقعیت های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را با	توانسته است موقعیت های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را با	توانسته است موقعیت های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را با جمع آوری	

اطلاعات به صورت نظام‌مند توصیف نموده و با کمک شواهد معتبر/ مستندات علمی و پژوهشی یافته‌های خود را ارائه نماید.	جمع‌آوری اطلاعات به صورت نظام‌مند توصیف نموده و با استفاده از شواهد و مستندات آن را تبیین نماید.	مدرسه را با جمع‌آوری اطلاعات توصیف نماید اما نتوانسته است اطلاعات را به صورت نظام‌مند تحلیل و تبیین نماید.		
گزارش‌های توصیفی جمع‌آوری شده از مطالعه موقعیت فیزیکی، عاطفی، آموزشی، تربیتی را به صورت روایت نقل و کدگذاری نموده و گزاره‌ها را در قالب مضامین سازماندهی نموده و با ایجاد ارتباط میان مضامین در قالب یک مسئله آموزشی/ تربیتی تبیین نموده است.	گزارش‌های توصیفی جمع‌آوری شده از مطالعه موقعیت فیزیکی، عاطفی، آموزشی، تربیتی را به صورت روایت نقل و کدگذاری نموده و گزاره‌ها را در قالب مضامین سازماندهی و یافته‌ها را گزارش نموده است.	گزارش‌های توصیفی جمع‌آوری شده از مطالعه موقعیت فیزیکی، عاطفی، آموزشی، تربیتی را به صورت روایت نقل و کدگذاری نموده اما نتوانسته است کدگذاری‌ها را در قالب مضامین سازماندهی و یافته‌ها را گزارش کند.	واکوی تجربیات	
در گزارش ارائه شده ارتباط میان فصل‌ها و عناوین ذیل فصل‌ها رعایت شده و یافته‌ها مبتنی بر شواهد و مستندات تجربی و علمی گزارش شده است.	در گزارش ارائه شده ساختار گزارش نویسی به صورت نظام‌مند در ثبت و ارائه یافته‌ها رعایت شده است و یافته‌ها به کمک برخی شواهد و مستندات پشتیبانی شده است.	در گزارش ارائه شده ساختار کلی گزارش نویسی رعایت شده اما شواهد و مستندات کافی برای یافته‌ها ارائه نشده است.	تدوین و ارائه گزارش	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

هفته اول:

ارائه یک تصویر کلی از برنامه کارورزی در طی چهار ترم و انتظارات از دانشجوی، معرفی برنامه کارورزی یک با تأکید بر مشاهده تأملی و روایت نویسی (ماهیت روایت‌ها و چگونگی نگارش آن)، تکالیف عملکردی در طول ترم، برنامه زمان بندی سمینارها در سطح مدرسه و پردیس/ واحد آموزشی، و تبیین فرم‌های ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد، توزیع دانشجویان در مدارس (هماهنگی با مناطق آموزشی و سازماندهی دانشجویان در مدارس باید قبل از شروع ترم و با تشکیل ستاد کارورزی در سطح استان صورت گیرد). تعامل از نزدیک میان استاد و دانشجو از طریق مطالعه گزارش‌ها و ارائه بازخورد به موقع و سازنده، و نیز تشکیل جلسات بحث و

گفتگو پیرامون تجربیات حاصل از حضور در موقعیت های واقعی از استلزامات اجرایی برنامه کارورزی است. تشکیل سمینار در کلیه هفته ها برای بحث و بررسی پیرامون عملکرد دانشجو و گفتگو در خصوص بازخورد های ارائه شده از سوی اساتید ضروری است. مشارکت دانشجویان در نقد و بررسی گزارش ها/ روایت های همکلاسی ها/ همقطاران فرصت یادگیری انتقال تجربیات به یکدیگر را فراهم می کند.

هفته دوم:

کارگاه مطالعه موقعیت

تکلیف یادگیری: مشاهده فیلم تدریس/ موقعیتی در سطح کلاس درس/ مدرسه بر اساس گام های زیر:

الف: توصیف موقعیت (بیان ویژگی ها و مشخصه های متمایز کننده)

ب: تشریح/ استنباط از موقعیت (شناسایی اجزاء و روابط)

ج: بازنگری (به گونه دیگر دیدن/ از زاویه دید دیگری به موقعیت نگاه کردن) با استفاده از تکنیک های اگر، آنگاه، شش کلاه تفکر، اسکمپر... در یافتن نقطه کانونی

د: تبیین مسئله با استفاده از استدلال قیاسی یا استقرایی به کمک شواهد و مستندات جمع آوری شده (از آنجایی که آموزش این بخش نیازمند آن است که دانشجو گزارشی از مطالعه موقعیت بر اساس محور های چهارگانه تهیه کرده باشد، لذا آموزش این بخش در جلسه ششم ارائه می شود).

هفته سوم:

مشاهده آزاد

حضور دانشجویان در مدارس (جلسه آشنایی با مدرسه، مدیر و معلم راهنما)

تکلیف یادگیری: تجربه اولین روز کارورزی من در مدرسه. از دانشجو خواسته شود تا اولین تجربیات خود را از اولین روز کارورزی از زمان آماده شدن برای رفتن به مدرسه تا زمان برگشتن در قالب داستان یا خاطره یادداشت روزانه ثبت و ارائه نماید. دانشجو در اولین روز کارورزی مشاهده آزاد دارد و آنچه را مشاهده می کند بدون هیچ محدودیتی ثبت و ضبط خواهد نمود. این موارد می تواند شامل رخ داد ها در مسیر رفت و آمد به مدرسه؛ فضا و موقعیت مدرسه؛ احساسات، تصورات و انتظارات؛ نحوه برخورد کادر مدرسه؛ نحوه مواجه شدن با دانش آموزان؛ گفتگو ها با کارکنان مدرسه، معلمان و... باشد.

هفته چهارم:

مطالعه موقعیت

گزارش های (روایت) تهیه شده از مشاهده آزاد از جهت رعایت روش ها و فنون توصیف و تشریح موقعیت و به صورت گروهی مورد نقد و بررسی قرار می گیرد. تشکیل گروه های حرفه ای متشکل از سه تا چهار دانشجو و ارائه بازخورد توسط همقطاران/ گروه همسالان امکان به مشارکت گذاشتن تجربیات را به عنوان یک مهارت حرفه ای تقویت می کند. محور هایی که گزارش ها بر اساس آن مورد نقد و بررسی قرار خواهد گرفت:

الف: توصیف موقعیت (بیان ویژگی ها و مشخصه های متمایز کننده)

ب: تشریح/ استنباط از موقعیت (شناسایی اجزاء و روابط)

ج: بازنگری (به گونه دیگر دیدن/ از زاویه دید دیگری به موقعیت نگاه کردن) با استفاده از تکنیک های اگر، آنگاه، شش کلاه تفکر و اسکمپر.

د: تعیین نقطه کانونی (بازبینی شواهد جمع آوری شده برای دستیابی به درک عمیق تر و همه جانبه تر نسبت به موقعیت/ طرح مسئله).

هفته پنجم:

مطالعه موقعیت

حضور در مدرسه و تکمیل اطلاعات مورد نیاز/ شواهد بیشتر برای بیان مسئله. در این جلسه دانشجو با توجه به بازخورد های ارائه شده از سوی همسالان/ همقطاران یا استاد به مطالعه مجدد موقعیت (مدرسه) پرداخته و با جمع آوری اطلاعات/ شواهد بیشتر گزارش خود را برای یادگیری روش تبیین مسئله تکمیل می نماید.

هفته ششم:

مطالعه موقعیت

گفتگو در این جلسه پیرامون روش ها و فنون مشاهده تأملی ادامه می یابد و دانشجو با استفاده از شواهد جمع آوری شده از موقعیت مورد مطالعه به تبیین مسئله مبادرت می نماید. مرور محور ها در جلسه دوم و آموزش نکات مربوط به تبیین مسئله.

الف: توصیف موقعیت (بیان ویژگی ها و مشخصه های متمایز کننده) (مرور)

ب: تشریح/ استنباط از موقعیت (شناسایی اجزاء و روابط) (مرور)

ج: بازنگری (به گونه دیگر دیدن/ از زاویه دید دیگری به موقعیت نگاه کردن) با استفاده از تکنیک های اگر، آنگاه، شش کلاه تفکر، اسکمپر... (مرور)

ه: تبیین مسئله با استفاده از استدلال قیاسی یا استقرایی به کمک شواهد و مستندات جمع آوری شده (آموزش).

شرح تنظیم پوشه کار... توسط چه کسی تنظیم می شود؟ نسخه ای از مجموعه فعالیت های انجام شده در مطالعه موقعیت به همراه بازخوردهای ارائه شده در محورهای مختلف تبیین مسئله در پرونده توسعه حرفه ای دانشجو ضبط گردد. ... منظور همان پوشه کار است؟ پرونده توسعه حرفه ای با چه فرمتی باید تشکیل شود؟ آیا به دنبال پرونده الکترونیکی یا همان ای- پورتفولیو بوده ایم؟ باید به سمتی برویم که دانشجو خود متکفل این امر شود.

هفته هفتم:

مشاهده تأملی و مسئله شناسی موقعیت فیزیکی مدرسه/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح پردیس/ مدرسه

تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت فیزیکی مدرسه شامل: موقعیت جغرافیایی و محیط بیرونی مدرسه، انواع فضا ها (کتابخانه، زمین ورزش، آبخوری، سرویس ها، کلاس ها، راهرو ها...) نور، جریان هوا، وضعیت بهداشت، امکانات و تجهیزات (کارگاهی، آزمایشگاهی، شبکه مجازی، سایت و...) شناسایی و تبیین مسئله (فرآیند مسئله شناسی و تبیین مسئله رعایت شود) ارائه یافته ها در سمینار مدرسه/ پردیس. این گزارش در قالب روایت نگاری (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه ای از توصیف موقعیت فیزیکی و تحلیل تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجو به همراه بازخوردهای ارائه شده توسط استاد به منظور درک موقعیت فیزیکی و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان در پوشه کار ضبط گردد.

هفته هشتم:

مشاهده تأملی و مسئله شناسی ساختار و سازمان مدرسه/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح مدرسه/ پردیس

تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از ساختار سازمانی، روش های بکارگرفته شده در اداره مدرسه، ساختار سازمانی، نحوه گردش کار در سطح مدرسه، تعاملات میان مدیر، معلمان، کارکنان و نحوه تعامل با اولیاء مدرسه و تدوین. آن در قالب روایت نویسی (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه ای از توصیف ساختار و سازمان مدرسه و تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجو به همراه بازخوردهای ارائه شده توسط استاد به منظور درک ساختار و سازمان مدرسه و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان در پوشه کار ضبط گردد.

هفته نهم:

مشاهده تأملی و مسئله شناسی موقعیت عاطفی روانی/ تعاملات در سطح مدرسه/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح پردیس/ مدرسه

تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت عاطفی روانی مدرسه شامل: روابط عاطفی میان معلم و دانش آموزان (درک حالات روانی دانش آموزان، برنامه ریزی برای ایجاد جو مثبت و سازنده در فضای کلاس و...) تعاملات دانش آموزان با یکدیگر (میزان احترام، همدلی، همکاری و...)، روابط عاطفی میان معلمان و کارکنان و مدیر شناسایی و تبیین شود. یافته ها در سمینار مدرسه/ پردیس. این گزارش در قالب روایت نویسی (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف تعاملات و روابط عاطفی در سطح کلاس درس/ مدرسه و تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجو به همراه بازخورد های ارائه شده توسط استاد به منظور درک روابط عاطفی و تعاملات در سطح کلاس درس و مدرسه و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان در پوشه کار ضبط گردد.
هفته دهم، یازدهم، دوازدهم و سیزدهم:

مشاهده تأملی کلاس درس و مسئله شناسی فرآیند آموزش/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح پردیس/ مدرسه
تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت آموزشی شامل: جو و فضای عاطفی و روانی، طراحی آموزشی، راهبرد های آموزش، سازماندهی تکالیف یادگیری، تعاملات میان معلم و دانش آموزان و دانش آموزان با یکدیگر، وضوح و شفاف بودن مباحث، میزان درگیر نمودن دانش آموزان در فرآیند یادگیری، مواد و منابع آموزشی، ارزشیابی از یادگیری و...) شناسایی و تبیین شود. این گزارش در قالب روایت نگاری (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف فرآیند آموزش در سطح کلاس درس و تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخورد ها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.
پوشه کار: گزارش دانشجو به همراه بازخورد های ارائه شده استاد در پوشه کار ضبط گردد.
هفته چهاردهم:

ثبت و واکاوی تجربیات

نمونه‌ای از پژوهش‌های روایتی از جهت نوع اطلاعات، روش ها و ابزار های بکارگرفته شده، و یافته های آن در کلاس توسط استاد مورد بررسی قرار گیرد و با تبیین نقش روایت نویسی و واکاوی آن در آموزش حرفه ای مراحل تحلیل ساختاری روایت ها (بند الف و ب) بر روی گزارش های تهیه شده از سطح کلاس درس/ مدرسه آموزش داده شود.

تعریف و کاربرد پژوهش روایتی در کارورزی

تحلیل ساختاری روایت ها

۱) کدگذاری باز

۲) کدگذاری محوری و انتخاب مضامین

تکلیف یادگیری: مطالعه مقالات یا منابع علمی در زمینه پژوهش روایتی... قرار نشد از این تعبیر استفاده نکنیم؟ در یکی از محورهای فوق و جمع بندی یافته ها برای ارائه به کلاس.
تکلیف عملکردی:

الف: تحلیل یک نمونه پژوهش روایتی بر اساس مراحل ذکر شده به صورت گروهی

ب: تحلیل و واکاوی گزارش های تهیه شده از مدرسه/ کلاس درس و کدگذاری آن ها برای یافتن مضامین

هفته پانزدهم:

ثبت و واکاوی تجربیات

نمونه‌ای از پژوهش‌های روایتی از جهت نوع اطلاعات، روش‌ها و ابزارهای بکارگرفته شده، و یافته‌های آن در کلاس توسط استاد مورد بررسی قرار گیرد و مراحل تحلیل ساختاری بر روی روایت‌های تهیه شده (بند ج و د) از کلاس درس / مدرسه آموزش داده شود.

تحلیل ساختاری روایت‌ها

۳) ارتباط مضامین با یکدیگر

۴) تبیین مسئله

تکلیف عملکردی:

الف: تحلیل یک نمونه پژوهش روایتی بر اساس مراحل ذکر شده به صورت گروهی

ب: تحلیل و واکاوی گزارش تهیه شده از سطح کلاس درس و مدرسه به منظور یافتن ارتباط میان مضامین و تبیین مسئله

جلسه شانزدهم: سمینار (بررسی گزارش‌ها و تحلیل ساختار آن بر اساس فرآیند شناسایی و تبیین مسئله در سطح مدرسه / پردیس)

در این نشست دانشجویان یافته‌های خود از مطالعه موقعیت مدرسه و کلاس درس را در قالب مسئله‌های تبیین شده به همراه راه حل‌های مبتنی بر یافته‌های علمی ارائه نموده و یافته‌ها در کلاس به صورت گروهی مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرد.

تکلیف عملکردی: دانشجویان گزارش یافته‌های خود را در طول ترم را زیر نظر استاد تنظیم نمایند. در این گزارش دانشجو باید یافته‌های خود را از مسئله‌های مطالعه شده و تبیین و آن را به کمک شواهد و مستندات علمی پژوهشی قابل دفاع ارائه نماید.

پوشه کار: گزارش تنظیم شده در پوشه کار توسعه حرفه‌ای ضبط می‌گردد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیر مستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، به‌کارگیری راهبرد‌های شناختی در تحلیل موقعیت‌های واقعی، تحلیل نقادانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبرد‌های مشارکتی، پژوهش روایتی، سمینار‌های گروهی و فردی ارائه می‌گردد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه‌کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس کارورزی یک در قالب سمینار پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان باید یافته‌های خود از مطالعه موقعیت‌های تربیتی و آموزشی را ارائه و با استناد به یافته‌های علمی پژوهشی (مطالعه شده در دروس نظری) از آن دفاع نمایند. این جلسه با حضور معلم راهنما تشکیل می‌شود.

ارزشیابی فرآیند: ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخورد‌های داده شده به گزارش‌های ارائه شده در طول ترم و سمینارهای سطح مدرسه و واحد آموزشی صورت می‌گیرد. میزان مشارکت در بحث‌ها، ارائه یافته‌های جدید، پاسخ به بازخورد‌های داده شده و...

ارزیابی پوشه کار: کلیه گزارش‌ها به همراه بازخورد‌های داده شده در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌گردد.

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما): بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می‌گردد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی، سمینارها و مدرسه: ۲۰ امتیاز

- گزارش‌های عملکردی مرحله‌ای: ۴۰ امتیاز

- تدوین و ارائه گزارش پایانی: ۴۰ امتیاز

سایر نکات:

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۷. تنظیم فهرست و فصل بندی
۸. ارائه مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی
۹. نگارش ادبی و فنی
۱۰. اعتبار داشتن گزاره ها
۱۱. ظرافت و زیبایی ظاهری
۱۲. صحت نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره ها
۱۳. آرایه نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل
۱۴. ارائه راه حل ها و پیشنهادهای برخاسته از یافته ها
۱۵. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست ها
۱۶. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر رشته تحصیلی

سرفصل درس «کارورزی ۲»

۱. معرفی درس و منطق آن

اگر تدریس را فرایندی سازمان یافته، اخلاقی و متعهدانه بدانیم که نیازمند بهره‌گیری از یافته‌های علمی، شهود^{۵۳} و خلاقیت در موقعیت‌های بی‌بدیل و منحصر به فرد است، در آن صورت برنامه کارورزی به جای تمرکز انحصاری بر آموزش فنون، نیازمند آن است که دانش‌جو معلم فعالانه با موقعیت‌های واقعی در سطح کلاس درس روبرو شود و به آنان کمک کند تا با به کارگیری روش‌های استدلالی/منطقی به بررسی موقعیت‌های یادگیری پرداخته و با آگاهی انتقادی نسبت به تجربیات اندوخته شده به آفرینش الگوهای ذهنی و طرح‌واره‌هایی بپردازند که به آنان در اتخاذ تصمیمات اثربخش و ارزیابی نتایج حاصل از تصمیمات جهت برنامه‌ریزی کمک کند.

تدریس عملی، وابسته به موقعیت است و با ویژگی‌های شخصی معلم و آنچه او در یک مکان و زمان خاص انجام می‌دهد مرتبط است. از این رو فرصت‌های یادگیری تدارک دیده شده در کارورزی ۲، به دنبال آن است تا دانش‌جو معلم را در معرض دانش کاربردی که ترکیبی از انواع مختلف دانش (بیانی^{۵۴}، رویه‌ای^{۵۵}، موقعیتی^{۵۶}، فراشناختی^{۵۷}) است قرار داده، به آنان کمک کند تا به تأمل در باره موقعیت‌های تربیتی بپردازند.

در این برنامه از طریق طراحی فعالیت‌های یادگیری امکان کسب تجربیات مستقیم، بررسی نتایج و بازاندیشی در خصوص دیدگاه‌های مختلف و دریافت‌های خود را به دست آورند. در برنامه کارورزی ۲، دانشجو با قرار گرفتن در معرض تکالیف اصیل^{۵۸}، توانایی تأمل در عمل را به طور مقدماتی از طریق مشارکت در فرآیند آموزش (فردی، گروه‌های کوچک/گروه‌های بزرگ) و نهایتاً اجرای مستقل فعالیت‌های یادگیری در سطح کلاس درس کسب خواهد نمود و به درک صحیحی نسبت به آنچه در کلاس جریان دارد دست می‌یابد. آگاهی نسبت به تصمیمات ناظر به برنامه‌ریزی، اجرا و ارزیابی، به عنوان یک فرآیند تأملی به شناخت جهت‌گیری حرفه‌ای، نوع تفکر و سبک تدریس دانشجو کمک خواهد کرد.

مشخصات درس	نام درس: کارورزی ۲
نوع درس: کارورزی	اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:
تعداد واحد: ۲	۱. با تداوم مطالعه موقعیت یادگیری (در سطح کلاس درس یا مدرسه) مشکلات/ نیازهای فردی، گروه‌های کوچک/ بزرگ را شناسایی/ بازشناسی کند و فعالیت‌هایی را برای رفع مشکلات/ نیازهای یادگیری طراحی، تولید، اجرا و ارزیابی نماید.
زمان درس: ۱۲۸ ساعت	۲. تجربیات خود از مشارکت در فرآیند آموزش را واکاوی نموده و یافته‌های خود را روایت نماید.
پیشنیاز: کارورزی ۱	
نحوه آموزش: مشترک	
شایستگی اساسی:	
۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	

- Intuition

-Declarative knowledge

- Procedural knowledge

- Conditional knowledge

- Metacognitive Knowledge

-Authentic task

ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
مطالعه موقعیت	توانسته است <u>موقعیت‌های یادگیری را</u> با جمع‌آوری اطلاعات توصیف نماید. اما نتوانسته است مشکل/ نیاز را به کمک شواهد تبیین نماید.	توانسته است موقعیت‌های یادگیری را با جمع‌آوری اطلاعات به صورت نظام‌مند برای شناسایی مشکل یادگیری/ نیاز توصیف نموده و راه‌حل‌های بهینه را با کمک شواهد جمع‌آوری شده از موقعیت تبیین نماید	توانسته است <u>موقعیت‌های یادگیری را</u> با جمع‌آوری اطلاعات به صورت نظام‌مند برای شناسایی مشکل یادگیری/ نیاز توصیف نموده و راه‌حل‌های بهینه و روش مداخله را با کمک شواهد معتبر و یافته‌های علمی تبیین کند.
فعالیت آموزش/ یادگیری	فعالیت یادگیری طراحی شده ناظر به نیاز/ مسئله شناسایی شده در یکی از انواع (فردی، گروه کوچک، جمعی) است، اما گزارش اجرا و ارزیابی نشان دهنده تأثیر گذاری بر حل مشکل/ رفع نیاز نیست.	فعالیت یادگیری طراحی شده از انسجام برخوردار است و گام‌های اجرای آن به وضوح مشخص شده است. ارزیابی از اجرای فعالیت نشان‌دهنده تأثیرگذاری بر حل مسئله/ رفع نیاز در انواع (فردی، گروه کوچک/ جمعی) است.	فعالیت یادگیری طراحی شده، امکان ایجاد انعطاف و اتخاذ تصمیمات آگاهانه ناظر به موقعیت آموزش/ یادگیری را فراهم نموده و نتایج ارزیابی از اجرای نیز منعکس‌کننده تأثیر راه‌حل‌های به کارگرفته شده در حل مسئله/ رفع نیاز در انواع (فردی، گروه کوچک/ جمعی) است.
توسعه حرفه‌ای	گزارش عملکرد شامل فعالیت‌های انجام شده در طول نیم‌سال است، اما یافته‌ها به گونه‌ای که انعکاس‌دهنده دلایل موفقیت/ توانایی‌ها، محدودیت‌های حرفه‌ای خود و راه‌هایی برای توسعه آن ارائه نشده است.	گزارش عملکرد شامل فعالیت‌های انجام شده در طول نیم‌سال است و یافته‌ها انعکاس‌دهنده دلایل موفقیت/ توانایی‌ها، محدودیت‌های حرفه‌ای است اما راهکارهایی برای توسعه حرفه‌ای ارائه نشده است.	گزارش عملکرد شامل فعالیت‌های انجام شده در طول نیم‌سال است و یافته‌ها انعکاس‌دهنده دلایل موفقیت/ توانایی‌ها، محدودیت‌های حرفه‌ای است و راهکارهای عملی برای توسعه حرفه‌ای ارائه شده است.
تدوین و ارائه گزارش	در گزارش ارائه شده از موقعیت‌های یادگیری کد گذاری، و طبقه‌بندی گزاره‌ها در قالب مضامین و ساختار پژوهش روایتی انجام شده، اما شواهد و مستندات کافی برای یافته‌ها ارائه نشده است.	در گزارش ارائه شده از موقعیت‌های یادگیری کد گذاری، و طبقه‌بندی گزاره‌ها در قالب مضامین و ساختار پژوهش روایتی رعایت شده و شواهد و مستندات کافی برای یافته‌ها ارائه شده است.	در گزارش ارائه شده از موقعیت‌های یادگیری کد گذاری، و طبقه‌بندی گزاره‌ها در قالب مضامین و ساختار پژوهش روایتی رعایت شده و شواهد و مستندات مبتنی بر مستندات تجربی و علمی است.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول:

معرفی برنامه کارورزی و تکالیف عملکردی، نحوه طراحی فعالیت‌های یادگیری، شیوه تنظیم روایت‌ها، برنامه زمان‌بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد آموزشی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.

جلسه دوم تا شانزدهم:

در طول این جلسات دانشجویان در مدرسه حضور خواهند داشت و جلسات بحث کارورزی برحسب مورد می‌تواند در سطح مدرسه یا واحد آموزشی تشکیل شود. از آنجایی که در برنامه کارورزی ۲، دانشجویان در مقیاس خرد در فعالیت‌های یادگیری که در سطح کلاس درس مشارکت می‌کنند و از این طریق به تجربیات دست اول در زمینه یادگیری دست خواهند یافت لذا، ضروری است دانشجویان بر اساس گزارش پایانی ارائه شده در نیم‌سال اول، مسئله‌ها/ نیازهای تأثیرگذار بر یادگیری دانش‌آموزان را در سطح فردی، گروه‌های کوچک، گروه کلاسی شناسایی و آن‌ها را در قالب فعالیت‌های یادگیری طراحی و تدوین نموده و با هدایت معلم راهنما (به صورت مشترک با معلم راهنما یا به صورت مستقل زیر نظر معلم راهنما اجرا نماید) به حل مسئله / پاسخ به نیازها اجرا نماید. این مسئله‌ها/ نیازها می‌تواند ناظر به عملکردهای شناختی یا عاطفی-هیجانی دانش‌آموزان باشد. گفتگو با دانشجویان قبل و بعد از اجرا در ارتباط با طرح طراحی شده، و فرآیند اجرای فعالیت باید در فضایی امن و راحت به گونه‌ای که منجر به یک خود ارزیابی و شناسایی نقاط قوت و ضعف و راهکارهای ارتقاء/ بهبود آن باشد (فرم‌های گفتگو قبل و پس از اجرای فعالیت ضمیمه است).

توصیه: با توجه به این که مسئله‌های شناسایی شده از سوی دانشجویان از عمق و پیچیدگی متفاوتی برخوردار است لذا، می‌توان برحسب موقعیت‌های مطالعه شده نسبت به اجرای فعالیت‌های یادگیری به صورت فردی، گروه کوچک، جمعی اقدام نمود. تصمیم‌گیری در خصوص تقدم و تأخر در اجرای هر یک از این موقعیت‌های یادگیری بر عهده مدرس محترم است.

در صورتی که بنا به دلایلی دانشجویان امکان کار بر روی مسئله‌های شناسایی شده در ترم یک را دارا نباشد، توصیه می‌شود در یک نشست مشترک میان معلم راهنما، استاد کارورزی و دانشجویان نسبت به شناسایی مسئله‌ها/ نیازها اقدام شده و فعالیت‌های یادگیری بر اساس آن طراحی، اجرا و ارزیابی شود. دانشجویانی که بنا به دلایلی موفق به اتمام کار در ترم یک نشده‌اند می‌توانند با در نظر گرفتن یک برنامه ترمیمی از یک تا چهار هفته نسبت به تهیه/ تکمیل گزارش‌ها و شناسایی مسئله‌ها برای ورود به عرصه با نظر استاد راهنما اقدام نمایند. بدیهی است که نمره این گروه از دانشجویان بر اساس آیین‌نامه آموزشی ناتمام اعلام می‌گردد.

تکالیف عملکردی برای مشارکت در فعالیت‌های کلاسی:

۱. تهیه طرح برای مشارکت در فعالیت‌های یادگیری و اجرای مستقل فعالیت‌ها با هماهنگی معلم راهنما.
۲. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به صورت فردی و مشارکت در اجرای آن زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.
۳. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به صورت گروه کوچک و مشارکت در اجرای آن زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.
۴. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله در سطح جمعی/ کلاس درس و مشارکت در اجرای آن زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

تکالیف عملکردی برای اجرا توسط دانشجویان

۱. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به صورت فردی زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.
۲. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به صورت فردی زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.
۳. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله در سطح جمعی/ کلاس درس به صورت فردی زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

محور طراحی فعالیت‌های الزامی

- طراحی فعالیت یادگیری برای درگیر نمودن دانش‌آموزان
- طراحی فعالیت یادگیری برای مرور مباحث
- طراحی فعالیت یادگیری برای آموزش مهارت‌های کار مشارکتی
- طراحی فعالیت برای پرورش مهارت‌های تفکر
- طراحی تکلیف یادگیری برای یکی از موضوعات درسی
- طراحی فعالیت رفع بدفهمی‌های دانش‌آموزان
- طراحی فعالیت برای رفع عقب ماندگی‌های تحصیلی
- طراحی فعالیت برای تقویت/ بهبود عملکردهای عاطفی (مثل بی‌نظمی، عدم رعایت قوانین)
- طراحی فعالیت یادگیری برای سنجش آموخته‌ها
- سایر فعالیت‌ها به تشخیص معلم راهنما

ساختار طراحی فعالیت‌ها:

- هدف/ پیامد
- مراحل/ گام‌های اجرای فعالیت
- ....
- ....
- ....
- ....
- مواد/ منابع آموزشی مورد نیاز
- روش بازخورد دادن به دانش‌آموزان در فرآیند اجرا
- سنجش آموخته‌ها/ سنجش عملکرد

تهیه گزارش از اجرا

.....

سمینارها

سمینارها در دو شکل اجرا می‌شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجو در اجرای فعالیت‌ها و بر اساس طرح پیش‌بینی شده با مشارکت معلم راهنما برای کمک به دانشجو در ارزیابی عملکرد خود و برنامه‌ریزی.
ب: در سطح واحد آموزشی به صورت مشارکتی برای به مشارکت گذاشتن تجربیات و یافته‌ها و دستیابی به درک عمیق‌تر از تجربیات کسب شده.

انواع سمینارها

سمینار با حضور معلمان راهنما و دانشجویان دو نوبت در نیم‌سال و الزامی
سمینارهای جمعی برای انتقال یافته‌ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی (با برنامه‌ریزی و اعلام قبلی از سوی مدرس)
سمینار گروهی دانشجویان بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست دانشجویان)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

برگزاری کارگاه آموزشی برای طراحی فعالیت‌های یادگیری با رویکرد شناختی، و به کارگیری راهبردهای شناختی برای مطالعه و تحلیل نقادانه موقعیت‌های یادگیری در سطح کلاس درس، رویکرد تجربی برای اجرای فعالیت‌ها در سطح کلاس درس به صورت فردی، گروه‌های کوچک / جمعی، راهبردهای مشارکتی، برای مشارکت در سمینارهای کلاسی و به بحث گذاشتن تجربیات و ارائه یافته.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس کارورزی دو بر اساس تهیه طرح فعالیت در سطح کلاس، مشارکت با معلم راهنما در اجرای فعالیت‌های یادگیری، اجرای مستقل فعالیت‌های یادگیری و ارزیابی از نتایج بر اساس پیش‌بینی‌ها، شرکت در سمینارهای کلاسی برای ارائه یافته‌ها و تجربیات به سایر دانشجویان. در این سمینارها دانشجویان باید یافته‌های خود از مطالعه موقعیت‌های تربیتی و آموزشی را ارائه و با استناد به یافته‌های علمی پژوهشی (مطالعه شده در دروس نظری) ارائه و از آن دفاع نمایند.

ارزشیابی فرآیند: ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخوردهای داده شده به گزارش‌های ارائه شده در طول نیم‌سال و سمینارهای سطح مدرسه و واحد آموزشی صورت می‌گیرد. میزان مشارکت در بحث‌ها، ارائه یافته‌های جدید، پاسخ به بازخوردهای داده شده و...

ارزیابی پوشه کار: طرح تهیه شده و کلیه گزارش‌ها از اجرای فعالیت‌ها به همراه بازخوردهای داده شده در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه‌ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌گردد.

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما): بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان نیم‌سال مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می‌گردد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی (معلم راهنما)، سمینارها (استاد راهنما): ۲۰ امتیاز

- نظر معلم راهنما در مورد سطح عملکرد دانشجو بر اساس ملاک‌های ذکر شده: ۳۰ امتیاز

- نظر استاد راهنما در طراحی، تدوین، اجرای و ارزیابی فعالیت‌ها با توجه به سطح عملکرد دانشجوی براساس ملاک‌های ذکر شده ۳۰ امتیاز
- تدوین و ارائه گزارش پایانی توسط استاد راهنما با کسب نظر از معلم راهنما با توجه به سطح عملکرد دانشجوی بر اساس ملاک‌های ذکر شده: ۲۰ امتیاز
- حد نصاب قبولی در درس کارورزی ۲ ۷۰٪ امتیاز یا نمره ۱۴ می‌باشد.

سایر نکات:

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

- ۱۷. تنظیم فهرست و فصل‌بندی
  - ۱۸. ارائه مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی
  - ۱۹. نگارش ادبی و فنی
  - ۲۰. اعتبار داشتن گزاره‌ها
  - ۲۱. ظرافت و زیبایی ظاهری
  - ۲۲. صحت نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره‌ها
  - ۲۳. ارایه نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل
  - ۲۴. ارائه راه‌حل‌ها و پیشنهادهای برخاسته از یافته‌ها
  - ۲۵. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست‌ها
  - ۲۶. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر رشته تحصیلی
- در صورتی که بنا به دلایلی دانشجوی امکان کار بر روی مسئله‌های شناسایی شده در ترم یک را دارا نباشد، توصیه می‌شود در یک نشست مشترک میان معلم راهنما، استاد کارورزی و دانشجو نسبت به شناسایی مسئله‌ها/ نیازها اقدام شده و فعالیت‌های یادگیری بر اساس آن طراحی، اجرا و ارزیابی شود. دانشجویانی که بنا به دلایلی موفق به اتمام کار در ترم یک نشده‌اند می‌توانند با در نظر گرفتن یک برنامه ترمیمی از یک تا چهار هفته نسبت به تهیه/ تکمیل گزارش‌ها و شناسایی مسئله‌ها برای ورود به عرصه با نظر استاد راهنما اقدام نمایند. بدیهی است که نمره این گروه از دانشجویان بر اساس آیین‌نامه آموزشی ناتمام اعلام می‌گردد. (پ ۳/ص ۴/۷۷)

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی (معلم راهنما)، سمینارها (استاد راهنما): ۲۰ امتیاز
- نظر معلم راهنما در مورد سطح عملکرد دانشجوی بر اساس ملاک‌های ذکر شده: ۳۰ امتیاز
- نظر استاد راهنما در طراحی، تدوین، اجرای و ارزیابی فعالیت‌ها با توجه به سطح عملکرد دانشجوی براساس ملاک‌های ذکر شده ۳۰ امتیاز
- تدوین و ارائه گزارش پایانی توسط استاد راهنما با کسب نظر از معلم راهنما با توجه به سطح عملکرد دانشجوی بر اساس ملاک-های ذکر شده: ۲۰ امتیاز
- حد نصاب قبولی در درس کارورزی ۲ ۷۰٪ امتیاز یا نمره ۱۴ می‌باشد. (پ ۳/صص ۷,۸/۷۷)

سرفصل درس «کارورزی ۳»

۱. معرفی درس و منطق آن

در کارورزی ۳، دانشجو معلم مستقیماً مسئولیت تدریس و اداره کلاس درس (۴۵ / ۹۰ دقیقه) را بر عهده می‌گیرد و با مطالعه بافت و زمینه‌ای که آموزش در آن جاری است، طرح یادگیری را برای آموزش مفاهیم/ مهارت‌های علمی ارائه شده در برنامه درسی^{۵۹} تدوین می‌نماید. چنین طرحی باید دربرگیرنده فرصت‌هایی باشد که نسبت به یادگیری دانش‌آموزان حساس بوده و عمیقاً با بافت و بستر واقعی زندگی آن‌ها ارتباط برقرار می‌نماید. ماهیت تکالیف یادگیری و عملکردی پیش‌بینی شده در طرح یادگیری نیز باید بتواند میان تجربیات و دانسته‌های پیشین و جدید دانش‌آموزان ارتباط برقرار کند و امکان یکپارچه‌سازی یادگیری فراهم نماید.

برنامه‌ریزی دانشجو با طرح پرسش‌هایی در خصوص ظرفیت‌هایی که در بافت و زمینه یادگیری وجود دارد و می‌تواند به دانش‌آموزان در به کارگیری دانش و تجربه پیشین و علایق شخصی آنان کمک نماید آغاز شده و با تدارک دیدن فرصت‌هایی برای به تجربه گذاشتن دریافت‌ها، طرح پرسش‌ها/ فرضیه‌ها از سوی دانش‌آموزان، ادامه می‌یابد. یافته‌های حاصل از این تجربه برای درک عمیق‌تر/رفع بدفهمی‌ها، در موقعیت واقعی/ شبیه‌سازی شده به کارگرفته می‌شود و نتایج/ آموخته‌ها- با توجه به این که یادگیرندگان امکان طرح پرسش/ فرضیه‌های متفاوتی را دارا هستند- برای استحکام بیشتر یادگیری به اشتراک گذاشته می‌شود. در این فرآیند دانش‌آموزان فرصت خواهند داشت تا دانش کسب شده را با استفاده از راهبردهای یادگیری در شرایط جدید به کار بگیرند و به علایق/ پرسش‌هایی که در فرآیند یادگیری طرح شده پاسخ دهند. در طی این مراحل (گام‌ها) دانشجو از طریق ثبت و واکاوی روایت‌ها با طرح پرسش‌های تأملی و پاسخ به آن‌ها بصیرت بیشتری نسبت به اثربخشی طرح یادگیری و هدایت این فرآیند، درک واقعیت‌های محیط آموزشی، تأثیر آن بر عملکرد خود، ویژگی‌ها و توان‌مندی‌های شخصی، و نحوه سازگار نمودن توانایی‌های خود با موقعیت‌های پیچیده و منحصر به فرد آموزش، به دست می‌آورد. این پرسش‌ها باید بتوانند حس کنجکاوی دانشجو را برای مطالعه موقعیت‌های مسئله‌ای در کلاس، ارزیابی اثربخشی یک نظریه در عمل، آزمون مجدد یافته‌های تجربی/ علمی و... را در قالب کنش‌پژوهی محدود فردی برانگیزد. علاوه بر این پاسخ به پرسش‌هایی که در فرآیند تصمیم‌گیری و پس از آن مطرح می‌شود زمینه‌ساز عمل جدید بوده و دانشجو را در فرآیند توسعه حرفه‌ای و بافت و زمینه‌ای که در آن دست به عمل خواهد زد، یاری می‌کند. در این مرحله شیوه مطالعه کنش‌پژوهی فردی است و هدف از عمل فکورانه دانشجو معلم به سازی عمل، به‌سازی درک و فهم، و اصلاح عملکرد حرفه‌ای خود در موقعیتی است که در آن دست به عمل زده است.

نام درس: کارورزی ۳	مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:	نوع درس: کارورزی
با تحلیل محتوای برنامه‌درسی/ کتاب درسی مفاهیم و مهارت‌های اساسی را شناسایی و طرح یادگیری را طراحی، اجرا و ارزیابی نموده، و تأثیرات آن بر نتایج توانایی دانش‌آموزان در انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید را مورد ارزیابی قرار دهد.	تعداد واحد: ۲
نتایج تجربیات خود از فرآیند طراحی، اجرا و ارزیابی و بازبینی و بازاندیشی را با تکیه بر عقلانیت عملی در قالب کنش‌پژوهی فردی گزارش کند.	زمان درس: ۱۲۸ ساعت
	پیش‌نیاز: کارورزی ۲
	نحوه آموزش: مشترک
	شایستگی اساسی:

^{۵۹} - برنامه درسی/ کتاب درسی (با توجه به این که سند برنامه درسی معمولاً در اختیار معلمان قرار ندارد می‌توان از کتاب درسی استفاده نمود).

سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	<i>pk & Ck P</i> کد - & - - &
<p>در طرح یادگیری مفاهیم و مهارت‌های اساسی برنامه شناسایی شده و فرصت‌های یادگیری تدارک دیده شده ویژگی‌های منحصر به فرد در یک بوم خاص^۶ را برای پاسخ به دامنه تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان مورد توجه قرار داده است.</p>	<p>در طرح یادگیری مفاهیم و مهارت‌های اساسی برنامه شناسایی شده و تکالیف یادگیری و عملکردی ناظر به بافت فرهنگی و اجتماعی دانش‌آموزان است و تجربیات، دانش پیشین و علایق دانش‌آموزان را مبنای طراحی قرار داده است.</p>	<p>در طرح یادگیری مفاهیم و مهارت‌های اساسی برنامه شناسایی شده اما تکالیف یادگیری و عملکردی پیش‌بینی شده با محدودیت‌ها و امکانات موقعیت یادگیری، تجربیات و دانش پیشین دانش‌آموزان تناسب ندارد.</p>	طراحی	
<p>هدایت فرآیند یادگیری ناظر به تقویت سطوح پیچیدگی تفکر است و عدول از تصمیمات پیش‌بینی شده در طراحی فرصت‌های یادگیری متناسب با اقتضائات محیط واقعی، نیازهای ایجاد شده در فرآیند آموزش برای پاسخ به شرایط بی‌بديل موقعیت یادگیری مورد توجه قرار می‌گیرد.</p>	<p>هدایت فرآیند یادگیری از انعطاف لازم برخوردار است و تکالیف یادگیری و عملکردی طراحی شده متناسب با اقتضائات محیط واقعی، نیازهای ایجاد شده در فرآیند یادگیری تعدیل می‌گردد.</p>	<p>در فرآیند یادگیری و تکالیف یادگیری و عملکردی طراحی شده را مطابق پیش‌بینی اجرا می‌کند و فرآیند آموزش از انعطاف لازم برای متناسب نمودن آن با اقتضائات محیط واقعی و پاسخ به نیازها برخوردار نیست.</p>	هدایت فرآیند یادگیری	
<p>چرخه فرآیند عمل از مرحله شناسایی مسئله تا بازتعریف آن دنبال شده است و گزارش ارائه شده مستند به تجربیات حاصل از عمل تأملی در فرآیند کنش پژوهی فردی است و منعکس کننده مسیر به‌سازی در عمل، بهبود درک و فهم و اصلاح عملکرد خود در موقعیتی است که دانشجو در آن دست به عمل</p>	<p>چرخه فرآیند عمل از مرحله شناسایی مسئله تا بازتعریف آن دنبال شده است و گزارش ارائه شده مستند به تجربیات کسب شده به همراه پیشنهادات عملی برای اقدام بعدی است.</p>	<p>چرخه فرآیند عمل از مرحله شناسایی مسئله تا بازتعریف مسئله دنبال شده است اما گزارش مستند به تجربیات کسب شده و همراه با پیشنهادات عملی برای موقعیت‌های بعدی</p>	توسعه حرفه‌ای	

زده است.		نیست.	
در گزارش ارائه شده ساختار کار به صورت نظام‌مند حاصل ثبت و واکاوی روایت‌ها و متکی بر عقلانیت عملی است و نتایج در چرخه کنش‌پژوهی فردی نشان از تأثیر تصمیمات در نتایج یادگیری دانش‌آموزان دارد و این تصمیمات به کمک شواهد و مستندات تجربی و علمی معتبر شده است.	در گزارش ارائه شده ساختار کار به صورت نظام‌مند حاصل ثبت و واکاوی روایت‌ها و متکی بر عقلانیت عملی در فرآیند کنش‌پژوهی فردی است و یافته‌ها به کمک برخی شواهد و مستندات پشتیبانی شده است.	در گزارش ارائه شده ساختار کلی گزارش رعایت شده اما تحلیل و تفسیر روایت‌ها مبتنی بر شواهد و مستندات متقن / نظام‌مند برای دفاع از یافته‌ها نیست.	تدوین و ارائه گزارش

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول:

معرفی برنامه کارورزی و فرآیند کنش‌پژوهی فردی، نحوه تهیه طرح یادگیری با تمرکز بر فرآیند پیش‌بینی شده، شیوه ثبت تجربیات و واکاوی آن در هر یک از مراحل کنش‌پژوهی، ساختار گزارش کنش‌پژوهی، برنامه زمان‌بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد آموزشی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدهای یادگیری و ملاک‌ها و سطوح موفقیت.

جلسه دوم تا شانزدهم:

تهیه طرح‌های یادگیری برای بر عهده گرفتن مسئولیت تدریس در سطح کلاس درس مبتنی بر محتوای برنامه درسی (کتاب درسی)، اجرا و بررسی تأثیر آن در کسب توانایی دانش‌آموزان برای انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید است. استاد راهنما (برای دوره متوسطه مشارکت استاد راهنمای تربیتی و تخصصی - برای دوره ابتدایی استاد تربیتی و مشاوره تخصصی بر حسب نیاز موضوعات درسی) باید بر فرآیند تهیه طرح کنش‌پژوهی فردی و اجرای آن تا مرحله تهیه گزارش نظارت داشته باشد و بازخوردهای ارائه شده به منظور ارزیابی عملکرد دانشجو در پوشه توسعه حرفه‌ای ثبت و ضبط گردد. فرآیند تحلیل محتوای برنامه‌درسی و استخراج مفاهیم و مهارت‌های اساسی برای تهیه طرح یادگیری و تولید مواد و منابع آموزشی مورد نیاز نیز زیر نظر استاد راهنما و با مشارکت معلم راهنما صورت می‌گیرد. از نظر زمانی تنظیم جلسات برای بررسی طرح و تولیدات دانشجو باید به گونه‌ای صورت گیرد که دانشجو بتواند طرح کنش‌پژوهی فردی پیش‌بینی شده را اجرا و نتایج آن را گزارش نماید. در طول این جلسات حضور دانشجو در مدرسه ضروری است و جلسات بررسی برای بازخورد دادن، انتقال تجربیات و... در قالب سمینارها بر حسب مورد می‌تواند در سطح مدرسه یا واحد آموزشی تشکیل شود. (فرم پیشنهادی^{۶۱} گفتگو میان استاد/ معلم راهنما قبل و پس از اجرای طرح یادگیری ضمیمه است).

توصیه: با توجه به این که مطالعه موقعیت و مسئله‌های شناسایی شده برای شروع کنش‌پژوهی فردی از اهمیت زیادی برخوردار است لذا، توصیه می‌شود استاد راهنما با مطالعه پیشینه دانشجو در کارورزی ۱ و ۲ برنامه‌ریزی لازم را به منظور کمک به دانشجو برای تهیه طرح

^{۶۱} - فرم‌ها می‌تواند با توجه به شرایط و اقتضانات مورد بازنگری قرار گیرد.

کنش پژوهی فردی و اجرای موفقیت‌آمیز آن از سوی دانشجویان بنمایند. فرآیند رفت و برگشت برای حل مسئله ممکن است نیازمند طراحی‌های متعدد باشد.

با توجه به این که ماهیت طرح‌های یادگیری تهیه شده احتمالاً با روش‌های رایج آموزشی در سطح مدرسه و کلاس درس متمایز است و نیازمند تدارک منابع و مواد آموزشی / فضای یادگیری متفاوتی می‌باشد لذا، هماهنگی با معلم راهنما و مدیریت مدرسه برای اجرای طرح‌های یادگیری از سوی استاد راهنما و دانشجو الزامی است. تأمین منابع / امکانات و همکاری با دانشجو برای تهیه آن به شرط تأیید استاد راهنما از سوی واحد آموزشی الزامی است.

تکالیف عملکردی:

الف: طراحی و اجرای طرح کنش پژوهی فردی

- ۱) تهیه طرح کنش پژوهی و تأیید آن توسط استاد راهنما بر مبنای چرخه کنش پژوهی فردی
  - ۲) تبیین واضح و روشن از مسئله (تعیین انتظارات حرفه‌ای که در فرایند کنش پژوهی فردی به دنبال دستیابی به آن است)
  - ۳) شناسایی و تحلیل ظرفیت‌ها در موقعیتی (آموزشی / تربیتی)
  - ۴) تعیین فرضیه‌ها/ سؤالات/ اهداف به همراه ملاک‌ها و سطوح عملکرد
  - ۵) طراحی و تدوین طرح عمل در گفتگو با استاد راهنما/ معلم راهنما (قبل و بعد از عمل)
  - ۶) اجرای طرح یادگیری^{۶۲} و جمع‌آوری اطلاعات از فرآیند طراحی و اجرا^{۶۳}
  - ۷) تأمل درباره عمل انجام شده، تبیین و فهم آن و بازگشت به مرحله اول (به صورت رفت و برگشت تا حل مسئله)
  - ۸) جمع‌آوری اطلاعات از فرایند اجرا (شامل دست‌نوشته‌ها، روایت‌های شخصی (تأمل قبل، و پس از عمل)، جلسات بحث و گفتگو با استاد و معلم راهنما، کاربرگ‌های دانش‌آموزان، نتایج سنجش از یادگیری دانش‌آموزان و....)
  - ۹) تحلیل و تفسیر یافته‌ها
  - ۱۰) کد گذاری و طبقه‌بندی اطلاعات، تحلیل و تفسیر یافته‌ها بر اساس فرضیه؟ سؤال یا... طرح شده و ملاک‌ها و سطوح عملکرد
- ۱) تهیه گزارش کنش پژوهی فردی

ب: طرح یادگیری

طرح یادگیری

- مطالعه موقعیت یادگیری و شناسایی ظرفیت‌های آن (ظرفیت‌های فردی/جمعی در بافت/ زمینه یادگیری) برای تهیه طرح یادگیری
- تدوین طرح یادگیری بر اساس تحلیل برنامه‌درسی (کتاب‌درسی)، شناسایی مفاهیم و مهارت‌ها
- طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی برای مراحل یادگیری پیش‌بینی شده
- تولید مواد آموزشی مورد نیاز برای اجرای طرح یادگیری
- هدایت فرآیند یادگیری در سطح کلاس درس / مدرسه

^{۶۲} در صفحه ی بعد این طرح و ساختار آن به طور کامل توضیح داده شده است.

^{۶۳} - دانشجو باید ۶ حد اقل طرح یادگیری را بر اساس فرم‌های الف، ب، ج و د پیوست برای پاسخ به فرضیه‌ها/ سؤالات یا .... در چرخه کنش پژوهی فردی اجرا نماید.

• ارزیابی از توانایی دانش‌آموزان در انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید

ساختار طرح یاددهی یادگیری:

- مفاهیم و مهارت‌ها در برنامه‌درسی / کتاب‌درسی
- پیامد یادگیری
- مراحل/گام‌های طرح یادگیری

- برقراری ارتباط (فرصت یادگیری تدارک دیده شده در ارتباط با زندگی روزمره دانش‌آموز بوده و برخاسته از مسایل/چالش‌هایی است که دانش‌آموز با آن روبرو است)

- تجربه‌کردن (فرصت یادگیری تدارک دیده شده قابل تجربه/ آزمایش/ بررسی باشد، به یادگیرنده کمک کند تا با بروز خلاقیت خود به کشف روابط/ راه‌حل‌ها دست پیدا کند، اختراع کند و به ایده‌های نو بیاندهد/ از طریق پژوهش به پرسش‌های خود پاسخ دهد)

- به کار بستن (فرصت کاربردی نمودن مفاهیم و اطلاعات کسب شده برای دستیابی به درک عمیق و به کارگیری آن توسط دانش‌آموز فراهم شود. مثل: ایجاد ارتباط بین تئوری و عمل/ بکارگیری آن برای به دست‌آوردن یک تصور حرفه‌ای در ارتباط با مسئله/ حل مسئله یا پژوهش انجام شده)

- به اشتراک گذاشتن (فرصت یادگیری تا حد امکان دانش‌آموزان را به کار گروهی تشویق کند و آن‌ها را در موقعیتی قرار دهد تا برای انجام پژوهش یا جمع‌آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل آن‌ها نیاز به تعامل و تلفیق یافته‌ها و عرضه آن در قالبی جدید/ مطالعه موضوع از زوایای مختلف کند/ ایجاد هم‌افزایی کند)

- انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید (فرصت‌های جدیدی برای به کارگیری و بسط آموخته‌ها به موقعیت جدید فراهم شود)

- مواد/ منابع آموزشی موردنیاز/ تدارک دیدن فضای یادگیری
- روش بازخورد دادن به دانش‌آموزان در فرایند یادگیری
- سنجش آموخته‌ها/ سنجش عملکرد

تأمل و واکاوی تجربیات حرفه‌ای

- بررسی پیش‌بینی‌ها (با مطالعه مجدد تجربیات واکاوی شده در ترم اول و دوم ظرفیت‌های ممکن موقعیت یادگیری (فردی/ جمعی که در بافت و زمینه وجود دارد) را شناسایی نموده و چگونگی بهره‌گیری از این ظرفیت برای ورود به مرحله برقراری ارتباط را مشخص نماید.
- تعیین موانع و محدودیت‌ها و چگونگی مدیریت آن در فرایند آموزش
- بررسی علل تغییرات طرح در فرآیند اجرا (تطبیق با شرایط/ نیازهای یادگیری و...)
- بررسی نتایج یادگیری و چگونگی دستیابی به آن
- واکاوی فرایند عمل حرفه‌ای و تجربیات کسب شده
- شناسایی نقاط قوت و ظرفیت‌های خود برای بهره‌گیری از آن در موقعیت بعدی آموزش

- اتخاذ تصمیمات برای به کارگیری تجربیات در موقعیت بعدی

سمینارها

الف) جلسات بحث و گفتگوی فردی / گروهی / جمعی قبل از طراحی: به منظور گفتگو پیرامون ظرفیت‌های شناسایی شده در موقعیت و چگونگی پیوند آن با پیامد یادگیری / فرصت‌های یادگیری (مراحل برقراری ارتباط و...) و سنجش، نحوه هدایت یادگیری در سطح کلاس و مقاصد حرفه‌ای که دانشجو به دنبال دستیابی به آن است. توصیه می‌شود این جلسات در سطح مرکز یا پردیس تشکیل شود.

ب) جلسات بحث و گفتگو پس از اجرای طرح یادگیری: در این جلسات دانشجو باید گزارشی از فرآیند اجرا که شامل طرح یادگیری، بازخوردهای ارائه شده در هر یک از مراحل آموزش، تحلیل و تفسیر را به همراه داشته باشد. این جلسات باید به دانشجو کمک کند تا تصویر روشن‌تری نسبت به ظرفیت‌های حرفه‌ای خود و چگونگی بهره‌گیری از آن در موقعیت بعدی به دست آورد. این مهم به کمک بازخوردهای (در سطر سطح تأمل بر روی عمل) ارائه شده از سوی استاد امکان‌پذیر می‌شود.

سمینارهای پس از اجرا می‌تواند در دو شکل زیر اجرا شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجو در اجرای برنامه پیش‌بینی شده با هماهنگی معلم راهنما و ارائه بازخورد برای ادامه کار

ب: در سطح مرکز یا پردیس به صورت مشارکتی برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و یافته‌ها و دستیابی به درک عمیق‌تر از تجربیات کسب شده. با توجه به این که در این ترم فعالیت‌های دانشجویان در قالب کنش پژوهی فردی دنبال می‌شود برگزاری سمینارها در هر یک از مراحل قبل و پس از اجرای هر مرحله به شیوه مشارکتی به درک انتظارات و انتقال تجربیات کمک می‌کند. سمینارها فرصت ارزشمندی را از طریق به اشتراک گذاشتن تجربیات برای کسب مهارت‌های حرفه‌ای در اختیار دانشجویان قرار می‌دهد.

انواع سمینارها

سمینار با حضور استاد راهنما / دانشجویان و معلمان راهنما

سمینارهای گروهی برای انتقال یافته‌ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی (با برنامه‌ریزی و اعلام قبلی از سوی استاد) سمینار گروهی دانشجویان بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست استاد / دانشجویان)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیرمستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، به کارگیری راهبردهای شناختی در تحلیل موقعیت‌های واقعی، تحلیل نقادانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبردهای مشارکتی، پژوهش روایتی، سمینارهای گروهی و فردی ارائه می‌گردد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان.

منبع فرعی:

(متعاقباً اعلام می‌شود)

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس کارورزی ۳ در قالب سمینار پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان باید یافته‌های خود از نتایج کنش پژوهی فردی ارائه و از آن دفاع نمایند. این جلسه می‌تواند با حضور معلمان راهنما تشکیل می‌شود.

ارزشیابی فرآیند: ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخوردهای داده شده به گزارش‌های ارائه شده در طول ترم و سمینارهای سطح مدرسه و واحد آموزشی صورت می‌گیرد. میزان مشارکت در بحث‌ها، ارائه یافته‌های جدید، پاسخ به بازخوردهای داده شده و...

ارزیابی پوشه کار: کلیه گزارش‌ها در مراحل مختلف کنش پژوهی فردی به همراه بازخوردهای داده شده در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه‌ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌گردد.

ملاک‌های های ارزیابی طرح یادگیری:

- انعطاف فرصت‌های یادگیری
- انعطاف در فرایند اجرا
- به کارگیری مهارت‌های یادگیری
- فراخواندن سطوح بالای تفکر
- تنوع محصول یادگیری/ تولیدات دانش‌آموزان

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما): بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می‌گردد.^{۶۴}

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی، سمینارها و مدرسه: ۲۰ امتیاز
- گزارش‌های عملکردی مرحله‌ای: ۳۰ امتیاز
- گزارش کنش پژوهی فردی: ۳۰ امتیاز
- دفاع در جلسه پایانی ۲۰ امتیاز
- مبنای قبولی کسب حداقل ۷۰٪ امتیاز از مجموع امتیازها است

سایر نکات:

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

- ۲۷. تنظیم فهرست و فصل‌بندی
- ۲۸. ارائه مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی
- ۲۹. نگارش ادبی و فنی
- ۳۰. اعتبار داشتن گزاره‌ها
- ۳۱. ظرافت و زیبایی ظاهری
- ۳۲. صحت نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره‌ها
- ۳۳. ارائه نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل

^{۶۴} - در فرم ارزیابی ارائه خواهد شد.

۳۴. ارائه راه‌حل‌ها و پیشنهادهای برخاسته از یافته‌ها

۳۵. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست‌ها

۳۶. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر رشته تحصیلی

سرفصل درس «کارورزی ۴»

۱. معرفی درس و منطق آن

در ترم چهارم کارورزی انتظار می‌رود دانشجویان با تجربیات کسب شده، بتوانند در نقش معلم به عنوان برنامه‌ریز درسی^{۶۵} (مجری فعال) حاضر شده و ضمن تحلیل برنامه درسی تجویزی، واحد یادگیری را برای پاسخ به نیازها/حل مسایل یادگیری دانش‌آموزان طراحی، تولید، اجرا و نتایج آن را در کسب شایستگی‌های پیش‌بینی شده در برنامه درسی، مورد ارزیابی قرار دهد. با توجه به ویژگی نظام برنامه ریزی درسی در ایران، تطبیق آن با موقعیت‌های تربیتی/آموزشی و به منظور حفظ استانداردهای برنامه درسی این فرآیند با استفاده از رویکرد طراحی معکوس^{۶۶} تدوین می‌شود. طراحی معکوس مبتنی بر درک اصیل^{۶۷} و استفاده عقلانی و مؤثر از آموخته‌های نظری و نحوه بکارگیری آن در عرصه عمل است، به گونه‌ای که دانشجویان را به آن سوی آنچه می‌بینند و استفاده از آموخته‌ها برای ساخت معنا هدایت کند. این فرآیند با تحلیل برنامه درسی (تحلیل کتاب درسی^{۶۸}) آغاز شده و با تعیین شایستگی‌های مورد انتظار، ملاک‌ها و سطوح عملکرد، طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی برای هدایت فرآیند یادگیری و کمک به یادگیرندگان در بسط قابلیت‌ها و ظرفیت‌های وجودی^{۶۹} ادامه می‌یابد. تعیین شایستگی‌ها در آغاز برای روشن شدن تصمیمات معلم برای تعیین مسیری است که یادگیرنده باید طی کند و موجب می‌شود تا نگاه معلم را همواره بر شایستگی‌های مورد انتظار برنامه درسی متمرکز نگاه دارد. محتوا در چارچوب "ایده کلیدی"^{۷۰} / مفاهیم و مهارت‌های اساسی^{۷۱} مطرح می‌شود و باعث می‌گردد تا در طراحی واحد یادگیری امکان تلفیق در درون و بیرون از حوزه یادگیری فراهم شود. در چنین شرایطی فرآیند یاددهی - یادگیری از محدوده‌ی توجه به حافظه و به عبارتی "آموزش برای به خاطر سپردن" کاملاً خارج شده و همواره آموزش بر دستیابی به شایستگی‌ها متمرکز می‌ماند. در طی این مسیر، یادگیرندگان قادر خواهند بود، بین اطلاعات جدید و دانش و آموخته‌های پیشین خود ارتباط برقرار کنند، واقعیت‌ها و حقایق را به «مسائل کلی» و روزمره‌ای که با آن برخورد می‌کنند پیوند دهند و آن را در زمینه‌های جدید به کار گیرند. از آنجایی که این شیوه از طراحی نیازمند درهم نوردیدن مرزهای دانش و تلفیق موضوعات در برنامه درسی در سطح پایه یا دوره تحصیلی است، لذا اتخاذ تصمیمات باید با مشارکت معلمان در سطح مدرسه صورت بگیرد و در طراحی فرصت‌های یادگیری از راهبردهای مختلف (راهبردهای مستقیم، غیر مستقیم، تعاملی، رشد فردی) برای طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی استفاده شود. عمل فکورانه در این مرحله ناظر به کاویدن منظم رخدادهای فرآیند طراحی، تدوین، اجرا و ارزیابی واحد یادگیری، یافتن روابط علت و معلولی میان شیوه کار و کارکردها، نتایج و علل آن در سطح مدرسه به شیوه مشارکتی و در قالب درس پژوهی است.

^{۶۵} - هدف عملیاتی ۱۱ سند تحول بنیادین - نقش معلم در برنامه درسی ملی (صفحه ۱۲ «برای خلق فرصت‌های تربیتی و آموزش [معلم] مسئولیت تطبیق، تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه‌های درسی و تربیتی در سطح کلاس درس را بر عهده دارد»).

^{۶۶} - *backward design*

^{۶۷} - *Genuine understanding*

^{۶۸} - در صورتی که سند برنامه درسی در اختیار دانشجویان قرار نداشته باشد.

^{۶۹} - برنامه درسی ملی نقش دانش‌آموز صفحه ۱۲ «در فرآیند یاددهی - یادگیری و تربیت‌پذیری و توسعه شایستگی‌های خویش به لحاظ ذاتی نقش فعال دارد». نقش معلم «با شناخت و بسط ظرفیت‌های وجودی دانش‌آموزان و خلق فرصت‌های تربیتی و آموزشی زمینه درک و انگیزه اصلاح مداوم موقعیت آنان را فراهم سازد».

^{۷۰} - *Key idea*

^{۷۱} - برنامه درسی ملی صفحه ۱۳ بند دو محتوا [محتوا] دربرگیرنده مفاهیم و مهارت‌های اساسی و ایده‌های کلیدی مبتنی بر شایستگی‌های مورد انتظار از دانش‌آموزان است.»

نام درس: کارورزی ۴			
<p>مشخصات درس نوع درس: کارورزی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۱۲۸ ساعت پیشنیاز: کارورزی ۳ نحوه آموزش: مشترک</p>			
<p>شایستگی اساسی: میزش ۴ پکد ۲-۲-۳ ۳-۱&۲</p>			
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
طراحی و تولید	در طراحی و تولید واحد یادگیری استاندارد های برنامه درسی را مورد توجه قرار داده است اما نتوانسته پیوند میان موضوعات مختلف در درون یا بیرون حوزه یادگیری را مورد توجه قرار دهد، به گونه‌ای که ایده ارائه شده منجر به مشارکت معلمان در فرآیند درس پژوهی شود.	در طراحی و تولید واحد یادگیری استاندارد های برنامه درسی را حول مفاهیم و مهارت های اساسی سازمان داده و از این طریق امکان تلفیق موضوعات مختلف در درون حوزه یادگیری برای خلق فرصت های یادگیری را فراهم نموده است. این ظرفیت حاصل فرآیند گفتگو با معلمان در سطح مدرسه کنار آمدن با چالش ها، یافتن راه حلها، شناسایی نقاط کور و اصلاح طرح است.	در طراحی و تولید واحد یادگیری استاندارد های برنامه درسی را حول ایده کلیدی مفاهیم و مهارت های اساسی سازمان داده است و از این طریق امکان تلفیق میان موضوعات در درون و بیرون حوزه یادگیری را برای خلق فرصت های یادگیری فراهم نموده است. این ظرفیت حاصل فرآیند گفتگو با معلمان در سطح مدرسه کنار آمدن با چالش ها، یافتن راه حلها، شناسایی نقاط کور و اصلاح طرح است.
هدایت فرآیند یادگیری	هدایت فرآیند یادگیری متمرکز بر پرسش اساسی / مسئله نیست و فرصت های یادگیری طراحی شده امکان طرح تجربیات دانش	پرسش اساسی / مسئله طرح شده امکان طرح تجربیات کلیدی فراهم نموده است و پاسخ دانش آموزان به تکالیف یادگیری / عملکردی	هدایت فرآیند یادگیری متمرکز بر پرسش اساسی / مسئله طرح شده است به گونه‌ای است که امکان به مشارکت گذاشتن تجربیات دانش آموزان حول ایده کلیدی و درک عمیق

<p>مفاهیم و مهارت های اساسی را فراهم می کند. انعطاف در فرآیند آموزش موجب شده است تا یادگیرندگان خود به پرسش ها/ مسئله های برخاسته از موقعیت پاسخ دهند و در این رابطه از مشارکت پشتیبانی معلمان در دوره و پایه نیز برخوردار است.</p>	<p>پیش بینی شده نشان دهنده درک عمیق آنان نسبت مفاهیم و مهارت های اساسی در درون حوزه یادگیری است</p>	<p>آموزان را برای پاسخ به پرسش های برخاسته از موقعیت فراهم نمی کند.</p>		
<p>بررسی و واکاوی تجربیات در طول طراحی، تولید و اجرای واحد یادگیری با مشارکت معلمان/ همقطاران انعکاس دهنده، درک همه جانبه نسبت به ابعاد عمل حرفه ای است و تصمیمات اثر بخشی که حاصل خویشتن کاوی^{۷۲} و گفتگوی حرفه ای با معلمان است را برای بازتعریف سبک تدریس خود اتخاذ نموده است.</p>	<p>بررسی و واکاوی تجربیات در طول طراحی، تولید، اجرا واحد یادگیری منجر به درک همه جانبه نسبت به ابعاد عمل حرفه ای شده است و توانسته تأثیر گفتگوی حرفه ای با معلمان/همقطاران را در بهبود عملکرد خود منعکس نماید و بر اساس آن تصمیماتی را برای توسعه حرفه ای خود اتخاذ کند.</p>	<p>در بررسی و واکاوی تجربیات در طول دوره کارورزی توانسته است تجربیات شخصی کسب شده در تعامل با معلمان/ همقطاران و ارتباط آن با عملکرد خود را مورد بررسی قرار دهد اما تأثیر آن بر عمل حرفه خود در آینده را تبیین نکرده است.</p>	<p>تأمل حرفه ای</p>	

- Self- reflection inquiry

<p>در گزارش پایانی مجموعه داده های گردآوری شده را برای انعکاس قابلیت های حرفه ای به صورت نظام مند کدگذاری، طبقه بندی و مضمون یابی کرده و یافته های حاصل از تحلیل و تفسیر اطلاعات جمع آوری شده را با نگاهی نقادانه نسبت به عملکرد حرفه ای خود و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان/ معلمان/ همقطاران در فرآیند درس پژوهی را گزارش نموده است.</p>	<p>در گزارش پایانی مجموعه داده های گردآوری شده از اجرای واحد یادگیری را بر اساس سطح تأثیر گذاری بر عملکرد دانش آموزان به صورت نظام مند کدگذاری، طبقه بندی و مضمون یابی کرده است و نتایج را با استفاده از شواهد مبتنی بر تأثیر عملکرد حرفه ای در فرآیند درس پژوهی گزارش کرده است.</p>	<p>در گزارش پایانی ارائه شده داده های حاصل از عملکرد طبقه بندی شده است، اما تحلیل و تفسیر آن مبتنی بر شواهد تجربی و مستندات کافی برای دفاع از عملکرد حرفه ای در فرآیند درس پژوهی نیست.</p>	<p>تدوین و ارائه گزارش</p>
--	--	--	----------------------------

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول:

در این ترم دانشجویان با توجه به تجربیات کسب شده در طول اجرای برنامه، درک عمیق تری نسبت به توانایی های خود، نحوه برخورد با موقعیت های واقعی کلاس درس، نحوه کنار آمدن با چالش ها و... بدست آورده اند و می توانند تصمیمات خود را در فرآیند طراحی، تولید و اجرای واحد های یادگیری با مشارکت سایر معلمان/ همقطاران به مرحله اجرا بگذارند. لذا ضروری است اساتید در آغاز کار فرآیند درس پژوهی، فرآیند تهیه طرح واحد یادگیری، اجرا و ارزیابی از نتایج آن را با تمرکز بر: شیوه ثبت تجربیات و واکاوی آن در هر یک از مراحل درس پژوهی، نحوه تعامل با معلمان/ همقطاران در سطح مدرسه در فرآیند طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی از نتایج واحد یادگیری، ساختار گزارش درس پژوهی، برنامه زمان بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد آموزشی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس ملاک ها و سطوح موفقیت بر اساس پیامدهای یادگیری را در یک نشست جمعی به بحث بگذارند. توصیه می شود در این نشست نسبت به نحوه گروه بندی دانشجویان به عنوان تیم درس پژوهی برای طراحی، تولید، اجرا و ارزیابی واحد های یادگیری اقدام شود. می توان دانشجویان را در گروه های دو تا ۴ نفر (حد اکثر) برای تشکیل تیم درس پژوهی سازمان داد. روش مشارکت دانشجویان در فرآیند طراحی، تولید، اجرا و ارزیابی به شرح زیر است:

۱. مطالعه برنامه درسی (کتاب درسی) استخراج مفاهیم و مهارت های اساسی و سازمان دادن آن ذیل ایده کلیدی، تولید واحد یادگیری. این فعالیت توسط تیم دانشجویان زیر نظر استاد تربیتی و تخصصی انجام می شود.
۲. اجرای واحد یادگیری در کلاس درس توسط یکی از اعضا و مشاهده و ثبت عملکرد توسط سایر اعضای تیم به طور همزمان و به تفکیک هر عضو گروه (معلمان/ همقطاران)
۳. جمع آوری اطلاعات از فرآیند تدریس توسط کلیه اعضا برای ارائه در جلسه گروهی (دیدن فرآیند آموزش از زوایای مختلف) به همراه نتایج ارزشیابی از یادگیری دانش آموزان با استفاده از روش های رسمی/ غیر رسمی. این جلسات به طور مستمر در طول

اجرا و بعد از هر جلسه تشکیل و بر روی نتایج بازخورد های ارائه شده از سوی همکاران/ همقطاران برای بهبود عملکرد در جلسه بعد تصمیم گیری می شود. کل مذاکرات در این جلسات ثبت و ضبط شده و در نشست پایانی به منظور شناسایی نقاط قوت و ضعف و تأثیر گروه در عملکرد هر یک از اعضا و نتایج حاصله مورد بررسی مجدد قرار می گیرد (بند ۴ و ۵، ۶).

۴. بررسی گزارش مشاهدات و اطلاعات جمع اوری شده در گروه و نقد و ارزیابی نتایج یادگیری دانش آموزان و تنظیم آن در قالب گزارش پایانی کل گروه (دانشجویان)

۵. تعیین نقاط کور/ محدودیت ها در طراحی/ اجرا و ارائه پیشنهادات برای اصلاح/ بهبود آن برای دستیابی دانش آموزان به سطح بالاتر یادگیری

۶. تحلیل عملکرد گروه، شناسایی یافته ها و تأثیر گفتگو ها در درک و پذیرش مسئولیت حرفه‌ای و صورت بندی مجدد هویت حرفه‌ای توسط هر یک از اعضا (میزان تأثیر گذاری بر عملکرد گروه، یادگیری های حرفه‌ای و...)

• تشکیل نظام مند این نشست ها برای بررسی نتایج یادگیری دانش آموزان و تصمیم گیری در خصوص روش هایی که منجر به بهبود یادگیری همه دانش آموزان می شود، دارای اهمیت است. تأمل فردی و تأمل گروهی، انعکاس یادگیری روش ها، اصولی که در کار از آن تبعیت شده است و... چگونه تفکر آن ها تحت تأثیر فرایند عمل مشارکتی قرار گرفته است، ایده هایی که آن ها از این بحث ها به کلاس های درس خود خواهند برد.

• روایت نویسی از مجموعه ایده پردازی ها برای طراحی، تولید، و اجرا، یادداشت های شخصی قبل، حین و پس از اجرا، نشست ها گروهی، فرایند اجرا....

• هماهنگی با معلم راهنما و مدیر مدرسه به منظور تشکیل جلسات درس پژوهی در سطح مدرسه بر عهده استاد راهنما است. در صورتی که امکان شکل گیری تیم درس پژوهی در سطح مدرسه وجود نداشته باشد می توان تیم را در سطح پردیس/ مرکز تشکیل داد. مسئولیت انجام کلیه فعالیت های فوق بر عهده این تیم در سطح مدرسه خواهد بود.

جلسه دوم تا شانزدهم :

در این ترم دانشجو مسئولیت تدریس در سطح کلاس درس را بر اساس تهیه طرح واحد یادگیری (حد اقل یک فصل/بخش کتاب درسی) را بر عهده دارد و باید واحد یادگیری خود را حول یک ایده کلیدی که پوشش دهنده محتوای برنامه درسی (مفاهیم و مهارت های اساسی و... در کتاب درسی) است طراحی نماید. طرح تهیه شده پس از بررسی در گروه ۲ تا ۴ نفره در سطح پردیس/ مرکز به همراه دفاعیه آن در شورای معلمان دوره/ پایه تهیه و در سطح مدرسه با حضور استاد راهنما از آن دفاع می شود. نظرات معلمان بر روی طرح اعمال و طرح با مشارکت معلمان دوره/ پایه اجرا و نتایج اجرای آن به شیوه درس پژوهی مورد تحلیل و تفسیر قرار می گیرد. در گفتگو استاد راهنما و دانشجو پاسخ به این پرسش ها مسیری که دانشجو قصد طی نمودن آن را دارد روشن شده و به دفاع از طرح در جلسه معلمان کمک می کند: ایده های کلیدی، مفاهیم اساسی، مهارت های اساسی که یادگیرندگان باید به آن دست یابند، کدام اند؟ چه مدارک و شواهدی بیانگر آن است که شایستگی های مورد انتظار تحقق یافته و دانش آموزان به راستی مطالب را فرا گرفته اند و می توانند آموخته های خود را به نحوی معنادار و موثر در موقعیت های جدید به کار گیرند؟ ملاک ها و سطوح ارزیابی شایستگی ها چیست؟ چه راهبردها و راهکارهایی (فعالیت های یادگیری، تکالیف عملکردی) به یادگیرندگان کمک خواهد کرد تا خود، مفاهیم را بسازند و به افرادی صاحب دانش و توانمندی در زمینه ای خاص تبدیل شوند؟

استاد راهنما (برای دوره متوسطه مشارکت استاد راهنمای تربیتی و تخصصی - برای دوره ابتدایی استاد تربیتی و مشاوره تخصصی بر حسب نیاز موضوعات درسی) باید بر فرآیند تهیه طرح واحد یادگیری و فرآیند درس پژوهی و اجرای آن تا مرحله تهیه گزارش نهایی

نظارت داشته باشد و بازخورد های ارائه شده به منظور ارزیابی عملکرد دانشجو در پوشه حرفه‌ای او ثبت و ضبط گردد. فرآیند تحلیل محتوای برنامه درسی و تعیین ایده کلیدی برای تهیه واحد یادگیری و تولید مواد و منابع آموزشی مورد نیاز نیز زیر نظر استاد راهنما و با مشارکت معلم راهنما صورت می‌گیرد. از نظر زمانی تنظیم جلسات برای بررسی طرح و تولیدات دانشجو باید به گونه‌ای صورت گیرد که دانشجو بتواند طرح درس پژوهی پیش بینی شده را با مشارکت معلمان در سطح مدرسه اجرا و نتایج آن را گزارش نماید. در طول ترم حضور دانشجو در مدرسه برای تعامل با معلمان / کادر مدرسه ضروری است و جلسات گفتگو برای بررسی عملکرد دانشجو در مدرسه و رفع محدودیت ها یا تدارک شرایط برای اجرای واحد یادگیری، بازخورد دادن، انتقال تجربیات و... در قالب سمینار ها بر حسب مورد می تواند در سطح مدرسه یا واحد آموزشی تشکیل شود.

توصیه: با توجه به این که سؤال / مسئله ها / نیاز های شناسایی شده برای شروع فرآیند درس پژوهی از اهمیت زیادی برخوردار است و این سؤال / مسئله ها / نیاز ها باید از بستر مدرسه و کلاس درس برخاسته باشد لذا، مشارکت کادر مدرسه در طول اجرای این برنامه ضروری است. توصیه می شود استاد راهنما با مطالعه پیشینه دانشجو در کارورزی ۱، ۲ و ۳ برنامه‌ریزی لازم را برای کمک به دانشجو برای تهیه طرح درس پژوهی و اجرای موفقیت آمیز آن از سوی دانشجویان بنمایند. تعداد واحد های یادگیری تهیه شده و اجرای آن وابسته به طرح درس پژوهی است اما حد اقل یک واحد یادگیری (یک فصل / بخش در کتاب درسی) است. همکاری پردیس ها و واحد های تابعه با دانشجو و مدرسه برای تأمین منابع / امکانات به شرط تأیید استاد راهنما الزامی است.

۱) تکالیف عملکردی:

- تهیه طرح درس پژوهی و تأیید آن توسط استاد راهنما بر مبنای چرخه درس پژوهی
  - تعیین هدف (تعریف روشن سؤال / مسئله / نیاز) با مشارکت معلمان
  - طراحی واحد یادگیری
  - ارزیابی میزان اثر بخشی واحد یادگیری بر اساس مسئله / نیاز تعریف شده با مشارکت معلمان
  - اجرای واحد یادگیری با مشارکت معلمان و ثبت آن در فرآیند اجرا
  - تبیین و جلب مشارکت معلمان در فرآیند اجرا، تأمل و گفتگوی حرفه‌ای با آنان
  - بازبینی و بازاندیشی در مورد تصمیمات اتخاذ شده بر اساس گفتگو های حرفه‌ای در فرآیند طراحی، تولید و اجرا
- ثبت و واکاوی تجربیات در طول ترم توسط دانشجو

۲) تکالیف عملکردی

- مطالعه موقعیت یادگیری و شناسایی ظرفیت های آن برای تهیه طرح واحد یادگیری
- تهیه طرح واحد یادگیری بر اساس تحلیل برنامه درسی (کتاب درسی)، شناسایی ایده کلیدی / مفاهیم و مهارت های اساسی.....
- تدوین شایستگی
- طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی
- تولید مواد آموزشی مورد نیاز برای اجرای طرح واحد یادگیری
- هدایت فرآیند یادگیری در سطح کلاس درس / مدرسه
- ارزیابی از شایستگی های کسب شده توسط دانش آموزان بر اساس ملاک ها و سطوح عملکرد.

ساختار طراحی واحد یادگیری:

- ۱) منطق واحد یادگیری
- ۲) شایستگی های مورد انتظار
- ۳) ایده کلیدی که واحد یادگیری حول آن سازماندهی می شود
- ۴) مفاهیم و مهارت های اساسی (قوانین/ اصول/ خرده مفاهیم/ خرده مهارت‌ها/ و....)
- ۵) طرح پرسش های اساسی
- ۶) ملاک های سنجش و سطوح عملکرد دانش آموزان (تکالیف عملکردی)
- ۷) تعیین شواهدی برای ارزیابی عملکردی و معیار های ارزیابی تولیدات یادگیرندگان
- ۸) فرصت های یادگیری (سازماندهی فعالیت های یادگیری- براساس مراحل یادگیری در کارورزی ۳)
- ۹) تعیین اطلاعات و مهارت های مستقیم(پایه) و مورد نیاز یادگیرندگان برای انجام فعالیت های یادگیری و تکالیف عملکردی
- ۱۰) تعیین محدوده ی تجربیات خارج از کلاس درس برای انتقال آموخته ها به موقعیت واقعی
- ۱۱) تعیین تولیدات یادگیرندگان در جریان فعالیت های یادگیری و تکالیف عملکردی و نحوه ارزیابی آن
- ۱۲) روش تفسیر، سطح دستیابی یادگیرندگان به شایستگی ها و راهبرد بازخورد دادن به دانش آموزان (تکالیف یادگیری، جبرانی، تکمیلی، توسعه ای)
- ۱۳) انواع راهکار های سنجش
- ۱۴) راهکار هایی برای بررسی بدفهی های یادگیرندگان

تأمل و واکاوی تجربیات حرفه‌ای

- تعیین هدف
- بررسی پیش بینی‌ها
- روشن نمودن موانع و محدودیت ها و راه حل ها
- طراحی و تولید واحد یادگیری
- تأملات و تعدیل ها در فرآیند اجرا
- تحلیل و تفسیر نتایج یادگیری دانش آموزان
- تحلیل و تفسیر نتایج کسب شده در گروه معلمان
- واکاوی یادداشت های تأملی و تجربیات حاصل از نشست ها و فرآیند گفتگوی حرفه‌ای با معلمان/ همقطاران
- اتخاذ تصمیمات برای آینده حرفه‌ای

سمینارها

سمینار ها در دو شکل اجرا می شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجو در اجرای برنامه پیش بینی شده با هماهنگی معلم راهنما و ارائه بازخورد برای ادامه کار

ب: در سطح واحد آموزشی به صورت مشارکتی برای به مشارکت گذاشتن تجربیات و یافته ها و دستیابی به درک عمیق تر از تجربیات کسب شده. با توجه به این که در این ترم فعالیت های دانشجویان در قالب درس پژوهی دنبال می شود برگزاری سمینارها در هر یک از مراحل قبل و پس از اجرای هر مرحله به شیوه مشارکتی در گروه های پیش بینی شده به دانشجویان در درک انتظارات و انتقال تجربیات به یکدیگر بسیار کمک می کند.

انواع سمینارها

سمینار با حضور استاد راهنما/ دانشجویان و معلمان راهنما

سمینارهای گروهی برای انتقال یافته ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی (با برنامه ریزی و اعلام قبلی از سوی مدرس) سمینار گروهی دانشجویان بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست دانشجویان)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیر مستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، بکارگیری راهبرد های شناختی در تحلیل موقعیت های واقعی، تحلیل نقادانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبرد های مشارکتی، پژوهش روایتی، سمینار های گروهی و فردی ارائه می گردد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان. منبع فرعی:

(متعاقبا اعلام می شود)

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس کارورزی ۴ بر اساس واحد یادگیری طراحی شده و گزارش پایانی تهیه شده صورت می گیرد، که در آن دانشجویان باید یافته های خود از نتایج عملکرد خود و تجربیات کسب شده در تعامل با معلمان/ همقطاران را به منظور تعیین میزان اثر بخشی عملکرد خود و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان ارائه و از آن دفاع نمایند. این جلسه با حضور معلمان راهنما/ اساتید گروه کارورزی تشکیل می شود.

ارزشیابی فرآیند: ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخورد های داده شده به نشست های گروهی در مرحله طراحی و تولید واحد یادگیری، گزارش نشست ها در سطح مدرسه و واحد آموزشی با مشارکت معلمان/ همقطاران و نیز سمینار های درس پژوهی در سطح مدرسه که در آن دانشجویان باید از طرح تهیه شده در جمع معلمان دفاع و یافته های خود از نتایج درس پژوهی و نتایج مشارکت معلمان/ همقطاران در نتایج کسب شده را گزارش نمایند. این جلسه می تواند با حضور معلمان راهنما/ کادر مدرسه تشکیل می شود.

ارزیابی پوشه کار: کلیه روایت های نوشته شده در مراحل مختلف درس پژوهی به همراه بازخورد های داده شده در پوشه توسعه حرفه ای دانشجوی ضبط و مبنای برنامه ریزی برای آموزش های بعدی و نیز دفاع از توانایی های حرفه ای در پایان دوره قرار می گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می گردد. پوشه کار می تواند شامل ضبط جلسات دانشجو با معلمان در سطح مدرسه و نیز سایر مستنداتی که برای دفاع از عملکرد حرفه ای تدارک دیده شده باشد.

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما): بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می گردد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی، سمینارها و مدرسه: ۲۰ امتیاز

- گزارش های عملکردی تعاملات در سطح مدرسه: ۲۰ امتیاز

- طراحی، تولید و اجرای واحد یادگیری ۲۰ امتیاز

- گزارش درس پژوهی: ۲۰ امتیاز

- دفاع در جلسه پایانی ۲۰ امتیاز

سایر نکات:

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۳۷. تنظیم فهرست و فصل بندی

۳۸. ارائه مقدمه، هدف/پرسش و تعاریف و مفاهیم کلیدی

۳۹. روش جمع آوری و اعتبار اطلاعات

۴۰. روش تحلیل، تفسیر اطلاعات

۴۱. ارائه یافته ها بر اساس پرسش های پژوهش روایی

۴۲. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست ها

۴۳. ظرافت و زیبایی ظاهری

۴۴. نگارش ادبی و فنی

۴۵. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر پژوهش های کیفی

سرفصل درس «کارنمای معلمی» (پروژه)

۱ - معرفی درس و منطق آن

در آموزش حرفه‌ای، سطح عالی مورد انتظار این است که یادگیرنده بتواند با درونی نمودن دانش کسب شده، آن را در قالب دانش کاربردی برای شناسایی، صورت‌بندی و حل مسائل و ارائه خدمات اثربخش در حوزه عمل تخصصی خود تجسم بخشد. انجام پروژه پایانی در برنامه تربیت معلم با تکیه بر پژوهش روایتی (از نوع خودکاوی روایتی^۳) امکان به تصویر کشیدن "من حرفه ای" با نگاه ژرف، تاملی و همه‌جانبه به تجارب کسب شده (زیسته) اعم از نظری و عملی در طول دوره تربیت معلم و آرایه روایت شخصی از سایه روشن‌های دانشی، منشی و مهارتی حرفه معلمی، بصیرت‌ها و ابهامات معلمی، قوت‌ها و ضعف‌های ادراک شده را به دانش آموخته تربیت معلم می‌دهد. دانش و یافته‌های حاصل از این پژوهش برای ورود به عرصه خدمت حرفه ای رهاوردی قابل اتکاست که به پشتوانه آن برنامه‌ریزی برای نیل به آینده حرفه ای متاملانه، پویا و بالنده ممکن می‌شود. انتظار می‌رود این درس (پروژه)، شایستگی دانشجومعلم را در انجام عمل فکورانه (تاملی) ارتقاء داده و کمک نماید تا این شایستگی در طول حیات حرفه ای آنان هم بروز و ظهور داشته باشد.

نام درس: کارنمای معلمی (پروژه)				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نام درس: کارنمای معلمی (پروژه)
				تعداد واحد: ۲
دانشجویان با واکاوی، تحلیل و تفسیر تجربه‌های روایت شده در طول دوره آموزش حرفه‌ای و سایر تجربیات روایت نشده (تجربیات پیشین)، با استفاده روشمند از خودکاوی روایتی، تجربیات متنوع و پراکنده خود را در قالب روایت در برگیرنده ای از "من حرفه ای" به رشته تحریر درآورده و از آن در جلسه گروهی دفاع نمایند.				زمان درس: به تشخیص استاد راهنما
				پیش نیازها: پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۱ و کارورزی ۴
				نحوه تدریس: راهنمایی در حین عمل
				شایستگی اساسی: CK&PCK کد:
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	

- narrative self-study

<p>در سازماندهی تجربیات خود ابعاد عمل حرفه ای (روش تدریس، سنجش، مدیریت کلاس و...) را در پیوند با یکدیگر و به صورت سازمان یافته به تصویر کشیده است به گونه‌ای که تأثیر و تأثیر متقابل ابعاد بر یکدیگر و مجموعاً بر یادگیری خود، دانش آموزان و همقطاران به وضوح به تصویر کشیده شده است.</p>	<p>توانسته است تجربیات خود را در ابعاد مختلف عمل حرفه ای به تصویر بکشد و تأثیر آن را بر یادگیری خود، دانش آموزان و همقطاران تبیین کند.</p>	<p>توانسته است روایت های خود را به گونه ای سازماندهی کند که زاوید دید یا جهت گیری های او را بدون پرداخت به جزئیات در ابعاد مختلف عمل حرفه‌ای (روش تدریس، سنجش، مدیریت کلاس و...) به تصویر بکشد.</p>	<p>من حرفه‌ای</p>	<p>۱-۲ & ۲-۱ & ۳-۳ ۳-۴&</p>
<p>در تحلیل و تفسیر تجربیات خود (از گذشته تا حال) توانسته قابلیت های خود به عنوان یک یادگیرنده، آموزگار و عضوی از یک گروه حرفه‌ای را تبیین کند، و پرسش های فرا روی خود را با توجه به تجربیات کسب شده و تنوع نقش ها مطرح و به آن ها پاسخ دهد، به گونه‌ای که مسیر آینده حرفه ای خود را به روشنی تبیین نماید.</p>	<p>در تحلیل و تفسیر تجربیات خود (از گذشته تا حال) توانسته قابلیت های شخصی خود را که بر عمل حرفه‌ای او در آینده تأثیر گذار می باشد را شناسایی کرده به پرسش های فراروی خود بر اساس تجربیات کسب شده پاسخ دهد.</p>	<p>در تحلیل و تفسیر تجربیات خود (از گذشته تا حال) توانسته برخی قابلیت های شخصی خود را که بر عمل حرفه‌ای او در آینده تأثیر گذار می باشد را شناسایی کرده اما نتوانسته پرسش های فراروی خود و نحوه پاسخ به آن ها را بر اساس تجربیات کسب شده تبیین کند.</p>	<p>قابلیت ها/ توانایی ها</p>	
<p>در متن پژوهشی درکی از کل و ارتباط آن با جزئیات را برای قابل دریافت نمودن حرکت خواننده میان گذشته،</p>	<p>در متن پژوهشی درکی از کل و ارتباط آن با جزئیات را برای قابل دریافت نمودن حرکت</p>	<p>در متن پژوهشی درکی از کل و ارتباط آن با جزئیات را برای قابل دریافت نمودن حرکت</p>	<p>خودکاوی روایتی</p>	

<p>حال و آینده، و ارتباط زمان و مکان و من های مختلف را به نمایش گذاشته و توانسته به کمک بازگویی دوباره روایت (ساختن صحنه و پیرنگ) و با پاسخ به پرسش های پژوهش، بصیرت حرفه ای خود را با صورت بندی جدید در قالب دانش کاربردی به نمایش بگذارد.</p>	<p>خواننده میان گذشته، حال و آینده، و ارتباط زمان و مکان و من های مختلف، را به نمایش گذارد و به پرسش های پژوهش پاسخ دهد.</p>	<p>خواننده میان گذشته، حال و آینده، و ارتباط زمان و مکان را به نمایش گذاشته است اما این رابطه منجر به پاسخ دادن به پرسش های پژوهش نشده است.</p>		
<p>از اعتماد به نفس بالایی برای دفاع از یافته های پژوهش برخوردار است و می تواند نظم منطقی را میان ایده ها و پرسش های پژوهش برقرار نماید و به پرسش های طرح شده در جریان دفاع با استفاده از یافته های پژوهش پاسخ های مستدل و قابل دفاع ارائه نماید و چگونگی طی مسیر حرفه در آینده را با تکیه بر تجربیات کسب شده روشن کند.</p>	<p>از اعتماد به نفس کافی برای دفاع از یافته های پژوهش برخوردار است و می تواند نظم منطقی را میان ایده ها و پرسش های پژوهش برقرار نماید و پاسخ به پرسش های طرح شده در جریان دفاع متکی بر یافته های پژوهش است و تصویر روشنی از توانایی های حرفه ای او را منعکس می کند.</p>	<p>از اعتماد به نفس برای دفاع از یافته های پژوهش برخوردار نیست و نظم منطقی میان معرفی ایده ها حفظ رابطه علت و معلولی میان یافته ها و پرسش های پژوهش در ارائه مشاهده نمی شود.</p>	<p>ارائه و دفاع</p>	

۲- فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

ماهیت درس پروژه از نوع خودکاو روایتی و متکی بر مجموعه تجربیات کسب شده در طول دوره آموزشی و تجربیات پیشین دانشجو معلم و فرصت های یادگیری مبتنی بر آموزش های ارائه شده در سرفصل درس پژوهش روایتی است، دانشجو باید با توجه به مجموعه تجربیات خود (تجربیات پیشین، دوره کارورزی و سایر تجربیات کسب شده در طول دوره تحصیلی) نسبت به تنظیم طرح

پژوهشی (خودکاوی روایتی)، شناسایی منابع اطلاعاتی، جمع آوری اطلاعات و تحلیل و تفسیر اطلاعات، آزمون اعتبار یافته ها اقدام کند و نسبت به ارائه گزارش خود در قالب گزارش پژوهش روایتی از نوع خودکاوی روایتی اقدام نماید. این طرح زیر نظر استاد راهنما اجرا و نتایج آن برای دفاع در جلسه پایان دوره آماده می گردد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری چگونگی هدایت درس

راهبردهای اصلی شامل حل مساله، تفکر تأملی، تفکر نقاد و پژوهش است. هدف اصلی در این درس این است که دانشجومعلم یافته های حاصل از تجربیات خود را صورتبندی نموده و در قالب دانش کاربردی ارائه نماید. در فرایند عمل، اقداماتی به شرح زیر به انجام می رسد:

۱. تهیه فهرستی از کلیه تجربیات، گزارش ها، دست نوشته ها، یادداشت های شخصی، خاطرات، تصاویر، فیلم های تدریس، تولیدات فیزیکی و... در طول دوره تحصیلی (این مطالب می تواند مربوط به دوره تحصیلات مدرسه ای نیز باشد) و ترسیم آن در قالب نقشه ذهنی (mind map).

۲. ایجاد شرایط برای آنکه دستاوردها و تجارب دانشجومعلم بر اساس یک روال منطقی مثل روند زمانی، چالش ها و پرسش هایی که دانشجومعلم با آن روبرو بوده است یا ذهن او را به خود مشغول کرده است و... تنظیم شود.

۳. فرصت سازی برای مرور و مرور دوباره تمام داده های جمع آوری شده از تجربیات و حاشیه نویسی بر آن بر اساس دریافت ها، احساسات، قضاوت ها و... توسط دانشجومعلم. (یادداشت هایی که در این مرحله نوشته می شود، در مرحله تحلیل و تفسیر به دانشجومعلم کمک می کند. توصیه می شود این کار با فاصله زمانی دست کم یک روز انجام گیرد).

۴. درخواست مراجعه مجدد به همتایان (دانشجومعلمان)، معلمان راهنمای دروس کارورزی، آموزشگران دروس دوره تحصیلی و حتی دوره مدرسه، همکلاس های قبلی یا سایر کسانی که در طول دوران تحصیل با آن ها سروکار داشته اند. این گفتگوها باید در خدمت به تصویر کشیدن من حرفه ای و یافتن تصویری شفاف تر از من حرفه ای باشند. (این مراجعات می تواند به صورت غیررسمی باشد و موضوع گفتگو، یادداشت های شخصی دانشجومعلم یا پرسش ها و چالش هایی باشد که با آن روبرو شده است. توصیه می شود فضای گفتگو به صورتی تنظیم گردد که امکان نقادی و نه ارزیابی را تدارک ببیند). این گفتگوها بهتر است در دو مرحله صورت بگیرد: یکبار قبل از تحلیل و تفسیر تجربیات و در مرحله دوم پس از دستیابی به یافته های و به منظور اعتبارسنجی یافته های پژوهش.

۵. کمک به مشخص نمودن پرسش هایی برای به تصویر کشیدن من حرفه ای توسط دانشجومعلم؛ پرسش هایی که تصویر روشنی از هویت حرفه ای دانشجومعلم (مبتنی بر تجربیات کسب شده) را مهیا می کند و مسیر آینده او را به تصویر می کشد (نشان دادن آینده ممکن، آینده محتمل و آینده مطلوب و نحوه حرکت در این مسیر حرفه ای).

۶. زمینه سازی برای آنکه دانشجومعلم بتواند هر نوع تحلیل ممکن قابل دفاع و یا با طی فرآیند کدگذاری و تحلیل و تفسیر یافته های حاصل از روایت هایی که تدوین کرده به شرح مطرح در دروس کارورزی، روایت ها و اطلاعات جمع آوری شده را برای تنظیم گزارش «تجربیات»، «دانشها» و «آرمانها» بکار گیرد و گزارش اولیه خود را تدوین کند.

۷. ایجاد فرصت برای بازخوانی های مکرر متن تدوین شده و گفتگوی بر سر آن و ایجاد فرصت برای ارائه گزارش به دیگر دانشجومعلمان و فرصت دادن برای بازتدوین گزارش. حرکت رفت و برگشتی از گذشته به حال و از حال به آینده حرفه ای در طول این بازبینی ها و نقادی ها لازم است.

۴- راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی در این درس، فرایندی مبتنی بر مشارکت است. استاد درس، مسئول ارزشیابی عملکرد دانشجومعلم است. در این درس، مردودی

مطرح نیست اما تنظیم گزارش نهایی بر اساس اصول باید به انجام رسد و استاد درس کیفیت آن را تایید نماید. ارائه گزارش در جلسات گروهی دانشجویان صورت می‌گیرد و نقادی هر گزارش دست کم یک نوبت توسط سایر دانشجویان انجام می‌شود. استاد درس بر اینکه این نقادی‌های گروهی در اصلاح گزارش نهایی بکار گرفته شود، نظارت می‌کند.

۵- ساختار گزارش پایانی کارنمای معلمی (گزارشی از نوع خودکاوی روایتی)

۱. **صفحه عنوان: مشتمل بر:** آرم و نام دانشگاه (بالای صفحه)، اسم پردیس، نام گروه آموزشی، نام درس، «عنوان گزارش»، دوره تحصیلی، نام و نام خانوادگی دانشجوی معلم، نام و نام خانوادگی استاد راهنما و زمان پذیرش گزارش توسط استاد راهنما (با ذکر روز، ماه و سال).

۲. **بسم الله الرحمن الرحيم (یا عناوین مشابه)**

۳. **صفحه تاییدیه استاد راهنما و تعهد دانشجوی معلم (بر اساس فرمت دانشگاه)**

۴. **تقدیم نامه (در صورت تشخیص دانشجوی معلم)**

۵. **پیشگفتار (در صورت تشخیص دانشجوی معلم)**

۶. **چکیده:** مشتمل بر ۲۰۰-۲۵۰ کلمه که اصل یافته نویسنده را آشکار کند. در بالای چکیده، «عنوان» و در زیر آن «کلمات کلیدی» (۵-۷ کلمه / مفهوم) ذکر می‌شود.

۷. **فهرست مطالب:** فهرست مطالب الزامی است و در صورت نیاز فهرست جداول، فهرست نمودارها و شکل‌ها، فهرست پیوست‌ها هم اضافه می‌شود. هر گونه نمونه سوال و یا تصویر و فیلم و غیره که به عنوان بخشی از تحلیل و تفسیر مورد استفاده قرار گرفته است به صورت پیوست در پایان گزارش و بعد از منابع قرار می‌گیرد.

۸. **متن اصلی گزارش:** متن گزارش نیازمند ساختار خاصی نیست. آنچه مطرح است، وجود مولفه‌های اصلی گزارش است. در این گزارش لازم است مولفه‌های زیر وجود داشته باشند؛ که اگر به همین ترتیب دنبال شوند می‌توانند ساختاری را شکل دهند:

مقدمات: شرحی از تجربیات زمینه‌ساز روی آوری به کار معلمی به زبانی برانگیزاننده برای شروع. این قسمت می‌تواند خود دارای عناوینی باشد یا می‌تواند به صورت یک متن پیوسته ارائه شود. آنچه مطرح است ارائه شرحی از انگیزه‌های ورود و تجارب مربوط به معلمی کردن دیگران است.

شرح تجارب تحصیلی در دوره آموزشی تربیت معلم: این شرح نشان می‌دهد که بر دانشجوی معلم در دوره تربیت معلم (در دانشگاه فرهنگیان) چه گذشته است. شرحی از ابتدا تا انتهای تحصیل. شرحی از آنچه «انتظار داشته»، از آنچه «با آن مواجه شده و در آن زیسته»، شرحی از «نوع نگاهی که به رخدادها واقع شده در فرایند تحصیل داشته»، شرحی از «تصمیماتی که اتخاذ کرده و اعمالی که به انجام رسانده»، شرحی از «آنچه در این جریان شنیده است (دانش ارائه شده)» و شرحی از «آنچه پذیرفته است (دانش مورد قبول)». این موضوعات اصولاً می‌توانند بر اساس مجموعه روایت‌ها، گزارش‌ها، دست نوشته‌ها، تولیدات، یادداشت‌های روزانه، کاربرگ‌های ارزیابی عملکرد دانشجو، طرح‌های یادگیری، برگه‌های فعالیت یادگیری / آزمون دانش آموزان، تصاویر و سایر اطلاعات جمع آوری شده... در طول دوره تنظیم شوند و دانشجوی معلم بهتر است به آنها استناد کند. باوجوداین، الزامی به ارائه مستندات نیست. آنچه مطرح و مقبول است، گزارش دانشجوی معلم است.

تشریح معلمی کردن خود در آینده: وقتی دانشجو معلم به شرح تجارب علمی و عملی خود پرداخت، زمان آن می‌رسد که اعلام کند «بناست او چگونه معلمی کند؟» اینکه او چگونه معلمی می‌کند دارای چهار وجه اساسی است: اول اینکه «چه باورهایی درباره یادگیری و آموزش دارد». دوم آنکه «خود را به رعایت چه اصولی یا چه نظریه‌هایی در معلمی کردن متعهد می‌داند». سوم آنکه «چه آرمان‌هایی را برای معلمی کردن خود لحاظ کرده است». و چهارم آنکه «عمل معلمی را در موقعیت‌های واقعی با چه چالش‌هایی مواجه می‌بیند». شرح اینکه «او چگونه با چالش‌ها مواجه می‌شود»، موضوع ارزشمندی است.

تعهدات حرفه‌ای دانشجو معلم: آنچه دانشجو معلم تا اینجا می‌گوید، شرحی است از تجربه و آرمان. اما معلمی کردن نیازمند «تعالی مستمر» است. این موضوع نیازمند آن است که دانشجو معلم از اکنون به آینده‌ای متفاوت هم عنایت داشته باشد. شرح اینکه او چه طریقی را برای بهسازی مستمر خود برگزیده است و چگونه به عنوان یک «یادگیرنده مادام‌العمر» عمل خواهد کرد، در اینجا می‌آید.

۹. منابع: به طور کلی ممکن است شخص از هیچ منبعی استفاده نکند؛ اما اگر دانشجو معلم از منابعی بهره گرفت، معرفی آنها بر اساس سبک APA ضروری است.

۱۰. پیوست‌ها: آنچه در ارتباط با این گزارش است و به فهم یا اعتبار آن کمک می‌کند اما ارائه آن در متن گزارش ممکن نیست، در پیوست قرار می‌گیرد.

نکات اساسی برای نگارش گزارش نهایی کارنمای معلمی

- ۱- هر گزارش، به عنوان «سند» تولیدی دانشجو معلم است که نسبت به تمام مفاد آن، متعهد است.
- ۲- هر گزارش، تحت یک «عنوان» منتشر می‌شود؛ عنوانی خلاقانه برای نشان دان محتوای آن.
- ۳- نگارش گزارش با رعایت قواعد نگارشی و ویرایشی زبان فارسی، انجام می‌شود.
- ۴- حجم پیش‌بینی شده گزارش، در تمام گزارش‌ها رعایت می‌گردد.
- ۵- در همه گزارش‌ها از خط «بی‌نازنین» با اندازه ۱۴ برای متن و از همان خط به صورت «برجسته» برای عناوین استفاده می‌شود.
- ۶- متن گزارش با رعایت اصول «تایپ»، تایپ می‌گردد.
- ۷- اصول زیبایی در تنظیم متن نهایی، رعایت می‌شود.
- ۸- در نگارش متن، اصول اخلاقی و ارزش‌های اجتماعی و دینی لحاظ و رعایت می‌شود.
- ۹- از هر گزارش فقط سه نسخه برای «پردیس»، «استاد راهنما» و «دانشجو معلم»، منتشر می‌شود.
- ۱۰- بارگذاری گزارش نهایی در پورتال دانشگاه، توسط دانشجو معلم انجام می‌شود و کد اختصاص یافته به گزارش، در متن منتشر شده قید می‌گردد.

ساختار پیشنهادی برای تنظیم گزارش نهایی درس کارنمای معلمی به شرح جدول ۳ است.

ساختار گزارش نهایی کارنمای معلمی

مقدمات

- ✓ **صفحه عنوان: مشتمل بر:** آرم و نام دانشگاه (بالای صفحه)، اسم پردیس، نام گروه آموزشی، نام درس، «عنوان گزارش»، دوره تحصیلی، نام و نام خانوادگی دانشجو معلم، نام و نام خانوادگی استاد راهنما و زمان پذیرش گزارش توسط استاد راهنما (با ذکر روز، ماه و سال).
- ✓ **بسم الله الرحمن الرحيم**
- ✓ **صفحه تاییدیه استاد راهنما و تعهد دانشجو معلم**
- ✓ **تقدیم نامه (در صورت لزوم)**
- ✓ **پیشگفتار (در صورت لزوم)**
- ✓ **چکیده و کلیدواژه‌ها:** مشتمل بر ۲۰۰-۲۵۰ کلمه
- ✓ **فهرست‌ها:** فهرست مطالب، فهرست جداول، فهرست نمودارها و شکل‌ها، فهرست پیوست‌ها

متن اصلی گزارش

- ✓ **مقدمه**
- ✓ **شرح تجارب تحصیلی در دوره آموزشی تربیت معلم:**
  - «انتظارات اولیه»
  - «تجارب زیسته»
  - «تحلیل از رخدادهای واقع شده در فرایند تحصیل»
  - «تصمیمات اتخاذ شده و اعمال به انجام رسیده»
  - «آنچه شنیده شده (دانش ارائه شده)»
  - «آنچه پذیرفته است (دانش مورد قبول)»
- ✓ **تشریح معلمی کردن خود در آینده:**
  - « چگونگی معلمی کردن»
  - « باورهای یادگیری و آموزش»
  - « اصول یا نظریه‌های مبنایی برای معلمی کردن»
  - «آرمان‌های معلمی کردن»
  - «چالش‌های عمل معلمی در موقعیت‌های واقعی»
  - «چگونگی مواجهه با چالش‌ها معلمی در موقعیت عمل»
- ✓ **تعهدات حرفه‌ای دانشجو معلم:**

منابع

پیوست‌ها

پیوست ۱ - مشخصات تدوین کنندگان برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش الهیات

موضوع: بازنگری برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش الهیات

مجری: معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه فرهنگیان

رئیس کارگروه: حجت الاسلام سید امین اله دادگر

اعضای کارگروه بازنگری و تدوین کنندگان سرفصل دروس (به ترتیب الفبا):

جناب آقای دکتر پرویز آزادی، سرکار خانم دکتر مرضیه باغستانی میبدی، سرکار خانم دکتر معصومه بیات، سرکار خانم مرضیه حیدری فر، سرکار خانم دکتر زهرا سعیدی، حجه الاسلام سید امین اله دادگر، جناب آقای دکتر سید محمد دلبری، سرکار خانم دکتر مهناز قانعی، سرکار خانم فائزه قدوسی، جناب آقای دکتر سید مجید معارف.

تدوین کنندگان سرفصل دروس عمومی ویژه فرهنگیان:

سرکار خانم فاطمه زهرا احمدی، جناب آقای دکتر هادی دهقانی یزدلی، جناب آقای دکتر محمد داوودی.

تدوین کنندگان سرفصل دروس تربیت اسلامی:

جناب آقای دکتر علیرضا صادق زاده قمصری، جناب آقای دکتر محمد حسنی، سرکار خانم دکتر شهین ایروانی، سرکار خانم دکتر نرگس سجادیه، جناب آقای دکتر محمود نوذری و سرکار خانم منصوره مهدوی هزاوه.

تدوین کنندگان سرفصل دروس تربیتی و تربیتی-موضوعی:

جناب آقای دکتر نعمت اله موسی پور، سرکار خانم آمنه احمدی، سرکار خانم منصوره مهدوی هزاوه، سرکار خانم عاطفه عطاران، سرکار خانم نگار الهامیان، سرکار خانم مریم قاسمی، سرکار خانم دکتر مرجان کیان، جناب آقای دکتر محمد دادرسی و جناب آقای صادق نبوی.

تاریخ بازنگری برنامه درسی: ۱۳۹۵/۰۵/۱۸

